

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE A MOLDOVEI

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
COOPERAREA DINTRE MEDIUL UNIVERSITAR ȘI
ORGANISMELE PROFESIONALE: SOLUȚII ȘI
OPORTUNITĂȚI ÎN DEZVOLTAREA DURABILĂ
A PROFESIEI CONTABILE
(4 aprilie 2014)

Chișinău, 2014

CZU 657(082)=135.1=111=161.1

C 70

Colegiul de redacție al Conferinței științifice:

Lilia GRIGOROI, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei – președinte
Viorel ȚURCANU, dr. hab., prof. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Alexandru NEDERIȚA, dr. hab., prof. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Vasile BUCUR, dr. hab., prof. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Teodor TUHARI, dr. hab., prof. univ., Universitatea Cooperatist Comercială din Moldova
Nicolae BALTEȘ, dr., prof. univ., Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, România
Ștefan BUNEA, dr., conf. univ., Director al Institutului Național de Dezvoltare Profesională Continuă din cadrul CECCAR
Ovidiu BUNGHET, Universitatea de Vest din Timișoara, România
Andreia STANCIU, Director ACCA Europa de Sud-Est
Дмитрий ПАНКОВ, докт. эконом. наук, профессор, Белорусский государственный экономический университет
Светлана БЕГЕРА, докт. эконом. наук, доцент, Полоцкий государственный университет, Республика Беларусь
Liliana LAZARI, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Lidia CAUS, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Ruslan HAREA, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Anatol GRAUR, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Irina GOLOCIALOVA, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Rodica CUȘMĂUNȘĂ, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Viorica MOLDOVAN, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Aliona BÎRCĂ, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Mihail GHERASIMOV, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Iuliana ȚUGULSCHI, dr., lect. sup., Academia de Studii Economice a Moldovei
Marina ȘELARI, director executiv ACAP

Comitetul de organizare:

Academia de Studii Economice a Moldovei (ASEM)
Asociația Contabililor și Auditorilor profesioniști din R. Moldova (ACAP)
The Association of Chartered Certified Accountants (ACCA)
Anatol IACHIMOVSKI, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Dumitru GRUMEZA, dr., lect. sup., Academia de Studii Economice a Moldovei
Inga COTOROS, dr., lect. sup., Academia de Studii Economice a Moldovei
Svetlana MIHAILĂ, dr., lect. sup., Academia de Studii Economice a Moldovei
Stela CARAMAN, lect. sup., Academia de Studii Economice a Moldovei
Boris POSTOLACHE, lect. sup., Academia de Studii Economice a Moldovei
Olga BORDEIANU, lect. sup., Academia de Studii Economice a Moldovei
Ala COJOCARI, lect. sup., Academia de Studii Economice a Moldovei
Ludmila ȚURCANU, lect. sup., Academia de Studii Economice a Moldovei
Galina BADICU, lect. sup., Academia de Studii Economice a Moldovei
Diana CĂLUGĂREANU, lect. sup., Academia de Studii Economice a Moldovei
Corneliu BUGAN, lect. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Maia BAJAN, lect. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
Mariana ȘELARI, asistent al directorului executiv ACAP

Coordonator Lilia GRIGOROI, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei

„Cooperarea dintre mediul universitar și organismele profesionale : Soluții și oportunități în dezvoltarea durabilă a profesiei contabile”, conferință științifică internațională (2014 ; Chișinău). Conferința științifică internațională „Cooperarea dintre mediul universitar și organismele profesionale : Soluții și oportunități în dezvoltarea durabilă a profesiei contabile”, (4 aprilie 2014) / col. de red.: Lilia Grigori [et al.] ; com. de org.: Anatol Iachimovschi [et al.]. – Chișinău : ASEM, 2014. – 298 p.

Antetit.: Acad. de Studii Econ. a Moldovei. – Texte : lb. rom., engl., rusă. – Bibliogr. la sfârșitul art. – 20 ex.

ISBN 978-9975-75-710-2.

657(082)=135.1=111=161.1

C 70

ISBN 978-9975-75-710-2

© Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM

CUPRINS

SECȚIUNEA I. COOPERAREA DINTRE MEDIUL UNIVERSITAR

ȘI ORGANISMELE PROFESIONALE – FUNDAMENTUL PROMOVĂRII PROFESIEI CONTABILE

Modernizarea educației contabile prin prisma cooperării dintre mediul universitar și organismele profesionale	8
<i>Lilia GRIGOROI, dr., conf. univ., șef catedră “Contabilitate și Audit”, ASEM, președinte ACAP</i>	
Dezvoltarea durabilă a profesiei contabile	12
<i>Nicolae BALTEȘ, dr., prof. univ. Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, România</i> <i>Georgiana Daniela MINCULETE (Piko), drd., Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, România</i>	
Trecerea de la educația universitară la formarea în cadrul organismului profesional. O analiză a percepției experților contabili stagiați ai CECCAR cu privire la propriile competențe și nevoi de formare profesională	14
<i>Ștefan BUNEA, dr., conf. univ., Director al Institutului Național de Dezvoltare Profesională Continuă din cadrul CECCAR</i>	
Интернационализация образования и создание международного консорциума вузов и профессиональных ассоциаций бухгалтеров	17
<i>Дмитрий ПАНКОВ, д.э.н., профессор, Белорусский государственный экономический университет</i>	
Cooperarea dintre CECCAR și mediul universitar românesc pentru promovarea profesiei contabile	20
<i>Constantin CUCOȘEL, dr., conf. univ., Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord din Baia Mare, Președinte CECCAR – Filiala Maramureș, România</i>	
Attractiveness of accounting profession	23
<i>Olivera GJORGIEVA-TRAJKOVSKA, Ass. Professor, University Goce Delcev Stip, Macedonia</i> <i>Vesna GEORGIEVA SVRTINOV, Ass. Professor, University Goce Delcev Stip, Macedonia</i>	
Fundamentele evoluției profesiei contabile	26
<i>Aliona BÎRCĂ, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Fundamente ale formării competenței profesionale la studenții contabili	30
<i>Sofia CĂPĂȚINĂ, dr., lector sup., UCCM</i>	

SECȚIUNEA II. APLICAREA IFRS: EXPERIENȚE, DIFICULTĂȚI ȘI SOLUȚII

Aspecte problematice aferente contabilității veniturilor și cheltuielilor financiare	
identificarea veniturilor financiare	34
<i>Viorel ȚURCANU, dr. hab., prof. univ., ASEM</i> <i>Irina GOLOCIALOVA, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Cu privire la identificarea activelor la depreciere și la valoarea recuperabilă acestora	39
<i>Vasile BUCUR, dr. hab., prof. univ., ASEM</i>	
Implicații ale aplicării IFRS asupra poziției financiare a băncilor comerciale	45
<i>Nicolae BALTEȘ, dr., prof. univ., Universitatea “Lucian Blaga” din Sibiu, România</i> <i>Maria-Daciana RODEAN (Cozma), drd., Universitatea “Lucian Blaga” din Sibiu, România</i>	
Calitatea informațiilor financiare - o dimensiune istorică a modificărilor de fond în raportarea financiară IFRS	49
<i>Ana MORARIU, dr., prof. univ., ASE, București</i> <i>Horia NEAMȚU, dr., prof. univ., ASE, București</i> <i>Flavia STOLAN, dr., lect. univ., ASE, București</i>	
Управленческий аспект производственного учета	55
<i>Пелагея ПАПКОВСКАЯ, д.э.н., профессор, Белорусский государственный экономический университет</i>	

Учетная политика организации в условиях перехода на МСФО: проблемы адаптации	56
<i>Тамара ВОРОНЧЕНКО, д.э.н., профессор, зав. кафедрой, Российская Академия предпринимательства</i>	
Демпинг и антидемпинг в аудите	61
<i>Сергей КОРОТАЕВ, д.э.н., профессор Белорусского государственного экономического университета, директор аудиторской компании ЗАО «АудитКонсульт»</i>	
Проблемы бухгалтерского учета полезных ископаемых	65
<i>Светлана ВЕГЕРА, д.э.н., доцент, Полоцкий государственный университет, Республика Беларусь</i>	
<i>Ольга МЕТЛА, магистр э.н., Полоцкий государственный университет, Республика Беларусь</i>	
Cerințe de restructurare și consolidare a activității contabile din România derivate din aplicarea IFRS	68
<i>Alina-Teodora CIUHUREANU, dr., conf. univ., Universitatea Româno-Germană, Sibiu, România</i>	
Формирование информации об участии в совместной деятельности: белорусский и международный аспект	71
<i>А. ЛАВРИНЕНКО, к.э.н., доцент, Полоцкий государственный университет, Республика Беларусь</i>	
Aspecte practice aferente contabilității bunurilor gajate băncilor licențiate în scopul rambursării creditelor bancare în contextul trecerii la IFRS	74
<i>Tatiana ȘEVCIUC, dr., conf. univ., UASM</i>	
Учетно-аналитические аспекты применения векселей в финансовых расчетах	77
<i>Дина БАДМАЕВА, к.э.н., доцент, Санкт-Петербургский государственный аграрный университет, Россия</i>	
Методические основы формирования информационной базы консолидированной отчетности в контексте МСФО	82
<i>О. МОИСЕЕВА, к.э.н., доцент, Белорусский государственный экономический университет</i>	
Применение профессионального суждения при выборе варианта последующей оценки долгосрочных активов в контексте МСФО	86
<i>Ирина ГОЛОЧАЛОВА, д-р, конф. унив., Молдавская Экономическая Академия</i>	
<i>Виорел ЦУРКАНУ, д-р хаб., проф. унив., Молдавская Экономическая Академия</i>	
Развитие методик бухгалтерского учета экологических активов	97
<i>Людмила МАСЬКО, ст. преп., Полоцкий государственный университет, Республика Беларусь</i>	
Бухгалтерский учет долгосрочных активов, предназначенных для реализации: белорусская практика и опыт МСФО	100
<i>Ольга ГОЛОВАЧ, к.э.н., доцент, Белорусский государственный экономический университет</i>	
Importanța activității de due diligence în cadrul operațiunilor de fuziune	104
<i>Anca-Simona HROMEI, drd., Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași, România</i>	
Rolul IFRS în activitatea bancară	107
<i>Victoria POSTOLACHE (Dogotari), drd., lect. univ., Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți, Republica Moldova</i>	
Raportarea financiar-contabilă în cadrul companiilor multinaționale	111
<i>Carmen NISTOR, drd., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, România</i>	
Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) – bazele conceptuale și aplicarea acestora în practica entităților autohtone	114
<i>Natalia CURAGĂU, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Contabilitatea – artă sau știință? Reflecții asupra judecării profesionale în contextul aplicării IFRS	118
<i>Olesea GHEDROVICI, dr., conf. univ., ASEM</i>	

SECȚIUNEA III. TRANZIȚIA LA NOILE SNC: IMPLICAȚII, CONTROVERSE, SOLUȚII, COMENTARII	
Unele probleme ale contabilității obiectelor de mică valoare și scurtă durată	120
<i>Alexandru NEDERIȚA, dr. hab., prof. univ., ASEM</i>	
Aspecte contabile și fiscale privind cheltuielile anticipate în agricultură	123
<i>Alexandru FRECĂUȚEANU, dr. hab., prof. univ. UASM</i>	
Aspecte ale contabilității capitalului social al societăților cu răspundere limitată	126
<i>Liliana LAZARI, dr., conf. univ., șef catedra, ASEM</i>	
Rolul contabilității de gestiune în poziționarea strategiei entităților de comerț	130
<i>Eudochia BAJEREAN, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Recunoașterea și evaluarea cheltuielilor aferente serviciilor comerciale	133
<i>Veronica BULGARU, dr., conf. univ., UASM</i>	
Aspectele contabilității organizațiilor necomerciale în contextul noilor reglementări	135
<i>Lidia CAUȘ, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Tratamente contabile privind reevaluarea imobilizărilor corporale	139
<i>Inga COTOROS, dr., lect. sup., ASEM</i>	
Particularitățile recunoașterii și contabilizării costurilor de cercetări științifice și de dezvoltare sub aspectul tranziției la noile SNC	142
<i>Rodica CUȘMĂUNSA, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Unele aspecte privind contabilitatea investițiilor financiare	146
<i>Ludmila GRABAROVSKI, dr. conf. univ., ASEM</i>	
<i>Ghenadie BEJAN, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Abordări și controverse privind evaluarea, contabilitatea și impozitarea activelor în situații de subvenționare	149
<i>Anatol GRAUR, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Viziuni privind investițiile imobiliare în condițiile noilor reglementări contabile	153
<i>Ina MALECA, dr., conf. univ., UCCM,</i>	
<i>Viorica FULGA, dr., lect. sup., UCCM</i>	
Особенности учета убытков (расходов) на ремонт автотранспортных средств в случае установления виновного лица и возмещения им причиненного ущерба	157
<i>Михаил ГЕРАСИМОВ, д.э.н., доцент, МЭА</i>	
Adoptarea deciziilor manageriale privind optimizarea stocurilor și eficiența utilizării acestora	161
<i>Svetlana MIHAILA, dr. ec., lect. sup., ASEM</i>	
<i>Galina BĂDICU, drd., lect. sup., ASEM</i>	
Unele aspecte privind analiza ratei levierului financiar	165
<i>Neli MUNTEAN, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Aspecte contabile privind executarea bugetelor sătești (orășânești)	169
<i>Mihail NANI, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Considerații privind contabilitatea costurilor în organizațiile de construcții conform noilor SNC	174
<i>Angela POPOVICI, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Особенности учета затрат по уходу за плодоносящими виноградными насаждениями	177
<i>Людмила ТОДОРОВА, д.э.н., доцент, ГАУМ</i>	
Elaborarea procedurilor contabilității manageriale prin prisma noilor reglementări contabile	181
<i>Iuliana ȚUGULSCHI, dr., lect. sup. ASEM</i>	
Valoarea informațiilor contabile în eliminarea pierderilor și conceptul harta comorilor	185
<i>Natalia ZLATINA, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Aspecte ale contabilității veniturilor și cheltuielilor în instituțiile de învățământ superior publice cu autonomie financiară	188
<i>Elena TABAN, dr., conf. univ., US Tiraspol</i>	
Rolul repartizării costurilor indirecte de producție	191
<i>Valentina PANUȘ, dr., lect. sup., ASEM</i>	

Формирование показателей готовой продукции в планировании и бухгалтерском учете	194
<i>Татьяна РОМАНЁНОК, Белорусский государственный экономический университет</i>	
Информационная база анализа экономического потенциала предприятия	196
<i>Владимир ПОДКОПАЕВ, соискатель, Санкт-Петербургский государственный аграрный университет, Россия</i>	
Гармонизация показателей платежеспособности промышленных организаций в странах Таможенного союза по оплаченной выручке	200
<i>С. ШАБЕЛЬ, Белорусский государственный экономический университет</i>	
Aspecte problematice privind contabilitatea stocurilor conform SNC	205
<i>Lilia ANDREEV, lect. sup., ASEM</i>	
Apprecieri comparative privind deprecierea activelor imobilizate conform reglementărilor contabile naționale și internaționale	207
<i>Andrei APOSTU, drd., ASEM</i>	
Etapele de formare a informației privind rezultatele financiare în cadrul entităților de telecomunicații	210
<i>Galina BĂDICU, drd., lect. sup., ASEM</i>	
<i>Svetlana MIHAILA, dr. ec., lect. sup., ASEM</i>	
Unele aspecte privind contabilitatea și gestiunea provizioanelor în conformitate cu prevederile Standardelor Naționale de Contabilitate noi	214
<i>Olga BORDEIANU, lect. sup., ASEM</i>	
Contabilitatea costurilor pe centre de responsabilitate la entitățile de transport auto a încărcăturilor	217
<i>Stela CARAMAN, lect. sup., ASEM</i>	
Национальная система бухгалтерского учёта: стандартизация, гармонизация и трансформация	222
<i>Василий ЦЕРБАТЮК, д.э.н., конф. унив., Славянский университет, Республика Молдова</i>	
Особенности деятельности строительных предприятий, влияющие на формирование системы управленческого учета	225
<i>Руслан ДУМБРАВЕ, "MACONST-PRIM" SRL</i>	
Conceptul de depreciere în evaluare și tipurile sau cauzele deprecierei	231
<i>Rodica FRUNZE, lect. sup., ASEM</i>	
Analiza utilizării eficiente a patrimoniului conform noilor SNC	234
<i>Ala COJOCARI, lect. sup., ASEM</i>	
Prețurile de transfer: aspecte de calculare și aplicare la întreprinderile avicole	238
<i>Tatiana ȚAPU, lect. sup., UASM</i>	
Diagnosticul situației financiare a întreprinderilor mici și mijlocii din ramura de panificație	243
<i>Lica ERHAN, dr., lect. sup., ASEM</i>	
Organizarea contabilității de gestiune la entitățile de construcție	247
<i>Liliana ȚURCANU, lect. univ., ASEM</i>	
SECȚIUNEA IV. DEZVOLTĂRI ȘI APROFUNDĂRI PRIVIND AUDITUL ÎN REPUBLICA MOLDOVA	
Raportarea managerială în cadrul controlului intern	250
<i>Tudor TUHARI, dr. hab., prof. univ., UCCM</i>	
Инвестиционный внешний аудит: сущность и виды	258
<i>Светлана БЫЧКОВА, док. эконом. наук, профессор, зав кафедрой, Санкт-Петербургский государственный аграрный университет, Россия</i>	
<i>В. СКОБАРА, док. эконом. наук, профессор, Санкт-Петербургский государственный аграрный университет, Россия</i>	
<i>З. ЮЛДАШЕВ, к.э.н., ст. преп. Центра повышения квалификации кадров сельского хозяйства при Министерстве сельского хозяйства Республики Таджикистан</i>	

Методики аудита операций с экологическими активами и обязательствами	265
<i>Пелагея ПАПКОВСКАЯ, док. эконом. наук, профессор, Белорусский государственный экономический университет</i>	
<i>Людмила МАСЬКО, ст. преп., Полоцкий государственный университет, Республика Беларусь</i>	
Организационно-методические аспекты внутреннего аудита с использованием компьютерных систем и технологий	268
<i>Елена ПЕТРИК, док. эконом. наук, профессор, зав. кафедрой Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана, Украина.</i>	
<i>Александр СМЕТАНКО, канд. эконом. наук., доцент, зав. кафедрой, Крымский экономический институт, г. Симферополь, Украина</i>	
Riscul informațional și necesitatea de audit extern	271
<i>Mihail MANOLI, dr., conf. univ. ASEM</i>	
Tehnologii informaționale în domeniul automatizării auditului situațiilor financiare	277
<i>Liudmila LAPIŢKAIA, dr., conf. univ., ASEM</i>	
<i>Alexandru LEAHOVCECO, asistent auditor, membru ACAP</i>	
Sistemul de asigurare a controlului calității activității de audit și a serviciilor conexe	280
<i>Anatolie IACHIMOVACHI, dr., conf. univ., ASEM</i>	
Optimizarea costurilor și avantajelor serviciilor de audit a situațiilor financiare	282
<i>Dumitru GRUMEZA, dr., lect. sup., ASEM</i>	
Некоторые аспекты аудита эффективности в системе финансового контроля	285
<i>Трофим ВОРОНЧЕНКО, аспирант, Российская Академия предпринимательства</i>	
The internal audit of the production process: essence, necessity, organization	288
<i>Igor BALAN, ph. d, associate professor, ULIM</i>	
<i>Ecaterina BURLEA, senior lecturer, ULIM</i>	
<i>Ilie CAZAC, university lecturer, ULIM</i>	
Aspecte problematice legate de identificarea tranzacțiilor cu părțile afiliate în contextul auditului ciclului de procurări-plăți	292
<i>Svetlana SLOBODEANU, drd., ASEM, contabil certificat CIPA</i>	

Secțiunea I

COOPERAREA DINTRE MEDIUL UNIVERSITAR ȘI ORGANISMELE PROFESIONALE – FUNDAMENTUL PROMOVĂRII PROFESIEI CONTABILE

MODERNIZAREA EDUCAȚIEI CONTABILE PRIN PRISMA COOPERĂRII DINTRE MEDIUL UNIVERSITAR ȘI ORGANISMELE PROFESIONALE

*Lilia GRIGOROI, dr., conf. univ.,
șef catedră “Contabilitate și Audit”, ASEM, președinte ACAP*

Summary: *This paper is addressing the root issues related to the development of trilateral cooperation and collaboration in order to raise the attractiveness of the accountancy profession. In this context, we highlighted existing weaknesses as well as possible areas and ways of collaboration.*

Keywords: *cooperation, businesses, professional body, academic environment, the accounting profession.*

Obiectivul acestui articol este de a prezenta preocupările catedrei „Contabilitate și audit”, ASEM și ACAP-ului privind îmbunătățirea relațiilor de colaborare între organismele profesionale și mediul universitar, precum și de a puncta căile, succesele, dar și dificultățile din actul de colaborare.

Prin această lucrare doresc să pun în dezbatere următoarele subiecte:

- Ce sunt organismele profesionale? Care este rolul lor în societate?
- Are nevoie societatea de aceste organisme?
- Cum pot colabora organismele profesionale cu instituțiile de învățământ superior?
- Cum putem aduce prin această colaborare plusvaloare educației contabile?
- Este utilă pentru instituțiile de învățământ colaborarea cu organismele profesionale? Viceversa?
- Care ar fi domeniile strategice de colaborare și căile de realizare?

Așa dar, *ce sunt organismele profesionale?*

Organismele profesionale de contabilitate și audit sunt asociații formate din contabili, auditori, care efectuează o varietate de funcții în domeniul contabilității și auditului și au ca scop aderarea la standarde înalte de calitate.

Pe plan internațional principalul organism profesional în domeniul contabilității este Federația Internațională a Contabililor (IFAC), care reunește peste 180 de membri din 130 țări –organisme profesionale recunoscute prin lege sau consens general în țările lor de origine ca organizații naționale dominante, și care reprezintă peste 2,5 milioane de contabili din diverse domenii de activitate: sectorul public, educație, industrie, comerț, servicii guvernamentale.

Un alt organism profesional recunoscut în Uniunea Europeană este Federația Contabililor Europeni (FEE – Fédération des Experts – comptables Européens) – o organizație internațională non-profit cu sediul la Bruxelles, care reprezintă 48 de instituții ale contabililor și auditorilor profesioniști din 36 de țări europene, inclusiv toate cele 28 de state membre ale UE.

FEE reprezintă mai mult de 800 000 de contabili profesioniști, care lucrează în diferite ramuri, în practica publică, în firmele mici, dar și mari de contabilitate, companii de toate nivelurile, în guvern și educație. Deci în toate instituțiile care contribuie la o economie europeană mai eficientă, transparentă și durabilă.

ACAP ca organism profesional reunește și gestionează o parte din profesia contabilă din Republica Moldova și beneficiază de recunoaștere internațională și europeană atestată prin calitatea sa de membru al Federației Internaționale a Contabililor – IFAC și al Federației Experților Contabili Europeni – FEE. ACAP susține și promovează practicile profesionale de înaltă calitate printr-o grijă deosebită pentru competența, aptitudinile și etica celor implicați în profesie și este deschisă pentru

colaborare și cooperare în vederea majorării fiabilității calificării contabile profesionale în prima fază pe piața locală și pe termen lung pe plan internațional.

Ce promovăm prin organismele profesionale?

Vom răspunde la această întrebare din perspectiva ACAP-ului, care s-a constituit ca o cerință imperioasă a dezvoltării societății moldovenești, în contextul necesităților ce decurg din racordarea țării noastre la procesele de convergență globală. În acest context, noi:

- dorim în Republica Moldova un mediu economic, fiscal și de afaceri corect și predictibil;
- dorim legi, hotărâri, ordonanțe clare, fără loc de dubi și interpretări;
- dorim să fim consultați când se iau decizii care afectează profesia contabilă;
- suntem predispuși să contribuim la reducerea birocrăției;
- ca consecință, ne dorim să reușim să schimbăm din inerția instalată în gândirea și acțiunile guvernării.

De ce organismele profesionale sunt importante?

Importanța unui organism profesional rezultă din responsabilitatea pe care o are profesia contabilă pentru protejarea interesului public. Semnificația acestei expresii rămâne de multe ori neclară. Clarificarea acestei noțiuni este necesară pentru a stabili un cadru mai echilibrat de evaluare a opțiunilor, a procedurilor și a rezultatelor, atât din partea celor care propun anumite soluții, cât și din partea celor vizați de deciziile respective. De asemenea, atât publicul, cât și entitatea beneficiara a serviciilor profesionale trebuie protejate de o eventuală incompetență a contabililor. Această protecție este asigurată atunci când organismul profesional stabilește măsuri eficiente în ceea ce privește educația profesioniștilor contabili și în ceea ce privește calitatea serviciilor furnizate de profesioniștii contabili, măsuri eficiente de etică și deontologie profesională. Astfel putem concluziona că organismele profesionale sunt importante prin faptul că contribuie la dezvoltarea profesiei prin:

- Promovarea și dezvoltarea cunoștințelor, abilităților și competențelor prin programe de educație, certificare și dezvoltare profesională continuă pe tot parcursul vieții;
- Desemnarea de informații privind standardele profesionale și etice internaționale prin care se stabilește rangul de comportament și practica profesioniștilor în contabilitate;
- Contribuirea la elaborarea de politici publice și recomandări în domeniul contabil, acționând ca un centru de cunoștințe și expertiză;
- Protejarea interesului public ca susținători de bună guvernare corporativă și standarde globale coerente.

Ce ne pot da organismele profesionale?

Informare cu privire la: accentele în dezvoltarea profesiei contabile pe plan internațional; abordările regionale și globale față de calificarea contabililor; asistarea specialiștilor în dezvoltarea profesională continuă; realizarea unui echilibru între activitățile de învățare relevante percepute de profesie și activitățile considerate relevante din perspectiva atingerii obiectivelor pe care le presupune misiunea contabilului într-o economie dezvoltată.

De ce este necesară colaborarea dintre instituțiile de învățământ și asociațiile profesionale?

În primul rând pentru a realiza un nivel înalt și optimal în pregătirea teoretică și practică a studenților corespunzător cerințelor angajatorilor. Majoritatea angajatorilor se așteaptă ca universitățile să pregătească studenții astfel încât aceștia să dobândească o înțelegere aprofundată a materiilor studiate. Ei consideră că notele din diplome sunt mai întâi de toate un indicator de potențial decât o atestare a competențelor, iar aceste competențe trebuie dobândite pe parcursul activității. Și aici intervin organizațiile profesionale.

În al doilea rând această colaborare este necesară pentru a avea un feedback mai bun și mai rapid referitor la necesitățile pieței. Colectarea feedback-ului face parte din procesul de autoevaluare sistematică realizat de către orice instituție superioară de învățământ în vederea revizuirii și îmbunătățirii strategiilor și a planurilor de dezvoltare. Observarea activității curente și feedback-ul primit de la mediul de afaceri sunt utilizate pentru revizuirea strategiilor și a planurilor privind dezvoltarea instituțională.

Cum putem aduce prin această colaborare plusvaloare educației contabile?

Căutând răspunsul la această întrebare mi-am dat seama că este una fundamentată, deoarece deficiențele pe axa „mediul academic – asociații profesionale” au fost sesizate și de organizațiile internaționale. Astfel, în perioada octombrie 2012 – martie 2013 experții Băncii Mondiale au efectuat o evaluare a practicilor de contabilitate și audit din Republica Moldova destinate raportărilor cu privire

la Respectarea Standardelor și Codurilor (ROSC). Acest raport conține și analiza educației contabile, în care se constata că „există un decalaj semnificativ între educația în domeniul contabilității și nivelurile de calificare. Sunt relativ puțini contabili cu abilitățile adecvate necesare, obținute, de regulă, în urma certificărilor internaționale în domeniu pentru a satisface obligațiile de raportare conform SNC și IFRS, ambele fiind relativ complexe. Pe lângă cele trei asociații profesionale care oferă instruire deținătorilor de certificate, precum și studenților și altor părți interesate, mai sunt nouă universități în Moldova care oferă studii în domeniul contabilității. Programele de studii de licență ale majorității universităților nu includ în prezent IFRS și ISA și vor avea nevoie de revizuire semnificativă după adoptarea noilor SNC”.

Pentru a răspunde acestor provocări atât asociațiile profesionale, cât și instituțiile de învățământ necesită să depună eforturi susținute și comune în redefinirea responsabilităților în asigurarea unei comunicări curriculare adaptate la nevoile actuale ale mediului economic și social.

În condițiile actuale de dezvoltare, însă, este dificil pentru instituțiile de învățământ de a efectua permanent cercetări și studii continue privind cerințele mediului de afaceri față de programele curriculare. În această direcție instituțiile de învățământ ar putea utiliza asistența asociațiilor profesionale naționale și internaționale. În acest sens, apreciind și conștientizând calificările ACCA în domeniu, catedra „Contabilitate și audit” ASEM s-a implicat activ în procesul de coordonare și acreditare cu acest organism profesional internațional a programelor curriculare pentru studiile de la ciclul I Licență. Prin urmare, în anul 2013 programele curriculare, probele de examinare și toate documentele aferente au fost expediate ACCA pentru acreditare, după care a urmat procesul de examinare și analiză. Ca finalitate ASEM a obținut în 2014 pentru specialitatea „Contabilitate” acreditarea pentru 7 discipline din nouă solicitate: F1 – Bazele contabilității; F2 – Contabilitate managerială, F3 – Contabilitate Financiară; F4 – Dreptul afacerilor; F5 – Control de gestiune și management al performanțelor; F6 – Contabilitatea impozitelor; F7 – Raportarea financiară. Urmează să acredităm programele pentru disciplinele F8 – Audit financiar și F9 – Management Financiar.

Acreditarea ACCA reprezintă o recunoaștere a unui program universitar (specializare), care se desfășoară în conformitate cu standardele și exigențele impuse de această organizație. Acreditarea se obține în urma unor evaluări complete a regulamentelor ce guvernează programul, a conținutului său și a modalităților de evaluare. ACCA acordă acreditarea programelor organizate de instituții educaționale și profesionale din întreaga lume. Prin acreditarea obținută ASEM beneficiază de: recunoașterea calității cursurilor universității; creșterea excelenței în procesul de formare și cercetare; menținerea calității de excelență prin monitorizarea din partea ACCA; punct de atracție pentru candidații la admitere, or aceștia sunt informați cu privire la avantajele ACCA de la începutul studiilor.

La rândul său absolvenții pot beneficia de: recunoașterea din partea ACCA (la solicitare) a disciplinelor acreditate; costuri reduse pentru obținerea calificărilor ACCA; mobilitatea academică în cadrul universităților acreditate din UE; mobilitate în profesie în statele membre UE și alte țări.

O direcție importantă de colaborare a mediului universitar cu asociațiile profesionale naționale și internaționale care a avut succes, beneficii, dar și au consolidat colaborarea sunt programele regionale ale Băncii Mondiale:

- *Road to Europe: Program of Accounting Reform and Institutional Strengthening (REPARIS) și*
- *Strengthening Auditing and Reporting in the Countries of the Eastern Partnership (STAREP)*

REPARIS (Calea spre Europa, Programul de Reformă a Contabilității și Fortificare Instituțională) a fost un program regional cu scopul de a crea un mediu transparent și eficient de elaborare a politicilor și a cadrului instituțional pentru raportarea financiară în sectorul corporativ în Europa centrală, de est și sud-est, iar Republica Moldova a fost una din țările participante. În cadrul acestui program au mai participat Albania, Bosnia-Herțegovina, Croația, Kosovo, Macedonia, Muntenegru și Serbia. REPARIS a fost conceput pe ideea de a ne ghida în introducerea, punerea în aplicare și aplicarea eficientă ale acquis-ului comunitar al Uniunii Europene în domeniul contabilității și auditului, conlucrând cot la cot asociațiile profesionale și mediul universitar. În cadrul acestui program din partea Republicii Moldova au beneficiat de asistență și participare ACAP ca membru cu drepturi depline al Federației Internaționale a Contabililor (IFAC) dar și unii din membrii catedrei „Contabilitate și audit” ASEM. Domeniile de participare: educația contabilă, raportarea financiară, IFRS pentru reglementatori și audit.

STAREP (Consolidarea de audit și de raportare în țările din Parteneriatul Estic) este un program regional care vizează crearea unui mediu de politici transparente și a unui cadru instituțional eficient

de raportare corporativă în țările care alcătuiesc Parteneriatul UE de Est: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina. STAREP este conceput pentru a ajuta țările menționate în adoptarea și implementarea standardelor internaționale și promovarea în alinierea cadrelor de raportare financiară cu cele mai bune practici internaționale și standardele UE. ACAP și ASEM sunt prezente și în cadrul acestui proiect.

O direcție binevenită în colaborarea bilaterală este editarea de manuale și lucrări cu implicații practice în domeniul contabilității și auditului. Catedra „Contabilitate si audit” are deja o experiență la capitolul dat, editând împreună cu ACAP mai multe lucrări. Această colaborare vine în acoperirea golurilor prezente actual în literatura de specialitate, referitoare la aspectele dificile, deseori contradictorii în contabilizarea diverselor tranzacții economice, iar colaborarea cu universitățile permit elaborarea de noi abordări, metode, procedee etc. Publicarea lucrărilor în colaborare aduce plusvaloare în primul rând membrilor ACAP – contabililor ce practică contabilitatea în cadrul entităților și întâlnesc în practică opinii contradictorii sau lipsa totală de abordări ale unor subiecte contabile. Totodată plusvaloare obțin și studenții utilizând lucrările în cauză pentru elaborarea proiectelor de an, tezelor de licență, rapoartelor de practică. În cazul de importanță majoră a subiectelor editate examinarea lor poate avea impact asupra conținutului curriculumului la disciplinele predate de catedră.

Activitatea științifică este o altă direcție importantă de colaborare cu organisme profesionale. Catedra „Contabilitate si audit” este preocupată în permanență pentru găsirea de oportunități în îmbunătățirea activității științifice și relațiilor de colaborare privind editarea de lucrări științifice cu impact. În acest sens, cu concursul ACAP, a fost încheiat Acord de colaborare între ASEM și Camera Auditorilor Financieri din România (CAFR) privind publicarea în revista „Audit Financiar”. Or, în fiecare an revista „Audit Financiar” va publica un număr de articole rezultate în urma cercetărilor științifice efectuate de cadrele didactice, cercetători și doctoranzi, proprii sau în colaborare cu alți specialiști din țară sau din străinătate.

ACAP participă activ la viața universităților în calitate de partener în organizarea și desfășurarea conferințelor științifice. Pentru al treilea an consecutiv ASEM, ACAP și ACCA a organizat în comun Conferința Internațională Științifică dedicată Zilei profesionale a contabilului din Republica Moldova. În palmaresul cooperării mai înscrinem conferințe naționale, mese rotunde, jocuri intelectuale etc. Profesioniștii și cadrele universitare au posibilitatea unui schimb de opinii pe aspecte legate de formarea inițială, formarea continuă, cooperarea dintre profesie și lumea universitară, perfecționarea contabilității și auditului.

Un alt aspect de colaborare mediul universitar – asociațiile profesionale vizează dezvoltarea profesională continuă. Pregătirea continuă a contabililor și auditorilor este asigurată într-o mare măsură prin persoane care activează în mediul universitar, dar au și calitatea de auditori și contabili. Prin experiența pe care o dețin îmbină în mod fericit partea teoretică și practică a profesiei. În cadrul programelor de educație ACAP cadrele universitare participă în calitate de lectori sau formatori, or înțaietatea la acest capitol revine catedrei “Contabilitate și audit”, ASEM. Majoritatea predominantă a cadrelor didactice a acestei catedre sunt și membri ai ACAP.

În scopul intensificării colaborării, ACAP prin intermediul Ministerului Educației a transmis curriculumul cursurilor de dezvoltare profesională continuă mai multor universități, inclusiv ASEM. ACAP își dorește examinarea și recenzarea programelor în cauză, astfel încât universitățile să fie cunoscute cu programele de instruire ale organizațiilor profesionale și să poată interveni cu propuneri de îmbunătățiri. Noi ne dorim ca prin realizarea unui înalt nivel de pregătire a contabililor și auditorilor să asigurăm prestigiul necesar acestei profesii.

Un segment de explorat în colaborarea bilaterală ce ar aduce beneficii majore pentru toate părțile implicate este reflecția profundă asupra sistemului actual al practicii studenților. În condițiile în care tot mai puține entități își permit luxul să acorde timp și resurse pentru practica studenților, efectuarea stagiului de practică a studenților este în prezent un proces dificil de realizat și, cu regret, deseori poartă un caracter formal. Instituțiile de învățământ superior cu greu fac față situației, iar ca consecință însuși studenții se implică în căutarea unui loc de practică. Prin intermediul ACAP catedra „Contabilitate si audit” a inițiat negocieri cu persoanele juridice – membrii ACAP privind oferirea de locuri de practică pentru studenți. Astfel, actual este în proces de finalizare Acordul de colaborare între ASEM și KPMG, care oferă mai multe posibilități și oportunități studenților referitor la capitolul stagiilor de practică, burse de studii, oferte de muncă.

Ne dorim și în viitor să menținem relații existente, dar și să contribuim la formarea de parteneriate între universități și întreprinderi cu sprijinul organismelor profesionale în care ambele părți să fie încurajate să devină „motoare” ale schimbării și să aibă contribuții valoroase în pregătirea cadrelor.

Bibliografie:

1. Avram M., Avram V. Implicarea organismelor profesionale și a mediului academic în educația financiar contabilă. / Audit financiar, nr. 11, 2012
2. Albu N. Imaginea și rolul contabilului – rezultate empirice și implicații pentru profesie. / Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor, nr. 1, 2012
3. Moldova – ROSC Contabilitate și Audit. http://www.worldbank.org/ifa/rosc_aa.html#ctry

DEZVOLTAREA DURABILĂ A PROFESIEI CONTABILE

*Nicolae BALTEȘ, dr., prof. univ.,
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, România
Georgiana-Daniela MINCULETE (Piko), drd.,
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, România*

The sustainable development of the accounting profession is an important subject all over the world because this profession is very important for every company. The professional accountant not only makes calculations but more than that he can interpret financial results being able to take important financial management decisions.

The main objective of this article is to highlight the importance of the accounting profession and to describe the real meaning of its sustainable development.

Schimbările majore care au avut loc la nivel mondial și care au schimbat „stilul de business” și viața majorității oamenilor, au întărit ideea dezvoltării durabile a profesiei contabile, prin alinierea la standardele și noutățile din domeniul contabilității.

Dezvoltarea durabilă reprezintă procesul de dezvoltare care urmărește satisfacerea nevoilor „prezentului”, fără însă a compromite posibilitatea „viitorului” de a-și satisface propriile nevoi.

Dacă în termeni generali, centrul de interes al dezvoltării durabile îl reprezintă generațiile viitoare și nu doar cele prezente, în ceea ce privește dezvoltarea durabilă a profesiei contabile, elementul primordial, îl reprezintă în concepția noastră, satisfacerea viitoare, pe termen lung a interesului publicului larg. Altfel spus, dezvoltarea durabilă a profesiei contabile, constă în utilizarea, adaptarea, alinierea la standardele și modernizările aduse prevederilor contabile, având drept scop nu doar satisfacerea nevoilor prezente ale organizației ci și pe cele viitoare ale acesteia.

Profesia contabilă este una dintre puținele profesii recunoscute la nivel european, fiind o profesie reglementată de Directiva 2005/36/CEE privind recunoașterea calificărilor profesionale [3]. Este una dintre puținele profesii care își asumă responsabilitatea față de interesul publicului larg, mai exact nu urmărește doar satisfacerea nevoilor acționarilor, ci și a salariaților, furnizorilor, clienților, băncilor, investitorilor etc.

Profesionistul contabil este acel specialist din domeniul contabilității, care a absolvit cel mai înalt nivel de pregătire și formare cerut în cadrul statului membru în care dorește să-și desfășoare activitatea [1].

Profesionistul contabil poate fi privit și „păstrătorul de valoare” în cadrul întreprinderilor, deoarece acesta asigură conformitatea operațiunilor financiar-contabile cu reglementările și standardele din domeniu, oferind astfel oportunitatea dezvoltării durabile nu doar a profesiei dar și a companiei cu ajutorul creării și păstrării de valori [4].

Dezvoltarea piețelor și dezvoltarea economiei țărilor în general, se realizează cu precădere datorită progresului uman și științific, profesionistul contabil jucând un rol foarte important în dezvoltarea și consolidarea afacerilor.

Situațiile financiare întocmite de profesioniștii contabili reprezintă oglinda oricărei companii, indicând „adevărul din spatele cifrelor”, adică situația financiară reală a companiei respective.

Principala organizație globală care gestionează profesia contabilă este Federația Internațională a Contabililor (IFAC), organism ce a luat naștere încă din anul 1977 cu misiunea de a consolida profesia contabilă la nivel mondial. IFAC își aduce un aport semnificativ în dezvoltarea economiilor internaționale, având ca principal scop alinierea organizațiilor la standardele și reglementările profesionale, dezvoltarea durabilă a profesiei contabile atât la nivel național, cât și mondial.

Pentru consolidarea și realizarea unei dezvoltări durabile a profesiei contabile, este imperios necesar să se realizeze o formare și o dezvoltare continuă a profesioniștilor contabili.

Standardele Internaționale de Educație pentru Profesioniștii contabili (IES) sunt principalele instrumente pe baza cărora profesioniștii contabili pot să își desfășoare activitatea, stabilind „elementele esențiale ale conținutului și procesului de educație și dezvoltare la nivelul scontat pentru câștigarea recunoașterii, acceptării și aplicării internaționale” [1]. Printr-o pregătire continuă și adecvată, se poate dezvolta și consolida durabil profesia contabilă, menită să facă față schimbărilor majore ce se petrec din ce în ce mai des la nivelul societății și, de asemenea, să satisfacă nevoile prezente și viitoare ale utilizatorilor externi de informații contabile.

IFAC emite trei categorii de documente privind oferirea de către profesioniștii contabili de servicii de calitate superioară (figura nr. 1).

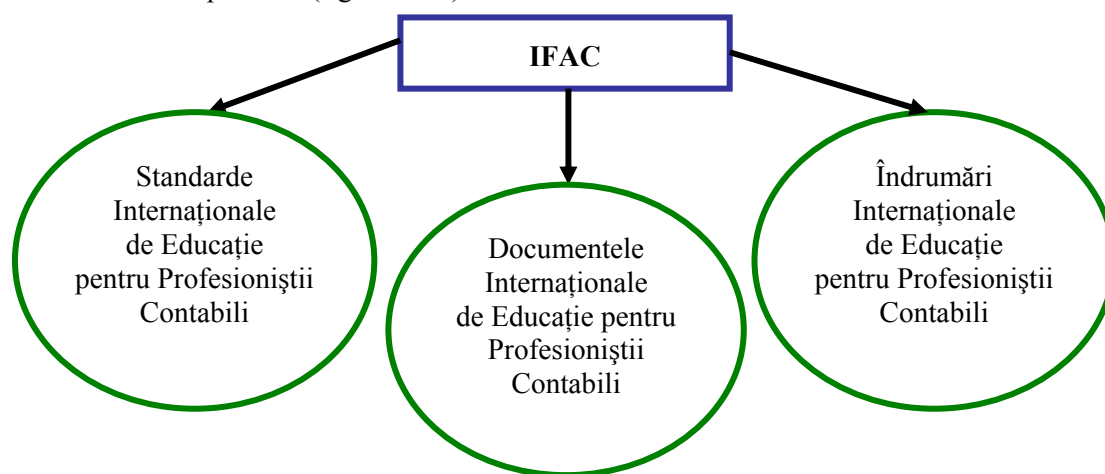

Figura 1. Principalele categorii de documente emise de IFAC

Sursa: Toma, Marin; Potdevin, Jacques, – Elemente de doctrină și deontologie a profesiei contabile, Editura CECCAR, București, 2008.

Creativitatea profesiei contabile dar și dezvoltarea durabilă a acesteia, sunt susținute de sporirea numărului organizațiilor, îmbunătățirea continuă a standardelor și reglementărilor din domeniul contabil, putând să influențeze într-o proporție mai mare sau mai mică succesul acestei profesii [2]. Profesia contabilă nu se mai rezumă de mult timp doar la înregistrări și calcule, în prezent raționamentul profesional și interpretarea rezultatelor capătă o importanță deosebită, activitatea specialistului, fiind extrem de variată și creativă, bazată atât pe legislația internă, cât și pe reglementările internaționale în vigoare [5].

Un adevărat profesionist contabil, pentru a putea să își desfășoare activitatea în domeniul obținerii și valorificării informației financiar-contabile, trebuie să dețină cunoștințe din domenii diverse precum: managementul contabilității, analiză financiară, evaluare, fiscalitate, drept, etică și deontologie etc.

În scopul îmbunătățirii comunicării financiar-contabile, dar și pentru creșterea transparenței și consolidarea unui mediu de afaceri sănătos și sustenabil, s-a realizat alinierea reglementărilor contabile din țările membre ale Uniunii Economice la Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), în scopul creării unui limbaj contabil comun.

Având în vedere armonizarea legislației contabile la nivel internațional, dezvoltarea durabilă a profesiei contabile a căpătat o importanță covârșitoare atât la nivel național, cât și la nivel mondial.

„Uraganul economic” care și-a făcut apariția încă din anul 2008, nuanțează ideea satisfacerii prezente a nevoilor consumatorilor informației contabile, însă nu trebuie să neglijăm satisfacerea viitoare a nevoilor, deoarece succesul oricărei afaceri pe termen lung poate să reprezinte „o fortăreață” în fața dezastrelor economice.

Rolul specialistului contabil în vederea dezvoltării durabile a profesiei contabile este extrem de important, deoarece acesta nu doar calculează ci și interpretează rezultatele financiare, pe baza cărora pot fi luate decizii financiare importante.

Bibliografie:

1. Toma, Marin; Potdevin, Jacques, *Elemente de doctrină și deontologie a profesiei contabile*, Editura CECCAR, București, 2008;
2. Cucui, Ion, *Impactul proceselor de armonizare și normalizare contabilă desfășurate la nivel internațional și național asupra tipurilor de comunicare aflate la dispoziția conducerii unei organizații*: www.oeconomica.uab.ro/upload/lucrari/820061/8.pdf;
3. Directiva 2005/36/CEE privind recunoașterea calificărilor profesionale: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:05:08:32005L0036:RO:PDF>;
4. Competență și versatilitate – Model în care profesioniștii contabili angajați generează succes organizațional durabil: http://ceccar.ro/ro/wp-content/uploads/2012/08/Competent_and_Versatile_original_En_ro.pdf;
5. <http://www.ifac.org/global-knowledge-gateway/finance-leadership-development?overview>.

TRECEREA DE LA EDUCAȚIA UNIVERSITARĂ LA FORMAREA ÎN CADRUL ORGANISMULUI PROFESIONAL. O ANALIZĂ A PERCEPȚIEI EXPERȚILOR CONTABILI STAGIARI AI CECCAR CU PRIVIRE LA PROPRILE COMPETENȚE ȘI NEVOI DE FORMARE PROFESIONALĂ

**Ștefan BUNEA, dr., conf. univ.,
Director al Institutului Național de Dezvoltare
Profesională Continuă din cadrul CECCAR**

In Romania, the certification of the quality of chartered accountant is accomplished by CECCAR. It is conditioned by the completion of the period of initial training. A part of this period is provided by the universities, while the other part is provided by CECCAR through the national 3-year internship programme. The objective of our survey was to analyse the way in which chartered accountant trainees perceive the access to the accountancy profession, their own limitations in terms of competences, the need for professional training, and the benefits ensured by the professional training within CECCAR.

1. Introducere

În România, formarea profesională necesară obținerii calității de expert contabil începe în mediul universitar dar se continuă în cadrul programului de stagiu derulat de CECCAR (Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România). La profesia contabilă au acces atât absolvenții ai facultăților/secțiilor de profil, cât și licențiați în alte domenii economice, cu condiția promovării examenului de acces la stagiu. Cerințele pentru accesul la profesia contabilă sunt definite de către CECCAR având în vedere cunoștințele și competențele oferite de mediul universitar absolvenților facultăților/secțiilor de profil, dar și cerințele standardelor internaționale de educație ale IFAC (IES 1 „Entry requirements to professional accounting education programs” și IES 2 „Content of professional accounting education programs”) precum și recomandările Ministerului Finanțelor Publice, Ministerului de Justiție și ale mediului de afaceri.

Stagiarii CECCAR provin din generații diferite și sunt formați la universități diferite. De aceea, este foarte probabil ca ei să perceapă în mod diferit accesul la profesia contabilă. Indiferent de calea de acces, stagiarii satisfac de o manieră rezonabilă cerințele minimale impuse de CECCAR.

2. Recenzia literaturii de specialitate

În mediul românesc, preocupările științifice privind educația contabilă se manifestă de numai câțiva ani. Acestea vizează, cel mai adesea fie analiza coerenței planurilor de învățământ ale universităților cu standardele internaționale de Educație ale IFAC fie analiza măsurii în care universitățile pregătesc absolvenți pentru nevoile de pe piața muncii.

Investigând dacă pregătirea tinerilor absolvenți asigurată de Universități din România este adecvată sau nu din punct de vedere al curriculei cu cerințele angajatorilor, Diaconu P. și alții (2011) constată că programele curriculare ale universităților românești în domeniul economic, deși răspund în termeni de cunoștințe teoretice, ar trebui să fie ajustate ținând cont de nevoile practicii, în special în ceea ce privește dezvoltarea abilităților personale care sunt foarte importante într-un proces de selecție competitivă: comunicare, inițiativă, motivare, onestitate, capacitate de analiză și sinteză, organizare etc.

Muțiu A. și Tiron A. (2009) au realizat o evaluare a stadiului curriculei asigurată de Universitățile din România privind disciplinele care contribuie la dezvoltarea absolvenților ca lideri. Concluzia acestora a fost că universitățile din România asigură premisele pentru leadership și dovedesc că gradul de coeziune cu prevederile IES a crescut rapid.

Albu C.N. și alții (2011) au analizat procesul de hibridare în cadrul profesiei contabile din România în perioada 2007-2009. Competențele privind IFRS au fost relativ neimportante pentru contabilii hibridi în primii doi ani dar ajung să aibă un anumit grad de relevanță în anul 2009. Din analiza site-urilor companiilor, cerințele pentru cunoștințe IFRS sunt manifestate cu precădere de filialele unor entități străine. Autorii identifică o serie de factori instituționali, tehnici, globali care determină o evoluție spre hibridarea sarcinilor pe care le au contabilii. Ei analizează și dacă implementarea IFRS este asociată cu modificări în abilitățile cerute de angajatori sau conduc la hibridarea sarcinilor contabililor.

Imaginea și rolul profesioniștilor contabili sunt tributare unor stereotipuri. În acest context, s-au efectuat studii cu privire la aprecierea dacă mediul academic pregătește specialiști care corespund stereotipurilor existente sau dacă acesta își asumă un rol activ în ameliorarea imaginii profesioniștilor contabili în societate în acord cu tendințele urmărite de profesie (Albu N și alții, 2012).

Ne propunem, ca prin această cercetare să extindem aria de investigație în ceea ce privește educația contabilă asupra modului în care studenții percep accesul la profesia contabilă și formarea profesională ulterioară formării universitare.

3. Metodologia cercetării

Obiectivul principal al cercetării noastre a fost acela de a analiza modul în care experții contabili stagiați percep intrarea în profesie, nevoile de formare profesională în vederea obținerii calității de expert contabil și rolul CECCAR în satisfacerea acestor nevoi prin intermediul programului de stagiu.

În vederea atingerii acestui obiectiv am încercat să aflăm următoarele:

- care sunt domeniile de competență relevante pentru accesul la profesie și nereprezentate sau slab reprezentate în etapa de formare inițială (licență/master)?
- care sunt domeniile de competență pe care stagiarii le-au perceput ca dificile la intrarea în profesie?
- cum au fost dobândită experiența practică?
- cum apreciază stagiarii nivelul de competență în domeniile definite în standardul IES 2 emis de IFAC?
- care sunt nevoile proprii de formare profesională?
- care sunt competențele unui expert contabil exced sau nu nevoilor practicilor întreprinderilor mici și mijlocii etc.

În acest scop am elaborat un chestionar cu 19 întrebări din care 15 închise și 4 deschise. Chestionarul a fost distribuit unui număr de 200 de stagiați incluși în programul de stagiu în sistem colectiv al CECCAR (fie direct, în cadrul cursurilor de pregătire tehnică, fie prin email). Au fost vizați stagiați care lucrează în întreprinderi mici și mijlocii dar și în cabinete mici. S-au primit 146 de răspunsuri (rata de răspuns 73%) din care 18 au fost anulate deoarece au fost incomplete. Prin urmare, eșantionul este format din 128 respondenți, din care 29 bărbați (22,65%) și 99 femei (77,35%). Structura pe ani de stagiu: 34,38% anul I, 21,88% anul II, 43,73% anul III. Structura pe vârste: 33,59% între 20-30 ani; 39,06% între 30-40 ani; 27,34% peste 40 ani.

60,93% dintre respondenți sunt absolvenți ai unei facultăți de contabilitate sau secții de profil. 56,81% dintre stagiarii anului I nu au absolvit o facultate/secție de profil, în timp ce 71,42% dintre stagiarii anului III sunt licențiați în această specialitate.

4. Rezultatele și concluziile cercetării

Rezultatele cercetării confirmă că o parte semnificativă dintre stagiaari percepe existența anumitor dificultăți la accesul la profesia contabilă ca urmare a diferențelor în formarea inițială.

Accesul la profesie este perceput ca fiind mai ușor de tinerii stagiaari decât de cei care aparțin ultimei grupe de vârstă. Cauzele sunt diferențele de motivație dar și suportul oferit de universități tinerilor stagiaari.

Disciplinele cel mai des invocate ca surse de dificultăți la examenul de acces la stagiu sunt, în ordine: Drept, Fiscalitate, Expertiză contabilă, Contabilitate, Evaluare, Audit, Etica și Doctrina profesiei contabile.

Percepția existenței acestor dificultăți este consecința mai multor factori:

- stagiaarii aparțin unor generații diferite și formați la școli diferite (de exemplu, cei care intră în profesie după mai mulți ani de la finalizarea studiilor universitare percep mai acut existența unor dificultăți ca urmare a faptului că trebuie să acopere o parte semnificativă din cerințe prin efort individual; de asemenea, cei care au absolvit alte universități decât ASE București percep existența unor dificultăți în ceea ce privește cerințele aferente domeniilor IFRS și Conturi Consolidate);

Evaluarea cunoștințelor și competențelor avute în vedere pentru definirea cerințelor minimale aferente examenului de acces are în vedere planurile de învățământ ale facultăților/secțiilor de profil din marile centre universitare și, în mod deosebit, pe cele ale ASE București. Deși o convergență de curricula există între universități, convergența de facto este mult mai slabă.

- candidații trebuie să asigure, cel mai adesea prin efort individual, actualizarea legislației până la data examenului de acces (de exemplu, modificările legislației fiscale se produc la sfârșitul anului și începutul anului următor, acestea fiind avute în vedere în noile tematici aprobate dar neacoperite în etapa de formare inițială universitară).

O parte semnificativă dintre stagiaari consideră că formarea specialiștilor contabili ar trebui să fie asigurată mai degrabă de CECCAR decât de mediul universitar.

Programul de educație asigurat de CECCAR este apreciat mai mult de respondenții aflați în a doua și a treia grupă de vârstă (18% dintre cei cu vârsta între 30-40 ani și 25,71% dintre cei cu vârsta de peste 40 de ani) decât de cei din prima grupă (11,63% dintre cei cu vârsta între 20-30 ani). Această percepție este justificată de respondenți fie prin faptul că programul de stagiu acoperă o serie de competențe insuficient reprezentate în etapa de formare inițială fie prin aceea că programul asigură dezvoltarea unor noi competențe, dar mai ales întreținerea cunoștințelor și competențelor existente în contextul în care practica de întreprindere favorizează pierderea unei mari părți dintre acestea ca urmare a limitelor impuse de cerințele postului (cei mai mulți dintre respondenți lucrează ca angajați la societăți comerciale sau mici cabinete și nu valorifică decât o parte dintre competențele asigurate de accesul la profesie și, ulterior, de programul de stagiu).

Nevoia de formare profesională corespunde mai degrabă practicii imediate și nu așteptărilor privind evoluția în carieră. Cea mai mare parte a cunoștințelor și competențelor de specialitate deținute de respondenții sunt apreciate de aceștia ca fiind rezultatul experienței profesionale asigurate cu ajutorul angajatorilor și al mediului de lucru favorabil (56,82% dintre stagiaarii anului I și respectiv 60,71% dintre stagiaarii anului II și III). Ponderea celor care consideră că nivelul profesional actual se datorează mai degrabă programului de stagiu asigurat de CECCAR crește de la un an de stagiu la altul (9,09% dintre stagiaarii anului I, 17,86% dintre stagiaarii anului II și 25% dintre stagiaarii anului III). Această evoluție confirmă conștientizarea existenței valorii adăugate asigurată de programul educațional al CECCAR pe măsura parcurgerii acestuia. Totuși, respondenții tind să dea importanță mai ales acelor cunoștințe și competențe care sunt validate și valorificate în activitatea profesională, și prin urmare, atribuie cea mai mare parte a achizițiilor profesionale fie practicii de specialitate fie efortului individual.

O evoluție inversă decât cea semnalată mai sus se remarcă în ceea ce privește atribuirea nivelului profesional actual mediului universitar. Stagiaarii anului I sunt cei care consideră că o parte semnificativă din achizițiile profesionale au fost asigurate de mediul universitar (34,09%). Ponderea scade pe măsură ce este parcurs programul de stagiu asigurat de CECCAR și respondenții acumulează experiență practică relevantă (21,43% dintre stagiaarii anului II și 14,29% dintre stagiaarii anului III).

Cea mai mare parte a respondenților consideră că nivelul de cunoștințe și competențe profesionale dobândite de un expert contabil în România în urma promovării examenului de aptitudini

organizat de CECCAR este superior competențelor pe care le presupune activitatea practică la o întreprindere mică și mijlocie sau la un mic cabinet (57,81%). 35,39% consideră că aceste competențe sunt corespunzătoare nevoilor întreprinderilor mici și mijlocii sau micilor cabinete și numai 6,8% consideră că aceste competențe sunt insuficiente nevoilor acestor categorii de entități. Aceste proporții aproximează și opiniile la nivelul fiecărui an de stagiu.

Bibliografie:

1. Albu, C.N., Albu, N., Faff, R. and Hodgson, A. (2011) "Accounting Competencies and the Changing Role of Accountants in Emerging Economies: The Case of Romania", *Accounting in Europe* Vol. 8, No. 2, 155–184, December 2011
2. Albu, N., Albu C.N. and Gîrbină M.M. (2012) "Can the stereotype of the accountant be changed through accounting education? Some conjectures on educating accounting students in Romania", *International Journal of Business Research* Vol. 11 Issue 1, pp.156
3. Diaconu, P. (2008) "Directions of the accounting educational curricula in the Romanian Universities and the conformity with the International Educational Standards provided by IFAC", *Journal of Accounting and Management Information Systems*, Supl., pp. 920-929
4. Mutiu, A., Tiron, A. (2009) "Are Romanian Universities Preparing Leaders in Accounting?", *Annals of Faculty of Economics*, Vol.3, Issue 1

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ И СОЗДАНИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО КОНСОРЦИУМА ВУЗОВ И ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ АССОЦИАЦИЙ БУХГАЛТЕРОВ

**Дмитрий ПАНКОВ, д.э.н., профессор,
Белорусский государственный экономический университет**

Abstract: *Internationalization education of IFRS, Consortium Universities and Professional Associations of Accountants, Pre Professional Student's Certification*

Бухгалтерский учет по своей сути является ярко выраженной прикладной функцией управления и особой информационной системой, призванной формировать справедливые стоимостные оценки активов, обязательств, капитала, доходов и расходов субъектов хозяйствования для объективного анализа их финансового положения и достигнутых финансовых результатов. Сохраняющаяся на протяжении многих десятилетий высокая востребованность широкого круга пользователей в достоверных учетных и отчетных данных стала причиной того, что бухгалтерский учет (наряду с аудитом) стал единственной областью экономики, где в международном масштабе сформировались, успешно применяются и динамично развиваются профессиональные стандарты профессии (МСФО, МСА). Поэтому тесное взаимодействие обучающихся академических структур (университетов) и представителей профессиональных сообществ в сфере образования, лицензирования, аттестации и сертификации имеет исключительно важное организационное, методическое и научное значение.

Глобализация мировой экономики и унификация многих бизнес-процессов под влиянием бурно развивающегося научно-технического прогресса обусловили тенденцию доминирования положений МСФО над национальными нормами регулирования бухгалтерского учета во многих странах. Соответственно, это приводит к тому, что в университетах, осуществляющих подготовку в области бухгалтерского учета, все более значимым становится качество обучения МСФО. Однако в сложившейся системе разработки МСФО, процедур их принятия и легимитизации отсутствует такое важное звено, как специальный единый международный механизм, который бы обеспечивал обучающую учебно-методологическую функцию в соответствии с международным масштабам применения МСФО. В результате концептуальным обоснованием идеологии международных стандартов, их разработкой, интерпретациями содержания, обобщением и анализом опыта практикоприменения, обучением и последующим сертифицированием занимаются разные люди и специалисты. При этом представители университетов находятся далеко не на первых ступенях развития и популяризации МСФО.

Академическая среда преподающих МСФО профессоров, к сожалению, разобщена. Для разработки учебных курсов и пособий многим приходится заниматься самостоятельным поиском доступных материалов и их обработкой, что не исключает субъективных трактовок положений МСФО, нередко отдаляющих от сути предмета.

Отдавая должное огромному вкладу профессиональных ассоциаций бухгалтеров и аудиторов, а также фирмам, обучающим для сдачи на сертификат, в развитие знаний МСФО, тем не менее, нельзя не признать тот факт, что вне системного охвата профессиональным обучением все еще остается довольно значительное количество университетов и обучающихся в них студентов. В этой связи представляется целесообразным рассмотреть возможность создания специального Консорциума, в рамках которого можно было бы объединить на международном уровне усилия, знания и возможности авторитетных международных профессиональных ассоциаций и объединений бухгалтеров и аудиторов с университетами, обучающими студентов МСФО для обеспечения унификации учебных планов и программ по МСФО, дидактических материалов по их преподаванию и контролю знаний, для интеграции университетских курсов в существующие системы профессиональной сертификации CPA, ACCA, ICAEW, CAP/CIIPA. Это будет выгодно всем участникам процесса популяризации, обучения и сертификации на основе МСФО. Университеты получат возможность более качественно передавать базовые знания МСФО, ассоциации и обучающие фирмы смогут более активно рекрутировать слушателей, бизнес получит высококвалифицированных специалистов, студенты смогут на ранних стадиях оценить привлекательность учетной профессии и сделать более осознанный выбор в ее пользу. Было бы правильным, чтобы университеты-участники и профессора Консорциума, пройдя специальную аккредитацию, получили право выдавать успешно освоившим курс студентам специальные сертификаты, например: ACCA student, magister или junior. В рамках Консорциума можно создать специальные подразделения по всему функциональному спектру обучения МСФО, включая учебно-методические, контроля знаний, экзаменационные, информационные и т.д. Создав унифицированные программы и обучающие материалы университеты-члены международного Консорциума обеспечили бы высокий уровень подготовки студентов и магистрантов на единой обучающей платформе, органично встроенной в существующие системы профессиональной сертификации. Это значительно повысило бы качество образования в области МСФО и способствовало бы развитию учетной профессии.

Если идея создания Консорциума является во многом делом пока гипотетическим и отдаленного прошлого, то, говоря о насущных проблемах совершенствования преподавания бухгалтерского учета, можно отметить следующее.

Серьезные изменения, происходящие в теории, методологии и методике бухгалтерского учета, анализа хозяйственной деятельности, контроля и аудита, обуславливают необходимость развития обучающих технологий в этих важных областях человеческих знаний. Сложившиеся стереотипы преподавания, например, бухгалтерского учета, предполагают изучение вначале вопросов теорий, а затем базового отраслевого курса и спецкурсов по особенностям учета в других отраслях народного хозяйства. Вместе с тем опыт указывает на трудности восприятия студентами на первых этапах знакомства с бухгалтерским учетом таких его базовых категорий, как предмет, объекты, метод. Во многом это связано с тем, что студентам приходится осмысливать данные понятия без четкого представления о сущности и содержании учетного процесса, о специфике учетно-аналитического цикла, кругооборота средств, об особенностях формирования учетной информации. Поэтому представляется более целесообразным приводить студентов к теоретическим обобщениям научного уровня через предварительное и упрощенное ознакомление с основными элементами бухгалтерской технологии, порядком составления учетных записей, документальным отражением хозяйственных операций, движением средств. Ведь отражению «бухгалтерской» действительности в виде особой системы научных понятий, естественно, исторически предшествовали обыкновенные записи о фактах хозяйственной жизни на простейших носителях, элементарные группировки родственных показателей по очевидным классификационным признакам, которые лишь по мере накопления определенного практического опыта трансформировались в такие понятия, как «счет», «двойная запись», «калькулирование», «отчетность» и др. Соблюдение принципа «от простого к сложному» в большей степени соответствует природе человеческого познания

«новых» реалий и формирует более глубокое понимание исследуемой области.

В этой связи представляется целесообразным, во-первых, распределить курс бухгалтерского учета не по темам, а по степеням сложности, например, на бухгалтерский учет-1 (или основы учета), бухгалтерский учет-2 (основной курс) и бухгалтерский учет-3 (продвинутый курс), и, во-вторых, курс «теория бухучета» преподавать в качестве заключительного этапа процесса обучения. На первом уровне сложности следует рассматривать простейшие приемы ведения учета, на втором – изучать учет как единую систему формирования фактических данных от первичной регистрации до составления отчетности и на третьем – исследовать специфические и наиболее сложные методики учета, связанные с лизингом, валютными операциями, консолидацией отчетности и др. Поняв и познав изнутри природу учета, студенты будут гораздо легче и, главное, осмысленнее усваивать вопросы теории учета, глубже понимать его научные концепции, острее видеть проблемные и спорные места.

Актуальной задачей повышения качества преподавания учетно-аналитических дисциплин представляется повышение интенсификации учебного процесса. Добиться этого можно путем существенного изменения пропорции лекция – самостоятельная подготовка. Имея грамотно, понятно и подробно написанные учебники и учебные пособия, на лекциях можно лишь объяснять студентам внутреннюю логику той или иной темы, связь понятий и категорий, суть формул и расчетов, а не заниматься перечитыванием того, что уже изложено в книге. На лекции учебник должен лежать перед глазами студента и преподаватель должен объяснять материал без воспроизведения на слайдах или на доске уже напечатанных положений темы. Искусство преподавания при таком подходе будет заключаться в умении сконцентрировать внимание аудитории на наиболее сложных мордентах темы, на раскрытии сути той или иной методики, а не на ее простом описании. Преподаватель должен будет делать ту работу, которую не может сделать учебник – раскрывать сущность проблемы и помогать вести поиск ее решения. При таком построении занятий появляется возможность интерактивного общения преподавателя с аудиторией. В результате появляется возможность выявлять те места, которые оказываются наиболее сложными для восприятия большинством слушателей, и проводить индивидуальные объяснения. В настоящее время, записав лекцию и затем прочитав учебник, студент обнаруживает большое сходство материала и теряет интерес к посещению лекционных занятий.

Важным элементом обучения является написание курсовых и дипломных работ. Тематика таких работ сейчас строится преимущественно в разрезе отдельных объектов учета, анализа и аудита – основные средства, труд и заработная плата и т.д. В более глубоком изучении отдельных участков учета, анализа и аудита нет ничего плохого. Однако, занимаясь при написании курсовой и дипломной работ по одной и той же теме, студент получает несколько одностороннюю подготовку. Представляется целесообразным, сохранив «пообъектную» тематику для курсовых работ, придать большую комплексность и завершенность дипломным работам. Для этого предлагается готовить дипломное проектирование по принципу построения целостных систем организации и методики учета и анализа для бухгалтерии определенных предприятий. Например, проектирование бухгалтерии для строительного управления, выполняющего отделочные работы, проектирование бухгалтерии для строительного управления, выполняющего общестроительные работы, проектирование бухгалтерии для управления механизации строительных работ, проектирование бухгалтерии для высшего учебного заведения и т.д. В таких комплексных по своему содержанию работах студент должен будет отразить свое видение и понимание учетной политики, которая наиболее приемлема для того или иного предприятия, привести обоснование оптимальной организационной структуры бухгалтерии, изложить принципы учетных методик по всем основным объектам учета, раскрыть особенности технологии учета и отчетности с использованием компьютеров, изложить проблемы учета и предложить пути их решения. Такой подход придаст более творческий характер дипломным проектам, исключит переписывание, сделает более интересным процедуру защиты.

Характерной особенностью последних лет является резкий рост популярности высшего образования, которое привело к превышению спроса над предложением. Это усилило коммерциализацию высшего образования. Одним из негативных последствий такого

положения дел стало появление большого количества новых частных вузов, многие из которых в силу различных причин (дефицит квалифицированных педагогов, слабая материально-техническая база, чрезмерная жажда прибыли в ущерб качеству и др.) привели к определенной девальвации дипломов о высшем образовании. Изменить такое положение дел, на мой взгляд, можно путем усиления контрольной функции тех знаний, которые получают студенты в учреждениях образования. Для этого предлагается разделить функцию обучения и функцию оценки знаний, полученных в результате обучения. Функцию обучения оставить вузам, а функцию контроля знаний передать специальному контрольно-экзаменационному ведомству при Министерстве образования или при республиканских УМО. Такая система во многом может быть аналогична уже существующим системам, применяемым для централизованного тестирования школьников, для международной сертификации бухгалтеров ACCA, CAP/CIPA, национальной сертификации США CPA и т.п. Задачей контрольно-экзаменационного ведомства будет являться разработка критериев и требований к дипломированному специалисту, учебных стандартов, программ и планов, а также принятие экзаменов, подтверждающих знания. Определенная совокупность сданных экзаменов позволит претендовать на диплом о высшем образовании.

Концепция разделения обучающей и контрольной функций может быть реализована также в вузах для повышения эффективности преподавания и ответственности профессорско-преподавательского состава. На кафедрах из числа наиболее квалифицированных преподавателей (доктора наук, опытные доценты) формируется группа, которая на основе программ контрольно-экзаменационного ведомства разрабатывает внутривузовские стандарты и программы обучения, готовит учебники и учебные пособия, читает основополагающие базовые лекции и принимает внутривузовские экзамены. Основную часть аудиторной работы со студентами ведут доценты, старшие преподаватели и ассистенты, которые, однако, не имеют права принимать внутривузовские экзамены. Такая персонификация ответственности на качестве программ и объективности экзаменационных оценок профессоров и на качестве непосредственного процесса обучения доцентов будет способствовать эффективной подготовке студентов для сдачи экзамена в контрольно-экзаменационном ведомстве.

COOPERAREA DINTRE CECCAR ȘI MEDIUL UNIVERSITAR ROMÂNESC PENTRU PROMOVAREA PROFESIEI CONTABILE

**Constantin CUCOȘEL, dr., conf. univ.,
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca,
Centrul Universitar Nord din Baia Mare,
Președinte CECCAR – Filiala Maramureș, România**

Abstract: *The profession of an accountant is defined by law as “the profession of the accountancy experts and chartered accountants that they exert if they have obtained such attribute” from their professional body, which is the Body of Expert and Licensed Accountants of Romania (CECCAR), legal entity of public utility, fully autonomous.*

CECCAR, as member of the International Federation of Accountants (IFAC), is committed to achieve the aim of the IFAC as concerns developing and strengthening the accountancy profession by coordinating it at national level, with harmonized standards. To achieve this aim, the IFAC has issued recommendations concerning the ethics for accounting professionals, the purpose of which is to improve the level of standardization of the professional ethics throughout the world.

Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR) este organismul profesional care gestionează profesia contabilă din România, cu o dezvoltare remarcabilă la nivel național, fiind reprezentat în toate cele 42 de județe ale țării prin filiale teritoriale.

CECCAR susține și promovează practicile profesionale de înaltă calitate printr-o grijă deosebită pentru competența, aptitudinile și etica celor implicați în profesie. Având o veche tradiție și beneficiind de recunoaștere internațională și europeană atestată prin calitatea sa de membru al Federației Internaționale a Contabililor – IFAC și al Federației Experților Contabili Europeni – FEE,

CECCAR urmărește dezvoltarea unei profesii contabile capabile să satisfacă interesul public și să contribuie la progresul economiei.

Prin activitatea membrilor săi, CECCAR sprijină manifestarea abilităților antreprenoriale și asigurarea unui climat de afaceri favorabil pentru întreprinderile mici și mijlocii din România.

Serviciile unui contabil sunt indispensabile pentru orice afacere. Rolul important al unui contabil pentru succesul unei afaceri este stipulat în doctrina profesiei și în standardele internaționale, care se axează pe trei deziderate fundamentale: Etică, Calitatea serviciilor și Dezvoltare profesională continuă.

Accesul la această profesie se face pe baza examenului de admitere la un stagiu de 3 ani, prin efectuarea acestui stagiu și prin susținerea unui examen de aptitudini, la finalizarea stagiului. Examenul de admitere la stagiu este organizat anual de CECCAR în baza Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 227 din 5 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 187 din 11 martie 2008.

Poate deveni expert contabil sau contabil autorizat orice absolvent de studii superioare economice cu diplomă de licență recunoscută de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului din România.

La cerere, persoanele care au titlul de academician, profesorii și conferențiarilor universitari, doctorii în economie și doctorii docenți, cu specialitatea finanțe sau contabilitate, au acces la profesia de expert contabil pe baza titlului de doctor, cu îndeplinirea condițiilor prevăzute la lit. **a** și **c** și susținerea unui interviu privind normele de organizare și funcționare a Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați.

Examenul de admitere la stagiu constă în probe scrise la șapte discipline: Contabilitate, Fiscalitate, Drept, Evaluarea economică și financiară a întreprinderilor, Audit, Expertiză contabilă și Doctrina și deontologia profesiei contabile. Sunt declarați admiși candidații care obțin cel puțin media 7 și minimum nota 6 la fiecare disciplină.

Parcursul disciplinelor cuprinse în planul de învățământ pentru studiile universitare la nivel licență cu durata de trei ani, de la specializările din domeniul economic, asigură absolvenților obținerea, pe lângă competențele generale, și a unor competențe de specialitate care să le permită desfășurarea de activități specifice din domeniu.

Curricula specializării oferă flexibilitatea și deschiderile necesare pentru ca absolvenții să poată intra direct pe piața muncii în departamentele financiare, de control și de contabilitate din entitățile publice și private, instituții publice, organizații profesionale și neguvernamentale sau să își continue studiile prin programe de masterat și ulterior doctorat, în domeniu.

Absolvenții specializărilor din domeniul economic care doresc să dobândească calitatea de expert contabil, prin natura disciplinelor parcurse în perioada studiilor de licență, sunt avantajați față de studenții de la alte specializări deoarece disciplinele cuprinse în curricula specializării se regăsesc și în tematica disciplinelor de examen pentru accesul la profesia de expert contabil.

Absolvenții acestor specializări își pot continua studiile prin programe de masterat în domeniul auditului financiar și expertizei contabile, aprofundând astfel cunoștințele dobândite pe parcursul studiilor de licență în domeniu.

Pentru a veni în sprijinul absolvenților din domeniul economic, Consiliul Superior al Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR), prin nota nr. 10111/19 august 2008 a supus spre aprobare Conferinței Naționale din data de 31 august 2008 unele măsuri pentru aplicarea prevederilor legale referitoare la accesul la profesia de expert contabil a absolvenților masterelor de profil.

Deoarece, începând cu examenele de admitere la profesia de expert contabil din anul 2008, s-au putut prezenta, în calitate de candidați, atât absolvenți ai facultăților de profil cu diplomă de licență, cât și absolvenți ai facultăților de profil cu diplomă de licență și diplomă de master, pentru stimularea dezvoltării educaționale a persoanelor care doresc să accedă la calitatea de expert contabil, s-a impus necesitatea instituirii unor reguli de diferențiere a condițiilor de acces a candidaților în funcție de nivelul studiilor, numai cu diplomă de licență sau cu diplomă de licență și diplomă de master.

Luând în dezbatere aceste aspecte, Consiliul Superior al Corpului le-a aprobat, iar Biroul Permanent al Consiliului Superior a elaborat criteriile, condițiile și procedurile de lucru în cazul absolvenților cu diplomă a cursurilor de master de profil, pentru echivalarea examenului de acces la stagiu în vederea obținerii calității de expert contabil, cu îndeplinirea unor condiții, astfel:

1. Încheierea unui protocol între CECCAR și instituția de învățământ superior solicitantă;

2. Regăsirea în programele de master a celor 7 discipline care potrivit legii fac obiectul examenului de acces la calitatea de expert contabil;
3. Conținutul și programa analitică a cursurilor pentru disciplinele care se regăsesc în programe de la master, corespund cu conținutul și programa cursurilor din tematicile CECCAR;
4. Bibliografia avută în vedere la cursurile de la master, pentru disciplinele comune, trebuie să corespundă în principiu cu cea de la examenele de acces;
5. La disciplinele echivalate, candidații trebuie să fi susținut la master, examene scrise sau orale și să fi obținut cel puțin nota 7.

Pentru a beneficia de echivalarea examenului de admitere la stagiul, absolvenții programelor de masterat, pentru care există acorduri de colaborare încheiate cu CECCAR, au posibilitatea depunerii, în termen de un an de zile de la finalizarea cursului, la sediul C.E.C.C.A.R. sau în cadrul filialei de domiciliu, unui dosar care trebuie să cuprindă următoarele documente:

- cerere de înscriere;
- diploma de studii superioare economice, recunoscută de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (copie legalizată);
- diploma de absolvire a programului de master (copie legalizată). În situația în care diploma nu a fost emisă de facultate se poate depune o adeverință (copie legalizată), urmând ca dosarul să fie completat ulterior cu documentul solicitat;
- suplimentul diplomei de masterat (copie legalizată). În situația în care suplimentul diplomei nu a fost emis se poate depune o situație școlară (copie legalizată) cu evidența notelor, urmând ca dosarul să fie completat ulterior cu documentul solicitat;
- suplimentul diplomei de licență, în cazul programelor de masterat în care se face trimitere la notele obținute în timpul anilor de facultate;
- certificatul medical din care să rezulte că solicitantul are capacitatea de exercițiu deplină;
- certificat de cazier judiciar, cu termen de valabilitate neexpirat;
- curriculum vitae;
- copie BI/CI;
- taxa de echivalare a examenului de admitere la stagiul, respectiv 175 Euro (c/v în lei la cursul B.N.R. din ziua plății).

Pentru analiza dosarelor transmise de facultățile de profil în vederea echivalării examenului de acces pentru absolvenții cu diplomă a masterelor de profil, în cadrul CECCAR funcționează o comisie alcătuită din directorul general al CECCAR, directorul direcției de specialitate din cadrul CECCAR, precum și cadre didactice universitare de prestigiu din domeniu, din cadrul unor facultăți de profil din țară.

Până la ora actuală au fost semnate astfel de protocoale cu 23 de universități din țară pentru un număr de 40 de programe de masterat, absolvenții acestor programe de masterat care au îndeplinit condițiile arătate beneficiind de echivalarea programelor de masterat cu examenul de admitere la stagiul în vederea obținerii calității de expert contabil.

Concluzii

CECCAR furnizează programe naționale de educație și dezvoltare pentru întreaga economie, prin intermediul Programului Național de Dezvoltare Profesională Continuă (PNDPC), derulat lunar, la nivelul celor 42 de județe, prin intermediul filialelor Corpului.

Pornind de la obiectivul principal al dezvoltării profesionale continue, acela de a ajuta profesioniștii contabili să își dezvolte competența profesională pentru a oferi servicii de înaltă calitate, CECCAR organizează diferite forme de pregătire profesională.

Pentru a îmbunătăți sistemul de educație al CECCAR, începând cu anul 2010, s-au delimitat clar în patru categorii activitățile organizate pentru membrii Corpului:

- cursuri pentru dezvoltarea profesională continuă;
- cursuri pentru pregătirea examenelor și obținerea unor competențe;
- cursuri pentru pregătirea tehnică și deontologică a stagiarilor;
- seminarii, colocvii, mese rotunde etc.

Bibliografie:

1. Florea, I., Macovei, I.C., Florea, R., Berheci, M., Introducere în expertiza contabilă și auditul financiar, Editura CECCAR, București, 2005

2. Cucoșel, C., Control financiar și fiscal. Expertiză contabilă, Editura Universității de Nord Baia Mare, 2008
3. Toma, M., Potdevin, J., Elemente de doctrină și deontologie a profesiei contabile, Editura CECCAR, București, 2008
4. CECCAR, Cartea expertului contabil și a contabilului autorizat, Culegere de acte normative și reglementări ale profesiei contabile elaborate de C.E.C.C.A.R. în perioada 1994-2009, Ediția a V-a, revizuită și adăugită, Editura CECCAR, București, 2009
5. *** Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, republicată în Monitorul Oficial nr. 13 din 8 ianuarie 2008
6. *** Regulamentul de organizare și funcționare a Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România, aprobat prin Hotărârea Conferinței naționale a experților contabili și contabililor autorizați din România nr. 1/1995, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 153 din 28 martie 2001, modificat și completat prin Hotărârea Consiliului Superior al CECCAR nr. 08/90 din 14 mai 2008, publicată în Monitorul Oficial nr. 466 din 23 iunie 2008

ATTRACTIVENESS OF ACCOUNTING PROFESSION

Olivera GJORGIEVA-TRAJKOVSKA, Ass. Professor,
University Goce Delcev Stip, Macedonia
Vesna GEORGIEVA SVRTINOV, Ass. Professor,
University Goce Delcev Stip, Macedonia

Abstract: *Definitions of the accountant's role vary around the world. Common features include maintaining a record of a company or individual's assets, transactions and financial activities, carrying out audits and ensuring compliance with financial and tax regulations. Definitions and expectations of their role may become more diverse as accountants become more involved in strategic decision making, enterprise risk management, value creation and the development of new business propositions. Opportunities are arising for accountants to help explore the merits of potential new business models and markets. They are also being tasked with helping companies minimise their environmental footprint by assessing resource allocation and ensuring sustainable investment decisions. The evolution towards becoming a more strategic partner within a business or as an external supplier, may allow accounting to become a more integrated part of business organisations.*

But, besides the importance of accountancy, the question is: How much this profession is attractive, especially for young people?

The benefits and attractiveness of accountancy

According to the statement of Jeannie Patton, AICPA vice president, a strong supply of accounting graduates is essential to serve the complex demands of a rapidly changing business environment and meet the needs of firms of all sizes for top quality talent.¹ It's well known that the U.S. and other capital markets also rely on the work of certified accountants, to ensure that investors have access to reliable and transparent financial statements. The historic growth in enrollments and degrees is a testament to the attractiveness of the accounting profession and the career opportunities it provides for students.

In the twenty first century chartered accountancy has emerged as a unique profession of paramount importance and is now discussed at various economic seminars, capital markets, investments and such other forums. To cope with the increasing demand in the field of economy, innovative financial instruments are being constantly introduced and the profession world-wide, apart from accounting, taxation, financial management and other financial consultancy is in the forefront in

¹ AICPA Study: Demand for accounting graduates reaches new levels, June, 2013

launching these financial products. In today's free globalized world, chartered accountants are in public practice, in all sizes of accounting firm from sole practitioners to affiliates of large international firms. They are also employed in industries, finance and commerce, playing a wide variety of financial, management and senior policy making roles, both at home and abroad.

A chartered accountant is a professional who is trained in and possesses the expertise to perform the various types of work, such as accounting, taxation, auditing, financial management, project appraisal, computer auditing, consultancy etc. In certain areas, like audit, they have the monopoly.

The practising chartered accountants mainly carry out audit, inter alia, of financial statements of various enterprises/organizations as public accountants under the banners of approved Chartered Accountant Firms. Chartered accountants engaged in public practice mainly carry out the following functions:

- Perform professional services involving auditing or verification of financial transactions, books, accounts or records, or preparation, verification or certification of financial, accounting and related statements;
- Render professional services or assistance in or about matters of principles or details relating to accounting procedures, costing techniques, or recording, presentation or certification of financial facts or data;
- Render professional services or assistance as management consultant in or about matters of accounting methods, systems and techniques involving forecasting, in order to assist management in its task of formulating policies, programmes, management systems and procedures for maintaining and improving efficiency.

One of the big long-term questions for the profession is the extent to which the definition of what accounting is, and what it entails, may change over the next decade or more. The evolving scope and nature of accounting and the role of the accountant are being shaped by changes in multiple influencing factors. These include how the global economy is regulated, political motivations, disruptive technology developments and evolving business expectations.

The existence of the accounting industry can be traced back thousands of years. The core role of conducting the process of communicating financial information about a business entity to stakeholders has remained essentially unchanged. In the past, as now, the tasks of recording, summarising and communicating financial information have been central to the role of the accountant.

Technology has played a critical role in the evolution of how accounting has been conducted. The political, legal, socio-cultural and economic environments have also helped shape its development. These factors have led to many of the variations in practice and standards seen around the world. It is reasonable to assume that further changes in the macro-environment will continue to shape the practice of accounting in future.

The public standing of and trust in accountants are critical to the effective functioning and attractiveness of the accountancy profession. Negative perceptions of the profession and the debate over auditors' duties, responsibilities and accountabilities have now resurfaced. The global economic and financial crisis of 2007 and the subsequent Eurozone debt crisis have contributed to a negative perception of the financial services industry as a whole. A knock-on effect has been criticism of the role of auditors in both crises and their perceived failure to highlight the relevant issues early enough. These perceived failings of the accountancy profession have led to growing public mistrust and greater public scrutiny in many countries.

Standards, accounting practices and the ability of the profession to self-govern are again being put under the microscope. Further accounting rules and regulations are now proposed for the profession with the aim of preventing future crises or developing better early-warning systems.

Another key consideration for would-be entrants is the level of remuneration. There is a concern that, since the onset of the financial crisis, many accountants have received pay freezes or, at best, a lower-than-average increase. Larger accountancy firms are perceived to offer both higher remunerative packages and a greater prospect for significant salary uplifts over time. The key issues now are around the potential long-term damage to the attractiveness of the profession as a career and whether SMPs can continue to compete with the larger firms to attract the best talent.

Determining how well received one's accountancy qualification is on the global market is an important investigation which should be undertaken by anybody considering a career in accountancy. Many accountancy bodies operating in many countries make claims about the global nature of their

qualification, or suggest links with larger international accountancy bodies. For an accountancy qualification to be truly global, foreign institutes must recognise not only the education, but also the training undertaken to become qualified. Chartered accountancy is the only professional accounting qualification that has this recognition worldwide. The truth is that with other accountancy bodies in the country, the qualification is global in the same way that the university degree is global – well recognised, but not in an official capacity. The training undertaken before qualification, and the experience gained post-qualification are necessary to obtain auditing and practicing certificates, which entitle the person to sign off on audits and accounts. Without these, the ability to operate in a foreign country is severely limited.

No other career offers the mobility that a chartered accountancy qualification does. Today's member takes on the role of a business advisor, who makes high-level strategic decisions, aimed at driving business, improving profit margins and increasing market share for their clients / employers. Many chartered accountants also use their expertise to form their own businesses, becoming highly successful entrepreneurs. Along with the technical skills mentioned above, chartered accountants generally have a solid foundation in economics, marketing and management information systems.

As well as dominating public accounting practices, chartered accountants are found at the highest level in virtually every sector from healthcare to the music industry. The rewards that go with the chartered qualification are significant.

Conclusion

In the business world, accounting is one discipline of study that all people, regardless of job position, should have some knowledge of. Its concepts can be applied to all job specialties, its importance has been promoted in recent years, and it is useful in people's everyday lives.

First, an accounting education is important because it can be applied in all job specialties. Secretaries must use accounting skills to manage the company check book and orders, auditors have to study financial statements to evaluate the accuracy and integrity of the business, and executives need to judge the success of their business using accounting statements from the past and present. These are just a few of the many possible positions where an understanding of accounting is necessary.

Another reason all business students should have some background in accounting is because in recent years, people in the business world have been held more accountable for their financial practices.

Additionally, it is vital that everyone, not just business students, acquire an understanding of accounting for personal benefit. People use accounting in their daily lives when they study financial statements to make investment decisions, assess interest rates to pay off their house mortgages, and calculate rates for car payments. In the business world, accounting is utilized in much greater depth, but each individual encounters some activities in his/her everyday life that requires knowledge of accounting principles. Accounting is the most basic framework of business. Without an accounting education, students would be unprepared for the real world.

References:

1. ACCA: 100 drivers of change for the global accountancy profession: appendix, 2012
2. Farcas, Mariana, 2005. Financial accountancy. University of Oradea Printing House.
3. Minu, Mihaela, 2002. Accountancy as an instrument of power, Economic Printing House, Bucharest
4. Beu, M.R. and D. Buckley: 2001, 'The Hypothesized Relationship between Accountability and Ethical Behavior', *Journal of Business Ethics*, 34, 57-73

FUNDAMENTELE EVOLUȚIEI PROFESIEI CONTABILE

Aliona BÎRCĂ, dr., conf. univ., ASEM

The modern conception presents accounting as a service activity or as a provider of economic information. In parallel with accounting diversification, on theoretical and practical respect, the science of accounting takes into account the diversification of services provided by professional accountants. In this context the audit means the peak of the accounting profession. The product of financial accounting is represented by information and its objective is to obtain an accurate annual financial statement which comprises: the balance sheet, profit and loss statement, statement of changes in equity, cash flow statement, notes to the financial statements. Ensuring quality of information presented in the financial statements is performed by audit activity. In other words services provided by professional accountants can be following: accounting, internal audit, external audit, internal control services, accounting and financial management activity etc.

Concepția modernă prezintă contabilitatea ca o activitate prestatoare de servicii sau furnizoare de informații economice. Ea face legătura dintre activitatea economică și utilizatorii informației economice sau beneficiarii serviciilor prestate de către contabilitate. Cu alte cuvinte informația furnizată de contabilitate stă la baza numeroaselor procese decizionale atât în interiorul entității, cât și în exteriorul ei. Însă, contabilitatea nu este știința care se ocupă numai cu studiul conturilor și a diverselor metode de prezentare a dărilor de seamă – ea reprezintă un domeniu complex cu o structură și aspecte particulare în continua schimbare.

Paralel cu diversificarea contabilității, pe plan teoretic și practic, știința contabilității ține cont și de diversificarea serviciilor prestate de profesioniștii contabili. În acest sens auditul semnifică domeniul de vârf al profesiei contabile. Produsul contabilității financiare îl reprezintă informația, iar obiectivul său este obținerea unei imagini fidele a situației financiare anuale care cuprinde: bilanțul, situația de profit și pierdere, situația modificărilor capitalului propriu, situația fluxurilor de numerar, notele la situațiile financiare. Asigurarea calității informației prezentate în situațiile financiare este realizată de către activitatea de audit.

Auditul a apărut cu scopul de a crea o încredere că datele din situațiile financiare reflectă obiectiv realitatea economică și sunt întocmite în conformitate cu standardele de contabilitate. Istoria auditului este mult mai recentă decât cea a contabilității și desemnează toate formele de **control** foarte variate exercitate în cadrul întreprinderii. Auditul a fost utilizat pentru prima dată de către țările anglofone, însă provine de cuvântul latinesc "*audire*" care înseamnă a asculta și "*auditor*" persoană care ascultă. Deși marea majoritate a savanților moderni se orientează spre audit, totuși nu trebuie neglijat faptul că auditul este un element ce ține de control, iar etimologia cuvântului control provine de la expresia latinească "*contra rolus*" ceea ce semnifică "*verificarea unui act duplicat după original*".

Pentru o entitate, *auditul* reprezintă și o *vedere critică* de ansamblu pentru evaluarea unei situații financiar-contabile determinate. Evaluarea critică a situației financiare se face de un profesionist independent, care trebuie să-și îndeplinească misiunea fără a ține seama de posibile conflicte de interese existente între utilizatorii externi de informație și unitatea auditată. Cu toate acestea precizările de mai sus se referă numai la auditul financiar, însă noile abordări ale științei ne propun următoarea structură (fig. 1):

Auditul extern în Republica Moldova este reglementat de *Legea privind activitatea de audit nr. 61 din 16.03.2007* și este considerat ca o examinare independentă a situațiilor financiare anuale, pentru exprimarea unei opinii profesionale asupra corespunderii lor, sub toate aspectele cu prevederile actelor legislative în vigoare. Prin urmare, definiția respectivă se referă la auditul financiar care este obligatoriu pentru entitățile de interes public, precum și la alte entități după caz. Aceste abordări marchează o nouă atitudine a auditului extern orientat spre noi politici și strategii în sectorul public, iar în sectorul privat spre o guvernare corporativă.

Guvernanța corporativă întruchipează sistemul prin care o companie este dirijată și controlată. Rezultatele guvernanței corporative se materializează în distribuția drepturilor și responsabilităților dintre diferitele categorii de persoane implicate în companie cum ar fi: consiliul de administrație, directorii, acționarii și alte categorii, și stabilirea regulilor și procedeele de luare a deciziilor.

Totodată, guvernanța corporativă aspiră spre promovarea corectitudinii, transparenței și responsabilității la nivel de entitate.

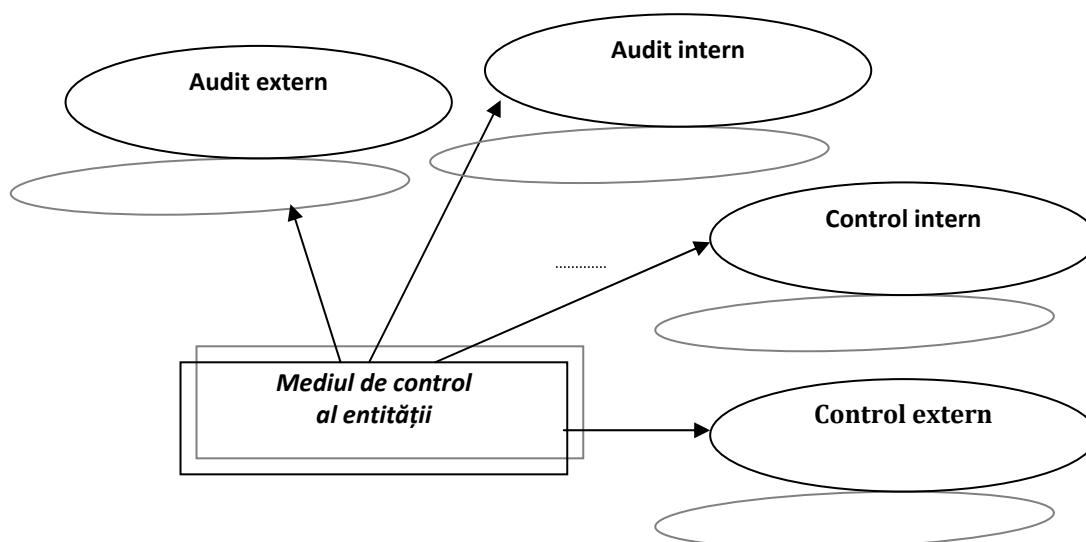

Figura 1. Interdependența dintre control și audit în cadrul unei entități

În activitatea practică mulți confundă guvernanța corporativă cu controlul intern. Dorim să precizăm faptul că guvernanța corporativă se referă la conducerea de ansamblu a întregii companii prin acceptarea tuturor componentelor interne și implementarea managementului riscurilor, sistemului de management financiar și de control intern. Prin urmare, controlul intern este un atribut al guvernanței corporative și ambele provin din sistemul anglo-saxon. În acest sens, Sir Cadbury a definit guvernanța corporativă ca: *"sistemul prin care companiile sunt îndrumate și controlate"*.

Controlul ca termen are o interpretare foarte largă, însă examinarea lui din punct de vedere al exercitării acestuia generează următoarele componente:

- controlul intern;
- controlul extern.

În Republica Moldova, reieșind din prevederile *Legii contabilității* nr. 113-XVI din 27.04.2007, *controlul intern* este obligatoriu pentru toate entitățile fiind definit ca totalitatea politicilor și procedurilor adoptate de conducerea entității pentru a asigura desfășurarea organizată și eficientă a activității economice, inclusiv respectarea strictă a integrității activelor, prevenirea și descoperirea cauzelor de fraudă și eroare, exactitatea și plenitudinea înregistrărilor contabile, precum și pregătirea oportună a unor informații financiare credibile. Astfel, controlul intern are niște atribuții mult mai vaste decât cele de la origini și este aplicat atât în sectorul public, cât și în cel privat incluzând următoarele componente, și anume:

Control Intern = Audit Intern + Management Financiar și Control

Auditul intern este o parte componentă a controlului intern în calitate de instrument de evaluare a sistemului de management financiar și control. Avînd funcție de raportare directă managerului entității și are rolul determinant în examinarea și raportarea eficacității sistemului de management financiar și control. Profesia de auditor intern se bazează pe o serie de cunoștințe acumulate pe parcursul studiilor și a activității practice, dar nu numai în domeniul contabilității ci și a celorlalte domenii ale economiei cum ar fi: managementul, finanțele, resursele umane, evaluare etc.

Cu alte cuvinte serviciile furnizate de profesioniștii contabili pot fi:

- contabilitate;
- audit intern;
- audit extern;
- servicii de control intern;
- activitate de management financiar-contabil etc.

Profesioniștii contabili mai pot presta și o serie de servicii partajate cu alte profesii, cum ar fi:

- Evaluarea activelor și întreprinderilor;
- Consultanță managerială;
- Servicii fiscale și consultanță fiscală;
- Resurse umane și administrative: întocmirea statelor de calcul și de plată a salariilor, proceduri control intern, relații cu instituții de securitate socială, asistență în litigii legate de resurse umane etc.

În activitatea sa, profesioniștii contabili se îndrumază de *Codul Etic al Profesioniștilor contabili* elaborat de Consiliul pentru Standarde de Etică pentru Contabili al IFAC. O caracteristică distinctă a profesiei contabile o constituie asumarea responsabilității de a acționa în interes public. Așadar, responsabilitatea unui profesionist contabil nu constă exclusiv în satisfacerea nevoilor unui client sau ale unui angajator individual.

Un profesionist contabil trebuie să respecte următoarele principii fundamentale:

1. **Integritate** – trebuie să fie sincer și onest în toate relațiile profesionale și de afaceri.

Principiul integrității impune tuturor profesioniștilor contabili obligația de a fi sinceri și onești în toate relațiile profesionale și de afaceri. Integritatea implică, de asemenea, tranzacții corecte și juste. Un profesionist contabil nu trebuie să fie asociat, în mod conștient, cu rapoarte, declarații, comunicate sau alte informații atunci când acesta apreciază că informațiile:

- Conțin o declarație în mod semnificativ falsă sau care induce în eroare;
- Conțin declarații sau informații întocmite neglijent; sau
- Omit sau ascund informații necesare a fi incluse în cazul în care o astfel de omisiune sau ascundere ar induce în eroare.

2. **Obiectivitate** – trebuie să fie imparțial, să nu se afle în conflict de interese sau sub influențe nedorite ale altor părți, care să prevaleze asupra raționamentului profesional sau de afaceri.

Principiul obiectivității impune tuturor profesioniștilor contabili obligația de a nu-și compromite raționamentul profesional sau de afaceri din cauza subiectivismului, conflictelor de interese sau influenței nejustificate a altor persoane. Un profesionist contabil poate fi pus în situații în care obiectivitatea îi este afectată. Este imposibil ca toate aceste situații să fie definite și descrise. Un profesionist contabil nu trebuie să deruleze un angajament dacă o circumstanță sau o relație poate genera subiectivism sau poate influența într-un mod injust raționamentul său profesional referitor la acel serviciu.

3. **Competența profesională și atenția cuvenită** – trebuie să-și mențină cunoștințele și aptitudinile profesionale la nivelul necesar pentru a se asigura că un client sau un angajator primește servicii profesionale competente, bazate pe ultimele evoluții din practică, legislație și tehnică și acționează în mod responsabil și în conformitate cu standardele tehnice și profesionale aplicabile. Confidențialitate – trebuie să respecte confidențialitatea informațiilor dobândite ca urmare a relațiilor profesionale și de afaceri și nu trebuie să divulge astfel de informații către terțe părți fără o autorizare specifică adecvată, cu excepția cazului în care există un drept sau o obligație legală sau profesională de a dezvălui aceste informații, și nici să folosească aceste informații pentru avantajul său personal sau al altor părți terțe.

Principiul competenței profesionale și al atenției cuvenite impune tuturor profesioniștilor contabili următoarele obligații:

- 🚦 Menținerea cunoștințelor și a aptitudinilor profesionale la nivelul necesar care să asigure clienții sau angajatorii de primirea unor servicii profesionale competente; și
- 🚦 Să acționeze cu conștiinciozitate în conformitate cu standardele tehnice și profesionale aplicabile, atunci când oferă servicii profesionale.

Serviciile profesionale competente presupun exercitarea unui raționament solid în aplicarea cunoștințelor și aptitudinilor profesionale în furnizarea acestor servicii. Competența profesională poate fi împărțită în două faze separate:

- 🚦 Obținerea unui nivel de competență profesională; și
- 🚦 Menținerea unui nivel de competență profesională.

Menținerea competenței profesionale presupune o permanentă monitorizare și înțelegere a evoluțiilor relevante pe plan profesional, tehnic și din mediul de afaceri. Pregătirea profesională continuă permite profesionistului contabil să-și dezvolte și să-și mențină capacitățile în vederea desfășurării unei activități competente în mediul profesional.

Conștiinciozitatea include responsabilitatea de a acționa în conformitate cu cerințele unei misiuni, cu atenție, meticulozitate și oportunitate. Un profesionist contabil trebuie să întreprindă acțiunile necesare pentru a se asigura că cei care își desfășoară activitatea profesională sub autoritatea profesionistului contabil beneficiază de instruire și supraveghere adecvată. Acolo unde este cazul, un profesionist contabil trebuie să îi atenționeze pe clienții, angajatorii sau alți utilizatori ai serviciilor profesionale, de limitele inerente ale serviciilor furnizate.

Confidențialitate

Principiul confidențialității impune tuturor profesioniștilor contabili obligația de a se abține de la:

- ✚ Dezvăluirea de informații confidențiale în afara firmei sau organizației angajatoare ca urmare a unei relații profesionale sau de afaceri, în lipsa unei autorități adecvate și specifice sau cu excepția cazului în care există o obligație sau o sarcină legală sau profesională de a face publice acele informații; și
- ✚ Folosirea, în avantajul lor personal sau în avantajul unor terțe părți, a informațiilor confidențiale dobândite în urma relațiilor profesionale sau de afaceri.

Un profesionist contabil trebuie să respecte confidențialitatea, chiar și într-un mediu social, fiind atent în ceea ce privește posibilitatea furnizării de informații necugetate, în special unui asociat apropiat de afaceri sau unui membru din familie. Un profesionist contabil trebuie să păstreze confidențialitatea informațiilor prezentate de către un posibil client sau angajator. Un profesionist contabil trebuie să păstreze confidențialitatea informațiilor din cadrul firmei sau organizației angajatoare. Un profesionist contabil trebuie să întreprindă toate acțiunile rezonabile pentru a se asigura că angajații aflați sub controlul său și persoanele care îi furnizează consultanță și asistență respectă obligația profesionistului contabil de a păstra confidențialitatea. Necesitatea de a se conforma principiului confidențialității se menține și după încheierea relației dintre un profesionist contabil și un client sau angajator. Când profesionistul contabil își schimbă locul de muncă sau obține un nou client, profesionistul contabil are dreptul de a utiliza experiența anterioară. Profesionistul contabil nu trebuie, totuși, să folosească sau să prezinte informațiile confidențiale fie dobândite, fie obținute dintr-o relație profesională sau de afaceri.

Următoarele circumstanțe constituie cazurile în care profesioniștilor contabili le este sau le poate fi solicitată prezentarea de informații confidențiale sau în care prezentarea acestora poate fi adecvată:

- Pentru a furniza documente sau alte probe în cursul unor proceduri judiciare; sau
- Pentru a prezenta autorităților publice adecvate eventualele încălcări ale legii care au apărut; și

În cazul în care există o obligație profesională sau un drept de a le prezenta și nu este interzisă prin lege:

- Conformitatea cu controlul de calitate al unei organizații membre sau unui organism profesional.
- Furnizarea unui răspuns la o anchetă sau investigație efectuată de o organizație membră sau de un organism de reglementare.
- Protejarea intereselor profesionale ale unui profesionist contabil în cursul procedurilor judiciare; și Conformitatea cu standardele tehnice și cerințele de etică.

În luarea deciziei cu privire la prezentarea de informații confidențiale, profesionistul contabil trebuie să ia în considerare următorii factori relevanți:

- ✓ Dacă interesele tuturor părților, inclusiv ale părților terțe ale căror interese ar putea fi afectate, ar fi prejudiciate în cazul în care clientul sau angajatorul consimt prezentarea informațiilor de către profesionistul contabil;
- ✓ Dacă toate informațiile relevante sunt cunoscute și fundamentate, în măsura în care este posibil; în cazul în care situația implică fapte nefundamentate, informații incomplete sau concluzii nefondate, trebuie să se recurgă la raționamentul profesional pentru a se determina tipul de prezentare care trebuie făcută, dacă este cazul;
- ✓ Ce tip de comunicare este preconizat și cui i se adresează; și
- ✓ Dacă părțile cărora li se adresează comunicarea sunt destinatarii adecvați.

4. Comportament profesional - trebuie să respecte legile și reglementările și să evite orice acțiune care discreditează profesia.

Principiul comportamentului profesional impune tuturor profesioniștilor contabili obligația de a se conforma legilor și reglementărilor relevante și de a evita orice acțiuni, de care profesionistul contabil are, sau ar trebui să aibă, cunoștință, care pot discredita profesia. Acestea includ acțiuni pe baza cărora o terță parte rezonabilă și informată, evaluând faptele specifice și circumstanțele disponibile profesionistului contabil la data respectivă, ar putea concluziona că este afectată în mod negativ buna reputație a profesiei. În cadrul strategiei de promovare și mediatizare a lor și a activității pe care o efectuează, profesioniștii contabili nu trebuie să furnizeze informații care să compromită profesia. Profesioniștii contabili trebuie să fie cinstiți și loiali și nu trebuie:

- ✓ Să facă revendicări exagerate referitoare la serviciile pe care le pot oferi, la calificările pe care le posedă și la experiența pe care au acumulat-o; sau
- ✓ Să ofere referințe compromițătoare sau comparații lipsite de fundament privind munca desfășurată de alții.

Un profesionist contabil în practica publică nu trebuie să se angajeze, cu voia sa, în nici o afacere, ocupație sau activitate care îi afectează sau care ar putea afecta integritatea, obiectivitatea sau buna reputație a profesiei și care ar rezulta în incompatibilitatea cu principiile fundamentale. Conformitatea cu principiile fundamentale poate fi amenințată printr-o gamă largă de situații și relații. Natura și importanța amenințărilor pot varia în funcție de măsura în care ele sunt generate în legătură cu prestarea serviciilor unui client de audit și dacă clientul de audit constituie o entitate de interes public, unui client de asigurare care nu este client de audit sau unui client de nonasigurare.

Bibliografie:

1. Legea contabilității nr.113-XVI din 27 aprilie 2007. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 90-93 / 399 din 29.06.2007
2. Standardele Naționale de Contabilitate în vigoare cu ordinul Ministerului Finanțelor nr. 118 din 06.08.2013. Monitorul Oficial 233-237/1534, 22.10.2013.
3. Manualul de Standarde Internaționale de audit și Control de calitate (ediția 2009), Ordinului nr. 64 al Ministerului Finanțelor din 14 iunie 2012.
4. Ghiță M., Iațco C., Brezuianu C., Vornicescu M., Guvernanța Corporativă și auditul intern, Iași: Editura Tipo Moldova, 2009, 832 p.
5. Tabără N., Horomnea E., Mircea M., Contabilitate internațională, Iași: Editura Tipo Moldova, 2009, 579 p.

FUNDAMENTE ALE FORMĂRII COMPETENȚEI PROFESIONALE LA STUDENȚII CONTABILI

Sofia CĂPĂȚÎNĂ, lector sup., dr., UCCM

Abstract: *The initial training of accounting students in the context of skills development is a problem of higher education in Economics that is actual to learning economic policy. The research methodology includes: theoretical and experimental methods. The methodological approach of the scientific content of a discipline from Economics, in this case accounting, demonstrates its effectiveness in practice, and points out once more the teacher's role in ensuring optimal functionality of teaching.*

Formarea profesională inițială a specialiștilor economiști în contextul formării competențelor este o problemă a învățământului universitar economic care se încadrează în schema amplă a politicii învățământului economic actual.

Competențele profesionale de contabilitate sunt ansambluri structurate de cunoștințe, capacități și atitudini ale absolventului dobândite prin învățare și înregistrate în nivelul de performanță la ieșirea din sistem. Acestea asigură mobilizarea achizițiilor cognitive și axiologice în scopul rezolvării unor probleme ale lumii reale.

Competența profesională poate fi divizată în două etape distincte:

1. Atingerea competenței profesionale. Competența profesională se atinge, în primul rând, în

baza unui nivel înalt al studiilor generale, urmate de studii de specialitate, a instruirii și testărilor susținute la disciplinele profesionale corespunzătoare, precum și, indiferent de faptul dacă este prevăzut sau nu, a acumulării unei experiențe profesionale într-o anumită perioadă.

2. Menținerea competenței profesionale impune o cunoaștere permanentă a noilor elaborări profesionale în domeniul contabilității, inclusiv a standardelor și regulamentelor de contabilitate și audit naționale și internaționale, precum și a cerințelor actelor legislative și normative [3, p.22].

Cunoștințele sunt o categorie care acoperă o mare parte din ceea ce face obiectul predării și învățării, așa încât uneori se pune semnul egal între cunoștințe și conținutul învățământului.

D. Sălăvăstru [4, p.187] descrie cele două componente metacognitive. Cunoștințele metacognitive includ cunoștințe referitoare la persoane, cunoștințe referitoare la sarcină și cunoștințe referitoare la strategii:

- cunoștințe referitoare la persoane pot fi intraindividuale (idei, credințe pe care individul le are despre propria persoană), interindividuale (comparațiile pe care le facem între indivizi) și universale (informații despre gândirea umană, în general);
- cunoștințe referitoare la sarcină privesc cunoașterea obiectivelor sarcinilor, a cerințelor acestora, a gradului de dificultate, precum și factorii și condițiile de îndeplinire a sarcinii;
- cunoștințe referitoare la strategii se referă la modalitățile cele mai eficiente de a duce o activitate la finalizare: realizarea unui rezumat, refacerea unui calcul, extragerea ideilor esențiale într-un text.

Toate aceste tipuri de metacunoștințe sunt stocate în memorie și sunt activate în mod automat sau voluntar, în funcție de exigențele sarcinii [4, p.187].

A doua componentă a metacogniției este reprezentată de către abilitățile metacognitive. Flavell clasifică abilitățile metacognitive în trei clase:

- operații de anticipare: planificarea (prevederea etapelor, opțiunea pentru anumite strategii în acord cu scopul) și anticiparea rezultatelor;
- operații de evaluare-regularizare, definite prin monitorizare: se supraveghează activitatea în curs de derulare, distanța față de scop, se identifică și se corelează eventualele erori;
- operații de evaluare terminală a rezultatului obținut prin raportare la scop [5].

Pentru a stabili cu mai multă claritate locul cunoștințelor în conținutul instruirii contabile, dar și spre a înțelege persistența cunoștințelor în structura conținutului învățământului economic, este necesară relevarea notelor distinctive ce definesc conceptul actual de cunoștințe. Spre a surprinde modificările privind semnificația actuală a acestui concept, recurgem la câteva propoziții/expresii de tipul:

- *cunoștințele nu se reduc la simple informații, date, definiții, descrieri sau enunțuri*, ci sisteme de informații, organizate, înlănțuite pe baza unor reguli sau principii care fac din ele un mijloc, un instrument conștient de cunoaștere a unui obiect, domeniu, fenomen, proces;
- *cunoștințele nu sunt echivalente cu conceptele științifice* – în calitatea lor de element al conținutului învățământului, cunoștințele nu se produc printr-o simplă preluare a unor concepte științifice, ci printr-un proces de elaborare, în urma căruia conceptele sunt transformate în cunoștințe;
- *cunoștințele nu sunt doar produse, ci și demersuri cognitive*: fiind un material de învățat, cunoștințele nu apar în procesul de învățământ doar ca produse finite, ca entități gata făcute, ci și ca procese de elaborare, ca strategii cognitive, ca modalități de cunoaștere și acțiune. Ele reunesc într-un tot unitar noțiunile și procesul de formare a noțiunilor, cunoașterea cu mecanismele înțelegerii;
- *o schimbare ce s-a impus în sfera noțiunii de cunoștințe este aceea privind distincția între teoretic și practic, între mental și acțional, între „a ști”, „a face” și „a aplica”*. Dacă în mod tradițional cunoștințele erau înțelese ca achiziții de informații teoretice, literatura de specialitate consacră tot mai mult înțelesul cunoștințelor ca sinteze teoretico-practice, ca unități între cunoaștere și acțiune;
- *trebuie de menționat că o deosebire importantă dintre cunoștințele științifice și cunoștințele economice rezultă din relația obiective-conținuturi*. În planul relației dintre obiective și conținuturi, precizările respective pun în evidență o idee majoră: aceea că în trecerea de la

conceptele științifice la cunoștințele contabile intervin operații de selecție, de restructurare și organizare prin care conținutul științific este transformat în conținut al instruirii. În relația cu conținutul, obiectivele sunt și trebuie să fie elementul determinant [2, p.82].

Prin urmare, *transformarea conținutului științific în cunoștințe contabile este esențialmente o acțiune mijlocită de obiectivele pedagogice, așa încât în rezultatul acestei transformări obținem cunoștințe bine structurate* care reflectă prin elementele și relațiile lor obiectivele pedagogice pe baza cărora au fost construite. Tocmai de aceea, structurarea conținutului în categorii și, mai general, în taxonomii adaptate mecanismelor psihologice de asimilare și capacităților principale ce trebuie dezvoltate la studenți, este decisivă pentru asigurarea unei relații optime obiective-conținuturi în contabilitate.

Distincția dintre general și specific nu trebuie privită doar ca una de factură logică, ci, în primul rând, ca una de factură pedagogică. Din această perspectivă, *cunoștințele generale* sunt nu numai cunoștințe cu sferă largă de cuprindere, dar și cunoștințe generative, în sensul că pot susține *mecanisme cognitive de generare și derivare a noi cunoștințe sau de generalizare a cazurilor particulare*. În aceeași idee, *cunoștințele specifice* nu se definesc atât prin sfera lor mai restrânsă de cuprindere, cât mai ales prin *valoarea lor aplicativă*, prin valența lor de a facilita tranziția de la general la particular, de la abstract la concret, de la teoretic la practic [2, p.78].

Printre abordările actuale privind conținuturile învățării se înscrie și *paradigma metacunoștințelor sau a metacunoașterii*, ca un nivel superior al *învățării cognitive*, care transcende problema conținuturilor, privită ca o problemă a *cunoașterii despre ceva*, pentru a accede la *învățarea cunoașterii despre cunoaștere*. Asemănător tipologiei cunoștințelor declarative, procedurale și condiționale, conceptul metacunoștințelor și a metacunoașterii s-a proiectat și pe terenul abordărilor cognitive în contabilitate.

Printre valențele pedagogice ale metacunoștințelor, Florin Frumos [2] menționează:

- ✓ permit să se pună accentul asupra rolului conștiinței și al „gestionării” de către student a propriei gândiri, a propriilor demersuri cognitive;
- ✓ dacă se insistă asupra evaluării și gestionării personale, metacunoașterea asigură ca diferențele individuale să fie luate în considerație în dezvoltarea cognitivă, în predare și învățare;
- ✓ metacunoștințele sunt integrate în însăși în dezvoltarea cognitivă și, în consecință, ele reprezintă un tip de cunoaștere care se dezvoltă odată cu experiența acumulată;
- ✓ metacunoștințele presupun cunoștințe construite și strategii care pot fi predate și învățate în auditoriu;
- ✓ întrucât presupune evaluarea și gestionarea propriei gândiri, metacunoștințele corelează cunoștințele cu voința, factorii cognitivi cu factorii afectivi și motivaționali.

Astfel, pentru a le dezvolta studenților procesele metacognitive, Bondy le oferă cadrelor didactice câteva sugestii:

- să se inițieze discuții cu privire la activitățile metacognitive implicate în rezolvarea sarcinilor de învățare, în vederea estimării dificultății sarcinii, fixarea unor obiective, alegerea unor strategii adecvate;
- studenții să fie îndemnați să realizeze jurnale ale activității de învățare;
- să se asigure un feed-back permanent;
- studenții să fie învățați să se autoevalueze în mod obiectiv;
- să se facă inițierea în tehnica autochestionării;
- să se planifice etapele ce trebuie parcurse în procesul învățării;
- să se exerseze tehnici de învățare eficientă;
- să se urmărească în permanență logica problemelor [4, p.196].

Didactica aplicată la contabilitate se bazează pe sisteme structurate de termeni, concepte, noțiuni și scheme logice cu care operează contabilitatea. Fundamentul științific al disciplinei este asigurat de epistemologie, psihologie, didactica generală și de științele predate în universitate.

Din domeniul pedagogiei și al didacticii generale, didactica contabilității preia conceptele de: sistem de învățământ, conținut, strategie didactică, principii didactice, scop educațional, obiective educaționale, proiectare curriculară, forme de organizare a activității didactice, forme de evaluare, itemi etc.

Din domeniul epistemologiei și psihologiei, didactica contabilității preia noțiuni cum ar fi: învățare, modele și teorii ale învățării, capacități de învățare, particularități de vârstă și individuale,

motivație și motivare a învățării.

Calitatea didacticii diferitelor discipline economice reflectă, practic, raporturile instituite la nivel de sistem și de proces între teoria educației – teoria instruirii – și didactica aplicativă, articulate la nivelul unui „design pedagogic” care angajează resursele proiectării curriculare și ale managementului instrucțional în vederea obținerii de produse didactice eficiente. În plus abordarea didactică a contabilității este configurată în noile programe universitare nu ca dimensiuni academice izolate, ci ca perspective reale asupra omului și a societății, pe care studenții și le apropie cu scopul formării competențelor necesare valorificării propriului potențial și inserției active în viața social – economică.

Cunoștințele dobândite, deprinderile formate și valorile internalizate prin participarea la activitățile didactice permit studenților identificarea și selectarea unor criterii în baza cărora să se poată raporta critic la realitatea economică, să exprime atitudini active, pozitive față de aspectele și problemele lumii reale. Importantă este și perspectiva interdisciplinară în abordarea didactică a disciplinelor economice, precum și contribuția semnificativă a acestora în formarea competențelor crosscurriculare.

Activitatea didactică în învățământul universitar este mai mult decât o problemă de predare a unor conținuturi, cu precădere în cazul disciplinelor economice care impune, prin însăși condiția lor științifică, formarea la studenți a unor deprinderi intelectuale și de participare (ex: identificarea unor concepte economice, cum ar fi: piață, întreprinzător, acțiune antreprenorială, comportament economic etc.), alături de cunoștințe și deprinderi specifice domeniului abordat, se urmărește și raportarea critică a studentului la valori și norme instituite în societate, așa încât să manifeste atitudini pozitive față de valori și să se implice în viața reală. Pentru realizarea unor asemenea deziderate, didactica modernă propune metodologii didactice interactive, instruirea în mediul virtual, învățarea prin descoperire, studiul de caz, toate destinate eficientizării instruirii.

Conținuturile cuprinse în manualele universitare dobândesc forță educativă numai prin prelucrarea, adecvarea și transmiterea lor de către profesor, acel specialist preocupat în permanență de identificarea celui mai eficient mod de organizare și dirijare a învățării [1]. Competența profesională conferă putere operațională cunoștințelor teoretice de specialitate. Predarea unei discipline solicită profesorului și o serie de abilități specifice tehnologiei instruirii.

Abordarea metodologică a conținutului științific al unei discipline economice, în cazul nostru a contabilității, își demonstrează valoarea și eficiența în practică, rolul profesorului fiind acela de a asigura o funcționalitate optimă procesului de formare profesională.

Referințe bibliografice:

1. Allport G. *Structura și dezvoltarea personalității*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1991. 580 p.
2. Frumos F. *Didactica. Fundamente și dezvoltări cognitive*. Iași: Editura Polirom, 2008. 214 p.
3. Grigori L. (coord.) *Contabilitatea întreprinderii*. Chișinău: Editura Cartier, 2011. 508 p.
4. Sălăvăstru D. *Psihologia învățării*. Iași: Editura Polirom, 2009. 231 p.
5. Flavell J. H. Metacognitive aspects of problem-solving. In Resnick L.B. Perspectives on the development of memory and cognition. Hillsdale N.J. Lawrence Erlbaum Associates. <http://metacognition.com.ifrance.com/> [Accesat la 09 februarie 2013]

Secțiunea II

APLICAREA IFRS: EXPERIENȚE, DIFICULTĂȚI ȘI SOLUȚII

ASPECTE PROBLEMATICE AFERENTE CONTABILITĂȚII VENITURILOR ȘI CHELTUIELILOR FINANCIARE, IDENTIFICAREA VENITURILOR FINANCIARE

Viorel ȚURCANU, dr. hab., prof. univ., ASEM
Irina GOLOCIALOVA, dr., conf. univ., ASEM

The incomes and expenses are formed in activity business – unit in the conditions modern. They must be correctly evaluated, accounted and controlled which allows identifying potential for increasing profits and reducing risk of losses. Particularly this rule relates to financial incomes and financial expenses. On this article of the authors are present the method of this procedures in accordance with IFRS.

Conform Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (SIRF) o cerință obligatorie de prezentare a informației în Situația de profit și pierdere este separarea veniturilor și cheltuielilor operaționale de alte venituri și cheltuieli. De fapt la „alte venituri și cheltuieli” se referă, în primul rând, acelea care au caracter financiar, recunoașterea și contabilizarea cărora fiind reglementată de diverse SIRF-uri.

Astfel, în conformitate cu prevederile Standardului Internațional de Contabilitate (SIC) 18 „Venituri” veniturile financiare apar în urma utilizării de către persoane terțe a activelor entității și sunt sub formă de dividende, redevențe și dobânzi.

Dividendele reprezintă profitul repartizat între proprietarii capitalului propriu proporțional cotelor deținute.

Redevențele sunt sume calculate pentru utilizarea imobilizărilor necorporale, de exemplu, a brevetelor, mărcilor comerciale, drepturilor de autor, programelor electronice etc.

Dobânzile sunt calculate pentru utilizarea numerarului și echivalentelor entității sau sumele către plată ale altor entități.

Dacă recunoașterea și contabilizarea dividendelor și redevențelor sunt mai simple, atunci calcularea venitului financiar din dobânzi este mai dificilă, deoarece aceasta deseori este condiționată de modificarea valorii banilor în timp în diferite situații:

- a) În rezultatul creditării cu o taxă scăzută a dobânzii, când venitul financiar se determină ca diferența dintre cheltuielile de finanțare și plățile dobânzii;
- b) La achitarea cu cumpărătorii pentru mărfuri și servicii prin cambii. În așa caz venitul financiar este egal cu suma plăților a datoriei pentru cambiile primite;
- c) În urma reducerii perioadei de actualizare a obligațiunilor fără cupon, când venitul din dobânzi se determină în baza ratei efective a dobânzii;
- d) În cazul operațiunilor financiare prin obligațiuni cu cupon, venitul reprezintă diferența dintre suma totală a venitului de finanțare (venitul din dobânzi) și plățile cu cupon;
- e) La reflectarea în situațiile financiare a creanței comerciale cu component financiar la fel apare venit financiar, condiționat de procesul de actualizare. Acesta se recunoaște la data vânzării/cumpărării și se determină ca diferența dintre valoarea de actualizare a creanței și venitul din vânzarea stocurilor cu preț stabilit;
- f) La primirea creditului pe termen lung fără dobândă, suma acestuia se determină ca valoarea pe termen lung a tuturor viitoarelor intrări de numerar cu utilizarea ratei de piață a dobânzii aplicată la operațiuni analogice. Sumele ce depășesc valoarea actualizată reprezintă venituri financiare;

- g) Primirea împrumuturilor fără dobândă sau cu o dobândă mult mai joasă decât cea de piață, conduce la apariția unei diferențe determinată de depășirea sumei numerarului încasat asupra valorii inițiale a împrumutului evaluat la valoarea justă. Această diferență poate fi contabilizată ca subvenție de stat evaluată cu utilizarea ratei eficiente a dobânzii și recunoscută ca venit financiar.

În afară de tipurile de venituri financiare prezentate mai sus, pot avea loc și alte operațiuni legate de apariția veniturilor financiare:

1. Primirea subvențiilor de stat pentru construcții sau pentru procurarea mijloacelor fixe. În așa caz suma subvenției primite mai întâi se contabilizează ca venituri anticipate, apoi pe măsura utilizării, ca venituri curente;
2. La ieșirea instrumentelor de datorie, rezultatul (profit) se recunoaște ca venit financiar. El se determină prin repartizarea valorii de bilanț a împrumutului între partea vândută și rămasă, evaluate la valoarea justă.
3. Încasările pentru darea obiectelor în leasing financiar.
4. La apariția diferențelor de curs valutar favorabile, adică când cursul valutei naționale (funcționale) este mai mare cel al valutelor străine.

Contabilizarea veniturilor financiare

Planul general de conturi contabile din Republica Moldova pentru contabilizarea veniturilor financiare prevede contul 622 „Venituri financiare” cu evidențierea a șapte subconturi (1, p.258). După părerea noastră, nomenclatorul subconturilor preconizate nu este satisfăcător în vederea acoperirii tuturor tipurilor de venituri financiare prezentate mai sus. De aceea, cu scopul înlăturării unor incomodități, propunem următoarele subconturi la contul 622 „Venituri financiare”:

6221 Venituri din diferențe de curs valutar

6222 Venituri din redevențe

6223 Venituri în formă de dividende și dobânzi

6224 Venituri din finanțări

6225 Venituri din modificarea valorii juste activelor

6226 Venituri din modificarea valorii instrumentelor derivate

6227 Venituri din ieșirea activelor, evaluate la valoarea justă

6228 Venituri din decontările cu salariații în baza instrumentelor de capital

6229 Alte venituri financiare.

Utilizând aceste subconturi vom prezenta corespondența conturilor referitoare la operațiunile legate de venituri financiare (tab.1):

Tabelul 1

Înregistrările contabile privind veniturile financiare

Conținutul operațiunii	Corespondența conturilor	
	Debit	Credit
1	2	3
1. Vânzarea în rate a stocurilor: a) la data livrării – recunoașterea venitului anticipat; b) la data achitării datoriei de către cumpărător	251 Active financiare curente, evaluate la valoarea amortizată/2514 Creanțe cu conținut de efect financiar 535 Venituri anticipate curente/5351 Venituri din finanțări	535 Venituri anticipate curente/5351 Venituri din finanțări 622 Venituri financiare/6224 Venituri din finanțări
2. Achitarea de către cumpărători pentru mărfuri și servicii prin cambii	231 Creanțe privind veniturile calculate/2312 Creanțe privind dobânzile și redevențele	622 Venituri financiare/6224 Venituri din finanțări

1	2	3
3. Primirea subvenției de stat: a) recunoașterea venitului la data primirii subvenției; b) cota curentă a veniturilor anticipate pe termen lung; c) recunoașterea veniturilor financiare curente	2211 Creanțe comerciale din țară 424 Venituri anticipate pe termen lung/4242 Subvenții 535 Venituri anticipate curente/5352 Subvenții	424 Venituri anticipate pe termen lung/4242 Subvenții 535 Venituri anticipate curente/5352 Subvenții 622 Venituri financiare/6224 Venituri din finanțări
4. Creditarea cu o taxă scăzută a dobânzii	511 Credite bancare pe termen scurt/ 5115 Dobânzi pentru credite bancare	622 Venituri financiare/6224 Venituri din finanțări
5. Recunoașterea venitului din darea obiectului în leasing financiar	231 Creanțe privind veniturile calculate/2311 Creanțe privind leasingul	622 Venituri financiare/6223 Venituri din dividende și dobânzi
6. Primirea creditului pe termen lung fără dobândă: a) recunoașterea diferenței din actualizarea datoriei financiare; b) recunoașterea cotei curente a veniturilor financiare	242 Conturi curente în valută națională 535 Venituri anticipate curente/5351 Venituri din finanțări	535 Venituri anticipate curente/5351 Venituri din finanțări 622 Venituri financiare/6224 Venituri din finanțări
7. Apariția venitului financiar În cazul operațiunilor prin obligațiuni cu cupon: a) recunoașterea creanței aferente plăților pentru cupon; b) recunoașterea venitului condiționat de valoare în timp a banilor; c) recunoașterea venitului apărut din reducerea perioadei de actualizare	231 Creanțe privind veniturile calculate/2312 Creanțe privind dobânzile și redevențele 1414 Creanțe cu efect financiar din țară 535 Venituri anticipate curente/5351 Venituri din finanțări	622 Venituri financiare/ 6223 Venituri în formă de dividende și dobânzi 535 Venituri anticipate curente/5351 Venituri din finanțări 622 Venituri financiare/6224 Venituri din finanțări
8. Recunoașterea venitului din modificarea valorii acțiunilor	515 Datorii aferente instrumentelor derivate/5151 Datorii privind opțiunile	622 Venituri financiare/6226 Venituri din modificarea valorii instrumentelor derivate
9. Recunoașterea venitului din modificarea valorii juste a activului	151 Investiții imobiliare	622 Venituri financiare /6225 Venituri din modificarea valorii juste a activelor
10. Constatarea diferențelor de curs valutar favorabile	243 Conturi curente în valută străină	622 Venituri financiare /6221 Venituri din diferențe de curs valutar

Identificarea cheltuielilor financiare

O cerință obligatorie a SIFR este concordarea cheltuielilor cu veniturile, de aceea, în primul rând, la cheltuielile financiare, concomitent cu veniturile financiare, trebuie de atribuit: dividendele plătite pentru acțiunile privilegiate, redevențele și dobânzile calculate către plată. În afară de acestea, în cadrul altor standarde sunt prevăzute și alte cheltuieli financiare:

- În situația care prevede plata în rate pentru activele procurate;
- Atragerea mijloacelor de împrumut prin emiterea de obligațiuni cu o rată a dobânzii mai mare decât cea de piață (cu cupon);
- În cazul reducerii perioadei de actualizare;

- d) Crearea provizionului la care se prevede în viitor diminuarea avantajului economic;
- e) La remunerarea salariaților în baza instrumentelor de capital;
- f) Primirea creditului cu o dobândă mai mare decât cea de piață;
- g) Acordarea de împrumut cu o rată mai mică decât cea de piață;
- h) În cazul arendei operaționale cu plată în avans;
- i) Când apar instrumente financiare compuse (ca datorie și ca element de capital).

Contabilizarea cheltuielilor financiare

Planul general de conturi contabile prevede pentru contabilitatea cheltuielilor financiare contul 722 „Cheltuieli financiare”, la care sunt deschise 6 subconturi (1, p.260). Considerăm că acest nomenclator nu satisface pe deplin necesităților de contabilizare a cheltuielilor financiare în componența prezentată mai sus. Cu scopul înlăturării unor incomodități propunem următoarele subconturi la contul 722 „Cheltuieli financiare”:

- 7221 Cheltuieli din diferențe de curs valutar
- 7222 Cheltuieli privind redevențele
- 7223 Cheltuieli legate de remunerări
- 7224 Cheltuieli în formă de dividende și dobânzi
- 7225 Cheltuieli de finanțare
- 7226 Cheltuieli din modificarea valorii juste a activelor financiare
- 7227 Cheltuieli din modificarea valorii juste a instrumentelor financiare
- 7228 Cheltuieli aferente emisiunii și operațiunilor cu acțiuni proprii
- 7229 Alte cheltuieli financiare.

Aplicând aceste subconturi, vom prezenta corespondența conturilor pentru înregistrarea operațiunilor ce țin de cheltuielile financiare (tab. 2):

Tabelul 2

Înregistrările contabile privind cheltuielile financiare

Conținutul operațiunii	Correspondența conturilor	
	Debit	Credit
1	2	3
1. Calculul dobânzii la datoria financiară	722 Cheltuieli financiare/ 7225 Cheltuieli de finanțare	511 Credite bancare pe termen scurt/5115 Dobânzi aferente creditelor bancare
2. Recunoașterea cheltuielilor legate de emiterea instrumentului financiar	722 Cheltuieli financiare/7228 Cheltuieli aferente emiterii și operațiilor cu acțiuni proprii	5442 Alte datorii curente
3. Procurarea activului cu achitare în rate:		
a) recunoașterea cheltuielilor cu efect financiar;	171 Cheltuieli anticipate pe termen lung/1711 Cheltuieli de finanțare	4141 Datorii comerciale cu efect financiar din țară
b) înregistrarea cheltuielilor anticipate curente;	261 Cheltuieli anticipate curente/ 2611 Cheltuieli de finanțare	171 Cheltuieli anticipate pe termen lung/1711 Cheltuieli de finanțare
c) recunoașterea cheltuielilor de finanțare curente.	722 Cheltuieli financiare/7225 Cheltuieli de finanțare	261 Cheltuieli anticipate curente/ 2611 Cheltuieli de finanțare
4. Crearea provizionului la care se prevede în viitor diminuarea avantajului economic:		
a) valoarea de bilanț a provizionului;	123 Mijloace fixe	538 Provizioane curente/5383 Provizioane pentru demontaj
b) diferența dintre fluxul așteptat și valoarea de bilanț a provizionului	722 Cheltuieli financiare/7225 Cheltuieli de finanțare	538 Provizioane curente/5383 Provizioane pentru demontaj

1	2	3
5. Pierderi de la modificarea valorii instrumentelor financiare	722 Cheltuieli financiare/ 7227 Cheltuieli din modificarea valorii juste a instrumentelor derivate	515 Datorii aferente instrumentelor financiare derivate
6. Primirea unui obiect în arendă finanțată	722 Cheltuieli financiare/ 7225 Cheltuieli de finanțare	523 Datorii curente privind leasingul/5231 Datorii privind dobânda la arenda finanțată
7. Acordarea împrumutului pe termen lung cu o rată mai mică a) recunoașterea cheltuielilor cu efect financiar; b) înregistrarea cheltuielilor anticipate curente; c) recunoașterea cheltuielilor de finanțare curente	171 Cheltuieli anticipate pe termen lung/1711 Cheltuieli de finanțare 261 Cheltuieli anticipate curente/ 2611 Cheltuieli de finanțare 722 Cheltuieli financiare/7225 Cheltuieli de finanțare	242 Conturi bancare în valută națională 171 Cheltuieli anticipate pe termen lung/1711 Cheltuieli de finanțare 261 Cheltuieli anticipate curente/ 2611 Cheltuieli de finanțare
8. Recunoașterea cheltuielilor financiare calculate în cazul reducerii perioadei de actualizare	712 Cheltuieli de distribuție 722 Cheltuieli financiare/7225 Cheltuieli de finanțare	2514 Creanțe, care conțin efect financiar 2514 Creanțe, care conțin efect financiar
9. Constatarea diferențelor de curs valutar nefavorabile	722 Cheltuieli financiare/7221 Cheltuieli din diferențe de curs valutar	243 Conturi curente în valută străină
10. Calculul indemnizațiilor în cadrul planurilor de participare la prime	722 Cheltuieli financiare/7225 Cheltuieli de finanțare	427 Alte datorii pe termen lung/4272 Indemnizații pentru terminarea activității de muncă

Prezentarea informației

O problemă în privința veniturilor și cheltuielilor este modul de prezentare a informației ce ține de acestea în situațiile financiare. Să urmărim cum se procedează acest lucru în diferite situații.

În Republica Moldova conform SNC „Prezentarea informației financiare” veniturile și cheltuielile financiare se acumulează în conturile respective și la sfârșitul perioadei de gestiune se includ în componența rezultatului din alte activități (1). În sistemul contabil de până la reforma din anul 2013 în Raportul de profit și pierderi se prezintă într-un rând aparte rezultatul din activitatea financiară. Acesta se determină ca diferența dintre suma veniturilor și totalul cheltuielilor din activitatea financiară.

Pe plan european prezentarea veniturilor și cheltuielilor în situațiile financiare se efectuează în mod mai desfășurat. Astfel, Directiva Parlamentului European nr.2013/24/UE despre situațiile financiare anuale și consolidate prevede compartimente aparte în Situația de profit și pierderi numite „Venituri financiare” și „Cheltuieli financiare” cu evidențierea diferitor posturi (3). Concomitent în țările Uniunii Europene (UE), de exemplu Franța și România, în situația menționată se prezintă compartimente separate privind veniturile și cheltuielile financiare.

În SUA companiile de sine stătător, după necesitate, prezintă în situația despre rezultatele financiare posturi aferente veniturilor financiare și cheltuielilor financiare în cadrul compartimentelor „Alte venituri” și „Alte cheltuieli”.

IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare” nu conține recomandări referitoare la prezentarea veniturilor financiare în Situația privind venitul global. Însă în privința cheltuielilor standardul cere evidențierea cheltuielilor de finanțare. Luând în considerare această cerință și principiul corelării veniturilor cu cheltuielile, apare necesitatea evidențierii aparte și a veniturilor de finanțare.

Concluzionînd cele expuse, se observă că atît pe plan european, cît și pe plan internațional veniturile și cheltuielile financiare se prezintă separat într-un mod mai desfășurat sau mai restrîns. De aceea, în lucrarea (4) propunem evidențierea în Situația privind venitul global a posturilor de venituri și cheltuieli financiare în dependență de semnificația acestora. În exemplul prezentat (p. 399) sunt evidențiate:

Venituri financiare
· Venituri din finanțări – 184 000 lei, · Venituri financiare privind leasingul – 38 000 lei, · Venituri din diferențe de curs valutar – 18 000 lei.
Cheltuieli financiare
· Cheltuieli de finanțare – 279 000 lei, · Cheltuieli aferente leasingului financiar – 38 000 lei, · Cheltuieli din diferențe de curs valutar – 45 000 lei.
Rezultatul aferent articolelor financiare – (122 000) lei.

O astfel de prezentare dezvăluie atît natura veniturilor și cheltuielilor financiare existente la companie, cît și mărimea acestora.

Concluzie

Nomenclatorul veniturilor și cheltuielilor financiare este destul de divers, fapt confirmat prin exemplele prezentate mai sus. Aceasta denotă necesitatea acordării de către orice entitate unei atenții deosebite veniturilor și cheltuielilor menționate, care constă în evaluarea și contabilizarea corectă a lor, la fel și în prezentarea informației despre acestea.

Codurile și denumirile subconturilor de venituri și cheltuieli financiare au fost precizate, deoarece acele care sunt recomandate de Planul de conturi general nu satisfac pe deplin cerințelor de obținere a informației necesare la luarea deciziilor de către toți utilizatorii. Metodologia înregistrărilor contabile trebuie să cuprindă diferite situații, inclusiv și cele legate de modificarea în timp a banilor, de valoarea amortizată și de specificul operațiunilor economice.

Luînd în considerare avantajul și rolul veniturilor și cheltuielilor în activitatea financiară a entității considerăm oportun evidențierea în Situația privind venitul global a compartimentului aferent posturilor de venituri și cheltuieli financiare. O astfel de prezentare mai desfășurată sau mai restrîns se face în situațiile financiare ale țărilor UE, la fel și de către companiile SUA.

Bibliografie:

1. Acte normative în domeniul contabilității/ Monitorul oficial al Republicii Moldova nr.233 - 237, Moldpres, Chișinău, 2013
2. www.mf.gov.md Standardele internaționale de raportare financiară 2013.
3. www.mf.gov.md Directiva Parlamentului European nr.2013/24/UE despre situațiile financiare anuale și consolidate.
4. Цуркану В., Голочалова И. Составление финансовой отчетности в соответствии с международными стандартами, Кишинэу, АСАР, 2013

CU PRIVIRE LA IDENTIFICAREA ACTIVELOR LA DEPRECIERE ȘI LA VALOAREA RECUPERABILĂ ACESTORA

Vasile BUCUR, dr. hab., prof. univ., ASEM

Dans l'article ci-dessous on examine la necessite du completely du standard de la comptabilite „Depreciation des actifs” avec les definitions „Identification des actifs a la depreciation” et „Epreuve des actifs a la depreciation”. L'article porte sur l'analyse critique de l'utilisation de la valeur d'utilisation des actifs a la depreciation.

L'auteur argumente la necessite de l'application de la valeur de remplacement en obtenant des avantages inherent de celles-ci.

Cum denotă studiile IAS 36 “Deprecierea activelor” (în continuare SNC DA) sunt elaborate în respectarea prevederilor principiului prudenței. Acest principiu urmărește în cazul dat ca entitatea în condiții de incertitudine să nu permită supraevaluarea deliberată a activelor.

În opinia noastră deprecierea activelor privită ca un proces trebuie să includă următoarele etape metodologic succesive:

- a) Identificarea unui activ individual, iar în cazul imposibilității acestuia – a unui grup de active care este influențat negativ de indici de depreciere;
- b) Determinarea valorii recuperabile¹ a unui activ individual sau a unui grup de active cu sau fără alocarea fondului comercial, în cazul existenței (inexistenței) acestora;
- c) Determinarea valorii recuperabile a unui activ sau grup de active corporative;
- d) Testarea activului individual (grupului de active) la depreciere și determinarea pierderilor din depreciere cu întocmirea calculelor aferente;
- e) Modul de contabilizare a pierderilor din depreciere pe parcursul duratei de viață utilă a activului (grupului de active);
- f) Identificarea unui activ (grup de active) care este influențat favorabil de factorii interni sau externi;
- g) Determinarea valorii de recuperare a activului (grupului de active) identificabil;
- h) Determinarea valorii contabile a activului respectiv calculată cu condiția că în perioadele anterioare nu a fost recunoscută nici o pierdere din depreciere;
- i) Calculul pierderii din depreciere unui activ (grup de active) care poate fi reluate și contabilizarea acesteia;
- j) Prezentarea informațiilor privind deprecierea activelor în situațiile financiare.

Din cauza limitării volumului intenționăm să ne referim numai la concretizarea termenilor „identificarea” și „testarea” unui activ, sau grup de active la depreciere, precum și la modul de determinare a valorii recuperabile respective.

Cu regret în SNC DA în general, lipsește compartimentul „Identificarea activului la depreciere”, deși o bună parte din materialele acestuia există. Logic trebuia să lipsească și tratarea termenului „identificare”. Cum s-a întâmplat acest compartiment se conține în IAS 36, însă fără nici o definiție.

În DEX identificarea reprezintă acțiunea de a identifica ceva. Verbul „a identifica”, privit la general, exprimă a constata, a stabili identitatea unei persoane sau a unui lucru, sau a recunoaște (1, p.468).

Dacă în acțiunea de a identifica un activ la depreciere vom respecta primarul și secundarul ca și în cunoașterea existenței și mișcării materiei atunci este rațional să constatăm că există, în primul rînd, influența negativă măcar a unui indice de depreciere² (în continuare – factor de depreciere) și, în al doilea rînd această influență poate afecta activul sau grupul de active respectiv în perioada gestionară. Cu alte cuvinte există riscul (pericolul) că în rezultatul utilizării ulterioare a activului (grupului de active) respectiv entitatea poate să obțină un volum mai mic de beneficii economice, sau în general să nu obțină careva beneficii. Conform IAS 36 (punct 10) și SNC DA (punct 12) o entitate va testa la depreciere fără a lua în considerare existența (inexistența) factorilor de depreciere: imobilizările necorporale cu durata incertă, cele nedisponibile spre utilizare și fondul comercial. Astfel utilizarea nu este obligatorie pentru toate activele ce urmează a fi depreciate. În acest scop entitatea trebuie să examineze dacă există vre-un factor intern sau extern cu influența negativă și să determine asupra cărui activ (grup de active) poate să se răsfîrîgă el.

În opinia noastră definiția identificării unui activ la depreciere ca și orice altă definiție trebuie să conțină obiectul acesteia, caracteristica (proprietățile) obiectului și rezultatul sau scopul identificării. În cazul dat obiectul definiției este o acțiune – stabilirea (determinarea) unui activ. În calitate de

¹ În cazul SNC DA – a valorii juste minus costurile de vânzare

² Actualmente și în SNC DA și în IAS 36 se utilizează termenii „indici de depreciere”, iar în literatura de specialitate – și indicatori de depreciere. Considerăm că mai corect ar trebui de utilizat termenul „factori de depreciere”.

proprietăți sau caracteristici ale acestei acțiuni se poate de menționat examinarea influenței nefavorabile a factorilor interni sau externi asupra activului stabilit sau verificarea totalității activelor imobilizate, care dintre ele poate fi afectat de influența negativă a factorilor menționați. La rândul său influența negativă (nefavorabilă) asupra activului dat poate contribui la înregistrarea unor pierderi din depreciere, ca rezultat al acestei influențe. Sintetizând cele expuse putem conchide: identificarea unui activ la depreciere reprezintă stabilirea activului (grupului de active) influențat negativ de factorii de depreciere care pot contribui în viitor la înregistrarea unor pierderi.

Considerăm că această definiție este necesară și în IAS 36 și în SNC DA.

În opinia noastră, realizarea identificării unui activ (grup de active) la depreciere în practică necesită: pe de o parte existența factorilor de depreciere (interni sau externi) cu caracteristicile influenței negative ale acestora (însoțită cu calculele aferente prognozate), pe de altă parte – activul individual sau nomenclatorul grupului de active imobilizate care pot fi presupuse la depreciere. Decizia specialistului (contabilului sau evaluatorului) de a deprecia activul (grupul de active) urmează a fi luată în rezultatul testării acestuia la depreciere. În standardele menționate lipsește definiția testării activului la depreciere și tratările aferente la fel.

Logic, după ce s-a stabilit că factorul de depreciere va influența nefavorabil activul (grupul) de activul respectiv, urmează a determina: conform SNC DA – valoarea justă minus costurile de vânzare, conform IAS 36 – valoarea recuperabilă a cărei funcție o execută cea mai mare dintre valoarea justă minus costurile de vânzare sau valoarea de utilizare (în unele surse este numită valoare de utilitate). Acești indicatori sunt propuși în IAS 36 și SNC DA pentru că entitatea să soluționeze problema în cazul influenței nefavorabile a factorului respectiv este în stare să acopere (să recupereze) valoarea contabilă a activului (grupului de active) sau nu. Prin urmare, testarea la depreciere a unui activ (grup de active) identificat reprezintă compararea valorii juste minus costurile de vânzare (în cazul SNC DA) și a valorii recuperabile (în cazul IAS 36) a acestuia cu valoarea lui contabilă în scopul determinării care dintre aceste valori semnificative este mai mare. Dacă în rezultatul comparării valoarea contabilă a activului (grupului de active) depășește indicatorii menționați în SNC DA și IAS 36 atunci activul este depreciat, iar diferența depășirii trebuie recunoscută drept pierderi din depreciere.

Totuși în decizia de a deprecia un activ (grup de active) este important de a lua în considerare pragul de semnificație. El trebuie să fie stabilit în procente și nu în mărime absolută, în raport cu valoarea contabilă. Dacă entitatea stabilește pragul de semnificație 5% față de valoarea contabilă a activului în utilizare sau imobilizării necorporabile cu durata de viață incertă, sau a imobilizării necorporale ce nu este disponibilă spre utilizare, atunci chiar și în cazul în care valoarea justă minus costurile de vânzare sau valoarea recuperabilă sunt mai mici decât valoarea contabilă a activului cu 3-4%, nu apare necesitatea de a-l deprecia.

Exemplu.

Entitatea „X” la finele anului de gestiune dispune de următoarele date: valoarea contabilă a activului A – 120000 lei; valoarea justă minus costurile de vânzare (conform SNC DA) sau valoarea recuperabilă (conform prevederilor IAS 36) constituie – 116000 lei varianta (a) și 110000 lei, varianta (b).

Astfel suma depășirii valorii contabile a activului A peste valoarea justă minus costurile de vânzare sau valorii recuperabile a acestuia în varianta

a) este de 3,33% $[(120000 - 116000) \times 100] : 120000$

b) este de 8,33% $[(120000 - 110000) \times 100] : 120000$

Respectiv, entitatea „X” în varianta (a) nu va deprecia activul A, iar în varianta (b) – activul va fi depreciat cu recunoașterea pierderii din depreciere în suma de 10000 lei (120000 – 110000).

Studiile denotă că una din principalele probleme în aspectele teoretice și aplicative o reprezintă indicatorul cu care urmează a fi comparată valoarea contabilă a unui active (grup de active) pentru a fi (a nu fi) depreciat. Este dificil de explicat de ce în ambele standarde dedicate deprecierei unui activ imobilizat funcțiile acestui indicator le execută valoarea justă minus costurile de vânzare (SNC DA), sau cea mai mare dintre valoarea justă minus costurile de vânzare, sau valoarea de utilizare (IAS 36). Dacă specialiștii ce soluționează problema în cauză au urmărit unicul scop, de a stabili orice indicator în baza căruia s-ar putea de determinat posibilitatea de a fi (a nu fi) recuperată valoarea contabilă atunci este necesară și argumentarea economică a acesteea. În acest scop menționăm următoarele neajunsuri:

- aplicarea valorii juste minus costurile de vânzare practic creează un șir de dificultăți (se are în vedere modul de determinare);

- valoarea justă minus costurile de vânzare este incomparabilă cu valoarea contabilă a activului identificat și testat la depreciere – din punct de vedere structural (se are în vedere componentele acestor valori): valoarea contabilă în mărimea respectivă include costul de achiziție, creare, transport, montare etc., iar valoarea justă – prețul de vânzare;
- chiar și în cazul posibilității de a determina valoarea justă a unui activ conform informațiilor contractuale de comercializare, a acestuia informațiile de pe piața activă sau la prețul posibil spre vânzare, această valoare execută nu numai funcția de recuperare a valorii contabile, dar și de evaluare a bazei din care urmează a fi calculată amortizarea activului după depreciere, astfel amortizarea va fi calculată de la valoarea incomparabilă;
- la piața activă nu se vînd/cumpără de exemplu, mașini și utilaje montate evaluate la valoarea justă, pe cînd valoarea contabilă a acestora include costurile de montare și alte costuri;
- costurile de vânzare, uneori fiind semnificative, diminuează valoarea justă a acestuia, creînd imagini eronate în privința deprecierei lui (cu regret în SNC DA lipsește tratamentul costurilor de vânzare).

Exemplu.

La 31.12.20__ valoarea contabilă a activului „A” constituie 35000 lei, valoarea justă a acestuia 34000 lei. Costurile de vânzare în varianta a) – 4500 lei, b) – 1000 lei.

Dacă nu luăm în considerare costurile de vânzare valoarea justă a activului „A” nu diferă semnificativ de valoarea contabilă a acestuia - 2,86% $[(35000 - 34000):35000 \times 100]$.

Prin urmare activul nu trebuie să fie testat la depreciere (nu este depășit pragul semnificației). Cînd se ia în considerare costurile de vânzare a activului „A” chiar dacă ele nu sunt semnificative (varianta b)) entitatea va testa activul „A” la depreciere, deoarece pragul de semnificație de 5% este depășit – 5,7% $[(35000-34000-1000):35000 \times 100]$. Cu atît mai mult activul în cauză va fi supus deprecierei în varianta a) în care costurile de vânzare sunt semnificative, iar diferența dintre valoarea contabilă și valoarea justă minus costurile de vânzare constituie 19,25% $(35000-34000-4500):35000 \times 100$.

Din punct de vedere economic costurile de vânzare în testarea unui activ (grup de active) identificat la depreciere nu este rațional să fie luate în calcul. Doar activul (grupul de active) nu urmează a fi vîndute, ci prelungesc a fi utilizate în viitor în activitatea entității.

Încă un moment. Dacă valoarea justă minus costurile de vânzare este imposibil de determinat pentru un activ individual, atunci această valoare se calculează pentru un grup de active (punct.15, SNC DA). E cam stranie regula. Cum putem noi determina valoarea justă a unui grup de active fără a avea această valoare a fiecărui component al acestui grup? Doar și în cazul unui grup de active logic nu există informații din contracte de vânzare-cumpărare a acestui grup, nici informații din piața activă, nici prețul de vânzare, din timpul cel mai apropiat, doar cel care poate fi negociat cu cumpărătorul în caz de vânzare a întregului grup. Însă în scopul soluționării problemei de a fi sau a nu fi depreciat grupul respectiv de active, este puțin probabil ca el să existe.

Situația este similară problemei determinării valorii adăugate: în cadrul unei entități, conform informațiilor contabile, valoarea adăugată nu o putem calcula. Prezentînd aceste informații la structura ierarhic-superioară (minister, Birou Național de Statistică), valoarea adăugată se calculează. Cu mult mai complicat devine determinarea valorii juste minus costurile de vânzare a activelor corporative, a unui grup de active în cazul existenței fondului comercial.

Nu este clară și altă întrebare. Cum de înțeles recuperarea valorii contabile a unui activ (grup de active), în general. Studiile denotă că în momentul testării unui activ (grup de active) la depreciere se presupune, că dacă acestea ar fi vîndute în acest moment, entitatea trebuie să obțină o sumă de numerar care ar acoperi valoarea contabilă sau numai o parte din ea dacă valoarea recuperabilă este mai mică decît valoarea contabilă aferentă. Însă entitatea nu intenționează vînzarea unui activ sau grup de active, ci utilizarea lor.

Cele mai mari dificultăți și circumstanțe incerte provoacă aplicarea valorii recuperabile determinate în baza valorii de utilizare (utilitate), conform prevederilor IAS 36, din cauză că:

- se cere de a compara fluxul de trezorerie prognozat pe parcursul perioadei de utilizare care nu va depăși 5 ani minus costurile de exploatare a activului cu valoarea contabilă a acestuia la momentul testării, ce este incomparabilă: valoarea de utilizare în măsura respectivă este dubioasă;
- nu este clar cum de procedat cu determinarea valorii de utilizare pe parcursul perioadei de viață rămase ce depășește 5 ani cînd entitatea nu dispune de informații veridice; care valoare

de utilizare poate fi aplicată de către entitate în acest caz;

- valoarea de utilizare a unui activ este incomparabilă cu valoarea lui contabilă istoric (în timp): nu putem să comparăm un indicator de o origine (fluxul de trezorerie prognozat pe o perioadă diminuat cu costurile de exploatare) cu valoarea contabilă (indicator de altă origine) a unui activ. Aceasta, fiind înlocuită în cazul necesar, servește baza de calculare a amortizării obiectului pe perioada de viață rămasă; astfel vom calcula amortizarea activului de la fluxul de numerar posibil de al obține pe o perioadă la fel incertă.
- dacă suma depășirii valorii contabile a unui grup de active interconexate, inclusiv și fondul comercial este egală sau mai mică decât valoarea contabilă a fondului comercial, această diferență se decontează la micșorarea valorii acestui fond, iar grupul de active interconexat rămîne nedepreciat. Cu alte cuvinte, factorii interni sau externi afectează negativ numai fondul comercial, iar activele interconexate nu se supun acțiunii de depreciere.

De exemplu, la finele anului gestionar dacă valoarea contabilă a unui grup de active la testarea la depreciere constituie 3500000 lei, inclusiv fondul comercial 340000 lei, iar valoarea de utilizare a acestui grup este de 3170000 lei, pierderea din depreciere este de 330000 lei ($3500000 - 3170000$). Conform IAS 36 va fi depreciat numai fondul comercial la 330000 lei. Toate celelalte active ale grupului nu vor fi depreciate. În cazul dat deprecierea privită ca procedeu în respectarea principiului prudenței și semnificația diferenței dintre valoarea contabilă și valoarea recuperabilă a grupului de active de 9.43% [$(330000:3500000) \times 100$] economic își pierde valoarea.

Cum se vede, în cazul aplicării valorii de utilizare în calitate de valoare recuperabilă în testarea unui grup (grup de active) apar mai multe și mai complicate probleme. Conform regulilor statisticii chiar unul și același indicator valoric devine incomparabil în perioada gestionară curentă în raport cu perioada gestionară precedentă, dacă este calculat după altă metodă sau metodă modificată, sau la alt preț decât cel precedent.

Înlăturarea acestor neajunsuri poate fi realizată prin stabilirea unui indicator care ar corespunde cerințelor comparabilității:

- structural – să includă aceleași componente ale costului activului ca și la recunoașterea lui inițială (dacă la această dată costul activului era compus) din valoarea de cumpărare, costuri de transport, încărcare-descărcare, instalare, încercare etc.);
- istoric (în timp) – costul menționat este rațional să cuprindă componentele sale măsurate conform prețurilor, tarifelor etc. existente la data testării la depreciere. Acest indicator poate fi valoarea de înlocuire; el exprimă suma totală a costurilor activului respectiv privind achiziția, instalarea construcția etc. în mărimea existentă a acestora la o dată anumită, în cazul nostru – la data testării la depreciere;
- valoarea (costul) de înlocuire a activului determinat trebuie să fie recalculat la mărimea duratei de utilizare rămase. În caz contrar nu putem compara valoarea (costul) de înlocuire a unui activ imobilizat nou cu valoarea contabilă a activului determinată pe durata de utilizare rămasă.

Exemplu. După 3,5 ani de exploatare a utilajului „A” cu durata de viața utilă de 10 ani cu condiția că el poate fi supus unei reparații capitale, valoarea contabilă determinată la 31.12.2013 constituie 91000 lei. Valoarea (costul) de înlocuire a acestui activ dacă obiectul va fi cumpărat și instalat la 31.12.2013 include:

- valoarea de cumpărare – 100000 lei;
- costul serviciilor de transport – încărcare-descărcare - 5000 lei;
- costurile de montare – 15000 lei;
- costurile de încercare înainte de a fi pus în funcțiune se planifica 3000 lei, iar mostrele care pot fi obținute și vândute – 1600 lei. Conform politicilor contabile a entității pentru cheltuielile de scoatere din uz a utilajului la expirarea duratei de viață utilă nu se constituie provizion din care motiv aceste cheltuieli prognozate nu se includ în costul de intrare a obiectului.

Conform acestor date valoarea (costul) de înlocuire a utilajului „A” la 31.12.2013 constituie 121400 lei ($100000 + 5000 + 15000 + 3000 - 1600$)

Suma amortizării cumulate după utilizarea obiectului timp de 3,5 ani este de 42490 lei [$(121400 : 10) \times 3,5$]. Valoarea contabilă preconizată a activului la 31.12.2013 constituie 78910 lei ($121400 - 42490$).

Valoarea contabilă efectivă a utilajului „A” depășește cea prognozată cu 12090 ($91000 - 78910$), sau cu 13,29% [$(12090 : 91000) \times 100$]. Prin urmare utilajul „A” urmează a fi depreciat cu

recunoașterea pierderilor din deprecieri de 12090 lei.

Începînd cu ianuarie 2014 entitatea va calcula amortizarea de la valoarea contabilă de 78910 lei (corectată cu valoarea reziduală în cazul stabilirii acestuia) sau necorectată, dacă entitatea nu va determina valoarea reziduală.

Avantajele testării la deprecierea imobilizărilor necorporale și corporale în baza valorii (costului) de înlocuire constau în următoarele:

- 1) obținerea comparabilității indicatorilor după structură (componență) și istoric (în timp);
- 2) crearea posibilității de a identifica și a testa fiecare activ individual, deoarece valoarea (costul) de înlocuire poate fi determinată în mărimea sumei totale a costurilor la achiziția, crearea, construcția acestuia la data testării la depreciere;
- 3) excluderea necesității determinării valorii juste minus costurile de vânzare a unui grup de active;
- 4) evidențierea faptului că nu va fi necesară determinarea valorii de utilizare a unui activ individual sau a unui grup de active, care contribuie la un volum de lucru enorm pentru a afla acest indicator atât de incert și incomparabil cu valoarea contabilă aferentă; acest volum de lucru se simplifică;
- 5) creșterea gradului obiectivității întregului proces de depreciere a activelor;
- 6) crearea, în cazul existenței fondului comercial la entitate, a posibilității testării separate la deprecierea acestuia, și nu în componența unui grup de active sau a tuturor activelor imobilizate; se recomandă calcularea valorii fondului comercial la depreciere după aceeași metodă aplicată la recunoașterea inițială;
- 7) simplificarea volumului de lucru condiționat de alocarea fondului comercial la un grup de active (numit, conform IAS 36, unitățile generatoare de trezorerie).

Sunt și alte elemente pozitive în favoarea aplicării valorii de înlocuire în testarea activelor la depreciere, de exemplu nu apare necesitatea separării activelor corporative într-un grup special.

Sintetizînd cele expuse pot fi formulate următoarele concluzii și propuneri:

1. Identificarea unui activ (grup de active) la depreciere reprezentînd stabilirea activului (grupului de active) influențat negativ de factori interni sau externi de depreciere, care pot contribui la înregistrarea unor pierderi în viitor;
2. Testarea unui activ (grup de active) identificat la depreciere reprezentînd compararea valorii juste minus costurile de vânzare (valorii de utilizare) sau a valorii (costului) de înlocuire cu valoarea lui contabilă, luînd în considerare pragul de semnificație. Este rațional de completat IAS 36 și SNC DA cu aceste definiții;
3. Printre indicatorii care pot fi comparați cu valoarea contabilă a unui activ cel mai reușit este valoarea (costul) de înlocuire. Acest indicator este comparabil și structural și istoric, poate fi determinat pentru fiecare activ imobilizat, iar fiind implicat în depreciere se simplifică considerabil volumul enorm de lucru aferent calculului valorii juste minus costurile de vânzare și/sau valorii de utilizare;
4. În cazul existenței fondului comercial în componența activelor, se propune ca acesta să fie testat la depreciere conform metodei de evaluare utilizate la recunoașterea lui inițială: astfel se creează posibilitatea de a-l testa la depreciere separat, respectiv și fiecare activ interconexat cu fondul comercial;
5. Creșterea gradului obiectivității întregului proces de depreciere a activelor.

Bibliografie:

1. DEX. Dicționarul explicativ al limbii române. Ed.a 2-a, Univers enciclopedic gold, 2012 p.
2. Словарь русского языка. Академия Наук СССР, Москва, 1986 изд. Русский язык, том 2, стр.736
3. IAS 36 „Deprecierea activelor”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Moldpres. Standardele Internaționale de Raportare financiară (IFRS) 2007. Incluzînd Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS) și Interpretările lor la ianuarie 2007, Chișinău, Tipografia Centrală, 2008, p.734
4. SNC „Deprecierea activelor”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Moldpres. Acte normative în domeniul contabilității. Актуально. Нормативные акты по бухгалтерскому учету, Chișinău, Combinatul Poligrafic, 2013, p.649

IMPLICAȚII ALE APLICĂRII IFRS ASUPRA POZIȚIEI FINANCIARE A BĂNCILOR COMERCIALE

*Nicolae BALTEȘ, prof. univ., dr.,
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, România
Maria-Daciana RODEAN (Cozma), drd.,
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, România*

Abstract: *Lucrarea își propune abordarea teoretică și pragmatică a modificărilor survenite în poziția financiară a băncilor comerciale, urmare a trecerii la aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), începând cu anul 2012. Cercetarea realizată asupra situațiilor financiare ale Băncii Transilvania, o instituție de credit cu pondere semnificativă a capitalului românesc, a scos în evidență avantajele implementării IFRS asupra situațiilor financiare, cu consecințe directe asupra creșterii comparabilității și credibilității informației contabile, scăderii asimetriei informaționale și îmbunătățirii funcționării piețelor de capital.*

Cuvinte-cheie: *IFRS, RAS, situații financiare anuale, poziție financiară*

1. Introducere

Globalizarea piețelor financiare a necesitat uniformizarea raportării informației financiar-contabile, în scopul creării unui limbaj contabil unic. În mediul de afaceri românesc adoptarea standardelor de raportare financiară a fost efectuată treptat, primele societăți care au implementat aceste standarde fiind instituțiile de credit. Începând cu 1 ianuarie 2012, în instituțiile de credit situațiile financiare anuale trebuie întocmite în conformitate cu prevederile Standardelor Internaționale de Raportare Financiară.

2. Stadiul cunoașterii

Potrivit unor studii (Li 2010), adoptarea regulamentelor de raportare financiară IFRS contribuie la o diminuare semnificativă a costului capitalului, reflectând într-un final o creștere a transparenței, a cantității și comparabilității informațiilor furnizate de situațiile financiare întocmite de entitățile economice.

Landsman (2011) împreună cu echipa de cercetători au concluzionat că implementarea cu succes a Standardelor de raportare financiară are menirea de a influența atât nivelul prețului acțiunilor, cât și cel al prețurilor de tranzacționare a valorilor mobiliare pe piețele cotate. Același studiu a evidențiat că implementarea IFRS contribuie la creșterea investițiilor străine directe, dar depinde enorm de nivelul de constrângeri existente în țara respectivă.

În anul 2012, în cadrul altui studiu (Horton, 2012) s-a concluzionat că îmbunătățirea mediului informațional la nivelul societăților se datorează creșterii calității și comparabilității informației transmise urmare a aplicării IFRS.

Banca Națională a României a elaborat reglementări privind trecerea de la standardele de contabilitate românești la IFRS începând cu anul 2011, considerând că o evaluare adecvată și riguroasă a elementelor de activ și pasiv este o condiție esențială pentru calculul indicatorilor de prudențialitate.

Modificările aduse de către IFRS standardelor de contabilitate românești (RAS) vizează în principal: Deprecierea creditelor (IAS 39); Ajustările privind costul amortizat (IAS 39); Impozitul amânat (IAS 12); Valoarea justă a instrumentelor financiare (IAS 39); Reevaluarea activelor corporale (IAS 36); Beneficiile salariaților (IAS 19); Diferențe rezultate din contractele de leasing (IAS 17) și Efectele modificărilor de curs valutar (IAS 21).

IAS 39 „Deprecierea creditelor”, standard specific instituțiilor de credit, începând cu 1 ianuarie 2015, va fi completat prin IFRS 9. Deprecierea creditelor și constituirea provizioanelor specifice de credit reprezintă un punct sensibil pentru societățile bancare datorită specificității activității, precum și de trendul înregistrat de creditele neperformante în cadrul sistemului bancar românesc. Analizând abordarea acestei problematice din perspectiva IFRS comparativ cu RAS, se constată existența unei flexibilități mai mari a IFRS. Astfel, la constituirea de provizioane din perspectiva IAS 39, băncile trebuie să constate timpuriu orice eveniment ce ar putea genera pierderi: încălcări ale contractului de credit (neplata sau întârzieri la plata dobânzii), probabilitate de faliment, reorganizare judiciară. Băncile pot reduce valoarea expunerilor clasificate ca ”pierdere” în cazul existenței serviciului datoriei

situat la peste 90 de zile, începerea procedurilor judiciare inițiate asupra clientului și luarea în calcul a cel mult 25% din valoarea garanției.

O altă modificare impusă de către IAS 39 (completat începând cu 01 ianuarie 2014 de către IFRS 13) vizează recunoașterea și evaluarea instrumentelor financiare. Potrivit RAS evaluarea se efectua la costul istoric, în timp ce IFRS 13 aduce în atenție conceptul de valoare justă.

3. Impactul implementării IFRS asupra poziției financiare a Băncii Transilvania SA

Alinierea la Standardele Internaționale de Raportare Financiară a generat apariția unor modificări asupra poziției financiare a Băncii Transilvania SA, urmare schimbării metodologiei de evaluare a capitalurilor proprii, a datoriilor și a activelor, începând cu anul 2012.

Implementarea noilor standarde a influențat poziția financiară a Băncii Transilvania, prin apariția unor modificări precum: ajustarea elementelor de active, datorii și capitaluri proprii, în conformitate cu IAS 29; ajustarea la valoarea justă și deprecierea valorii instrumentelor financiare, în conformitate cu IAS 39; constituirea de provizioane privind impozitul amânat; prezentarea informațiilor în situațiile financiare în conformitate cu cerințele IFRS.

În urma aplicării Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), comparativ cu raportarea financiară întocmită conform Standardelor Românești de Contabilitate (RAS), se poate constata că, la nivelul anului 2012 asistăm la consolidarea poziției financiare a băncii, valoarea activelor, datoriilor și capitalurilor proprii înregistrând o majorare cu 72.682 lei.

Principalele modificări survenite în cadrul activului bilanțier al băncii sunt sintetizate în tabelul 1.

Tabelul 1

Comparații RAS/IFRS privind activul bilanțier al Băncii Transilvania în anul 2012

Nr crt.	POZIȚIE BILANȚIERĂ RAS	RAS	POZIȚIE BILANȚIERĂ IFRS	IFRS	DIFERENȚE (+/-)
1	Casa disponibilități la bănci centrale	4.511.839	Numerar și echivalente de numerar	4.546.532	+34.693
2	Creanțe asupra instituțiilor de credit	621.149	Plasamente la bănci	769.427	+148.278
3	Creanțe asupra clientelei	13.813.005	Credite și avansuri acordate clienților	14.035.290	+222.285
	Efecte publice și alte titluri acceptate pentru refinanțare la bănci centrale.	5.256.317	Active financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere	119.521	
	Obligațiuni și alte titluri cu venit fix.	572.592	Titluri de valoare disponibile pentru vânzare	5.813.219	
	Acțiuni și alte titluri cu venit variabil.	138.960	Titluri de valoare deținute până la scadență	819	
4	Total titluri	5.967.869	Total titluri	5.933.559	-34.310
5	Părți în cadrul societăților comerciale legate	122.988	Investiții în participații	69.978	-53.010
6	Imobilizări necorporale	69.136	Imobilizări necorporale	0	-69.136
7	Imobilizări corporale	271.188	Imobilizări corporale	266.586	-4.602
	Alte active	58.825	Alte active	100.364	+41.539
8	Cheltuieli înregistrate în avans și venituri angajate	309.166	Pe situațiile financiare IFRS nu există cheltuieli înregistrate în avans și veniturile angajate	0	-309.166
	-	0	Creanțe privind impozitul amânat pe situații IFRS	26.974	+26.974
TOTAL ACTIV RAS		25.745.165	TOTAL ACTIV IFRS	25.817.846	+72.682

Sursa: Prelucrare după Situațiile financiare ale Băncii Transilvania pe anul 2012

Se constată că, aplicarea IFRS-urilor are un impact pozitiv asupra consolidării poziției financiare a băncii și a comparabilității informațiilor furnizate de situațiile financiare, din următoarele considerente:

- Potrivit RAS, în structura activelor se includeau cheltuielile înregistrate în avans și veniturile angajate; în situațiile financiare întocmite conform IFRS aceste elemente nu apar distinct în structura activelor, ci doar împreună cu conturile din grupa altor active, credite și avansuri acordate clienților;
- În situațiile financiare întocmite conform IFRS, în partea de activ apar înregistrate creanțele privind impozitul amânat rezultate din diferențele ivite între baza fiscală și baza contabilă a activelor ce se impun a fi impozitate;
- Potrivit RAS, ajustările pentru deprecierea creditelor se constituiau în conformitate cu Regulamentul 3/2009 al Băncii Naționale a României în momentul în care se identificau deprecieri ale performanței financiare, serviciului datoriei și/sau se declanșau procedurile judiciare. Conform IFRS, la data bilanțului, creditele se înregistrează la cost amortizat și se evaluează la data bilanțului dacă există indici de depreciere individuală/ colectivă. Pierderea de valoare apare la momentul în care sunt certitudini cu privire la deprecierea creditului și se calculează ca diferență între valoarea contabilă a activului și cash – flow-urile viitoare estimate actualizate la rata dobânzii efective.

Alte aspecte de noutate adus de IFRS situațiilor financiare sunt reprezentate de metodologia de evaluare a elementelor patrimoniale astfel: instrumentele publice potrivit RAS se evaluează la cost istoric, în timp ce în conformitate cu IFRS evaluarea acestora se face la valoarea justă; apariția și recunoașterea în cadrul bilanțului a impozitului amânat.

Analiza poziției financiare a Băncii Transilvania impune și urmărirea evoluțiilor înregistrate de datorii și capitaluri proprii în urma aplicării IFRS comparativ cu RAS. Comparații între diferitele poziții bilanțiere de pasiv, sunt prezentate în tabelul 2.

Tabelul 2

**Comparații RAS/IFRS privind pasivul bilanțier al Băncii Transilvania
în anul 2012**

Nr. ctr.	POZIȚIE BILANȚIERĂ RAS	RAS	POZIȚIE BILANȚIERĂ IFRS	IFRS	DIFERENȚE
1	Datorii privind instituțiile de credit	2.622.737	Depozite de la bănci	251.181	-2.371.556
2	Datorii privind clientela	20.364.659	Depozite de la clienți	20.280.230	-84.429
	-	0	Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare IFRS	2.468.988	+2.468.988
3	Alte pasive	70.291	Alte pasive	237.495	+167.204
4	Venituri înregistrate în avans și datorii angajate	273.346	Pe situațiile financiare IFRS nu există venituri înregistrate în avans și datorii angajate	0	-273.346
5	Datorii subordonate	259.182	Datorii subordonate	260.148	+966
6	Provizioane	26.517	Provizioane	0	-26.517
	TOTAL DATORII	23.616.732	TOTAL DATORII	23.498.042	-118.690
1	Capital Social subscris	1.773.658	Capital Social subscris	1.860.159	+86.501
2	Prime de emisiune	732	Prime de emisiune	732	0
3	Rezerve	200.252	Alte rezerve	191.700	-8.552
4	Rezerve din reevaluare	30.000	Rezerve din reevaluare	34.134	+4.134
5	Acțiuni proprii	-1.904	Acțiuni proprii	-1.904	0
6	Rezultat reportat	125.694	Rezultat reportat	234.983	+109.289
	TOTAL CAPITALURI PROPRII	2.128.432	TOTAL CAPITALURI PROPRII	2.319.804	+191.372
	TOTAL DATORII ȘI CAPITALURI PROPRII	25.745.164	TOTAL DATORII ȘI CAPITALURI PROPRII	25.817.846	+72.682

Sursa: Prelucrare după Situațiile financiare ale Băncii Transilvania pe anul 2012

Modificările înregistrate în pasivul bilanțier al Băncii Transilvania în urma aplicării standardelor internaționale (IFRS), comparativ cu RAS au contribuit la o îmbunătățire a capitalizării instituției de credit. Astfel, includerea în rezultatul reportat a ajustărilor din reluarea provizioanelor la credite înregistrate în situațiile financiare RAS, a generat o creștere a capitalului propriu cu o valoare de 191.372 lei, iar recunoașterea impozitului amânat a condus la o diminuare a datoriilor totale ale băncii cu 118.690 lei.

4. Concluzii:

Din analiza bilanțului contabil pe anul 2012 întocmit de Banca Comercială Transilvania SA, s-a constatat că odată cu implementarea IFRS, banca a devenit mai bine capitalizată, întărindu-și astfel poziția financiară. Schimbarea metodologiei de evaluare a elementelor bilanțiere, în speță evaluare la valoarea justă a acestora este mai credibilă și mult mai reală. În cazul creditelor și avansurilor acordate clienței, constituirea de provizioane la nivel individual cât și colectiv având la bază un prag de semnificație bine definit, domeniul de activitate și indicii de depreciere al sectorului în care activează debitorul, precum și apariția indicilor de depreciere pentru debitor (insolvența, neplata principalului și a dobânziilor etc.), este de natură să genereze o creștere a stabilității financiare a băncii. Apreciem că odată implementate aceste standarde de raportare, interesul investitorilor privind instituțiile de credit va crește, urmare credibilității informației contabile.

Referințe bibliografice:

1. Byard, D., Li, Y., & Yu, Y. (2011). The Effect of Mandatory IFRS Adoption on Financial Analysts' Information Environment. *Journal of Accounting Research*, 49(1), 69-96.
2. Horton, J., Serafeim, G., & Serafeim, I. (2012). Does mandatory ifrs adoption improve the information environment? *Contemporary Accounting Research*, forthcoming
3. Isarescu M., 2011. Opening speech at the IFRS conference International Financial Reporting Standards - International experience and implementation by the banking sector in 2012 <http://www.bis.org/review/r110623f.pdf>.
4. KPMG, 2010. *IFRS: Are you ready? The race is on*, KPMG Survey of the Romanian Financial Institutions' Use of International Financial Reporting Standards compared with Romanian Accounting Standards, available online at http://www.kpmg.com/RO/en/topics/Documents/IFRS_Are_you_ready_final.pdf
5. Landsman, W. R., Maydew, E. L., & Thornock, J. R. (2011). The information content of annual earnings announcements and mandatory adoption of IFRS. *Journal of Accounting and Economics*, 53(1-2), 34-54.
6. Li, S. (2010). Does mandatory adoption of International Financial Reporting Standards in the European Union reduce the cost of equity capital? *The Accounting Review*, 85(2), 607-636.
7. Palea, V. (2007). The effects of the IAS/IFRS adoption in the European Union on the financial industry. *The European Union Review*, Vol. 12, No. 1-2, 2007
8. Socol A. (2012), IFRS ADOPTING PROCESS IN ROMANIAN BANKS - IMPACT ON INDEPENDENT AUDIT OF FINANCIAL STATEMENTS, *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 14 (2), 439-450
9. Ordinul BNR 15/2009 - privind întocmirea de către instituțiile de credit, în scop informativ, de situații financiare anuale individuale conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară
10. Ordinul 27/2010 - pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, aplicabile instituțiilor de credit
11. Ordinul 26/2010 - privind modificarea și completarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, aplicabile instituțiilor de credit, instituțiilor financiare nebancare și Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, aprobate prin Ordinul Bancii Naționale a României nr. 13/2008
12. Situațiile financiare ale Băncii Transilvania SA, disponibile online: <https://www.bancatransilvania.ro/actionari/rezultate-financiare/>

CALITATEA INFORMAȚIILOR FINANCIARE – O DIMENSIUNE ISTORICĂ A MODIFICĂRILOR DE FOND ÎN RAPORTAREA FINANCIARĂ IFRS

Ana MORARIU, prof. univ., dr., ASE, București
Horia NEAMȚU, prof. univ., dr., ASE, București
Flavia STOIAN, lect. univ., dr., ASE, București

Abstract: *Criteriile de calitate ale informațiilor financiare a devenit o cerință definitorie astăzi solicitată de guvernare/management și opinată în final de elita profesională a auditorilor financiari. Meritul este dat de cea mai puternică organizație la nivel mondial în domeniu, inițiată de nouă țări (Australia, Canada, Franța, Germania, Japonia, Mexic, Olanda, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlanda, S.U.A.) prin Comitetul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate (IASB) în urma acordurilor încheiate între organisme profesionale ale contabililor în 1973, devenită fundație și include reprezentanți ai organismelor contabile numiți de Consiliul IFAC, în anul 1983. Considerăm importantă pentru o gamă largă de profesioniști în domeniu, investitori și împrumutatori, evoluția cerințelor de calitate a informațiilor financiare în ultimii 24 de ani. Importante, pentru că deciziile economice se iau în baza acestor informații, care se vor reale, clare, complete și fidele. Mai mult, contabilitatea ca știință, este aproape singura care oferă produsul finit al acestor informații prin setul de situații financiare.*

Cuvinte-cheie: *informații financiare, calitatea informațiilor, decizii economice, fiabilitate, credibilitate, inteligibilitate, informații predictive, reprezentare fidelă, oportunitate.*

JEL Classification: M41

I. Introducere

Obiectivul cercetării noastre este acela de a da răspunsul la multiplele întrebări privind evoluția criteriilor de calitate a informării financiare, scopul, utilitatea, modificările de formă și fond asupra raportării financiare, ca responsabilitate a conducerii entității raportoare și opinia auditorului cu privire la întocmirea și prezentarea fidelă a situațiilor financiare ale entității într-o misiune de asigurare. Discursul nostru va fi axat pe modificările aduse de IASB pe linia cerințelor de calitate a raportării financiare, transpunerea în practică a responsabilității conducerii, când entitatea raportoare pregătește și întocmește situațiile financiare conform IFRS și pe de altă parte, responsabilitatea noastră a auditorilor asupra calității informațiilor din situațiile financiare.

II. Metodologia de cercetare

Pentru realizarea obiectivelor, având în vedere natura problematicii abordate s-au folosit:

- cercetarea documentară extinsă;
- cercetarea diacronică a evoluției cunoașterii Cadrului general conceptual IASB-IFRS în general și a celei științifice în particular, cercetarea comparativă multicriterială a cerințelor de calitate a informațiilor financiare pentru deciziile economice eficiente luate de utilizatorii specifici și generali;
- cercetarea sincronă prin compararea diferitelor criterii de calitate, adoptate de IASB, pe plan european, compararea acestora cu transpunerea normelor contabile din țara noastră în condițiile cu societatea cunoașterii.

Pentru obținerea unor informații au fost utilizate cercetarea documentară a IASB-IFRS, a directivelor europene în domeniu, a mediului universitar care au realizat studii, rapoarte, situații financiare, statistici ale rezultatelor.

1. În anul 2007, IASB, face o ierarhie a celor opt categorii de utilizatori interesați de informații financiare, fiecare categorie cu interese proprii (investitorii, angajații, managementul, creditorii, furnizorii și alți creditori comerciali, clienții, guvernele și instituțiile acestora, publicul). În anul 2009, managementul este scos din lista utilizatorilor, iar în 2011, se vorbește doar de două categorii de utilizatori: investitorii existenți și potențiali, împrumutatori și alți creditori. În 2011, obiectivul raportării financiare cu scop general este acela de a prezenta informații financiare ale entității utile pentru investitori și împrumutatori în deciziile pe care aceștia le iau cu privire la a oferi sau nu resurse entității.[IFRS 2011, ob.2].
2. De ce o astfel de schimbare în percepția IASB privind utilizatorii ? Criza internațională care a atins multe națiuni de pe toate continentele, lipsa de resurse financiare ale multor țări, au

făcut ca cele 2 categorii de utilizatori să-și dispute întâietatea în materie de obiective și utilitate. Lumea este deja stratificată în miliardari și săraci. După opinia noastră, chiar dacă investitorii și potențialii investitori sunt nominalizați primii ca utilizatori, în realitate sunt pe locul doi, după împrumutători, deoarece ei sunt cei care creează locurile de muncă pentru angajați, își riscă capitalul investit și mulți dintre aceștia fac parte din guvernanta sau chiar conducere cu responsabilități imense asupra strategiei de dezvoltare a entității, de asigurare a continuității și nu în ultimul rând responsabilă de prezentarea și raportarea situațiilor financiare. Cei care dețin banii, corporațiile financiare internaționale, alte foruri, dețin și puterea, iar dorința lor este convergentă în rentabilități pe care le doresc aproape sigure. Este de așteptat ca IASB în anii următori să rămână doar cu o categorie de utilizatori și să-și dispute întâietatea în materie de raportare financiară.

3. La începutul anului 2011, Standarde Internaționale de Contabilitate (IASB), revizuieste caracteristicile de calitate ale informațiilor financiare și le grupează în două categorii: fundamentale și amplificatoare. (fig. 1). IASB, angajat în elaborarea, în interesul public, a standardelor contabile globale de o înaltă calitate cu informații transparente și comparabile în situațiile financiare cu scop general, colaborează strâns cu Consiliul pentru Standarde Internaționale de Audit și Asigurare (IAASB) al Federației Internaționale a Contabililor (IFAC), organism internațional de normalizare în domeniul auditului.

Întrebare care se ridică, este aceea referitoare la motivul IASB de a le grupa astfel și de a pune accentul, doar pe două din ele, (relevanța și reprezentarea fidelă), devenind fundamentale. Celelalte patru, doar amplifică utilitatea informației. Mai mult, când entitatea îndeplinește caracteristicile de calitate fundamentale, obiectivul și utilitatea raportării financiare este atinsă. Dacă cele două categorii de utilizatori doresc să amplifice utilitatea informației, atunci comparabilitatea, verificabilitatea, oportunitatea și inteligibilitatea informației vor trebui îndeplinite de conducerea entității raportoare.

Răspunsul la regruparea caracteristicilor de calitate, rezidă în raportul cost beneficiu, în sensul că beneficiile obținute în urma utilității informațiilor în luarea deciziilor trebuie să excedă costurile de producere a lor.

III. Responsabilitatea conducerii pentru relevanță și reprezentarea fidelă a informațiilor din situațiile financiare

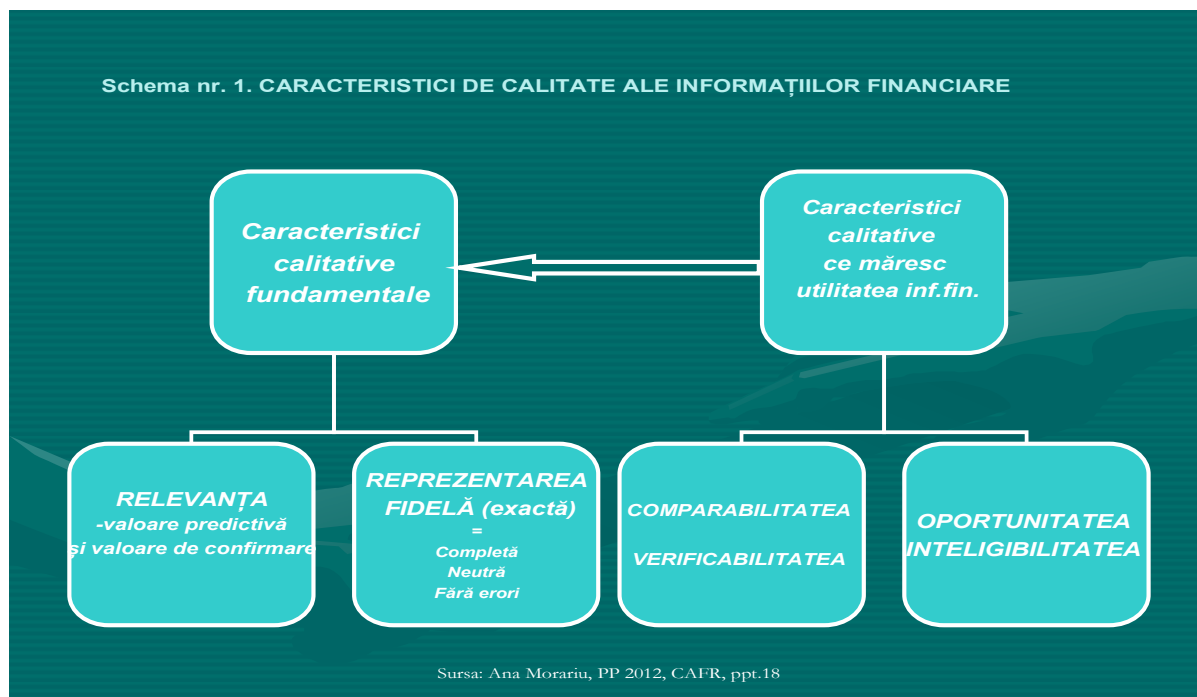
IASB, precizează că prima categorie este cea mai importantă, cealaltă dacă se dorește amplificarea utilității informațiilor financiare, dar prezența caracteristicilor amplificatoare este de dorit. În 2009, IASB promova 4 criterii de calitate, relevanță, comparabilitate, credibilitate și inteligibilitate, primele două cu o altă conotație. În 2011 cele 4 criterii sunt concentrate în două categorii care practic le cuprind și pe celelalte pe seama creșterii responsabilității conducerii, dar și a auditorului.

4. Care a fost scopul acestor schimbări de fond pentru ca informațiile să-și îndeplinească obiectivul și să fie utile?

Observăm la prima vedere, că o mare parte din criteriile de calitate devin mai puțin importante, dar nu trebuie neglijate. „Ele pot fi, totuși utile, chiar dacă nu au niciuna dintre caracteristicile de calitate amplificatoare”¹ **Relevanța și reprezentarea fidelă** capătă o nouă conotație astăzi. Informațiile în noul context al relevanței sunt axate pe deciziile investitorilor, împrumutătorilor și altor creditori, care au capacitatea, de a determina o diferență în luarea unei decizii, numai în condițiile în care ajută utilizatorii să realizeze prognoze, să le confirme sau să le ajusteze pe cele anterioare sau ambele.

În acest context putem afirma că relevanța este un criteriu fundamental al informațiilor financiare dacă se identifică cu cele două valori: *valoare predictivă* și *valoare de confirmare*. Astfel, responsabilitatea managementului pentru a îndeplini acest criteriu fundamental este dat de fundamentarea prognozelor pentru atingerea obiectivelor guvernantei, monitorizarea lor, ajustarea lor cu privire la valoarea și momentul apariției unui împrumut și rambursarea lui sau rambursarea unei investiții în instrumente de capital propriu.

¹ IFRS, 2011, partea B, CECCAR, BC3.10

Schema 1. Ana Morariu, Cadrul General Conceptual; Caracteristici de calitate ale informațiilor financiare, CAFR, 2011

Componentele relevanței în cele două valori, predictivă și de confirmare, justifică faptul că informațiile au capacitatea de a determina o diferență în luarea unei decizii, dacă ajută utilizatorii să construiască noi previziuni, să le confirme sau să le amendeze pe cele anterioare. Deciziile luate de investitori privesc achiziția, vânzarea sau deținerea instrumentelor de capital propriu și de datorii, care depind de rentabilitățile așteptate din investițiile în respectivele instrumente ca de exemplu plățile dividendelor, dobânzilor sau creșterile prețurilor de piață. Imprumutatorii sau creditorii decid furnizarea sau decontarea împrumuturilor, funcție de plățile și dobânzile așteptate. Acești utilizatori au nevoie de informații pentru a-i ajuta să-și evalueze previziunile privind intrările nete de numerar în entitate. Intrările nete de numerar oferă informații cu privire la resursele entității, cât de eficientă este conducerea pentru îndeplinirea responsabilităților de utilizare a resurselor disponibile.

5. Ce responsabilități fundamentale are conducerea entității în materie de raportare asupra fluxurilor nete de numerar?

Cum investitorii fac parte din guvernanță, dar și din conducere, obiectivul situațiilor financiare de a prezenta poziția, performanța și modificările de capitaluri pentru ca utilizatorii să poată lua decizii economice. Decizia economică presupune ca guvernanța/conducerea să evalueze estimarea capacității entității de a *produce numerar, siguranța și continuitatea lor*.

6. Ce strategie trebuie să aplice guvernanța pentru a estima producerea de numerar ?

Producerea de numerar, presupune păstrarea clienților fideli și/sau atragerea altora, pentru a crește cifra de afaceri prin veniturile activității de exploatare. În situația în care guvernanța decide păstrarea clienților fideli, cifra de afaceri ar trebui să se realizeze cu costuri mai mici față de perioada precedentă, în entitate ar rămâne fluxuri de numerar mai mari.

Siguranța numerarului capătă viabilitate în practică, doar dacă managementul este atent preocupat ca venitul realizat în cifra de afaceri să fie și încasat. O atenție deosebită, trebuie acordată creditului de timp pe care entitatea o acordă clienților prin contractele încheiate și corelate cu creditul de timp pe care îl negociază cu furnizorii pentru achizițiile de bunuri și servicii. Entitatea, realizează un echilibru financiar, atunci când durata medie în zile a creditului-clienți, este mai mică decât durata medie a creditului furnizor. Mai exact, entitatea trebuie mai întâi să încaseze veniturile realizate pentru a plăti datoriile curente. Este cunoscut faptul că performanța financiară reflectată, este construită pe o contabilitate de angajamente, chiar dacă încasările și plățile aferente de numerar au loc într-o perioadă diferită. Aceste informații oferă o bază mai solidă pentru evaluarea performanței trecute, prezente și

viitoare, decât informațiile care se referă numai la încasări și plăți în perioada curentă. Valențele de a construi contul de rezultate pe conceptul contabilității de angajamente, oferă informații utile pentru a evalua capacitatea trecută și viitoare de a genera fluxuri nete de numerar din activitatea sa, și a limita finanțarea activelor de la creditori.

Continuitatea fluxurilor de numerar este reflectată chiar de contabilitatea de angajamente, la sfârșitul perioadei.

IV. Responsabilitatea conducerii pentru evaluarea capacității entității de a-și continua activitatea – corelația dintre relevanță și continuitate

Principiul continuității activității este fundamental în întocmirea situațiilor financiare, chiar dacă un anumit cadru de raportare financiară, în mod explicit nu cere conducerii să facă o evaluare a capacității de a-și continua activitatea.

7. Există o corelație între valoarea predictivă și de confirmare a relevanței și evaluarea conducerii privind capacitatea ei de a-și continua activitatea?

Pentru a răspunde la această problemă, trebuie să precizăm că nu este suficient ca entitatea să plece doar de la prezumția că pregătirea situațiilor financiare are la bază continuitatea activității fără să o și dovedească.

Prognozele sau previziunile entității cu privire la fluxurile de trezorerie, și realizările efective, capitalurile împrumutate și rambursarea lor, cheltuielile și veniturile, resursele umane ca și capital intelectual care creează valoare adăugată, pot fi utilizate ca intrări în procesele aplicative de conducere pentru a previziona rezultatele viitoare. Spre exemplu, dacă informațiile din bugetul fluxurilor de trezorerie (valoarea predictivă) pe anul 2012 se vor confirma pe exercițiul 2012 (valoarea de confirmare), pot fi utilizate ca bază pentru prognozarea fluxurilor de trezorerie în anul următor, de asemenea pot fi comparate cu previziunile pentru exercițiul 2012 realizate în anii 2010 și 2011. Aceste comparații pot ajuta conducerea să corecteze și să îmbunătățească procesele utilizate pentru realizarea previziunilor anterioare.

Procesul economic se referă la un ansamblu de activități specifice vieții economice: achiziție, producție, distribuție, consum, muncă, investiții. Cu alte cuvinte întreg sistemul de activități la care participă și în care se înscrie, prin funcțiile ei, entitatea economică reprezintă procese economice. Pentru realizarea procesului economic se consumă mijloace economice: aprovizionarea cu materii prime etc., fabricarea de produse, executarea de lucrări, prestarea de servicii, desfacerea (vânzarea) de produse etc.

Desigur, o guvernare trebuie să elaboreze strategia firmei prin bugete, prognoze de regulă în trimestrul III-IV, pentru anul viitor, pentru a ști ce active vor intra și cu ce surse de finanțare, previziuni pentru dezinvestire, buget de trezorerie pe activități, cheltuieli și venituri etc. Conducerea are sarcina să aplice și să urmărească selectarea, adecvarea și consecvența politicilor contabile printr-un control intern de natură să supravegheze procesul de raportare financiară. Unul din obiectivele guvernării/managementului devenit principiu fundamental, postulat, convenție îl reprezintă strategia de dezvoltare prin programe astfel încât să fie asigurată continuitatea activității firmei. Este o prezumție de continuitate a activității în întocmirea situațiilor financiare utilizată de conducere și accentuată și de Standardul Internațional de Contabilitate 1, care cere conducerii să analizeze capacitatea entității de a-și continua activitatea¹. Acest obiectiv tratează și responsabilitatea auditorului² cu privire la folosirea de către conducere a prezumției de continuitate a activității în întocmirea situațiilor financiare. Un principiu care a creat controverse mari în Consiliul Europei și Parlamentul european privind confirmarea de către auditor a continuității pe o perioadă de trei ani de la finalizarea auditului, inaplicabil. Capacitatea conducerii de a-și evalua continuitatea activității implică raționamente cu privire la rezultatele viitoare ale evenimentelor, condițiilor date de circumstanțe la un anumit moment de timp. Rezultatul unui eveniment sau condiție, crește în incertitudine cu cât evenimentul, condiția sau rezultatul se produce mai târziu în viitor. La aceasta, se adaugă și factorii externi, iar raționamentele privind viitorul au la bază informațiile disponibile la momentul timp la care s-a emis judecata de valoare. Evenimentele ulterioare pot contrazice rezultatele care nu mai coincid cu raționamentele considerate rezonabile la momentul timp când au

¹ IAS 1, Prezentarea situațiilor financiare, pct. 25-26, IFRS, 2011, Partea A, pag.389

² ISA 560, Principiul continuității activității, CAFR, Audit financiar 2009, p.1.

fost făcute. Continuitatea activității trebuie să fie un deziderat al conducerii, fiind rezultatul ansamblului de decizii eficiente, în baza unor previziuni, transpuse în activitatea firmei, previziuni ce pot fi corectate, atunci când conducerea este conștientă de incertitudini semnificative legate de evenimente, condiții care pot pune la îndoială capacitatea entității de a-și continua activitatea. Astfel de incertitudini trebuie prezentate în scris auditorului. Măsura¹ în care prezumția continuității activității este adecvată, conducerea analizează toate informațiile disponibile despre exercițiul următor, cu referire la o perioadă de cel puțin 12 luni de la sfârșitul perioadei de raportare. Continuitatea trebuie analizată de fiecare caz în parte. În situația în care entitatea a avut o activitate favorabilă în trecut, profituri nete realizate și cu grad mare de încasare, acces fără dificultate la resursele financiare atrase, conducerea entității poate ajunge la concluzia că prezumția continuității activității este adecvată fără să fie nevoie de o analiză aprofundată. În alte situații, conducerea este nevoită să ia în considerare o gamă largă de factori care afectează performanța curentă și anticipată, planurile de rambursare a datoriilor, precum și sursele potențiale de înlocuire a finanțării existente de a evalua cu maximă prudență că prezumția continuității activității este adecvată.

În concluzie, accentul pus pe valoarea predictivă și de confirmare a informațiilor financiare care compun relevanța ca și criteriu de calitate fundamental al informațiilor financiare, răspunde implicit prezumției de continuitate a activității pe care conducerea trebuie să o utilizeze pentru a folosi combinarea bazelor de evaluare în prezentarea situațiilor financiare.

V. Reponsabilitatea auditorului în evaluarea adecvată a continuității activității de către conducere în pregătirea și prezentarea situațiilor financiare

Obținerea de probe adecvate și suficiente și concluziile în baza acestora dacă există o incertitudine legată de evenimente sau condiții din viitor care ar da naștere la incertitudini semnificative asupra capacității entității de a-și continua activitatea. Facem apel la standardele profesionale de audit², care solicită proceduri de audit suplimentare atunci când auditorul identifică evenimente sau condiții care pun la îndoială continuitatea activității. Concret, acești factori, analize ajută auditorul în practică să determine dacă conducerea a folosit adecvat prezumția de continuitate în prezentarea informațiilor financiare (fig.2). Cantitatea și calitatea probelor de audit, raționamentele auditorului, pot conduce la una din următoarele concluzii:

- a. Situațiile financiare sunt prezentate adecvat, dar există o incertitudine semnificativă ce trebuie prezentată clar cu privire la evenimente sau condiții, care poate pune la îndoială capacitatea entității de a-și continua activitatea. Auditorul va da o opinie nemodificată și va include un paragraf explicativ.
- b. Situațiile financiare sunt prezentate adecvat fără să existe semne de riscuri, incertitudini asupra continuității activității. Vorbim despre o opinie nemodificată în condițiile existenței unei documentații adecvate și suficiente, care să susțină opinia prin calitatea și cantitatea probelor de audit.
- c. În situația în care nu se face o prezentare adecvată în situațiile financiare, auditorul trebuie să exprime o opinie modificată, după caz, în conformitate cu ISA 705³. Nu putem omite procedurile suplimentare pe care auditorul le aplică în astfel de circumstanțe. O analiză atentă a rezonabilității estimărilor în contabilitate, a riscurilor posibili rezultate din evenimente trecute, urmate de tranzacții economice financiare și nonfinanciare așa cum o serie de factori necesari de a fi luați în considerare sunt tot atâtea argumente în decizia auditorului de a evalua prezumția continuității de către conducerea la întocmirea și prezentarea situațiilor financiare. Continuitatea activității de exploatare a stat pe masa Uniunii Europene încă din 2010, în care una din propuneri inacceptabilă de auditori, era rezonabilitatea continuității pe o perioadă de trei ani de la data finalizării misiunii de asigurare și implicit a Raportului auditorului independent. O astfel de propunere ar părea mai mult un răspuns total inadecvat la criza actuală mondială provocată de o elită profesională independentă de client.

¹ IAS 1, Prezentarea situațiilor financiare, IFRS, 2011, p. 25, Partea A, Ed. CECCAR

² ISA 570, Principiul continuității activității, ISA, 2009, CAFR, Ed. Ericson și ISA 706, Paragrafe de observații și paragrafe explicative din raportul auditorului independent.

³ ISA 705, Modificări ale opiniei raportului auditorului independent., CAFR, 2009, Ed. Irecson.

Fig.2. CONTINUITATEA ACTIVITĂȚII DE EXPLOATARE - FACTORI , ANALIZE ȘI prezumția de discontinuitate – isa 560

Din punct de vedere financiar	Datoria netă curentă
	Dependența excesivă de credite pe termen scurt pentru a finanța activele pe termen lung
	Refuzul instituțiilor de credit pentru noi împrumuturi
	Fluxuri de numerar operationale negative in baza informațiilor istorice sau previzionate
	Rate financiare negative
	Pierderi din exploatare substanțiale sau active fixe deteriorate care nu mai pot produce fluxuri de numerar
	Restanțe în ceea ce privește dividendele
	Incapacitatea de a obține finanțare pentru dezvoltare de produse noi sau investiții
Fig.2. CONTINUITATEA ACTIVITĂȚII DE EXPLOATARE-FACTORI , ANALIZE ȘI prezumția de discontinuitate – isa 560	
Din punct de vedere operațional	Pierderea persoanelor cheie din conducere
	Pierderea unor clienți și sau furnizori importanți
	Pierderea unor piețe majore
	Intențiile managementului de a înceta operațiunile sau da a lichida entitatea
Factori interni și externi	Nerespectarea cerințelor din actul constitutiv privind capitalul
	Litigii în curs cu probabilitatea de a pierde și imposibilitatea de a plăti daune
	Legi sau reglementări guvernamentale cu impact negativ asupra entității
	Probabilitatea apariției de catastrofe fără ca activele să fie asigurate sau sunt asigurate inadecvat

VI. Concluzii: Nu există efecte fără cauze. Analiza de mai sus, ne arată colaborarea strânsă între organismele internaționale atunci când stau la masa de lucru și anulează. modifică și creează reguli pentru a fi puse în practică de către profesioniști, fie contabili sau auditori, fie manageri sau guvernanta. În principal, informațiile trebuie să satisfacă corporațiile financiare internaționale, cele care dețin banii au la îndemână și puterea. Discursul nostru nu este finalizat. Într-un număr viitor vom pune față în față și celelalte criterii de calitate. Aceasta, ne ajută pe noi, profesioniștii să tratăm cu mare responsabilitate misiunile de asigurare și deopotrivă Cadrul de raportare financiar aplicabil de entitate.

Reprezentarea fidelă, o regăsim la fiecare domeniu semnificativ în misiunile de asigurare și semnifică, deopotrivă exactitatea tranzacțiilor prin completitudine, neutralitate și lipsă de erori.

Rapoartele financiare reprezintă fenomenele economice în cuvinte și cifre. Practic, judecând analitic criteriile fundamentale, ele ating utilitatea prin prisma raportului cost – beneficiu. Concret, beneficiile rezultate din utilitatea informațiilor, trebuie să depășească costurile producerii lor. Astfel, conchidem că amplificarea utilității informațiilor financiare pot fi, sau nu îndeplinite de categoria criteriilor fundamentale.

Bibliografie selectivă:

1. Ana Morariu, IFRS, CGC, CAFR, 2011
2. Niculescu M., „Les sciences des gestion: de la démarche cartésienne à la vision systémique en comptabilité, contrôle et société” - Mélangers en l’honneur du Professeur Alain Burlaud, Édition Foucher, Paris, 2011.
3. Stolowy H., Lebas M., Ding Y. (traducere G. Langlois), Comptabilité et analyse financière, une perspective globale, 2e édition, De Boeck Université, 2010.

IFRS, 2000-2013- Partea A și B, Ed. CECCAR, traducere

IFAC-CAFR, Standarde Internaționale de Audit, 2009, CAFR, Ed. Irecson, 2009, traducere CAFR;

Standarde Internaționale de contabilitate 2000

IFAC-CAFR, ISA 570, 2012

Directiva a IV și VII a CEE, actualizată privind reglementările contabile pentru conturi individuale și consolidate.

УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ АСПЕКТ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО УЧЕТА

*Пелагея ПАПКОВСКАЯ, д.э.н., профессор,
Белорусский государственный экономический университет*

In article the administrative aspect of the production account is investigated. The interrelation of variable expenses with output of products, works, services in the centers of their formation is established. It is proved that statement of the production account in a section of the centers of formation of expenses and the marginal income transforms it to two-level system.

Достоверность информационной базы о результатах хозяйственной деятельности коммерческих организаций определяется действующей системой бухгалтерского учета, для которой характерно усиление его управленческих компонентов. Это относится в первую очередь к производственному учету, интегрирующему с внутрипроизводственной системой планирования, нормирования, анализа и контроля. Управленческие задачи по поиску снижения затрат возможно решить только на основе такой интеграции в условиях внутрихозяйственной организации производства и управления, так как в любой экономической среде они возлагаются на структурные подразделения организации.

Результативность деятельности коммерческой организации в целом определяется системой формирования затрат и их контроля в структурных подразделениях. Минимизация затрат на производство и мотивация трудовых коллективов для ее достижения обеспечиваются определенной их экономической самостоятельностью, так как они являются центрами формирования затрат и центрами ответственности за их формирование. В связи с этим управленческий компонент системы бухгалтерского учета призван и позволяет сформировать информационную базу о затратах и доходах по отдельным объектам управления в разрезе различных аналитических группировок, которая может быть использована для выявления влияния факторов на их формирование и воздействовать на них с целью оптимизации.

Управленческий компонент производственного учета заключается в усилении и детализации его контрольной функции для целей управления за объектами учета затрат, в качестве которых выступают структурные подразделения (места возникновения затрат – центры затрат и центры ответственности) – носители затрат (виды выпускаемой продукции, работ, услуг и конкретные элементы и статьи затрат).

Центры затрат представляют собой производственные и обслуживающие структурные единицы (подразделения) с единообразием функций и хозяйственных операций, соответствующим им уровнем технической оснащенности, организации труда, направленности затрат. Это объекты планирования, учета и контроля затрат с целью их оптимизации. В качестве центра затрат может выступать отдельная хозяйственная единица (цех, отделение, участок, бригада). Центры затрат формируются как технологический комплекс используемых основных средств и выполняемых операций. Поэтому управленческий компонент производственного учета заключается в:

- формировании затрат по местам их возникновения в сопоставлении с нормативами их расходования;
- структуризации представления информационной базы по объектам управления (центрам затрат и ответственности), обеспечивающей возможность осуществления анализа, контроля и регулирования затрат.

Его реализация возможна при условии разработки смет (бюджетов) прямых затрат и их доведения до исполнителей (центров их возникновения).

Взаимосвязь переменных затрат с объемом производства продукции, работ, услуг в центрах их формирования влияет на маржинальный доход, уровень которого зависит от объема реализации. Для его установления по каждому центру затрат (ответственности) необходимо вести учет для накопления суммы выручки. Маржинальный доход по подразделениям (центрам затрат, ответственности) определяется сопоставлением объема реализации (полученной выручки) с суммой прямых переменных затрат. Он свидетельствует об уровне эффективности работы центров ответственности (подразделений), степени их участия в конечном результате хозяйствования организации.

Усиление контрольно-аналитической функции производственного учета (управленческого компонента) преобразовывает его в определенную систему формирования информационной базы и ее использования для предупреждения и своевременного устранения негативных отклонений от заданных параметров технологического процесса. Этим обеспечивается самоконтроль центров затрат и ответственности (структурных подразделений) за результатами своей деятельности на основе выявления в системе аналитического учета отклонений по данным о затратах и сопоставления их норматива с фактом. Такая постановка производственного учета в разрезе структурных подразделений (центров формирования затрат и маржинального дохода) преобразовывает его в двухуровневую систему:

- в разрезе структурных подразделений (центров затрат и ответственности) по переменным затратам без деления их по объектам учета (управленческий компонент);
- по коммерческой организации в целом в разрезе установленных объектов учета затрат для формирования фактической себестоимости готовой продукции.

УЧЕТНАЯ ПОЛИТИКА ОРГАНИЗАЦИИ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА НА МСФО: ПРОБЛЕМЫ АДАПТАЦИИ

**Тамара ВОРОНЧЕНКО, д.э.н., профессор, зав. кафедрой,
Российская Академия предпринимательства**

Аннотация: В статье рассматриваются проблемы формирования и применения учетной политики организации в условиях перехода на Международные стандарты финансовой отчетности (МСФО). Приведена сравнительная характеристика основных элементов и представлен фрагмент учетной политики, разработанной на основе РСБУ и адаптированной с учетом требований МСФО.

Abstract: In the article the problems of formation and implementation of accounting policy of organization in the conditions of transition to International financial reporting standards (IFRS). A comparative characteristic of basic elements and presents a fragment of accounting policies based on accounting standards and adapted taking into account requirements of IFRS.

Современный процесс развития мировой экономики сопровождается глобализацией во всех сферах развития общества, затрагивающей многие составляющие государства и приводящей к изменению его институциональной системы, в частности формирующей новые тенденции развития организационных основ бухгалтерского учета и отчетности, среди которых, международная унификация и стандартизация бухгалтерского учета.

В Российской Федерации отрасль бухгалтерского учета является устоявшейся, достаточно консервативной, трудно поддающейся каким-либо преобразованиям, изменениям и новшествам. Однако условия современной экономики, темпы развития рыночных отношений таковы, что положения действующего законодательства не всегда им соответствуют, чем обусловлены осуществляемые в последние годы значительные изменения в бухгалтерском и налоговом законодательстве, вызванные необходимостью оптимизации экономики России и ее приведения в соответствие с мировыми стандартами.

Происходящие в последние годы изменения в бухгалтерском учете выразились прежде всего принятием Федерального закона от 06.12.2011 № 402-ФЗ «О бухгалтерском учете» (далее – Закон № 402-ФЗ), вступившего в силу с 01.01.2013 г, в соответствии с которым в сфере регламентации учетного процесса наблюдается наличие разумного сочетания государственного регулирования, самостоятельности экономических субъектов в организации и ведении бухгалтерского учета, что на практике осуществляется путем разработки учетной политики для решения поставленных перед учетом задач¹.

В настоящее время учетная политика является одним из главных элементов документооборота организации и при грамотном подходе к ее формированию и применению можно добиться весьма существенного повышения эффективности деятельности, оптимизации налогообложения, укрепления финансовой устойчивости.

Значение учетной политики недооценивается многими организациями, где разработка данного документа носит формальный характер и не связана с изучением последствий применения тех или иных его элементов. В то же время именно комплекс методологических решений в области бухгалтерского учета определяет, как факты хозяйственной деятельности (далее – ФХД) будут отражаться в учете, устанавливает порядок признания, квалификации и оценки этих фактов и в конечном итоге формирует содержание информации, получаемой заинтересованными пользователями. Все это позволяет рассматривать учетную политику в качестве одного из существенных факторов формирования величины основных показателей деятельности экономического субъекта, его ценовой политики, налогового планирования и менеджмента.

В последние два десятилетия отечественные законодатели стремятся сблизить российский бухгалтерский учет и международный, являющийся более прогрессивным и отвечающим современным тенденциям глобализации экономики. В Законе № 402-ФЗ вопросам перехода российских экономических субъектов на международные стандарты финансовой отчетности (далее – МСФО) уделено значительное внимание. В настоящее время большая часть международных стандартов введена в действие приказами Минфина России от 25.11.2011 № 160н и от 18.07.2012 № 106н и является обязательной для организаций, составляющих и представляющих консолидированную отчетность. Прочие экономические субъекты могут переходить на МСФО в добровольном порядке².

Основополагающими стандартами, которые позволяют подготовить учетную политику по МСФО, являются: МСФО (IAS) 1 "Представление финансовой отчетности" (далее – МСФО (IAS) 1), определяющий основные статьи, которые должны быть представлены в отчетности и примечаниях к отчетным формам; МСФО (IAS) 8 «Учетная политика, изменения в бухгалтерских оценках и ошибки» (далее – МСФО (IAS) 8), определяющий принципы подготовки учетной политики, порядок внесения изменений в нее в части методов учета активов и обязательств, а также изменения бухгалтерских оценок и МСФО (IFRS) 1 «Первое

¹ Федеральный закон от 06.12.2011 № 402-ФЗ "О бухгалтерском учете".

² Приказы Минфина России от 25.11.2011 № 160н и от 18.07.2012 № 106н «О введении в действие Международных стандартов финансовой отчетности и Разъяснений международных стандартов финансовой отчетности на территории Российской Федерации»

применение международных стандартов финансовой отчетности» (далее – МСФО (IFRS) 1), описывающий основные методы отражения в первой отчетности активов и обязательств компании, впервые применяющей МСФО.

Для оценки вероятных изменений в подходах и методологии разработки учетной политики организациями, осуществляющими переход на МСФО, в таблице 1 приведена сравнительная характеристика некоторых положений МСФО (IAS) 8 и ПБУ 1/2008 «Учетная политика организации» (таблица 1).

Таблица 1

Сравнительная характеристика основных положений МСФО (IAS) 8 и ПБУ 1/2008

№ пп	Фактор сравнения	ПБУ 1/2008	МСФО (IAS) 8
1	2	3	4
1.	Сущность учетной политики	принятая организацией совокупность способов ведения бухгалтерского учета: первичного наблюдения; стоимостного измерения; текущей группировки и итогового обобщения ФХД (п.2).	конкретные принципы, основы, соглашения, правила и практика, принятые предприятием для подготовки и представления финансовой отчетности (п. 5).
2.	Порядок оформления учетной политики	учетная политика подлежит оформле-нию приказами, распоряжениями (п. 8).	может утверждаться в виде свода прин-ципов и правил ведения учета и подго-товки отчетности, закрепляться и не закрепляться внутренним документом ¹ .
3.	Аспекты учетной политики	организационный, методический, технический	методический
4.	Допущения и требования	допущения: - имущественной обособленности; - непрерывности деятельности; - последовательности применения; - временной определенности ФХД; требования: - полноты отражения в учете всех ФХД; - своевременности отражения ФХД; - осмтрительности; - приоритета содержания над формой; - непротиворечивости; - рациональности (п.5).	МСФО 8 допущений и требований не устанавливает, но определяет общие тре-бования к бухгалтерской информации: - уместность; - надежность; - достоверность; - приоритет экономического содержания операции над юридической формой; - нейтральность; - консервативность; - полнота; - существенность (п. 10).
5.	Последова-тельность применения учетной политики	установлена в виде отдельной законодательной нормы в ПБУ 1/2008 и в ч. 5 ст. 8 Закона № 402-ФЗ. Новая учетная политика разрабатывается только в отношении новых экономических субъектов.	последовательность учетной политики устанавливает общее правило, в соот-ветствии с которым требование последо-вательности применения учетной поли-тики не применяется в случае вступления в силу нового стандарта, обуславливаю-щего внесение изменений в нее (п.13).

¹ Шмакова О.В. Подход к составлению учетной политики организации по правилам МСФО // Международный бухгалтерский учет. 2009. N 11 (131). с. 7 - 10.

1	2	3	4
6.	Изменения в учетной политике	<ul style="list-style-type: none"> - с 2013 г. действует перечень оснований для внесения изменений в учетную политику организации, установленный ч. 6 ст. 8 Закона № 402-ФЗ; - аналогичный перечень содержится в п. 10 ПБУ 1/2008; - подробно урегулирован порядок раскрытия последствий изменения учетной политики (пп. 13-15); - содержит обязательное требование по введению изменений в учетной политике с начала нового периода. 	<p>установлено два основания для внесения изменений в учетную политику, в случае если такое изменение:</p> <ul style="list-style-type: none"> - требуется каким-либо МСФО; - приведет к тому, что финансовая отчетность будет предоставлять надежную и более уместную информацию (п.14). Определяет состав действий, которые не являются изменениями в учетной политике (п.16); - не содержит обязательного требования по введению изменений в учетной политике с начала нового года.

В условиях перехода на МСФО особенно актуальной представляется разработка учетной политики для целей формирования финансовой отчетности согласно международным стандартам, так как итоговые показатели финансовой отчетности непосредственно зависят от адаптивности действующей системы учета в организации.

Рассмотрим некоторые проблемы адаптации российских стандартов к МСФО. В частности, это касается сущности учетной политики, представленной в таблице 1 (п.1). Основное отличие в трактовке данной категории состоит в том, что по РСБУ главная цель формирования учетной политики состоит в выборе способов учета и их последовательном применении на практике, по МСФО – в обеспечении достоверности финансовой отчетности. Данное различие в подходах предопределяет различие в структуре и содержании важнейшего внутреннего нормативного документа в сфере бухгалтерского учета каждой организации – приказа (распоряжения) об учетной политике (п.2 таблицы 1).

Традиционный российский подход основан на выделении трех аспектов учетной политики: организационный, методический и технический, а ее формирование связано с раскрытием каждого из этих аспектов. Организационный и технический элементы, в отличие от методического, не влияют на информацию, формируемую на бухгалтерских счетах и представляемую в финансовой отчетности. Поэтому данный вопрос остается за рамками регулирования МСФО (п. 3 таблицы 1). В то же время следует заметить, что запрета на раскрытие этой части информации со стороны международных стандартов нет. Более того, по мнению профессора М.И. Кутера, «повышенное внимание к учетной процедуре в России следует рассматривать как фактор, косвенно способствующий обеспечению качества и достоверности финансовой отчетности»¹.

Если в нормативных правовых актах по конкретному вопросу не установлены способы ведения учета, то при формировании учетной политики разрабатывают соответствующий способ, исходя из ПБУ 1/2008 и иных ПБУ, а также МСФО. Это одно из важных положений, позволяющих максимально сблизить МСФО и РСБУ. Аналогичное правило предусмотрено и МСФО (IAS) 8: пп. 10–11 определено, что в таких ситуациях руководство организации обязано пользоваться своим суждением для выработки и применения учетной политики, а п. 12 МСФО (IAS) 8 дает право при разработке учетной политики применять положения национальных стандартов учета в части, не противоречащей требованиям МСФО. В таблице 2 приведен фрагмент учетной политики, сформированной на основе и РСБУ и адаптированной к требованиям МСФО.

¹ Кутер М.И., Луговской Д.В., Таранец Н.Ф. Проблемы формирования учетной политики в условиях перехода к Международным стандартам финансовой отчетности (URL: <http://www.bankir.ru/analitics/bu/1362752>).

Таблица 2

Учетная политика организации, сформированная на основе РСБУ и МСФО (фрагмент)

№ пп	Элемент учетной политики	Варианты элемента учетной политики	Вариант	Нормативное обеспечение
1.	Организация бухгалтерского учета	- главный бухгалтер или иное должностное лицо на договорных началах; - руководитель (малый и средний бизнес)	+ -	ст. 7 ФЗ от 06.12.2011 № 402-ФЗ «О бухгалтерском учете»
2.	Форма бухгалтерского учета	- журнально-ордерная; - мемориально-ордерная; - автоматизированная	- - +	Письмо МФ России от 24.07.1992 № 59)
3.	Основные средства (ОС) в финансовой аренде	- имущество на балансе лизингополучателя; - арендодатель отражает финансовый актив как дебиторскую задолженность, а основные средства отражаются на балансе арендатора	+ -	МСФО (IAS) 17 «Аренда» МСФО (IAS) 16 «Основные средства»
4.	Метод начисления амортизации основных средств	- метод прямолинейного списания; - метод уменьшаемого остатка; - производственный метод; - по сумме чисел лет СПИ	+ - - -	МСФО (IAS) 16 «Основные средства»
5.	Переоценка первоначальной стоимости основных средств	- переоценки не предусматриваются; - ОС учитываются по исторической стоимости за вычетом накопленной амортизации и убытков от обесценения; - проводятся переоценки стоимости ОС по справедливой стоимости: ежегодно для наиболее изменчивых активов; один раз в 3 года для стабильных активов	+ - -	МСФО (IAS) 16 «Основные средства»
6.	Способ переоценки ОС	- индексация; - прямой пересчет по рыночным ценам	- +	ПБУ 6/01 «Учет основных средств»
7.	Амортизация нематериальных активов (НМА)	- метод равномерного начисления; - метод уменьшаемого остатка; - метод единиц производств	+ -	МСФО (IAS) 38 «Нематериальные активы»
8.	Переоценка НМА	- модели по себестоимости-переоценки нет; - после признания НМА учитывается по себестоимости за вычетом накопленной амортизации и убытков от обесценения; - модель переоценки: после первоначального признания НМА учитывается по переоцененной сумме (справедливая стоимость на дату переоценки минус накопленная амортизация и убытки от обесценения)	+ - -	МСФО (IAS) 38 «Нематериальные активы»
9.	Проверка НМА на обесценение	- проводятся в соответствии с положениями МСФО (IAS) 36 «Обесценение активов»		МСФО (IAS) 38

Вышеизложенное свидетельствует о том, что в современных условиях реально осуществить совершенствование учетной политики российских организаций с использованием положений МСФО и, соответственно, сблизить методологические положения учетной политики по основным объектам учета с МСФО.

Представленные аспекты возможности адаптации положений учетной политики по способам и методам ведения учета в части наиболее популярных и значимых объектов жизнедеятельности организации направлены на оптимизацию подходов российских компаний к разработке основного внутреннего документа, ориентированного на международные стандарты и нормы.

Ориентируясь на МСФО, организация может сформировать такую учетную политику, которая будет гармонизировать с последующими изменениями РСБУ. Эти изменения не будут приводить к необходимости каждый раз перестраивать учетные системы, а будут лишь подтверждать правильность уже выбранных организацией подходов к отражению тех или иных фактов хозяйственной жизни.

Литература:

1. Федеральный закон от 06.12.2011 № 402-ФЗ «О бухгалтерском учете».
2. Приказы МФ России от 25.11.2011 № 160н и от 18.07.2012 № 106н «О введении в действие МСФО и Разъяснений МСФО на территории Российской Федерации»
3. Кутер М.И., Луговской Д.В., Таранец Н.Ф. Проблемы формирования учетной политики в условиях перехода к Международным стандартам финансовой отчетности (URL: <http://www.bankir.ru/analytics/bu/1362752>).
4. Шмакова О.В. Подход к составлению учетной политики организации по правилам МСФО // Международный бухгалтерский учет. 2009. № 11 (131). с. 7-10.

ДЕМПИНГ И АНТИДЕМПИНГ В АУДИТЕ

**Сергей КОРОТАЕВ, д.э.н.,
профессор Белорусского государственного экономического
университета, директор аудиторской компании ЗАО «АудитКонсульт»**

Аннотация. *Исследуются проблемы, связанные с демпингом в аудите. В частности, обосновывается минимальный уровень цен за 1 человеко-день оказания аудиторских услуг в Беларуси, который позволяет выявить недобросовестные аудиторские компании, работающие на рынке аудита. Предлагаются конкретные меры по предупреждению демпинга в аудите.*

Abstract. *Some problems about dumping in audit are analyzed. In particular, minimum price level for 1 man-day of auditing service-rendering in Belarus is validated. This validated minimum price level helps reveal unscrupulous audit companies on the current audit market. Some concrete measures to avoid dumping in audit are proposed.*

Одна из основных проблем в аудите – демпинг стоимости аудиторских услуг, практикуемый некоторыми аудиторскими компаниями. Как показывает анализ, в Беларуси стоимость услуг демпингующих организаций нередко в 1,5-2 раза ниже, чем у их коллег по аудиторской деятельности, что вызывает законные сомнения в части обоснованности таких низких цен.

Остановимся на данной проблеме более подробно, рассмотрев результаты тендера на проведение аудита одного из белорусских предприятий.

Заказчиком аудита в качестве одного из основных требований было выдвинуто условие 80-дневной отработки на объекте – именно за столько дней, по мнению заказчика, возможно проведение качественного аудита. Победителем тендера была выбрана компания, заявившая минимальную цену на оказываемую услугу в размере 60 млн. руб., т.е. стоимость одного

человеко-дня аудита составила 750 тыс. руб. или 80 долларов США¹ (USD).

Чтобы оценить обоснованность заявленной стоимости одного человеко-дня, составим калькуляцию стоимости аудиторских услуг, оказываемых типовой аудиторской компанией, имеющей численность 12 человек, в т.ч. 6 аудиторов.

При этом используем следующие базовые показатели, актуальные на момент расчета:

- заработная плата аудитора – 7 млн. руб., всего 42 млн. руб. ($7,0 \times 6$ чел.);
- средняя заработная плата административно-управленческого персонала (АУП) – 5,6 млн. руб. (директор, зам. директора, главный бухгалтер, менеджер, секретарь, водитель), всего 33,6 млн. руб. ($5,6 \times 6$ чел.);
- арендная плата за 3 комнаты, занимаемые аудиторской компанией (15, 15 и 20 кв. м) – 9,45 млн. руб. (50 кв. м $\times 15$ евро $\times 12$ 600 руб./евро);
- прочие расходы (услуги связи, расходные материалы, амортизация техники, командировочные расходы, оплата коммунальных услуг, информационные услуги (подписка, база данных), повышение квалификации персонала и др.) – 11,75 млн. руб. (Данный показатель соответствует фактическим затратам реальной аудиторской компании с аналогичной численностью персонала.)

С учетом отчислений в Фонд социальной защиты населения (34%) и на страхование от несчастных случаев (0,6%) месячные плановые затраты рассматриваемой аудиторской компании составляют 123 млн. руб., в т.ч. зарплата персонала и начисления на нее – 101,8 млн. руб., прочие расходы (с учетом арендной платы) – 21,2 млн. руб.

При 0-й рентабельности и с учетом 5% налога по упрощенной системе налогообложения (УСН) общие затраты организации составят 129,5 млн. руб. в месяц.

Особое внимание обратим на то обстоятельство, что в стоимости аудиторских услуг заработная плата с начислениями на нее занимает 83%, что свидетельствует о минимальном уровне прочих расходов, учтенных в расчете. Если бы при расчете мы предусмотрели плановый уровень рентабельности, то, естественно, доля зарплаты несколько уменьшилась. В среднем, как показывает анализ, зарплата и начисления на нее составляют в стоимости аудиторских услуг, оказываемых аудиторскими компаниями Беларуси, от 60 до 70%.

При среднемесечной плановой отработке аудитора на объектах проведения аудита, равной 17 дн., тариф за 1 чел.-дн. работы аудиторской организации исходя из расчетной месячной величины затрат аудиторской организации, равной 129,5 млн. руб., составляет 1,27 млн. руб. ($129,5 : 17 \times 6$) или в среднем 136 USD.

И все это при нулевой рентабельности и минимальном уровне как прямых, так и условно-постоянных расходов. Очевидно, что зарплата аудитора, равная 7 млн. руб. или 746 USD, – это немного для специалиста, как правило, бывшего главного бухгалтера, имеющего аттестат аудитора, раз в два года подтверждающего свою квалификацию и аудирующего финансовую отчетность субъектов хозяйствования, занимающихся различными видами хозяйственной деятельности.

Рассчитаем далее заработную плату аудиторов компании, выигравшей тендер, исходя из отпускной стоимости аудиторских услуг, равной 80 USD.

При такой стоимости услуг и 17-дневной отработке 6 аудиторов месячная выручка компании составит 8160 USD ($80 \times 17 \times 6$) или в пересчете в белорусские рубли – 76 млн. руб.

Уменьшив эту величину на сумму налога по УСН (3,8 млн. руб.) и величину условно-постоянных расходов, составляющую в соответствии с ранее выполненным расчетом для организации с численностью 12 человек 66,4 млн. руб. (45,2 – зарплата АУП с начислениями на нее; 9,45 млн. руб. – аренда; 11,75 млн. руб. – прочие условно-постоянные расходы), мы получим ту сумму зарплаты, которая может быть выплачена 6 аудиторами компании – это всего 4,3 млн. руб. ($(76 - 3,8 - 66,4) : 1,346$) или около 460 USD (по 77 долларов на 1 аудитора). Очевидно, что такого быть не может.

Можно предположить, что победитель тендера имеет меньшие расходы на зарплату АУП

¹ Использован курс доллара США на момент проведения тендера: 1 доллар США = 9375 белорусских рублей.

(отсутствует зам. директора, менеджер или кто-то еще), но это может свидетельствовать лишь о том, что в такой организации ослаблена (или вообще отсутствует) система внутреннего контроля качества, не готовится рабочая документация, не выполняются иные обязательные процедуры, сопровождающие процесс оказания аудиторских услуг, которые, как показывает практика, требуют достаточно существенных трудозатрат.

Очевидно, что при стоимости аудиторской услуги, равной 80 USD за 1 чел.-дн., победитель тендера никогда не отработает на объекте 80 дней и, соответственно, не обеспечит должное качество аудита.

При такой стоимости работ аудит, если и будет проводиться, то будет формальным, без соблюдения необходимых аудиторских процедур, предусмотренных законодательными актами, регулирующими аудиторскую деятельность в Республике Беларусь.

И заказчики аудита должны это понимать – не все хорошо, что дешево. Во всяком случае, к компаниям, стоимость услуг которых составляет в Беларуси менее 130 USD за 1 чел.-дн. проведения аудита, заказчики должны относиться с недоверием, учитывая те риски, которые они могут понести впоследствии в результате недобросовестных действий аудиторской компании, которую они выбрали для проведения аудита.

Хотя на практике нередки случаи, когда при выборе исполнителя заказчик больше думает о получении заключения о прохождении аудита, причем за минимально возможную цену, а не о его качественном выполнении.

Такая ситуация характерна в основном для случаев, когда аудит является обязательным. В этой связи следует отметить, что в Беларуси до 2014 года обязательному аудиту подлежали организации, чей годовой объем выручки превышал 600 тыс. евро. С введением в действие с 1 января 2014 года нового Закона Республики Беларусь «Об аудиторской деятельности» [1] количество организаций, подлежащих обязательному аудиту, сократилось более чем в 6 раз, что обусловлено повышением критерия выручки для обязательного аудита до 3 млн. евро.

Сокращение объемов обязательного аудита привело к сужению рынка аудиторских услуг и соответственно усилило борьбу аудиторских компаний за клиентов, в том числе и путем демпинга. В таких условиях значимость мер по предупреждению демпинга существенно возрастает.

Следует отметить, что демпинг стоимости аудиторских услуг характерен не только для Беларуси, но и для других стран бывшего СССР.

Именно поэтому добросовестные участники аудиторской деятельности разных стран пытаются найти действенные антидемпинговые рычаги.

Вместе с тем, как показывает анализ, бороться с демпингом в аудите достаточно проблематично. Обусловлено это прежде всего спецификой аудита, для которого характерны такие понятия, как существенность, аудиторская выборка, аудиторские риски, практическое применение которых влияет на трудоемкость проверки, и, соответственно, ее стоимость.

В качестве мер по борьбе с демпингом некоторые специалисты предлагают устанавливать минимальную стоимость проверки, другие – определять нижние границы тарифа на проведение аудита, третьи – при определении стоимости проверки основываться на трудоемкости аудита, определенной при помощи понятной всем методологии [2, 3].

В частности, российскими специалистами предлагаются следующие меры по предупреждению демпинга [4]:

- обеспечить со стороны общественных организаций аудиторов контроль цен на аудиторские услуги. В случае если стоимость услуги опускается против средней стоимости в 2 раза и более, осуществлять внеочередной контроль качества аудиторских проверок, проводимых организациями, предложившими столь низкие цены;
- проводить внеочередной внешний контроль качества оказываемых аудиторских услуг в отношении тех организаций, у которых стоимость годового аудита, приходящегося на 1 клиента, составляет менее 50000 российских рублей (около 1600 USD). В этих целях предлагается внести в отчетность аудиторских организаций данные о средней стоимости по одному клиенту. Перечисленные выше предложения представляют определенный интерес, но они основываются в большей мере на том, что в России активно действуют саморегулируемые аудиторские объединения (СРО), на которые и

можно было бы возложить выполнение предлагаемых мер контроля.

Что касается Беларуси, то данные предложения неприемлемы в силу того, что внешний контроль качества аудиторских услуг общественными объединениями аудиторов (в стране только 2 таких объединения) не осуществляется.

Установление нижней границы тарифа на проведение аудита также вызывает определенные сомнения.

Во-первых, тарифы на услуги аудиторской организации существенно отличаются от тарифов на услуги аудиторов-предпринимателей. У последних существенно меньшие затраты, что и позволяет им применять более низкие тарифы.

Во-вторых, применение тарифа в любом случае следует увязывать с трудоемкостью работ, связанных с проведением аудита. Это обусловлено тем, что на одинаковую стоимость аудиторской проверки компания с более высоким тарифом может выйти только за счет уменьшения трудоемкости, что, без сомнения, приведет к снижению качества аудиторских услуг.

И, наконец, что касается антидемпинга через установление «правильной» трудоемкости аудита. Данная мера, как нам представляется, ориентирована в большей мере на заказчика аудита и позволяет при определении того или иного уровня существенности во взаимосвязи с финансовыми возможностями заказчика определить общую трудоемкость аудита и примерную стоимость его проведения, на которую этот заказчик будет ориентироваться при отборе претендентов на проведение аудита. Данный подход достаточно прогрессивен. Более того он обеспечивается соответствующим программным продуктом, рекомендуемым Министерством финансов Республики Беларусь [5]. Вместе с тем, с нашей точки зрения, он не решает проблемы демпинга через установление более низкого (демпингового) тарифа.

Полагаем, что при выборе исполнителей аудиторских услуг большой эффект в части антидемпинга обеспечит подход, при котором заказчики аудита будут отбрасывать предложения претендентов с минимальной оценочной стоимостью выполнения таких услуг. Данное предложение уже озвучивалось несколько лет назад и, более того, Министерство финансов Республики Беларусь рекомендовало его к применению при проведении конкурсов на оказание аудиторских услуг, однако практического воплощения, к сожалению, оно не получило.

Список использованных источников:

1. Закон Республики Беларусь «Об аудиторской деятельности», 12.08.2013 г., № 56-3 [Электронный ресурс]. Доступ из справ.-правовой системы «КонсультантПлюс».
2. Гавриленко А.А. Выбор пути: демпинг или антидемпинг / А.А. Гавриленко, Д.А. Гавриленко // Аудит и финансовый анализ. – 2010. – № 2. – С. 220-225.
3. Гавриленко А. Комментарий (Определение и согласование трудоемкости аудита) / А. Гавриленко // Главный бухгалтер. - 2011. - № 7. – С. 76-79.
4. АПР предлагает свои методы борьбы с демпингом в аудите / <http://gaap.ru/news/136239/>. Аудит сегодня. - Дата публикации 26 августа 2013 г.
5. Письмо Министерства финансов Республики Беларусь от 06.01.2011 № 15-2-11/4 «О заключении договоров на аудит достоверности бухгалтерской отчетности» [Электронный ресурс]. Доступ из справ.-правовой системы «КонсультантПлюс».

ПРОБЛЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ

**Светлана ВЕГЕРА, д.э.н.,
доцент, Полоцкий государственный университет,
Республика Беларусь
Ольга МЕТЛА, магистр э.н.,
Полоцкий государственный университет,
Республика Беларусь**

Mineral resources are strategically crucial resources of any country. Therefore, their rational use is an important strand in public policy. The information basis for making efficient managerial decisions at extractive industries enterprises is composed of accounting data. The article considers the problems in accounting mineral resources at enterprises – users of subsurface resources, determined by specific nature of the industry, necessity of harmonization with IFRS and requirements of sustainable development.

Устойчивое развитие экономики Беларуси невозможно без достижения необходимого уровня добычи полезных ископаемых, которые являются основой материального производства и национальной безопасности страны. Стратегия развития геологической отрасли и интенсификации освоения минерально-сырьевой базы Республики Беларусь до 2025 года, утвержденная 6 марта 2013 года, предусматривает обеспечение промышленного комплекса Беларуси собственным минеральным сырьем, а именно наращивание использования местных полезных ископаемых и постепенное вытеснение импортируемых. В этой связи особое значение принадлежит повышению ответственности при принятии управленческих решений, направленных на рациональное и экономически эффективное использование минеральных ресурсов. Основным механизмом реализации данной задачи является развитие соответствующего информационного обеспечения, важным элементом которого является система бухгалтерского учета и отчетности предприятий-недропользователей.

Следует отметить, что в Республике Беларусь отсутствуют специальные стандарты, обеспечивающие комплексный подход к бухгалтерскому учету в добывающих отраслях: от получения прав на поиск, оценку и разведку полезных ископаемых до рекультивации и восстановления промышленной площадки. Кроме того, в настоящее время отсутствуют методики бухгалтерского учета полезных ископаемых, добываемых по договору концессии, методики учета природоохранных затрат, значение которых актуализируется необходимостью решения проблемы асимметричности информации субъектов хозяйствования в части экологических аспектов недропользования, а также необходимостью гармонизации Национального бухгалтерского учета с Международными стандартами финансовой отчетности, закрепленной Директивой Президента Республики Беларусь от 31.12.2010 № 4 «О развитии предпринимательской инициативы и стимулировании деловой активности в Республике Беларусь».

В связи с этим организации-недропользователи сами формируют и обосновывают свою позицию относительно учета процессов и объектов при разработке месторождения полезных ископаемых, утверждая ее в учетной политике. Это, в свою очередь, приводит к снижению уровня сопоставимости финансовых показателей различных организаций и возникновению большого количества различий в ведении учета.

В международной практике нормативное регулирование бухгалтерского учета и отчетности, учитывающее особенности ресурсодобывающей отрасли, более прогрессивно. В 2004 году Комитет по международным стандартам и финансовой отчетности опубликовал МСФО 6 «Поиск и оценка полезных ископаемых». В соответствии с данным стандартом в финансовой отчетности добывающего предприятия должны раскрываться результаты от осуществления операций по разведке и оценке запасов полезных ископаемых таким образом, чтобы квалифицированные пользователи данной отчетности могли определить объемы, время получения и вероятность будущих притоков экономических выгод. То есть при ведении учета по международным стандартам выделяются специфические строки баланса, что предоставляет значительно больший объем информации. [1] Однако регулируемая область стандарта МСФО 6 ограничивается изложением требований к учету затрат на поиск и оценку полезных ископаемых и их отражению в отчетности.

Вместе с тем, деятельность по добыче полезных ископаемых характеризуется рядом отличительных особенностей: длительный период времени между получением права на добычу и реализацией добытых полезных ископаемых; высокая стоимость поисково-оценочных и разведочных работ при отсутствии уверенности в будущей экономической эффективности разработки месторождения; специфика лицензий на поиск, оценку, разведку, добычу полезных ископаемых; ограниченный срок эксплуатации месторождения; существенные суммы обязательств по рекультивации и экологии и ряд других. Методика бухгалтерского учета этих факторов в конечном итоге способна оказать существенное влияние на финансовые показатели деятельности предприятия и их оценку заинтересованными пользователями, инвестиционную привлекательность. Таким образом, отсутствие комплексной системы бухгалтерского учета полезных ископаемых, от получения прав на разведку до рекультивации нарушенных земель, можно определить в качестве первой методологической проблемы.

Специфика деятельности добывающего сектора связана с наличием объектов бухгалтерского учета, к которым неприменимы правила общих стандартов, а именно с запасами полезных ископаемых, залегающих в недрах, которые еще не извлечены на поверхность. Такие запасы являются основой ресурсного потенциала добывающей организации, однако системой бухгалтерского учета не фиксируются и их стоимость не находит прямого отражения в бухгалтерском балансе. Механизма, позволяющего отразить запасы ресурсов, с бухгалтерской точки зрения не существует, информация о новом месторождении начинает отражаться лишь с даты начала эксплуатации, хотя экономическая стоимость месторождения образуется уже в момент его открытия [2]. Следовательно, финансовая отчетность, в которой не содержится информация о потенциально извлекаемых запасах полезных ископаемых, неполно отражает производственный и ресурсный потенциал организации. Вопрос об определении запасов полезных ископаемых, как объектов бухгалтерского учета, формирует вторую методологическую проблему, стоящую перед бухгалтерским учетом полезных ископаемых.

Кроме того, до настоящего времени отсутствует единство методических подходов к экономической оценке запасов полезных ископаемых, вовлекаемых в хозяйственный оборот, и ее отражению как на микро-, так и на макроэкономическом уровне. Именно отсутствие единых согласованных методик по социально-экономической оценке полезных ископаемых не позволяет их учитывать и отражать в составе национального богатства страны. Наряду с определением стоимости полезных ископаемых для реализации различного рода сделок и налогообложения, оценка запасов ископаемых необходима для принятия эффективных управленческих решений, привлечения инвестиций, кредитов. Стоимость запасов зависит от степени освоенности, доступности, физических, химических и биологических свойств. Например, месторождения полезных ископаемых имеют свой «жизненный цикл». Вместе с извлечением запасов месторождение теряет свою стоимость. Следовательно, утеря (увеличение) объема и (или) качества полезных ископаемых должны отражаться на его стоимости [3]. Таким образом, третья методологическая проблема учета полезных ископаемых связана с их оценкой.

В период разведки и оценки запасов полезных ископаемых организации-недропользователи несут затраты по проведению работ по геологоразведке. На данной стадии разработки месторождения понесенные затраты имеют неопределенные перспективы, так как результат разведки и оценки может быть как положительным, так и отрицательным. В соответствии с принципом соотношения доходов и расходов, затраты по геологоразведке полезных ископаемых в бухгалтерском учете следует отражать в том отчетном периоде, в котором они были понесены, так как нет уверенности в целесообразности добычи. Однако данное решение целесообразно лишь в случае отказа от добычи. В иной ситуации финансовые результаты на этапе оценки полезных ископаемых будут занижены, а на этапе добычи – завышены. В связи с этим порядок бухгалтерского учета затрат по геологоразведке полезных ископаемых оказывает существенное влияние на финансовую отчетность и финансовые результаты организации.

Вопросы капитализации затрат в ресурсодобывающей отрасли являются сегодня дискуссионными, что объясняется отсутствием единого подхода в нормативных документах и экономической литературе, разъясняющего возможность капитализации затрат или отнесения их на расходы текущего периода. В связи с этим возникает еще одна проблема бухгалтерского

учета добывающих организаций, а именно отнесение затрат по геологоразведке полезных ископаемых в состав текущих или капитализированных.

Существенные отличия учета в организациях добывающей промышленности заключаются не только в принципах капитализации затрат, но и в методах их амортизации, в порядке признания обесценения капитализированных затрат и формирования резервов на предстоящие расходы по очистке места проведения работ. Кроме того, специфика бухгалтерского учета в добывающей промышленности проявляется в таких вопросах, как признание доходов, учет соглашений, в рамках которых две и более компании принимают на себя риски, связанные с разведкой и разработкой запасов полезных ископаемых.

В части решения вышеописанных проблем современные подходы в бухгалтерском учете продвинулись незначительно. Несмотря на значимость добывающей отрасли для национальной экономики, в нормативном регулировании по учету полезных ископаемых в Республике Беларусь не делалось никаких попыток даже обратиться к решению указанных вопросов. Особое место в формировании учета в организации добывающей отрасли занимает стандарт МСФО 6 «Поиск и оценка полезных ископаемых». Следовательно, направлением разработки методики учета полезных ископаемых является гармонизация национальных стандартов учета и международными стандартами финансовой отчетности, направленная на формирование финансовой отчетности высокого качества.

Однако МСФО 6 решает лишь одну из указанных проблем, поскольку сфера стандарта ограничивается стадией освоения полезных ископаемых. Что касается проблемы признания и отражения в финансовой отчетности геологических запасов ископаемых, залегающих в недрах, то современные МСФО не содержат механизмов ее решения.

Ввиду указанных особенностей отрасли пользователи финансовой отчетности нуждаются в дополнительном раскрытии информации о деятельности добывающих предприятий и их специфических активах – запасах полезных ископаемых.

Таким образом, разработка теоретико-методических подходов к развитию системы бухгалтерского учета полезных ископаемых в Республике Беларусь требует глубокого научного осмысления с учетом требований современных тенденций развития минерально-сырьевого комплекса и представляет собой важное направление научного поиска.

Литература:

1. Потапов А.В. Основные особенности ведения учета по МСФО на предприятиях добывающей отрасли / А.В. Потапов // Корпоративная финансовая отчетность: международные стандарты. – 2007. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.finotchet.ru/>. Дата доступа: 05.02.2014 г.
2. Мадиярова, Э.С. Особенности оценки запасов и составления финансовой отчетности в нефтяных компаниях. [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.google.by/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCsQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.groupglobal.org%2Fstorage_manage%2Fdownload_file%2F1777&ei=Z3EKU8nxAsGM7AbhvIGIDQ&usg=AFQjCNGocDQ34edbXwb7fq6ZpgJyMCj3VQ&sig2=lKKpEtFE3r2jGfayxboHPQ&bvm=bv.61725948,d.ZGU. - Дата доступа: 19.02.2014 г.
3. Морозова, Е.В. Учет природопользования в лесозаготовках [Электронный ресурс]: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.12 / Е. В. Морозова [ГОУ ВПО «Вятская гос. сельскохозяй. академия»]. – Санкт-Петербург, 2009. - 164 с.

CERINȚE DE RESTRUCTURARE ȘI CONSOLIDARE A ACTIVITĂȚII CONTABILE DIN ROMÂNIA DERIVATE DIN APLICAREA IFRS

*Alina-Teodora CIUHUREANU, conf. univ., dr.,
Universitatea Româno-Germană, Sibiu, România*

Abstract: *Communication in the language of economics, in general, finance and accounting, in particular, calls for unity not only in speech but also in thought and conceptualization. From this perspective, this paper presents a brief overview of the history of the Romanian accounting to make the transition to IFRS implementation. In addition to capturing the main laws that marked accounting in Romania, a number of restructuring and consolidation requirements derived from the application of IFRS accounting activity are treated. We are thus referring to information technologies, the improvement of human resources, communication strategy, the need for contingency plans on the dilemma of unlisted companies.*

Dacă până la sfârșitul anilor '90, sistemul contabil românesc era unul de tip monist și avea drept obiectiv furnizarea informațiilor necesare planificării și controlului economiei naționale (Ionescu Cicilia, 2003), ulterior s-a evidențiat tendința de a anticipa nevoile de informare ale utilizatorilor, fiind cu câțiva pași înaintea dezvoltării economice a țării. Astfel, se pot remarca mai multe etape principale în ceea ce privește sistemul contabil românesc.

O primă etapă este cea a anilor 1990-2000, perioadă caracterizată de reforme ce au schimbat rolul contabilității și al produselor sale informaționale, din cel al cărui obiectiv consta în oferirea de statistici financiare în scopul elaborării unor bugete mai bune, într-unul cu obiective mai complexe, care implică o ofertă de informații contabile pentru diverse grupuri de interes din cadrul firmelor și pentru guvernanți, în scopul estimării impozitelor și formulării de politici economice (Calu, Ionașcu, 2002; Dobroțeanu, 2001). Indiferent de criticile aduse (ne referim la decizia de implementare a modelului francez de contabilitate), marele câștig al reformei care a caracterizat această perioadă l-a reprezentat introducerea unui plan contabil dualist, ceea ce a marcat deschiderea către o contabilitate orientată atât către utilizatorii interni, cât și către cei externi, ai informației contabile.

Perioada de după anul 2000 a marcat o adevărată cotitură în ce privește dezvoltarea managementului activității contabile în România. Practic, normalizatorii români decid reorientarea doctrinei contabile spre un sistem contabil în care elementele de sorginte anglo-saxonă vor fi predominante. Motivele acestei strategii sunt în strânsă legătură cu aspirațiile firmelor românești spre o mai mare deschidere către piețele străine de capital, integrarea în Uniunea Europeană, recunoașterea importanței investițiilor americane (Ionescu, 2003). Astfel, prin apariția OMF nr. 403/1999 s-a dat semnalul, în România, pentru trecerea la armonizarea sistemului de contabilitate național cu directivele europene în domeniu și pentru alinierea la Standardele Internaționale de Contabilitate. Ulterior, acest act a fost abrogat și înlocuit, în februarie 2001, cu OMFP nr. 94/2001 "Reglementări contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate" și OMFP nr. 306/2002 pentru aprobarea Reglementărilor contabile simplificate, armonizate cu directivele europene, pentru întreprinderile mici, mijlocii și microîntreprinderi. În anul 2005 actele normative menționate mai sus au fost abrogate, fiind emis OMFP nr. 1752 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene. În opinia autorului, principalele deficiențe ale acestei reglementări constau în lipsa de informații cu privire la utilizatorii informației contabile sau funcțiunea conturilor – acestea din urmă fiind emise doar în anul 2008. O nouă schimbare s-a produs în anul 2009 prin emiterea OMFP nr. 3055 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene în cadrul căruia se revine la o prezentare mai complexă a aspectelor contabile.

Procesul complex de aderare a României la Uniunea Europeană și de atragere a investițiilor străine a determinat o reconsiderare a sistemului contabil existent în sensul apropiierii acestuia de cerințele Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS). Programul de armonizare contabilă va cunoaște o nouă etapă prin introducerea obligativității Directivelor Europene și aplicarea IFRS. În anul 2005 a fost emis OMFP nr. 907 privind aprobarea categoriilor de persoane juridice care aplică reglementări contabile conforme cu IFRS, respectiv reglementări contabile

conforme cu directivele europene. Aderarea României la UE a condus la emiterea OMFP 1121/2006, conform căruia societățile comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată și care întocmesc situații financiare consolidate au obligația ca, începând cu anul 2007, să aplice IFRS. În octombrie 2012 a fost aprobat OMFP nr. 1286 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu IFRS, aplicabile societăților comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată.

Adoptarea IFRS, implică o serie de **cerințe de restructurare și consolidare contabilitatea societăților**, de care managementul general va trebui să țină seama. Trecerea la o nouă metodă de raportare este incredibil de complexă, cu implicații pentru întreaga organizație. În primul rând, este vorba de tehnologiile informaționale. Astfel, marile companii (listate) sunt puse în fața unui baraj de noi regulamente, toate aceste trebuind să fie suportate de **tehnologiile informaționale**. Consolidarea datelor necesară pentru a produce rapoarte IFRS poate fi folosită pentru a îmbunătăți performanța și a reduce costurile. În ultimă instanță aceasta ar însemna că marile companii vor fi mai eficiente și vor oferi acționarilor o valoare mai bună (Manchester, 2004). Astfel, nu se vor avea în vedere doar aspectele legale privind trecerea la o raportare unificată, ci trebuie conștientizată importanța modului în care această raportare se va face. Un trend de raportare clar este esențial. Schimbările necesare privind tehnologiile informaționale ar trebui privite pe termen lung. *“Managementul trebuie să găsească moduri de gestionare și integrare a sistemelor de date ale firmei. Opțiunea “înlătură și înlocuiește” pare cea mai simplă dar aceasta este costisitoare și nu este practică. Va trebui urmărită o abordare mai evoluată, bazată pe sistemele actuale de raportare. Din perspectiva informatică trebuie să vezi cum poți face aplicațiile mai flexibile, astfel încât să poată ține pasul cu schimbarea”* (John Knightly, director de soluții financiare la compania de soft BEA).

În al doilea rând, ne putem referi la **perfecționarea resurselor umane**. Adoptarea noilor standarde nu este doar o schimbare tehnică, ea are și implicații fundamentale în afaceri. Personalul, dar în special managerii și profesioniștii contabili, trebuie instruiți pentru a face față noilor responsabilități și a minimiza riscurile inerente în tranziție. Probabil majoritatea firmelor au deja planuri, iar personalul cu funcții-cheie urmează deja cursuri de pregătire. Profesioniștii contabili se prefigurează a avea capacitatea de anticipare și de participare nemijlocită la procesul schimbării, să părăsească mentalitatea de statistician, de “socotitor” și să-și concentreze preocupările în direcția valorificării informației, în scopul îmbunătățirii performanțelor, a creșterii șanselor de competiție. Ei sunt chemați să raționeze ca inovatori, nu ca simpli administratori ai informației contabile, depozitari sau arhivari de date și informații, ca oameni de afaceri, nu ca salariați plătiți cu ora (Rusovici, 1999). În procesul de conducere și administrare a firmei, profesionistul contabil joacă un rol foarte important prin faptul că el furnizează datele generale de pornire, traduce și exprimă consecințele probabile ale acțiunilor ce se întrevăd sau a celor hotărâte, controlează execuția etc. Specialistul contabil este în măsură să cuprindă printr-o privire de ansamblu situația firmei și să definească, în fiecare caz, consecințele pe care le poate avea o decizie cu caracter general în anumite condiții de activitate (Pântea, Deaconu, 1999). Dar cât este de clar pentru firmă referitor la ceea ce trebuie să facă și cât a fost făcut rămâne un mister (Williams, 2004).

Odată ce a fost înțeleasă întreaga gamă de impact, managerii și profesioniștii contabili trebuie să se poată asigura că firma are formată o **strategie adecvată de comunicare** cu partenerii de afaceri sau alți utilizatori ai informațiilor contabile, cu piața în general. Instruirea managerilor în domeniul IFRS se referă la conștientizare, aplicare și comunicare. *“Oamenii trebuie să fie conștienți de schimbările care vor rezulta din IFRS, să înțeleagă cum se aplică ele asupra afacerilor lor și să comunice rezultatele părților implicate”* (Graham Durgan, președintele companiei de pregătire în contabilitate Emile Woolf International, citat de Newing Rod). O lipsă de înțelegere a ceea ce înseamnă tranziția ar putea provoca o reacție adversă pe piață, astfel încât transmiterea unor mesaje clare la o dată timpurie este esențială. *“Dacă piața înțelege că organizația este în tranziție, atunci chiar dacă există surprize situația va fi mai acceptabilă”* (Will Rainey, partener la firma de audit Ernst & Young, citat de Witzel Morgen, 2004).

Un alt aspect se referă la faptul că firmele, managerii acestora, trebuie să ia în considerare urgent **planuri referitoare la situațiile neprevăzute**, în cazul în care un sistem-cheie se prăbușește. *“Toate controalele IFRS trebuie să fie intens documentate și asta va însemna o tensiune în plus pentru firmele care fac tranziția”* (Scott Parker, șeful soluțiilor de management

financiar la Atos Consulting, citat de Witzel Morgen, 2004).

În ultimul rând, considerăm că este esențial să aducem în atenție și impactul pe care adoptarea IFRS îl poate avea asupra **companiilor nelistate**. *“Sunt cunoscute exemple din trecut când organizații nu au putut să-și lanseze acțiunile la bursă, deoarece nu erau pregătite din punctul de vedere al contabilității, așa că, dacă acest lucru este pe ordinea lor de zi, ei ar trebui să facă eforturi ca toți ceilalți. Un alt motiv pentru adoptarea timpurie este acela că profesioniștii talentați din domeniul contabilității nu vor dori să-și limiteze carierele lucrând pentru companii care nu folosesc IFRS”* (Scott Parker, șeful soluțiilor de management financiar la Atos Consulting).

Pentru companiile nelistate, decizia de a adopta sau nu IFRS este dificilă. Managerii vor trebui să evalueze dacă beneficiile unei adoptări timpurii depășesc costurile – dar alegerea trebuie să fie susținută de o înțelegere clară a impactului potențial a fiecărei opțiuni. *“Fiecare manager trebuie să înțeleagă foarte bine care va fi impactul asupra companiei sale așa că este necesar să realizeze cât mai repede posibil o evaluare a impactului și să înțeleagă dacă există o cerere din partea utilizatorilor privitoare la schimbarea voluntară a conturilor firmei sale”* (Les Clifford, specialist britanic în creșterea piețelor la Ernst & Young, citat de Thomas Kim, 2004). Se recomandă managementului să fie gata dinainte pentru toate aceste cereri mai degrabă decât după ce ele au fost formulate.

Din cele prezentate, putem formula o singură concluzie: în prezent, *contabilitatea este mărul discordiei multor dezbateri politice ale societății iar efectele mondializării nu sunt doar elemente teoretice*.

Referințe bibliografice:

1. Dobroțeanu, Laurențiu – *Elemente de noutate contabilă în România postdecembristă*, “Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor”, nr. 12/2001, p. 13
2. Ionașcu, Ion; Calu, Daniela Artemisa – *Pledoarie pentru cercetarea istoriei contabilității românești*, „Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor”, nr. 3/2002, p. 13-14
3. Ionescu, Căcilă – *Informarea financiară în contextul internaționalizării contabilității*, Ed. Economică, București, 2003, p. 11, p. 16
4. Manchester, Phil – *IT feels the strain of compliance*, 28 September 2004, http://news.ft.com/cms/s/3057cd26-1161-11d9-95d9-00000e2511c8.dwp_uuid=857cf036-115e-11d9-95d9-00000e2511c8.ft_acl=s01=2.html, accesat noiembrie 2004
5. Newing, Rod – *The importance of education*, 28 September 2004, http://news.ft.com/cms/s/fcb7e488-1160-11d9-95d9-00000e2511c8.dwp_uuid=857cf036-115e-11d9-95d9-00000e2511c8.ft_acl=s01=2.html, accesat noiembrie 2004
6. Pânteă, Iacob Petru; Deaconu, Adela – *Profesia contabilă și privatizarea*, “Congresul al X-lea al profesiei contabile din România”, Ed. CECCAR, București, 1999, p.174
7. Roberts, D. Alan – *Considerații privind evoluția reformei contabile românești*, traducere și adaptare realizată de Daniela Artemisa Calu și Ion Ionașcu, “Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor”, nr. 1/2002, p.8
8. Rusovici, Alexandru – *Guvernanța corporativă și convergența IAS/IFRS, pietre de hotar pe drumul globalizării*, “Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor”, nr. 5/2004, p. 58
9. Rusovici, Alexandru – *Profesia contabilă în sec. XXI*, “Congresul al X-lea al profesiei contabile din România”, Ed. CECCAR, București, 1999, p.119-120
10. Thomas, Kim – *The benefits of staying ahead of the curve*, 28 September 2004, http://news.ft.com/cms/s/5a80d04e-1160-11d9-95d9-00000e2511c8.dwp_uuid=857cf036-115e-11d9-95d9-00000e2511c8.ft_acl=s01=2.html, accesat noiembrie 2004
11. Tiron Tudor, Adriana – *Situațiile financiare consolidate în perspectiva aplicării IFRS-urilor în România*, “Congresul profesiei contabile din România. Armonizare sau Convergență în Standardele Internaționale de Contabilitate?”, Ed. CECCAR, București, 2004, pp. 863-864
12. Williams, Peter – *FDs feel the heat of looming IFRS deadline*, 09.09.2004, <http://www.financialdirector.co.uk/Features/1138157>, accesat decembrie 2004
13. Witzel, Morgen – *The importance of guidance from the top*, 28 September 2004, http://news.ft.com/cms/s/73f5b838-1157-11d9-95d9-00000e2511c8.dwp_uuid=857cf036-115e-11d9-95d9-00000e2511c8.ft_acl=s01=2.html, accesat noiembrie 2004

ФОРМИРОВАНИЕ ИНФОРМАЦИИ ОБ УЧАСТИИ В СОВМЕСТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: БЕЛОРУССКИЙ И МЕЖДУНАРОДНЫЙ АСПЕКТ

**А. ЛАВРИНЕНКО, к.э.н., доцент,
Полоцкий государственный университет,
Республика Беларусь**

The article presents the content's detailed analysis of types of joint activities in the context of IFRS 11, that allowed to define the specifics of the accounting process of joint activities organization for each type of IFRS 11; to reveal the main differences between national practices of joint activities accounting and methodological aspects of accounting of IFRS; to apply the norms of IFRS11 to current accountancy decrees of joint activities in the Republic of Belarus.

В условиях перехода Республики Беларусь на международные стандарты финансовой отчетности возникает необходимость в исследовании и использовании организациями Республики Беларусь общих концептуальных принципов, составляющих основу Международных стандартов финансовой отчетности (далее – МСФО). В связи с этим появляется потребность в исследовании методики отражения в бухгалтерском (финансовом) учете и отчетности совместной деятельности, сложившейся в международной практике учета, и сопоставлении ее с действующей в Республике Беларусь. Поскольку национальные положения по бухгалтерскому учету совместной деятельности в большинстве случаев следуют правилам и рекомендациям учета совместной деятельности, изложенным в МСФО, представляется возможным сопоставить составляющие данной экономической категории в Республике Беларусь и за рубежом.

Рассмотрим виды совместной деятельности, которые определяют порядок составления отчетности, тем самым обозначив основные направления нашего исследования. МСФО (IFRS) 11 «Совместная деятельность» допускает организацию совместной деятельности в виде различных форм и структур, при этом выделяет для целей учета и составления отчетности следующие два основных вида совместной деятельности (рисунок 1):

- совместная операция (не имеющая структуру отдельной организации);
- совместное предприятие (имеющее структуру отдельной организации).

Важно отметить, что в соответствии с МСФО (IFRS) 11 совместные операции при учреждении отдельной организации преобразуются в совместное предприятие.

Рисунок 1. Виды совместной деятельности в соответствии с МСФО (IFRS) 11

В МСФО (IFRS) 11 эти два вида объединены основным условием, при котором деятельность признается совместной, – это наличие совместного контроля, т.е. контроля, разделенного между сторонами в соответствии с договором. Такое требование гарантирует, что ни один из участников совместной деятельности не осуществляет контроль в одностороннем порядке. Настоящий стандарт различает стороны, которые обладают совместным контролем над совместной деятельностью, и стороны, которые участвуют в совместной деятельности, но

не обладают совместным контролем. При этом деятельность признается совместной даже в том случае, если не все стороны обладают совместным контролем.

В отличие от МСФО (IFRS) 11, Инструкция по бухгалтерскому учету совместной деятельности, утвержденная постановлением Министерства финансов Республики Беларусь от 14.12.2006 № 161 (далее – Инструкция № 161), не вводит в целях определения понятия «совместная деятельность» требования установления совместного контроля. Это объясняется тем, что инструкция разработана с учетом норм Гражданского кодекса Республики Беларусь, где отсутствует понятие «совместный контроль». Для целей Инструкции № 161 совместная деятельность понимается как предпринимательская деятельность, осуществляемая двумя или более организациями на основании заключенного между ними договора о создании хозяйственного товарищества или договора простого товарищества (договора о совместной деятельности).

В гражданском законодательстве Республики Беларусь форма хозяйствования «простое товарищество» основывается на заключении договора простого товарищества (или договора о совместной деятельности) без образования юридического лица с целью получения прибыли. Для целей налогового законодательства в Республике Беларусь простые товарищества признаются отдельными организациями. Исходя из экономического содержания понятия «организация», опираясь на законодательство Республики Беларусь, можно однозначно заключить, что простое товарищество признается в Республике Беларусь *организацией*, которая предусматривает обособленный бухгалтерский и налоговый учет, а также финансовую отчетность. Следовательно, возвращаясь к видам совместной деятельности, представленным на рисунке 1, можно сказать, что совместная деятельность по договору простого товарищества признается совместной деятельностью с учреждением организации, а *простое товарищество является совместно контролируемой организацией*.

Таким образом, в национальной системе бухгалтерского учета виды совместной деятельности МСФО (IFRS) 11 неправомерно трансформированы в условия договора простого товарищества: совместно осуществляемые операции, совместно используемые активы, совместная деятельность (рисунок 2).

Рисунок 2. Виды совместной деятельности, представленные в МСФО (IFRS) 11

«Совместная деятельность» и Инструкции Республики Беларусь № 161

Рисунок 2 позволяет отметить существенную разницу в подходах к определению видов совместной деятельности по МСФО и законодательству Республики Беларусь: в Республике

Беларусь совместные операции являются составляющими простого товарищества, организационно-правовая форма которого предполагает структуру отдельной организации, при этом не учтены рекомендации МСФО (IFRS) 11, указывающие на самостоятельность каждого вида совместной деятельности. Следовательно, идентифицировать такой вид совместной деятельности, как совместные операции, принятые в зарубежной практике учета, в качестве объекта национального бухгалтерского учета и финансовой отчетности затруднительно в условиях неурегулированности рассматриваемых взаимоотношений.

В соответствии с МСФО (IFRS) 11 совместные операции – это совместная деятельность, которая предполагает наличие у сторон, обладающих совместным контролем над деятельностью, прав на активы и ответственности по обязательствам, связанным с деятельностью. Ранее МСФО (IAS) 31 «Участие в совместной деятельности» трактовали их как операции, связанные с использованием активов и прочих ресурсов предпринимателей, *без учреждения корпорации, товарищества или другой организации*, или финансовой структуры, отдельной от самих участников. В силу того, что активы, обязательства, доходы и расходы уже признаны в финансовой отчетности участников совместных операций, для этих статей больше не требуется корректировок или других процедур консолидации.

Сравнительный анализ позволил выявить следующие отличительные черты зарубежной системы учета совместных операций от национальной системы их учета: субъект учета совместной деятельности – ее участник; участник включает в свои учетные записи и признает в своей бухгалтерской (финансовой) отчетности объекты учета совместной деятельности в доле, определенной договором; *составления отдельной от участника бухгалтерской (финансовой) отчетности по совместной деятельности не требуется*.

Отличительными особенностями учетного процесса совместного предприятия от предыдущего вида совместной деятельности являются следующие:

- совместно контролируемая организация ведет свои собственные бухгалтерские книги, составляет и представляет финансовую отчетность точно так же, как и другие организации, в соответствии с МСФО;
- каждый предприниматель обычно вкладывает в совместное предприятие денежные средства или другие ресурсы. Эти вклады заносятся в учетные записи предпринимателя и признаются в его финансовой отчетности в качестве *инвестиций* в совместное предприятие.

Так, в случаях совместного осуществления операций участники могут не составлять отдельную финансовую отчетность, отражая все совместные операции в своей отчетности, однако если договор предусматривает объединение вкладов (инвестиций), активов, расходов участников и учреждение организации, то наличие обособленного баланса, отдельной бухгалтерской (финансовой) отчетности по совместной деятельности обязательно.

Из приведенного выше следует, что в Республике Беларусь включение совместных операций как вида совместной деятельности в договор простого товарищества находится в противоречии с их содержанием и не соответствует требованиям МСФО (IFRS) 11. Образуется противоречие: в отечественной практике учета упоминаются виды совместной деятельности, предусмотренные МСФО (IFRS) 11, однако не соблюдаются основные принципы их учета и составления бухгалтерской (финансовой) отчетности об участии в совместной деятельности.

Таким образом, на основании систематизации основных положений выявлено, что под участием в совместной деятельности без образования юридического лица МСФО (IFRS) 11 подразумевается более широкий спектр форм, чем используемый в отечественной учетной практике. Национальной системой бухгалтерского учета предусмотрена только одна форма совместной деятельности с учреждением отдельной организации, которая предусматривает наличие отдельного баланса и формирование обособленной от участников бухгалтерской (финансовой) отчетности по совместной деятельности.

В заключение отметим, что международная интеграция, открытость белорусской экономики требуют приближения бухгалтерского учета совместной деятельности к МСФО. Использование в национальной системе учета и отчетности принципов МСФО (IFRS) 11 приобретает особую практическую значимость в условиях привлечения иностранных инвестиций в форме организации совместной деятельности. Зарубежному инвестору необходима не только правовая защищенность его инвестиций, но и прозрачность отчетной

информации в формате МСФО. Несопоставимость данных бухгалтерской (финансовой) отчетности не позволяет отечественным и иностранным инвесторам одинаково толковать условия договора о совместной деятельности, а также отчетность об участии в совместной деятельности. Поэтому с целью унификации методических основ учета совместной деятельности в национальном учете в соответствии с международными стандартами нами рекомендуется:

- 1) в соответствии с МСФО классифицировать договор простого товарищества как совместные организации;
- 2) исключить из состава договора простого товарищества и выделить в самостоятельную учетную категорию совместные операции, так как простое товарищество с позиций бухгалтерского учета и налогового законодательства Республики Беларусь является организацией;
- 3) разработать инструкцию по бухгалтерскому учету и формированию финансовой отчетности сторон, участвующих в совместных операциях, не имеющих структуры отдельной организации.

ASPECTE PRACTICE AFERENTE CONTABILITĂȚII BUNURILOR GAJATE BĂNCILOR LICENȚIATE ÎN SCOPUL RAMBURSĂRII CREDITELOR BANCARE ÎN CONTEXTUL TRECERII LA IFRS

Tatiana ȘEVCIUC, dr., conf. univ., UASM

Abstract. *It is known that licensed banks in the Republic of Moldova are in the period of fulfilling the action plan with a view to implementing the project on transition from the National Accounting Standards to the International Financial Reporting Standards (IFRS). Fair and timely decisions are only possible based on objective and successive information, which explains the need for IFRS. At the same time, a major role in popularization of IFRS is played by the specialized publications. Therefore, this article aims at highlighting genuine financial information, transparency, comparability of accounting data and will increase reliability of financial statements of licensed banks. Thus, this research aims to present the accounting of the pledged assets passed to the licensed banks from the Republic of Moldova for the repayment of the granted loan, taking into account the enforcement of the obligation secured by the pledge deadline, the right to possession of the pledged asset and not the least of its value. In the research there was mainly used the method of monographic study applying elements of observation, selection, induction and deduction.*

Diversificarea averii și necesitățile comerțului au dus la dezvoltarea unor noi forme de gaj. Dar, indiferente de numărul și conținutul materiei economice, pentru băncile licențiate din Republica Moldova este importantă corectitudinea modului de contabilizare a gajului ținând cont de termenul scadenței. Astfel, scopul prezentei lucrări este de a prezenta modul de contabilizare a bunurilor gajate trecute în posesia băncilor licențiate din Republica Moldova pentru rambursarea creditului acordat, ținând cont de termenul executării obligațiunii asigurate cu gaj, dreptul de posesie asupra obiectului gajului și nu în ultimul rând a valorii acestuia. În cercetare preferință s-au dat metodei studiului monografic cu aplicarea elementelor de observare, selectare, inducție și deducție.

Actualmente, în Republica Moldova majoritatea băncilor licențiate nu pot acorda credite pentru un imobil construit în proporție de 30-40%, din cauza că există riscul să-și piardă investițiile. Un al doilea obstacol ar fi interpretarea diferită a Legii cu privire la gaj [3] și a altor acte legislative și normative din care cauză ordonanța judecătorească este tergiversată ani la rândul. În plus, există și neîncrederea populației în companiile imobiliare care, adesea, nu dau în exploatare locuințele în termenii prevăzuți în contract. În acest context modul de contabilizare a bunurilor gajate trecute în posesia băncilor licențiate din Republica Moldova pentru rambursarea creditului acordat joacă un rol important. Aspectele contabile nu sunt cercetate și reflectate în sursele literare de specialitate, de aceea oportunitatea lor este necesară și incontestabilă.

Investigațiile au fost efectuate în baza generalizării problemelor și discordanțelor generate de îndeplinirea planului de acțiuni pentru trecerea la Standardele Internaționale de Raportare Financiară

(IFRS)[4] a Republicii Moldova. Suportul metodologic al investigațiilor îl constituie Legea contabilității nr. 113 – XVI din 27 aprilie 2007 (cu modificările și completările ulterioare) [1], Legea instituțiilor financiare nr. 550 – XIII In [2], Legea cu privire la gaj nr.449 [3]. Informația prezentată de băncile licențiate: Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii”, „Banca Comercială „Victoriabank” S.A. a servit drept bază empirică a cercetărilor.

Potrivit Legii cu privire la gaj [3], gajul este o garanție reală în al cărei temei creditorul gajist poate urmări bunul gajat avînd prioritate față de alți creditori, inclusiv față de stat, la satisfacerea creanței garantate. Valabilitatea gajului depinde de valabilitatea obligației garantate prin gaj și se constituie asupra unui bun mobil sau imobil, ori asupra unei universalități de bunuri mobile sau imobile. Gajul bunurilor imobile este denumit ipotecă.

Conform legislației Republicii Moldova obiect al gajului pot fi mijloacele bănești în monedă națională și în valută străină aflate în conturi deschise la bănci, precum și sub formă de monede metalice jubiliare și comemorative (inclusiv cele ce conțin metale prețioase). Gajul mijloacelor bănești poate fi constituit numai cu depozitarea acestora (amanet).

Creditorul gajist are dreptul de a fi satisfăcut în mod prioritar din contul despăgubirilor de asigurare pentru pieirea, pierderea sau deteriorarea bunului gajat, indiferent de faptul în a cui favoare a fost asigurat acest bun, numai dacă pieirea, pierderea sau deteriorarea nu se datorează culpei creditorului gajist sau dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

Procedura înregistrării gajului începe cu înaintarea unui demers de înregistrare oricărui notar conectat la Registrul gajului.

Demersul de înregistrare trebuie să conțină:

- identitatea debitorului gajist și a creditorului gajist: numele și prenumele, domiciliul și datele din buletinul de identitate – pentru persoana fizică; denumirea completă, sediul și datele de înregistrare – pentru persoana juridică;
- identitatea gestionarului gajului dacă acesta a fost desemnat: numele și prenumele, domiciliul și datele din buletinul de identitate - pentru persoana fizică; denumirea completă, sediul și datele de înregistrare - pentru persoana juridică;
- acordul expres al debitorului gajist de a constitui un gaj în favoarea creditorului obligației garantate;
- descrierea bunului gajat;
- esența, volumul și scadența obligației garantate prin gaj și valoarea ei maximă fără dobînzii și cheltuieli;
- tipul gajului;
- interzicerea, dacă a fost convenită între părți, a gajului următor asupra aceluiași bun;
- data depunerii demersului;
- semnătura debitorului gajist și a creditorului gajist sau a reprezentanților acestora.

Nici debitorul gajist, nici posesorul bunului gajat nu poate distruge sau deteriora bunul gajat ori diminua valoarea lui dacă aceasta nu se face prin uzură normală sau în caz de necesitate. În cazul pericolului pieirii sau deteriorării bunului gajat, partea care îl deține este obligată să informeze imediat cealaltă parte, aceasta fiind în drept să examineze bunul. La expirarea termenului executării obligațiunii asigurate cu gaj, în conformitate Legea cu privire la gaj [3], banca soluționează problema privind îndreptarea urmăririi asupra obiectului gajat cu solicitarea instanțelor judiciare sau fără apelarea la acestea.

Banca, obținînd dreptul de posesie asupra obiectului gajului, reflectă aceste obiecte în **grupa 1800 “Alte active”** [5]. În cazul cînd creditul este deja trecut la scăderi din contul reducerilor pentru pierderi din deprecierea, înregistrarea gajului în posesia băncii se reflectă prin următoarele formule contabile:

Debit contul **1811 “Active transmise în posesiune/achiziționate pentru vînzare”**,

Credit contul **grupe 5860 “Cheltuieli pentru deprecierea creditelor și plăților aferente lor”**.

Prin urmare, înregistrarea contabilă a gajului în posesia băncii se efectuează la valoarea cea mai mică a activelor transmise în schimbul rambursării creditelor dintre valoarea totală a datoriei debitorului (soldul creditului, dobînzile calculate și reflectate în bilanțul contabil, comisioanele, penalitățile și alte creanțe aferente creditului) și valoarea justă (valoarea de piață stabilită de un evaluator profesionist) a activelor menționate minus eventualele costuri generate de vînzare (evaluarea

independentă, transmiterea benevolă/silită, anunțurile în mass-media, cheltuieli de întreținere a activelor etc.).

Concomitent cu înregistrările menționate mai sus, se reflectă la:

Ieșire: contul **7201 "Credite trecute la scăderi"**

Ieșire: contul **7202 "Dobânzi și comisioane calculate la credite trecute la scăderi"**

Ieșire: contul **7204 "Penalități calculate la credite trecute la scăderi"**

Ieșire: contul **7205 "Penalități calculate la dobânzi și comisioane calculate la credite trecute la scăderi"**

Ieșire: contul **7102 "Obligațiuni sub forma de acorduri de gaj"**, contul **7103 "Amanetul primit"**, contul **7121 "Garanții, cauțiuni și cesiuni primite"** – în sumele corespunzătoare ale asigurărilor primite conform contractelor.

Intrare: contul **7754 "Bunurile transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare"** – în suma averii luate în posesie

În cazul când creditul nu a fost anterior trecut la scăderi din contul reducerilor pentru pierderi din deprecierea, înregistrarea obiectului gajului în posesia băncii are loc prin următoarele formule contabile în ordinea expusa mai jos:

- 1) Debit contul **1811 "Active transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare"**, credit contul respectiv din **grupele 1230-1530** – în suma creditului.
- 2) Debit contul **1811 "Active transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare"**, credit contul corespunzător al **grupelei 1700 "Dobânda calculată și alte venituri ce urmează să fie primite"** – în suma dobânzii calculate și neachitate.
- 3) Debit contul **1811 "Active transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare"**, credit contul **1758 „Comisioanele calculate aferente dobânzilor"** – în suma comisioanelor calculate și neachitate.
- 4) Debit contul **1811 "Active transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare"**, credit **contra - cont "Ajustarea valorii creditelor la cost amortizat"**
- 5) Debit contul **1811 "Active transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare"**, credit contul **4951 "Amenzi, penalități și alte sancțiuni"** – în suma penalităților la dobânda calculate și neachitate
- 6) Debit contul **1700 "Dobânda calculată și alte venituri ce urmează să fie primite"**, credit contul respectiv din **grupele 4230-4530** a veniturilor aferente dobânzilor la credite – în suma dobânzii majorate calculate și neachitate și concomitent.
- 7) Debit contul **1811 "Active transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare"**, Credit contul corespunzător al **grupelei 1700 "Dobânda calculată și alte venituri ce urmează să fie primite"**.

Ca și în cazul precedent, în acest caz evidența bunurilor gajate trecute în posesia băncii se efectuează, de asemenea, la suma cea mai mică (valoarea contabilă a creditului sau valoarea justă minus costurile generate de vânzare a gajului). Concomitent cu înregistrările menționate mai sus, se efectuează înregistrările: Ieșire: contul **7102 "Obligațiuni sub forma de acorduri de gaj"**, contul **7103 "Amanetul primit"**, contul **7121 "Garanții, cauțiuni și cesiuni primite"**- în sumele corespunzătoare ale asigurărilor primite conform contractelor.

Intrare: contul **7754 "Bunurile transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare"** în suma averii luate în posesie. În conformitate cu prevederile legislației în vigoare, în cazul când mijloacele obținute în posesie nu satisfac toate creanțele, bancă are dreptul de a obține mijloacele lipsă din contul valorificării altor bunuri care aparțin debitorului. În cazul imposibilității obținerii sumelor menționate mai sus din contul altei averi a debitorului, partea neachitată a datoriei la credit se trece la scăderi din conturile deprecierei creditelor acordate:

Debit **contra - cont** reducerilor pentru pierderi din deprecierea creditelor acordate din **grupele** respective **1230 – 1530**, credit contul respectiv din **grupele 1230 – 1530** a creditelor acordate,

Credit contul corespunzător al **grupelei 1700 "Dobânda calculată și alte venituri ce urmează să fie primite"**, credit contul **1758 „Comisioanele calculate aferente dobânzilor"**, Credit **contra – cont "Ajustarea valorii creditelor la cost amortizat"**.

Concomitent sumele datoriei rămase la credit se reflectă la intrare în conturile memorandum **7201, 7202, 7204, 7205**. Pentru toate cazurile menționate mai sus, numai atunci când datoriile debitorului față de bancă se consideră achitate complet, se efectuează următoarea înregistrare

contabilă: Ieșire: **7101 “Obligațiuni sub formă de acorduri la credite”** – la suma contractului de credit. Originalele contractelor corespunzătoare urmează a fi transmise în secția credite pentru arhivarea acestora.

În concluzie putem relata următoarele:

- ✓ La expirarea termenului executării obligațiunii asigurate cu gaj, banca licențiată soluționează problema privind îndreptarea urmăririi asupra obiectului gajat cu solicitarea instanțelor judiciare sau fără apelarea la acestea.
- ✓ Banca licențiată, obține dreptul de posesie asupra obiectului gajului, reflectă aceste obiecte în **grupa 1800 “Alte active”**. În cazul când creditul este deja trecut la scăderi din contul reducerilor pentru pierderi din deprecierea, înregistrează gajului în posesia băncii.
- ✓ Înregistrarea contabilă a gajului în posesia băncii se efectuează la valoarea cea mai mică a activelor transmise în schimbul rambursării creditelor dintre valoarea totală a datoriei debitorului (soldul creditului, dobânzile calculate și reflectate în bilanțul contabil, comisioanele, penalitățile și alte creanțe aferente creditului) și valoarea justă (valoarea de piață stabilită de un evaluator profesionist) a activelor menționate minus eventualele costuri generate de vânzare (evaluarea independentă, transmiterea benevolă/silită, anunțurile în mass-media, cheltuieli de întreținere a activelor etc.).
- ✓ În cazul când mijloacele obținute în posesie nu satisfac toate creanțele, banca licențiată are dreptul de a obține mijloacele lipsă din contul valorificării altor bunuri care aparțin debitorului. În cazul imposibilității obținerii sumelor menționate mai sus din contul altei averi a debitorului, partea neachitată a datoriei la credit se trece la scăderi din conturile deprecierei creditelor acordate.

Bibliografie:

1. Legea contabilității nr. 113 – XVI din 27 aprilie 2007. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 90-93/399 din 29.06.2007 (cu modificările și completările ulterioare).
2. Legea instituțiilor financiare nr. 550 – XIII din 21 iulie 1995. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2011, nr.78-81/199.
3. Legea cu privire la gaj nr.449 din 30.07.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 120, art. nr. 863.
4. Standarde Internaționale de Raportare Financiară. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2008, 736 p. ISBN 978-9975-78-704-8 (cu modificările și completările ulterioare).
5. Planul de conturi al evidenței contabile în băncile licențiate din Republica Moldova. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 1997, nr. 33-34/54 (cu modificările și completările ulterioare).

УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ ВЕКСЕЛЕЙ В ФИНАНСОВЫХ РАСЧЕТАХ

*Дина БАДМАЕВА, к.э.н., доцент,
Санкт-Петербургский государственный аграрный университет, Россия*

Аннотация. В статье представлен краткий анализ финансовых операций на рынке с применением векселей, проанализирована структура вексельного рынка и доходность финансовых инструментов; раскрыты учетные аспекты отражения векселей в финансовых операциях.

Annotation. The short analysis of financial operations is presented in article in the market with application of bills, the structure of the bill market and profitability of financial instruments is analysed; registration aspects of reflection of bills in financial operations are opened.

Вексель – ордерная ценная бумага, удостоверяющая ничем не обусловленное обязательство векселедателя (простой вексель) либо иного указанного в векселе плательщика

(переводной вексель) выплатить при наступлении предусмотренного векселем срока обозначенную в нем денежную сумму владельцу векселя (векселедержателю) [4].

Уникальная особенность векселя в том, что он представляет беззалоговое кредитование, обеспечиваемое только собственным оборотом и активами предприятия, что дает следующие преимущества:

- простота использования для целей текущего финансирования бизнеса;
- отсутствие необходимости уплаты налога на операции с ценными бумагами и возможность уменьшения налогооблагаемой базы по налогу на прибыль;
- возможность привлечения множества кредиторов;
- наличие высокой ликвидности инструмента и его использование как средства обращения на вторичном рынке;
- привлекательность информационного освещения предприятия и создания публичной кредитной истории.

Краткий анализ показателей объема рублевого долгового рынка ценных бумаг на территории Российской Федерации дает основания утверждать, что доля финансовых операций на рынке с использованием векселей на современном этапе является недостаточно высокой (табл. 1).

Таблица 1

Объем рублевого долгового рынка ценных бумаг в РФ, млрд. руб. [5]

Сектор рынка	По состоянию на 01.01. года				Изменение за 2013 год, %
	2010	2011	2012	2013	
федеральные	1470	2054	2830	3297	+16,5
муниципальные	392	450	424	440	+3,7
корпоративные	2502	2983	3437	4166	+21,2
векселя	450	570	400	525	+31,3
Всего	4814	6057	7091	8427	+18,8

В структуре вексельного рынка страны по состоянию на 01.01.2013 г. 94,3% векселей представлены банковскими векселями, 5,7% – корпоративными. При этом наибольшая доля операций (67%) принадлежит векселям со сроком до года (рис. 1).

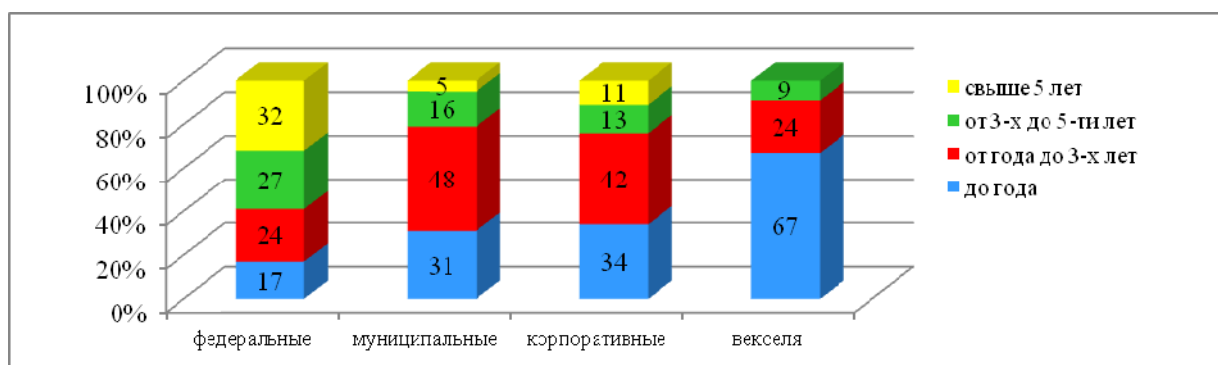

Рис. 1. Временная структура долговых инструментов на рынке России на 01.01.2013 г., % [5]

Средняя доходность по векселям колеблется в пределах 6-9% (рис. 2).

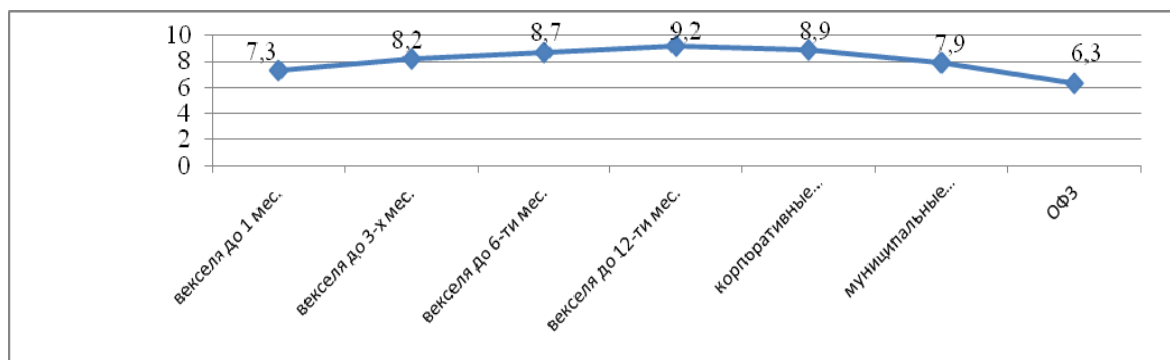

Рис. 2. «Кривая» средневзвешенной доходности векселей и других долговых инструментов на рынке России на 15.01.2013 г. [5]

На основе проведения краткого обзора аналитических данных можно выделить особенности российского вексельного рынка:

- наиболее распространены на рынке долговых финансовых инструментов простые дисконтные рублевые векселя, сроком обращения до года, их доля в среднем 65%;
- на рынке преобладают банковские векселя, доля которых составляет более 90%. При этом на долю 15-ти крупнейших банков-векселедателей приходится около 75% всего рынка;
- основными участниками рынка являются банки и инвестиционные компании;
- отсутствие торговых площадок и неразвитость инфраструктуры рынка влияет на непрозрачность ценообразования на финансовые инструменты;
- наблюдается слабая информационная поддержка со стороны специализированных агентств и средств массовой информации.

Методика оценки стоимости векселя акцентирована на определение наиболее вероятной рыночной цены, по которой вексель может быть продан на открытом рынке в условиях существующей конкуренции. При определении рыночной стоимости векселя используются 2 подхода:

- 1) сравнительный – анализируются цены на аналогичные векселя, покупаемые и продаваемые в настоящий момент на рынке;
- 2) доходный – основывается на оценке возможностей векселя приносить доход своему обладателю.

Использование сравнительного подхода возможно, во-первых, только при наличии устойчивого рынка векселей, на котором нет ограничения в получении необходимой информации; во-вторых обосновано для оценки котируемых векселей (векселей первоклассных эмитентов), либо для векселей, по которым достоверно известны цены достаточного количества сделок.

Расчет стоимости векселя доходным подходом представим на примере 1.

Пример 1:

Номинал векселя равен 500 тыс. руб., по векселю начисляется 8% годовых, период с начала начисления процентов до погашения векселя = 90 дней, вексель предъявлен к учету за 40 дней до погашения, желаемая инвестором доходность составляет 15%.

Расчет стоимости векселя:

$$PV = \frac{N * (1 + (r * t_s / T))}{1 + R * (t_M / T)} = \frac{500000 * (1 + (0,08 * 90 / 360))}{1 + 0,15 * (40 / 360)} = 501623 \text{ руб.}$$

Согласно п. 8 ПБУ 19/02 финансовые вложения принимаются к бухгалтерскому учету по первоначальной стоимости, которая складывается исходя из фактических затрат на их приобретение [2].

Чтобы принять вексель к бухгалтерскому учету, одновременно должны выполняться условия, указанные в пункте 2 ПБУ 19/02 «Учет финансовых вложений»:

- наличие правильно оформленных документов, которыми подтверждается существование права организации на финансовые вложения и на получение денежных средств и иных активов, вытекающее из этого права;
- переход финансовых рисков, связанных с этими вложениями;
- способность вложений приносить экономические выгоды в будущем.

Особенности учета фактов хозяйственной жизни, связанных с финансовыми вложениями, зависят от принадлежности данных активов организации. Если организация-покупатель выдает собственный вексель, то у организации-поставщика они учитываются по тому же счету, что и дебиторская задолженность, то есть на отдельном субсчете 62-3 «Векселя полученные» [3]. У организации-покупателя эти векселя учитываются на субсчете 60-3 «Векселя выданные».

Учет векселей третьих лиц осуществляется на счетах 58 «Финансовые вложения» или 76 «Расчеты с дебиторами и кредиторами».

При операциях с векселями необходимо учитывать налоговые аспекты [1]:

1. Согласно подп. 12 п. 2 ст. 149 Налогового кодекса РФ реализация на территории РФ ценных бумаг (в том числе векселей) не подлежит налогообложению НДС.
2. Если товары, за которые получен вексель, облагаются НДС, проценты (дисконт) по векселю увеличивают налоговую базу (пп. 3 п. 1 ст. 162 НК РФ). Однако налог нужно начислить не со всей суммы процентов (дисконта), а с той ее части, которая превышает размер процентов, рассчитанных по ставкам рефинансирования ЦБ РФ, действовавшим в периодах, за которые делается расчет.
3. Если ценности, за которые расплатились векселем, НДС не облагаются, то и с суммы процентов (дисконта) налог исчислять не нужно (п. 2 ст. 162 НК РФ).

Пример 2:

Организация получила от поставщика товары на сумму 566 400 руб. (в том числе НДС 18% – 86 400 руб.). При наступлении срока платежа (15.05.2013 г.) организация решила продать муниципальный вексель, приобретенный у стороннего лица 10.01.2013 г. по цене 560 000 руб. Вексель выпущен сроком на 9 мес. 05.10.2012 г. по номинальной стоимости 600 000 руб.

Вексель продан организацией в обслуживающий банк по учетной ставке 26%. В таблице 2 приведены бухгалтерские записи, которые будут отражены в учете организации.

Таблица 2

Бухгалтерские записи у организации-покупателя

№	Операция	Сумма, руб.	Проводка
1	Куплен вексель третьего лица	560000	Дт 58 Кт 76
2	Оприходованы товары от поставщика	480000	Дт 41 Кт 60
3	Учтен НДС по приобретенным товарам	86400	Дт 19 Кт 60
4	Вексель продан банку по фактической стоимости (600 000 – (600 000 * 26% / 365 * 50))	578630	Дт 51 Кт 91
5	Списана стоимость векселя с учета	560000	Дт 91 Кт 58
6	Перечислено поставщику за товар	566400	Дт 60 Кт 51

Пример 3:

Условия по данным примера 2. Дополнительно: ставка рефинансирования Банка России – 8,25%. В учете организации дополнительно будут даны записи (табл. 3).

Таблица 3

Бухгалтерские записи на сумму НДС с дисконта

№	Операция	Сумма, руб.	Проводка
1	Начислен НДС со стоимости дисконта, превышающей предельную величину (11849 * 18% / 118% = 1807 руб.)	1807	Дт 91 Кт 68
2	Отражен финансовый результат от операции с векселем	16823	Дт 91 Кт 99

Пример 4:

Организация-поставщик 04.06.2013 г. отгрузила товар покупателю на общую сумму 118 000 руб. (включая НДС – 18 000 руб.). Себестоимость реализованных товаров – 90 000 руб.

В этот же день в счет оплаты за товары покупатель выдал поставщику вексель третьего лица номиналом 130 000 руб. Срок его погашения – 01.07.2013 г.

Вексель отражен в учете по оценке, предусмотренной в договоре поставки, равной сумме дебиторской задолженности покупателя (п. 17 ПБУ 19/02), и был предъявлен к погашению в установленный срок, вся сумма поступила на расчетный счет организации-поставщика. Сумма дисконта по векселю составила 12 000 руб. Ставка рефинансирования Банка России в данном периоде составляет 8,25%.

В бухгалтерском учете будут отражены операции (табл. 4).

Таблица 4**Бухгалтерские записи у организации-поставщика**

№	Операция	Сумма, руб.	Проводка
1	Отражена выручка	118 000	Дт 62 Кт 90
2	Списана себестоимость товаров	90 000	Дт 90 Кт 41
3	Начислен НДС к уплате в бюджет	18 000	Дт 90 Кт 68
4	Получен вексель третьего лица	118 000	Дт 58 Кт 62
5	Предъявлен вексель к погашению	130 000	Дт 76 Кт 91
6	Списана стоимость векселя к погашению	118 000	Дт 91 Кт 58
7	Получены деньги от векселедателя	130 000	Дт 51 Кт 76
8	Начислен НДС с дисконта	1 710	Дт 91 Кт 68
9	Отражен финансовый результат от обычной деятельности	10 000	Дт 90 Кт 99
10	Отражен финансовый результат от прочей деятельности	10 290	Дт 91 Кт 99

На наш взгляд, в перспективе применение векселей в финансовых расчетах будет неуклонно расширяться, что обусловлено следующими возможностями векселей:

- более короткая дюрация по сравнению с облигациями и возможность для инвестора формирования удобного и привлекательного портфеля;
- возможность выбора диверсификации инструментов в зависимости от инвестиционных потребностей;
- широкая судебная практика по вопросам использования векселей, высокая «юридическая безопасность» для добросовестного покупателя.

Литература:

1. Налоговый кодекс Российской Федерации.
2. Положение по бухгалтерскому учету 19/02 «Учет финансовых вложений» (ПБУ 19/02).
3. Бычкова, С.М. Бухгалтерский финансовый учет: учебное пособие / С.М. Бычкова, Д.Г. Бадмаева – Москва: Эксмо, 2008. – 528 с.
4. Ковалев, В.В. Финансовый менеджмент: теория и практика / В.В. Ковалев. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва: Изд-во Проспект, 2009. – 1024 с.
5. www.region.ru

МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ БАЗЫ КОНСОЛИДИРОВАННОЙ ОТЧЕТНОСТИ В КОНТЕКСТЕ МСФО

**О. МОИСЕЕВА, к. э.н., доцент,
Белорусский государственный экономический университет**

In the article the content of information base of the consolidated reporting is considered and ways of its expansion due to introduction of additional synthetic accounts and the sub-accounts reflecting specifics of functioning of participants of group are offered.

В настоящее время основной тенденцией развития бухгалтерского учета и отчетности в Республике Беларусь является приближение его методологии к требованиям международных стандартов финансовой отчетности (МСФО). Результатом внедрения МСФО явилось то, что основные принципы международной системы учета и отчетности были положены в основу обновленных национальных стандартов бухгалтерского учета (НСБУ).

На пути конвергенции с МФСО в законодательных документах особое внимание было уделено проблемам формирования консолидированной отчетности. Так, в новом Законе Республики Беларусь «О бухгалтерском учете и отчетности» № 57-З от 12 июля 2013 г., вступившем в силу 01.01.2014 г., определено, что «общественно значимые организации (за исключением банков) обязаны составлять за 2016 год и последующие годы годовую консолидированную отчетность в соответствии с МСФО в официальной денежной единице Республики Беларусь» [6].

Понятие консолидированной отчетности является новым для отечественной экономической науки, так как создание и функционирование групп организаций в республике началось сравнительно недавно в середине 90-х годов XX в. До настоящего времени комплексные научные исследования проблемы формирования консолидированной отчетности в Республике Беларусь не проводились.

До 2014 года одним из основных нормативных документов, регулирующих порядок составления консолидированной отчетности, в Республике Беларусь была Инструкция о порядке ведения консолидированного учета и отчетности в хозяйственной группе, утвержденная постановлением Министерства финансов Республики Беларусь № 197 от 31.12.2004 г. (в ред. постановления № 206 от 30.12.2008 г.), согласно которой в состав консолидированной отчетности входили бухгалтерский баланс, отчет о прибылях и убытках, пояснительная записка [3]. Следует отметить, что порядок составления и представления консолидированной отчетности в части учетных процедур отвечал требованиям МСФО (IFRS) 10 «Консолидированная финансовая отчетность». Однако Инструкция № 197 содержала общие рекомендации, в соответствии с которыми организации группы с учетом особенностей функционирования составляли консолидированную отчетность. В ней отсутствовало четкое регулирование учетного механизма консолидации, не были определены особенности составления консолидированной отчетности на дату объединения группы и в последующие периоды. В январе 2014 года Инструкция № 197 утратила силу действия и в настоящее время в стадии разработки находится новый нормативный документ, регулирующий порядок ведения консолидированного учета и отчетности.

Предлагаемые сегодня в литературных источниках [1,2,7] методики составления консолидированной отчетности носят разрозненный характер, не учитывают отраслевые особенности и качественный состав участников группы и требуют дальнейшего совершенствования. В этой связи приобретает актуальность разработка единой методики подготовки консолидированной отчетности в соответствии с требованиями МСФО, прежде всего методических основ формирования важной составляющей системы консолидированной отчетности – информационной базы для ее создания.

Структура информационной базы консолидированной отчетности группы организаций включает: индивидуальную бухгалтерскую отчетность каждой организации группы; данные синтетического и аналитического учета организаций группы; бухгалтерские регистры организаций группы, отражающие специфику внутри групповых операций; данные инвентаризации активов и обязательств отдельных организаций группы и др.

Индивидуальная бухгалтерская (финансовая) отчетность в соответствии с Инструкцией о порядке составления бухгалтерской отчетности, утвержденной постановлением Министерства финансов Республики Беларусь № 111 от 31 октября 2011 г. (в ред. постановления от 30 апреля 2012 г. № 25) включает: отчетный бухгалтерский баланс; отчет о прибылях и убытках; отчет о движении денежных средств; отчет о движении собственного капитала; приложения, пояснения и примечания [4]. Состав бухгалтерской отчетности в Республике Беларусь соответствует МСФО, исключение составляет Отчет о целевом использовании полученных средств, который составляют некоммерческие организации республики, ведущие свою деятельность за счет взносов ее членов или благотворительной помощи.

При составлении консолидированной отчетности осуществляется объединение финансовых отчетностей участников группы путем построчного сложения аналогичных статей активов, обязательств, капитала, доходов и расходов. Далее полученные сводные отчетные показатели корректируются. Корректировка обусловлена необходимостью отражения ресурсов, возникших при покупке компании, исключения влияния межгрупповых операций и достижения сопоставимости показателей. Корректировка предусматривает элиминирование и трансформацию бухгалтерских записей и выполняется с использованием второй составляющей информационной базы консолидированной отчетности. Это бухгалтерские регистры аналитического учета участников группы, которые отражают текущие хозяйственные операции и позволяют выделить внутригрупповые операции из общей суммы. Вид и состав их зависит от используемой формы бухгалтерского учета. Это ведомости по учету формирования уставного, резервного и добавочного капитала, нераспределенной прибыли, доходов по текущей деятельности и прочих доходов, бухгалтерские регистры по учету расчетов с поставщиками и покупателями (заказчиками), прочей дебиторской и кредиторской задолженности, журналы-ордера.

В литературных источниках распространен прием, согласно которому корректировочные проводки для целей составления консолидированной отчетности группы рекомендуется отражать в рабочей таблице по консолидации отчетности и не регистрировать на бухгалтерских счетах дочерней и материнской компании [2,7]. Такой расчет реализуется за счет представления выборочной учетной информации, не дает полной картины взаимодействия организаций в группе и не позволяет получать информацию в полном объеме и в том виде, который необходим для эффективного, быстрого и качественного проведения процедур консолидации финансовых показателей всех организаций корпоративной группы. Исходя из этого считаем необходимым рекомендовать управляющей организации группы осуществлять корректировочные записи в виде бухгалтерских проводок на последнем этапе предварительных работ по составлению консолидированной отчетности – на этапе формирования сводной оборотно-сальдовой ведомости по бухгалтерским счетам, которая является основанием построения бухгалтерского баланса и других форм отчетности, что будет способствовать снижению трудоемкости сводных расчетов и качественной подготовке финансовой информации.

В качестве основных счетов для учета внутригрупповых операций предлагаем применять счета, используемые в системе консолидированного учета группы и указанные в Инструкции 197, такие как: 76 «Расчеты с разными дебиторами и кредиторами», 79 «Внутрихозяйственные расчеты», 86 «Целевое финансирование» и др. [3]. К счету 76 участникам группы рекомендуем открывать необходимые субсчета различных уровней: 1) субсчета первого уровня: «Расчеты с участками группы», 2) субсчета второго уровня: «Расчеты по авансам полученным», «Расчеты по поставкам», «Расчеты по предоставленным займам» и т.п.

Проблемным является вопрос использования бухгалтерских счетов для отражения деловой репутации (гудвилла) и неконтролируемой доли, возникающих в процессе консолидации и отражаемых отдельной строкой в формах консолидированной отчетности. Отдельных бухгалтерских счетов в Типовом плане счетов для этих показателей не предусмотрено, используются только отдельные строки в формах консолидированной отчетности.

В этой связи в рамках формирования информационной базы консолидированной отчетности и для систематизации корректирующих бухгалтерских записей считаем целесообразным управляющему предприятию группыв вести в рабочий план счетов

дополнительные счета для отражения гудвилла и неконтролирующей доли, используя свободные номера счетов. Такой порядок соответствует требованиям Инструкции о порядке применения Типового плана счетов бухгалтерского учета, утвержденной постановлением Министерства финансов РБ № 50 от 29.06.2011 г., согласно которой «организация по согласованию с Министерством финансов Республики Беларусь может при необходимости вводить в рабочий план счетов дополнительные счета, используя свободные номера счетов» [4]. Для учета гудвилла возможно открытие специального субсчета на счете 04 «Нематериальные активы», в связи с тем, что по своему экономическому содержанию он является нематериальным активом. Для отражения доли капитала дочерних и зависимых организаций (миноритарных акционеров) в собственном капитале рекомендуем использовать свободный счет 85 «Неконтролирующие доли».

Подводя итог, систематизируем в таблице корректирующие бухгалтерские записи с использованием национального Типового плана счетов бухгалтерского учета и рекомендуемыми бухгалтерскими счетами и субсчетами. В таблице также приведены бухгалтерские регистры, являющиеся информационной базой для формирования показателей консолидированной финансовой отчетности.

Таблица

Корректирующие бухгалтерские записи, проводимые в процессе подготовки консолидированной отчетности (фрагмент)

	Корректирующая бухгалтерская запись	Корреспонденция счетов		Бухгалтерские регистры
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1.	Исключение балансовой стоимости инвестиций материнской компании и части капитала дочерней компании, принадлежащей материнской компании	80 «Уставный капитал», 82 «Резервный капитал», 83 «Добавочный капитал», 84 «Нераспределенная прибыль (непокрытый убыток)»	06 «Долгосрочные финансовые вложения»	Данные аналитического учета по счетам 06, 80, 82, 83, 84
2.	Дооценка балансовой стоимости идентифицируемых активов дочерней компании до справедливой стоимости и корректировка инвестиций материнской компании и доли неконтролирующих акционеров	01 «Основные средства», 03 «Доходные вложения в материальные активы», 04 «Нематериальные активы», 10 «Материалы» и др.	06 «Долгосрочные финансовые вложения» 85 «Неконтролирующие доли»	Данные аналитического учета по счетам 01, 03, 04, 06, 10, 85
3.	Снижение балансовой стоимости идентифицируемых активов дочерней компании до справедливой стоимости и корректировка инвестиций материнской компании и доли неконтролирующих акционеров	06 «Долгосрочные финансовые вложения» 85 «Неконтролирующие доли»	01 «Основные средства», 03 «Доходные вложения в материальные активы», 04 «Нематериальные активы», 10 «Материалы» и др.	Данные аналитического учета по счетам 01, 03, 04, 06, 10, 85
4.	Регистрация деловой репутации на дату объединения	04/ субсчет «Гудвилл»	06 «Долгосрочные финансовые вложения»	Данные аналитического учета по счетам 04, 06

1	2	3	4	5
5.	Отражение неконтролирующей доли в чистых активах группы	80 «Уставный капитал» 82 «Резервный капитал», 83 «Добавочный капитал», 84 «Нераспределенная прибыль (непокрытый убыток)»	85 «Неконтролирующие доли»	Данные аналитического учета по счетам 80, 82, 83, 84, 85
6.	Исключение внутригрупповых операций:			
	6.1. исключение доходов по дивидендам от дочернего общества	91/1 «Прочие доходы»	76/4/субсчет «Расчеты с дочерним обществом»	Данные аналитического учета по счетам 76, 91
	6.2. дебиторская задолженность дочернего общества	79 «Внутрихозяйственные расчеты»	76 субсчет «Расчеты по поставкам»	Данные аналитического учета по счетам 76, 79
	6.3. предоставление кредитов и займов	76 субсчет «Расчеты по полученным займам»	76 субсчет «Расчеты по предоставленным займам»	Данные аналитического учета по счету 76
	6.4. величина НДС по реализуемым внутри группы активам	68 «Расчеты по налогам и сборам»	18 «НДС по приобретенным товарам, работам, услугам»	Данные аналитического учета по счетам 18, 68
7.	Исключение нереализованной прибыли участников группы при внутригрупповой реализации активов	98 «Доходы будущих периодов»	10 «Материалы», 43 «Готовая продукция»	Данные аналитического учета по счетам 10, 43, 98

Приведенные в таблице корректирующие бухгалтерские записи осуществляются на разных этапах консолидации и с определенными целями. Так, первые четыре корректировки выполняются в процессе консолидации финансовой отчетности на дату объединения. В последующие отчетные периоды производятся все корректировки, за исключением четвертой. Следует отметить, что в процессе корректировок взаимно исключаются балансовая стоимость инвестиций материнской компании в дочерние компании и принадлежащая материнской компаний доля в капитале каждой дочерней компании; полностью исключаются внутри групповые остатки, операции, доходы и расходы; неконтролирующие доли в чистых активах, прибылях или убытках консолидируемых дочерних компаний определяются отдельно от доли, принадлежащей акционерам материнской компании.

Таким образом, регистрация корректирующих записей на счетах бухгалтерского учета и составление оборотно-сальдовой ведомости на уровне консолидированных данных, представляющих результаты деятельности участников группы как единого хозяйствующего субъекта позволит получить полную картину взаимодействия организаций в группе и достаточный объем информации, необходимый для эффективного, быстрого и качественного проведения процедур консолидации финансовых показателей всех участников группы.

Список использованных источников:

1. Бурлакова О.В. Современные методологические проблемы консолидированного учета – М.: Бухгалтерский учет, 2008. – 365 с.
2. Вахрушина М.А. Международные стандарты финансовой отчетности: учебник / М.А. Вахрушина, Л.А. Мельникова – М.: Издательство «Омега-Л», 2009. – 571 с.

3. Инструкция о порядке ведения консолидированного учета и отчетности в хозяйственной группе: утв. постановлением Министерства финансов Респ. Беларусь № 197 от 31.12.2004 г. (в ред. постановления № 206 от 30.12.2008 г.) // Официальный сайт Министерства финансов Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – 2014. – Режим доступа: <http://www.minfin.gov.by/>
4. Инструкция о порядке применения типового плана счетов бухгалтерского учета № 50 от 29.06.2011 г. // Справочно-аналитическая система «Бизнес-инфо»: Беларусь [Электронный ресурс] // ООО «Главный бухгалтер – Инфо», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2014.
5. Инструкция о порядке составления бухгалтерской отчетности: утв. Постановлением Министерства финансов Респ. Беларусь № 111 от 31.10.2011 г. // Консультант Плюс: Беларусь [Электрон.ресурс] ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Республики. Беларусь. – Минск, 2014.
6. О бухгалтерском учете и отчетности: Закон Респ. Беларусь от 12.07.2013 г., № 57-3 // Официальный сайт Министерства финансов Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – 2014. – Режим доступа: <http://www.minfin.gov.by/>
7. Шишкова Т.В. Международные стандарты финансовой отчетности: учебник / Т.В. Шишкова, Е.А. Козельцева. – М.: Эксмо, 2009. – 320 с.

ПРИМЕНЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО СУЖДЕНИЯ ПРИ ВЫБОРЕ ВАРИАНТА ПОСЛЕДУЮЩЕЙ ОЦЕНКИ ДОЛГОСРОЧНЫХ АКТИВОВ В КОНТЕКСТЕ МСФО

*Ирина ГОЛОЧАЛОВА, д-р, конф. унив., Молдавская Экономическая Академия
Виорел ЦУРКАНУ, д-р хаб., проф. унив., Молдавская Экономическая Академия*

The alternative model of measurement, which used in the subsequent evaluation long – term assets, is the reason of some technical, methodological and calculating problems. The authors suggested their solution in this article.

В современных условиях развития экономики возникает необходимость обеспечения информационной прозрачности деятельности бизнес-единицы. Это достигается представлением достоверной информации для принятия управленческих решений финансовой отчетности. Выполнение данного требования возможно только в случае применения составителем отчетности **профессионального суждения**, под которым понимается его мнение о фактах хозяйственной жизни, высказанное добросовестно и полезное для составления финансовой отчетности, отвечающей концепции достоверности. Профессиональное суждение проявляется в способности идентифицировать все элементы финансовой отчетности; осуществить их классификацию и оценку; определить время и способ признания; подготовить информацию и отразить ее в финансовой отчетности. Следовательно, профессиональное суждение:

- помогает найти наиболее верное решение в конкретной ситуации;
- обеспечивает подготовку финансовой отчетности в соответствии с международными стандартами (МСФО);
- является основой Учетной политики хозяйствующего субъекта.

Однако для того чтобы суждение стало профессиональным, его формирование должно осуществляться:

- на базе знаний теории бухгалтерского учета, эволюция которой оказывает непосредственное воздействие на развитие системы бухгалтерского учета;
- исходя из понимания положений МСФО, в основу которых положены методологические аспекты и современные тенденции развития бухгалтерского учета;
- учитывая требования концепции достоверности финансовой отчетности, которая требует умелого применения качественных характеристик информации, что обеспечивается накопленным практическим опытом.

Один из ярких примеров проявления профессионального суждения – это решение

проблемы выбора варианта последующей оценки долгосрочных активов. Известно, что ключевым положением МСФО является отражение в финансовой отчетности долгосрочных активов по стоимости, которая определяется условиями действующего рынка. Однако до недавнего времени в основу оценки долгосрочных активов был положен принцип исторической стоимости, в целом отвечающий назначению финансовой отчетности. Изменения на финансовом рынке расширили состав долгосрочных активов, в который вошли определенные виды финансовых инструментов и инвестиционная недвижимость, приоритетной оценкой которых является оценка, учитывающая временную стоимость денег. Возникновение этих активов и особый подход их стоимостного измерения обусловили переход на принцип оценки по справедливой стоимости (рис.1).

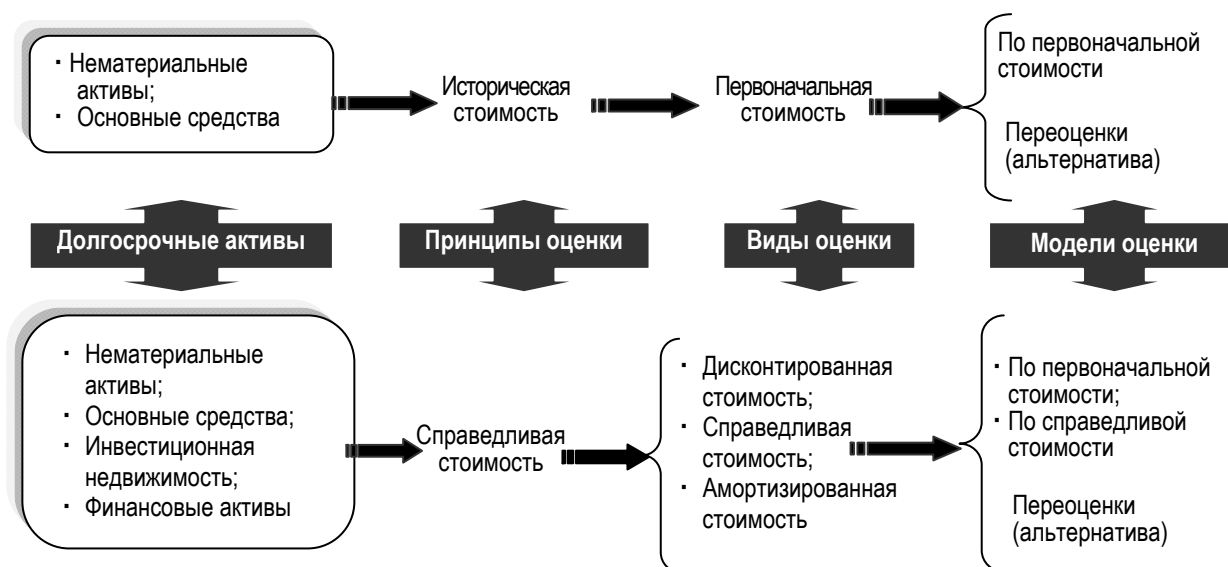

Рис. 1. Принципы оценки и их влияние на стоимостное измерение активов

Согласно установленному порядку в бухгалтерском учете оценка осуществляется в два этапа: на дату первоначального признания – первоначальная оценка; на дату подготовки отчетности – последующая оценка. На момент **первоначального признания** оценка актива по сути проводится по справедливой стоимости, так как формируется исходя из понесенных затрат на момент приобретения или создания. **Последующая оценка** зависит как от внешнего (условия действующего рынка), так и внутреннего (использование актива в рамках бизнес-единицы) воздействия бизнес-среды, поэтому остановимся на некоторых проблемных аспектах ее применения.

До недавнего времени последующая оценка отражала результат только внутреннего воздействия (историческая стоимость), однако ситуация изменилась, когда оценка по справедливой стоимости была обозначена как приоритетная, в части обеспечения качественных характеристик информации, содержащейся в финансовой отчетности. Способ определения справедливой стоимости при последующей оценке зависит от специфики каждого вида активов. Так, для некоторых видов финансовых инструментов и инвестиционной недвижимости стоимость определяется прямым путем на основе цен активно действующего рынка спроса и предложения, представляя собой справедливую стоимость; для активов, традиционно учитываемых по исторической стоимости (нематериальные активы, основные средства, ссуды и др.), стоимость определяется расчетным путем на основе дисконтирования. В результате на дату составления финансовой отчетности активы отражаются по: справедливой стоимости; дисконтированной стоимости; амортизированной стоимости. Определение справедливой стоимости для активов при наличии действующего рынка не представляет сложности. Информация о дисконтированной и амортизированной стоимости может быть получена только в результате применения специальных методов расчета. Однако расчет становится более сложным при оценке долгосрочных активов в контексте сочетания

положений: **IAS 16 «Основные средства»**, **IAS 38 «Нематериальные активы»**, допускающих возможность использования, кроме основной (модель первоначальной стоимости), альтернативной модели (модель переоцененной стоимости) последующей оценки, а также **IAS 36 «Обесценение активов»**, предписывающего процедуры тестирования для признания убытка от обесценения и особый порядок его реверсирования при применении модели переоцененной стоимости.

Модель учета по первоначальной стоимости предусматривает оценку по первоначальной стоимости за вычетом накопленной амортизации за весь срок эксплуатации и убытка от обесценения. **Модель переоценки** основана на использовании информации о справедливой стоимости за вычетом последующей накопленной амортизации и убытка от обесценения. Итак, **первая проблема** – выбор модели, которая является более целесообразной для применения. Решение этой проблемы зависит в первую очередь от профессионального суждения составителя отчетности, который должен принять во внимание как состояние действующего рынка на аналогичные активы (рис. 2, первый шаг), так и характерные особенности модели переоцененной стоимости, обозначенные в соответствующих положениях МСФО: наличие двух вариантов (пропорциональный пересчет или зачет накопленной амортизации); исключение дебетового сальдо резервов переоценки; последовательное списание сальдо резервов переоценки по мере использования актива и отнесение его на нераспределенную прибыль прошлых лет (рис. 2, второй шаг).

Каждая из моделей последующей оценки требует признания результатов тестирования на предмет обесценения, отражение в учете которого оказывает влияние, как на стоимостное измерение долгосрочных активов, так и в целом на содержание финансовой отчетности (рис. 2, третий шаг).

Согласно **IAS 36** порядок учета убытка от обесценения включает два этапа: 1 – признание убытка от обесценения актива на момент его выявления; 2 – реверсирование (восстановление) ранее признанного убытка от обесценения.

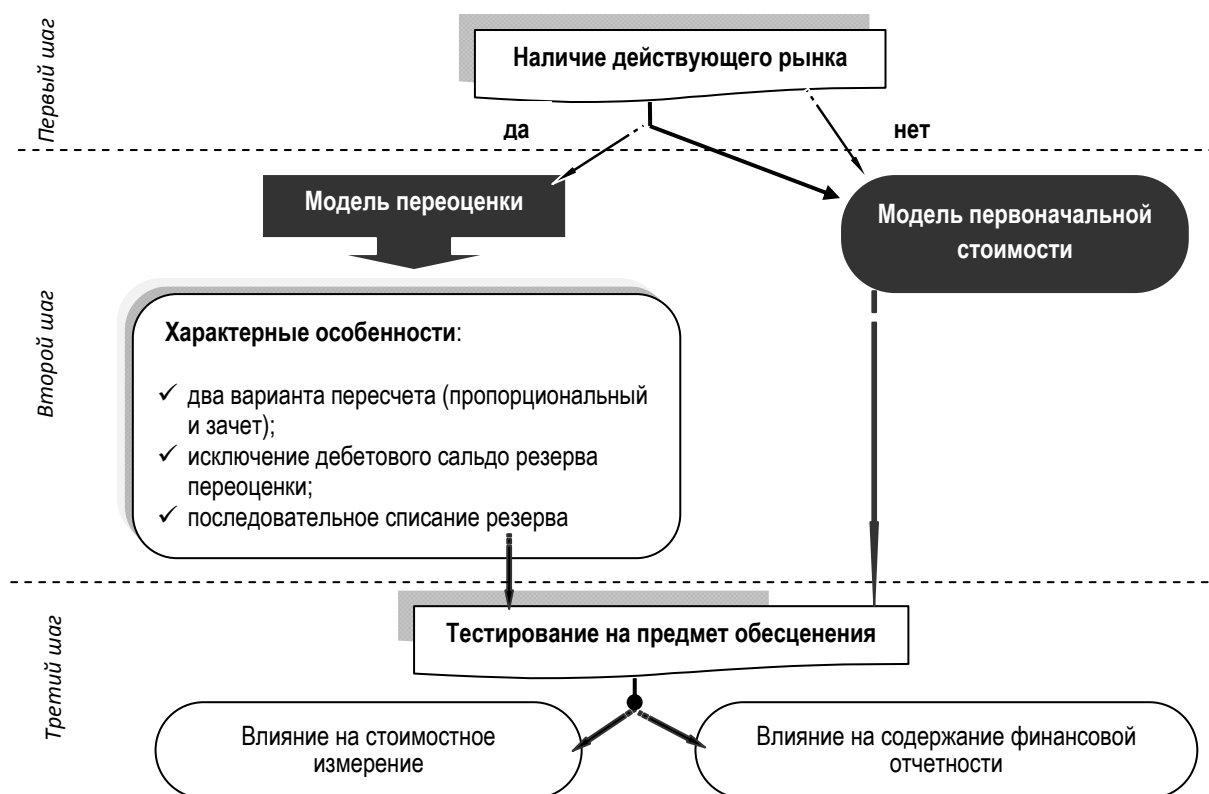

Рис 2. Применение профессионального суждения при выборе модели последующей оценки

Убыток от обесценения актива признается тогда, когда балансовая стоимость актива

превышает его возмещаемую стоимость. Правило реверсирования убытка от обесценения в соответствии с **IAS 36** состоит в следующем: ранее признанный убыток от обесценения актива должен быть восстановлен только тогда, когда за период, прошедший с момента последнего признания убытка от обесценения, изменились оценочные данные, на основе которых определяется стоимость возмещения актива. При этом сумма восстановления должна быть меньше, чем ранее признанный убыток от обесценения, так как представляет собой разницу между ранее признанным убытком от обесценения и корректировкой амортизации тестируемого актива. Реверсированный убыток от обесценения признается как операционный доход.

В контексте учета убытка от обесценения возникают **проблемы**, при разрешении которых также требуется применение профессионального суждения (рис. 3, продолжение рис. 2):

- **технического характера** – отражение в учете результатов тестирования по одному из двух вариантов признания убытка от обесценения и его реверсирование: *прямым путем*, с отражением результатов тестирования по счетам расходов/доходов от операционной деятельности в корреспонденции со счетами долгосрочных активов; *косвенным путем*, с отражением результатов тестирования по счетам операционных расходов/доходов в корреспонденции с регулирующим счетом «Обесценение активов», на котором автономно накапливается информация о признанном убытке от обесценения (рис. 3, четвертый шаг);
- **методологического характера** – отражение результатов тестирования на предмет признания убытка от обесценения и его реверсирования при выборе альтернативной модели последующей оценки долгосрочных активов (рис.3, пятый шаг).

Рис. 3. Применение профессионального суждения при выборе модели последующей оценки (тестирование на предмет обесценения)

В случае, если при последующей оценке долгосрочных активов применяется модель

первоначальной стоимости (основная модель), выполняются правила общего подхода тестирования на предмет признания или реверсирования убытка от обесценения, вне зависимости от выбранного варианта его отражения (прямым или косвенным путем).

Вопрос отражения результатов тестирования при применении альтернативной модели последующей оценки требует особого разъяснения. Согласно **IAS 36** порядок признания убытка от обесценения при данной модели состоит в следующем: если актив отражается по переоцененной стоимости, тогда убыток от обесценения надлежит учитывать как уменьшение ранее признанного результата переоценки, отнесенного на кредит счета «Резервы переоценки», но не превышая его остаток. Разница между выявленным убытком от обесценения и сальдо по счету «Резервы переоценки» должна отражаться в Отчете о совокупном доходе в части прибыли и убытка как расходы отчетного периода. В противном случае (если отсутствует кредитовый оборот по счету «Резервы переоценки»), выявленный убыток относится на расходы отчетного периода в полном объеме. Если в последующие периоды выявлено увеличение балансовой стоимости переоцениваемого объекта, то такая сумма записывается непосредственно по кредиту счета «Резервы переоценки».

Однако, если при переоценке восстанавливается ранее признанный убыток от обесценения, который был отнесен на финансовый результат, его сумма должна рассматриваться как операционный доход (реверсирования убытка от обесценения) с представлением в Отчете о совокупном доходе в составе прибылей и убытков. Разница между приростом стоимости по результатам переоценки и реверсированным убытком должна отражаться на счете «Резервы переоценки». Следовательно, дебетовое сальдо по счету «Резервы переоценки» не допускается.

Согласно международной практике накопленный прирост стоимости от переоценки, включенный в состав капитала, может переноситься непосредственно на нераспределенную прибыль по мере использования соответствующего актива. Реализованной величиной прироста от переоценки является разница между амортизацией, рассчитанной на основе переоцененной стоимости, и амортизацией, рассчитанной на базе первоначальной стоимости актива. Соответственно, порядок учета в течение периода использования активов будет заключаться в ежегодном переносе суммы из резерва переоценки на нераспределенную прибыль прошлых лет. Это позволяет избежать ситуаций: или бесконечного учета резерва переоценки после прекращения существования актива, или необоснованного завышения нераспределенной прибыли прошлых лет на дату подготовки отчетности. В этом случае возникает вопрос последовательности признания: пересчета прироста стоимости и убытка от обесценения, которая является **еще одной проблемой** последующей оценки долгосрочных активов. По мнению авторов, для решения данной проблемы целесообразно соблюдение следующей последовательности: 1) признание в качестве нераспределенной прибыли определенной доли прироста стоимости актива для обеспечения взаимосвязи с начислением амортизации, рассчитываемой на основании его переоцененной стоимости; 2) отнесение убытка от обесценения на остаток прироста стоимости актива; 3) списание разницы, возникающей при сравнении убытка от обесценения и остатка прироста стоимости, на операционные расходы.

Как было отмечено выше, вторым этапом учета убытка от обесценения является его реверсирование. Порядок реверсирования при применении модели переоцененной стоимости состоит в следующем: любое реверсирование убытка от обесценения по переоцененному активу надлежит учитывать как увеличение стоимости от переоценки в той степени, в которой убыток от обесценения по тому же активу был ранее признан в качестве расходов в Отчете о совокупном доходе, а восстановление этого убытка от обесценения признается как доходы в части прибыли и убытка. Реверсирование ранее признанного убытка от обесценения требует не только определения суммы восстановления амортизации по тестируемым объектам, но и распределения суммы восстановления между приростом стоимости и операционными доходами, если признание убытка от обесценения повлекло за собой отражения в Отчете о совокупном доходе операционных расходов. Это **следующая проблема** при применении модели переоцененной стоимости, которая носит **расчетный характер**.

С целью демонстрации профессионального суждения на предмет выбора одной из моделей последующей оценки долгосрочных активов и осуществления тестирования на предмет обесценения в соответствии с требованиями МСФО ниже приводится конкретная

иллюстрация, содержащая бухгалтерские записи при каждой модели.

Иллюстрация. В Компании для оценки и учета, используемых в основной деятельности основных средств, установлены следующие условия: метод начисления амортизации – линейный; при выявлении признаков обесценения объекты тестируются на предмет обесценения; при обнаружении признаков увеличения стоимости объектов они тестируются на предмет реверсирования убытка от обесценения; тестирование осуществляется согласно рекомендуемому IAS 36 «традиционному методу».

Для выбора наиболее целесообразной модели последующей оценки с точки зрения влияния на бухгалтерский учет и воздействия на содержание финансовой отчетности осуществляется их сравнение. Итак, Компания провела оценку основных средств по их состоянию на: 31.12.201N года; 31.12.201N+2 года; 31.12.201N+4 года.

На 31.12. 201N года состояние действующего рынка продемонстрировало увеличение на 5 500 € справедливой стоимости аналогичных объектов, используемых в деятельности Компании. Результаты последующей оценки трех объектов («А», «В» и «С») на указанную дату в зависимости от модели последующей оценки представлены в таблицах 1 и 2.

Таблица 1

**Информация о балансовой стоимости основных средств на 201N г.
(модель первоначальной стоимости)**

Показатели Объект условный	Первоначальная стоимость, €	Срок использования, год		Накопленная амортизация, €	Балансовая стоимость (БС), €
		устан.	факт.		
Объект «А»	20 000	5	1	4 000	16 000
Объект «В»	35 000	10	3	10 500	24 500
Объект «С»	50 000	10	0	0	50 000
Итого	105 000	×	×	14 500	90 500

При условии принятия модели переоцененной стоимости возможность выбора одного из двух вариантов пересчета накопленной амортизации (пропорционального распределения или зачета амортизации) поставила перед составителем отчетности задачу, которая потребовала применения профессионального суждения на предмет целесообразности использования одного из двух вариантов.

Таблица 2

**Информация о балансовой стоимости основных средств на 201N г.
(модель переоцененной стоимости)**

Показа- тели Объект	Первоначаль- ная стоимость, €	Срок использования, год		Зачет амортизации, €	Переоцененная стоимость, €		
		устан.	факт.		БС	прирост	итого
Объект «А»	20 000	5	1	4 000	16 000	2 000	18 000
Объект «В»	35 000	10	3	10 500	24 500	3 500	28 000
Объект «С»	50 000	10	0	0	50 000	×	50 000
Итого	105 000	×	×	14 500	90 500	5 500	96 000

Так как вариант пропорционального пересчета амортизации более трудоемкий и затратный (необходимость пересчета первоначальной стоимости объекта и накопленной амортизации на каждую отчетную дату при изменении справедливой стоимости), то принято решение об использовании варианта полного зачета амортизации. В конце 201N+2 года были выявлены внутренние признаки обесценения (разработка и внедрение новых элементов технологического процесса), и Компания провела тестирование на предмет обесценения объектов по состоянию на 31.12.201N+2 года, располагая следующей информацией (табл.3, 4).

Таблица 3

**Информация о балансовой стоимости основных средств на 201N+2 г.
(модель первоначальной стоимости)**

Показатели Объект	Первоначальная стоимость, €	Срок использования, год		Накопленная амортизация, €	Балансовая стоимость, €
		устан.	факт.		
Объект «А»	20 000	5	3	12 000	8 000
Объект «В»	35 000	10	5	17 500	17 500
Объект «С»	50 000	10	2	10 000	40 000
Итого	105 000	×	×	39 500	65 500

Таблица 4

**Информация о балансовой стоимости основных средств на 201N+2 г.
(модель переоцененной стоимости)**

Показатели Объект	Переоцененная стоимость, €	Срок использования, год		Накопленная амортизация, €	Переоцененная стоимость, €		
		устан.	факт.		БС	прирост	итого
Объект «А»	18 000	4	2	9 000	8 000	1 000	9 000
Объект «В»	28 000	7	2	8 000	17 500	2 500	20 000
Объект «С»	50 000	10	2	10 000	40 000	×	40 000
Итого	96 000	×	×	27 000	65 500	3 500	69 000

Компания применила традиционный метод при проведении тестирования и получила результаты, которые по сравниваемым моделям представлены в таблице 5. В процессе тестирования выявленный убыток от обесценения рассчитан и признан по соответствующим объектам согласно установленному IAS 36 порядку.

Таблица 5

Результаты тестирования основных средств на 201N+2 г.

(€)

Показатели Объект	Балансовая стоимость по модели:		Ценност ь использо -вания	Спра ведли вая стои мость	Возме щаемая стоимость	Убыток от обесценения при модели:	
	первоначальной стоимости	переоцененной стоимости				первоначальной стоимости	переоцененной стоимости
Объект «А»	8 000	9 000	6 780	6 500	6 780	1 220	2 220
Объект «В»	17 500	20 000	14 830	14 800	14 830	2 670	5 170
Объект «С»	40 000	40 000	33 890	33 800	33 890	6 110	6 110
Итого	65 500	69 000	55 500	55 100	55 500	10 000	13 500

Признание Компанией убытка от обесценения осуществляется косвенным путем. Убыток от обесценения при использовании модели оценки по:

- первоначальной стоимости – 10 000 €, который признается как операционные расходы в корреспонденции со счетом «Обесценение активов»;
- переоцененной стоимости – 13 500 €, из которых 3 500 € относится на сальдо по субсчету «Резервы переоценки», а остальная сумма (10 000 €) признается в качестве операционных расходов. Изменение сальдо прироста стоимости (см. табл. 2) на 2 000

€ (5 500 € – 3 500 €) обусловлено последовательным его списанием в течение двух лет, с учетом оставшегося срока службы: по объекту «А» – 1 000 € (2 000 €×2/4); по объекту «В» – 1 000 € (3 500 €×2/7). Корреспондирующим счетом при признании убытка от обесценения является «Обесценение активов».

В 201N+4 году у Компании появились основания считать, что ранее признанный убыток от обесценения основных средств может быть восстановлен: выявлены как внешний (улучшение рыночных условий), так и внутренний (внедрение новой технологии производства) признаки. Для учета суммы реверсируемого убытка от обесценения необходимо располагать информацией: о балансовой стоимости объекта полученной после признания убытка от обесценения, и о той, которая была бы, если бы убыток от обесценения не был бы признан; о возмещаемой стоимости, которая является мотивом процедуры тестирования применяемой в установленном порядке (табл. 6, 7).

Таблица 6

**Результаты тестирования основных средств на 31.12. 201N+4 г.
(модель первоначальной стоимости)**

(€)

Показатели Объект	Балансовая стоимость		Возмещаемая стоимость	Балансовая стоимость после РУ	Реверсирование убытка от обесценения на:		
	после тестирования	без тестирования			БС	амортизацию	итого
Объект «А»	0	0	1 000	0	1 220	1 220	0
Объект «В»	8 898	10 500	12 000	10 500	2 670	1 068	1 602
Объект «С»	25 417	30 000	35 000	30 000	6 110	1 527	4 583
Итого	34 315	40 500	48 000	40 500	10 000	3 815	6 185

При основной модели (табл. 6) общая величина восстановления убытка составляет 6 185 € с учетом ранее признанного убытка в размере 10 000 €, что является результатом сравнения балансовой стоимости с возмещаемой стоимостью на дату проведения тестирования. В результате такого сравнения выявлено, что правило реверсирования выполняется только для объектов «В» (8 898 € < 10 500 €) и «С» (25 417 € < 30 000 €), по которым Компания должна восстановить убыток от обесценения в размере 6 185 € (40 500 € – 34 315 €). Для объекта «А» реверсирование ранее признанного убытка от обесценения не влечет за собой увеличение его стоимости по причине того, что фактический срок использования достиг установленного и его балансовая стоимость равна нулю. Разница (7 500 €) между итоговой возмещаемой стоимостью (48 000 €) и балансовой стоимостью без тестирования (40 500 €) классифицируется согласно IAS 36 как внутрисозданный гудвилл и признанию не подлежит. Реверсирование убытка при применении метода переоцененной стоимости производится в порядке, предписываемым IAS 36 (табл. 7).

Согласно методу переоцененной стоимости разница (5 000 €) между возмещаемой стоимостью (48 000 €) и балансовой стоимостью (43 000 €), которая была бы, если бы признание убытка от обесценения не имело места, признается как прирост стоимости.

Для отражения в учете результатов тестирования на предмет признания и реверсирования убытка от обесценения в Рабочем плане счетов Компании используются: некоторые счета затрат и операционных расходов, применяемых в зависимости от функционального назначения основных средств; счет «Прочие операционные доходы»; субсчет «Обесценение основных средств». Итак: на 31.12. 201N года переоценка учтена посредством отражения прироста (5 500 €); на 31 декабря следующих за отчетным периодом годам (201N+1 и 201N+2 гг.) амортизирован резерв переоценки сумму 2 000 €, с его отнесением на нераспределенную прибыль прошлых лет; на 31.12. 201N+2 года выявлен убыток от обесценения в размере 13 500 €, отнесенный на: прирост стоимости в сумме 3 500 € и на операционные расходы – 10 000 €; на 31.12. 201N+4 года результаты тестирования показали на необходимость реверсирования ранее признанного (201N+2 г.) убытка от обесценения, что потребовало определения корректировки амортизации по тестируемым объектам (5 815 €), и

распределения суммы восстановления (13 500 €) между приростом стоимости (3 500 €) и операционными доходами (10 000 €) (табл. 7).

Таблица 7

Результаты тестирования основных средств на 31.12. 201N+4 г.
(модель переоцененной стоимости)

(€)

Показатели Объект	Балансовая стоимость		Возмещаемая стоимость	Переоцененная стоимость			Реверсирование убытка от обесценения на:		
	после тестирования	без тестирования		БС	прирост	итого	БС	амортизацию	итого
Объект «А»	0	1 000	1 000	1 000	0	1 000	2 220	2 220	0
Объект «В»	8 898	12 000	12 000	12 000	0	12 000	5 170	2 068	3 102
Объект «С»	25 418	30 000	35 000	30 000	5 000	35 000	6 110	1 527	4 583
Итого	34 316	43 000	48 000	43 000	5 000	48 000	13 500	5 815	7 685

На базе данных иллюстрации ниже приводится сравнение бухгалтерских записей последующей оценки основных средств по двум моделям (табл. 8).

Таблица 8

Бухгалтерские записи для отражения оценки основных средств согласно подходам по МСФО

Дата	Содержание операции	Применение модели первоначальной стоимости		Применение модели переоцененной стоимости	
		Корреспондирующие счета	Сумма, €	Корреспондирующие счета	Сумма, €
31.12 201N-2 ... 31.12 201N	1. Начислена амортизация основных средств	Дт субсч. 821 2 «Косвенные постоянные производственные затраты» Кт сч. 124 «Амортизация основных средств»	14 500	Дт субсч. 821 2 «Косвенные постоянные производственные затраты» Кт сч. 124 «Амортизация основных средств»	14 500
	2. Списание накопленной амортизации основных средств	×	×	Дт сч. 124 «Амортизация основных средств» Кт сч. 123 «Основные средства»	14 500
	3. Прирост балансовой стоимости основного средства	×	×	Дт сч. 123 «Основные средства» Кт субсч. 343 3 «Резервы переоценки долгосрочных материальных активов»	5 500

31.12. 201N+1; 31.12. 201N+2	4. Начислена амортизация основных средств ¹	Дт субсч. 821 2 «Косвенные постоянные производственные затраты» Кт сч. 124 «Амортизация основных средств»	25 000	Дт субсч. 821 2 «Косвенные постоянные производственные затраты» Кт сч. 124 «Амортизация основных средств»	27 000
	5. Сумма амортизации резерва переоценки	×	×	Дт субсч. 343 3 «Резервы переоценки долгосрочных материальных активов» Кт субсч. 332 1 «Нераспределенная накопленная прибыль»	2 000
	6. Отрицательная разница от переоценки	×	×	Дт субсч. 343 3 «Резервы переоценки долгосрочных материальных активов» Кт субсч. 127 4 «Обесценение основных средств»	3 500
	7. Признан убыток от обесценения основных средств	Дт субсч. 821 3 «Убыток от обесценения долгосрочных активов» Кт субсч. 127 4 «Обесценение основных средств»	10 000	Дт субсч. 821 3 «Убыток от обесценения долгосрочных активов» Кт субсч. 127 4 «Обесценение основных средств»	10 000
31.12. 201N+3; 31.12. 201N+4	8. Начислена амортизация основных средств	Дт субсч. 821 2 «Косвенные постоянные производственные затраты» Кт сч. 124 Амортизация основных средств	21 185	Дт субсч. 821 2 «Косвенные постоянные производственные затраты» Кт сч. 124 «Амортизация основных средств»	21 185
	9. Восстановление суммы ранее начисленной амортизации основных средств	Дт субсч. 821 2 «Косвенные постоянные производственные затраты» Кт сч. 124 «Амортизация основных средств»	3 815	Дт субсч. 821 2 «Косвенные постоянные производственные затраты» Кт сч. 124 «Амортизация основных средств»	5 815
	10. Реверсирование убытка от обесценения основных средств	Дт субсч. 127 4 «Обесценение основных средств» Кт субсч. 612 8 «Доходы от реверсирования убытка от обесценения»	10 000	Дт субсч. 127 4 «Обесценение основных средств» Кт субсч. 612 8 «Доходы от реверсирования убытка от обесценения»	10 000

¹ 25 000 € = 39 500 € - 14 500 € (см. табл. 1 и 3).

11. Восстановление резерва переоценки	×	×	Дт субсч. 127 4 «Обесценение основных средств» Кт субсч. 343 3 «Резервы переоценки долгосрочных материальных активов»	3 500
12. Прирост стоимости основных средств	×	×	Дт сч. 123 «Основные средства» Кт субсч. 343 3 «Резервы переоценки долгосрочных материальных активов»	6 000
13. Списание объекта «А»	Дт сч. 124 «Амортизация основных средств» Кт сч. 123 «Основные средства»	20 000	Дт сч. 124 «Амортизация основных средств» Кт сч. 123 «Основные средства»	18 000
14. Амортизация резерва переоценки списанного объекта «А»	×	×	Дт субсч. 343 3 «Резервы переоценки долгосрочных материальных активов» Кт субсч. 332 1 «Нераспределенная накопленная прибыль»	1 000

Заключение

Применение модели переоцененной стоимости для нематериальных активов в контексте положений МСФО ограничивается наличием активного рынка для аналогичных объектов, поскольку каждый нематериальный актив по своей сути является уникальным активом.

Вопрос применения альтернативной модели для последующей оценки основных средств, при определенных условиях ее использования, в базовых МСФО не рассматривается. Эта ситуация является примером того, когда проявление профессионального суждения определяет не только порядок бухгалтерского учета, но и демонстрирует способность составителя отчетности на практике использовать ограничения качественных характеристик финансовой отчетности для обеспечения ее полезности. При этом следует принять во внимание и принцип соотношения затраты – выгоды.

Важность профессионального суждения обусловлена и тем, что тексты стандартов достаточно сжаты и не всегда содержат четких определений и руководства по учету и отражению в отчетности всех возможных ситуаций.

Таким образом, профессиональное суждение:

- ✓ предполагает объективность, поскольку оно основано на анализе свершившихся фактов хозяйственной деятельности отдельно взятой бизнес-единицы;
- ✓ оценивается содержанием финансовой отчетности, то есть ее достоверностью;
- ✓ динамично развивается, так как зависит от эволюции системы бухгалтерского учета;
- ✓ носит субъективный характер, поскольку это мнение – результат знаний, умения и опыта конкретного специалиста.

Библиография:

1. www.minfin.md: Международные стандарты финансовой отчетности 2013.
2. Пятов, М. Л.; Смирнова, И.А. Концептуальные основы международных стандартов финансовой отчетности. М., «1 С Паблишинг», 2008.
3. Цуркану, В.; Голочалова, И. Составление финансовой отчетности по международным стандартам. Учебно-практическое пособие. Кишинэу: АСАР, 2014.

РАЗВИТИЕ МЕТОДИК БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ЭКОЛОГИЧЕСКИХ АКТИВОВ

*Людмила МАСЬКО, ст. преп.,
Полоцкий государственный университет,
Республика Беларусь*

The current state of accounting of ecological assets is investigated. The directions of its development which will allow to receive in system of accounts of accounting detailed information in a section of sub-accounts and separate analytical accounts opened to them by types of assets depending on their classification are offered.

В условиях развития устойчивого природопользования и охраны окружающей среды возникает потребность в получении необходимой и полной учетной информации по экологическим активам и обязательствам организаций для целей управления и принятия своевременных решений. Но вместе с тем при отсутствии требований нормативно-правовых актов у субъектов нет заинтересованности в выделении новых объектов учета, связанных с экологической составляющей их деятельности. Отсутствие таких данных отрицательно характеризует социальную ответственность субъектов хозяйствования, не способствует экологизации производства и его показателей, снижает практическую значимость учетной информации, затрудняет принятие своевременных управленческих решений.

В подтверждение этого, нами проведено исследование рабочих планов счетов двух организаций, осуществляющих природопользование и природоохранную деятельность. Полученная информация свидетельствует о том, что система аналитических счетов организаций не экологизирована, что, в свою очередь, не обеспечивает формирование экологоориентированной информации, в том числе по видам экологических активов. Однако в практике данных организаций такие объекты учета можно выделить в составе долгосрочных и краткосрочных активов организации. Рассмотрим проблемные аспекты, связанные с отражением в системе счетов бухгалтерского учета экологических активов, и предложим методики отражения в зависимости от их классификации.

Так, в соответствии с Постановлением Министерства финансов Республики Беларусь от 30 апреля 2012 года № 26, земельные участки и вложения в них (в улучшение земель, в объекты природопользования) принимаются к бухгалтерскому учету в качестве основных средств. Также независимо от даты окончания всего комплекса работ суммы вложений в улучшение земель по части затрат, которая относится к принятым в отчетном году в эксплуатацию площадям, в конце отчетного года отражаются по дебету счета 01 «Основные средства» и кредиту счета 08 «Вложения в долгосрочные активы». По арендованным основным средствам, когда арендатор не передает арендодателю произведенные вложения в арендованные основные средства, суммы вложений, учтенные на счете 08 «Вложения в долгосрочные активы», относятся в дебет счета 01 «Основные средства». Вместе с тем следует подчеркнуть, что пункт 2.6 статьи 130 Особенной части Налогового кодекса Республики Беларусь предусматривает, что плательщик имеет право применить инвестиционный вычет. «Сумма инвестиционного вычета включается в затраты по производству и реализации товаров (работ, услуг) в том месяце, с которого (в котором):

- в соответствии с законодательством начато начисление амортизации основных средств, используемых в предпринимательской деятельности, указанных в части третьей настоящего подпункта;

- стоимость вложений в реконструкцию увеличила в бухгалтерском учете первоначальную стоимость основных средств, используемых в предпринимательской деятельности [1]».

Из этого следует, что принятые к учету некоторые виды долгосрочных экологических активов, которые соответствуют критериям, обозначенным в пункте 2.6 статьи 130 Особенной части Налогового кодекса, частично уменьшают налоговую базу при расчете налога на прибыль организации, что, соответственно, будет побуждать субъекта хозяйствования выполнять требования по охране окружающей среды.

В этой связи нами предложена рекомендуемая система субсчетов первого порядка и счетов аналитического учета второго порядка для учета долгосрочных экологических активов организации на конкретных синтетических счетах бухгалтерского учета [2, с. 31]. Важно отметить, что при ее разработке учтен международный опыт выделения земельных участков на отдельный счет (субсчет), как было выявлено нами при исследовании вариантов отражения ресурсов природного происхождения на счетах бухгалтерского учета различных стран.

Однако в составе расходов организации присутствуют и текущие расходы, которые связаны с поддержанием и охраной природных ресурсов, находящихся на ее территории, но не участвующих в процессе производства, не уменьшающих налоговую базу при расчете налогов. Поэтому у субъекта хозяйствования нет заинтересованности в осуществлении таких расходов. В этой связи важно подчеркнуть, что в перечне вреда окружающей среде, действующем на территории Республики Беларусь, находится и уничтожение газонов или цветников. Таким образом, если субъект хозяйствования не будет осуществлять текущие расходы по поддержанию данных объектов, независимо от своего финансового положения, на него может налагаться административная ответственность, так как «При установлении факта причинения вреда окружающей среде уполномоченный государственный орган должен проверить наличие оснований для начала административного процесса [3]».

По нашему мнению, информация о текущих расходах по экологическим активам природопользования, связанных с их улучшением и благоустройством, должна быть отражена в отчетности с целью ознакомления пользователей с уровнем экологической культуры организации, ее рациональным природопользованием.

Экологоориентированные показатели отчетности организации будут способствовать принятию обоснованных управленческих решений с пользой для окружающей среды. В этой связи предлагаем текущие расходы, которые связаны с поддержанием, улучшением и охраной природных ресурсов, первоначально учитывать по дебету счета 97 «Расходы будущих периодов», субсчет 2 (ЭА) «Краткосрочные экологические активы» в разрезе по видам:

- 97.2.1 (ЭА) «Расходы будущих периодов по природопользованию»;
- 97.2.2 (ЭА) «Расходы будущих периодов по природоохранной деятельности».

Затем ежемесячно включать их в состав прочих расходов (по Дт. 90.10) частями, в частности по активам природопользования, согласно вегетативному периоду роста растений. Записи по счетам предлагаем отражать в рекомендуемом учетном регистре счета 97 «Расходы будущих периодов». После полного списания учитывать текущие затраты природопользования и природоохранной деятельности на предлагаемом автором новом забалансовом счете 019 «Долгосрочные и краткосрочные экологические активы» в разрезе:

- 019.1 «Природоохранные мероприятия»;
- 019.2 «Природопользование»;
- 019.3 «Текущая природоохранная деятельность».

Информация на данном счете подлежит отражению по видам объектов учета. Нами предложен к ведению рекомендуемый учетный регистр по счету 019 «Долгосрочные и краткосрочные экологические активы».

Учитывая, что экологические активы в практике отечественного учета являются новым объектом, считаем обоснованным разработку схемы методик их учета в разрезе классификации, учитывающей природопользование и формы природоохранной деятельности организаций: текущую природоохранную деятельность и природоохранные мероприятия. Схема методик учета экологических активов представлена на рисунке 1.

Рисунок 1. Схема методик учета экологических активов в зависимости от их классификации

Примечание: Собственная разработка на основе изучения нормативной и специальной экономической литературы.

Считаем, что предлагаемая методика учета краткосрочных экологических активов с использованием счета 97 «Расходы будущих периодов», субсчет 2 (ЭА) «Краткосрочные экологические активы» в разрезе по видам и забалансового счета 019 «Долгосрочные и краткосрочные экологические активы» в разрезе по направлениям деятельности будет способствовать получению необходимой и полезной информации при проведении мониторинга окружающей среды.

Вместе с тем, затраты по озеленению «теряются» с каждым прошедшим годом и ослабевают мотивация в их осуществлении. Поэтому следует при разработке и утверждении нормативных положений по составу затрат, уменьшающих налоговую базу при расчете налога на прибыль, предусмотреть и данные виды, которые не связаны с процессом производства, но отражают современные требования к повышению ответственности за состояние окружающей среды. Это, в свою очередь, будет способствовать их осуществлению субъектами хозяйствования. В этой связи считаем обоснованным рекомендовать к ведению субъектами хозяйствования регистр «Ведомость учета текущих экологических активов», который позволит получать детализированную информацию по текущим экологическим активам природопользования и природоохранной деятельности, а также облегчит заполнение необходимых форм статистической отчетности.

Результаты проведенного исследования позволяют сделать вывод о том, что разработанные методики учета экологических активов субъектов хозяйствования позволят получить достоверную и полную информацию о природопользовании и природоохранной деятельности организаций в соответствии со стратегией устойчивого развития страны, необходимую для принятия своевременных управленческих решений по охране окружающей среды. Считаем необходимым отражать информацию по экологическим активам организации

(долгосрчным и текущим) в предлагаемой форме «Экологический отчет», который рекомендуется составлять как приложение к бухгалтерской отчетности. В свою очередь, сформированные данные о природопользовании и природоохранной деятельности организаций будут способствовать повышению экологизации микроэкономических и макроэкономических показателей, представляемых субъектами хозяйствования в формах бухгалтерской и статистической отчетности.

Список литературы:

1. Налоговый кодекс Республики Беларусь (Особенная часть) 29 декабря 2009 г. № 71-З (в ред. Закона Республики Беларусь от 31 декабря 2013 г. № 96-З).
2. Масько, Л.В. Экологические активы и обязательства в системе бухгалтерского учета: современное состояние и направления совершенствования / Л.В. Масько// Бухгалтерский учет и анализ. – 2013. - № 11. - С. 26-33.
3. Об утверждении Положения о порядке исчисления размера возмещения вреда, причиненного окружающей среде, и составления акта об установлении факта причинения вреда окружающей среде: Постановление Совета Министров Республики Беларусь №1042 от 17.07.2008 г. (в ред. Постановления Совета Министров Республики Беларусь от 20 июня 2013 г. № 503).

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ ДОЛГОСРОЧНЫХ АКТИВОВ, ПРЕДНАЗНАЧЕННЫХ ДЛЯ РЕАЛИЗАЦИИ: БЕЛОРУССКАЯ ПРАКТИКА И ОПЫТ МСФО

**Ольга ГОЛОВАЧ, к.э.н, доцент,
Белорусский государственный экономический университет**

In article techniques of recognition, an assessment and the accounting of the long-term assets intended for realization, applied in practice of conducting accounting in Republic of Belarus according to the legislation are investigated, and critical comparison with IFRS is carried out them.

С 01.01.2013 г. в Республике Беларусь вступил в силу ряд постановлений Министерства финансов Республики Беларусь, в частности инструкция по бухгалтерскому учету долгосрочных активов, существенно изменивших методики бухгалтерского учета долгосрочных активов и предназначенных для реализации (далее – инструкция № 25) [6].

Долгосрочные активы, предназначенные для реализации, не являются новым понятием для национального учета Беларуси. Они появились как объект бухгалтерского учета в типовом плане счетов бухгалтерского учета и инструкции по его применению, вступивших в действие с 01.01.2012 г. [1]. Данным постановлением для учета долгосрочных активов, предназначенных для реализации, был введен новый отдельный синтетический счет 47 «Долгосрочные активы, предназначенные для реализации» [1]. Однако инструкция № 25 упорядочила, уточнила и расширила критерии их признания, методики оценки и отражения в бухгалтерском учете [6].

Выделение долгосрочных активов, предназначенных для реализации, в качестве самостоятельного объекта учета в отечественной учетной практике явилось одним из очередных шагов постепенного сближения национального бухгалтерского учета с МСФО, в частности IFRS 5 «Долгосрочные активы, предназначенные для продажи, и прекращенная деятельность» (далее – IFRS 5).

Согласно нормам инструкции № 25 в состав долгосрочных активов, предназначенных для реализации, не включаются финансовые вложения, отложенные налоговые активы, дебиторская задолженность, расходы будущих периодов [6]. Основываясь на указанных положениях и корреспонденции счетов в инструкции № 25 [6], составе долгосрочных активов согласно инструкции о порядке составления бухгалтерской отчетности [2] и корреспонденции счетов, приведенной в инструкции по применению типового плана счетов бухгалтерского учета, [1] можно сделать вывод о том, что в качестве долгосрочных активов, предназначенных для реализации и учитываемых на вышеназванном счете 47 могут выступать основные средства, нематериальные активы, оборудование к установке и вложения в долгосрочные

активы.

Инструкция № 25 определяет, что долгосрочный актив принимается к бухгалтерскому учету в качестве предназначенного для реализации при выполнении следующих условий: балансовая стоимость долгосрочного актива будет возмещена в результате его реализации; долгосрочный актив имеется в наличии для реализации в текущем состоянии и на условиях, обычных для реализации аналогичных активов; реализация долгосрочного актива имеет высокую вероятность и ее предполагается завершить в течение 12 месяцев с даты принятия долгосрочного актива к бухгалтерскому учету в качестве предназначенного для реализации [6].

Подтверждением высокой вероятности реализации долгосрочного актива в соответствии с инструкцией № 25 является: наличие решения руководителя организации о реализации долгосрочного актива; принятие мер по поиску покупателя и реализации ему долгосрочного актива по стоимости, сопоставимой с его текущей рыночной стоимостью [6].

Далее инструкция № 25 устанавливает, что долгосрочный актив принимается к бухгалтерскому учету в качестве предназначенного для реализации и переводится на счет 47 «Долгосрочные активы, предназначенные для реализации» в том отчетном периоде, в котором начинают выполняться все вышеуказанные условия признания [6].

Таким образом, чтобы долгосрочный актив (или выбывающая группа) был признан в качестве предназначенного для реализации, организация должна иметь:

- во-первых, намерение его продать;
- во-вторых, документальное подтверждение высокой вероятности реализации долгосрочного актива в течение 12 месяцев с даты принятия долгосрочного актива к бухгалтерскому учету в качестве предназначенного для реализации. В качестве документального подтверждения предполагаемой реализации долгосрочного актива могут использоваться: принятое руководителем организации решение о продаже, заключенный с покупателем договор, заключенный со специализированной организацией договор по поиску покупателя на основное средство и др.;
- в-третьих, долгосрочный актив в наличии для его немедленной реализации в текущем состоянии. Если долгосрочный актив продолжает использоваться в деятельности организации до момента продажи, в таком случае долгосрочный актив не признается предназначенным для реализации и не переводится на счет 47 «Долгосрочные активы, предназначенные для реализации», даже если выполняются два первых условия.

Следует обратить внимание, что принимать к бухгалтерскому учету долгосрочные активы в качестве предназначенных для реализации с отражением на счете 47 «Долгосрочные активы, предназначенные для реализации» следует только тогда, когда отчетный период, в котором начинают выполняться вышеприведенные условия признания, не совпадает с периодом фактической реализации актива. Если решение о реализации долгосрочного актива было принято и его реализация была осуществлена в течение одного отчетного периода, то выбытие долгосрочных активов отражается по дебету счета 91 «Прочие доходы и расходы» и кредиту счетов 01 «Основные средства», 04 «Нематериальные активы», 07 «Оборудование к установке и строительные материалы», 08 «Вложения в долгосрочные активы» без использования счета 47 «Долгосрочные активы, предназначенные для реализации» [1, 6].

Следовательно, руководствуясь нормами инструкции о порядке начисления амортизации основных средств и нематериальных активов, следует учитывать, что с первого числа месяца, следующего за месяцем принятия основных средств и нематериальных активов к бухгалтерскому учету в качестве активов, предназначенных для реализации, по данным активам прекращается начисление амортизации [3]. Аналогичное требование о прекращении амортизации долгосрочного актива, пока он классифицируется как предназначенный для продажи или пока он является частью выбывающей группы, содержится в IFRS 5.

Содержащиеся в инструкции № 25 условия признания долгосрочных активов в качестве предназначенных для реализации соответствуют аналогичным критериям в IFRS 5.

IFRS 5 определяет, что под влиянием событий или обстоятельств период завершения продажи может превысить один год. Увеличение периода, требуемого для завершения продажи, не препятствует классификации актива в качестве предназначенного для продажи, если причиной задержки являются события или обстоятельства, не контролируемые предприятием, и существует достаточное подтверждение того, что предприятие будет

продолжать выполнять план по продаже актива. Стандарт приводит перечень ситуаций, в которых возникают указанные события или обстоятельства, которые будут являться исключением из требования по ограничению периода одним годом.

Инструкция № 25, в отличие от IFRS 5, не приводит ситуации и условия, когда срок пребывания долгосрочных активов в составе предназначенных для реализации может быть продлен более чем на 12 месяцев с даты принятия долгосрочного актива к бухгалтерскому учету в качестве предназначенного для реализации. Следовательно, согласно пункту 7 инструкции № 25, если в течение 12 месяцев с даты принятия долгосрочного актива к бухгалтерскому учету в качестве предназначенного для реализации он не был реализован, прекращается признание данного долгосрочного актива в качестве предназначенного для реализации. В изложенном моменте проявляются отличия белорусской практики признания долгосрочных активов, предназначенных для реализации, от требований МСФО. В связи с чем в целях еще большей гармонизации национального бухгалтерского учета с МСФО, целесообразно дополнить инструкцию № 25 перечнем событий и обстоятельств, не контролируемых предприятием, при наличии которых существует достаточно высокая вероятность подтверждения того, что организация продолжит выполнять план по реализации долгосрочного актива, и которые будут выступать как условия возможности продления признания долгосрочного актива в качестве предназначенного для реализации.

Наряду с условиями признания долгосрочных активов, предназначенных для реализации, важное значение имеет их оценка. Согласно инструкции № 25 долгосрочный актив на дату принятия к бухгалтерскому учету в качестве предназначенного для реализации отражается по наименьшей из балансовой стоимости долгосрочного актива и текущей рыночной стоимости долгосрочного актива за вычетом предполагаемых расходов, непосредственно связанных с его реализацией (далее – расходы на реализацию) [6]. Таким образом, в бухгалтерском учете должно быть признано обесценение долгосрочных активов, предназначенных для реализации. Инструкция № 25 приводит случаи, когда возникают первоначальное обесценение, последующее обесценение и последующий доход по долгосрочным активам, предназначенным для реализации.

Методики оценки долгосрочных активов, предназначенных для реализации, и их отражения в бухгалтерском учете согласно нормам белорусского законодательства соответствует МСФО, в частности IFRS 5, IAS 36 «Обесценение активов», и мировому опыту.

Следует обратить внимание, что при признании в бухгалтерском учете сумм первоначального и последующего обесценения долгосрочных активов, предназначенных для реализации, возникает вычитаемая временная разница в соответствии с инструкцией по бухгалтерскому учету отложенных налоговых активов и обязательств (далее – Инструкция № 113), так как расходы по обесценению в бухгалтерском учете признаются в текущем отчетном периоде, а для налогообложения – в будущих отчетных периодах (в составе затрат на амортизационные отчисления) [4]. В результате в бухгалтерском учете в соответствии с инструкцией № 113 необходимо отразить отложенный налоговый актив, равный произведению суммы первоначального (или последующего) обесценения на ставку налога на прибыль [4]. При признании последующего дохода, сумма которого согласно нормам инструкции № 25 не может превышать сумму накопленного обесценения по соответствующему долгосрочному активу, предназначенному для реализации, в бухгалтерском учете должна быть отражена сумма уменьшения отложенного налогового актива. После реализации долгосрочного актива, предназначенного для реализации, должно производиться уменьшение (погашение) возникших в связи с его обесценением сумм отложенного налогового актива. В случае прекращения признания долгосрочного актива в качестве предназначенного для реализации и восстановления суммы накопленного по нему первоначального и последующего обесценения (суммы последующего дохода) в бухгалтерском учете необходимо погасить имеющиеся по нему суммы отложенного налогового актива.

Согласно пункту 12 инструкции № 25 в случае прекращения признания долгосрочных активов в бухгалтерском учете в качестве предназначенных для реализации по ним должна быть доначислена амортизация за период их отражения в составе указанных активов [6]. Кроме того, если за период нахождения долгосрочных активов в качестве предназначенных для реализации (в случае их невключения в состав рассматриваемых активов) они бы подверглись

обесценению, дооценке или уценке как основные средства и нематериальные активы, то в бухгалтерском учете необходимо определить и отразить суммы обесценения, дооценки и уценки основных средств и нематериальных активов. Это необходимо для того, чтобы на дату прекращения признания долгосрочного актива в качестве предназначенного для реализации данный актив оценивался по наименьшей из его балансовой стоимости до того, как актив был классифицирован в качестве предназначенного для продажи, скорректированной на суммы амортизации или переоценок, которые были бы признаны, если бы актив (или выбывающая группа) не был классифицирован как предназначенный для продажи, и его возмещаемой суммы на дату последующего решения не продавать, что требуют положения IFRS 5.

Принятие инструкции № 25, внедрение в практику белорусского бухгалтерского учета изложенных в ней методик оценки и учета долгосрочных активов, предназначенных для реализации, будет способствовать дальнейшей гармонизации отечественной практики бухгалтерского учета с МСФО и международным опытом в условиях реализации политики Республики Беларусь на интеграцию в мировое экономическое сообщество.

Литература:

1. Об установлении типового плана счетов бухгалтерского учета, утверждении инструкции о порядке применения типового плана счетов бухгалтерского учета и признании утратившими силу некоторых постановлений Министерства финансов Республики Беларусь и их отдельных структурных элементов: Постановление Министерства финансов Респ. Беларусь от 29.06.11 г. № 50: в редакции Постановления Минфина Респ. Беларусь от 02.12.13 г. № 71.
2. Об установлении форм бухгалтерской отчетности, утверждении инструкции о порядке составления бухгалтерской отчетности и признании утратившими силу Постановления Министерства финансов Республики Беларусь от 14 февраля 2008 г. № 19 и отдельного структурного элемента Постановления Министерства финансов Республики Беларусь от 11 декабря 2008 г. № 187: Постановление Министерства финансов Респ. Беларусь от 31.10.11 г. № 111: в редакции Постановления Минфина Респ. Беларусь от 10.12.13 г. № 84.
3. Об утверждении инструкции о порядке начисления амортизации основных средств и нематериальных активов: Постановление Министерства экономики Респ. Беларусь, Министерства финансов Респ. Беларусь, Министерства архитектуры и строительства Респ. Беларусь от 27.02.09 г. № 37/18/6: в редакции Постановления Минэкономики Респ. Беларусь, Минфина Респ. Беларусь, Минархитектуры и строительства Респ. Беларусь от 22.12.12 г. № 117/80/37.
4. Об утверждении инструкции по бухгалтерскому учету отложенных налоговых активов и обязательств: Постановление Министерства финансов Респ. Беларусь от 31.10.11 г. № 113.
5. О введении в действие международных стандартов финансовой отчетности и разъяснений международных стандартов финансовой отчетности на территории Российской Федерации: Приказ Министерства финансов Российской Федерации от 25.11.11 г. № 160н: в редакции Приказа Минфина Российской Федерации от 18.07.12 г. № 106н.
6. О некоторых вопросах бухгалтерского учета: Постановление Министерства финансов Респ. Беларусь от 30.04.12 г. № 25: в редакции Постановления Минфина Респ. Беларусь от 31.05.13 г. № 35.
7. Тексты МСФО на русском языке // [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://dipifr.info>.

IMPORTANȚA ACTIVITĂȚII DE DUE DILIGENCE ÎN CADRUL OPERAȚIUNILOR DE FUZIUNE

*Anca-Simona HROMEI, drd.,
Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași, România*

Abstract. *Mergers are very popular transactions, especially nowadays, but their success is often questionable. One of the influencing factors of success is the due diligence activity made prior to the completion of the transaction. The due diligence aims to identify the strengths but also the weaknesses of the companies involved in the merger, also highlighting the potential risks of this transaction. Its role may be essential in order to ensure the long-term benefits of a merger deal.*

Introducere

Fuziunea societăților comerciale este o temă deosebit de dezbătută, în special la nivel internațional, mai ales din perspectiva succesului sau a insuccesului, pe termen mediu și lung, a acestor operațiuni.

Una din cauzele eșecului operațiunilor de reorganizare a companiilor supuse fuziunii, poate fi atribuită lipsei unei analize atente a implicațiilor pe care aceasta le va avea, atât la nivel operațional, cât și financiar, sau chiar din perspectiva resurselor umane implicate în această tranzacție.

Acest articol urmărește să descrie succint aspectele importante ale unui proces de due diligence inițiat cu ocazia unei fuziuni, precum și sublinierea importanței acestuia în asigurarea succesului tranzacției respective.

Aspecte generale privind fuziunea societăților comerciale

Fuziunea societăților comerciale reprezintă o modalitate de reorganizare la care două sau mai multe companii pot apela, atunci când decid să se unească, în vederea formării unei companii mai puternice, cu o stabilitate mai mare pe piață, și care poate beneficia de numeroase avantaje competitive.

În fapt, operațiunea de fuziune presupune reunirea patrimoniilor a două sau mai multe companii într-una singură, putându-se realiza prin două modalități, respectiv prin absorbție și prin contopire.

Fuziunea prin absorbție implică preluarea tuturor activelor și pasivelor unei societăți, considerată absorbită, de către o altă companie, având rol de absorbantă. Societatea care transferă întregul patrimoniu se va dizolva, fără lichidare, însă acționarii sau asociații săi vor fi remunerați pentru aportul lor, cu titluri ale companiei rezultate în urma fuziunii.

În ceea ce privește cea de a doua modalitate de realizare a fuziunii, respectiv contopirea, aceasta se va realiza prin reunirea patrimoniilor tuturor companiilor implicate, în vederea creării unei noi societăți comerciale. Și în acest caz, proprietarii de titluri din cadrul societăților care se vor reuni, vor primi, proporțional cu aportul lor, titluri în cadrul societății nou create.

Prin urmare, se constată faptul că atât în cazul fuziunii prin absorbție, cât și în cazul celei prin contopire, doar o companie va supraviețui, și anume cea al cărei patrimoniu s-a majorat prin preluarea elementelor de active și datorii de la celelalte societăți implicate (Beams *et al.*, 2006, p.348-349).

De asemenea, trebuie precizat și faptul că societatea rezultată în urma fuziunii își va continua activitatea preluând asupra sa totalitatea drepturilor și obligațiilor societăților care încetează a exista ca urmare a fuziunii.

Operațiunea de fuziune are atât implicații juridice cât și financiare, fiind necesară parcurgerea anumitor etape pentru finalizarea cu succes a acestei tranzacții.

Sub aspect juridic, fuziunea implică modificări ale actelor constitutive ale companiilor participante, încetarea personalității juridice a unor întreprinderi, sau, după caz, constituirea unei noi companii.

În fapt, conform legislației românești, fuziunea parcurge trei etape juridice principale, și anume: etapa proiectului de fuziune, etapa aprobării propriu-zise a fuziunii și etapa majorării capitalului social al societății rezultante ori a constituirii celei noi și a radierii societății/societăților absorbite (Piperea, 2005, p.198).

Aceste etape pot fi detaliate la rândul lor, rezultând șase pași succesivi ce trebuie urmați în vederea finalizării procesului de fuziune: realizarea și aprobarea proiectului de fuziune, vizarea și publicarea acestuia, asigurarea opozabilității față de terți, adoptarea hotărârii privind fuziunea de către

adunările generale ale societăților implicate, pregătirea documentelor de modificare a actelor constitutive și, în final, radierea din Oficiul Registrului Comerțului a societăților care încetează să mai existe după fuziune.

Etapetele financiare ce vor fi parcurse, cu mici diferențieri în funcție de tipul de fuziune pentru care s-a optat, pot fi sintetizate astfel:

1. Inventarierea și evaluarea tuturor elementelor de activ și pasiv;
2. Întocmirea situațiilor financiare înainte de fuziune;
3. Evaluarea globală a companiilor pentru determinarea aportului net a fiecăreia dintre acestea, prin metodele de evaluare prevăzute de legislația în vigoare;
4. Stabilirea raportului de schimb al titlurilor celor două companii;
5. Determinarea numărului de titluri ce trebuie emise în cadrul societății noi, pentru remunerarea vechilor acționari, precum și a nivelului cu care se va majora capitalul social al societății rezultate prin fuziune;
6. Calculul primei de fuziune, ca diferență între valoarea patrimoniului preluat de la societatea absorbită și valoarea nominală a titlurilor de capital cedate pentru aceste aporturi;
7. Reflectarea în contabilitatea societăților implicate în fuziune a operațiunilor efectuate cu ocazia acesteia.

Rolul procesului de due diligence în cadrul unei operațiuni de fuziune

De regulă, fuziunile inițiate de companii mari, de prestigiu, sunt precedate de un proces de „due diligence”, prin intermediul căruia se va examina starea de sănătate comercială a candidatului la fuziune, asigurându-se că societatea nu se expune la riscuri inutile sau neprevăzute. Pentru realizarea procesului de due diligence vor fi contractați experți contabili pentru revizuirea situațiilor financiare, experți fiscali pentru verificări de natură fiscală, precum și juriști ce vor analiza riscurile expunerii la anumite obligații față de terți (Vulpoi, 2008).

În fapt, un proces de due diligence va implica realizarea unei anchete și a unui audit aprofundat privind situația financiară a unei companii, o evaluare juridică, financiară și strategică a tuturor documentelor, relațiilor de parteneriat, precum și a structurii organizaționale a companiilor ce doresc să fuzioneze, dar mai ales a celor care vor fi preluate prin fuziune, pentru a se asigura relevanța și oportunitatea realizării acestei operațiuni. Astfel compania este investigată amănunțit, în special din punct de vedere legal, financiar, comercial și operațional, pentru a se evidenția situația reală cu care aceasta se confruntă, precum și riscurile și beneficiile aferente.

De regulă, activitatea de due diligence se va divide în două componente principale, una financiară și strategică, și una juridică (Sherman, Hart, 2006, p.64). Echipa care va aborda aspectele juridice se va concentra pe identificarea eventualelor probleme legale ce ar putea împiedica realizarea fuziunii, precum și a anumitor litigii ori prevederi contractuale speciale ce trebuie avute în vedere atunci când se preiau activele și datoriile societăților absorbite sau a celor care se vor contopi.

Cea de a doua echipă va analiza aspectele financiare și strategice, verificând nivelul performanței înregistrat în trecut de compania parteneră și comparând-o cu performanța raportată de aceasta, avându-se în vedere posibilitatea de integrare a resurselor umane și financiare a companiilor participante, identificarea și confirmarea sinergiilor ce pot fi realizate la nivel operațional, de producție și distribuție, precum și a eventualelor economii de scară ce se pot obține ulterior fuziunii.

Un due diligence minuțios va acoperi un număr foarte mare de documente și informații, de la balanța de verificare a companiei, informațiile legate de tranzacțiile cu active, transferul de părți sociale, până la implicații de mediu, performanță financiară, fiscalitate, resurse umane, precum și multe alte aspecte ce țin de desfășurarea afacerii. Acestea ce vor fi analizate de economiști, juriști, precum și de alți specialiști în management și consultanță (Hitt, Harrison, Ireland, 2001, p.18-19).

Unii specialiști sunt de părere că activitatea de due diligence se desfășoară în trei etape, respectiv înaintea deciziei finale privind fuziunea, în timpul demarării tranzacțiilor privind fuziunea, precum și ulterior fuziunii, pentru facilitarea unei integrări mai rapide a activităților companiilor care au fuzionat.

Fiecare societate ce ar dori să se implice într-o operațiune de fuziune ar trebui să demareze individual un proces de due diligence, pentru a identifica un posibil profil al companiei căutate drept partener, pe baza motivației principale a deciziei de reorganizare.

Odată identificată posibila companie parteneră pentru realizarea fuziunii, activitatea se va concentra asupra determinării beneficiilor ce pot fi obținute ca urmare a fuziunii, dar și către identificarea posibilelor riscuri.

Informațiile obținute în urma activității de due diligence vor fi deosebit de utile și după finalizarea fuziunii. Echipele care au fost implicate în această activitate cunosc cel mai bine companiile care au fuzionat, fiind cele mai în măsură să identifice punctele forte de la nivelul fiecărei activități ce ar trebui valorificate, cei mai calificați angajați, ce ar putea fi delegați pentru instruirea angajaților noi, proveniți de la companiile preluate, precum și să ofere sprijin managerilor în etapa de tranziție de la activitățile individuale la afacerea unică, și pentru o integrare mai rapidă atât la nivel operațional, cât și din perspectiva resurselor umane, putând identifica mai rapid și eventualele oportunități (Harvey, Lusch, 1998, p.17-21).

Rezultatele unui proces de due diligence demarat înainte de finalizarea unei operațiuni de fuziune ar putea chiar influența decizia finală cu privire la aceasta. Există anumite elemente ce pot fi considerate “semnale de alarmă”, și care, odată identificate, ar trebui tratate și analizate deosebit de atent întrucât ar putea avea o influență negativă asupra activității companiei rezultate în urma fuziunii. (Lajoux, 2007)

Posibilele semnale de alarmă de la nivel operațional includ variații foarte mari ale nivelului cifrei de afaceri, precum și o raportare inadecvată a aspectelor nefinanciare, care ar putea indica o activitate instabilă, nesigură.

De asemenea, demisia auditorilor interni sau externi, schimbări la nivelul metodelor contabile, vânzarea acțiunilor deținute de persoane care fac parte din echipa de conducere, precum și evoluția anormală a anumitor indicatori economico-financiar, pot fi indicii pentru o posibilă fraudă sau pentru grave probleme la nivel financiar, sau semnale ale unei intrări în insolvență.

Așa cum s-a precizat anterior, o atenție deosebită trebuie acordată litigiilor cu autoritățile publice, clienți, angajați sau chiar acționari, societatea care preia aceste obligații putând astfel estima eventualele ieșiri viitoare de numerar.

Concluzii

Operațiunile de fuziune pot fi variante eficiente de consolidare a unei afaceri, însă acestea pot fi sortite eșecului în condițiile în care, anterior fuziunii, nu are loc o informare amănunțită cu privire la toate companiile implicate.

Scopul activității de due diligence este tocmai acela de a realiza o analiză și un audit asupra tuturor nivelurilor unei afaceri (operațional, financiar, juridic, al resurselor umane, managerial, strategic), în vederea identificării posibilelor riscuri ce ar putea rezulta din finalizarea fuziunii, dar și a eventualelor beneficii, sau sinergii ce pot fi obținute pe această cale.

Un due diligence eficient presupune participarea a numeroși specialiști din diferite domenii (financiar, juridic, fiscal, managerial etc.), rezultatele obținute de fiecare dintre aceștia fiind apoi sintetizate și corelate, pentru a forma o opinie cu privire la oportunitatea realizării fuziunii.

În concluzie, se poate afirma faptul că, deși este un proces ce implică timp și costuri suplimentare, rolul acestuia este deosebit de important, fiind cel care poate anticipa succesul sau eșecul unei operațiuni de fuziune.

Referințe bibliografice:

1. Beams, F.A., Anthony, J.H, Clement R.P., Lowensohn, S.H, Advanced Accounting 9th edition, Editura Pearson Education, Upper Saddle River, New Jersey, 2006;
2. Harvey, M., Lusch, R.F., Beyond Traditional Due Diligence for Mergers and Acquisitions in the 21st Century, Review of Business, vol.19, nr.3, 1998;
3. Hitt, M.A., Harrison, J.S., Ireland, R.D., Mergers and Acquisitions, A Guide to Creating Value for Stakeholders, Oxford University Press, New York, 2001;
4. Lajoux, A.R., M&A Due Diligence in the New Age of Corporate Governance, Ivey Business Journal Online, 2007;
5. Piperea, Gh, Societăți comerciale, piață de capital. Acquis comunitar, Editura All Beck, București, 2005;
6. Sherman, A. J., Hart, M.A., Mergers and Acquisitions from A to Z, ediția a doua, American Management Association, New York, 2006;
7. Vulpoi, M., Coordonatele unei fuziuni de succes, Revista Consulting Review, nr.9, noiembrie 2008.

ROLUL IFRS ÎN ACTIVITATEA BANCARĂ

**Victoria POSTOLACHE (Dogotari), lect. univ.,
Universitatea de Stat „Alecu Russo”,
Bălți, Republica Moldova,
drd., ASEM**

The purpose of this study is to analyze the tasks of IFRS as a system, based on separate categories of users and their needs in determining the role of IFRS in the banking activity. This research provides an overview of the IFRS, which have a big importance for banks in conditions of current uncertainty. The aim is to highlight key aspects of the impact of IFRS on the banking activity.

Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) sunt standarde și norme de raportare a informațiilor financiare. IFRS au fost stabilite și aprobate de către Consiliul pentru Standarde de Contabilitate Financiară (IASB). Comitetul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate (IASC) și IASB, au promulgat Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS) în 2001.

Băncile comerciale din Republica Moldova au trecut la IFRS începând cu 1 ianuarie 2012, pledând pentru unificarea rapoartelor financiare și facilitarea accesului investitorilor la informația necesară. Trecerea dată nu a fost una ușoară din motiv că sistemul bancar nu era pregătit pentru a reflecta în contabilitate elementele de activ, pasiv sau venituri la valoarea cerută de IFRS și nici cadrele nu erau bine inițiate în acest domeniu. Un moment important îl constituie și impactul crizei, care a adus pagube întregului sistem financiar mondial.

Îmbunătățirea mediului de informații ca urmare a schimbării IAS și IFRS este condiționată de cel puțin doi factori. În primul rând, îmbunătățirea se bazează pe premisa că trecerea la IFRS constituie schimbarea la un GAAP care induce raportare financiară de calitate superioară. De exemplu, Barth, Landsman și Lang [4] constată că băncile comerciale care au adoptat IFRS au de gestionat venituri mai mari, recunoașterea pierderilor este mai rapidă, și în rezultat obțin o valoare relevantă a veniturilor, toate rezultă ca dovadă a calității mai bune a contabilității. În al doilea rând, sistemul de contabilitate este o componentă complementară a sistemului instituțional global al țării [2] și este, de asemenea, determinat de stimulentele raportării financiare.

La Porta, Lopez-De-Silanes, Shleifer și Vishny [8, p. 1113 - 1115] oferă prima anchetă a efectului sistemului juridic asupra sistemului financiar al țării. Ei au găsit că țările cu drept comun au sisteme de contabilitate mai bune și o mai bună protecție a investitorilor decât țările cu drept reglementat prin coduri (cazul Republicii Moldova). Printre alți factori asociați cu calitatea de raportare financiară se numără și sistemul de impozitare, structura proprietății, sistemul politic, structura de capital, precum și dezvoltarea pieței de capital.

Funcția economică fundamentală a standardelor de contabilitate este de a oferi „un acord cu privire la cum tranzacțiile comerciale importante trebuie să fie puse în aplicare” [2, p. 19]. Îmbunătățirea literaturii existente la contabilitate ca urmare a adoptării voluntare a IFRS (de exemplu, Barth, Landsman, W., Lang, M.) pentru a reduce asimetria de informații între manageri și acționari poate fi evidențiată de active adecvate și de gestionarea veniturilor, costuri mai mici de capital, și capacitatea mare de prognoză a investitorilor cu privire la câștigurile viitoare ale instituției financiare.

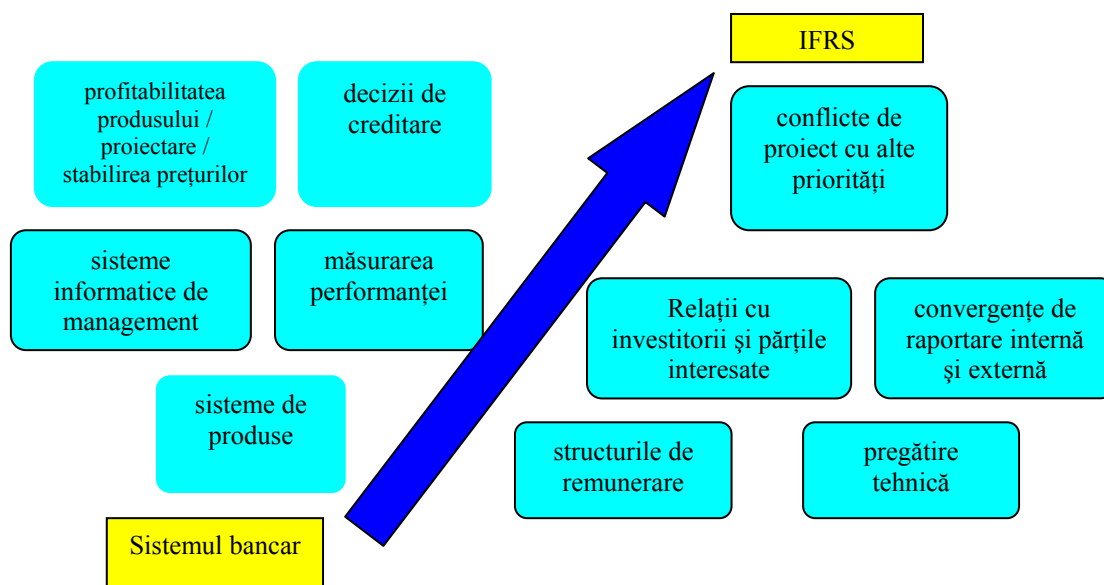

Figura 1. Implicații de trecere la IFRS

Barth în colaborare cu alți savanți [4] sugerează că calitatea contabilității ar putea fi îmbunătățită prin eliminarea metodelor contabile alternative, care sunt mai puțin reflectorizante în ceea ce privește performanța instituțiilor financiare și sunt utilizate de către manageri pentru a gestiona profiturile. Ei compară managementul veniturilor pentru cei care trec în mod voluntar la IFRS cu cei care folosesc standardele contabile interne. Tot ei au găsit că, după adoptarea IFRS, instituțiile financiare obțin un venit net mai mare, un raport mai mare al venitului net generat de fluxurile de numerar și o corelație mai mare între angajamente și fluxurile de numerar.

Ca o prelungire a acestor constatări, Daske și alții [6] se concentrează pe eterogenitatea consecințelor adoptării voluntare a IFRS pentru a găsi că piețele de capital răspund modest la raportarea voluntară conform IFRS. În general, dovezile cu privire la asocierea dintre adoptarea voluntară a IFRS și calitatea contabilității este mixtă, cu toate că documentele care reflectă date mai recente indică o mai bună calitate a contabilității printre cei care adoptă IFRS [5]. O trăsătură comună a acestor studii este că, o mare parte din studiile anterioare privind respectarea IFRS se referă la adoptarea voluntară, care, prin definiție, suferă de selecție [1, p. 417 - 418].

Există mai multe domenii potențiale de aplicare a IFRS, care trebuie luate în considerare, cum ar fi combinații de afaceri, consolidarea de vehicule cu destinație specială și reclasificarea instrumentelor financiare între datorie și capitaluri proprii. Unele dintre provocările de conversie ale IFRS pentru instituțiile financiare includ:

1. Sistemele neflexibile de raportare;
2. Subestimarea efortului implicat;
3. Numeroase lacune de date – de obicei IFRS dau naștere la sute de cerințe specifice de date noi;
4. Conflictele cu alte proiecte (Basel II sau Basel III);
5. Modificări și îmbunătățiri de sistem și de proces;
6. Management proiect riguros și disciplinat;
7. Acceptarea schimbării în cadrul instituției;
8. Transferul de cunoștințe și de formare;
9. Eficacitate speculativă, de împrumut și modele de certificate care pot fi dificile și costisitoare în dezvoltare;
10. IFRS este încă în evoluție și modificări continue.

Aplicarea IFRS duce la o înaltă calitate, transparență a situațiilor financiare comparabile, care sunt bazate pe principii contabile moderne și concepte care sunt aplicate pe piețele mondiale.

Avantajele aplicării IFRS sunt următoarele:

- IFRS îmbunătățește nivelul de comparabilitate dintre conturile contabile din diferite țări;
- cerințele de publicare stricte îmbunătățesc vizibilitatea datoriilor, cum ar fi costurile

- viitoare cu pensiile și schemele de stoc ale angajaților;
- adoptarea IFRS poate oferi o mai mare reasigurare pentru investitori, agenții de rating de credit și creditori, investitori potențiali care au acces la costuri mai reduse de capital în conformitate cu un risc mai mic.

Pe lângă avantajele prezentate, amintim și cele propuse de Gordon [7], care a enumerat beneficiile în urma adaptării a IFRS peste tot în lume:

- informații financiare mai bune pentru acționari;
- informații financiare mai bune pentru autoritățile de reglementare;
- comparabilitate sporită;
- o mai bună transparență a rezultatelor;
- creșterea capacității de a asigura cota transfrontalieră;
- o mai bună gestionare a operațiunilor la nivel mondial;
- cost scăzut de capital.

Dezavantajele vădite ale utilizării IFRS sunt:

- adoptarea IFRS poate aduce costuri suplimentare semnificative pe termen scurt pentru băncile comerciale, cum ar fi taxele pentru plata specialiștilor contabili externi și pregătirea celor din interiorul băncii;
- ca ajustări pentru a se conforma cu IFRS se pot face comparații de performanță de la an la an, lucru dificil pentru analiștii investițiilor. S-ar putea crea incertitudine și volatilitate a prețurilor de stoc.

Cu toate acestea, se pot întreprinde careva pași ce ar diminua efectele negative. Lista acțiunilor de verificare ar putea cuprinde următoarele:

- a) luarea în considerare a beneficiilor introducerii IFRS de raportare față de management, aducând îmbunătățirea calității și coerenței la informațiile interne ale băncii pe care se bazează deciziile-cheie;
- b) băncile multinaționale ar trebui să examineze beneficiile adoptării IFRS în cadrul sediului băncii lor pentru a îmbunătăți comparabilitatea la nivel internațional;
- c) băncile ar trebui să fie pregătite să utilizeze expertiză externă pentru a facilita trecerea la convențiile IFRS.

Asigurarea mediului de raportare financiară corporativă de calitate depinde de mecanismele eficiente de aplicare. Adoptarea doar a standardelor internaționale de contabilitate și de raportare nu este suficientă. Există trei legături importante în secvența de aplicare:

- a) directorii și managementul de vârf trebuie să se asigure că situațiile financiare sunt întocmite în conformitate cu standardele stabilite;
- b) auditorii trebuie să acționeze în mod independent și judicios pentru a se asigura că situațiile financiare sunt conforme cu standardele contabile aplicabile și reprezintă o poziție fidelă și corectă a situației financiare a băncii comerciale;
- c) atât organizațiile de autoreglementare, cât și autoritățile de reglementare legale, trebuie să pună în aplicare măsuri pentru monitorizarea eficientă a respectării reglementărilor în vigoare și să ia în mod constant măsuri adecvate împotriva contraveniențelor.

Un efect major de conversie la IFRS va fi efortul necesar sporit al entității bancare pentru a captura, analiza și raporta date noi pentru a se conforma cu cerințele IFRS. Luarea deciziilor strategice și tactice referitoare la sistemele de informații și procesele de sprijin la începutul proiectului ajută la costurile și riscurile care decurg din posibila suprapunere a eforturilor sau schimbărilor în abordarea într-o etapă ulterioară.

Efortul temporar în introducerea conversiei la IFRS poate fi forța de muncă intensivă care de multe ori rămâne în acțiune după ce proiectul de conversie este terminat.

Trecerea la IFRS depinde de factori, cum ar fi:

- banca utilizează sisteme de planificare a resurselor întreprinderii – toate sistemele majore de planificare a resurselor întreprinderii sunt în măsură să se ocupe de contabilitatea dublă;
- volumul și amestecul de aprovizionare dezvoltat și sistemul de furnizor pentru procese de raportare financiară;
- nivelul de personalizare – cu cât este mai personalizat sistemul, cu atât mai mult efort se depune pentru planificarea procesului de conversie;
- numărul de sisteme necesare pentru raportarea financiară – un număr mai mare de sisteme

va necesita actualizări semnificative în vederea consolidării.

Cele mai multe operațiuni bancare au o serie de procese pentru a face față raportării geografice a produsului. Multe dintre aceste procese vor trebui să fie analizate și reproiectate în conformitate cu IFRS. Gradul diferitor sisteme de informații în cadrul unei organizații și diferite cerințe de raportare locală vor complica lucrurile și mai mult, mai ales în cazul în care raportarea de control intern este necesară.

Băncile ar trebui să analizeze cu atenție impactul schimbărilor IFRS asupra depozitului de date și aspectele relevante ale raportării interne și externe. În multe entități, raportarea internă se realizează pe o bază similară cu raportarea externă, folosind aceleași date și sisteme, prin urmare, vor fi necesare schimbări pentru a se alinia cu IFRS. Cu potențiale și multiple modificări la aceleași sisteme de informare este necesară, o coordonare atentă și un management riguros de testare, toate formând cheia succesului.

Instituțiile financiare de raportare în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS-uri) continuă să se confrunte cu un flux constant de noi standarde și interpretări. Volumul modificărilor a IFRS va fi substanțial în următorii trei sau patru ani. Modificările IFRS variază de la unele minore la modificări semnificative ale principiilor fundamentale. Aceste schimbări vor afecta multe domenii diferite de raportare a informațiilor financiare, inclusiv introducerea de cerințe ample de publicitate, prezentarea situațiilor financiare, precum și modul cum sunt recunoscute și evaluate nu doar activele și obligațiile băncii, dar și instrumente financiare și beneficiile angajaților.

Modificările vor avea probabil, un impact și asupra sistemelor informatice și a proceselor de reglementare a capitalului de mai multe bănci. Mai mult decât atât, schimbările pot avea un impact asupra deciziilor de afaceri, cum ar fi ce produse financiare s-ar putea oferi, crearea de acorduri comune sau structurarea anumitor tranzacții. Provocarea pentru care se întocmesc IFRS este de a obține o înțelegere a informației, de a evalua implicațiile lor asupra activității băncii, și de a lua în considerare calendarul de adoptare și planul de punere în aplicare în timp util a modificărilor.

Impactul IFRS asupra activității băncilor este unul semnificativ, fiind necesare reglementări care nu ar defavoriza clientul dar nici banca, respectiv să ia în considerare interacțiunea dintre schimbările contabile și provocările macroeconomice de reglementare mai larg, inclusiv:

- Basel III;
- COREP / FINREP;
- Directiva privind piețele instrumentelor financiare;
- Actul Dodd – Frank;
- taxele bancare jurisdicționale și impozitarea.

Exemple de provocări comerciale, financiare, de reglementare și organizaționale care există pentru bănci includ:

- gestionarea așteptărilor și educarea părților interesate externe în timpul perioadei de schimbare;
- înțelegerea deciziilor luate de către colegii lor din industrie;
- produsele de restructurare, atunci când produsele actuale și modelul mediului de afaceri nu mai poate fi viabil pentru o bancă sau contrapartida sa;
- evaluarea modului de reclasificare va avea un impact asupra rapoartelor cheie, de reglementare a capitalului și a impozitelor;
- capacitatea sistemelor, având în vedere și datele necesare pentru a satisface cerințele de prezentare;
- evaluarea riscului operațional a crescut, acesta cauzat de schimbări în sistemele și procesele informaționale;
- gestionarea la nivel de organizație, schimbare, creșterea concurenței pentru resurse, sisteme de date și de aliniere a proceselor și managementul calității.

Este important ca beneficiile menționate să fie păstrate pe tot parcursul proiectului pentru a oferi o direcție clară și obiective bine argumentate pentru toate părțile implicate.

Referințe bibliografice:

1. Ashbaugh, H., & Pincus M. (2001). Domestic Accounting Standards, International Accounting Standards, and the Predictability of Earnings. *Journal of Accounting Research*, 39, 417-434.
2. Ball, R. (2001). Infrastructure requirements for an economically efficient system of public

- financial reporting and disclosure. *Brookings-Wharton Papers on Financial Services*, pp. 127-69.
3. Barth, M. E., Landsman W. R., Lang, M. H., & Williams, C. D. (2008). *Accounting quality: International accounting standards and US GAAP*, SSRN.
 4. Barth, M., Landsman, W., & Lang, M. (2006). *International accounting standards and accounting quality*. Working Paper, Stanford University and University of North Carolina at Chapel Hill.
 5. Christensen, H. B., Lee, E., & Walker, M. (2008). Incentives or standards: What determines accounting quality changes around IFRS adoption?. [Online] Available: <http://ssrn.com/abstract=1013054>
 6. Daske, H., Hail, I., Leuz, C., & Verdi, R. (2007). Mandatory IFRS reporting around the world: early evidence on the economic consequences. Working paper, University of Chicago, 2007. [Online] Available: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1024240
 7. Gordon, J., Serafeim, G., & Serafeim, I. (2008). Does Mandatory IFRS Adoption Improve The Information Environment?. [Online] Available: <http://ssrn.com/abstract=1264101>
 8. La Porta, R., Lopez-De-Silanes, F., Shleifer, A., & Vishny, R. (1998). Law and finance. *Journal of Political Economy*, 106 (6), pp. 1113-55.
 9. American Institute of Certified Public Accountants (AICPA) on IFRS: www.ifrs.com
 10. IFRS Foundation and International Accounting Standards Board (IASB): www.ifrs.org

RAPORTAREA FINANCIAR-CONTABILĂ ÎN CADRUL COMPANIILOR MULTINAȚIONALE

Carmen NISTOR, drd., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, România

Abstract. *Being the result of aggregating the financial position and activities of a group of individual companies, knowledge of detailed accounts is necessary to analyse and understand the financial statements of a multinational company. In order to do that, in this article, we take a closer look at the components of financial statement with multinationals, according to IFRS rules. As we are about to see, the need for transparency and control plays an important role when looking at a group that employs thousands of people and whose action affects many countries, additional accounting and disclosure rules being necessary.*

1. Introducere

O companie multinațională reprezintă o combinație între mai multe entități individuale care acționează în state și pe piețe diferite și operează sub o structură unificată de management. De obicei, un astfel de grup are sisteme contabile sofisticate, capabile să furnizeze informații interne detaliate în timp util, menținând, în același timp, toate funcțiile obișnuite ale unui sistem financiar de raportare (Stolowy et al, 2013).

Fiecare companie dintr-un grup trebuie să întocmească situații financiare individuale, utilizate, în majoritatea cazurilor, în scopuri fiscale, iar, ulterior, grupul pregătește situațiile financiare consolidate în care sunt agregate toate informațiile financiare ale companiilor individuale pe care le controlează. Acestea din urmă reflectă poziția financiară, performanța și fluxurile de numerar ale grupului, fiind întocmite pentru a oferi o imagine globală asupra întregului grup și nicidecum pentru impozitare. Prin urmare, situațiile financiare consolidate sunt lipsite de constrângerile impuse de reglementările fiscale (Aerts, Walton, 2013).

În majoritatea statelor, normele în vigoare pentru întocmirea situațiilor financiare consolidate sunt separate de cele existente în cazul situațiilor financiare individuale, deși majoritatea se bazează pe acestea din urmă. În cercurile internaționale, normele contabile utilizate sunt, în primul rând, cele emise de IASB (International Accounting Standards Board), deși există, desigur, multe alte grupuri americane sau companii străine listate în SUA, care respectă normele US GAAP emise de organismul american de reglementare FASB.

Frecvența de publicare a situațiilor financiare consolidate este anuală, acestea fiind disponibile la

adresele oficiale de internet (site-uri) ale companiilor, într-un singur document cunoscut ca „raportul anual” sau „raportul corporativ”.

2. Raportul anual

Conținutul raportului anual diferă de la o companie la alta, dar, are în general, următoarea structură:

1. *Materiale publicitare corporative* (Corporate publicity material). Această componentă nu este obligatorie potrivit reglementărilor internaționale, constituind o revizuire a activităților companiei, fiind însoțită de Declarația sau Scrisoarea președintelui. De obicei, cuprinde multe fotografii și este proiectată pentru a oferi o imagine bună asupra companiei. Informațiile existente în cadrul acestei structuri nu ar trebui să fie eliminate de utilizator, o mare parte din ele fiind relevante.

2. *Raportul de management* (Management report) poate provoca uneori confuzii, având în vedere că în materialul publicitar pot exista elemente comune cu această componentă. IASB se referă la această raportare sub denumirea de „Comentarii ale managementului”. Cu toate acestea, în funcție de specificul reglementărilor și tradițiilor dintr-o țară, situațiile financiare consolidate pot fi însoțite și de alte rapoarte adiacente. De exemplu, companiile listate în SUA trebuie să furnizeze „Discuții și analize ale managementului” (Management’s Discussion and Analysis – abreviat MDA) în care rezultatele curente ale companiei sunt comparate cu cele din perioada precedentă și se fac prognoze pentru anii viitori. În mod similar, companiile multinaționale originare din Marea Britanie întocmesc o „Retrospectivă operațională și financiară” (Operating and Financial Review – OFR).

În 2010 IASB a emis o declarație practică IFRS, intitulată „Comentarii ale managementului” (Management Commentary) în care a dezvoltat un cadru larg, fără caracter obligatoriu, a acestui tip de raportare. Acesta este practic un raport narativ care dezvoltă contextul specific interpretării aspectelor referitoare la poziția financiară, performanța și progresele înregistrate de o companie pe parcursul unui exercițiu financiar. În acest sens, managementul ar trebui să ofere perspectiva sa asupra activității companiei pentru a ajuta utilizatorii să înțeleagă mai bine situațiile financiare ale companiei, obiectivele de management și strategiile folosite pentru punerea lor în practică. Acest raport vine în completarea situațiilor financiare, prin declarații și explicații suplimentare ale managementului cu privire la condițiile și evenimentele economice care au condus la informațiile financiare existente.

În declarația practică IFRS se sugerează că o astfel de situație ar trebui să cuprindă următoarele domenii esențiale:

- a) natura afacerii;
- b) obiectivele de management și strategiile conexe;
- c) resursele cheie, riscuri și relații specifice;
- d) rezultatele operațiunilor și perspectivele lor;
- e) indicatori critici ai performanței pentru a evalua progresele înregistrate în îndeplinirea obiectivelor de management.

Subliniem totuși că declarația practică IFRS nu este un standard. Prin urmare, companiile nu sunt obligate să respecte prevederile acesteia, cu excepția cazului în care există cerințe specifice competenței lor. De asemenea, directivele UE solicită companiilor să publice un raport oficial de activitate, inclusiv o analiză narativă a evoluției companiei, a activităților desfășurate și a riscurilor și incertitudinilor cu care se confruntă. În plus, dacă este cazul, raportul ar trebui să includă indicatori cheie privind performanța companiilor, evenimente extraordinare, probleme de mediu etc.

Directiva UE privind transparența a extins aceste informații pentru companiile cotate la bursă cu o declarație privind guvernanta corporativă în care companiile trebuie să prezinte informații cu privire la practicile lor de guvernanta corporativă. Auditorii trebuie să verifice dacă informațiile furnizate în raportul de gestiune este în concordanță cu situațiile financiare anuale pentru același an financiar. Cu toate acestea, unele state membre UE au mers dincolo de această cerință, întocmind un raport de gestiune care face obiectul unui audit complet. (Kothari, Barone, 2006)

3. *Situația poziției financiare* (Statement of financial position). La întocmirea situațiilor financiare consolidate, o entitate trebuie să utilizeze politici contabile uniforme pentru raportare, soldurile din interiorul grupului și tranzacțiile intra-grup fiind eliminate (IFRS 10). Interesele în filiale în care o companie deține un procentaj de control mic trebuie să fie prezentate în situația consolidată a poziției financiare la capitaluri proprii, separat de capitalurile proprii ale proprietarilor societății-mamă.

4. *Situația rezultatului global* (Statement of comprehensive income). O entitate include

veniturile și cheltuielile unei filiale în situațiile financiare consolidate de la data la care aceasta câștigă controlul asupra acesteia până la data la care entitatea încetează să controleze filiala. Veniturile și cheltuielile filialei se bazează pe valorile activelor și pasivelor recunoscute în situațiile financiare consolidate la data achiziției (IFRS 10).

De exemplu, cheltuielile cu amortizarea recunoscute în situația rezultatului global după data achiziției se bazează pe valorile juste ale activelor amortizabile aferente recunoscute în situațiile financiare consolidate la data achiziției.

5. *Situația modificărilor capitalurilor proprii* (Statement of changes in equity). Deși această componentă nu este necesară în toate statele, este în conformitate cu prevederile IFRS. Ea oferă informații suplimentare pentru a ajuta acționarii să înțeleagă mai bine modificările din capitalurile proprii de-a lungul anilor. IAS 1 Prezentarea situațiilor financiare specifică faptul că o companie ar trebui să furnizeze o analiză detaliată asupra modificărilor capitalurilor proprii de pe parcursul unui an, inclusiv plata dividendelor, detalii cu privire la toate clasele de capitaluri proprii și orice modificări ale acestora, profitul net sau pierderea înregistrată și orice cheltuieli sau venituri legate direct de capitalurile proprii. Acestea din urmă trebuie incluse în situația rezultatului global.

6. *Situația fluxurilor de trezorerie* (Statement of cash flows) reflectă evoluția fluxului de numerar (intrări-ieșiri) pe parcursul unui exercițiu financiar. Această componentă este un instrument analitic foarte util, cerut de IAS 7 Situația fluxurilor de trezorerie. O companie multinațională va întocmi o singură situație a fluxurilor de trezorerie, la nivel de grup, privind intrările și ieșirile de numerar.

7. *Rezumatul politicilor contabile semnificative* (Summary of significant accounting policies) constituie o notă legală asupra situațiilor financiare, fiind plasat, de obicei, imediat după situația poziției financiare sau a rezultatului global. Acestea constituie, de regulă, prima componentă a situațiilor financiare consultate de un analist, deoarece în cadrul lor se specifică ce seturi de reguli (IFRS, US GAAP etc.) sunt folosite la întocmirea situațiilor financiare.

8. *Note asupra conturilor* (Notes to the accounts) oferă o analiză suplimentară la celelalte structuri din situațiile financiare. De obicei, în cadrul companiilor multinaționale, majoritatea informațiilor suplimentare se regăsesc în note, prin urmare acestea ar trebui consultate cu atenție.

9. *Raportul auditorilor* (Auditor's report) se regăsește la începutul sau la sfârșitul situațiilor financiare anuale, dar ar trebui consultat primul pentru a vedea dacă există evenimente neobișnuite.

3. Utilitatea situațiilor financiare consolidate

Pentru a permite investitorilor și acționarilor să-și facă o opinie privind poziția financiară și performanța unui grup, este esențial pentru companiile multinaționale să dezvolte conturi de grup, cunoscute sub denumirea de „conturi consolidate” sau „situații financiare consolidate”. Acestea sunt necesare deoarece conturile societății mamă conțin puține informații utile despre potențialul, performanța, resursele și obligațiile grupului.

După cum se menționează și în IFRS 10, situațiile financiare consolidate sunt „situațiile financiare ale unui grup, în care bunurile, datoriile, capitalurile proprii, veniturile, cheltuielile și fluxurile de numerar ale societății-mamă și filialele sale sunt prezentate ca și cele ale unei singure entități economice”. După cum se observă, definiția IASB este destul de restrictivă, în sensul că se referă doar la societatea-mamă și filialele sale. Însă, societatea-mamă poate avea relații, asocieri și aranjamente comune și cu alte entități. În această situație ele pot fi, de asemenea, incluse în perimetrul de consolidare.

4. Concluzii

Cele mai multe întreprinderi economice de mari dimensiuni funcționează ca grupuri de persoane juridice, prin urmare au nevoie de situații financiare exacte care să reflecte averea și performanța întregului grup. În acest sens, situațiile consolidate includ informații financiare atât de la compania-mamă, cât și de la filialele sale. După cum se observă și din cuprinsul prezentului articol, în afara componentelor clasice din situațiile financiare anuale ale unei companii (situația poziției financiare, a rezultatului global, a fluxurilor de trezorerie, situația modificărilor capitalurilor proprii), în cadrul raportării financiare a companiilor multinaționale regăsim și alte componente care aduc informații suplimentare pentru utilizatorii interesați. Avem în vedere aici materialele publicitare corporative, raportul managementului, rezumatul politicilor contabile semnificative, note asupra conturilor, precum și raportul auditorilor. Toate acestea contribuie la realizarea unei imagini globale asupra grupului ca întreg, fiind destinat, în special, investitorilor și, mai puțin, organismelor fiscale ale statelor în care

societatea-mamă și/sau filialele își desfășoară activitatea.

Bibliografie:

1. Aerts, W., Walton, P. (2013), *Global Financial Accounting and Reporting: Principles and Analysis*, 3rd edition, Cengage Learning EMEA, Hampshire, U.K.
2. Elliot, B., Elliot, J. (2011), *Financial Accounting and Reporting*, 14th edition, Pearson Education Limited, Essex, U.K.
3. Kothari, J., Barone, E. (2006), *Financial Accounting: An International Approach*, Pearson Education Limited, Essex, U.K.
4. IFRS 10 (2011), *Consolidated Financial Statement*.
5. Stolowy, H., Lebas, M.J., Ding, Y. (2013), *Financial Accounting and Reporting: A Global Perspective*, 4th edition, Cengage Learning EMEA.

STANDARDELE INTERNAȚIONALE DE RAPORTARE FINANCIARĂ (IFRS) – BAZELE CONCEPTUALE ȘI APLICAREA ACESTORA ÎN PRACTICA ENTITĂȚILOR AUTOHTONE

Natalia CURAGĂU, dr., conf. univ., ASEM

Abstract. *Switching to the accounts in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRS) by entities in Moldova is dictated by the need to respond to the global economy and business communication.*

Application of international accounting standards certainly offers a number of advantages for entities in the RM.

The main advantage of the application of these accounting rules is the possibility of strengthening the international financial statements for multinational companies and increase the confidence of potential foreign investors.

IFRS are essential for safe and efficient operation of national and international markets and provides greater transparency and comparability in financial reporting. Also, IFRS have a major contribution to a better understanding of the financial position and performance of reporting entities, and thus increase access to international financial markets entities.

Standardele Internaționale de Raportare Financiară (cunoscute sub acronimul IFRS provenit de la denumirea în limba engleză International Financial Reporting Standards) reprezintă un set de standarde contabile. În prezent, ele sunt emise de International Accounting Standards Board (IASB). Multe dintre standardele care fac parte din IFRS sunt cunoscute sub vechea denumire de Standarde Internaționale de Contabilitate (IAS). Referențialul contabil internațional este produsul organismului internațional de normalizare „Consiliul internațional al standardelor contabile” IASB. Înființat în anul 1973, acest organism a avut ca obiective elaborarea și publicarea în interesul publicului de standarde contabile internaționale ce trebuie să fie respectate cu ocazia prezentării situațiilor financiare, precum și asigurarea acceptării și aplicării acestor norme la nivel mondial.

Standardele internaționale pot fi aplicate numai entităților mari (în special grupuri de societăți) care au vocație internațională și care sunt influențate sau sunt chiar consecințele fenomenelor de mondializare și de globalizare. Situațiile financiare ale unei entități, indiferent de țara de origine, întocmite conform Standardelor contabile internaționale vor fi acceptate pe orice piață de capital din lume.

Armonizarea în contextual internațional se realizează prin asimilarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) emise de Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate (IASB). Uniunea Europeană este preocupată pentru armonizarea deplină între Directivele Europene și Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), IFRS-urile fiind obligatorii pentru întocmirea situațiilor financiare consolidate. O mare parte din țările membre ale Uniunii Europene aplică reglementări contabile naționale conforme cu directivele europene, la întocmirea situațiilor financiare individuale, iar Standarde Internaționale de Raportare Financiară sunt utilizate pentru întocmirea situațiilor financiare consolidate.

Societățile comerciale autohtone ale căror valori mobiliare la data bilanțului sunt admise la

tranzacționare pe o piață reglementată, care întocmesc situații financiare consolidate, companiile și societățile naționale, persoanele juridice care aparțin unor grupuri de societăți și care intră în perimetrul de consolidare de către o societate-mamă, persoane juridice care beneficiază de împrumuturi nerambursabile sau cu garanția statului, au avut obligația ca începând cu exercițiul financiar 2012 să aplice Standardele Internaționale de Raportare Financiară. Situațiile financiare obținute prin aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară fac obiectul auditului financiar.

Internaționalizarea este susținută de armonizarea sistemului contabil autohton cu elementele referențialului contabil internațional sau implementarea directă a elementelor referențialului contabil internațional. Acest referențial cuprinde: - un cadru contabil conceptual (care stabilește obiectivele situațiilor financiare, definește elementele situațiilor financiare, stabilește criteriile de recunoaștere a acestora, prezintă caracteristicile calitative ale situațiilor financiare etc.).

Situațiile financiare sunt întocmite și prezentate de diverse entități din întreaga lume pentru utilizatori externi. Deși astfel de situații financiare pot părea similare de la o țară la alta, există diferențe care probabil au fost cauzate de o varietate de factori sociali, economici și juridici, precum și de faptul că diferite țări, în momentul stabilirii dispozițiilor naționale, au avut în vedere necesitățile unor utilizatori diferiți ai situațiilor financiare.

Aceste circumstanțe diferite au condus la utilizarea unei diversități de definiții pentru elementele situațiilor financiare: de exemplu, active, datorii, capitaluri proprii, venituri și cheltuieli. Totodată, acestea au avut ca rezultat utilizarea unor criterii diferite pentru recunoașterea elementelor în situațiile financiare și o anumită preferință pentru diferitele baze de evaluare. De asemenea, au fost afectate domeniul de aplicare al situațiilor financiare și informațiile prezentate.

Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate s-a angajat să reducă aceste diferențe, urmărind să armonizeze reglementările, standardele contabile și procedurile referitoare la întocmirea și prezentarea situațiilor financiare. Acesta consideră că armonizarea se poate realiza cel mai bine punându-se accent pe întocmirea de situații financiare care să furnizeze informații utile pentru luarea deciziilor economice.

Conform art. 4 al Legii contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007, în Republica Moldova:

- entitatea de interes public ține contabilitatea și întocmește situațiile financiare conform IFRS;
- entitățile care aplică sistemul contabil în partidă dublă, altele decât instituțiile publice și entitățile specificate la alin.(1), art. 4 al Legii contabilității, țin contabilitatea și întocmesc situațiile financiare în baza IFRS sau SNC, conform politicilor contabile;
- entitățile care aplică sistemul contabil în partidă simplă țin contabilitatea conform normelor aprobate de Ministerul Finanțelor;
- în cazul în care prevederile SNC și ale altor acte normative elaborate și adoptate de Ministerul Finanțelor nu stabilesc unele reglementări prevăzute în IFRS, entitatea este încurajată să aplice prevederile IFRS până la acceptarea lor de Guvernul Republicii Moldova;
- instituțiile publice aplică sistemul contabil în partidă dublă, țin contabilitatea și întocmesc rapoartele financiare în baza SNCSP sau a normelor metodologice aprobate de Ministerul Finanțelor pentru sectorul bugetar.

Astfel se poate de specificat că, prima categorie este categoria agenților economici care aplică în activitatea lor standardele internaționale de contabilitate, care se divizează în:

- Agenți economici care sunt obligați prin art. 4, alin. (1) Legii contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007. Acestea sunt entitățile care au importanță deosebită pentru public datorită domeniului de activitate, care reprezintă o instituție financiară, un fond de investiții, o companie de asigurări, un fond nestatal de pensii, o societate comercială ale cărei acțiuni se cotează la Bursa de Valori a Republicii Moldova.
- Agenți economici care deja aplică aceste standarde (IFRS). În cele mai dese cazuri acestea sunt filiale ale companiilor internaționale, care pregătesc situațiile financiare pentru consolidare. Aceste companii în marea majoritate duc evidența contabilă pe parcursul anului în SNC, iar apoi la sfârșitul perioadei de raportare stabilesc diferențele între standarde și întocmesc ajustări pentru a le aduce în conformitate cu IFRS. Unii din acești agenți economici fac aceasta cu ajutorul specialiștilor săi, alții apelează la companii de audit (în marea majoritate a cazurilor la companii din Big4). Trecerea completă la IFRS a acestor

agenți economici nu va fi efectuată în curând, sunt multe probleme din domeniul fiscal, prezentarea situațiilor financiare organelor de stat, lipsa programelor contabile, lipsa personalului calificat etc.

- Agenți economici care doresc să se crediteze la instituții financiare internaționale (dobânda la aceste instituții este cu mult mai mică decât în Republica Moldova) sau care au un potențial investitor străin. Acești agenți economici, la prima etapă, vor face o ajustare a situațiilor financiare întocmite în SNC pentru ale prezenta în SIRF și în cele mai dese cazuri vor apela la companii de audit.
- Agenți economici care vor să emită valori mobiliare pe piața internațională.
- Agenți economici care conform art. 4, alin. (2) Legii contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007 au dreptul să aleagă între IFRS și SNC. Aici de fapt se includ și ultimele trei categorii de mai sus, dar s-a separat într-o categorie distinctă agenții economici care nu au tangențe cu externul. De fapt această categorie este cea mai mare și probabil constituie 90-95% din toți agenții economici existenți în Republica Moldova. Acești agenți economici, probabil, în timpul apropiat nu vor alege IFRS, din cauza că sunt costuri mari pentru trecere: necesitatea specialiștilor care cunosc IFRS, instruire, programe contabile etc.

Un avantaj la trecerea la IFRS poate servi cazul în care agentul economic va fi avantajat la plata impozitelor și taxelor, de exemplu. Aceasta poate fi făcut intenționat pentru a stimula aplicarea IFRS sau neintenționat din cauza lipsei cunoștințelor aprofundate în materia standardelor internaționale. În ultimul caz, într-o perioadă de doi-patru ani vor fi închise toate porțile de acest gen, după ce o să posede și statul de specialiști calificați. De obicei, dacă vor exista asemenea situații, specialiștii din companiile de audit vor găsi aceste lacune și le vor propune clienților săi. Statul înțelege bine că IFRS nu vor fi aplicate la scara largă la noi în țară, și a decis ca SNC să fie ajustate la maxim posibil la IFRS – ceea ce presupune a fi un factor pozitiv.

- Companii de audit și prestare a serviciilor de evidență contabilă. Pe piața națională sunt prezente toate companiile de audit din grupul Big4 și încă câteva companii internaționale mai mici. Aceste companii la sigur dețin specialiști calificați în IFRS, deoarece prestează servicii de audit a situațiilor financiare întocmite conform IFRS, prestează servicii de consultanță, implementare și evidență contabilă conform IFRS. În afară de aceasta mai există și companii locale, la un număr mic, care posedă specialiști în IFRS. Toate aceste companii realizează faptul că IFRS este viitorul nostru apropiat și deținerea specialiștilor calificați în standarde internaționale nu este un mof, ci o necesitate.

Cea de a doua categorie reprezintă pe utilizatori ai situațiilor financiare întocmite conform IFRS, și anume:

- investitorii străini și locali. Investitorii locali nu prea sunt interesați în care standarde sunt întocmite situațiile financiare. Cei străini vor fi cointeresați în primirea rapoartelor conform IFRS, deoarece marea majoritate care caută unde să plaseze banii peste hotare înțeleg și cunosc aceste standarde – este ca și cum o limbă comună de comunicare. Dar aici apare o condiție foarte importantă – investitorii trebuie să primească asigurări clare că rapoartele sunt pregătite calitativ conform IFRS. Aici sunt mai multe soluții, una mai simplă, dar cu cheltuieli suplimentare din partea investitorului sau agentului economic în care se preconizează de a fi investit, situațiile financiare vor fi pregătite de companii de audit internaționale (sau poate vreo câteva recunoscute locale) sau auditate de ele. Altă soluție mai amplă și complexă care vine din partea statului și a profesiei în general prin ridicarea nivelului de credibilitate în profesia contabilă prin stabilirea diferitor nivele de cunoștință, accesul la profesie, dezvoltare profesională continuă, codul etic etc. Numărul acestei categorii de investitori străini este foarte greu de estimat, aici totul depinde de climatul investițional din țară, care este deplin în responsabilitatea statului.

Deci, trecerea la evidența contabilă în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) de către entitățile din Republica Moldova este dictată de necesitatea de a răspunde cerințelor economiei globale și comunicării în afaceri.

Aplicarea normelor contabile internaționale oferă cu siguranță o serie de avantaje pentru entitățile din RM.

Principalul avantaj oferit de aplicarea acestor norme contabile este posibilitatea consolidării situațiilor financiare la nivel internațional pentru companiile multinaționale și creșterea încrederii

potențialilor investitori străini.

IFRS sunt esențiale pentru funcționarea eficientă și sigură a piețelor naționale și internaționale și asigură o transparență și comparabilitate sporită în raportarea financiară. De asemenea, IFRS au o contribuție majoră pentru o mai bună înțelegere a poziției și performanței financiare ale entităților raportoare, și în acest mod sporesc accesul entităților la piețele financiare internaționale.

Totodată, implementarea IFRS în entitățile raportoare va diminua costurile aferente raportării financiare și auditului extern al acestora, eliminând necesitatea întocmirii a mai multor seturi de rapoarte financiare.

Un aspect destul de important se referă la numeroasele diferențe ce apar între standardele contabile naționale și IFRS. Principalele momente în acest sens ar fi noțiunea de valoare justă; evaluarea și determinarea pierderii din depreciere (pierdere de valoare) a valorilor mobiliare, creditelor, activelor materiale pe termen lung, activelor nemateriale, stocurilor, creanțelor și altor active; aplicarea ratei dobânzii efective la evaluarea veniturilor aferente activelor financiare; tratamentul contabil al activelor financiare desemnate la valoarea justă prin Raportul de profit și pierderi, păstrate până la scadență și a celor disponibile pentru vânzare; instrumentelor financiare derivate etc.

Societățile comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată au obligația de a aplica Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) la întocmirea situațiilor financiare anuale individuale, începând cu anul 2012. Aceste entități aveau opțiunea (fără a fi obligate) de a întocmi un set distinct de situații financiare în conformitate cu IFRS pentru alți utilizatori decât entitățile statului (de exemplu, Biroul Național de Statistică). Se realizează astfel o trecere de la aplicarea voluntară a IFRS la aplicarea obligatorie.

Entitățile trebuie să întocmească și să publice situațiile financiare individuale în baza IFRS în limba română și în moneda națională. Situațiile financiare anuale întocmite pentru anul 2014 în baza IFRS, deja fac obiectul auditului statutar. Entitățile vizate vor trebui să asigure continuitatea aplicării IFRS, chiar și în eventualitatea în care ulterior valorile lor mobiliare nu mai sunt admise spre tranzacționare pe o piață reglementată.

Situațiile financiare întocmite în baza IFRS sunt destinate exclusiv pentru a fi utilizate de entitățile respective, acționarii acestora și Comisia Națională a Pieții Financiare (CNPF) și nu pot fi invocate ca fundament al deciziei de investiție. Entităților reglementate și supravegheate de CNPF li se solicită și prezentarea diferențelor dintre tratamentele contabile conform reglementărilor naționale și tratamentele prevăzute de IFRS pentru fiecare element al situațiilor financiare alături de explicațiile aferente.

În concluzie, implementarea IFRS de către entitățile autohtone este o necesitate explicată prin cerințele actuale de raportare a situației economico-financiare prin prisma reglementărilor naționale și internaționale, ce armonizează perceperea mai clară a informațiilor de către utilizatorii interni și externi, care în final au posibilitatea luării deciziilor adecvate ce vizează activitatea entităților analizate.

Bibliografie:

1. Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2014, nr. 27-34 / 61 din 07.02.2014 cu modificările și completările la zi
2. SĂCĂRIN Marian, Practici și reglementări de consolidare a conturilor. Editura ASE. București, 2012. 376 p. ISBN 978-606-505-545-2.
3. Cadrul *conceptual al contabilității, componentă a teoriei contabile*, Disponibil: <http://www.scribd.com/doc/120575724/Cadrul-conceptual-al-contabilit%C4%83%C8%9Bii>
4. <http://www.contabilsef.md/newsview.php?l=ro&idc=13&id=6542>
5. http://ceccar.ro/ro/?page_id=3015

CONTABILITATEA – ARTĂ SAU ȘTIINȚĂ? REFLECȚII ASUPRA JUDECĂȚII PROFESIONALE ÎN CONTEXTUL APLICĂRII IFRS

Olesea GHEDROVICI, dr., conf. univ., ASEM

Abstract. A question about the nature of accounting persists in scientific and professional society during a long period of time. One may argue that it is a science as some of the accounting rules and principles, such as double entry or the basic accounting equation are universal. Other opinion is based on a fact that some accounting approaches vary from country to country, or, in some circumstance, depend on personal perceptions. We propose to discuss these issues.

- **Ce este contabilitatea, artă sau știință?**
- **Depinde de universitatea în care se predă. În unele, e o artă...**¹

Totul în lumea noastră este schimbător. Mai mult ca atât, totul se dezvoltă și trece prin etape de evoluție, ori, în caz contrar, stagnează. Contabilitatea ca domeniu de aplicare a cunoștințelor umane nu face excepție din această tendință globală.

În mediul academic există titluri științifice și grade științifico-didactice în contabilitate, ceea ce presupune că contabilitatea este, totuși, o știință. Scopul acestei comunicări nu este de a nega acest lucru, nici de a îl pune la îndoială. Scopul este de a atrage atenția asupra caracterului multidimensional al contabilității care este, după părerea noastră, atât misterios, cât și provocator.

Pentru a introduce o claritate în demersul nostru, vom consulta definiția științei, care prevede că aceasta este, conform Dictionarului explicativ al limbii române, „un ansamblu sistematic de cunoștințe despre natură, societate și gândire; ansamblu de cunoștințe dintr-un anumit domeniu al cunoașterii”. Același dicționar spune că arta este o ”activitate a omului care are drept scop producerea unor valori estetice și care folosește mijloace de exprimare cu caracter specific”, astfel punându-se accentul pe aspectul estetic al valorilor produse. Cuvântul estetic presupune că acesta ”privește frumosul”. Evident este faptul că este foarte greu de afirmat că contabilitatea nu face acest lucru, fiind cert că afirmațiile referitor la acest subiect sunt dotate cu o doză enormă de subiectivism. Unii într-adevăr consideră că cifrele, situațiile financiare, conturile sunt frumoase. NODEX-ul definește arta ca o ”totalitate de cunoștințe și de priceperi, necesare pentru activitatea într-un anumit domeniu”. Observăm, că în cazul dat nu poate fi vorba de estetică.

O abordare absolut specifică a existat în anii '60. Cu referire la perioada respectivă, Institutul American al Experților Contabili Autorizați (AICPA) definește contabilitatea ca ”artă de înregistrare, clasificare, sintetizare în termenii bănești a operațiilor și evenimentelor cu caracter financiar”². Consiliul Principiilor Contabile (APB) concludă că contabilitatea este ”o activitate de serviciu. Funcția acesteia este de a furniza informații...”³. Putem admite că în decursul ultimilor decenii contabilitatea s-a format ca știință. Dar, cât de relevantă este o astfel de abordare?

În percepția răspândită, arta se manifestă în funcție de idealurile, aspirațiile și dispoziția autorului, în timp ce știința este obiectivă și nu depinde de influențele umane. În această ordine de idei, poate fi omul sau conștiința definitiv excluse din procesele contabile fără ca rezultatul să fie afectat? În opinia noastră, excluderea gândirii umane din această ecuație ar fi cauzat o creștere enormă a erorilor financiare. Contabilitate destul de puternic depinde de interpretări, înțelegeri, context și alți factori de natură deloc obiectivă.

Nu considerăm că această afirmație poate fi negată. Dimpotrivă, existența mai multor publicații recente despre cadrul așa-numitei ”judecăți profesionale” (professional judgement) susține caracterul subiectiv al contabilității (ICAS, 2012; Ranzilla ș.a., 2013). Asume răspândirea acestei abordări care prezumă nu altceva decât o manifestare, influențată de percepțiile autorului, asemeni unui indicator rutier arată direcția dezvoltării contabilității moderne.

În unele cazuri, studiind contabilitatea, puteți observa răspunsurile profesorului de genul

¹ Dialog preluat de pe forumul HOMEWORK Hero, www.chacha.com (03.03.2014)

² The Committee on Terminology of the AICPA, 1953, par.5

³ Statement of the Accounting Principles Board nr. 4, p.8.

”Depinde...” sau ”Acest subiect este în funcție de raționamentul profesional”¹. Astfel, contabilul nu poate fi niciodată obiectiv, fiind impactat de o serie de înțelegeri personale, practici cunoscute și alte subiectivități de natură culturală, politică (Harrisson, McKinnon, 2002). Contabilitatea, chiar dacă nu este o artă pură actualmente, se mișcă treptat spre această înclinație. Răspândirea IFRS la nivel global, necesitatea determinării valorii juste dictează importanța judecății profesionale. Totodată, aceasta inevitabil va reduce credibilitatea datelor contabile, dar și aspectul științific al acesteia. Totul ce este interpretabil va fi interpretat și, în unele cazuri, contestat.

Prezența opiniilor în contabilitate presupune existența mai multor politici, convenții, metode, reguli și tehnici de estimare pentru rezolvarea unei situații. În același timp, alegerea unei politici din cele acceptate, determinarea volumului și genului de informații furnizat presupune stabilirea opțiunii care oferă cea mai bună informare în concordanță cu cea mai fidelă imagine privind pozițiile financiare sau evoluția acestora.

Însă, și conceptul imaginii fidele este impactat de o influență umană specifică unor circumstanțe, condiții etc. În sistemul contabil anglo-saxon, de exemplu, prioritatea este oferită reflectării realităților economice, deconectând contabilitatea de fiscalitate. În sistemul continental, contabilitatea este un pilon al scopurilor de natură fiscală. Deci, nu realitatea economică, ci cea fiscală stă pe primul loc, în cazul în care aceste realități diferă.

Concluzionând cele expuse, nicidecum nu putem exclude unele trăsături științifice ale contabilității care, fără îndoială, există și trebuie analizate și cercetate. Totodată, aspectul de artă al contabilității, în sensul influențelor subiective, umane, la fel, nu poate fi ignorat. Doar o privire amplă, asamblată asupra contabilității are șanse la înțelegeri adecvate și balansate.

Bibliografie:

1. A Professional Judgement Framework for Financial Reporting, ICAS, UK, 2012.
2. Harrisson G., McKinnon J. Cultural influences on judgments of professional accountants in auditor-client conflict resolution, Journal of international financial management and accounting, Vol. 13, Issue 1, p.1-31, 2002.
3. Ranzilla S., Chevalier R., Herrmann G., Glover S., Prawitt D. ” Elevating Professional Judgment in Auditing and Accounting: The KPMG Professional Judgment Framework”, KPMG, 2013.

¹ ”Professional Judgment Module” din KPMG Elevating Professional Judgment in Auditing and Accounting monograph

Secțiunea III

TRANZIȚIA LA NOILE SNC: IMPLICAȚII, CONTROVERSE, SOLUȚII, COMENTARII

UNELE PROBLEME ALE CONTABILITĂȚII OBIECTELOR DE MICĂ VALOARE ȘI SCURTĂ DURATĂ

Alexandru NEDERIȚA, dr. hab., prof. univ., ASEM

The article emphasizes the next main issues related to the accounting of the small value and short-term goods: composition identification, depreciation calculation, bookkeeping of exploitation, cassation and transfer of these goods on the account of tangible goods. Some recommendations according to the IFRS and advanced international practices related to the improvement of the accounting of assets like small value and short-term goods are expressed.

Activitățile desfășurate de entitățile economice impun utilizarea unui volum mare și diversificat de active, inclusiv obiecte de mică valoare și scurtă durată (OMVSD). Aceste obiecte cuprind instrumentele și dispozitivele cu destinație generală și specială, utilajul de schimb, ambalajul tehnologic, inventarul de producție, îmbrăcămintea și încălțămintea specială, dispozitivele de protecție, lenjeria, construcțiile și dispozitivele provizorii, inventarul sportiv și turistic și alte obiecte similare.

Modul general de contabilizare a OMVSD este reglementat de Standardul Național de Contabilitate (SNC) „Stocuri”, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2014 [7, p. 65] și a substituit SNC 2 „Stocurile de mărfuri și materiale”. De menționat că în Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) obiectele nominalizate nu sunt evidențiate într-o grupă distinctă de active [6]. În conformitate cu IFRS activele de natura OMVSD pot fi atribuite, în funcție de semnificația lor, la imobilizările corporale sau la materiale. Totodată, în unele țări OMVSD sunt evidențiate ca o grupă distinctă de stocuri și se contabilizează în mod separat. Astfel, în România pentru evidența acestor obiecte este destinat contul sintetic 333 „Materiale de natura obiectelor de inventar” [5, p. 280], iar în Ucraina – contul 22 „Obiecte de mică valoare și scurtă durată” [9, p. 397-398]. În Federația Rusă bunurile de natura OMVSD se înregistrează în componența materialelor și se contabilizează în contul 10 „Materiale”. În același timp, entitățile din această țară pot deconta treptat unele categorii de bunuri cum ar fi îmbrăcămintea și încălțămintea specială, utilajul și ambalajul tehnologic la costuri/cheltuieli curente proporțional volumului produselor fabricate (serviciilor prestate), în bază liniară sau în alt mod stabilit în politicile contabile [8, p. 80].

Aplicarea prevederilor SNC „Stocuri” generează un șir de probleme privind contabilitatea OMVSD, principalele dintre care sunt următoarele:

- identificarea componenței OMVSD;
- calcularea uzurii OMVSD;
- înregistrarea operațiunilor de transmitere în exploatare și de casare a OMVSD;
- transferul OMVSD în componența mijloacelor fixe.

În SNC „Stocuri” se conțin două abordări referitoare la componența OMVSD care sînt condiționate respectiv de plafonul valoric stabilit de legislație sau de pragul de semnificație prevăzut în politicile contabile ale entității [7, p. 60]. Abordarea aferentă componenței OMVSD se selectează de către fiecare entitate de sine stătător în funcție de specificul activității și necesitățile informațional-decizionale proprii și se reflectă în politicile contabile ale acesteia.

În cazul selectării primei abordări în componența OMVSD se includ bunurile valoarea unitară a cărora nu depășește plafonul stabilit de legislație, indiferent de durata de serviciu sau cu o durată de serviciu nu mai mare de un an, indiferent de valoarea unitară. Actualmente, plafonul valoric al OMVSD este stabilit în Codul fiscal și constituie 6 000 lei [2, art. 26]. Această abordare are un șir de

avantaje, principalele dintre care se referă la armonizarea regulilor de determinare a componenței și a costului de intrare a proprietății pentru care se calculează uzura în scopuri contabile și fiscale.

Abordarea a doua prevede includerea în componența OMVSD a bunurilor valoarea unitară a cărora nu depășește pragul de semnificație prevăzut în politicile contabile, indiferent de durata de serviciu sau cu o durată de serviciu nu mai mare de un an, indiferent de valoarea unitară. De menționat că modul de stabilire a pragului de semnificație este reglementat de SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare”. În conformitate cu acest standard entitatea determină de sine stătător mărimea pragul de semnificație. Acest indicator poate fi stabilit ca un criteriu unic aplicabil pentru toate elementele situațiilor financiare, sau ca câteva criterii pentru grupe separate de elemente. Pragul de semnificație se determină în mărime absolută sau relativă cum ar fi o sumă fixă sau un procent de la mărimea elementului (grupului de elemente) din situațiile financiare [12, p. 26-27].

După părerea noastră, evidențierea OMVSD într-o grupă distinctă de active nu este rezonabilă din punct de vedere metodologic și nu asigură utilizatorii cu informații obiective și credibile privind poziția financiară și performanțele entității. În plus, contabilizarea separată a obiectelor sus-menționate este complicată sub aspect tehnic și necesită un volum semnificativ de lucru contabil. În acest context considerăm necesar de eliminat din SNC și alte acte normative prevederile referitoare la contabilizarea OMVSD. Aceste obiecte trebuie incluse în componența materialelor și decontate integral la costuri/cheltuieli curente în momentul transmiterii lor în exploatare.

În comparație cu standardul precedent în SNC „Stocuri” s-a modificat și modalitatea de calculare a uzurii OMVSD. Astfel, conform noilor prevederi uzura se calculează în mod obligatoriu pentru OMVSD, a căror valoare unitară depășește 1/6 din plafonul stabilit de legislație. Pentru celorlalte obiecte calcularea uzurii, precum și ținerea evidenței în exploatare, nu sînt obligatorii. Suma uzurii OMVSD se calculează în mărime de 50% din valoarea obiectelor diminuată cu valoarea reziduală probabilă – la transmiterea acestora în exploatare și 50% – la ieșirea acestora din exploatare (casare). În funcție de destinația utilizării obiectelor uzura calculată se înregistrează ca majorare concomitentă a costurilor/cheltuielilor curente, activelor imobilizate etc. și uzurii OMVSD. Valoarea reziduală probabilă rămasă a obiectelor de mică valoare și scurtă durată se stabilește de către fiecare entitate de sine stătător. Uzura acestor obiecte se decontează la ieșirea lor și se contabilizează ca diminuare concomitentă a uzurii și valorii OMVSD în exploatare [7, p. 65].

Modalitatea de calculare a uzurii OMVSD prevăzută în SNC „Stocuri” este complicată din punct de vedere tehnic și incorectă sub aspect metodologic. În opinia noastră, nu este rezonabil de calculat uzura obiectelor nominalizate și de repartizat suma acesteia pe perioade de gestiune diferite. Valoarea acestor obiecte urmează a fi decontată integral la costuri/cheltuieli curente în momentul predării lor în folosință.

De remarcat că tranziția la SNC „Stocuri” va afecta și modul de contabilizare a operațiunilor de transmitere în exploatare și de casare a OMVSD. Astfel conform Planului general de conturi contabile modul de evidență a acestor operațiuni este condiționat de valoarea unitară a acestora – mai mare sau mai mică de 1/6 din plafonul stabilit de legislație. Obiectele cu valoarea unitară nu mai mare de 1/6 din plafonul stabilit se decontează la costuri/cheltuieli curente direct din contul 213 „Obiecte de mică valoare și scurtă durată”, subcontul 2131 „Obiecte de mică valoare și scurtă durată în stoc”. Transmiterea în folosință a obiectelor cu valoarea mai mare de 1/6 din plafonul stabilit se reflectă ca corespondență internă între subconturile deschise la contul 213. Concomitent se calculează și uzura acestor obiecte care se înregistrează în debitul conturilor de evidență a costurilor/cheltuielilor curente, activelor imobilizate etc. și creditul contului 214 „Uzura obiectelor de mică valoare și scurtă durată” [7, p. 153].

În legătură cu schimbarea modului de calculare a uzurii OMVSD în practică pot apărea probleme aferente înregistrării uzurii obiectelor transmise în exploatare pînă și după data tranziției la noile SNC. În acest context propunem ca la conturile 213 și 214 să fie deschise subconturi separate de evidență a OMVSD și uzurii acestora în funcție de perioada în care obiectele au fost transmise în folosință. Astfel, pentru OMVSD transmise în exploatare pînă la data tranziției la noile SNC uzura nu trebuie calculată la casarea acestora, fiindcă valoarea acestor obiecte a fost decontată integral la costuri/cheltuieli curente la data transmiterii lor în folosință.

Valoarea OMVSD casate se înregistrează ca diminuare simultană a valorii și uzurii obiectelor specificate. De menționat că astfel de înregistrare se întocmește doar în cazul obiectelor pentru care se

calculează uzura și se ține evidența în exploatare. La contabilizarea obiectelor sus-menționate pot apărea probleme aferente perfectării documentare operațiunilor de transmitere în exploatare și de casare a acestora. Suntem de părerea, că la efectuarea unor astfel de operațiuni entitatea trebuie să întocmească două documente primare: un document – la transmiterea OMVSD în exploatare, iar altul – la casarea acestora. Ambele documente trebuie avizate de către conducătorul entității sau altă persoană împuternicită. Întocmirea documentelor în modul expus mai sus va asigura ținerea corectă a contabilității OMVSD, precum și deductibilitatea valorii acestora în scopuri fiscale.

În unele situații OMVSD pot fi transferate în componența mijloacelor fixe. Această transferare trebuie efectuată în cazurile în care:

- ◆ în urma reparației OMVSD aflate în exploatare valoarea unitară a acestora depășește limita stabilită de legislația în vigoare (6 000 lei), iar durata de serviciu – un an;
- ◆ obiectele de mijloace fixe intrate au fost inițial înregistrate eronat în componența OMVSD [3, p. 285].

Transferarea OMVSD reparate în componența mijloacelor fixe se efectuează cu condiția că valoarea pieselor de schimb și a lucrărilor de reparație a unei unități a acestora depășește limita stabilită de legislația în vigoare (6 000 lei), iar durata de funcționare utilă a obiectelor reparate este mai mare de un an. În acest caz, valoarea de intrare a obiectelor de mijloace fixe include valoarea realizabilă netă a OMVSD casate și valoarea (costul) lucrărilor de reparație a obiectelor transferate (piese de schimb, salariile angajaților cu contribuțiile de asigurări sociale și medicale, serviciile altor întreprinderi și persoane etc.).

Operațiunile de transferare a OMVSD reparate în componența mijloacelor fixe se recomandă să fie contabilizate concomitent drept casare a acestor obiecte și creare (asamblare) a unui obiect nou de mijloace fixe. Totodată, valoarea realizabilă netă a OMVSD casate trebuie înregistrată ca majorare a costului materialelor (pieselor de schimb, accesoriilor etc.) care urmează a fi utilizate la asamblarea obiectului nou de mijloace fixe.

Obiectele pot fi înregistrate eronat în componența OMVSD din cauza determinării incorecte (micșorării) a costului de intrare și/sau a duratei de funcționare utilă a acestora. De exemplu, erorile pot apărea în cazurile în care costurile aferente procurării activului și pregătirii acestuia pentru utilizarea prestabilită nu au fost incluse în costul de intrare a activului, după cum prevăd cerințele SNC, ce au fost atribuite la costurile sau cheltuielile perioadei de gestiune curente.

Transferarea obiectelor înregistrate eronat ca OMVSD în componența mijloacelor fixe se efectuează prin corectarea erorilor depistate aplicând una din următoarele metode:

- formulele contabile întocmite eronat în perioada precedentă se stornează și se întocmesc formulele contabile corecte;
- se întocmește formula contabilă suplimentară la suma care nu a fost reflectată în contabilitate;
- se întocmește formula contabilă generalizatoare care conduce la o astfel de situație în conturile contabile care ar trebui să fie în cazul reflectării inițiale corecte a operațiunilor.

La corectarea erorilor aferente determinării componenței și costului de intrare a OMVSD este necesar de luat în considerare data depistării acestora. Astfel, erorile sus-menționate pot fi depistate în următoarele cazuri: pînă la transmiterea a OMVSD în folosință; după transmiterea OMVSD în folosință, însă pînă la finele perioadei de gestiune curente; după transmiterea OMVSD în folosință și expirarea perioadei de gestiune curente, însă pînă la aprobarea situațiilor financiare; după transmiterea OMVSD în folosință și aprobarea situațiilor financiare. Modul de corectare a erorilor în cazul fiecărei din variantele nominalizate este expus detaliat în literatura de specialitate [3, p. 290-292].

La corectarea erorilor aferente operațiunilor cu OMVSD este necesar să se întocmească notă contabilă, în care se reflectă eroarea depistată, cauzele apariției acesteia și metodele de corectare.

În concluzie menționăm că conform SNC „Stocuri” componența OMVSD este condiționată de plafonul stabilit de legislație sau pragul de semnificație prevăzut în politicile contabile ale entității. Modul de calculare și de contabilizare a uzurii OMVSD nu este argumentat sub aspect metodologic și nu asigură utilizatorii cu informații veridice și relevante privind activitatea economico-financiară a entității. Totodată, în cazul calculării uzurii OMVSD în mărime de 50% din valoarea obiectelor transmise în exploatare și 50% din valoarea obiectelor casate se majorează în mod neargumentat valoarea stocurilor, ceea ce nu corespunde principiului prudenței. După părerea noastră, nu este relevant de evidențiat OMVSD ca o grupă separată de active. Aceste obiecte trebuie contabilizate ca

materiale și decontate integral la costuri/cheltuieli curente în momentul transmiterii lor în folosință fără calcularea uzurii. Aplicarea acestor recomandări va contribui la armonizarea prevederilor noilor SNC și reglementărilor contabile internaționale și va asigura un grad mai înalt de veridicitate și comparabilitate a informațiilor din situațiile financiare.

Bibliografie:

1. Legea contabilității nr. 113-XVI din 27 aprilie 2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 90-93 din 29 iunie 2007 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 27-34 din 7 februarie 2014).
2. Codul fiscal și legile pentru punerea în aplicare a titlurilor acestuia. În: Contabilitate și audit, 2014, nr. 1.
3. Nderița A. Corespondența conturilor contabile conform prevederilor noilor SNC și Codului fiscal. Chișinău: Contabilitate și audit, 2007.
4. Recomandări metodice privind tranziția la noile Standarde Naționale de Contabilitate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 291-296 din 13 decembrie 2013.
5. Reglementări contabile conforme cu Directiva a IV C.E.E. București: ConFisc, 2011.
6. Standardele Internaționale de Raportare Financiară. www.minfin.md.
7. Standardele Naționale de Contabilitate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 233-237 din 22 octombrie 2013.
8. Кондраков Н. Учетная политика организаций на 2009 год. Москва: Эксмо, 2009.
9. Чебанова Н., Василенко Ю. Бухгалтерский финансовый учет. Киев: ВЦ «Академія», 2003.

ASPECTE CONTABILE ȘI FISCALE PRIVIND CHELTUIELILE ANTICIPATE ÎN AGRICULTURĂ

Alexandru FRECĂUȚEANU, dr hab., prof. univ. UASM

Abstract. *In accordance with point 8 from the National Standard of Bookkeeping “Expenses” by anticipated expenses it goes without saying the expenses and /or recorded costs in a systemic way in concerning month, but referring to the period or periods of the following management and exceed the signification ceiling established in accounting policies of the entity But the accounting treatment and normative regulations of this notion are enough controversy and the fiscal consequences can not always be foreseen for certain. For this reason the given expenses nomenclatures should be revised with concomitant modification of systemic reflecting mechanism of these ones.*

Noțiunea de cheltuieli anticipate (indiferent de tipul acestora – pe termen lung sau curente) este una din cele mai controversate categorii economice utilizate în contabilitatea financiară. Actualmente, ca și câteva decenii mai înainte, sînt discutabile atît criteriile de recunoaștere, componența și consecințele fiscale ale acestora, cît și mecanismul de reflectare sistemică sau de raportare după destinație a cheltuielilor în cauză. Situația nu s-a ameliorat vădit nici după tranziția la noile reglementări contabile naționale, iar unele discordanțe, dimpotrivă, chiar s-au amplificat (de exemplu, dintre prevederile punctului 15 din SNC „Cheltuieli” și punctului 52 din SNC „Particularitățile contabilității în agricultură”). Nu contribuie la soluționarea problemei nici caracterul amorf al unor Hotărîri de Guvern, scrisori ale Ministerului Finanțelor sau Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, precum și altor acte juridice de uz mai îngust. În acest context se impune pregnant necesitatea unei studieri profunde și multilaterale a problemei abordate, cu axarea preponderentă pe raționamente profesionale și relații cauzale din domeniu.

În calitate de material empiric pentru examinarea subiectului abordat au servit datele evidenței curente și situațiilor financiare dintr-un șir întreg de întreprinderi agricole din regiunile de dezvoltare Nord și Centru ale Republicii Moldova („Agrounire” S.R.L. din raionul Briceni, „Dimazcom-Nord” S.R.L. din raionul Drochia, întreprinderea cu capital străin „MaligorEcoland” din raionul Ialoveni, stațiunea tehnologico-experimentală „Pașcani” din raionul Criuleni etc). La rîndul său, tratamentul economic al acestor date, interpretarea experienței acumulate, identificarea argumentelor necesare și

elaborarea propunerilor s-au axat pe principiile de bază ale contabilității (prudență, supremația conținutului asupra formei, esențialitate etc.), cu aplicarea concomitentă a metodelor inerente unor studii de natură socială (metoda monografică, comparația, inducția și deducția ș. a.).

Potrivit punctului 8 din **SNC „Cheltuieli”** cheltuielile anticipate reprezintă cheltuielile suportate de întreprindere în perioada de gestiune, dar care se referă la perioadele de gestiune ulterioare și depășesc pragul de semnificație stabilit în politicile contabile ale entității [2]. Însă trebuie de menționat de la bun început că această definiție are un șir de curențe care complică semnificativ aplicarea ei practică și conduce la numeroase confuzii sau incertitudini. Astfel, în conformitate cu experiența îndelungată a agenților economici autohtoni obiectul contabil în cauză reunește nu numai cheltuieli, ci și costuri de producție tradiționale (de exemplu, în cazul efectuării lucrărilor de reglare și lansare la capacitățile noi de producție sau în cazul instalării pe automobile a unor anvelope și acumulatori noi). În afară de aceasta, în definiția invocată nu se precizează când anume au fost suportate cheltuielile în cauză – în perioada de gestiune curentă sau mai devreme (adică până la survenirea perioadei date). În sfârșit, este incorectă afirmația precum că cheltuielile anticipate se referă în exclusivitate la perioadele de gestiune ulterioare (adică la cel puțin două perioade de așa tip). Realmente ele se pot referi, de asemenea, numai la o singură perioadă de gestiune următoare (după cum se întâmplă, de exemplu, în cazul abonării la diverse reviste de specialitate pentru anul următor) sau chiar numai la câteva luni următoare din cadrul aceluiași an calendaristic (când, bunăoară, abonarea la edițiile periodice pentru a doua jumătate a anului curent are loc în prima jumătate a anului). În plus, definiția cheltuielilor anticipate nu ia în considerare faptul că potrivit articolului 32 din **Legea contabilității** în anumite condiții de gospodărire perioada de gestiune poate fi atât mai mică, cât și mai mare decât un an calendaristic [1].

Actualmente nomenclatorul cheltuielilor anticipate ale întreprinderilor agricole reunește peste 20 de grupuri omogene de cheltuieli și/sau costuri de producție dintre care un interes deosebit atât în aspect teoretic, cât și în plan aplicativ reprezintă următoarele trei grupuri: organizarea și/sau participarea la tendere; abonarea la literatura periodică; pregătirea specialiștilor în bază de contract.

De obicei tenderele (sau licitațiile) se organizează de către Agenția pentru Achiziții Publice sau întreprinderile prelucrătoare mari (de exemplu, societatea pe acțiuni „Franzeluța”) și urmăresc scopul de a contracta loturi considerabile de bunuri (inclusiv produse agricole) sau servicii de o calitate înaltă și la prețuri rezonabile. Astfel, în anul 2013 Agenția invocată a încheiat cu câștigătorii tenderelor circa 34,5 mii de contracte în sumă totală de 9,4 miliarde lei, ceea ce constituie aproape 10 % din produsul intern brut al țării [5]. Pentru atingerea scopului preconizat și selectarea celor mai convenabili furnizori (inclusiv din sectorul agrar) organizatorii tenderelor elaborează și editează (de regulă, cu ajutorul terților) setul de acte necesare, amplasează materialele respective în mijloacele de informare în masă (inclusiv Buletinul achizițiilor publice), suportă diverse costuri legate de activitatea experților și comisiei de concurs, de prestarea serviciilor de consultanță etc. La rândul său, concursanții (inclusiv gospodăriile agricole) efectuează niște plăți fixe pentru dreptul de a participa la tender, procură setul de documente necesare (inclusiv caietul de sarcini), achită arvuna prestabilită, suportă cheltuieli de deplasare și de transport etc. Dar atât la organizatorii tenderelor, cât și nemijlocit la concursanți resursele consumate cu această ocazie nu pot fi calificate nici drept costuri de intrare ale unor bunuri achiziționate și nici drept cheltuieli de distribuire ale unor stocuri comercializate. Această afirmație se bazează pe următoarele argumente:

- tenderul nu este o tranzacție comercială propriu-zisă, ci un concurs cu caracter de competiție la care participă mai mulți pretendenți, dar care poate avea doar un singur câștigător;
- scopul final al oricărui tender (determinarea câștigătorului și semnarea procesului-verbal respectiv) este influențat de numeroși factori și nu totdeauna poate fi atins dintr-o dată. De aceea unele tendere se organizează în mod repetat, ceea ce generează atât pierderi, cât și costuri sau cheltuieli suplimentare cu caracter incert;
- costurile suportate de organizatorul tenderului nu pot fi înregistrate în conturile din grupa 21 „Stocuri”, întrucât ele nu se conformează cerințelor punctului 15 din **SNC „Stocuri”**[4] și nici nu se referă la niște bunuri achiziționate, adică la astfel de bunuri care:
 - a) urmează să fie plătite sau pentru care s-a achitat deja un avans;
 - b) au fost expediate de terți sau recepționate de către destinatar;
 - c) sînt facturate în modul cuvenit;
 - d) posedă niște caracteristici cantitative, calitative și valorice certe;

e) se află în proprietatea beneficiarului și pot fi utilizate în conformitate cu necesitățile acestuia;

- deși, la prima vedere, cheltuielile concursanților se aseamănă cu niște cheltuieli de distribuire, ele totuși nu pot fi calificate drept cheltuieli curente, întrucât la momentul suportării acestora factorii determinanți încă nu sînt cunoscuți (va fi sau nu recunoscut valabil tenderul, cine din precedenți va deveni cîștigător, cu ce se va solda concursul organizat etc.).

Ca și în trecut rămîne discutabil tratamentul contabil al costurilor legate de abonarea la literatura specială și cea periodică. În particular, punctul 52 din **SNC „Particularitățile contabilității în agricultură”**[3] califică aceste costuri drept cheltuieli anticipate. Însă asemenea abordare neglijează următoarele fapte incontestabile:

- literatura specială (manuale, ghiduri, culegeri de acte juridice etc.) și cea periodică (reviste practico-științifice, buletine ale diferitor organe de stat ș.a.) reprezintă niște bunuri cu destinație cognitivă și informativă care potrivit prevederilor punctului 6 din **SNC „Stocuri”** pot fi calificate în exclusivitate drept obiecte de mică valoare și scurtă durată;
- numerarul achitat pentru abonare (de exemplu, în sumă de 1248 lei în cazul abonării pe anul 2014 la revista „Contabilitate și audit”, cu ridicarea edițiilor lunare nemijlocit de la firma „Contabil-Service” S.R.L.) reprezintă, în esență, un avans care nu diferă cu nimic de avansurile tradiționale acordate terților în vederea achiziționării oricăror altor bunuri (semințe, carburanți, tehnică agricolă etc.);
- punctul 15 din **SNC „Cheltuieli”** (care, de altfel, are un caracter mult mai larg și mai universal decît **SNC „Particularitățile contabilității în agricultură”**) prevede expres că avansurile acordate în vederea procurărilor ulterioare de bunuri și servicii nu se recunosc ca cheltuieli.

Prin urmare, în cazul dat contabilii practicieni urmează să decidă de sine stătător cum anume să procedeze: sau să se conducă de prevederile standardului ramural care, bineînțeles, sînt eronate și se extind doar asupra producătorilor agricoli, sau să se conformeze cerințelor din **SNC „Cheltuieli”** care sînt mai argumentate în aspect economic și se extind asupra tuturor entităților (indiferent de apartenență ramurală). În opinia noastră, cea de-a doua soluție este mai chibzuită.

De asemenea în sectorul agrar există întreprinderi (deși numărul lor se reduce an de an) care continuă să achite taxe de studii (în mod integral sau în rate) pentru pregătirea specialiștilor în instituțiile de învățămînt superior. Quantumul anual al acestei taxe variază în funcție de forma de studii, specialitate, centrul de instruire etc. și oscilează între 2-3 mii lei și circa 20 mii lei. Potrivit scrisorii Inspectoratului Fiscal Principal de Stat nr. 17-2-09/1-961-80/3 din 6 ianuarie 2006 plățile în cauză urmează să fie contabilizate ca cheltuieli anticipate, ceea ce, în fond, este corect (mai cu seamă atunci cînd taxa de studii se achită anticipat, pentru cîțiva ani înainte sau pentru întreaga perioadă de instruire a studentului). De asemenea în scrisoarea invocată se menționează că cheltuielile în cauză pot fi recunoscute ca sume deductibile în scopuri fiscale, dar numai după raportarea lor la cheltuielile administrative din perioadele de gestiune ulterioare și în cazul în care întreprinderea dispune de o certitudine fermă că plățile menționate au fost efectuate în exclusivitate în cadrul activității de întreprinzător. Însă ultima cerință este prea confuză și nu se asociază cu niște criterii clare, transparente și explicite. De aceea pentru a preveni eventualele litigii cu organele fiscale teritoriale și în scopul excluderii unor sancțiuni financiare nejustificate considerăm oportun de a formula următoarele condiții care în caz de necesitate ar putea să confirme caracterul ordinar și necesar al cheltuielilor suportate (cu atît mai mult că în țară se constată un excedent cronic de specialiști cu studii superioare):

- existența unui angajament scris al viitorului specialist de a activa la întreprindere un număr anumit de ani. La discreția părților angajamentul poate fi substituit cu un contract autentificat notarial;
- prezența (sau includerea) unei funcții adecvate (de exemplu, de contabil-șef sau de specialist pe protecția plantelor) în statele de personal ale entității;
- apelarea la serviciile mass-media sau nemijlocit la absolvenții instituțiilor de învățămînt superior în vederea angajării în cîmpul muncii, cu confirmarea documentară a acestor acțiuni etc.

De asemenea în scrisoarea sus-menționată nu este expusă clar periodicitatea sau termenul maxim

al deducerii cheltuielilor aferente pregătirii cadrelor. Din motive necunoscute (sau mai curînd din lipsă de profesionalism) această periodicitate este pusă în dependență de obținerea beneficiilor economice, deși, după cum se știe, munca multor specialiști (mai cu seamă cea a contabililor) nu se asociază direct sau tangențial cu crearea unor valori de consum noi, cu obținerea venitului sau profitului etc. În același timp manopera acestor persoane este absolut necesară și contribuie la funcționarea normală a întreprinderii în ansamblu, unor sectoare sau subdiviziuni distincte. De aceea se poate afirma că în cazul dat obținerea beneficiilor economice are loc pe măsura exercitării atribuțiilor de serviciu de către specialiștii tineri angajați, adică pe măsura calculării datoriilor salariale față de aceste persoane.

Bibliografie:

1. Legea contabilității. 2007. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 90-93/399.
2. Standardul Național de Contabilitate „Cheltuieli”. 2013. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 233-237.
3. Standardul Național de Contabilitate „Particularitățile contabilității în agricultură”. 2013. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 233-237.
4. Standardul Național de Contabilitate „Stocuri”. 2013. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 233-237.
5. KOVALENKO, I., 2014. Bum goszakupok . *Èkonomičeskoeobozrenie*, nr. 6, s. 16.

ASPECTE ALE CONTABILITĂȚII CAPITALULUI SOCIAL AL SOCIETĂȚILOR CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ

Liliana LAZARI, dr., conf. univ., șef catedra, ASEM

Abstract: *The contents of the present article examines the establishment, amendment and accounting related operations capital to companies with limited liability under the legislation of the Republic of Moldova.*

Una din condițiile esențiale ale constituirii și funcționării entității economice ca persoană juridică este înzestrarea acesteia cu anumite valori patrimoniale, care permite subiectului de drept să se manifeste în circuitul civil. Temelia patrimoniului, în sens îngust, o constituie drepturile cu care o înzestrează proprietarii entității, ansamblul cărora formează, la constituire *capitalul social*.

Capitalul social este expresia valorică a totalității aporturilor (în numerar sau cu bunuri) cu care participanții la o entitate contribuie la constituirea patrimoniului acesteia, spre a asigura bunurile necesare desfășurării activității și îndeplinirii scopurilor statutare. Este important faptul că, *capitalul social reprezintă o expresie valorică a contribuțiilor proprietarilor entității* și nu este un ansamblu de bunuri transmise de acestea. Capitalul social constituie „coloana vertebrală” pe care se constituie și se dezvoltă activitatea unei entități.

Societatea cu răspundere limitată este societatea comercială cu personalitate juridică al cărei capital social este divizat în părți sociale conform actului de constituire și ale cărei obligații sînt garantate cu patrimoniul societății.

Constituirea și modificarea capitalului social al societății cu răspundere limitată sunt reglementate de următoarele acte normative:

- ✓ Codul Civil;
- ✓ Legea cu privire la antreprenariat și întreprinderi nr. 845-XII din 03.01.1992;
- ✓ Legea privind societățile cu răspundere limitată nr. 135-XVI din 14.06.2007;
- ✓ SNC „Capital propriu și datorii”;
- ✓ SNC „Stocurile”;
- ✓ SNC „Imobilizări necorporale și corporale”;
- ✓ SNC „Diferențe de curs valutar și de sumă” etc.

Conform prevederilor art. 21 al Legii privind societățile cu răspundere limitată, capitalul social al SRL se constituie din aporturile asociaților și reprezintă valoarea minimă a activelor, exprimată în lei, pe care trebuie să le dețină societatea.

Mărimea minimă a capitalului social și modul de formare a acestuia sunt reglementate de actele

legislative ale Republicii Moldova și de documentele de constituire a entității (statutul, contractul de constituire). Conform prevederilor art.21 al. 2 din Legea privind societățile cu răspundere limitată, Societatea cu Răspundere Limitată poate fi constituită cu un capital social minim nu mai mic de 5400 lei (art. 21. alin. 2).

Conform prevederilor SNC „Capital propriu”, capitalul social reprezintă valoarea totală a părților sociale ale proprietarilor entității.

Capitalul social al societății cu răspundere limitată se înregistrează în contabilitate după înregistrarea de stat, deoarece art. 9 al Legii stipulează că societatea se consideră constituită și dobândește personalitate juridică de la data înregistrării de stat, în baza următoarelor documente:

- Actele de constituire care apar sub formă de contract de constituire și/sau statut.
- Certificatul de înregistrare – document eliberat de Camera Înregistrării de Stat a Ministerului Dezvoltării Informaționale ce confirmă dobândirea personalității juridice și permite începerea efectuării înregistrărilor în contabilitatea societății noi constituite.
- Ordinul de plată – document justificativ ce confirmă depunerea aporturilor de către proprietari în numerar prin transfer în contul curent.
- Dispoziția de încasare – document justificativ ce confirmă depunerea aporturilor de către proprietari în numerar în casieria entității.
- Procesul verbal de primire-predare – document justificativ ce confirmă depunerea aporturilor de către proprietari sub formă de imobilizări.
- Factura fiscală sau factura document justificativ ce confirmă depunerea aporturilor de către proprietari sub formă de materiale, mărfuri.
- Extras din registrul deținătorilor hârtiilor de valoare - document justificativ ce confirmă depunerea aporturilor de către proprietari sub formă de hârtii de valoare.

La data înregistrării de stat a SRL, fondatorii/propietarii devin **asociați**.

Conform prevederilor art. 113 alin.1 al Codului Civil aportul la capitalul social al entității poate fi sub formă de numerar (mijloace bănești), (atît în monedă națională, cît și în valută ce trebuie exprimat în monedă națională) și sub formă de bunuri aflate în circuitul civil (art.114 al Codului Civil). Aceste cerințe sunt stabilite în totalitate și în Legea privind societățile cu răspundere limitată (art. 22 alin. 3).

Pentru ca capitalul social să fie format, fiecare proprietar trebuie să transmită aportul la care s-a obligat. Angajamentul proprietarului de a transmite aportul la formarea capitalului social este fixat în actul de constituire.

La data înregistrării entității fiecare proprietar este obligat să achite cu numerar cel puțin 40% din aportul subscris dacă legea sau statutul nu prevede o altă proporție (art. 113 al Codului Civil, art.22 al Legii privind societățile cu răspundere limitată). În cazul constituirii SRL de un asociat unic, care poate fi atît persoană fizică sau juridical, apar următoarele particularități la constituire: aportul în numerar al asociatului unic va fi achitat integral pînă la înregistrarea de stat a SRL. Depunerea numerarului de către proprietari pînă la momentul înregistrării de stat se efectuează la un cont bancar provizoriu.

La primirea confirmării înregistrării de stat a societății cu răspundere limitată de la Camera Înregistrării de Stat, încep să se efectueze înregistrările în contabilitate care pornesc cu reflectarea mărimii capitalului social la valoare nominală stabilită de actele de constituire, indiferent de mărimea achitată a acestuia întocmindu-se formula contabilă:

Dt 313 „Capital nevărsat” Ct 311 „Capital social”

Apoi în baza documentelor depuse de asociați cu privire la partea de capital social achitată în numerar la contul curent provizoriu, pînă la înregistrarea de stat, se întocmește formula contabilă:

Dt 244 „Alte conturi bancare” Ct 313 „Capital nevărsat”

După înregistrarea de stat, documentele se prezintă instituției bancare unde a fost deschis contul bancar provizoriu ce se perfectează ca cont curent al societății, iar la primirea documentelor de deschidere a acestuia și a extrasului de cont cu privire la încasarea numerarului depus de proprietari din contul provizoriu, se întocmește formula contabilă:

Dt 242 „Conturi curente în monedă națională” Ct 244 „Alte conturi bancare”

Conform prevederilor Codului Civil și Legii privind SRL (art.22 alin. 2) fiecare asociat va trebui

să achite integral aportul subscris în cel mult 6 luni de la data înregistrării de stat. În cazul constituirii SRL de un asociat unic, aportul în natură al acestuia va fi depus în cel mult 30 de zile de la data înregistrării de stat (art.18 alin. 3 al Legii privind SRL).

Depunerea de către asociați a datoriilor privind aportul la capitalul social se contabilizează prin creditarea contului capitalului nevărsat și debitarea după caz a conturilor de evidență a activelor, întocmindu-se formula contabilă:

Dt 241 „Casa” – la suma aportului achitat în numerar în casieria SRL

Dt 242 „Conturi curente în monedă națională” – la suma aportului achitat la contul curent în monedă națională

Dt 243 „Conturi curente în valută străină” – la suma aportului achitat la contul curent în valută

Dt 111 „Imobilizări necorporale în curs de execuție”

Dt 112 „Imobilizări necorporale”

Dt 121 „Imobilizări corporale în curs de execuție”

Dt 122 „Terenuri”

Dt 123 „Mijloace fixe”

Dt 125 „Resurse minerale”

Dt 141 „Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate”

Dt 142 „Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate” – la valoarea aporturilor depuse sub forma activelor imobilizate

Dt 211 „Materiale”

Dt 213 „Obiecte de mică valoare și scurtă durată”

Dt 217 „Mărfuri”

Dt 251 „Investiții financiare curente în părți neafiliate”

Dt 252 „Investiții financiare curente în părți afiliate” – la valoarea aporturilor depuse sub formă de active circulante

Ct 313 „Capital nevărsat”

Suma totală a aporturilor nu poate fi mai mică decât cuantumul capitalului social (art. 22 alin. 6 al Legii privind SRL)

În activitatea SRL pot apărea situații când valoarea activelor (pentru cele imobilizate) depuse ca aport la capitalul social depășește mărimea aportului (valoarea nominală) datorat de asociați. În această situație în baza deciziei organului de conducere împuternicit diferența poate fi considerată (conform prevederilor SNC Capital propriu și datorii):

✓ ca datorie a entității față de proprietari, când urmează a fi restituită acestora;

✓ ca capital suplimentar, când nu urmează a fi restituită proprietarilor.

În acest caz fiind întocmită înregistrarea contabilă:

Dt 313 „Capital nevărsat” – la suma diferenței

Ct 536 „Datorii față de proprietari” – considerată ca datorie ce urmează a fi restituită proprietarilor;

Ct 312 „Capital suplimentar” – considerată ca capital suplimentar.

Pe parcursul desfășurării activității SRL se pot efectua modificări în mărimea capitalului social stabilit la momentul înregistrării de stat. Acestea pot fi atât sub formă de majorare a capitalului social, cât și sub formă de reducere a acestuia.

Modificarea capitalului social se înregistrează în baza deciziei adunării generale a asociaților SRL, prin modificarea actului de constituire și înregistrarea modificării în Registru de stat al persoanelor juridice la Camera Înregistrării de Stat, apoi se efectuează înregistrarea în contabilitate.

Conform prevederilor Legii privind societățile cu răspundere limitată, majorarea capitalului social al societății se admite numai după achitarea integral a aporturilor subscrise. Majorarea capitalului social pentru societățile cu răspundere limitată este reglementată de art. 33 al Legii privind societățile cu răspundere limitată.

Sursa de majorare a capitalului social determină modul de înregistrare în contabilitate.

Capitalul social al SRL se majorează prin:

- mărirea proporțional a părților sociale din contul profitului net al societății sau din mijloacele capitalului de rezervă și/sau alte surse;
- vărsarea aporturilor suplimentare de către asociați și/sau de către terți care au devenit asociați.

La majorarea capitalului social pe seama surselor proprii ale SRL se întocmesc formulele contabile:

Dt 312 „Capital suplimentar”
Dt 321 „Capital de rezervă”
Dt 322 „Rezerve statutare”
Dt 323 „Alte rezerve”
Dt 332 „Profit nerepartizat (pierdere neacoperită) al anilor precedenți”
Ct 311 „Capital social”

Altă sursă de majorare a capitalului social este pe seama aporturilor suplimentare contribuite de asociați, în acest caz înregistrarea în Registrul de stat al persoanelor juridice a majorării capitalului social se efectuează numai după ce asociații SRL au depus cotele depline de participare.

La valoarea aporturilor depuse de asociați, se întocmește formula contabilă:

Dt 111 „Imobilizări necorporale în curs de execuție”
Dt 112 „Imobilizări necorporale”
Dt 121 „Imobilizări corporale în curs de execuție”
Dt 122 „Terenuri”
Dt 123 „Mijloace fixe”
Dt 141 „Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate”
Dt 211 „Materiale”
Dt 217 „Mărfuri”
Dt 251 „Investiții financiare curente în părți neafiliate”
Dt 534 „Datorii față de buget” – la trecerea în cont a sumei TVA aferente aporturilor materiale depuse de asociați
Dt 241 „Casa” – la suma aportului achitat în numerar în casieria societății de asociați
Dt 242 „Conturi curente în monedă națională” – la suma aportului achitat de asociați la contul curent în monedă națională
Dt 243 „Conturi curente în valută străină” – la suma aportului achitat de asociați la contul curent în valută

Ct 314 „Capital neînregistrat”

După efectuarea înregistrării de stat a modificărilor la capitalul social, se întocmește formula contabilă:

Dt 314 „Capital neînregistrat”
Ct 311 „Capital social”

Micșorarea capitalului social poate avea loc cu condiția respectării mărimii minime stabilită de legislația în vigoare (art. 34 alin.4 al Legii privind SRL).

Reducerea capitalului social al SRL se poate efectua prin:

- reducerea proporțional a valorii nominale a tuturor părților sociale;
- stingerea părților sociale dobândite de societate.

Formula contabilă de reducere a capitalului social prin diminuarea valorii nominale a părților sociale plasate:

Dt 311 „Capital social”
Ct 332 „Profit nerepartizat (pierdere neacoperită) al anilor precedenți” – pentru acoperirea pierderilor perioadelor precedente
Ct 312 „Capital suplimentar” – pentru acoperirea capitalului suplimentar negativ

La răscumpărarea părților sociale de către societate de la asociați se întocmesc următoarele înregistrări contabile:

- ✓ la valoarea de răscumpărare:
Dt 315 „Capital retras”
Ct 241 „Casa” – la plata în numerar din casierie
Ct 242 „Conturi curente în monedă națională” – la plata prin transfer din contul curent în monedă națională
Ct 243 „Conturi curente în valută străină” – la plata prin transfer din contul curent în valută
Ct 536 „Datorii față de proprietari” – cu plata ulterioară
- ✓ la valoarea nominală a acțiunilor/cotelor de participație răscumpărate anulate:
Dt 311 „Capital social”
Ct 315 „Capital retras”

La anularea părților sociale se poate înregistra o diferență dintre prețul de procurare și valoarea

nominală, care se înregistrează ca capital suplimentar prin formulele contabile:

- la suma cu care valoarea de procurare depășește valoarea nominală:
Dt 312 „Capital suplimentar”
Ct 315 „Capital retras”
- la suma cu care valoarea nominală depășește valoarea de procurare:
Dt 315 „Capital retras”
Ct 312 „Capital suplimentar”

SRL sunt obligate să reducă capitalul social în următoarele cazuri:

- a) la expirarea a 6 luni de la data înregistrării de stat, asociații nu au vărsat integral aporturile subscrise. Reducerea se va efectua până la mărirea capitalului social efectiv vărsat.
- b) la expirarea celui de-al doilea an și a fiecărui an financiar următor, valoarea activelor nete ale societății este mai mică decât capitalul social și asociații nu acoperă pierderile survenite. Reducerea se va efectua până la valoarea activelor nete determinate în conformitate cu prevederile legale. În cazul în care, în urma reducerii valorii activelor nete, acesta va fi sub cuantumul minim al capitalului social stabilit de lege, asociații sunt obligați să lichideze societatea, dacă nu vor acoperi pierderile.

Bibliografie:

1. Capitalurile agenților economici și contabilitatea acestora, O. Bunget, E. Bunget. Timișoara, 1999
2. Codul Civil al RM
3. Contabilitatea financiară, colectiv de autori, coordonator A. Nederiță, Chișinău, 2003
4. Contabilitatea întreprinderii, colectiv de autori, coordonator L. Grigoroș, Chișinău, 2011
5. Legea privind societățile cu răspundere limitată nr. 135 din 14.06.2007
6. SNC Capital propriu și datorii

ROLUL CONTABILITĂȚII DE GESTIUNE ÎN POZIȚIONAREA STRATEGIEI ENTITĂȚILOR DE COMERȚ

Eudochia BAJEREAN, dr., conf. univ., ASEM

Dans cet article est exposé le rôle de la comptabilité de gestion et le positionnement stratégique dans les entités commerciales. Sont analysées des méthodes de suivi et d'information sur le rendement dans les entités commerciales.

Complexitatea vieții economice, în condițiile concurenței impuse de economia de piață, determină creșterea rolului informației în luarea deciziilor, de calitatea cărora depinde și calitatea deciziilor curente și de perspectivă luate.

O contabilitate de gestiune în serviciul strategiei constituie un sistem de informare care contribuie la identificarea răspunsurilor pertinente în procesul de definire a entității. Această contabilitate poate constitui o resursă de bază devenind astfel unul din factorii adaptării actorilor implicați în procesele-cheie și constituind un atu important pentru adaptarea și permanentizarea avantajului concurențial, învățând și uitând. Un astfel de criteriu ar trebui să fie important în alegerea unui sistem al contabilității de gestiune (Cooper și Kaplan, 1998).

Lucrările recente în strategie descriu maniera procesului prin care contabilitatea de gestiune trebuie să-și ocupe locul. Pentru a fi capabilă să elaboreze în mod durabil o strategie pertinentă, entitatea trebuie:

- pe de o parte, să identifice resursele-cheie, materiale și imateriale care sunt la origine un avantaj competitiv dacă sunt dificil de copiat, comparat sau deformat. „Competențele”-cheie rezultă din corelarea resurselor complementare care formează cunoștințele fundamentale ale entității;
- pe altă parte, punerea la punct a structurilor și regulilor de funcționare care garantează mobilizarea efectivă a acestor resurse, cunoașterea și mai ales evoluția lor dacă este necesar (în caz că ea este un punct-cheie) în legătură cu acestea, se au în vedere „capacități

organizaționale”.

Contabilitatea de gestiune se poate sprijini și pe alte instrumente de măsurare a performanței cum ar fi Balanced Scorecard (BSC).

Balanța scorecard ca situație de monitorizare și raportare a performanței, combină instrumentele financiare tradiționale cu cele nefinanciare și oferă managerilor informații relevante despre activitățile care le conduc. A fost utilizată pentru prima dată în companiile americane, ca un nou instrument de pilotaj și de urmărire a performanțelor. În prezent, este cunoscută și adoptată în întreaga lume și are un real succes. A fost conceput de Robert Kaplan și David Norton.

Balanced Scorecard are în vedere adoptarea resurselor și capacității entității la mediu în funcție de care este definită strategia ca un set de activități și procese interconectate. Se au în vedere:

- a) conectarea BSC la intenția strategică;
- b) relația cauză efect evidențiată în „harta strategiei”;
- c) capacitatea BSC de a fi utilizată ca un instrument în măsurarea managementului strategic și de schimbare organizațională.

Conectarea BSC la intenția strategică are în vedere, la rândul ei, următoarele aspecte:

1. Perspectiva financiară – creșterea valorii acțiunilor deținute prin:
 - creșterea veniturilor (penetrarea unor noi piețe de desfacere, mărfuri noi, atragerea de noi clienți);
 - creșterea productivității (reducerea costurilor directe și indirecte, utilizarea mai eficientă a activelor etc.).
2. Perspectiva clienților are o importanță deosebită pentru entitățile de comerț. Construcția BSC trebuie să provoace managementul să își pună întrebări cu privire la cuplul piață-entități în care își va desfășura activitatea. Apoi, vor fi elaborați indicatori pentru urmărirea performanței înregistrate pe aceste segmente. Acești indicatori vor permite pilotarea satisfacției clienților, rata păstrării clienților, atragerea de noi clienți, rentabilitatea degajată pe tipuri de clienți și partea de piață obținută pe segmentele-țintă. Astfel, acest ultim indicator relevă capacitatea entității de a pătrunde pe piața aleasă.

Pentru entitățile de comerț cu obiective de creștere pe anumite segmente-țintă este relevant să se urmărească indicatorii ca creșterea numărului de clienți, creșterea cifrei de afaceri (volumul vânzărilor) datorită acestora, precum și capacitatea de atragere de clienți noi.

Perspectiva proceselor interne prevede identificarea proceselor critice care trebuie rezolvate în entitate. Este vorba de procese interne care au impact mare asupra satisfacției clienților și respectării obiectivelor financiare. Pe de o parte, indicatorii implicați vor trebui să măsoare performanța entității în procesele ce permit livrarea mărfurilor către clienții existenți: indicatori ai termenilor de livrare, indicatori ai productivității etc. Pe de altă parte, ar putea fi interesantă integrarea în BSC a indicatorilor implicați de procese de inovare, ca de exemplu indicatori referitori la termenul de introducere pe piață a mărfurilor noi.

Perspectiva dezvoltării competențelor. Obiectivul urmărit este identificarea determinațiilor creșterii și progresului entității pe termen lung. Prin intermediul indicatorilor aleși, managerii vor trebui să urmărească evoluția competențelor angajaților și a proceselor efectuate în materie de sisteme informaționale și de proceduri. Se pot încorpora indicatori ca nivelul de satisfacție a salariaților, cifra de afaceri aferentă angajaților, termenul de punere la dispoziția managerilor a informațiilor.

Relația cauză-efect evidențiată în „hărțile strategiei” presupune luarea în considerație a următorului tip de relații cauzale:

- indicatori ai creșterii și dezvoltării;
- indicatori ai proceselor interne;
- indicatori ai perspectivei clientelei;
- indicatori ai perspectivei financiare.

Se întocmește „harta strategică” – structura logică și completă care descrie strategia unei entități și presupune stabilirea destinației (obiectivele) și trasarea tuturor căilor (strategia propriu-zisă) care ar putea conduce către destinația stabilită (fig. 1).

Fig.1. Harta obiectivelor strategice a entității de comerț cu ridicata

Capacitatea BSC de a fi utilizată ca un instrument în măsurare a managementului strategic și de schimbarea organizațională presupune:

- transformarea viziunii – oferă managerilor posibilitatea de a ajunge la un consens în privința viziunii și strategiei;
- comunicarea strategiei și conectarea la strategie permite managerilor să comunice la nivelul tuturor departamentelor strategia definită la nivelul managementului executiv;
- integrarea planificării – permite managerilor să adapteze planurile și bugetele la strategia aleasă;
- feedback-ul și învățarea-strategică.

Implementarea Balanței scorecard presupune respectarea următoarelor principii:

- transpunerea strategiei în termeni operaționali;
- alinierea întregii entități la strategie;
- strategia devine responsabilitatea tuturor membrilor entității;
- strategia devine un proces continuu;
- mobilizarea managementului executiv pentru promovarea schimbării.

Balanța scorecard este destinată conducătorilor entității sau managerului domeniului de activitate strategică. Asociind în același produs indicatori generați de patru perspective, BSC trebuie să constituie un mijloc privilegiat pentru a permite un pilotaj global al performanței.

Bibliografie:

1. Bouquin H. Contabilitatea de gestiune. Trad. prof. Tabără N. Iași: Ed. TipoMoldova, 2004.
2. Caraiani C., Dumitrana M. Contabilitatea de gestiune, Control de gestiune. București: Ed. Infomega, 2005.
3. Dumitrana M., Jalbă L., Duță O. Contabilitatea în comerț și turism. București: Ed. Universitară, 2008.
4. Tabără N. Control de gestiune. Iași: Ed. TipoMoldova, 2009.

RECUNOAȘTEREA ȘI EVALUAREA CHELTUIELILOR AFERENTE SERVICIILOR COMERCIALE

Veronica BULGARU, dr., conf. univ, UASM

***Résumé.** Dans des conditions de milieu économique le succès concurrentiel des toutes les activités commercial peut corrélér directement avec la variété et la qualité des services qui sont offrir aux acheteurs avec l'occasion de vend des produits. Actuellement ces services sont devenus une opportunité significative dans la promouvoir des produits, et dans l'augmentation des revenus de la rentabilité de l'entreprise. Ainsi, les commerçants sont prêts à faire des efforts supplémentaire pour développer une stratégie de services, qui constitue l'élément déterminant dans la formation de comportement des clients. Dans la prestation des services commerciaux peut apparaître différents frais, le mode de reconnaissance et d'évaluation est réglementer par SNC „Frais”.*

În condițiile mediului economic concurențial succesul oricărei activități comerciale corelează direct cu varietatea și calitatea serviciilor oferite cumpărătorilor cu ocazia vânzării mărfurilor. Actualmente serviciile respective au devenit o oportunitate semnificativă în promovarea produselor, sporirea veniturilor și majorarea profitabilității întreprinderii. Astfel, comercianții sunt dispuși să depună eforturi suplimentare în vederea dezvoltării unei strategii a serviciilor, care să constituie elementul determinant în formarea comportamentului clienților.

Conform prevederilor **Legii cu privire la comerțul interior** [1] serviciile comerciale sunt activități oferite cu prilejul operațiunilor de vânzare, care asigură avantaje consumatorului, fără a antrena un schimb fizic sub formă de bunuri materiale. Prin urmare, serviciile comerciale apar ca un sistem de utilități de care beneficiază clientul la momentul cumpărării bunurilor materiale.

În practica economică serviciile comerciale se clasifică după 2 criterii:

- 1) În funcție de direcția efectuării.
- 2) În raport de momentul efectuării.

După primul criteriu se deosebesc:

- servicii comerciale exogene;
- servicii comerciale endogene.

Serviciile comerciale exogene sunt oferite, de regulă, în cadrul unității comerciale pe parcursul efectuării operațiunilor de vânzare (de exemplu, asigurarea locurilor de parcare, biroului de informație etc.).

Serviciile comerciale endogene sunt legate nemijlocit de comercializarea mărfurilor și se desfășoară, de regulă, în afara unității comerciale (de exemplu, servicii de asamblare și reparație a articolelor electrocasnice pe perioada de garanție).

În funcție de momentul efectuării se disting:

- 1) Servicii comerciale efectuate înaintea operațiunilor de comercializare.
- 2) Servicii comerciale oferite în timpul operațiunilor de comercializare.
- 3) Servicii comerciale prestate după operațiunile de comercializare.

Serviciile comerciale efectuate înaintea operațiunilor de comercializare sunt orientate spre informarea cumpărătorilor asupra sortimentului de mărfuri propus spre vânzare, convingerea clientului despre avantajele pe care le poate obține din bunurile respective, precum și promovarea vânzărilor. Direcțiile principale constau în:

- decorarea vitrinelor cu anunțuri și afișe atractive, aranjarea produselor în interiorul magazinului etc.;
- elaborarea și distribuirea broșurilor, prospectelor, pliantelor și altor mijloace de publicitate, precum și oferirea informației de către vânzători;
- organizarea expozițiilor, demonstrațiilor, încercărilor etc.

Serviciile comerciale oferite în timpul operațiunilor de comercializare au drept scop desfășurarea optimă a procesului de cumpărare a bunurilor de către clienți și anume:

- asigurarea unui climat psihologic favorabil astfel, încât cumpărătorii să-și justifice propria acțiune de a cumpăra mărfurile necesare;
- furnizarea informației detaliate privind caracteristicile produselor oferite;

- informarea cumpărătorilor asupra naturii și tipurilor de servicii de care poate beneficia concomitent cu achiziționarea mărfurilor.

Mijloacele utilizate în cadrul vânzării mărfurilor pot fi grupate astfel:

- confort la cumpărare, care se asigură prin organizarea locurilor de parcare, biroului de informație, zonei special amenajate pentru jocul și supravegherea copiilor, spațiului pentru păstrarea bagajelor etc.;
- condiții de livrare, care se exprimă prin posibilitatea achitării valorii mărfurilor cumpărate în rate, oferirea reducerilor comerciale și financiare, achitarea valorii bunurilor prin intermediul cardurilor bancare etc.;
- condiții de transportare și livrare a mărfurilor care presupun utilizarea ambalajului de protecție a bunurilor, respectarea datei și orei de livrare etc.

Serviciile comerciale prestate după operațiunile de comercializare sunt destinate pentru asigurarea funcționării ritmice a bunurilor și constau în:

- asamblarea și punerea în funcțiune a obiectelor;
- întreținerea și reparația;
- schimbarea pieselor defectate etc.

În procesul prestării serviciilor comerciale apar diverse cheltuieli, modul de recunoaștere și evaluare a cărora este reglementat de **SNC „Cheltuieli”** [3]. Potrivit prezentului standard, cheltuielile se recunosc, dacă se respectă următoarele criterii:

- a) existența unei certitudini întemeiate privind diminuarea beneficiilor economice ale entității;
- b) mărimea cheltuielilor poate fi evaluată în mod credibil.

Cheltuielile se recunosc concomitent cu:

- diminuarea activelor fără o reducere concomitentă a datoriilor sau o creștere a altor active (de exemplu, valoarea contabilă a mostrelor de mărfuri transmise cumpărătorilor se înregistrează ca majorare a cheltuielilor curente și diminuare a activelor);
- majorarea datoriilor fără o creștere concomitentă a activelor (de exemplu, salariile calculate angajaților ocupați nemijlocit cu reparația bunurilor se contabilizează ca majorare concomitentă a cheltuielilor și datoriilor curente);
- calcularea amortizării și înregistrarea pierderilor din deprecierea activelor imobilizate contabilizate conform **SNC „Imobilizări necorporale și corporale”, SNC „Deprecierea activelor”**.

În funcție de momentul efectuării, cheltuielile respective pot fi convențional divizate în 3 grupe:

- 1) Cheltuieli anticipate.
- 2) Cheltuieli curente.
- 3) Cheltuieli ulterioare.

Cheltuielile anticipate apar până la momentul comercializării mărfurilor și se referă la efectuarea cercetărilor de marketing, acțiunile de reclamă, decorarea vitrinelor, distribuirea broșurilor, prospectelor etc. Suma lor se formează din valoarea materialelor utilizate, obiectelor de mică valoare și scurtă durată cu costul unitar până la 1000 lei, a uzurii obiectelor de mică valoare și scurtă durată cu valoarea unitară peste plafonul stabilit de politicile contabile ale entității, mostrelor de mărfuri, serviciilor terților, salariilor angajaților etc. Cheltuielile nominalizate urmează a fi recunoscute și reflectate în contabilitate în perioada în care sunt recunoscute veniturile aferente mărfurilor vândute. Prin urmare, cheltuielile specificate vor fi contabilizate în componența cheltuielilor anticipate și decontate ulterior la cheltuielile curente în dependență de perioada, în care se preconizează vânzarea lotului respectiv de mărfuri.

Cheltuielile curente se recunosc la momentul prestării serviciilor legate de vânzarea mărfurilor și se estimează la suma amortizării mijloacelor fixe, salariului cu contribuții de asigurări sociale de stat și prime de asigurare obligatorie de asistență medicală a angajaților responsabili de locurile de parcare, zona pentru jocul și supravegherea copiilor, biroul de informație, valoarea materialelor utilizate etc. În același timp, o parte din serviciile oferite la vânzarea mărfurilor nu condiționează cheltuieli curente. Astfel, reducerile comerciale și financiare contribuie la diminuarea veniturilor curente și respectiv a profitului net al perioadei de gestiune, cu excepția cazului când costurile de intrare a mărfurilor depășesc prețurile de livrare. Potrivit articolului 97 din **Codul fiscal** [2] valoarea impozabilă a livrărilor de mărfuri nu poate fi mai mică decât costurile de producție sau prețul de procurare a

mărfurilor, cu excepția cazurilor când marfa și-a pierdut calitățile de consum (cu condiția confirmării acestui fapt de către organele și serviciile abilitate cu astfel de funcții). Prin urmare, datoria față de buget privind taxa pe valoarea adăugată nu poate fi mai mică decât suma T.V.A. trecută în cont aferentă bunurilor procurate și vândute la un preț mai jos decât costul. De aceea, în acest caz, cheltuielile curente se vor evalua la suma taxei pe valoarea adăugată calculată de la diferența dintre prețul de vânzare a mărfurilor și costul lor de intrare.

Cheltuielile ulterioare sunt recunoscute după vânzarea mărfurilor, adică după trecerea dreptului de proprietate asupra bunurilor de la vânzător la cumpărător. Apariția lor este determinată de necesitatea asamblării și punerii în funcțiune a obiectelor, întreținerea și reparația pe perioada termenului de garanție etc. La această etapă cheltuielile se formează din valoarea serviciilor de transportare a mărfurilor până la domiciliul cumpărătorului, valoarea pieselor de schimb folosite la reparația obiectelor, salariul cu contribuții de asigurări sociale de stat și prime de asigurare obligatorie de asistență medicală a angajaților ocupați nemijlocit cu deservirea și reparația bunurilor etc. Cheltuielile specificate trebuie să fie contabilizate în componența cheltuielilor de distribuire sau prin constituirea provizioanelor.

Bibliografie:

1. Legea cu privire la comerțul interior nr. 231 din 23 septembrie 2010. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 206-209 din 22.10.2010.
2. Codul fiscal. In: Contabilitate și audit, nr. 1 din 2014.
3. S.N.C. „Cheltuieli”. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 233-237 din 22.10.2013.
4. <http://biblioteca.regielive.ro/proiecte/comert/calitatea-serviciilor-comerciale-159695.html>
5. <http://www.preferatele.com/docs/economie/2/serviciile-comerciale1.php>
6. <http://www.scribube.com/economie/comert/Definirea-rolul-si-locul-servi53355.php>

ASPECTELE CONTABILITĂȚII ORGANIZAȚIILOR NECOMERCIALE ÎN CONTEXTUL NOILOR REGLEMENTĂRI

Lidia CAUȘ, dr., conf. univ., ASEM

Non-for-profit organizations have an important role in civil society in any country, including the Republic of Moldova. Non-for-profit organizations are juridical persons not having the goal of getting a profit and distributing it among the members of the organization. In this article are exposed some proposals related to the improvement of accountancy in non-for-profit organizations, which will lead to the providing of some true and objective information to information users.

Organizațiile necomerciale reprezintă un instrument social prin intermediul căruia cetățenii au posibilitatea de a-și realiza ideile și a soluționa problemele la nivel local și național, deținând un rol important în societatea civilă din orice țară, inclusiv și din Republica Moldova. Organizația necomercială reprezintă o persoană juridică al cărei scop este altul decât obținerea de profit, iar venitul obținut de entitate se utilizează doar în scopuri statutare concrete pentru realizarea obiectivelor ei organizatorice și nu pot fi distribuite fondatorilor, membrilor sau angajaților organizației. Organizațiile necomerciale pot fi înregistrate sub formă de asociații, fundații și instituții.

În scopul asigurării unui grad relevant de veridicitate a situațiilor financiare, Standardelor Naționale de Contabilitate (SNC) și altor acte normative contabile au fost aprobate noile SNC și Planul general de conturi contabile prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.118 din 06.08.2013, Recomandările metodice privind tranziția la noile SNC nr.166 din 28.11.2013. Aceste acte normative prevăd aplicarea din 01.01.2014 cu titlu de recomandare a SNC și Planului de conturi contabile, iar din 01.01.2015 cu titlu obligatoriu a acestora. În contextul dat intervin schimbări în contabilizarea elementelor contabile în organizațiile necomerciale, pe care le vom studia în acest articol.

Conform noilor reglementări contabilitatea în organizațiile necomerciale este reglementată de Legea contabilității, Planul general de conturi contabile, Standardele Naționale de Contabilitate. Pentru entitățile menționate au rămas în vigoare Indicațiile metodice privind particularitățile contabilității în organizațiile necomerciale aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.158 din

06.12.2010. În conformitate cu Legea contabilității organizațiile necomerciale indiferent de tipul acestora sunt obligate să țină evidența contabilă. În așa mod aceste entități trebuie să parcurgă toate etapele ciclului contabil începând cu întocmirea documentelor primare și centralizatoare, evaluarea și recunoașterea elementelor contabile, reflectarea informațiilor în conturile contabile, perfectarea registrelor contabile, balanței de verificare și Cărții mari, finalizând cu întocmirea situațiilor financiare.

În noile SNC este utilizată terminologia din Directivele Uniunii Europene și Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS). În cadrul politicilor contabile ale organizațiilor necomerciale trebuie să fie ajustată terminologia aplicată la noile prevederi ale SNC, de exemplu: noțiunea „politică de contabilitate” se înlocuiește cu „*politici contabile*”; „raport financiar anual” cu „*situații financiare anuale*”; „raport financiar” cu „*situații financiare*”; „bilanț contabil” cu „*bilanț*”; „flux de mijloace bănești” cu „*flux de numerar*”; „perioada de gestiune” cu „*perioada de raportare*”; „data întocmirii rapoartelor financiare” cu „*data raportării*”; „activ pe termen lung” cu „*activ imobilizat*”; „activ nematerial” cu „*imobilizare necorporală*”; „activ material pe termen lung” cu „*imobilizare corporală*”; „uzura mijloacelor fixe” cu „*amortizarea mijloacelor fixe*”; „activ curent” cu „*activ circulant*”; „mijloace bănești” cu „*numerar*”; „creanțe pe termen scurt” cu „*creanțe curente*”; „datorii pe termen scurt” cu „*datorii curente*”; „valoare de intrare” cu „*cost de intrare*”; „valoare de bilanț” cu „*valoare contabilă*”; „valoare venală” cu „*valoare justă*”; „consumuri și cheltuieli” cu „*costuri*” etc.

Prevederile noilor SNC se aplică prospectiv începând cu data intrării în vigoare a acestora. Tranziția la noile SNC se efectuează conform situației din prima zi a perioadei de gestiune de aplicare a noilor SNC, după întocmirea situațiilor financiare și reformarea bilanțului pentru perioada de gestiune precedentă. Modul de ajustare a diferențelor specifice dintre prevederile noilor SNC și a celor aplicate anterior este reglementat de compartimentele „Prevederi tranzitorii” din standardele aprobate.

Serviciul contabil al organizației necomerciale în cazul tranziției la noile SNC trebuie să parcurgă următoarele etape: să formeze politicile contabile conform prevederilor noilor SNC și altor reglementări contabile; să elaboreze planul de conturi de lucru conform cerințelor noilor SNC și Planului general de conturi contabile; să identifice diferențele aferente recunoașterii și evaluării elementelor contabile; să transpună soldurile conturilor contabile aplicate până la data tranziției în conturile contabile noi.

Politicile contabile se selectează de către fiecare entitate de sine stătător în baza noilor SNC și altor reglementări contabile. În cazul aplicării metodelor alternative de recunoaștere și evaluare a elementelor contabile politicile contabile se selectează în conformitate cu prevederile IFRS corespunzătoare. Modul de elaborare a politicilor contabile este reglementat de SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare”. Politicile contabile se aplică începând cu data intrării în vigoare a noilor SNC. Organizațiile necomerciale la momentul tranziției la noile reglementări contabile vor trebui să modifice politicile contabile, specificând data trecerii la noile prevederi, sistemul contabil ales de ținere a contabilității și prezentare a situațiilor financiare și criteriile de atribuire pentru perioada de gestiune precedentă. Politicile contabile se aprobă de către organul responsabil de ținerea contabilității și raportarea financiară în organizațiile necomerciale.

Planul de conturi de lucru se elaborează de către entitatea necomercială de sine stătător în baza Planului general de conturi contabile, ținând cont de politicile contabile aprobate. Planul de conturi de lucru trebuie să conțină nomenclatorul integral al conturilor de gradul I și II necesare pentru ținerea contabilității, calcularea indicatorilor din situațiile financiare și alte necesități informaționale ale entității. În planul de conturi de lucru conturile de gradul I din clasele 1–7 trebuie să corespundă cu conturile respective din Planul general de conturi contabile. Nomenclatorul conturilor de gradul II din toate clasele și conturile de gradul I și II din clasele 8–9 se stabilește de către entitate în funcție de specificul activității și necesitățile informaționale proprii. Planul de conturi de lucru se anexează la politicile contabile ale entității. În cazul în care conturile aplicate de entitate coincid cu conturile respective din Planul general de conturi, elaborarea planului de conturi de lucru nu este obligatorie.

Conturile specifice pentru organizațiile necomerciale în conformitate cu noul Plan general de conturi contabile pot să fie următoarele: 111 „Imobilizări necorporale în curs de execuție”, 112 „Imobilizări necorporale”, 113 „Amortizarea imobilizărilor necorporale”, 121 „Imobilizări corporale în curs de execuție”, 123 „Mijloace fixe”, 124 „Amortizarea mijloacelor fixe”, 127 „Deprecierea imobilizărilor corporale în curs de execuție”, 129 „Deprecierea mijloacelor fixe”, 261 „Cheltuieli

anticipate curente”, 262 „Alte active circulante”, 226 „Creanțe ale personalului”, 234 „Alte creanțe curente”, 341 „Fonduri”, 3411 „Fondul de active imobilizate”, 3412 „Fondul de autofinanțare”, 3413 „Alte fonduri”, 425 „Finanțări și încasări cu destinație specială pe termen lung”, 535 „Venituri anticipate curente”, 537 „Finanțări și încasări cu destinație specială curente”.

Diferențele aferente recunoașterii elementelor contabile se identifică la data tranziției la noile SNC. În acest scop entitatea examinează toate elementele contabile, iar cele înregistrate pînă la data tranziției la noile SNC care nu corespund criteriilor de recunoaștere din aceste standarde se derecunosc. De exemplu, cheltuielile de constituire și goodwill-ul, înregistrat în situațiile financiare cu scop general, nu pot fi recunoscute drept active conform prevederilor noilor SNC și se derecunosc prin înregistrarea:

Dt 335 „Rezultat din tranziția la noile reglementări contabile” Ct 111 „Active nemateriale”.

Totodată va fi decontată amortizarea cheltuielilor de constituire și fondului comercial:

Dt 113 „Amortizarea imobilizărilor necorporale” Ct 111 „Active nemateriale”.

Elementele contabile înregistrate pînă la data tranziției la noile SNC care nu corespund criteriilor de clasificare din aceste standarde se reclasifică. De exemplu, subvențiile, cu excepția celor primite de entitățile de stat, municipale și alte entități similare, inclusiv instituțiile publice cu autonomie financiară, se transferă din capitalul propriu în componența datoriilor, iar datoriile față de proprietari privind aporturile suplimentare în capitalul social – din datorii în componența capitalului propriu. Reclasificarea finanțărilor și încasărilor cu destinație specială aferente subvențiilor, cu excepția entităților de stat, municipale și alte entități similare, inclusiv instituțiile publice cu autonomie financiară se înregistrează:

Dt 423 „Finanțări și încasări cu destinație specială”, 515 „Venituri anticipate curente”, 539 „Alte datorii pe termen scurt” Ct 424 „Venituri anticipate pe termen lung”, 535 „Venituri anticipate curente”.

Reclasificarea finanțărilor și încasărilor cu destinație specială, privind subvențiile aferente activelor ale entităților de stat, municipale, inclusiv instituțiilor publice cu autonomie financiară se reflectă:

Dt 423 „Finanțări și încasări cu destinație specială”

Ct 342 „Subvenții entităților cu proprietate publică”.

Reclasificarea finanțărilor și încasărilor cu destinație specială, privind subvențiile aferente veniturilor ale entităților de stat, municipale, inclusiv instituțiilor publice cu autonomie financiară:

Dt 423 „Finanțări și încasări cu destinație specială”

Ct 424 „Venituri anticipate pe termen lung”, 535 „Venituri anticipate curente”.

Reclasificarea subvențiilor, cu excepția entităților de stat municipale, inclusiv instituțiilor publice cu autonomie financiară:

Dt 342 „Subvenții” Ct 424 „Venituri anticipate pe termen lung”, 535 „Venituri anticipate curente”.

Diferențele aferente evaluării elementelor contabile apar în cazul cînd noile SNC stabilesc alte reguli de evaluare, decît cele prevăzute în standardele aplicate pînă la data tranziției, de exemplu sumele reducerilor din reevaluarea activelor imobilizate nu pot fi înregistrate ca element de capital propriu. Înregistrările contabile se întocmesc în cazul dacă după data tranziției la noile SNC, evaluarea ulterioară a imobilizărilor imobilizate, potrivit politicilor contabile ale entității, se efectuează la cost.

Decontarea reducerilor din reevaluarea activelor imobilizate se înregistrează:

Dt 335 „Rezultat din tranziția la noile reglementări contabile”

Ct 341 „Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung”.

Decontarea surplusului (ecartului) din reevaluarea activelor imobilizate se reflectă:

Dt 341 „Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung”

Ct 335 „Rezultat din tranziția la noile reglementări contabile”.

Soldurile conturilor contabile aplicate pînă la data tranziției la noile SNC de organizațiile necomerciale se transpun în conturile contabile noi prin întocmirea înregistrărilor contabile de corectare. În acest caz trebuie luat în considerare faptul că în Planul general de conturi contabile au fost introduse conturi suplimentare, modificate codurile și denumirile anumitor conturi, divizate și comasate unele conturi. La organizațiile necomerciale pot fi înregistrate următoarele formule contabile:

Transpunerea soldurilor imobilizărilor necorporale:
Dt 112 „Imobilizări necorporale” Ct 111 „Active nemateriale”.
Transpunerea soldurilor creanțelor personalului:
Dt 226 „Creanțe ale personalului” Ct 227 „Creanțe pe termen scurt ale personalului”.
Transpunerea soldurilor creanțelor curente privind asigurările:
Dt 233 „Creanțe curente privind asigurările” Ct 229 „Alte creanțe pe termen scurt”.
Transpunerea soldurilor altor creanțe curente:
Dt 234 „Alte creanțe curente” Ct 229 „Alte creanțe pe termen scurt”.
Transpunerea soldurilor cheltuielilor anticipate curente:
Dt 261 „Cheltuieli anticipate curente” Ct 251 „Cheltuieli anticipate curente”.
Transpunerea soldurilor fondurilor organizațiilor necomerciale:
Dt 342 „Subvenții” Ct 341 „Fonduri”.
Transpunerea soldurilor de finanțări și încasări cu destinație specială pe termen lung:
Dt 423 „Finanțări și încasări cu destinație specială”
Ct 425 „Finanțări și încasări cu destinație specială pe termen lung”.
Transpunerea soldurilor veniturilor anticipate curente:
Dt 515 „Venituri anticipate curente” Ct 535 „Venituri anticipate curente”.
Transpunerea soldurilor de finanțări și încasări cu destinație specială curente:
Dt 539 „Alte datorii pe termen scurt” Ct 537 „Finanțări și încasări cu destinație specială curente”.

Conform noilor prevederi ale Legii contabilității sunt stabilite următoarele sisteme de ținere a contabilității și de prezentare a situațiilor financiare:

- sistemul contabil în partidă simplă,
- sistemul contabil în partidă dublă, cu prezentarea situațiilor financiare simplificate,
- sistemul contabil în partidă dublă, cu prezentarea situațiilor financiare complete.

Prin urmare se exclude sistemul contabil simplificat în partidă dublă care prevedea reflectarea faptelor economice în baza dublei înregistrări, principiului contabilității de angajamente, cu aplicarea variantelor simplificate ale planului de conturi contabile, registrelor contabile și prezentarea rapoartelor financiare simplificate. Acest sistem putea fi aplicat de entitățile care nu depășeau limitele a două din următoarele trei criterii pentru perioada de gestiune precedentă: totalul veniturilor din vânzări nu depășea limita de 15 mil. lei; totalul bilanțului contabil nu depășea limita de 6 mil. lei; numărul mediu scriptic al personalului în perioada de gestiune nu depășea 49 de persoane. Modul de ținere a contabilității conform sistemului contabil simplificat în partidă dublă era reglementat de prevederile SNC 4.

Sistemul contabil în partidă simplă reprezintă sistemul contabil care prevede reflectarea unilaterală a faptelor economice utilizând înregistrarea conform metodei „intrare-ieșire” fără aplicarea conturilor contabile și întocmirea situațiilor financiare. *Metoda de casă* reprezintă metoda conform căreia veniturile sunt recunoscute în perioada fiscală în care au fost încasate sau primite sumele în numerar sau compensările în altă formă, iar cheltuielile – în perioada în care acestea au fost efectiv achitate, cu excepția amortizării mijloacelor fixe și proprietății nemateriale.

Ca rezultat a fost semnificativ îngustată aria de aplicare a sistemului contabil în partidă simplă, fără prezentarea situațiilor financiare, în special doar pentru gospodăriile țărănești, întreprinzătorii individuali, până la înregistrarea ca plătitori ai TVA, persoanele fizice care acordă servicii profesionale. Astfel organizațiile necomerciale nu vor putea selecta pentru ținerea contabilității și prezentarea situațiilor financiare sistemul contabil în partidă simplă.

Sistemul contabil în partidă dublă cu prezentarea situațiilor financiare simplificate poate fi folosit de entitățile care corespund următoarelor criterii pentru perioada de gestiune precedentă: numărul mediu scriptic al salariaților nu depășește 9 persoane; veniturile din vânzări nu depășesc 3 mln. lei; valoarea contabilă a activelor la data raportării nu depășește 3 mln. lei.

Conform vechilor reglementări aceste cuanțumuri reprezentau criteriile de atribuire la sistemul contabil în partidă simplă. Conform noilor reglementări contabile au fost restrânse condițiile de prezentare a situațiilor financiare simplificate de către entități. Organizațiile necomerciale pot folosi doar două criterii de atribuire: numărul mediu scriptic al salariaților și valoarea contabilă a activelor, deoarece venitul din vânzări nu este reprezentativ pentru aceste entități.

Sistemul contabil în partidă dublă cu prezentarea situațiilor financiare complete poate fi folosit de alte entități decât cele menționate mai sus, inclusiv: cota în capitalul social a proprietarului, care nu este subiect al sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, depășește 35%, companii fiduciare, importatoare de mărfuri supuse accizelor, casele de schimb valutar și lombardurile, organizațiile de microfinanțare, de economii și împrumut etc.

Entitatea care are dreptul să utilizeze sistemul contabil în partidă simplă poate aplica sistemul contabil în partidă dublă, iar unitățile care are dreptul să prezinte situații financiare simplificate pot prezenta situații financiare complete, cu specificarea în politicile contabile ale întreprinderii.

În conformitate cu noile prevederi ale Legii contabilității organizațiile necomerciale întocmesc și prezintă situații financiare anuale, care pot fi:

- *situații financiare complete*: bilanțul; situația de profit și pierdere; situația modificărilor capitalului propriu; situația fluxurilor de numerar; notele la situațiile financiare; nota explicativă;
- *situații financiare simplificate*: bilanțul; situația de profit și pierdere; nota explicativă.

Contabilitatea în organizațiile necomerciale este specifică și implică particularități în cadrul acestora. Noile reglementări contabile asigură un grad relevant de veridicitate a situațiilor financiare, ceea ce conduce la perfecționarea modului de evidență a elementelor contabile și la furnizarea unor informații obiective și veridice utilizatorilor de informație, necesare luării deciziilor în cadrul activității organizațiilor necomerciale, precum și finanțatorilor actuali și potențiali.

Bibliografie:

1. Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 / Monitorul Oficial nr.90-93 din 29.06.2007.
2. Ordinul Ministerului Finanțelor nr.118 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate din 06.08.2013 / Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.177-181 din 16.08.2013.
3. Ordinul Ministerului Finanțelor nr.119 privind aprobarea Planului general de conturi contabile din 06.08.2013 / Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.177-181 din 16.08.2013.
4. Ordinul Ministerului Finanțelor nr.166 din 28.11.2013 cu privire la aprobarea Recomandărilor metodice privind tranziția la noile SNC și modificarea și completarea ordinelor nr.118 și 119 din 06.08.2013 / Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.291-296 din 13.12.2013.
5. Indicații metodice privind particularitățile contabilității în organizațiile necomerciale aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.158 din 06.12.2010 // Monitorul Oficial nr.254-256/981 din 24.12.2010.

TRATAMENTE CONTABILE PRIVIND REEVALUAREA IMOBILIZĂRILOR CORPORALE

Inga COTOROS, dr., lect. sup., ASEM

Revaluation of tangible represents economic operation after which capital assets accounting value is correlated with their actual value, ensuring, thus, the registration of the relevant data in the annual financial statements, and thereby a more exact information of the users of accounting information. When the comparison is made between the revaluation amount fair value accounting and the balance of the fixed asset.

In this article the author reflect the revaluation results of treatment.

Entitățile pot proceda la reevaluarea imobilizărilor corporale existente la sfârșitul perioadei de gestiune, astfel încât acestea să fie prezentate în contabilitate la valoarea justă, cu reflectarea rezultatelor acestei reevaluări în situațiile financiare întocmite pentru acea perioadă. Amortizarea calculată pentru imobilizările corporale astfel reevaluate se înregistrează în contabilitate începând cu perioada de gestiune următoare celei pentru care s-a efectuat reevaluarea.

E necesar de menționat că evaluările efectuate cu ocazia reorganizărilor de entități (fuziuni, divizări) nu constituie reevaluare în sensul prezentelor reglementări contabile, aceste evaluări

efectuându-se în scopul stabilirii raportului de schimb, pentru toate elementele de bilanț. Fac excepție situațiile în care data situațiilor financiare care stau la baza reorganizării coincide cu data situațiilor financiare anuale.

Dacă o imobilizare corporală complet amortizată mai poate fi folosită, cu ocazia reevaluării acesteia i se stabilește o nouă valoare și o nouă durată de utilizare economică, corespunzătoare perioadei estimate a se folosi în continuare.

În cazul efectuării reevaluării imobilizărilor corporale, acest lucru trebuie prezentat în notele explicative, împreună cu elementele supuse reevaluării, metoda prin care s-au calculat valorile prezentate, precum și elementul afectat din contul de profit și pierdere.

Reevaluarea imobilizărilor corporale se face la valoarea justă de la data bilanțului. Valoarea justă se determină pe baza unor evaluări efectuate, de regulă, de profesioniști calificați în evaluare, membri ai unui organism profesional în domeniu, recunoscut național și internațional.

La reevaluarea unei imobilizări corporale, amortizarea cumulată la data reevaluării trebuie să fie tratată în unul din următoarele moduri:

a) **recalculată proporțional cu schimbarea valorii contabile brute a activului**, astfel încât valoarea contabilă a activului, după reevaluare, să fie egală cu valoarea sa reevaluată. Această metodă trebuie folosită în cazul în care activul este reevaluat prin aplicarea unui indice;

sau

b) **eliminată din valoarea contabilă brută a activului și valoarea netă**, determinată în urma corectării cu ajustările de valoare, este recalculată la valoarea reevaluată a activului. Această metodă trebuie folosită pentru clădirile care sunt reevaluate la valoarea lor de piață.

În cazul în care, ulterior recunoașterii inițiale ca activ, valoarea unui activ imobilizat este determinată pe baza reevaluării activului respectiv, valoarea rezultată din reevaluare va fi atribuită activului, în locul costului de achiziție/costului de producție sau al oricărei alte valori atribuite înainte acelui activ. În astfel de cazuri, regulile privind amortizarea se vor aplica activului având în vedere valoarea acestuia, determinată în urma reevaluării.

Elementele dintr-o grupă de imobilizări corporale trebuie să fie reevaluate simultan pentru a se evita reevaluarea selectivă și raportarea în situațiile financiare anuale a unor valori care sunt o combinație de costuri și valori calculate la date diferite.

Dacă un activ imobilizat este reevaluat, toate celelalte active din grupa din care face parte trebuie reevaluate. O grupă de imobilizări corporale cuprinde active de aceeași natură și utilizări similare, aflate în exploatarea unei entități. Exemple de grupe de imobilizări corporale sunt: terenuri; clădiri; mașini și echipamente; nave; aeronave etc.

Reevaluările trebuie făcute cu suficientă regularitate, astfel încât valoarea contabilă să nu difere substanțial de cea care ar fi determinată folosind valoarea justă de la data bilanțului. Valoarea justă a imobilizărilor este determinată, în general, plecând de la valoarea lor de piață. Dacă un activ dintr-o grupă de active nu poate fi reevaluat, de exemplu, din cauză că nu există o piață activă pentru acel activ, activul trebuie prezentat în bilanț la cost, minus ajustările cumulate de valoare.

O piață activă este o piață unde sunt îndeplinite cumulativ următoarele **condiții**:

- a) elementele comercializate sunt omogene;
- b) pot fi găsiți în permanență cumpărători și vânzători interesați; și
- c) prețurile sunt cunoscute de cei interesați.

Dacă valoarea justă a unei imobilizări corporale nu mai poate fi determinată, valoarea activului prezentată în bilanț trebuie să fie valoarea sa reevaluată la data ultimei reevaluări, din care se scad ajustările cumulate de valoare.

În cazul în care se efectuează reevaluarea imobilizărilor corporale, diferența dintre valoarea rezultată în urma reevaluării și valoarea la cost istoric considerăm că trebuie să fie reflectată ca rezervă din reevaluare, ca un subelement distinct în „Rezerve” (*contul „Rezerve din reevaluare”*). Tratatamentul în scop fiscal al rezervei din reevaluare trebuie prezentat în notele explicative.

Indiferent dacă valoarea rezervei a fost modificată sau nu în cursul perioadei de gestiune, entitățile trebuie să prezinte în notele explicative următoarele informații:

- a) valoarea rezervei din reevaluare la începutul perioadei de gestiune;
- b) diferențele din reevaluare transferate la rezerva din reevaluare în cursul perioadei de gestiune;

- c) sumele capitalizate sau transferate într-un alt mod din rezerva din reevaluare în cursul perioadei de gestiune, prezentându-se natura oricărui astfel de transfer, cu respectarea legislației în vigoare;
- d) valoarea rezervei din reevaluare la sfârșitul perioadei de gestiune.

Surplusul din reevaluare inclus în rezerva din reevaluare va fi capitalizat prin transferul direct în rezerve (*subcontul „Rezerve reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare”*), atunci când acest surplus reprezintă un câștig realizat. Câștigul se consideră realizat la scoaterea din evidență a activului pentru care s-a constituit rezerva din reevaluare. Cu toate acestea, o parte din câștig poate fi realizat pe măsură ce activul este folosit de entitate. În acest caz, valoarea rezervei transferate este diferența dintre amortizarea calculată pe baza valorii contabile reevaluate și valoarea amortizării calculate pe baza costului inițial al activului.

Dacă rezultatul reevaluării este o **creștere** față de valoarea contabilă netă, atunci aceasta se va trata astfel:

- ca o creștere a rezervei din reevaluare, dacă nu a existat o descreștere anterioară recunoscută ca o cheltuială aferentă aceluia activ; sau
- ca un venit care să compenseze cheltuiala cu descreșterea recunoscută anterior la acel activ.

Dacă rezultatul reevaluării este o **descreștere** a valorii contabile nete, aceasta se tratează ca o cheltuială cu întreaga valoare a deprecierei, atunci când în rezerva din reevaluare nu este înregistrată o sumă referitoare la acel activ (surplus din reevaluare) sau ca o scădere a rezervei din reevaluare, cu minimul dintre valoarea acelei rezerve și valoarea descreșterii, iar eventuala diferență rămasă neacoperită se înregistrează ca o cheltuială. Rezerva din reevaluare trebuie redusă în măsura în care sumele transferate la aceasta nu mai sunt necesare pentru aplicarea metodei de evaluare utilizate și pentru obținerea scopului său.

Sumele reprezentând diferențe de natura veniturilor și cheltuielilor rezultate la reevaluare trebuie prezentate separat în contul de profit și pierdere. Nici o parte din rezerva din reevaluare nu poate fi distribuită, direct sau indirect, cu excepția cazului în care activul reevaluat a fost valorificat, situație în care surplusul din reevaluare reprezintă câștig efectiv realizat. Ajustările de valoare se calculează în fiecare perioadă de gestiune pe baza valorii atribuite imobilizării la încheierea acelei perioade de gestiune.

În cazul în care se efectuează reevaluarea, în notele explicative trebuie prezentate, separat pentru fiecare element din bilanț de natura imobilizărilor corporale reevaluate, următoarele informații:

- a) valoarea la cost istoric a imobilizărilor reevaluate și suma ajustărilor cumulate de valoare; sau
- b) valoarea la data bilanțului a diferenței dintre valoarea rezultată din reevaluare și cea reprezentând costul istoric și, atunci când este cazul, valoarea cumulată a ajustărilor suplimentare de valoare.

Exemplul 1: Reevaluări multiple

Presupunem că o entitate deține un teren. În urma unei prime reevaluări a terenului, s-a înregistrat o diferență pozitivă egală cu 7000 lei; în urma celei de a doua reevaluări s-a înregistrat o diferență negativă egală cu 9000 lei; în urma celei de a treia reevaluări s-a înregistrat o diferență pozitivă egală cu 8000 lei.

Prima reevaluare: **Debit contul 122 „Terenuri” – 7000 lei**

Credit contul clasei 3 „Rezerve din reevaluare” – 7000 lei

A doua reevaluare: **Debit contul clasei 3 „Rezerve din reevaluare” – 7000 lei**

Debit contul 721 „Cheltuieli cu active imobilizate” – 2000 lei

Credit contul 122 „Terenuri” – 9000 lei

A treia reevaluare: **Debit contul 122 „Terenuri” – 8000 lei**

Credit contul clasei 3 „Rezerve din reevaluare” – 6000 lei

Credit contul 621 „Venituri din operațiuni cu active imobilizate” – 2000 lei

Exemplul 2: Reevaluarea imobilizărilor corporale

O entitate achiziționează un utilaj la data de 31.12.2013, valoarea fiind de 50000 lei, amortizat liniar în 5 ani. La sfârșitul anului 2016, activul se reevaluează, valoarea justă stabilită fiind de 24000 lei. La reevaluarea utilajului, amortizarea cumulată în valoare de 30000 lei (50000 lei/5 ani x 3 ani de utilizare), la data reevaluării poate fi tratată într-unul din următoarele moduri:

- a) recalculată proporțional cu schimbarea în valoarea contabilă brută a activului, astfel încât valoarea contabilă a activului, după reevaluare, să fie egală cu valoarea sa reevaluată:
- calculul coeficientului de reevaluare = $24000 \text{ lei} / 20000 \text{ lei} = 1,2$
 - amortizare cumulată recalculată = $30000 \text{ lei} \times 1,2 = 36000 \text{ lei}$
 - valoare brută reevaluată = $50000 \text{ lei} \times 1,2 = 60000 \text{ lei}$
- Debit contul 123 „Mijloace fixe” – 10000 lei**
Credit contul 124 „Amortizarea mijloacelor fixe” – 6000 lei
Credit contul clasei 3 „Rezerve din reevaluare” – 4000 lei
- b) eliminată din valoarea contabilă brută a activului și valoarea netă recalculată la valoarea reevaluată a activului.
- anularea amortizării cumulate:
Debit contul 124 „Amortizarea mijloacelor fixe” – 30000 lei
Credit contul 123 „Mijloace fixe” – 30000 lei
 - înregistrarea diferenței din reevaluare:
Debit contul 123 „Mijloace fixe” – 4000 lei
Credit contul clasei 3 „Rezerve din reevaluare” – 4000 lei

Bibliografie:

1. SNC „Imobilizări necorporale și corporale”, MO nr. 233-237 din 22.10.2013
2. IAS 16 „Imobilizări corporale”
3. Ristea M. „Politici și tratamente contabile privind imobilizările”, Editura „Tribuna Economică”, București, 2009.

PARTICULARITĂȚILE RECUNOAȘTERII ȘI CONTABILIZĂRII COSTURILOR DE CERCETĂRI ȘTIINȚIFICE ȘI DE DEZVOLTARE SUB ASPECTUL TRANZIȚIEI LA NOILE SNC

Rodica CUȘMĂUNSA, dr., conf. univ., ASEM

This article pose for discussion the issue research and development costs in international and national accounting norms as intangible assets and amortizing them over the periods benefited or period costs.

Cuvinte-cheie: *research and development costs, intangible assets, general and administrative expenses.*

Schimbările politice care au avut loc în lume în ultimele decenii, procesul de globalizare a vieții politice, economice și sociale lasă amprente profunde și în viața economică a țărilor. Faptul că contabilitatea a apărut și se conduce pe baza aceluiași legi și principii peste tot, oriunde s-ar folosi, adică poartă un caracter universal, contribuie la internaționalizarea contabilității prin Standardele Internaționale de Raportare Financiară (SIRF) și Directivele Uniunii Europene. Astfel, a apărut necesitatea imperioasă de a examina problemele aferente recunoașterii și contabilizării costurilor și cheltuielilor condiționate de executarea lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare sub aspecte noi.

În literatura de specialitate se întâlnește termenul „Ciclu de viață” a costurilor aferente lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare, care include în sine următoarele etape [10, p. 174]:

- ◆ recunoașterea costurilor în procesul efectuării lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare;
- ◆ recunoașterea rezultatului lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare;
- ◆ amortizarea costurilor aferente lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare.

Conținutul acestui articol va fi consacrat soluționării aspectelor problematice a primului ciclu de viață a costurilor aferente lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare.

O problemă importantă reprezintă conținutul lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare. De corectitudine a includerii unei sau altei lucrări în componența acestora depinde, în mare măsură, componența costurilor aferente lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare și mărimea costului acestor lucrări.

Astfel cercetarea științifică, conform Legii privind politica de stat în sfera de cercetare – dezvoltare și Codului cu privire la știință și inovare al Republica Moldova, cuprinde:

- *cercetarea fundamentală* (pură, de bază) – activitate orientată spre dobândirea de noi cunoștințe științifice, în special despre natură și societate, spre formularea și verificarea de noi ipoteze și teorii;
- *cercetarea aplicativă* – activitate orientată spre lărgirea cunoștințelor și spre utilizarea de cunoștințe noi în crearea de noi tehnologii, procese, produse sau îmbunătățirea lor [1, p.7, 2, p. 13].

Lucrările de proiectare – experimentare – o aplicare a performanțelor științifice și altor cunoștințe la proiectarea și planificarea modelelor, construcțiilor, mecanismelor, produselor, proceselor, tehnologiilor, sistemelor și/sau serviciilor noi sau mai perfecționate până la momentul producerii în masă sau utilizarea acestora [2, p. 79].

Modul de contabilizare a costurilor aferente lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare depinde de tipul acestor lucrări:

- *curente* – lucrări care reprezintă activitatea de bază a entității de cercetare-dezvoltare. În acest caz, actualmente, consumurile se contabilizează în conformitate cu cerințele SNC 2 „Stocurile de mărfuri și materiale”, SNC 3 „Componența consumurilor și cheltuielilor întreprinderii”, SNC 6 „Particularitățile contabilității la întreprinderile agricole” și SNC 11 „Contractele de construcție”. Începând cu 1 ianuarie 2015, costurile respective se vor contabiliza în baza SNC „Costuri”;
- *capitale* – lucrări care nu reprezintă activitatea de bază a entității de cercetare-dezvoltare, iar rezultatele lucrărilor se preconizează de utilizat în activitatea sa de producție. În acest caz, actualmente, până la 31 decembrie 2014, costurile se contabilizează în conformitate cu SNC 9 „Contabilitatea consumurilor aferente lucrărilor de cercetări științifice și de proiectare – experimentare”.

Reieșind din conținutul principiului contabilității de angajamente, toate operațiunile economice legate de executarea lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare trebuie să fie reflectate în contabilitate în momentul efectuării acestora.

SNC 9 prevede două abordări a recunoașterii costurilor aferente lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare:

- abordarea recomandată de standard;
- abordarea alternativ admisibilă.

Abordarea recomandată de standard prevede recunoașterea costurilor aferente lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare ca:

- activ nematerial în curs de execuție, în cazul în care cercetările efectuate asigură posibilitatea obținerii unui rezultat pozitiv și prin urmare a avantajelor economice viitoare din efectuarea lucrărilor de cercetări științifice și de proiectare – experimentare;
- cheltuieli anticipate, în cazul în care este dificil de determinat dacă va fi posibilă obținerea unui rezultat pozitiv și prin urmare a avantajelor economice viitoare rezultate din efectuarea lucrărilor de cercetări științifice și de proiectare – experimentare.

După finisarea lucrărilor este necesar de a perfecta un raport, care confirmă obținerea unui rezultat pozitiv¹ sau negativ.

În cazul obținerii unui rezultat pozitiv, în raport este necesar de indicat posibilitatea utilizării acestora în viitor în activitatea unității economice, metoda utilizării acestuia precum și posibilitatea brevetării.

Astfel, numai la finisarea lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare costurile condiționate de executarea acestor lucrări vor fi constatate ca activ nematerial, dacă ele corespund tuturor criteriilor de constatare a activului prevăzute de § 14 din SNC 9. În caz contrar ele vor fi reflectate ca cheltuieli ale perioadei.

Abordarea alternativ admisibilă prevede recunoașterea costurilor aferente LCȘPE ca cheltuieli

¹ *Rezultat pozitiv al lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare* – corespunderea rezultatului final obținut în urma executării lucrărilor cu cerințele Sarcinii tehnice a lucrării respective

în perioada în care acestea au fost suportate în cazul în care unitatea de cercetare-dezvoltare nu este sigură că aceste consumuri vor genera avantaje economice viitoare.

Începînd cu 1 ianuarie 2015 entitățile de cercetare-dezvoltare pentru contabilizarea costurilor condiționate de efectuarea lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare capitale vor trebui să țină cont de prevederile **Standardului Național de Contabilitate „Imobilizări necorporale și corporale”**, elaborat în baza Directivelor UE, IAS 38 „Imobilizări necorporale” și IAS 16 „Imobilizări corporale”.

Conform SNC „Imobilizări necorporale și corporale” obiectul se recunoaște ca imobilizare numai în cazul respectării simultane a următoarelor condiții:

- 1) obiectul este identificabil și controlabil de entitate;
- 2) proprietățile și particularitățile lui corespund definiției imobilizărilor necorporale sau corporale;
- 3) este probabil că entitatea va obține beneficii economice viitoare din utilizarea obiectului; și
- 4) costul de intrare a obiectului poate fi evaluat în mod credibil.

În prezentul standard noțiunea de *imobilizare necorporală* utilizată semnifică *imobilizări nemonetare care nu îmbracă o formă materială, identificabile și controlabile de entitate*.

În contextul acestui standard nu se mai regăsesc acele două abordări a recunoașterii costurilor aferente lucrărilor de cercetări științifice și de dezvoltare prevăzute de SNC 9.

Conform art. 4 al Legii contabilității nr. 113-XVI în cazul în care prevederile S.N.C. și ale altor acte normative elaborate și adoptate nu stabilesc unele reglementări prevăzute în SIRF, entitatea este încurajată să aplice prevederile SIRF pînă la acceptarea lor de Guvernul Republicii Moldova.

IAS 38 „Imobilizări necorporale” se aplică, printre altele, și costurilor aferente activităților de cercetare și dezvoltare.

Art. 52 al IAS 38 prevede, că pentru a stabili dacă o imobilizare necorporală generată intern respectă criteriile de recunoaștere, o entitate împarte procesul de generare a activului în:

- a) o fază de cercetare; și
- b) o fază de dezvoltare.

Deși termenii „cercetare” și „dezvoltare” sunt definiți, termenii „fază de cercetare” și „fază de dezvoltare” au o semnificație mai vastă în sensul prezentului standard.

Potrivit art. 53 al IAS 38, dacă o entitate nu poate face distincție între faza de cercetare și cea de dezvoltare ale unui proiect intern de creare a unei imobilizări necorporale, entitatea tratează costurile aferente proiectului ca fiind suportate exclusiv în faza de cercetare.

Art. 54 al IAS 38 prevede că „nici o imobilizare necorporală provenită din cercetare (sau din faza de cercetare a unui proiect intern) nu trebuie recunoscută. Costurile de cercetare (sau cele din faza de cercetare a unui proiect intern) trebuie recunoscute drept cheltuială atunci când sunt suportate”.

Aceasta autorii standardului o explică prin faptul, că în faza de cercetare a unui proiect intern, o entitate nu poate demonstra că există o imobilizare necorporală și că aceasta va genera beneficii economice viitoare probabile. Astfel, aceste costuri sunt recunoscute drept cheltuială atunci când sunt suportate.

Art. 57 al IAS 38 „o imobilizare necorporală provenită din dezvoltare (sau din faza de dezvoltare a unui proiect intern) trebuie recunoscută dacă, și numai dacă, o entitate poate demonstra toate elementele de mai jos:

- a) fezabilitatea tehnică necesară finalizării imobilizării necorporale astfel încât aceasta să fie disponibilă pentru utilizare sau vânzare;
- b) intenția sa de a finaliza imobilizarea necorporală și de a o utiliza sau vinde;
- c) capacitatea sa de a utiliza sau vinde imobilizarea necorporală;
- d) modul în care imobilizarea necorporală va genera beneficii economice viitoare probabile. Printre altele, entitatea poate demonstra existența unei piețe pentru producția generată de imobilizarea necorporală sau pentru imobilizarea necorporală în sine sau, dacă se prevede folosirea ei pe plan intern, utilitatea imobilizării necorporale;
- e) disponibilitatea unor resurse tehnice, financiare și de altă natură adecvate pentru finalizarea dezvoltării imobilizării necorporale și pentru utilizarea sau vânzarea acesteia;
- f) capacitatea sa de a evalua fiabil costurile atribuibile imobilizării necorporale în cursul dezvoltării sale.

În faza de dezvoltare a unui proiect intern, o entitate poate, în anumite cazuri, să identifice o imobilizare necorporală și să demonstreze că aceasta va genera beneficii economice viitoare probabile. Acest lucru este posibil deoarece faza de dezvoltare a unui proiect este mai avansată decât faza de cercetare.

Luând în considerare caracteristica celor două tipuri de lucrări de cercetări științifice – fundamentale și aplicative, după părerea noastră bazându-se pe principiul prudenței, care nu permite supraevaluarea activului și subevaluarea cheltuielilor, va fi rațional, de înregistrat costurile aferente:

- lucrărilor de cercetări științifice fundamentale ca cheltuieli ale perioadei, fără posibilitatea capitalizării acestora, datorită esenței sale și incertitudinii, care inevitabil însoțesc astfel de lucrări;

Practică separării modului de constatare a consumurilor aferente lucrărilor de cercetări științifice fundamentale și a celor aplicative este răspândită în Franța.

- aferente lucrărilor de cercetări științifice aplicative și de dezvoltare ca imobilizări necorporale în curs de execuție în cazul corespunderii tuturor criteriilor de capitalizare conform art 57 al IAS 38;
- aferente lucrărilor de cercetări științifice aplicative și de dezvoltare ca cheltuieli ale perioadei în cazul necorespunderii tuturor criteriilor de capitalizare conform art 57 al IAS 38.

Potrivit art. 5 al IAS 38 activitățile de cercetare și dezvoltare sunt direcționate către dezvoltarea cunoștințelor. Prin urmare, chiar dacă aceste activități pot avea ca rezultat o imobilizare cu formă fizică (de exemplu, un prototip), elementul fizic al activului este secundar componente sale necorporale, adică pachetul de cunoștințe încorporat în aceasta.

Bibliografie:

1. Legea privind politica de stat în sfera cercetare-dezvoltare. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 124-125 din 11 noiembrie 1999.
2. Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15 iulie 2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 125-129 din 30 iulie 2004.
3. SNC 9 „Contabilitatea consumurilor aferente lucrărilor de cercetări științifice și de proiectare-experimentare”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 178-181 din 27 decembrie 2002.
4. SNC „Imobilizări necorporale și corporale”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2013, Nr. 233-237, art. Nr : 1533.
5. Standarde internaționale de contabilitate. București, Editura „Economică”. – 2008.
6. Cușmăunsă, R. Modul de constatare a cheltuielilor aferente lucrărilor de cercetări științifice și de proiectare – experimentare. În: Simpozionul internațional al tinerilor cercetători, ASEM, 21-22 aprilie 2005, – p. 346-349.
7. Cușmăunsă, R. Modul de recunoaștere și evidența analitică a consumurilor aferente lucrărilor de cercetări științifice și de proiectare-experimentare. În: „Drept, economie și informatică”, 2007, nr. 1, – p. 61 – 64.
8. Малявкина, Л. И. Бухгалтерский учет затрат организации на НИОКР. În: «Бухгалтерский учет », 2003, № 15. – с. 12 – 20.
9. Махрова, Л. А. Научные исследования и опытно-конструкторские разработки. www.uckpa.ru
10. Пятов, М. Л. «Учет операций по договору на выполнение научно-исследовательских, опытно-конструкторских и технологических работ». În: «Бухгалтерский учет », 2000, № 19. – с. 66 – 69.

UNELE ASPECTE PRIVIND CONTABILITATEA INVESTIȚIILOR FINANCIARE

Ludmila GRABAROVSKI, dr. conf. univ., ASEM
Ghenadie BEJAN, dr., conf. univ., ASEM

Abstract. *In the present article the authors emphasize and examine some aspects regarding the financial investments accounting according to the new National Accounting Standards. There are examined the objectives of the financial investments accounting by their classification and evaluation by comparing the accounting treatments used in the international and national practices.*

Particularitățile contabilității investițiilor financiare sunt stabilite în reglementările contabile în vigoare, concretizate și în politica investițională a entității. Din punct de vedere contabil, investițiile financiare fac parte din activele financiare care constituie „corespondentul monetar al activelor reale și se structurează în active bancare, reprezentate de disponibilități și depozite care produc dobânzi, având un grad de siguranță ridicat și prezintă un risc redus, și active nebancare, în categoria cărora se includ activele monetare și activele de capital” [3, p.29]. În practica contabilă internațională activele financiare, ca parte a instrumentelor financiare sunt reglementate de următoarele Standarde Internaționale de Contabilitate (IAS) și Standarde Internaționale de Raportare Financiară (IFRS): IAS 32 „*Instrumente financiare: prezentare și descriere*”, IAS 39 „*Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare*”, IFRS 7 „*Instrumente financiare: informații de furnizat*”, IFRS 9 „*Instrumente financiare*”, aplicabile și pentru entitățile din Republica Moldova. Utilizarea IAS/IFRS în tratamentul contabil al investițiilor financiare face posibilă, în primul rând, îmbunătățirea politicilor decizionale și investiționale ale entităților autohtone și, în al doilea rând, armonizarea și modernizarea reglementărilor contabile naționale. Din aceste considerente, Standardul Național de Contabilitate (SNC) 25 „*Contabilitatea investițiilor*” în care conceptul de investiții financiare nu corespundea ultimelor prevederi ale IAS/IFRS a fost înlocuit cu SNC „*Creanțe și investiții financiare*” și SNC „*Investiții imobiliare*” aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 118 din 06.08.2013 și acceptate pentru utilizare din 01.01.2014.

În conformitate cu prevederile SNC „*Creanțe și investiții financiare*” investițiile financiare reprezintă „active sub formă de valori mobiliare, cote de participație în capitalul social al altor entități și alte investiții deținute de entitate în scopul exercitării controlului, obținerii veniturilor sau altor beneficii economice” [1, p.98]. Componenta fiecărui tip de investiții este destul de diversificată și presupune anumite particularități determinate de natura acestora. Astfel, *valorile mobiliare* în formă de acțiuni și obligațiuni, precum și alte titluri emise (bonuri de trezorerie, certificate bancare etc.) conferă deținătorilor săi drepturi patrimoniale și pe perioada deținerii lor generează venituri financiare sub formă de dividende sau dobânzi. *Cotele de participație* reprezintă drepturi sub formă de părți sociale și alte participații deținute de entitate în capitalul social al altor entități, care se negociază între asociați și se reflectă în actele de constituire ale entității în care investorul deține astfel de cote. În categoria *altor investiții financiare* se includ împrumuturile acordate de entitate persoanelor juridice sau fizice în baza contractelor de împrumut, precum și depozitele bancare în forma depunerilor de numerar la termen (pentru o perioadă fixată de timp) sau la vedere (fără fixarea termenului de plasare) în instituțiile financiare.

Luând în considerare faptul că investițiile se contabilizează în funcție de scadența sau perioada de deținere și gradul de afiliere a părților, în literatura de specialitate și practica contabilă se aplică următoarele criterii de clasificare a investițiilor financiare:

- conținutul economic;
- termenul de deținere;
- gradul de afiliere a părților.

Gruparea investițiilor financiare după criteriile nominalizate este prezentată în figura 1

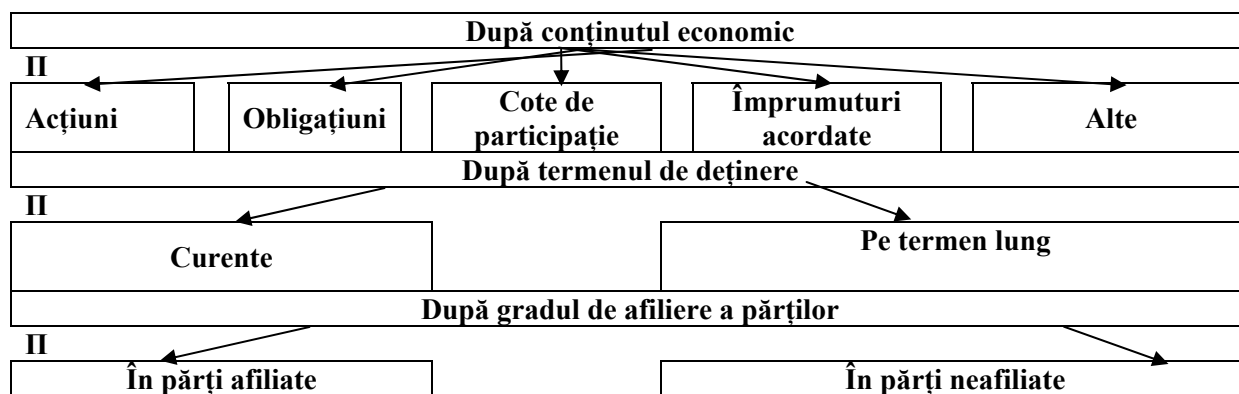

Fig. 1. Criterii de clasificare a investițiilor financiare

Pornind de la criteriile de clasificare vom menționa că pentru generalizarea informației privind existența și modificarea investițiilor financiare în Planul general de conturi contabile sunt prevăzute conturile din grupa 14 „Investiții financiare pe termen lung” și grupa 25 „Investiții financiare curente”. Conturile contabile utilizate pentru contabilizarea investițiilor financiare conform Planului de conturi contabile elaborat în 1997 și conform celui acceptat pentru aplicare din 01.01.2014 sunt prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1

Conturile contabile utilizate pentru contabilizarea investițiilor financiare

Planul de conturi contabile (din 1997)		Planul general de conturi contabile (din 2014)	
cod	denumirea	cod	denumirea
131	Investiții pe termen lung în părți nelegate	141	Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate
132	Investiții pe termen lung în părți legate	142	Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate
133	Modificarea valorii investițiilor pe termen lung	-	exclus
231	Investiții pe termen scurt în părți nelegate	251	Investiții financiare curente în părți neafiliate
232	Investiții pe termen scurt în părți legate	252	Investiții financiare curente în părți afiliate
233	Diminuarea valorii investițiilor pe termen scurt	-	exclus

Comparând conturile utilizate pentru contabilizarea investițiilor conform celor două planuri de conturi putem constata că în Planul general de conturi contabile lipsesc conturile care reflectă modificarea (diminuarea) valorii investițiilor financiare. Acest fapt este condiționat de particularitățile evaluării investițiilor financiare reglementate de SNC „*Creanțe și investiții financiare*”.

Evaluarea în contabilitate reprezintă un proces prin care se determină valoarea elementelor contabile recunoscute în situațiile financiare în baza diferitor metode de evaluare. Cele mai răspândite în practica internațională sunt: la costul istoric, la valoarea actualizată, la valoarea justă. Menționăm că necesitatea evaluării investițiilor financiare este condiționată nu numai de regula generală de exprimare valorică a elementelor contabile, dar și de criteriile de clasificare a investițiilor financiare, frecvența tranzacțiilor pe piața valorilor mobiliare, starea financiară a emitentului și investitorului, alte criterii.

În conformitate cu prevederile SNC „*Creanțe și investiții financiare*” investițiile financiare *inițial* se evaluează la costul de intrare, componența căruia diferă în funcție de tipul și modalitatea de intrare a investițiilor. Costul de intrare include prețul de procurare (sau valoarea justă a altei forme de compensare acordate) și costurile aferente procurării (de exemplu, comisioanele și onorariile achitate consultantilor, brokerilor și dealerilor, taxele prevăzute de legislația în vigoare, alte costuri tranzacționale).

În cazul investițiilor financiare în formă de obligațiuni (cu excepția celor cotate pe piața financiară) costul de intrare poate fi ajustat. Ajustarea se efectuează atunci când costul de intrare a

valorilor mobiliare procurate nu coincide cu valoarea nominală a acestora. Diferența dintre costul de intrare și valoarea nominală a obligațiunilor se amortizează prin metoda liniară pe măsura calculării dobânzii sau în alt mod stabilit în politicile contabile și se reflectă în componența veniturilor curente (pentru valorile mobiliare procurate la un preț mai mic decât valoarea nominală) sau cheltuielilor curente (pentru valorile mobiliare procurate la un preț mai mare decât valoarea nominală).

Exemplu. La 1 octombrie 201X o entitate, prin intermediul băncii licențiate, a procurat contra numerar 200 de obligațiuni cu termenul de deținere 2 ani la prețul 100 lei/obligațiunea (valoarea nominală constituie 110 lei/obligațiunea). Dobânda fixă anuală în mărime de 12 % se calculează și se achită la sfârșitul fiecărui trimestru. Serviciile de brokeraj prestate de bancă au constituit 1,5% din costul obligațiunilor procurate.

Conform politicilor contabile, diferența dintre costul de intrare și valoarea nominală se amortizează concomitent cu calcularea dobânzilor.

Tabelul 2

Operațiunile economice aferente procurării obligațiunilor

Nr. crt.	Conținutul operațiunii	Suma, lei	Conturi contabile	
			Dt	Ct
1.	Se reflectă costul obligațiunilor procurate (200 buc. x 100 lei/obligațiunea)	20 000	141	242
2.	Se achită serviciile de brokeraj (20 000 lei x 1,5%)	300	141	242
3.	Se calculează dobânda trimestrială [(200 buc. x 110 lei/obligațiunea) x 0,12 : 4]	660	231	622
4.	Se achită dobânda trimestrială	660	242	231
5.	Se reflectă diferența dintre costul de intrare și valoarea nominală a obligațiunilor [(200 buc. x 110 lei/obligațiunea) - (200 buc. x 100 lei/obligațiunea + 300 lei) : 8 trimestre].	212,50	141	621

Metodele de evaluare a investițiilor financiare la data raportării diferă în funcție de criteriile de clasificare și poziția financiară a acestora. Pornind de la practica internațională contabilă, conform căreia evaluarea bilanțieră a activelor financiare se reflectă reieșind din cost (pentru activele financiare necotate pe piața financiară), costul amortizat (pentru activele financiare deținute până la scadență și împrumuturile acordate) și valoarea justă (pentru alte active financiare), în SNC „Creanțe și investiții financiare” investițiile financiare la data raportării se evaluează în modul următor:

- valorile mobiliare necotate pe piața financiară al căror cost de intrare nu s-a modificat semnificativ în perioada de gestiune – la costul de intrare;
- valorile mobiliare în formă de obligațiuni al căror cost de intrare diferă de valoarea nominală a acestora – la costul ajustat;
- valorile mobiliare cotate pe piața financiară – la valoarea justă.

În cazul evaluării investițiilor financiare la valoare justă, modificarea valorii acestora (diferența dintre costul de intrare la începutul perioadei de gestiune și valoarea justă la data raportării) nu se reflectă prin contul 133 „Modificarea valorii investițiilor pe termen lung” sau contul 233 „Diminuarea valorii investițiilor pe termen scurt” (Tabelul 1), dar afectează direct conturile investițiilor financiare și se contabilizează astfel:

- 1) micșorarea valorii contabile – ca majorare a cheltuielilor curente și diminuare a investițiilor financiare;
- 2) majorarea valorii contabile – ca majorare concomitentă a investițiilor financiare și veniturilor curente.

Deoarece SNC „Creanțe și investiții financiare” nu prevede utilizarea conturilor specifice în cazul modificării valorii unor astfel de active, soldurile conturilor 133 „Modificarea valorii investițiilor pe termen lung” și 233 „Diminuarea valorii investițiilor pe termen scurt” la data intrării în vigoare a acestui standard se decontează după cum urmează:

- **majorarea valorii investițiilor pe termen lung:**
Debit cont 141 „Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate”

Debit cont 142 „Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate”

Credit cont 133 „Modificarea valorii investițiilor pe termen lung”

- **diminuarea valorii investițiilor pe termen lung:**

Debit cont 133 „Modificarea valorii investițiilor pe termen lung”

Credit cont 141 „Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate”

Credit cont 142 „Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate”

- **diminuarea valorii investițiilor curente:**

Debit cont 233 „Diminuarea valorii investițiilor pe termen scurt”

Credit cont 251 „Investiții financiare curente în părți neafiliate”

Credit cont 252 „Investiții financiare curente în părți afiliate”.

Luând în considerare faptul că aplicarea contului 133 „Modificarea valorii investițiilor pe termen lung” a fost condiționată și de reevaluarea investițiilor financiare pe termen lung, rezultatele căreia influența capitalului propriu al entității prin majorarea sau diminuarea contului 341 „Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung”, urmează a fi contabilizată și decontarea acestor diferențe în mărimea:

- **majorării valorii reevaluate:**

Debit cont 341 „Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung”

Credit cont 335 „Rezultat din tranziția la noile reglementări contabile”

- **diminuării valorii reevaluate:**

Debit cont 335 „Rezultat din tranziția la noile reglementări contabile”

Credit cont 341 „Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung”.

Bibliografie:

1. SNC «Creanțe și investiții financiare», aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 118 din 06.08.2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2013, nr.233-237.
2. Standardele Internaționale de Raportare Financiară la situația din 09.10.2013 [online]. Disponibil: <http://www.mf.gov.md/actnorm/contabil/standartaport>.
3. DOBRE, Elena. Noi dimensiuni în contabilitatea și gestiunea titlurilor de valoare. – Ed. a 2-a.- București: InfoMega, 2006. 339 p. ISBN (13) 978-973-7853-24-0.
4. VISAN, Dumitru. Aprofundări în contabilitatea financiară. – București: Tribuna Economica, 2011. 411 p. ISBN 978-973-6881-954.
5. NEDERIȚA, Alexandru. Aspecte generale privind tranziția la noile standarde naționale de contabilitate. În: Contabilitatea și auditul în contextul integrării economice europene: progrese și așteptări: conf. șt. inter., 05.04.2013. Chișinău: ASEM, 2013, pp. 13-16. ISBN 978-9975-4242-7-1

ABORDĂRI ȘI CONTROVERSE PRIVIND EVALUAREA, CONTABILITATEA ȘI IMPOZITAREA ACTIVELOR ÎN SITUAȚII DE SUBVENȚIONARE

Anatol GRAUR, dr., conf. univ., ASEM

This article describes the formation of accounting policies on government grants related to assets. It presents accounting and tax aspects of operations for obtaining grants in the form of fixed assets. The author reveals the accounting and tax treatment of initial and subsequent evaluation of subsidized assets and the impact on the financial statements.

Un rol decisiv în politica economică îl ocupă statul prin asistența economică acordată sub formă de plăți, garanții, subvenții, ajutoare și alte tipuri de asistență guvernamentală, care pot varia ca scop, formă și metodă; destinație; componente și direcții de utilizare, concretizându-se în investiții în active imobilizate și circulante, finanțarea cheltuielilor, eficientizarea unei entități sau a unei ramuri a economiei, compensarea pierderilor, împrumuturi convenționale nerambursabile, credite preferențiale, menținerea prețurilor joase etc. Cea mai cunoscută formă de intervenție a statului în economie este reprezentată de subvenții.

Modul de contabilizare a subvențiilor este prevăzut în IAS 20 “Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală” și SNC “Capital propriu și datorii”. Tratatul contabil este prezentat accesibil, dar nu sunt menționate situații în care activele subvenționate sunt evaluate și reevaluate la data raportării, fapt care duce la apariția interpretărilor bazate pe raționamentul contabil, luând în considerație prevederile altor standarde naționale și internaționale de contabilitate. Flexibilitatea în modul de tratare contabilă a evaluării activelor subvenționate are impact asupra poziției și performanței financiare a entității.

Variatatea formelor și scopurilor de acordare a subvențiilor a dus la gruparea acestora în subvenții pentru exploatare (aferele veniturilor) și subvenții pentru investiții (aferele activelor), pentru fiecare fiind stabilite metode de recunoaștere a subvențiilor. Astfel, subvențiile aferele veniturilor se recunosc ca *venituri curente* sau *diminuare a cheltuielilor pentru care e primită subvenția*. La rândul său, subvențiile aferele activelor se recunosc:

- ca *venituri în avans*, care ulterior sunt reluate la venituri curente în fiecare an de utilizare a activelor subvenționate, având impact asupra activelor, rezultatelor financiare și veniturilor în avans;
- prin *deducerea subvenției din valoarea contabilă a activului*, fiind influențată valoarea activelor, rezultatul însă fiind același.

Analizând cele două abordări de contabilizare a subvențiilor aferele activelor considerăm că recunoașterea subvențiilor prin diminuarea valorii activului prezintă o imagine mult mai reală a situației patrimoniale.

De asemenea este diferită și forma de intrare în gestiunea entității a activelor imobilizate subvenționate, care ar putea fi primite nemijlocit în formă de bunuri tangibile sau prin alocare de numerar pentru procurare, construire sau altă formă de dobândire. Formarea politicilor contabile privind subvențiile pentru investiții (aferele activelor) este diferit în funcție de tipul activelor imobilizate subvenționate, care pot fi divizate în active: amortizabile, neamortizabile și biologice. O etapă importantă a tratamentului contabil al activelor subvenționate este evaluarea acestora. Deși standardele menționate nu prevăd expres procesele de evaluare a activelor subvenționate, e necesar la data raportării efectuarea *evaluării inițiale și ulterioare* a acestora.

Evaluarea inițială se efectuează în funcție de metoda de contabilizare a subvenției selectată, forma în care a fost primită subvenția și tipul activelor imobilizate, fapt care va influența diferit politicile contabile ale entității. Astfel, în cazul obținerii unei subvenții în formă de active, acestea urmează a fi evaluate la valoarea justă. În practica autohtonă există situații în care documentele de intrare includ atât evaluarea monetară, cât și cantitativă, iar alteori fiind indicat doar partea cantitativă. Indiferent de situație, activele și, respectiv subvenția, se va recunoaște la valoarea justă. Generalizând prevederile actelor în vigoare, menționăm că evaluarea inițială a activelor amortizabile și neamortizabile subvenționate se efectuează la:

- Costul de procurare, inclusiv costurile direct atribuibile achiziției – dacă subvenția este primită în forma numerarului, destinat obținerii de active imobilizate;
- Valoarea justă – dacă subvenția este obținută în formă de active; sau
- Costul de procurare sau valoarea justă, diminuate cu valoarea subvenției.

Subvențiile aferele activelor neamortizabile, cu îndeplinirea unor anumite condiții convenite, pot, de asemenea, fi constatate ca venituri curente, în care au fost suportate cheltuielile, obținute venituri din investiții, îndreptate pentru îndeplinirea condițiilor stabilite.

Un specific pentru evaluarea inițială a activelor subvenționate prezintă activele biologice, care este efectuată în mod diferit în funcție de modul de evaluare a acestora prevăzut în politicile contabile și tipul subvenției. Astfel, subvenția se recunoaște în venit sau pierdere:

- la sfârșitul perioadei de acordare, când sunt îndeplinite condițiile impuse pentru acordarea subvenției, dacă a) *activul biologic este evaluat la valoarea lui justă minus costurile generate de vânzare* sau b) *subvenția guvernamentală impune unei entități să nu desfășoare activități agricole specifice, fiind numită subvenție condiționată*.
- pe bază sistematică, dacă *activul biologic este evaluat la cost minus orice amortizare cumulată și orice pierderi din depreciere cumulate*.

Modul de contabilizare a subvenției în cazul primirii subvenției în forma activelor imobilizate se prezintă în exemplul de mai jos.

Entitatea a primit o subvenție în forma tehnicii de calcul, valoarea căreia, indicată în documente de intrare, este de 50 000 lei. Valoarea justă a tehnicii de calcul constituie 53 000 lei. În baza celor menționate valoarea activului intrat este egală cu 50 000 lei, înregistrându-se o diferență de valoare în mărime de 3 000 lei care se recunoaște ca venituri aferente subvenției.

Metodele de recunoaștere a subvențiilor și de evaluare a activelor subvenționate au un impact semnificativ atât asupra bilanțului, unde este prezentată valoarea activului, precum și asupra rezultatului exercițiului din situația de profit și pierdere. Recunoașterea subvenției ca venituri în avans va cauza indicarea în bilanț a valorii activelor și subvenției, iar în situația de profit și pierdere - a cheltuielilor cu amortizarea. În realitate efortul entității cu amortizarea este mai mic, deoarece o parte a activului este finanțat din subvenție. Pentru atenuarea acestui impact, IAS 20 permite aplicarea altei metode prin care subvenția diminuează valoarea activului, fapt prezentat în exemplul de mai jos.

Entitatea a primit o subvenție în mărime de 30 000 lei, cu destinația – procurarea tehnicii de calcul, a cărei valoare totală este de 50 000 lei. Subvenția primită a fost utilizată conform acordurilor încheiate, iar la punerea în funcțiune s-a stabilit calcularea amortizării prin metoda lineară pe o durată de 5 ani. Politicile contabile ale entității prevăd recunoașterea subvenției prin deducerea din valoarea activelor subvenționate.

Tabelul 1

Modul de contabilizare a subvenției și actelor subvenționate, prin aplicarea metodei deducerii din valoarea activelor

Conținutul operației economice	Correspondența conturilor		Suma, lei
	Debit	Credit	
Încasarea subvenției	Numerar	Venituri în avans	30 000
Procurarea activului imobilizat	Active imobilizate	Datorii față de furnizori	50 000
Reducerea valorii activului imobilizat	Venituri în avans	Active imobilizate	30 000
Calcularea amortizării anuale	Cheltuieli cu amortizarea	Amortizarea activelor	4 000 (20000 : 5)

Aplicarea acestei metode are impact asupra poziției financiare a entității, aceasta fiind mai fiabilă deoarece nu se creează un pasiv suplimentar, cheltuielile cu amortizarea reflectă efortul real al entității. Indiferent dacă subvenția este recunoscută la venituri în avans sau diminuează valoarea contabilă a activului, influența asupra rezultatului financiar este aceeași.

Pentru a îmbina opiniile diferitor specialiști în domeniu, autorul, în baza datelor exemplului de mai sus, propune contabilizarea subvențiilor și a activelor subvenționate într-o manieră în care în bilanț va fi prezentată valoarea justă a activelor, iar situația de profit și pierdere va include cheltuielile cu amortizarea în sumă de 4 000 lei, reducând veniturile în avans cu suma de 6 000 lei.

O altă situație controversată este evaluarea ulterioară a activelor imobilizate subvenționate, efectuată prin testare la depreciere sau reevaluare. SNC „Deprecierea activelor” prevede că în cazul apariției indicilor care demonstrează că un activ sau un grup de active au pierdut din valoare, entitatea trebuie să efectueze un test de depreciere. Realizarea acestui test presupune compararea la data de raportare a valorii nete contabile cu valoarea recuperabilă, care la rândul său reprezintă mărimea maximă dintre valoarea justă minus costurile de vânzare și valoarea de utilizare. În cazul în care valoarea recuperabilă este mai mică decât valoarea netă contabilă, atunci se constată o pierdere de depreciere. În cazul testării la depreciere a unui activ subvenționat contabilizat prin reflectarea subvenției la venituri amânate, ar fi corect de comparat valoarea recuperabilă cu suma calculată ca diferență dintre valoarea contabilă netă și soldului subvenției aferente. Dacă se face o comparație cu valoarea netă contabilă determinată doar ca diferența costului de intrare și a amortizării cumulate, atunci nu se evidențiază efortul entității pentru obținerea activului.

În baza datelor exemplului de mai sus se admite că valoarea recuperabilă este 28 000 lei. În cazul în care se va compara valoarea netă contabilă determinată doar ca diferența costului de intrare și a amortizării cumulate egală cu 40 000 lei (50 000 – 10 000) cu valoarea recuperabilă de 28 000 lei, se va înregistra o pierdere din depreciere în mărime de 12 000 lei (40 000-28 000). Dacă comparația are loc între valoarea recuperabilă și suma calculată ca diferență dintre valoarea contabilă netă și soldul subvenției aferente egală cu 16 000 lei ((50 000-10 000) – (30 000-6 000)), atunci se va concluziona

lipsa necesității testului la depreciere. La aplicarea metodei deducerii subvenției din valoarea activului se va înregistra același rezultat de lipsă a necesității la efectuarea testului la depreciere.

Reevaluarea activelor imobilizate subvenționate de asemenea influențează poziția și performanța financiară a entității. Impactul reevaluării se prezintă prin complementarea exemplului de mai sus, admițând un coeficient de reevaluare de 1,5.

Tabelul 2

Reevaluarea activelor subvenționate utilizând metoda venitului în avans

Indicatori	Suma, lei	Mod de calcul
Activ imobilizat	50 000	X
Amortizare I an	10 000	50 000 : 5 ani
Valoare contabilă netă	40 000	50 000 – 10 000
Activ imobilizat reevaluat	75 000	50 000 x 1,5 (ecart – 25 000)
Amortizare acumulată reevaluată	15 000	10 000 x 1,5 (ecart – 5 000)
Valoarea netă reevaluată	60 000	75 000 – 15 000
Amortizare anuală (II an)	15 000	60 000 : 4 ani
Trecerea anuală a subvenției nereevaluate la venituri (II an)	6 000	30 000 : 5 ani
Rezultat fără reevaluarea subvenției	9 000	15 000 – 6 000
Subvenție reevaluată	36 000	24 000 x 1,5
Trecerea anuală a subvenției reevaluate la venituri (II an)	9 000	36 000 : 4
Rezultat cu evaluarea subvenției	6 000	15 000 - 9000

În baza datelor din tabel putem constata că reevaluarea activelor subvenționate fără reevaluarea subvenției va condiționa un rezultat financiar egal cu 9000 lei (15000-6000). În acest caz partea diferenței din reevaluare se înregistrează în capitaluri proprii conform standardelor internaționale, deși reprezintă o subvenție care conform IAS 20 nu poate fi contabilizată ca capital. În cazul reevaluării subvenției, rezultatul va fi mai mic – 6000 lei (15000-9000), fapt ce reflectă efortul real al entității. În cazul calculului rezultatului reevaluării, utilizând metoda deducerii din valoarea activului subvenționat, valoarea activului imobilizat reevaluat este 30000 lei (20000 x 1,5), amortizarea acumulată reevaluată – 6000 lei (4000 x 1,5), iar valoarea netă reevaluată – 24 000 lei (30000-6000). Deoarece subvenția a redus valoarea activului imobilizat, ea nu este reevaluată, nefiind prezentă în bilanț. Rezultatul financiar în acest caz este egal cu suma amortizării calculate – 6000 lei, identic situației de mai sus, când are loc reevaluarea subvenției.

În concluzie, menționăm că evaluarea inițială și ulterioară a activelor imobilizate subvenționate trebuie efectuată prin luarea în calcul a subvenției, care la fel trebuie ajustată, pentru ca venitul anual din subvenție să compenseze fiabil cheltuiala cu amortizarea activelor imobilizate. Tratatamentul contabil al subvențiilor stabilit în politicile contabile are impact diferit asupra situațiilor financiare (tabelul 3)

Tabelul 3

Tratament contabil	Poziția financiară	Performanța financiară
Evaluare inițială a activelor subvenționate	DA	NU
Reevaluarea activelor subvenționate		
<i>cu recalcularea subvenției</i>	DA	NU
<i>fără recalcularea subvenției</i>	DA	DA
Deprecierea activelor subvenționate		
<i>cu recalcularea subvenției</i>	DA	NU
<i>fără recalcularea subvenției</i>	DA	DA

Forma de acordare a subvențiilor influențează și modul de impozitare a acestor operații. Astfel, impactul fiscal se rezumă la aplicarea TVA, impozitului pe venit și impozitului pe bunuri imobiliare.

Codul fiscal nu prevede noțiunea de subvenții, ci tratează operații de donații și sponsorizare, care ar avea asemănări dar diferă ca conținut și scop. Astfel, subiecților impozabili, înregistrați în calitate de plătitori ai T.V.A., li se permite trecerea în cont a sumei T.V.A. achitate sau care urmează a fi achitate. Ca urmare, în cazul:

- procurării subvenției în forma mijloacelor bănești pe seama cărora au loc procurări de active, TVA este deductibil și se trece în cont;
- primirii directe a activelor subvenționate, TVA nu este deductibil.

Aplicarea *impozitului pe venit* nu are impact direct asupra operațiilor de subvenționare. În cazul finanțării parțiale a procurărilor, uzura se va calcula pentru partea suportată de către întreprindere. În cazul în care există finanțarea totală a procurărilor mijloacelor fixe, uzura aferentă acestora nu se calculează. Ca rezultat, în:

- contabilitate se calculează amortizarea și se recunoaște la cheltuieli (costuri);
- scopuri de impozitare nu se calculează amortizarea.

Modul de aplicare a *impozitului pe bunuri imobiliare* nu este influențat de careva aspecte ale subvențiilor, deoarece baza impozabilă a bunurilor imobiliare constituie valoarea estimată a acestor bunuri. Subiecți ai impunerii sunt persoanele juridice și persoanele fizice rezidenți și nerezidenți ai Republicii Moldova proprietari bunurilor imobiliare de pe teritoriul Republicii Moldova și/sau deținători drepturilor patrimoniale. Astfel, activele imobilizate primite ca subvenție vor fi impozitate pe principii generale, cu excepția bunurilor facilitate conform Codului fiscal.

Bibliografie:

1. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea modului de utilizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli nr. 167 din 09.03.2010.
2. SNC "Capital propriu și datorii", Ordinul privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate nr. 118 din 06.08.2013,
3. [www://minfin.gov.md/actnorm/contabil/standartnew](http://minfin.gov.md/actnorm/contabil/standartnew)
4. IAS 20 „Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală”, Ordinul Ministrului Finanțelor nr.44 din 01.04.2013 privind acceptarea și publicarea Standardelor Internaționale de Rapoarte Financiară, <http://minfin.gov.md/actnorm/contabil/standartreport>
5. Regulamentul privind evidența și calcularea uzurii mijloacelor fixe în scopuri fiscale nr. 289 din 14.03.2007, în Monitorul Oficial Nr. 39-42 din 23.03.2007
6. Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997, <http://www.lex.md/fisc/codfiscaltxtro.htm>

VIZIUNI PRIVIND INVESTIȚIILE IMOBILIARE ÎN CONDIȚIILE NOILOR REGLEMENTĂRI CONTABILE

*Ina MALECA, dr., conf. univ., UCCM,
Viorica FULGA, dr., lect. sup., UCCM*

According to the new National Accounting Standards it came out a special category of fixed assets – real estate investments. They generate cash flows which are in a great measure independent from other assets held by the entity for ensuring its operational processes. If the accounting treatment of the real estate investments does not really contain shortcomings, then the fiscal treatment requires supplementary clarification. In connection with this fiscal innovation it would be necessary a normative determination concerning the fiscal concept of the real estate investments let alone the other aspects such as revenue and expenses recognition of subsequent evaluation of the real estate investments, their reclassification in the case of transfer into / from other categories of assets.

Conceptul investițiilor imobiliare

Conform noilor Standarde naționale de contabilitate (SNC) contabilitatea operează cu o nouă categorie de imobilizări precum investițiile imobiliare. Paragrafele 4 și 5 din SNC Investiții imobiliare definesc *investițiile imobiliare* drept proprietate imobiliară deținută (de proprietar sau locatar în baza unui contract de leasing financiar), în scopul închirierii și/sau pentru creșterea valorii acesteia, decât

pentru: a fi utilizată pentru producerea sau furnizarea de bunuri sau servicii sau în scopuri administrative; sau a fi vândută pe parcursul desfășurării normale a activității.

Astfel, din definiția anterioară rezultă că o investiție imobiliară generează fluxuri de numerar care sunt în mare măsură independente de alte active deținute de o entitate. Prin urmare, această particularitate diferențiază investițiile imobiliare de proprietățile imobiliare utilizate de posesor, ultimele generând fluxuri de numerar numai în cazul activelor necesare asigurării proceselor operaționale ale entității.

Abordări privind clasificarea proprietății imobiliare în cadrul investițiilor imobiliare

Dacă examinăm proprietățile imobiliare, reieșind din definiția anterioară, observăm că prezintă investiții imobiliare: a) terenurile deținute mai degrabă în scopul creșterii pe termen lung a valorii capitalului decât în scopul vânzării pe termen scurt, pe parcursul desfășurării normale a activității; b) terenurile deținute pentru o utilizare viitoare încă nedeterminată (dacă o entitate nu a hotărât dacă va utiliza terenul fie ca pe o proprietate imobiliară utilizată de posesor, fie în scopul vânzării pe termen scurt în cursul desfășurării normale a activității, atunci terenul este considerat ca fiind deținut în scopul creșterii valorii capitalului); c) o clădire aflată în proprietatea entității (sau deținută de entitate în baza unui contract de leasing financiar) și închiriată în baza unui contract de leasing operațional; d) o clădire care este liberă, dar deținută pentru a fi închiriată în baza unui contract de leasing operațional; e) proprietățile imobiliare în curs de construire sau de amenajare în scopul utilizării viitoare ca investiții imobiliare.

Nu în toate cazurile proprietățile imobiliare prezintă investiții imobiliare. Schema de încadrare a proprietăților respective (proprietăți imobiliare utilizate de posesori) care rezumă modul de aplicare a noilor SNC este următoarea: a) proprietățile imobiliare deținute pentru a fi vândute pe parcursul desfășurării normale a activității sau în procesul de construcție sau amenajare în vederea unei astfel de vânzări, de exemplu proprietățile imobiliare dobândite cu scopul exclusiv de a fi cedate ulterior, în viitorul apropiat, sau cu scopul de a fi amenajate și revândute, reprezintă stocuri asupra cărora se răsfrâng prevederile SNC Stocuri; b) tratamentul contabil al proprietăților imobiliare care sunt în curs de construire sau modernizare în numele unor terțe părți, este prevăzut de SNC Contracte de construcție; c) reprezintă imobilizări corporale, fiind tratate de SNC Imobilizări necorporale și corporale, proprietățile imobiliare utilizate de posesor, inclusiv proprietățile deținute în scopul utilizării, amenajării și utilizării viitoare ca proprietăți imobiliare utilizate de posesor, proprietățile utilizate de salariați și proprietățile imobiliare utilizate de posesor care urmează a fi cedate; d) proprietățile imobiliare care sunt închiriate unei alte entități în baza unui contract de leasing financiar sunt supuse prevederilor SNC Contracte de leasing.

Tratamente contabile aferente investițiilor imobiliare

Potrivit prevederilor paragrafului 8 al SNC Investiții imobiliare o investiție imobiliară trebuie recunoscută ca activ dacă și numai dacă: 1) există probabilitatea ca beneficiile economice viitoare asociate investiției imobiliare vor reveni entității; și 2) costul de intrare a investiției imobiliare poate fi evaluat în mod credibil.

O entitate evaluează conform acestui principiu de recunoaștere toate costurile sale cu investițiile imobiliare în momentul când sunt suportate. Aceste costuri includ costuri suportate inițial pentru a achiziționa o investiție imobiliară și costurile suportate ulterior pentru a adăuga, pentru a înlocui o parte sau pentru a întreține o proprietate imobiliară. Totodată, este necesar de delimitat costurile aferente întreținerii investițiilor imobiliare, care sunt recunoscute drept cheltuieli curente ale entității, de costurile aferente modernizării acestora, care duc la majorarea beneficiilor economice stabilite inițial, și ca rezultat se capitalizează. Deoarece investițiile imobiliare nu influențează procesele operaționale ale entității cheltuielile se vor înregistra în contul 721 „Cheltuieli cu active imobilizate”, întocmindu-se următoarele formule contabile:

Debit 721 „Cheltuieli cu active imobilizate”, subcontul 7218 „Alte cheltuieli cu active imobilizate”

Credit 211 „Materiale”, 531 „Datorii față de personal privind retribuirea muncii”, 533 „Datorii privind asigurările sociale și medicale”, 812 „Activități auxiliare”, 521 „Datorii comerciale curente”, la suma costurilor de întreținere;

Debit 151 „Investiții imobiliare”

Credit 521 „Datorii comerciale curente”, 812 „Activități auxiliare”, 121 „Imobilizări corporale în curs de execuție”, la suma costurilor de modernizare.

Un alt aspect ce necesită examinare ține de evaluarea ulterioară a investițiilor imobiliare.

Conform prevederilor SNC entitatea este în drept să aleagă dacă înregistrează investiția imobiliară la cost sau la valoarea justă.

În cazul în care entitatea optează pentru *modelul bazat pe valoarea justă* modificările intervenite sunt recunoscute în Situația de profit și pierdere, înregistrându-se în contabilitate următoarele operațiuni:

- 1) reflectarea veniturilor din ajustările valorii juste:
Debit 151 „Investiții imobiliare”
Credit 621 „Venituri din operațiuni cu active imobilizate”, subcontul 6217 „Alte venituri din operațiuni cu active imobilizate”;
- 2) reflectarea cheltuielilor cu ajustările valorii juste:
Debit 721 „Cheltuieli cu active imobilizate”, subcontul 7218 „Alte cheltuieli cu active imobilizate”;
Credit 151 „Investiții imobiliare”;

În cazul aplicării *modelului bazat pe cost*, tratament similar imobilizărilor corporale, în contabilitate se vor înregistra:

- 1) cheltuielile cu amortizarea:
Debit 721 „Cheltuieli cu active imobilizate”, subcontul 7218 „Alte cheltuieli cu active imobilizate”;
Credit 152 „Amortizarea și deprecierea investițiilor imobiliare”, subcontul 1521 „Amortizarea investițiilor imobiliare”;
- 2) cheltuielile cu ajustările pentru deprecierea investițiilor imobiliare:
Debit 721 „Cheltuieli cu active imobilizate”, subcontul 7217 „Pierderi din deprecierea activelor imobilizate”;
Credit 152 „Amortizarea și deprecierea investițiilor imobiliare”, subcontul 1522 „Deprecierea investițiilor imobiliare”;
- 3) reluarea (diminuarea/anularea) ajustărilor pentru deprecierea investițiilor imobiliare:
Debit 152 „Amortizarea și deprecierea investițiilor imobiliare”, subcontul 1522 „Deprecierea investițiilor imobiliare”;
Credit 621 „Venituri din operațiuni cu active imobilizate”, subcontul 6216 „Venituri din reluarea pierderilor din deprecierea activelor imobilizate”.

Privitor la evaluarea ulterioară a investițiilor imobiliare, oricare ar fi politica contabilă aleasă aceasta trebuie aplicată în mod consecvent. În ambele cazuri, trebuie determinată valoarea justă a investiției imobiliare – în scopul evaluării (aplicându-se modelul bazat pe valoarea justă) sau al prezentării de informații în notele la situațiile financiare (aplicându-se modelul bazat pe cost). Totodată, în cazul aplicării modelului bazat pe cost la existența unor indicatori ai deprecierei entitatea, în afară de valoarea justă, trebuie să determine costurile de vânzare a investițiilor imobiliare respective.

Tratamente fiscale aferente investițiilor imobiliare

Tranziția la noile reglementări contabile pune în evidență unele discordanțe privind tratarea investițiilor imobiliare în scopuri fiscale, care cer clarificări suplimentare. În primul rând este necesar de remarcat că, actualmente, legislația fiscală nu operează cu noțiunea de investiții imobiliare. Astfel, potrivit prevederilor Codului fiscal, acestei categorii de active imobilizate îi pot fi atribuite două concepte similare:

- active de capital – proprietatea privată neutilizată în activitatea de întreprinzător sau terenurile, conform prevederilor art. 37-39 ale Codului fiscal; și
- proprietate pentru care se calculează uzura – mijloacele fixe, potrivit prevederilor art. 26-27 ale Codului fiscal.

Reieșind din cerințele SNC un activ nu poate fi recunoscut în cazul în care nu va aduce în viitor beneficii economice. Conform Codului fiscal activitatea de întreprinzător este activitatea care aduce beneficii economice. Rezultă deci că, investițiile imobiliare sub forma clădirilor reprezintă proprietate pentru care se calculează uzura și baza valorică în scopuri fiscale se determină conform cerințelor art. 26-27 din Codul fiscal. Totodată, în cazul în care investiția imobiliară reprezintă un teren – activ de capital, baza valorică fiscală se determină conform cerințelor art. 38 din Codul fiscal. O altă variantă alternativă nu există.

De exemplu, o clădire destinată transmiterii în leasing operațional, conform cerințelor noilor SNC, este recunoscută în contabilitatea financiară drept investiție imobiliară, iar în scopuri fiscale este

logic ca clădirea să fie inclusă în proprietatea pe care se calculează uzura și înregistrată în Registrul de calcul a uzurii în scopuri fiscale. Rezultă deci, în scopul excluderii unor confuzii și erori, este necesară substituirea în legislația fiscală a noțiunii de mijloace fixe cu „proprietatea pe care se calculează uzura” sau cu altă noțiune, cum ar fi „active amortizabile”.

O altă problemă ține de recunoașterea veniturilor și cheltuielilor din evaluarea ulterioară a investițiilor imobiliare. Din punct de vedere fiscal la aplicarea modelului bazat pe cost: cheltuielile cu amortizarea investițiilor imobiliare sunt deductibile, conform art. 26 din Codul fiscal. Conform prevederilor art. 24 alin. (18) din Codul fiscal cheltuielile cu ajustările pentru deprecierea investițiilor imobiliare sunt nedeductibile, iar veniturile art. 20 lit. z⁹, reprezentând anularea/diminuarea ajustărilor pentru depreciere, sunt neimpozabile la determinarea profitului impozabil.

Din punct de vedere fiscal la aplicarea modelului bazat pe valoarea justă e necesar de remarcat în primul rând că conform tratamentului contabil, în privința investițiilor imobiliare nu se aplică noțiunea de reevaluare, ci metoda evaluării bazată pe valoarea justă. Diferențele de valoare (pozitive sau negative), apărute în urma modificării valorii juste a investițiilor imobiliare ca urmare a evaluării ulterioare, se înregistrează ca majorare a veniturilor sau cheltuielilor curente. În scopuri fiscale veniturile respective, potrivit art. 20 lit. z⁹ din Codul fiscal sunt neimpozabile. Cheltuielile, în cazul în care se înregistrează o descreștere a valorii investițiilor imobiliare sunt nedeductibile potrivit art. 24 alin. (18) din Codul fiscal.

Prin urmare, este necesară precizarea în articolele 20 lit.z⁹ și 24 alin. (18) din Codul fiscal, că acestea se referă și la regimul fiscal aplicabil evaluării investițiilor imobiliare la valoarea justă.

Probleme din punct de vedere fiscal apar și în cazul reclasificării investițiilor imobiliare. În cazul în care o entitate utilizează modelul costului, transferurile la investiții imobiliare, nu modifică valoarea contabilă a proprietății imobiliare, deci nu apar întrebări în ceea ce privește aspectul fiscal. Totodată, nu este clară tratarea fiscală a activelor transferate la investiții imobiliare pentru care se va aplica modelul valorii juste, de exemplu a imobilizărilor corporale sau a stocurilor evaluate anterior la valoarea contabilă. Cum se va reflecta diferența dintre valoarea justă și valoarea contabilă? Considerăm că este necesară introducerea unor prevederi referitoare la regimul fiscal aplicabil acestor operațiuni.

Concluzii

Investițiile imobiliare, generând fluxuri de numerar care, sunt în mare măsură independente de alte active deținute de entitate pentru asigurarea proceselor operaționale ale acesteia, necesită o tratare pe potrivă. Astfel, veniturile și cheltuielile generate de aceste active sunt atribuite la alte activități, respectiv conturile 721 „Cheltuieli cu active imobilizate” și 621 „Venituri din operațiuni cu active imobilizate”. Conform noului Plan general de conturi contabile la aceste conturi nu sunt prevăzute subconturi speciale aferente operațiunilor cu investiții imobiliare, precum costurile de întreținere a investițiilor imobiliare, cheltuielile/veniturile cu ajustările valorii juste și cheltuielile cu amortizarea, ceea ce le deosebește de celelalte active imobilizate.

Confuzii și inconveniente care cer clarificări suplimentare apar și la tratamentul fiscal aferent acestei categorii de active imobilizate. În legătură cu această inovație fiscală ar fi necesară o precizare cu caracter normativ în ceea ce privește conceptul fiscal al investițiilor imobiliare, nemaivorbind de celelalte aspecte, precum recunoașterea veniturilor și cheltuielilor din evaluarea ulterioară a investițiilor imobiliare, reclasificarea acestora în cazul transferului în/din alte categorii de active.

Bibliografie:

1. Codul Fiscal al Republicii Moldova nr. 1163-XIII din 24.04.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 62 din 18.09.1997.
2. Planul general de conturi contabile. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 233-237/1534 din 22.10.2013.
3. SNC Investiții imobiliare. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 233-237/1533 din 22.10.2013.

ОСОБЕННОСТИ УЧЕТА УБЫТКОВ (РАСХОДОВ) НА РЕМОНТ АВТОТРАНСПОРТНЫХ СРЕДСТВ В СЛУЧАЕ УСТАНОВЛЕНИЯ ВИНОВНОГО ЛИЦА И ВОЗМЕЩЕНИЯ ИМ ПРИЧИНЕННОГО УЩЕРБА

Михаил ГЕРАСИМОВ, д. э. н., доцент, МЭА

In this article, the peculiarities of accounting losses on the repair of motor vehicles in the event of a guilty person and compensation for the damage. Specific proposals.

В бухгалтерской практике отечественных предприятий нет единого подхода, связанного с учетом убытков (расходов) на ремонт автотранспортных средств в случаях дорожно-транспортных происшествий (ДТП). При любом ДТП могут быть установлены и не установлены виновные лица. Актуальным является **вопрос учета убытков (расходов) на ремонт автотранспортных средств (АТС) в случае, если виновное лицо установлено и оно полностью или частично возмещает убытки.**

Ранее в публикациях был рассмотрен вопрос учета убытков (расходов) на ремонт АТС в случаях неустановления или гибели виновного лица [6].

При написании настоящей статьи использована теоретическая база нормативных и законодательных актов по бухгалтерскому учету: НСБУ, МСФО. Объектом исследования послужили предприятия: SRL «Plantrans»; SRL «Provenza».

Виновное лицо (водитель данного или стороннего предприятия) возмещает убытки, возникшие в результате дорожного происшествия предприятию через страховую компанию.

В данном случае в учете предприятия предлагается отражать:

- списание накопленного износа объекта в результате ДТП;
- списание балансовой стоимости или недоначисленного износа объекта;
- восстановление бюджету суммы НДС, начисленной из балансовой стоимости объекта;
- оприходование годных материальных ценностей (запасных частей, автошин и др.), если поврежденный автомобиль остается у АТП;
- отражение расчетов со страховой компанией по возмещению материального ущерба (убытков, причиненных вследствие дорожного происшествия) виновным лицом.

В данном случае чрезвычайные потери будут состоять из тех же составляющих, как при дорожном происшествии, в котором отсутствует виновное лицо [6].

ПРИМЕР 1. 25 октября текущего года грузовой автомобиль MAZ NCIE 751, первоначальная стоимость которого составляет 190 000 леев, потерпел аварию. Экспертиза установила, что грузовой автомобиль не может быть восстановлен ни технически, ни экономически. Грузовой автомобиль был введен в эксплуатацию в апреле 2002 года, предполагаемая остаточная стоимость которого составляла 5 000 леев, а срок полезного использования без капитального ремонта – 6 лет. Транспортные расходы грузового автомобиля с места аварии (происшествия) до предприятия составляют 500 леев, НДС – 100 леев. Расходы по демонтажу (разборке) отдельных запасных частей и шин включают:

- заработную плату, начисленную рабочим – 700 леев;
- отчисления на государственное социальное страхование – 161 лей;
- взносы на обязательное медицинское страхование – 24,50 лея.

В результате демонтажа (разборки) были получены годные запасные части (без шин) – 8 000 леев, шины – 2500 леев. Автотранспортное предприятие применило прямолинейный метод начисления износа.

В целях решения данной проблемы производятся следующие расчеты:

- изнашиваемая стоимость грузового автомобиля – 185 000 леев (190 000 – 5 000);
- годовой износ – 30 833,33 лея (185 000 : 6);
- ежемесячный износ – 2 569,44 лея (30 833,33 : 12);
- накопленный износ, начиная с ввода автомобиля в эксплуатацию, до момента автодорожного происшествия – 138 749,91 лея (2 569,44 × 8 + 30 833,33 × 3 + 2 569,44 × 10);
- балансовая стоимость автомобиля на момент аварии – 51 250,09 лея (190 000 – 138 749,91).

Предположим, что грузовой автомобиль, потерпевший аварию, остается в собственности АТП. В данном случае чрезвычайный результат составит разницу между балансовой недоначисленной (изнашиваемой) стоимостью автомобиля на момент дорожного происшествия, включая расходы, связанные с устранением последствий данного происшествия, с одной стороны, и доходом в размере возмещения материального ущерба виновным лицом – с другой стороны. Эту величину потерь подлежит отразить в «Отчете о прибыли и убытках» предприятия. Допустим, что виновное лицо возмещает недоначисленную изнашиваемую стоимость, которая соответствует рыночной стоимости, и транспортные расходы в размере 500 леев, без НДС. Общая сумма к возмещению, включая НДС, составит:

56 100,09 лез $[(46\,250,09 + 500 + (46\,750,09 \times 0,2))]$, включая НДС – 9 350 леев.

Бухгалтерские записи по приведенным данным будут следующими:

1. Списание суммы накопленного износа:

Дебет 124 «Износ основных средств» – 138 749,91 лея,

Кредит 123 «Основные средства» – 138 749,91 лея.

2. Списание изнашиваемой стоимости грузового автомобиля:

Дебет 723 «Чрезвычайные убытки» или другого счета расходов – 46 250,09 лея,

Кредит 123 «Основные средства» – 46 250,09 лея.

Допустим, что стоимость автошин была включена в первоначальную стоимость поврежденного грузового автомобиля. Таким образом, последует:

3. Начисление к возмещению в бюджет НДС от балансовой стоимости грузового автомобиля – 10 250 леев $(51\,250,09 \times 0,2)$:

Дебет 723 «Чрезвычайные убытки» – 10 250 леев,

Кредит 534 «Обязательства по расчетам с бюджетом» – 10 250 леев.

4. Оприходование годных запасных частей, автошин, лома и др.:

Дебет 211 «Материалы» – 7 500 леев,

Кредит 123 «Основные средства» – 5 000 леев,

Кредит 141 «Долгосрочные расходы будущих периодов» или 251 «Текущие расходы будущих периодов» – 2 500 леев.

Расходы по разборке (демонтажу) запасных частей и транспортные расходы уничтоженного грузового автомобиля отражаются бухгалтерскими записями (4) и (5) [6].

Если АТП имеет обоснованную уверенность, подтверждающую одноразовое возмещение материального ущерба виновным лицом (наличие заявления или письменного обязательства, решение судебного органа или иного документа), необходимо отразить также:

5. Начислено страховой компании в порядке возмещения материального ущерба виновным лицом, включая НДС:

Дебет 229 «Прочая краткосрочная дебиторская задолженность» – на общую сумму, включая НДС, – 56 100,09 лея,

Кредит 623 «Чрезвычайные доходы» – 46 750,09 лея,

Кредит 534 «Обязательства по расчетам с бюджетом» – 9 350 леев.

Если для возмещения убытков предусматривается период до года (допустим, 10 месяцев), доход отчетного периода необходимо отразить в зависимости от фактически уплаченной суммы:

– ежемесячно общая сумма составит 5 610 леев $(56\,100,09 : 10)$, включая НДС, – 935 леев $(5\,610 : 6)$; доход – 4 675 леев $(5\,610 - 935)$;

– общая сумма за 9 месяцев составит 50 490 леев, НДС – 8 415 леев $(50\,490 : 6)$, включая доход, – 42 075 леев $(50\,490 - 8\,415)$.

Бухгалтерскую запись 5 предлагается отражать следующим образом:

5а) Начислено страховой компании в порядке возмещения материального ущерба виновным лицом, включая НДС:

Дебет 229 «Прочая краткосрочная дебиторская задолженность» – на общую сумму, включая НДС, – 56 100,09 лея,

Кредит 623 «Чрезвычайные доходы» – 4 675 леев,

Кредит 534 «Обязательства по расчетам с бюджетом» – 935 леев,

Кредит 515 «Текущие доходы будущих периодов» – 50 490,09 лея.

6. Погашение задолженности в первый месяц:

Дебет 241 «Касса», 242 «Текущие счета в национальной валюте», «Текущие счета в иностранной валюте», 244 «Специальные счета в банках» – 5 610 леев,
Кредит 229 «Прочая краткосрочная дебиторская задолженность» – 5 610 леев.

7. Погашение задолженности во второй и каждый последующий месяцы аналогичны бухгалтерской записи (6).

8. Отражение дохода текущего месяца:

Дебет 515 «Текущие доходы будущих периодов» – 4 675 леев,
Кредит 623 «Чрезвычайные доходы» – 4 675 леев.

Бухгалтерские записи 7 и 8 повторяются ежемесячно до полного возмещения причиненных убытков.

Если для возмещения убытков, возникших в результате аварии грузового автомобиля, предусматривается период более года (допустим, 2 года), начиная с ноября текущего года, согласно поданному заявлению, то дебиторскую задолженность, доходы, соответственно, сумму НДС целесообразно отразить в зависимости от соблюдения критерия группировки по степени ликвидности активов и востребованности пассивов. Таким образом, ежемесячная сумма к возмещению составит 2337,50 лея (56100,09 : 24), включая:

- НДС – 389,58 лея (2 337,50 : 6), а за 2 месяца – 779,16 лея;
- доход – 1 947,92 лея (2 337,50 – 389,58);
- годовая сумма к возмещению, соответственно, составит 28 050,05 лея (56 100,09 : 2), включая:
- НДС – 4675 леев (28 050,05 : 6);
- доход – 23 375,05 лея (28 050,05 – 4675).

Бухгалтерские записи 1, 2, 3, 4 по списанию накопленного износа грузового автомобиля, оприходованию товарно-материальных ценностей, начислению НДС к возмещению в бюджет и списанию балансовой стоимости будут идентичны и по суммам. Бухгалтерскую запись 5 предлагается составить следующим образом:

5. Отражение задолженности, дохода и НДС в ноябре и декабре текущего года:

Дебет 229 «Прочая краткосрочная дебиторская задолженность» – на сумму к получению, в том числе НДС за два месяца – 4 675 леев,
Кредит 623 «Чрезвычайные доходы» – на сумму дохода, получаемого в ноябре – 1 947,92 лея,
Кредит 534 «Обязательства по расчетам с бюджетом» – на сумму НДС – 779,16 лея,
Кредит 515 «Текущие доходы будущих периодов» – 1 947,92 лея.

6. Отражение задолженности страховой компании в возмещении убытков в последующий период, превышающий год:

Дебет 134 «Долгосрочная дебиторская задолженность» – на общую сумму, включая НДС, – 28 050,05 лея,
Кредит 422 «Долгосрочные доходы будущих периодов» – на сумму дохода – 23 375,05 лея,
Кредит 535 «Предстоящие обязательства» – на сумму НДС – 4 675 леев.

В случае, если виновное лицо возмещает ущерб предприятию напрямую, составляются следующие бухгалтерские записи:

7а) Поступление денежных средств или удержание с заработной платы виновного лица:

Дебет 241 «Касса», 242 «Текущие счета в национальной валюте», 243 «Текущие счета в иностранной валюте», 244 «Специальные счета в банках», 531 «Обязательства персоналу по оплате труда» или другой счет – 2 337,50 лея,
Кредит 227 «Краткосрочная дебиторская задолженность персонала» – 2 337,50 лея.

8. Перевод доходов будущих периодов в доходы текущих периодов:

Дебет 515 «Текущие доходы будущих периодов» – 1 947,92 лея,
Кредит 623 «Чрезвычайные доходы» – 1 947,92 лея.

В декабре текущего года необходимо составить следующие бухгалтерские записи 7а) и 8.

1. Перевод долгосрочной дебиторской задолженности в краткосрочную:

Дебет 227 «Краткосрочная дебиторская задолженность персонала» или 229 «Прочая краткосрочная дебиторская задолженность» – 28 050,05 лея,

Кредит 134 «Долгосрочная дебиторская задолженность» – 28 050,05 лея.

2. Перевод долгосрочных доходов в состав текущих доходов будущих периодов:

Дебет 422 «Долгосрочные доходы будущих периодов» – 23 375,05 лея,

Кредит 515 «Текущие доходы будущих периодов» – 23 375,05 лея.

Погашение дебиторской задолженности виновного лица путем удержания из заработной платы (если виновное лицо является работником предприятия), поступление наличности в кассу или перечисление на банковские счета, отражение дохода и начисление НДС отражаются бухгалтерскими записями **7а) и 8.**

Сумма к возмещению убытков в результате аварии грузового автомобиля может быть больше, если его балансовая стоимость по рыночной цене превысит эту стоимость. Размер ущерба увеличивается и в случае, когда АТП передает виновному лицу автомобиль, потерпевший аварию, включая пригодные материалы (запасные части, автошины, лом).

Выводы:

1. Учет суммы НДС, исчисленной от списываемой полностью или частично балансовой стоимости автомобиля, должен быть определен в составе чрезвычайных убытков, поскольку причиной выбытия АТС является чрезвычайное событие, а не результат нормальной их эксплуатации.

2. Согласно п. 85 IAS 1 «Представление финансовой отчетности» предприятие не должно представлять каких-либо статей чрезвычайных доходов и расходов в отчете о прибылях и убытках или в примечаниях к финансовой отчетности. На наш взгляд, эти положения относятся к предприятиям, которые ведут учет по МСФО. Однако, предприятия, применяющие НСБУ, потери и доходы от ДТП должны отражать в составе чрезвычайных.

Информация о чрезвычайных событиях является полезной как для внутренних, так и для внешних пользователей финансовых отчетов, и она должна быть представлена отдельными статьями в отчете о прибылях и убытках даже предприятиями, применяющими МСФО.

3. Если для возмещения убытков, возникших в результате аварии грузового автомобиля, предусматривается период более года (допустим, 2 года), начиная с ноября текущего года, согласно поданному заявлению, то дебиторскую задолженность, доходы, соответственно сумму НДС целесообразно отразить в зависимости от соблюдения критерия группировки по степени ликвидности активов и востребованности пассивов.

Библиография:

1. Кодекс автомобильного транспорта N 116-XIV от 29.07.1998, Monitorul Oficial, N 90-91/581 от 01.10.1998.
2. Налоговый кодекс, Contabilitate și audit, 2013, NR.1.
3. Национальный стандарт бухгалтерского учета 16 «Учет долгосрочных материальных активов», Monitorul Oficial, N 88-91 от 30.12.1997.
4. Национальный стандарт бухгалтерского учета 18 «Доход», Monitorul Oficial, N 88-91 от 30.12.1997.
5. Григорой Л.Г., Дима М.А. Международные стандарты финансовой отчетности. Кишинэу: Universul, 2009.
6. Герасимов М. Учет убытков (расходов) на ремонт автотранспортных средств в случаях неустановления или гибели виновного лица. În: Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii: Conferința științifică internațională din 28-29 septembrie 2012. Chișinău: ASEM, 2012.
7. Bucur V. Particularități ale contabilității în transportul auto. Chișinău: Cartier, 2008.

ADOPTAREA DECIZIILOR MANAGERIALE PRIVIND OPTIMIZAREA STOCURILOR ȘI EFICIENȚA UTILIZĂRII ACESTORA

*Svetlana MIHAILA, dr. ec., lect. sup., ASEM
Galina BĂDICU, drd., lect. sup., ASEM*

Abstract: *The purpose of this publication is to address the characteristics of ABC stock control method. Also, here are described the stages of the method, its importance and is answered the question of why this method should be applied.*

ABC stock method applied to inventory management considers primarily cost reduction of basic materials and those which are consumed in large quantities. This aspect is ensured by the methodological requirement of measuring the stocks and of tracking the storage processes performance.

În activitatea oricărei entități producătoare de o gamă largă de produse, are dilema deciziei de a satisface cerințele clienților prin menținerea unui stoc și sortiment larg de produse. De aceea este destul de dificil și costisitor de a analiza stocurile prin atribuirea semnificației identice tuturor sortimentelor de produse, a unui stoc optim pentru a evita costurile mari de păstrare și a mări rentabilitatea vânzărilor.

Stabilirea unui stoc optim de materiale sau produse este un rezultat al întregului sistem de logistică și de management, deoarece stocul optim este caracterizat de sortiment, cantitate, număr de clienți, calificarea managerilor pe vânzări, poziționarea geografică etc. Mărimea stocului de materiale, mărfuri sau produse caracterizează eficiența activității entității pe o piață în raport cu anumiți clienți și cumpărători. La prima etapă este important a stabili tipul stocurilor la depozit. În funcție de strategia pe piață și interesele economice stocul poate fi divizat în trei componente:

- **Stoc de bază**, care se caracterizează prin faptul că asigură livrările în conformitate cu bugetul vânzărilor în perioada curentă;
- **Stoc temporar** (de asigurare), al cărui destinație este compensarea majorărilor neplanificate de vânzări sau staționările de livrări, legate de sistările procesului de producție sau existența stocului la clienți. Acesta poate fi numit stoc de sezon, de conjunctură, stoc pentru campanii publicitare, pentru jocurile de preț pe piață etc.
- **Stoc inevitabil** (impus). Acesta este stocul nerealizat sau greu de vândut și nelichid, care și-a pierdut parțial calitățile de consum, cum ar fi rebutul sau stocul planificat greșit pentru achiziționare sau vânzare.

În scopul studierii sortimentului de produse sau mărfuri și luării deciziilor privind acesta se aplică metodele de analiză ABC. Apare întrebarea: de ce anume metoda ABC?

Cu ajutorul metodei ABC:

- se va estima contribuția fiecărui produs în activitatea entității;
- se va înțelege cum se vinde fiecare produs;
- se va înțelege dacă corect s-a ales programul de promovare;
- se va vedea la ce stadiu sau ciclu de realizare se află stocurile în dinamică;
- se va observa la timp produsele problematice, pentru a lua măsuri etc.

Metoda ABC se bazează pe principiul Pareto, conform căruia 80% din rezultate sânt cauzate de 20% din cauze. Autorul acestei teorii este Josef Djuran care a observat principiul universal „important este puțin, tradițional este mult” („vital few and trivial many”). Pentru analiza stocului la întreprinderile de carne acest principiu arată că 80% din profit este cauzat doar de 20% din stoc, astfel că cealaltă parte a stocului nu este atât de util și rentabil pentru întreprindere [4].

Metoda ABC presupune aranjarea sortimentului de produse după diferiți parametri, gruparea și analiza fiecărei grupe (figura 1) adaptată după [1, p.185]. Este important că obiectul grupării poate fi diferit: tip de furnizori, clienți, depozite, perioade - tot ce are o estimare statistică în timp.

Gruparea stocurilor are loc în ordinea descreșterii parametrului analizat și ca urmare are loc formarea a trei grupe mari de produse – A, B și C, care se deosebesc prin importanță și contribuție în volumul de vânzări sau în profitul întreprinderii.

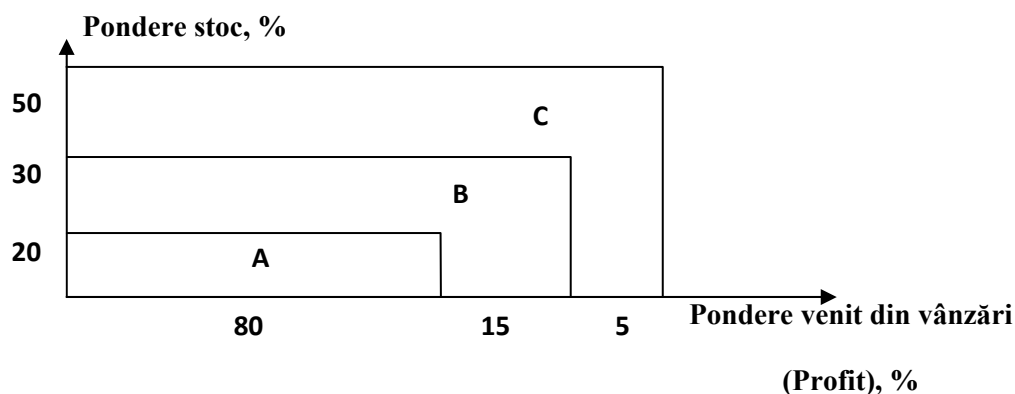

Figura 1. Corelația influenței stocurilor asupra rezultatelor

Întrucât în categoria A sunt puține articole, se poate controla zilnic nivelul stocurilor, pentru a observa variația cererii și a supraveghea de aproape respectarea termenelor de către furnizori. Această decizie este eficientă întrucât ea aduce la o reducere apreciabilă a investițiilor în stocuri. Cu articolele din categoria B se poate adopta o politică intermediară, exercitând un oarecare control. La articolele mai ieftine este mai eficient să se suporte sarcina stocurilor, decât să se plătească salariile personalului care ar fi indispensabil pentru mărirea controlului. Pentru materialele din categoria C se pot folosi procedee mai puțin exigente (chiar cu caracter statistic) și care vor avea în vedere factorii cu acțiune hotărâtoare în optimizarea proceselor de stocare (cheltuielile de transport, sursa de proveniență etc.) [6].

Aplicarea metodei ABC cuprinde următoarele etape:

1. Alegerea obiectului de analiză. În acest scop managerii pot analiza și lua decizii cu privire la un tip de produs, la o grupă de produse, cu privire la întreg sortimentul de mărfuri sau produse sau pot face o analiză a furnizorilor și clienților. Aici este de menționat că autorul propune analiza în complex a factorilor menționați, adică analiza **cicului stoc-clienți**, adică nu doar studiul sortimentului aparte, dar analiza acestuia în raport cu tipul de clienți și cumpărători;

2. Alegerea criteriului de grupare a produselor stocului. Alegerea criteriului de grupare (clasificare) are loc în funcție de strategia întreprinderii sau a subdiviziunilor ei la o anumită etapă. Spre exemplu, în cazul menținerii pieței pe seama lărgirii sortimentului produselor poate fi efectuată din contul a trei direcții: reducerea costurilor la etapa aprovizionării, reducerea stocului de producție în curs de execuție la etapa de producere sau ridicarea nivelului de deservire la etapa vânzării. Alegerea direcției de optimizare este prerogativa deciziilor managementului întreprinderii. În calitate de grupare a stocurilor (furnizorilor, clienților) pot fi selectate următoarele criterii: prețul de procurare, profitul din vânzări pe unitate de produs, rentabilitatea pe produs, venitul din vânzări, rentabilitatea vânzărilor, nivelul mediu al stocului, cota-parte în stocuri sezoniere, durata de rotație a stocurilor etc.

3. Calculul parametrului de analiză. La această etapă are loc aranjarea stocului în ordine descrescătoare după criteriul ales la etapa precedentă, calculul ponderii în total parametru și calculul totalului cumulativ.

4. Delimitarea grupelor. Această grupare a stocurilor în varianta clasică presupune existența doar a 3 grupe care se numerează cu primele litere din alfabetul latin A, B și C și care are loc în funcție de indicatorul „pondere cu total cumulativ”, inclusiv:

- grupa „A” include stocurile cele mai importante care generează 50% din rulaje sau profit (ponderea cumulativă este până la 50%);
- grupa „B” include stocurile care aduc 30% din rulaje sau profit (pondere cumulativă este de la 50% la 80%);
- grupa „C” include stocurile problematice care generează 20% din rulaje sau profit (pondere cumulativă este 80% - 100%).

5. Formarea matricelor ABC. Această etapă constă în combinarea metodelor și formarea matricelor ABC, AA, BB, CC în scopul analizei ample după mai multe criterii.

6. Analiza și luarea deciziilor de optimizare a stocurilor (clienților). Etapa dată are ca scop aprecierea structurii asortimentului sau bazei de clienți și adoptarea deciziilor de optimizare a acestora.

Această grupare este valabilă preponderent pentru entitățile comerciale unde există mărfuri substituibile, însă la entitățile producătoare apare problema stocului din grupa C, unde poate lipsi

substituibilitatea stocurilor și ca urmare apare necesitatea apariției divizării grupei C în două grupe: grupa „C1” cu ponderea cumulativă de la 80% la 95% și grupa „C2” cu pondere de la 95% la 100%. Etapele desfășurării analizei ABC sunt prezentate în figura 2.

Aplicarea metodei ABC poate fi efectuată după unul sau mai mulți parametri de analiză. Analiza sortimentului de produse în funcție de volumul de vânzări. Analiza informației constă în compararea datelor între ele. Însă este foarte important ca comparația să fie făcută între produsele cu același caracter. Nu poate fi comparat un singur produs cu o întreagă categorie de produse sau un brand aparte.

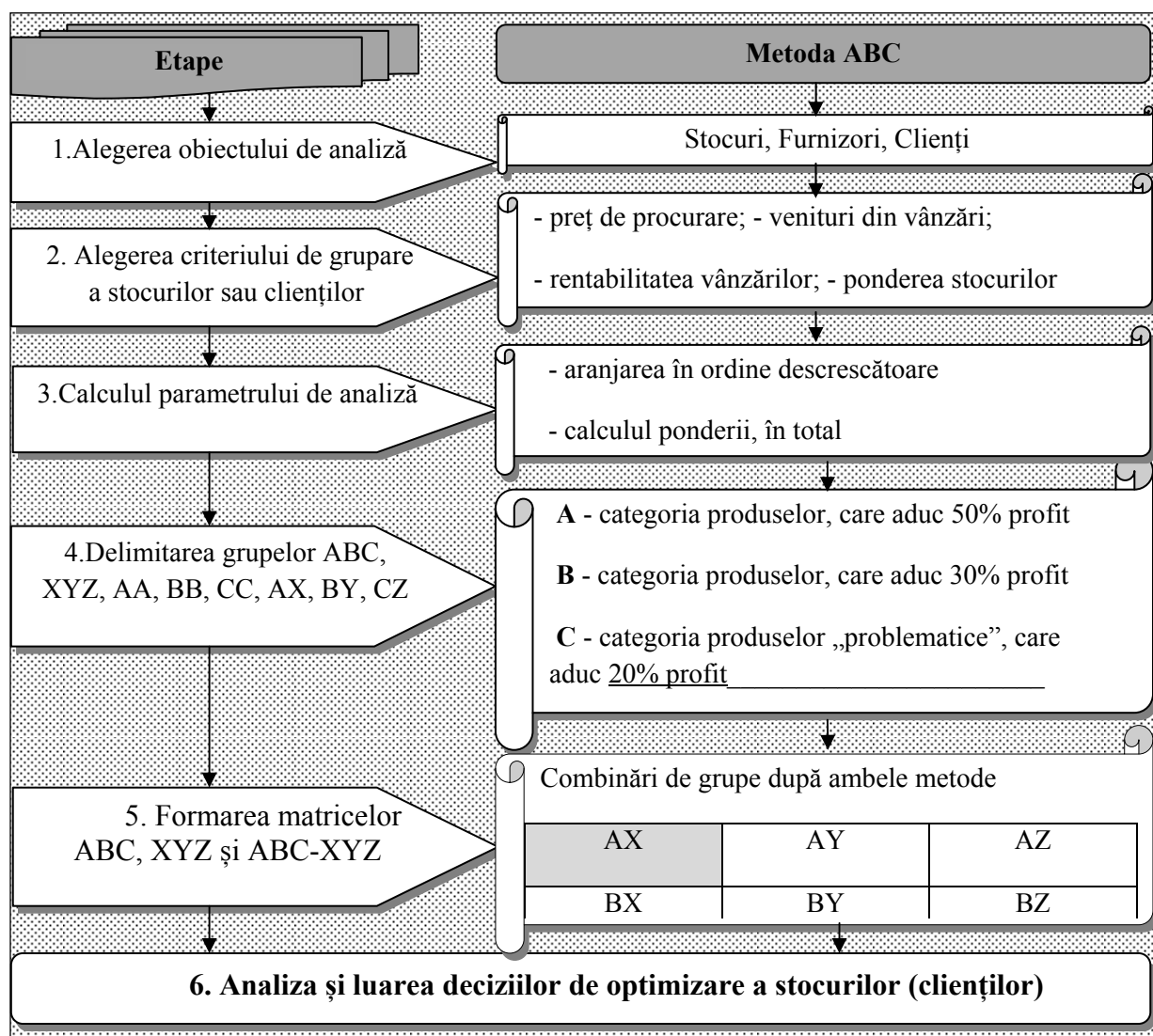

Figura 2. Etapele gestiunii ciclului Furnizori – Stocuri – Clienți după metoda ABC

Putem evidenția contribuția fiecărui produs în total vânzări al entității și care produse necesită dezvoltare în continuare, dacă este necesar revizuirea prețurilor sau modificarea modului de distribuție a lor. Această analiză redă o imagine generală asupra grupei, de aceea este corect a efectua un studiu în cadrul grupei de produse.

Asemenea analiză poate fi efectuată în funcție de contribuția produsului în profitul companiei. În acest caz ca bază a analizei vor fi utilizați următorii parametri: venitul pentru o anumită perioadă, cota de participare în venit, precum și cota cumulativă. Modul de calcul a ponderii unitare și a ponderii cumulative este aceeași precum la analiza după volumul de vânzări.

După cum am menționat mai sus aplicarea metodei ABC poate fi efectuată după unul sau mai mulți parametri de analiză. Studiul stocului în funcție de volumul de vânzări nu este suficient pentru decizii, de aceea se poate studia același stoc în funcție de contribuția la profit. Etapele de calcul și analiză sunt aceleași,

doar că parametrul de analiză este contribuția tipului de marfă la profitul entității.

E de menționat, că grupa de produse A, trebuie planificate riguros și zilnic controlate deoarece ele formează 50% din rulajul de vânzări și contribuție la profit. Cu cât prețul e mai mare pentru aceste produse cu atât mai mari pot fi costurile greșelilor. În acest scop este necesară inventarierea periodică și regulată, lipsa abaterii mărimii stocului cu datele bugetare. De asemenea este necesar urmărirea cererii, comenzilor și perioadei de rotație a stocurilor date. Ca urmare este necesar de revăzut prețurile la alte produse deoarece cumpărătorul este sensibil la acest factor.

Pentru grupa B cu ponderea de la 50% la 80% în total parametru de analiză este necesară o analiză și control curent. Pentru ele sunt necesare aceleași măsuri ca și categoriei A, dar cu periodicitate mai mare.

Grupa C de produse se caracterizează prin metode mai simple de planificare și control. Deși parcă au o importanță mai mică în total vânzări, ele totuși formează 20% din rulajul vânzărilor și ca urmare necesită un control periodic. Grupa C poate fi divizată în subgrupe C1 și C2. Astfel există stocuri a căror pondere în vânzări sau profit este mai mică decât 1% și grupa cu pondere la nivel 0%. Aceste produse este necesar a fi analizate deoarece ele formează uneori stocul "mort". Uneori aceste produse reprezintă produse pentru publicitate sau mărfuri la schimb. În același timp nu trebuie de exclus aceste produse deoarece ele au rolul de a arăta un sortiment larg și o imagine de producător mare pentru întreprindere. Deși ele aduc un profit mai mic entității, ele au segmentul de cumpărători care în viitor pot deveni cumpărători de bază care vor extinde aria de procurări de produse de la întreprindere.

În cadrul metodei ABC un efect mai mare poate avea analiza după doi parametri concomitent: volumul de vânzări și contribuția la profitul companiei.

La analiza în baza a doi parametri se vor combina două criterii de grupare a stocului: după volumul vânzărilor și contribuția în total profit și se vor forma grupe combinate formate din două litere de la „AA” până la „CC”. Aceste grupe au caracteristici aferente ambilor parametri și caracterizează stocul de produse mult mai amplu. În acest caz se formează următoarea matrice prezentată în tabelul 1.

Tabelul 1

Matricea grupelor în cazul analizei ABC după doi parametri

Venit	Profit			Total
	A	B	C	
A	AA 4%	AB 6%	AC 10%	20%
B	BA 6%	BB 9%	BC 15%	30%
C	CA 10%	CB 15%	CC 25%	50%
Total	20%	30%	50%	100%

În concluzie putem conchide, că metoda ABC răspunde în mare măsură la multe întrebări cerințelor entității. Această metodă aplicată la gestiunea stocurilor are în vedere, în primul rând reducerea costurilor la materialele de bază și care se consumă în cantități mari, aspect asigurat prin exigența metodologică de măsurare a stocurilor și de urmărire a derulării proceselor de stocare.

Metoda ABC este o analiză destul de redusă la strictul necesar, pentru că utilizează un criteriu simplu și unic de structurare a elementelor stocului. Această metodă permite orientarea analizei și deciziei de gestiune pornind de la un minim de informații.

Bibliografie:

1. Niculescu M. Diagnostic global strategic. București: Ed. Economică, 2003.vol. 1, 312 p.
2. Stancu I. Finanțe. București: Ed. Economică, 2002. 1056 p.
3. Корчагин А. Совершенствование управления запасами с помощью ABC и XYZ анализа [online]. Disponibil: <http://upravlenie-zapasami.ru/statii/sovershenstvovanie-upravleniya-zapasami-s-pomoschiyu-ABC-XYZ-analiza/>;
4. Парето В., Компендиум по общей социологии, Науч. ред. пер. М.С. Ковалева, 2-е изд., Издательский дом ГУ ВШЭ, 2008, 576 с.
5. Савицкая Г. Экономический анализ. Москва: Изд-во ООО Новое знание, 2005. 651 с.
6. <http://www.asecib.ase.ro/Mitrut%20Dorin/Curs/bazeCO/html/53Gest-stoc.htm>

UNELE ASPECTE PRIVIND ANALIZA RATEI LEVIERULUI FINANCIAR

Neli MUNTEAN, dr., conf. univ., ASEM

In this article is described and proposed some applicative models of financial leverage rate factorial analysis. These models are applied in order to increase the efficiency of the entire process of taking decisions. It will contribute to the growth of information accuracy and effectiveness regarding the analysis of the enterprise financial stability.

În vederea asigurării unei stabilități financiare, o entitate trebuie să dispună de o structură flexibilă a capitalului, să aibă capacitatea de a organiza mișcarea acestuia în așa mod, încât să asigure o prevalență permanentă a veniturilor asupra cheltuielilor cu scopul de a păstra lichiditatea și de a asigura condiții pentru autofinanțare.

Astfel, stabilitatea financiară nu este o chestiune legată de noroc, ci mai degrabă rezultatul unei gestionări corecte și eficiente a multitudinii de factori ce determină rezultatele activității economice ale entității.

La rândul său, existența unei situații financiare stabile influențează pozitiv asupra îndeplinirii programului de producție și asupra asigurării procesului de producție cu resurse necesare. De aceea, activitatea financiară trebuie să fie îndreptată spre asigurarea unor încasări și plăți echilibrate de numerar, atingerea unor corelații raționale între capitalul propriu și împrumutat, precum și spre utilizarea mai eficientă a acestuia.

Unul din principalii indicatori ai stabilității financiare a entității este considerată a fi **Rata levierului financiar**. Cu cât e mai mare nivelul acestuia, cu atât riscul de investire în entitatea dată e mai mare.

Rata levierului financiar (sau rata generală a îndatorării, pârghia financiară, brațul de levier) reprezintă raportul dintre datoriile întreprinderii și capitalul propriu și caracterizează nivelul de risc și de stabilitate financiară a entității.

Formula de calcul a ratei levierului financiar este următoarea:

$$R_{LF} = \frac{DT}{CP}, (1)$$

unde: R_{LF} reprezintă rata levierului financiar;

DT – datorii totale;

CP – capital propriu.

Rata levierului financiar, drept indicator generalizator al stabilității financiare a întreprinderii, nu are norme exacte, adică norme ce ar determina cu strictețe valoarea raportului dintre capitalul propriu și capitalul împrumutat. Mai mult decât atât, acest raport nu poate fi identic pentru toate întreprinderile. Totodată, cota capitalului împrumutat și a capitalului propriu în formarea activelor, cât și nivelul ratei levierului financiar depinde și de caracterul ramurii economice. În ramurile în care rotația capitalului este lentă și predomină activele imobilizate, nivelul ratei levierului financiar nu trebuie să fie înalt. În alte ramuri, în care rotația capitalului este accelerată și predomină activele circulante, acesta poate fi mai înalt. Nivelul ratei levierului financiar este determinat, de asemenea, și de conjunctura piețelor de desfacere, a piețelor financiare, a rentabilității activității de bază, și a strategiei financiare a entității în general.

Pentru a determina importanța utilizării ratei levierului financiar în analiza stabilității financiare a entității și stabilirea nivelului acesteia este necesar de a lua în considerație structura activelor și politica financiară de formare a acestora.

Pot exista următoarele politici de finanțare ale activelor, în conformitate cu care Rata levierului financiar poate dobândi diferite valori.

Tabelul 1

Strategii de finanțare a activelor

Tipul activelor	Strategii de finanțare a activelor		
	agresivă	echilibrată	conservativă
Active imobilizate	40% - DT 60% - CP	20% - DT 80% - CP	10% - DT 90% - CP
Partea imobilă a activelor circulante	50% - DT 50% - CP	25% - DT 75% - CP	100% - CP
Partea mobilă a activelor circulante	100% - DT	100% - DT	50% - DT 50% - CP

Sursa: Савицкая Г.В., Анализ хозяйственной деятельности предприятия: учеб.// М.: Инфра-М, 2004 – 425 с.

Partea imobilă a activelor circulante sau activele circulante nete reprezintă minimumul necesar de active circulante pentru desfășurarea activității de bază a întreprinderii. Mărimea acestora nu depinde de fluctuațiile sezoniere ale volumului activității operaționale. De regulă, partea imobilă a activelor circulante se finanțează în întregime din capital propriu și datorii pe termen lung.

Partea mobilă a activelor circulante este influențată de fluctuațiile sezoniere ale volumului activității de bază și se finanțează, de obicei, din contul datoriilor curente. În cazul în care întreprinderea promovează o politică conservativă de finanțare a activelor, partea mobilă a activelor circulante se formează parțial și din capital propriu.

Totuși, scopul analizei propuse constă în relevarea factorilor care acționează asupra modificării ratei levierului financiar de la o perioadă la alta, inclusiv incidența diferitor modele factoriale de analiză a acesteia. Cunoscându-se aceste elemente, ele pot fi valorificate de echipa de evaluare în stabilirea nivelului probabil al surselor proprii și împrumutate pentru perioada de prognoză.

Deci, în continuare, pentru a examina cauzele ce determină modificarea ratei levierului financiar, vom apela la mai multe modele factoriale recomandate de literatura de specialitate.

1. Modelul factorial general ce ține de eficiența utilizării potențialului economic.

În această ordine de idei rata levierului financiar poate fi analizată după relația:

$$\text{Rata pârghiei financiare} = \text{TD/A} : \text{MF/A} : \text{AC/MF} : \text{FRN/AC} \times \text{FRN/CP}, (2)$$

unde: A reprezintă valoarea activelor totale;

MF – valoarea de bilanț a mijloacelor fixe;

AC – valoarea activelor circulante;

FRN – valoarea fondului de rulment net (activelor circulante nete).

Apelând la acest model factorial, abaterea ratei levierului financiar față de baza de comparație se explică prin influența următorilor factori:

- *Modificarea cotei datoriilor în activele totale (DT/A)* – sau coeficientul de atragere a surselor împrumutate care influențează nemijlocit asupra rentabilității capitalului propriu, în cazul analizei unei întreprinderi concrete, și asupra ratei rentabilității interne, în cazul unei decizii separate de investiție. Evident, că, în activitatea practică, se impune necesitatea unui echilibru optim între patrimoniul propriu și cel împrumutat;
- *Modificarea cotei mijloacelor fixe în activele totale (MF/A)* – reflectă cota imobilizărilor întreprinderii care poate fi direct utilizată, pentru fabricarea producției, prestarea serviciilor. Creșterea acestui indicator în dinamică se apreciază pozitiv, fiindcă contribuie la sporirea volumului activității de producție;
- *Modificarea corelației dintre activele circulante și mijloacele fixe (AC/MF)* – rata compoziției tehnice a activelor. În condițiile crizei economice și inflației acest coeficient are o tendință negativă de reducere și valorifică riscul de reducere a potențialului productiv al întreprinderii;
- *Modificarea cotei fondului de rulment net în activele circulante (FRN/AC)* – coeficientul de asigurare a activelor circulante cu surse proprii. Se consideră optim în cazul când nu depășește valoarea de 60 - 80 %. Reducerea acestuia se apreciază ca fiind o tendință nefavorabilă în activitatea întreprinderii;

- *Modificarea ratei de manevrare a capitalului propriu (FRN/CP)* – acest coeficient caracterizează gradul de flexibilitate (mobilitate) al utilizării capitalului propriu și arată care este cota capitalului propriu ce se află în circuitul economic, adică cota capitalului propriu care nu este imobilizat. De menționat că, nu există recomandări unanim acceptate cu privire la mărimea acestui coeficient. Totuși, M. M. Glazov consideră că acest coeficient trebuie să depășească 60%, în caz contrar, întreprinderea își pierde independența sa financiară și devine într-o mare măsură dependentă de sursele împrumutate. Reducerea bruscă a coeficientului de manevrare, comparativ cu perioada precedentă, caracterizează negativ stabilitatea financiară a întreprinderii, iar majorarea acestuia în dinamică va contribui la sporirea performanțelor economico-financiare ale acesteia.

Astfel, acest model permite punerea în evidență comparativ cu modelele ulterioare următoarele cerințe: păstrarea echilibrului între activul și pasivul bilanțului în condițiile schimbătoare ale mediului intern și extern, utilizarea eficientă a capitalului propriu, posibilități mari de atragere a fondurilor împrumutate, cât și sporirea volumului activității de producție.

2. Explicarea variației ratei levierului se poate face pe baza altor **modele factoriale** și anume cel **ce ține de structura activelor**.

În scopul determinării influenței factorilor asupra nivelului ratei levierului financiar, vom utiliza următoarea formulă:

$$R_{LF} = \frac{\overline{DT}\%}{\overline{CP}\%} = \frac{\sum(A_{i\%} \cdot DT_{i\%})}{\sum(A_{i\%} \cdot CP_{i\%})} \quad (3)$$

unde,

$\overline{DT}\%$ – cota medie a datoriilor totale în formarea activelor;

$\overline{CP}\%$ – cota medie a capitalului propriu în formarea activelor;

$A_{i\%}$ – ponderea tipului i de active în total active;

$DT_{i\%}$ – cota datoriilor totale în formarea activelor de tip i ;

$CP_{i\%}$ – cota capitalului propriu în formarea activelor de tip i .

Apelând la acest model factorial, abaterea ratei levierului financiar față de baza de comparație se explică prin influența următorilor factori:

- *Modificarea structurii activelor întreprinderii;*
- *Schimbarea politicii financiare de formare a activelor* (vezi tabelul 1).

Acest model factorial permite aprecierea stabilității financiare a entității, precum și obținerea unui raport rațional dintre capitalul propriu și cel împrumutat și utilizarea eficientă a acestuia.

3. Pentru a efectua **analiza factorială a stabilității financiare**, putem apela la **modelul factorial al ratei levierului financiar** propus de savantul rus Savițkaia G.V.

La baza acestui model stă delimitarea activelor întreprinderii după conținutul lor în active financiare și active nefinanciare. Trebuie de menționat, că, pentru asigurarea unei grupări adecvate a activelor în active financiare și nefinanciare, trebuie de ținut cont de prevederile normelor contabile internaționale, precum: Standardul Internațional de Contabilitate (IAS) 32 „Instrumente financiare: prezentare”, IAS 39 „Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare”, Standardul Internațional de Raportare Financiară (IFRS) 7 „Instrumente financiare: informații de furnizat”, IFRS 9 „Instrumente financiare”. Totuși, acest model conține și *unele restricții* condiționate de specificul activității fiecărei întreprinderi în parte și eventuala necesitate de apelare la datele analitice, în special pentru conturile de investiții și creanțe, în vederea construirii unui model analitic viabil în dependență de caracterul financiar al activelor menționate în caz concret de cercetare.

Gruparea activelor după criteriile financiar-nefinanciar

Active financiare	Active nefinanciare
Numerar, depozite și echivalente de numerar	Imobilizări necorporale
Împrumuturi acordate altor entități	Imobilizări corporale, active biologice imobilizate
Creanțe de natură financiară (factoring, leasing, garanție de bună execuție etc.)	Stocuri
Valori mobiliare ale altor entități (acțiuni, obligațiuni, cambii etc.)	Creanțe sub formă de barter sau avansuri acordate sub formă de creanțe
Cote de participație	Creanțe privind decontările cu bugetul
Instrumente financiare derivate (contracte futures, contracte forward, opțiuni etc.)	Alte creanțe de natură non-contractuală

Sursa: Grabarovich L., *Considerații privind recunoașterea și evaluarea activelor financiare conform IFRS.// Conf. științifică internațională „Contabilitatea și auditul în contextul integrării economice europene: progrese și așteptări”, 5 aprilie 2013, Chișinău, – p.42.*

Potrivit acestui model, echilibrul și stabilitatea financiară ale activității este dată de condiția ca activele nefinanciare să fie acoperite de capitalul propriu, iar cele financiare - de capitalul împrumutat. Rezerva stabilității crește odată cu depășirea mărimii capitalului propriu peste valoarea activelor nefinanciare, sau, respectiv, odată cu depășirea valorii activelor financiare peste mărimea capitalului împrumutat. Nerespectarea parametrilor echilibrului, în favoarea depășirii activelor nefinanciare peste dimensiunea capitalului propriu, mărturisește despre o reducere a stabilității financiare.

Astfel, în conformitate cu cele expuse apriori, pentru a efectua analiza factorială a stabilității financiare, putem apela la următorul model factorial al ratei levierului financiar propus de savantul rus Savițkaia G.V.:

$$\frac{TD}{CPr} = \frac{TD}{AF} * \frac{AF}{ANF} * \frac{ANF}{CPr}, \quad (4)$$

unde:

ANF reprezintă valoarea activelor nefinanciare;

AF – valoarea activelor financiare.

Acest sistem factorial denotă influența a trei factori asupra manifestării ratei levierului financiar:

- Modificarea coeficientului de acoperire a surselor împrumutate cu active financiare;
- Modificarea coraportului între activele financiare și activele nefinanciare;
- Modificarea corelației dintre activele nefinanciare și sursele proprii;

La examinarea modelului factorial prezentat mai sus, o însemnătate importantă capătă raportul dintre activele nefinanciare și capitalul propriu (ANF/CPr) și cel al activelor financiare și capitalul împrumutat (TD/AF) modificarea acestora.

Acești coeficienți arată surplusul sau insuficiența surselor proprii în comparație cu activele nefinanciare și a activelor financiare în comparație cu datoriile totale. Într-un sens mai larg, corelațiile date reflectă caracteristica economico-financiară obiectivă a situației întreprinderii și a premiselor pentru dezvoltarea ei ulterioară și consolidarea bunăstării financiare, precum și suficiența mijloacelor proprii pentru acoperirea obligațiilor.

După părerea noastră, acest sistem factorial caracterizează stabilitatea financiară doar din punct de vedere al independenței financiare și al suficienței sau insuficienței mijloacelor proprii pentru rambursarea datoriilor.

Astfel, analiza **Ratei levierului financiar** poate fi considerată drept una destul de eficientă și relevantă pentru întreprinderi, deoarece permite aprecierea stabilității financiare a acesteia, determinarea factorilor care o influențează, posibilitatea de a depista cauzele unor schimbări nefavorabile în situația financiară desfășurată, precum și obținerea unui raport rațional dintre capitalul propriu și cel împrumutat și utilizarea eficientă a acestuia.

Bibliografie:

1. Muntean N., Balanuță V. Analiza și evaluarea riscurilor la nivel de întreprindere: Aspecte teoretice și aplicative. Chișinău: ASEM, 2010, 207 p.
2. Niculescu M., Diagnostic financiar – vol.2.// Editura Economica, București, 2005. – 384 p.
3. Грачев А.В., Анализ и управление финансовой устойчивостью предприятия.// М.: Изд-во «Финпресс», 2002. – 208 p.
4. Савицкая Г.В., Анализ хозяйственной деятельности предприятия: учеб.// М.: Инфра-М, 2004 – 425 с.
5. Grabarovsky L., Considerații privind recunoașterea și evaluarea activelor financiare conform IFRS.// Conf. științifică internațională „Contabilitatea și auditul în contextul integrării economice europene: progrese și așteptări”, 5 aprilie 2013, Chișinău, – p.42.

ASPECTE CONTABILE PRIVIND EXECUTAREA BUGETELOR SĂTEȘTI (ORĂȘĂNEȘTI)

Mihail NANI, dr., conf. univ., ASEM

Les budgets rustiques / urbains, en tant que budgets locaux, représentent un anneau important dans le système des finances publiques de la République de Moldova. La comptabilisation des opérations économique – financières portant sur l'exécution des budgets rustiques / urbains assure l'utilisation des finances publiques locaux conformément aux prévisions légales.

Fiecare administrație sătească / orășenească dispune de un buget sătesc / orășenesc, care anual este aprobat de consiliul sătesc / orășenesc.

Evidența contabilă a executării bugetelor sătești / orășenești este reglementată de **Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în contabilitățile centralizate din cadrul primăriilor satelor (comunelor), orașelor Nr. 94 din 19.07.2010** (În continuare – Instrucțiunea Nr. 94 din 19.07.2010).

Evidența executării bugetelor sătești / orășenești are următoarele **sarcini**:

- evidența veniturilor încasate în bugetul sătesc / orășenesc;
- evidența cheltuielilor efectuate din bugetul sătesc / orășenesc;
- evidența executării bugetelor instituțiilor publice finanțate din bugetul sătesc / orășenesc;
- evidența decontărilor reciproce între bugetul sătesc / orășenesc și bugetul raional / municipal;
- asigurarea integrității patrimoniului aflat în administrare;
- întocmirea și prezentarea la termenii stabiliți direcțiilor financiare raionale / municipale a rapoartelor privind executarea bugetelor sătești / orășenești.

Primăriile sătești / orășenești dispun în trezoreria teritorială de un cont trezorerial de cheltuieli (cont curent) al bugetului sătesc / orășenesc, în care se păstrează mijloacele bănești ale bugetului sătesc / orășenesc.

Pentru evidența mijloacelor bănești în contul trezorerial de cheltuieli este destinat contul de activ **107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului”**. În **debit** – încasarea veniturilor, împrumuturilor bugetare primite de la bugetul raional / municipal, mijloacele primite de la bugetul raional / municipal. În **credit** – finanțarea instituțiilor publice, rambursarea veniturilor încasate în plus contribuabililor, mijloacele transmise bugetului raional / municipal, rambursarea împrumutului bugetar bugetului raional / municipal. **Soldul debitor** – disponibilul bănesc în contul trezorerial de cheltuieli.

Sursele de formare a veniturilor bugetului sătesc sunt stabilite de **Codul Fiscal și Legea privind finanțele publice locale nr. 397-XV din 16.10.2003**, ca transferuri de la bugetul raional/municipal, impozite și taxe locale, achitate de contribuabili:

- Impozitul funciar;
- Impozitul pe bunurile imobiliare;
- Impozitul pe venitul din activitatea de antreprenariat;
- Taxa pe reclamă;
- Taxa pentru patenta de întreprinzător;
- Taxa de piață;
- Taxa pentru amenajarea teritoriului;

- Taxa pentru resursele naturale;
- Taxa pentru stațiunile balneare etc.

Bugetele sătești/orășenești beneficiază de **transferuri** din contul fondului de susținere financiară a bugetelor raionale/municipale pentru uniformizarea gradului de suport financiar al bugetelor sătești/orășenești.

Conform Clasificației bugetare fiecărui tip de impozit și taxă i se atribuie un cod, constituit din capitol și paragraf, care este prezentat în tabelul 1.

Tabelul 1

Clasificația veniturilor bugetare

Codul		Denumirea
capitol	paragraf	
114	03	Impozit funciar încasat de la persoane fizice
114	11	Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice
115	41	Taxa pe reclamă
122	27	Taxa de piață
122	28	Taxa pentru amenajarea teritoriului

Evidența veniturilor se ține în contul de pasiv **407 „Venituri bugetare”**. În **credit** – încasarea veniturilor. În **debit** – rambursarea veniturilor încasate în plus contribuabililor, închiderea soldului contului la finele anului. **Soldul creditor** – suma veniturilor încasate de la începutul anului.

Tranzacții:

- Suma veniturilor încasate în contul curent al bugetului sătesc pe data de 01.12.20__ :
Dt 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 7 200 lei
Ct 407 „Venituri bugetare” – 7 200 lei
- Rambursarea veniturilor încasate în plus contribuabililor pe data de 02.12.20__ :
Dt 407 „Venituri bugetare” – 390 lei
Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 390 lei
- Suma transferului primit de la bugetul raional/municipal în contul curent al bugetului sătesc.
Dt 107 „Cont curent al bugetului satului (comunei), orașului” – 30 000 lei
Ct 407 „Venituri bugetare” – 30 000 lei

Conform Instrucțiunii nr. 94 din 19.07.2010 evidența analitică a veniturilor este organizată în **Registrul veniturilor forma nr. 16**.

Dar, de regulă, nu se ține evidența analitică a veniturilor, deoarece la finele fiecărei luni Trezoreria teritorială prezintă compartimentului financiar-contabil al primăriilor sătești, orășenești **Extrasul din Fișa executării bugetului sătesc** în care sunt reflectate veniturile realizate pe fiecare tip de impozit și taxă în perioada de gestiune.

În procesul executării bugetului sătesc / orășenesc administrațiile sătești / orășenești suportă cheltuieli bugetare efective care sunt acoperite prin intermediul cheltuielilor de casă.

Cheltuielile de casă reprezintă cheltuielile efectuate din contul trezorerial de cheltuieli prin virament pentru plata bunurilor și serviciilor achiziționate, lucrărilor executate, pentru plata salariului prin card, CAS și PAM etc. De asemenea, se consideră **cheltuieli de casă** cheltuielile efectuate în numerar din casa primăriei sătești / orășenești pentru plata salariului, avansului titularilor de avans, indemnizațiilor etc.

Nu se consideră cheltuieli de casă rambursarea veniturilor contribuabililor, rambursarea împrumuturilor bugetare bugetului raional / municipal, mijloacele transmise bugetului raional / municipal, ridicarea numerarului din contul curent în casa primăriei sătești / orășenești, precum și rambursarea numerarului din casă în contul trezorerial de cheltuieli.

Evidența cheltuielilor de casă se ține în contul de activ **207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”**. În **debit** – cheltuielile de casă efectuate din contul curent / casă. În **credit** – diminuarea cheltuielilor de casă pe parcursul anului, închiderea soldului contului la finele anului. **Soldul debitor** – suma cheltuielilor de casă efectuate de la începutul anului.

În evidența analitică cheltuielile de casă se divizează pe articole și alineate de cheltuieli stabilite în clasificarea economică a cheltuielilor bugetare (art. 111; 112; 113; 114; 116; 135; 241; 242; 243 etc.).

Tranzacții:

1. Suma mijloacelor bănești ridicată în numerar din contul curent pentru plata salariului și avansului spre decontare titularului de avans:

Dt 120 „Casa pe mijloace bugetare” – 90 000 lei
Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 90 000 lei

2. Retribuția plătită din casă salariaților:

Dt 180 „Decontări cu personalul privind retribuirea muncii” – 80 000 lei
Ct 120 „Casa pe mijloace bugetare” – 80 000 lei

Concomitent se contabilizează cheltuielile de casă:

Dt 207 „Cheltuielile de casă ale Bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.111.00 – 80 000 lei
Ct 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 80 000 lei

3. Avansul plătit din casă titularului de avans:

Dt 160 „Decontări cu titularii de avans” – 10 000 lei
Ct 120 „Casa pe mijloace bugetare” – 10 000 lei

Concomitent se contabilizează cheltuielile de casă:

Dt 207 „Cheltuielile de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.114.01 – 10 000 lei
Ct 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 10 000 lei

4. Transferul CAS la BASS din contul curent al bugetului sătesc:

Dt 198 „Decontări privind CAS cu BASS” – 23 000 lei
Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 23 000 lei

Concomitent se contabilizează cheltuielile de casă:

Dt 207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.112.00 – 23 000 lei
Ct 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 23 000 lei

5. Transferul PAM la FAM din contul curent al bugetului sătesc:

Dt 199 „Decontări privind PAM cu CNAM” – 4 000 lei
Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 4 000 lei

Concomitent se contabilizează cheltuielile de casă:

Dt 207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.116.00 – 4 000 lei
Ct 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 4 000 lei

6. Transferul plății SA „Apă-Canal” din contul curent al bugetului sătesc pentru serviciile prestate:

Dt 178 „Decontări cu diferiți debitori și creditori” – 11 000 lei
Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 11 000 lei

Concomitent se contabilizează cheltuielile de casă:

Dt 207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.113.34 – 11 000 lei
Ct 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 11 000 lei

7. Rambursarea avansului neutilizat în casă de către titularul de avans:

Dt 120 „Casa pe mijloace bugetare” – 750 lei
Ct 160 „Decontări cu titularii de avans” – 750 lei

Concomitent se contabilizează diminuarea cheltuielilor de casă:

Dt 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 750 lei
Ct 207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.114.01 – 750 lei

8. Rambursarea avansului neutilizat din casă în contul curent:

Dt 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 750 lei
Ct 120 „Casa pe mijloace bugetare” – 750 lei

Evidența analitică a cheltuielilor de casă este organizată în **Registrul evidenței alocațiilor, plăților de casă și cheltuielilor efective forma nr. 309-p** pe articole și aliniate de cheltuieli.

Din bugetele sătești / orășenești se acordă indemnizații pentru consilierii din consiliul sătesc/orășenesc în mărimea stabilită prin hotărârea consiliului sătesc. De exemplu, 40 lei pentru participarea la o ședință a consiliului sătesc/orășenesc. Pentru evidența acestor decontări este destinat contul de pasiv **189 „Alte decontări”**. În **credit** – calculul indemnizației pentru consilierii sătești. În

debit – reținerea impozitului pe venitul din salariu, achitarea indemnizației consilierilor sătești. **Soldul creditor** – datoria bugetului sătesc / orășenesc față de populație, aferenta indemnizației pentru consilierii sătești/orășenești.

Tranzacții:

1. Calculul indemnizației pentru consilierii care au participat la ședința consiliului sătesc în luna/trimestrul respectiv (10 consilieri × 40 lei = 400 lei):

Dt 200 „Cheltuieli bugetare pentru întreținerea instituției”, art. 135.25 – 400 lei

Ct 189 „Alte decontări” – 400 lei

2. Reținerea impozitului pe venitul din indemnizație (7%):

Dt 189 „Alte decontări” – 28,00 lei

Ct 173 ”Decontări privind plățile la buget” – 28,00 lei

3. Achitarea indemnizației consilierilor sătești din casă:

Dt 189 „Alte decontări” – 372,00 lei

Ct 120 „Casa pe mijloace bugetare” – 372,00 lei

Concomitent se contabilizează cheltuielile de casă:

Dt 207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.135.25 – 372,00 lei

Ct 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 372,00 lei

În procesul executării bugetelor sătești / orășenești în anumite perioade de timp veniturile bugetului sătesc / orășenesc nu sunt suficiente pentru acoperirea cheltuielilor aprobate în bugetul sătesc / orășenesc. În aceste condiții administrațiile sătești / orășenești, conform **Legii privind finanțele publice locale nr. 397-XV din 16.10.2003**, pot angaja împrumuturi bugetare cu scadență în același an bugetar.

În acest scop administrația sătească / orășenească înaintează un demers cu argumentarea necesității angajării împrumutului bugetar consiliului raional / municipal. Împrumutul bugetar se acordă administrației sătești / orășenești din bugetul raional / municipal în baza deciziei consiliului raional / municipal fără gaj și fără dobândă. Suma împrumutului bugetar nu poate depăși 5% din totalul veniturii bugetului sătesc / orășenesc aprobat în anul curent.

De regulă, împrumuturile bugetare sunt angajate pentru plata datoriilor aferente salariilor învățătorilor sau serviciilor comunale.

Evidența împrumuturilor bugetare se ține în contul de pasiv **520 „Împrumuturi bugetare”**. În **credit** – încasarea împrumutului bugetar. În **debit** – rambursarea împrumutului bugetar bugetului raional / municipal. **Soldul creditor** – datoria bugetului sătesc / orășenesc față de bugetul raional / municipal aferentă împrumutului bugetar.

Tranzacții:

1. Suma împrumutului bugetar pe termen scurt primită de la bugetul raional / municipal în contul curent al bugetului sătesc:

Dt 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 75 000 lei

Ct 520 „Împrumuturi bugetare” – 75 000 lei

2. Rambursarea împrumutului bugetar bugetului raional / municipal din contul curent al bugetului sătesc / orășenesc:

Dt 520 „Împrumuturi bugetare” – 75 000 lei

Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 75 000 lei

Pe parcursul anului pot apărea modificări în legislația fiscală, modificări administrativ-teritoriale, modificări în subordonarea instituțiilor publice etc. Aceste modificări generează majorări / diminuări ale veniturilor / cheltuielilor bugetului sătesc. De exemplu, în baza Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova se formează o nouă administrație sătească prin divizarea unei comune, constituită din două sate. Astfel, se va diviza și bugetul sătesc al acestei comune.

De asemenea, conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova bugetele sătești/orășenești beneficiază de mijloace primite pentru acordarea ajutorului social păturilor social-vulnerabile (angajaților din sfera bugetară), venitul cărora nu depășește 1450 lei/membru al familiei.

Pentru evidența mijloacelor transmise și primite este destinat contul de activ-pasiv **730 „Mijloace transmise și primite”**. În **debit** – suma mijloacelor transmise altor bugete, închiderea contului de mijloace primite. În **credit** – suma mijloacelor primite din alte bugete, închiderea contului de mijloace transmise. **Soldul** se reflectă desfășurat:

- **Soldul debitor** – suma mijloacelor transmise altor bugete;
- **Soldul creditor** – suma mijloacelor primite din alte bugete.

Tranzacții:

1. Suma mijloacelor transmise bugetului raional din contul curent al bugetului sătesc:

Dt 730 „Mijloace transmise și primite” – 125 000 lei

Ct 107 „Cont trezoreria al bugetului satului (comunei), orașului” – 125 000 lei

2. Suma mijloacelor primite din bugetul raional în contul curent al bugetului sătesc pentru acordarea ajutorului social păturilor social-vulnerabile (angajaților din sfera bugetară), venitul cărora nu depășește 1450 lei/membru al familiei:

Dt 107 „Cont trezoreria al bugetului satului (comunei), orașului” – 175 000 lei

Ct 730 „Mijloace transmise și primite” – 175 000 lei

Evidența analitică pe conturile 520 „Împrumuturi bugetare”, 730 „Mijloace transmise și primite” este organizată în **Registrul conturilor curente și decontărilor forma nr. 292**.

La finele anului se stabilește **rezultatul executării bugetului sătesc / orășenesc**. În acest scop din totalul veniturilor realizate, inclusiv și mijloacele primite din alte bugete se scade totalul cheltuielilor de casă efectuate, inclusiv și mijloacele transmise altor bugete.

Pentru evidența rezultatelor executării bugetului sătesc este destinat contul de pasiv **900 „Rezultatele executării bugetului”**. În **credit** – închiderea soldului contului de venituri bugetare și a soldului contului de mijloace primite. În **debit** – închiderea soldului contului cheltuieli de casă și a soldului contului de mijloace transmise. **Soldul creditor** – soldul liber de mijloace bugetare (prevalarea veniturilor asupra cheltuielilor).

Procesul de stabilire a rezultatului executării bugetului sătesc / orășenesc se realizează prin operațiunea de **închidere anuală a conturilor**, care îmbrățișează următoarele formule contabile:

1. Închiderea soldului contului de venituri bugetare:

Dt 407 „Venituri bugetare” – 1 100 000 lei

Ct 900 „Rezultatele executării bugetului” – 1 100 000 lei

2. Închiderea soldului contului de mijloace primite:

Dt 730 „Mijloace transmise și primite” – 500 000 lei

Ct 900 „Rezultatele executării bugetului” – 500 000 lei

3. Închiderea soldului contului cheltuielilor de casă:

Dt 900 „Rezultatele executării bugetului” – 1 250 000 lei

Ct 207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor” – 1 250 000 lei

4. Închiderea soldului contului de mijloace transmise:

Dt 900 „Rezultatele executării bugetului” – 280 000 lei

Ct 730 „Mijloace transmise și primite” – 280 000 lei

Soldul liber de mijloace bugetare = 1 100 000 + 500 000 – 1 250 000 – 280 000 = 70 000 lei.

În noul an bugetar soldul liber de mijloace bugetare poate fi utilizat prin decizia consiliului sătesc / orășenesc pentru acoperirea unor cheltuieli, ca reparația capitală / curentă a edificiilor școlii, grădiniței, casei de cultură, întreținerea taberelor de odihnă școlare etc.

Utilizarea soldului liber de mijloace bugetare se contabilizează prin formula contabilă:

Dt 900 „Rezultatele executării bugetului” – 35 000 lei

Ct 407 „Venituri bugetare” – 35 000 lei

Evidența analitică pe contul 900 „Rezultatele executării bugetului” este organizată în **Registrul conturilor curente și decontărilor forma nr. 292**.

Bibliografie:

1. Codul Fiscal al Republicii Moldova și legile pentru punerea în aplicare a titlurilor acestuia. // Revista „Contabilitate și audit”, 2014, nr.1.
2. Legea privind finanțele publice locale nr. 397-XV din 16.10.2003// Monitorul Oficial a Republicii Moldova nr.248-253 din 19.12.2003.
3. Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în contabilitățile centralizate din cadrul primăriilor satelor (comunelor), orașelor nr. 94 din 19.07.2010// Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.135-137 din 3.08.2010.

CONSIDERAȚII PRIVIND CONTABILITATEA COSTURILOR ÎN ORGANIZAȚIILE DE CONSTRUCȚII CONFORM NOILOR SNC

Angela POPOVICI, dr., conf. univ., ASEM

The issues of the accounting of the production costs in the construction organizations are examined in the article and refer to the next main approaches:

- *the classification and composition of the costs;*
- *the criteria of recognition of the costs;*
- *the rules of evaluation of the costs;*
- *the costs' bookkeeping.*

There are formulated some recommendations about the improvement of the accounting of the production costs depending on the specific activities and informational necessities of the construction organizations.

Contabilitatea costurilor constituie unul dintre cele mai dificile și importante sectoare de evidență a oricărei organizații de construcție. Modul general de recunoaștere, evaluare și contabilizare a costurilor în aceste organizații este reglementat de Indicațiile metodice privind contabilitatea costurilor de producție și calculația costului produselor și serviciilor (în continuare – Indicații metodice), Standardul Național de Contabilitate (SNC) „Contracte de construcții” și Planul general de conturi contabile. Aceste acte normative au fost elaborate în conformitate cu Legea Contabilității [2], au intrat în vigoare la 1 ianuarie 2014 și au substituit reglementările contabile aplicate anterior. Modul de implementare a actelor normative nominalizate este reglementat de Recomandările metodice privind tranziția la noile SNC [4].

Noile acte normative contabile conțin un set de prevederi specifice contabilizării costurilor contractuale care, în principal, se referă la următoarele aspecte:

- componența și clasificarea costurilor;
- criteriile de recunoașterea costurilor;
- regulile de evaluare a costurilor;
- modul de contabilizare a costurilor.

Conform Indicațiilor metodice, *costurile* constituie „resurse exprimate valoric și consumate pentru fabricația produselor/prestarea serviciilor” [1, p.227]. În SNC „Contracte de construcții” se conține noțiunea de *costuri contractuale*, care reprezintă „valoarea resurselor consumate și costurile cu personalul pentru executarea unui sau mai multor contracte de construcție în scopul obținerii unui venit și care urmează a fi recuperate de beneficiar” [6, p.161]. Conform Indicațiilor metodice costurile se divizează în următoarele grupe: *costuri materiale directe și repartizabile, costuri cu personalul directe și repartizabile, costuri indirecte de producție*. Totodată, în SNC „Contracte de construcții” se conțin unele elemente specifice organizațiilor de construcție. Astfel, potrivit paragrafului 17 din acest standard, costurile contractuale includ:

- *costurile directe contractuale*, care cuprind costurile care pot fi incluse în mod direct în costul acestuia;
- *costurile indirecte contractuale* – costurile aferente mai multor contracte de construcție care nu pot fi incluse în mod direct în costurile acestora;
- *costurile de regie ale construcției recuperabile de beneficiar* aferente gestionării, organizării și deservirii unui sau mai multor contracte în ansamblu pe entitate și pe șantier separate [6, p. 165-164]. Acestea se divizează în costuri recuperabile și nerecuperabile de către beneficiari. Costurile de regie recuperabile se includ în costurile contractuale de construcție și se iau în considerare la calcularea cotei costurilor de regie ale construcției care se folosesc la întocmirea devizelor de cheltuieli pe fiecare contract, iar cele nerecuperabile – se atribuie direct la cheltuielile curente.

Componența grupelor de costuri contractuale sus-menționate este prezentată în tabelul 1:

Componența costurilor contractuale

Grupele de costuri	Componența costurilor
1. Costuri directe	<ul style="list-style-type: none"> • costurile precontractuale aferente contractelor încheiate, inclusiv costuri de delegare, de reprezentanță, taxe de participare la tender pentru obținerea contractului, alte costuri similare; • costurile directe de materiale, inclusiv costul materialelor de construcție, combustibilului, energiei electrice, termice, aerului comprimat, aburilor și apei, alte materiale utilizate în procesul executării contractului; • costurile directe cu personalul; • costurile directe de exploatare a mașinilor și mecanismelor de construcție, instalațiilor tehnice, utilajului și a echipamentelor (în continuare – mașini și mecanisme) utilizate nemijlocit la executarea contractului; • alte costuri directe aferente contractului.
2. Costuri indirecte contractuale	<ul style="list-style-type: none"> • costurile ce țin de asigurarea bunurilor și personalului aferente mai multor contracte, în cazul când acestea nu se includ în costurile de regie ale construcției; • costurile proiectării și asistenței tehnice aferente mai multor contracte, în cazul când acestea nu se includ în costurile de regie ale construcției; • costurile îndatorării, aferente mai multor contracte, capitalizate în conformitate cu SNC „Costurile îndatorării”; și • costurile de exploatare a mașinilor și mecanismelor care se utilizează la executarea mai multor contracte în cursul unei perioade de gestiune.
3. Costuri de regie ale construcției	<ul style="list-style-type: none"> • costuri generale și administrative; • costuri pentru deservirea personalului din construcții; • costuri pentru organizarea lucrărilor la obiectele de construcție; și • altele costuri cu caracter general.

Sursa: Elaborat de către autor în baza SNC „Contracte de construcții” [6, p. 165-166]

De menționat că în contabilitate costurile pot fi clasificate și după alte criterii cum ar fi:

- *destinația în procesul de executare a lucrărilor de construcții* conform căruia costurile se grupează pe articole de costuri. Pentru organizațiile de construcție, această grupare a costurilor este esențială și conține următoarele articole: costurile directe de materiale, costurile directe cu personalul, costurile directe de exploatare a mașinilor și mecanismelor de construcție, costuri de regie.
- *perioada în care au fost suportate* potrivit căruia costurile se divizează în următoarele grupe [1, p.229]:
 - 1) costuri curente, care cuprind costurile suportate și recunoscute în perioada curentă (luna, trimestrul, anul) (de exemplu, costul materialelor consumate, salariile calculate muncitorilor de bază, energia electrică consumată;
 - 2) costuri anticipate, la care se referă costurile efectuate în perioada curentă, dar care se referă la perioadele viitoare (de exemplu, costurile aferente reparațiilor mijloacelor fixe, certificărilor, expertizelor, evaluărilor);
 - 3) costuri preliminate, care includ costurile ce urmează a fi suportate în perioadele viitoare, dar se recunosc în perioada curentă (de exemplu, provizioanele privind concediile de odihnă ale muncitorilor de bază).
- *tipuri de activități* care prevede divizarea costurilor pe activități de bază, legate de desfășurarea activității de construcții – montaj; și activități auxiliare – care deservesc activitatea de bază. Conform politicilor contabile, în cadrul activităților de bază și auxiliare contabilitatea costurilor de producție poate fi ținută pe subdiviziuni, tipuri de produse/servicii și alte direcții stabilite de entitate.

În conformitate cu noile SNC costurile de construcție se *recunosc* la respectarea următoarelor criterii generale:

- 5) sunt nemijlocit legate de crearea activelor (prestarea serviciilor) și pot fi incluse în costul acestora;
- 6) sunt confirmate prin documente contabile și suma acestora poate fi evaluată în mod credibil;
- 7) există o certitudine că entitatea va obține beneficii economice viitoare din utilizarea obiectului.

În organizațiile de construcții apar probleme specifice de recunoaștere a costurilor, deoarece termenul de executare a contractului de construcție se poate încadra sau poate depăși durata unei perioade de gestiune. Astfel, conform SNC „Contracte de construcții”, dacă contractul de construcție a fost executat într-o singură perioadă de gestiune, veniturile și cheltuielile contractuale se recunosc în această perioadă *la finalizarea contractului respectiv*. În cazul în care contractul de construcție se execută în cursul mai multor perioade de gestiune, veniturile și cheltuielile contractuale se recunosc prin aplicarea *metodei stadiului de execuție a contractului* [6, p. 165-166]. În baza acestei metode veniturile și cheltuielile contractuale se recunosc pe fiecare stadiu de execuție.

Costurile se evaluează la valoarea materialelor și altor stocuri utilizate în construcții în funcție de metoda de evaluare curentă a acestora, costurilor cu personalul, sumei amortizării imobilizărilor cu caracter productiv etc., care urmează a fi incluse în costul serviciilor de construcții prestate.

La evaluarea costurilor este necesar de ținut cont de delimitarea acestora pe perioade de gestiune. În acest context, costurile anticipate nu trebuie luate în calcul la determinarea mărimii costurilor curente. Totodată, costurile preliminate se includ în costurile curente și sunt luate în calcul la determinarea costului lucrărilor de construcții – montaj.

În conformitate cu paragraful 16 din Indicațiile metodice și Planul general de conturi contabile, entitățile, inclusiv organizațiile de construcții, pot ține *contabilitatea costurilor* conform uneia din două variante [1, p. 230, 3, p. 147]:

- 1) cu aplicarea conturilor de gestiune;
- 2) fără aplicarea conturilor de gestiune.

Modul de contabilizare a costurilor de producție se alege de către fiecare entitate de sine stătător în funcție de mărimea, particularitățile organizațional-tehnologice și necesitățile informațional-decizionale ale acesteia.

După părerea noastră, pentru organizațiile de construcții este rezonabil de aplicat prima variantă de contabilizare a costurilor, adică cu aplicarea conturilor de gestiune. Aceste conturi sunt prevăzute în clasa 8 „Conturi de gestiune” a Planului general de conturi contabile [3, p. 147] și cuprind următoarele conturi:

- 811 „Activități de bază” – pentru contabilizarea costurilor contractuale și de calculație a costului lucrărilor de construcții. Acesta este un cont de activ, de calculație;
- 821 „Costuri indirecte de producție” – pentru contabilizarea costurilor indirecte contractuale aferente mai multor contracte de construcții, cont de activ, de colectare-repartizare;
- 823 „Costuri de regie aferente contractelor de construcție” – pentru contabilizarea costurilor de regie aferente gestionării, organizării și deservirii contractelor de construcții în ansamblu pe entitate și pe șantiere separate aferente, cont de activ, de colectare-repartizare.

În cursul perioadei de gestiune costurile contractuale directe se acumulează în debitul contului 811, cele indirecte – în contul 821, iar de regie – în contul 823. La sfârșitul perioadei de gestiune conturile indirecte și de regie înregistrate în conturile 821 și 823 se decontează și se includ în costurile activității de bază.

Costurile indirecte contractuale se repartizează între contracte concrete în modul prevăzut de politicile contabile, luând în considerare capacitatea normală a activității de construcție. Ca bază de repartizare a costurilor indirecte pe tipuri de contracte pot servi veniturile contractuale, costurile directe contractuale, costurile directe materiale, numărul efectiv de mașină-ore lucrare, costurile de deviz ale unei mașină-ore și alte metode raționale selectate de către entitate.

Costurile efective de exploatare a mașinilor și mecanismelor utilizate la executarea mai multor contracte pot fi repartizate pe contracte concrete, la data raportării proporțional cu numărul efectiv de mașină-ore lucrare pe fiecare unitate sau grup de mașini și mecanisme, cu costurile de deviz ale unei mașini-oră sau în baza altor metode.

Costurile de regie efective trebuie repartizate doar în cazul în care antreprenorul execută lucrări de construcție simultan în baza mai multor contracte. Astfel, baza de repartizare a costurilor de regie se stabilește în politicile contabile ale antreprenorului și poate fi: suma costurilor de regie recuperabile stabilită în devizul de costuri contractuale, veniturile contractuale etc.

Costul lucrărilor de construcții executate și predate beneficiarului trebuie înregistrate ca majorare a costurilor vânzărilor și diminuare a costurilor activității de bază.

În concluzie, menționăm că costurile constituie unul din elementele contabile de bază ale organizațiilor de construcții. Costurile contractuale se caracterizează prin anumite particularități care rezultă din specificul desfășurării activității de construcție.

Componența costurilor contractuale este stabilită în noile acte normative contabile și cuprind: costurile directe, costurile indirecte și costurile de regie ale construcției recuperabile de beneficiar. În organizațiile de construcții costurile contractuale se recunosc în funcție de durata de executare a contractului de construcție, fie la finalizarea contractului respectiv – dacă contractul se încadrează într-o perioadă de gestiune, fie pe fiecare stadiu de execuție – dacă contractul depășește o perioadă de gestiune.

Costurile contractuale se recomandă să fie contabilizate cu ajutorul conturilor de gestiune, la care trebuie deschise subconturi corespunzătoare (pe tipuri de costuri, pe elemente economice, pe articole de costuri etc). Selectarea bazei de repartizare a costurilor indirecte contractuale trebuie corelată cu numărul efectiv de mașină-ore lucrate pe fiecare unitate sau grup de mașini și mecanisme. Totodată, în cazul în care antreprenorul execută lucrări de construcție în baza unui singur contract, costurile efective de regie ale construcției recuperabile de către beneficiari vor fi incluse în costul acestuia în mărime totală, iar dacă antreprenorul execută lucrări simultan în baza mai multor contracte – acestea urmează a fi repartizate conform metodei stabilite în politicile contabile ale entității.

Bibliografie:

1. Indicații metodice privind contabilitatea costurilor de producție și calculația costului produselor și serviciilor. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 233-237 din 22 octombrie 2013.
2. Legea Contabilității nr. 113-XVI din 27 aprilie 2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 27-34 din 7 februarie 2014.
3. Planul general de conturi contabile. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 233-237 din 22 octombrie 2013.
4. Recomandări metodice privind tranziția la noile Standarde Naționale de Contabilitate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.291-296 din 13 decembrie 2013.
5. Standardele Internaționale de Raportare Financiară. www.minfin.md.
6. Standardul Național de Contabilitate „Contracte de construcții”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.233-237 din 22 octombrie 2013.

ОСОБЕННОСТИ УЧЕТА ЗАТРАТ ПО УХОДУ ЗА ПЛОДОНОСЯЩИМИ ВИНОГРАДНЫМИ НАСАЖДЕНИЯМИ

Людмила ТОДОРОВА, д.э.н., доцент, ГАУМ

Correctly organized cost accounting has paramount value in wine growing production. Costs on care of the fructifying grape plantings, performed in the current accounting period on the crop's eve of future accounting period (plowing, cutting and other autumn works), on a reporting date are considered as work in progress. It means that all costs, made after harvesting and which in essence belong to crop of future accounting period, it is necessary to carry item by item on costs of the current accounting period on the crop's eve of the future reporting period.

Благоприятные почвенные и климатические условия предоставляют исчерпывающие условия для интенсивного развития виноградарства в Республике Молдова. Главное направление развития виноградарства в нашей Республике – это производство винограда технических сортов (около 90%) и столовых (около 10%) с последующим увеличением

последних до 15% в 2015 году. На 1 января 2012 года площадь виноградников составила 149,6 тыс. га, удельный вес плодоносящей площади составил 84,6%, или 141,4 га (Anuarul Statistic al Republicii Moldova, 2011).

Следует отметить, что до 1 января 2014 года (до вступления **НСБУ «Особенности бухгалтерского учета в сельском хозяйстве»**) в виноградарстве не было незавершенного производства. Это означало, что все затраты, произведенные после сбора урожая и которые по существу относились к будущему периоду, отражали вместе с затратами отчетного периода и включались в себестоимость полученной продукции также отчетного периода.

Правильно организованный учет затрат имеет первостепенное значение в производстве продукции виноградарства. Поэтому целью статьи является раскрытие особенностей учета затрат по уходу за плодоносящими виноградными насаждениями.

Начиная с 1 января 2014 года, порядок учета затрат, относящийся к сельскохозяйственной продукции отражается в соответствии с положениями **НСБУ «Особенности бухгалтерского учета в сельском хозяйстве»** (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013).

Согласно п. 42 **НСБУ «Особенности бухгалтерского учета в сельском хозяйстве»** различают следующий порядок включения затрат в себестоимость продукции виноградарства:

- 1) *прямые затраты;*
- 2) *распределяемые затраты;*
- 3) *косвенные производственные затраты.*

Прямые затраты в виноградарстве представляют собой затраты, прямо относимые на выращивание и уход за виноградным насаждением (например, прямые затраты на оплату труда, прямые материальные затраты, услуги).

В соответствии с п. 43 **НСБУ «Особенности бухгалтерского учета в сельском хозяйстве»** в прямые затраты виноградарства включают затраты по уходу за плодоносящими виноградными насаждениями, отраженные в предыдущем отчетном периоде (вспашка, обрезка и другие осенние работы) после уборки урожая, и затраты по уходу за ними в текущем отчетном периоде.

Прямые и распределяемые затраты по уходу за плодоносящими виноградными насаждениями, осуществленные в текущем отчетном периоде под урожай будущего отчетного периода (вспашка, обрезка и другие осенние работы), на отчетную дату учитываются как незавершенное производство.

Основные прямые и распределяемые затраты накапливаются нарастающим итогом, начиная с момента выполнения технологических работ и заканчивая сбором винограда, и относятся постатейно на затраты по уходу за ними по видам и сортам текущего отчетного периода под урожай будущего отчетного периода.

Кроме того, себестоимость продукции виноградарства можно определять в разрезе ампелографических сортов. Для этого затраты распределяют пропорционально установленной базе:

- а) либо пропорционально убранной площади каждого сорта;
- б) либо пропорционально стоимости сопряженной продукции, исчисленной по средним рыночным ценам (такая возможность предусмотрена **НСБУ «Особенности бухгалтерского учета в сельском хозяйстве»**). От виноградника получают несколько видов продукции – гроздья, черенки привоя и сухую лозу;
- в) либо комбинированным методом, при этом все затраты делятся на две большие группы:
 - I. постоянные, которые не зависят от урожайности и количества продукции (например, амортизация виноградных насаждений). Их можно распределять пропорционально площади.
 - II. переменные, которые зависят от урожая (например, оплата труда). Их можно распределять пропорционально количеству собранной продукции.

Затраты по уходу за плодоносящим виноградником занимают большой удельный вес и осуществляются либо вручную, либо с применением технических средств. Такие работы, как обрезка и сбор лозы, обломка зеленых побегов, подвязка, рыхление с прополкой, уборка и другие, производятся вручную.

Первичными документами по учету затрат и выхода продукции виноградарства являются: *табель учета использования рабочего времени; учетный лист труда и выполненных работ; учетный лист тракториста-машиниста; путевой лист трактора; лимитно-заборные карты*

на получение материальных ценностей; накладные внутрихозяйственного назначения; акт об использовании минеральных, органических и бактериальных удобрений, ядохимикатов и гербицидов; расчет (ведомость) распределения износа основных средств; дневник поступления сельскохозяйственной продукции и др.

Документы по учету труда и начислению заработной платы рабочим и механизаторам являются основанием для записей в *Журнал учета работ и затрат*, а также в *Накопительную ведомость учета работы тракторов*.

Документы по учету предметов труда группируют по материально ответственным лицам на основании *Отчета о движении материальных ценностей*.

Для учета затрат и выхода продукции виноградарства используют калькуляционный счет **811 «Основная деятельность»**. В специализированных хозяйствах учет затрат и выхода продукции виноградарства ведут на аналитических счетах, открытых по отдельным сортовым группам и названиям сортов, годам посадки и местонахождению. В неспециализированных хозяйствах открывают один *аналитический счет*, например *«Виноградарство»*.

Аналитический учет плодоносящих виноградных насаждений (долгосрочных биологических активов) ведется в соответствующем регистре, например, в *производственном отчете* по каждому подразделению с указанием материально-ответственного лица, по каждому объекту учета (инвентарный объект) с указанием соответствующего сорта, площади в гектарах, года посадки, наименования местности, где находятся насаждения и др.

Перечень и состав статей затрат устанавливаются субъектом самостоятельно. Кроме того, в приложении 3 и 4 к **НСБУ «Особенности бухгалтерского учета в сельском хозяйстве»** приведен примерный перечень статей затрат.

Конкретно субъекты в виноградарстве могут выбрать следующие статьи затрат:

1. Прямые материальные затраты, в том числе:
 - а) средства защиты растений,
 - б) прочие материальные затраты.
2. Прямые затраты на оплату труда.
3. Взносы на обязательное государственное социальное страхование и обязательное медицинское страхование.
4. Услуги.
5. Содержание основных средств.
6. Косвенные производственные затраты.
7. Прочие затраты.

В статью «Прямые материальные затраты» включаются ее однородные компоненты, которые рассматриваются как отдельные статьи:

- а) средства защиты растений – стоимость химических и биологических средств защиты, израсходованных для борьбы с вредителями, сорняками и болезнями виноградных насаждений.

Не включаются в данную статью: затраты по подготовке, погрузке, обработке виноградных насаждений названными средствами (опрыскивание, дефолиация и др.) при выполнении соответствующих работ (которые включаются в статьи «Прямые затраты на оплату труда», «Взносы на обязательное государственное социальное страхование и обязательное медицинское страхование», «Услуги» и др.).

- б) прочие материальные затраты – стоимость подвязочного материала для виноградников, стоимость и износ малоценных и быстроизнашивающихся предметов (спецодежды и спецобуви), когда они могут быть прямо отнесены на затраты по содержанию виноградников, а также стоимость других материалов, не включенных в предыдущие статьи.

2. По статье «Прямые затраты на оплату труда» отражаются прямые затраты на основную и дополнительную оплату труда производственных рабочих, занятых на конно-ручных и тракторных работах по учету затрат в виноградарстве.

3. В статью «Взносы на обязательное государственное социальное страхование и обязательное медицинское страхование» включаются взносы на обязательное государственное социальное страхование и обязательное медицинское страхование, исчисленные в установленном законодательством порядке.

4. В статью «Услуги» включается стоимость услуг автотранспорта, гужевого транспорта, транспортных работ тракторов как собственными вспомогательными производствами субъекта, так и сторонними организациями. В данную статью также включают стоимость услуг по агрохимическому обслуживанию, механизации, химической и биологической защите растений, оказанных сторонними организациями. Собственные услуги по защите растений отражаются без стоимости ядохимикатов, которые включаются в статью «Средства защиты растений».

5. В статье «Содержание основных средств» отражаются затраты на содержание основных средств, непосредственно используемых в производстве продукции виноградарства, такие как:

- затраты на оплату труда работников, обслуживающих основные средства (за исключением трактористов-машинистов, занятых на технологических процессах производства сельскохозяйственной продукции);
- взносы на обязательное государственное социальное и обязательное медицинское страхование;
- стоимость горюче-смазочных материалов, используемых на содержание основных средств, в том числе при выполнении сельскохозяйственных и других работ, при переезде тракторов с одного участка на другой;
- суммы амортизации основных средств, относящиеся непосредственно к затратам по уходу за плодоносящим виноградным насаждением;
- затраты на содержание техники, ремонт и обкатку после ремонта тракторов, машин, оборудования и других объектов, если они не капитализируются в соответствии с общими правилами НСБУ «Долгосрочные нематериальные и материальные активы», затраты по замене и ремонту гусениц, а также доли стоимости автошин тракторов.

6. В статье «Косвенные производственные затраты» отражается доля косвенных производственных затрат, распределенная и отнесенная на затраты по уходу за плодоносящим виноградным насаждением.

7. В статье «Прочие затраты» отражаются затраты на производство продукции, не нашедшие отражения в указанных выше статьях, например страховые взносы по страхованию виноградников.

По мере осуществления затрат дебетуют счет **811** и кредитуют счета:

211 – при расходе ядохимикатов, подвязочного материала и др.;

531 – при начислении заработной платы работникам, занятым в виноградарстве;

533.1 – при начислении взносов на обязательное государственное социальное страхование в установленном законодательством размере на фонд оплаты труда и другие выплаты;

533.2 – при начислении взносов на обязательное медицинское страхование в установленном законодательством размере на фонд оплаты труда и другие выплаты (а если оплата не наступила, то вначале используют счет **541** «Предстоящие обязательства»);

812 – при оказании услуг своих вспомогательных производств;

521 – при оказании услуг сторонних организаций;

и другие.

Согласно учетным политикам, субъект может относить также на прямые затраты:

- амортизацию виноградников;
- страховые взносы по страхованию виноградников;
- износ МБП дороже 1000 леев (1/6 от установленного законодательством лимита);
- арендную плату и другие.

Литература:

1. Закон о бухгалтерском учете nr. 113-XVI от 27 апреля 2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2007, nr. 90-93.
2. Общий план счетов бухгалтерского учета. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2013, nr. 233-237.
3. НСБУ «Особенности бухгалтерского учета в сельском хозяйстве». În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2013, nr. 177-181/1224.

ELABORAREA PROCEDEELOR CONTABILITĂȚII MANAGERIALE PRIN PRISMA NOILOR REGLEMENTĂRI CONTABILE

Iuliana ȚUGULSCHI, dr., lec. sup. ASEM

In this article are examined the main provisions of the new accounting regulations in the accounting costs and calculating the cost of products, services. Also are described the main aspects of the managerial accounting to be considered in the process of transition to the new accounting rules.

La 22 octombrie 2013 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (nr. 233–238) au fost publicate 16 Standarde Naționale de Contabilitate (SNC), 2 Indicații metodice și Planul general de conturi contabile. Aceste acte normative au fost aprobate prin ordinele nr. 118 „Privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate” și nr. 119 „Privind aprobarea Planului general de conturi contabile” ale Ministerului Finanțelor din 06.08.2013 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 177–181 din 16 august 2013).

În vederea facilitării aplicării prevederilor noilor reglementări contabile în domeniul contabilității manageriale au fost aprobate Indicațiile metodice privind contabilitatea costurilor și calculația costului produselor și serviciilor (în continuare – Indicații metodice) care reprezintă o măsură importantă pentru realizarea prevederilor Legii contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007. Astfel, potrivit prevederilor art. 13 al legii nominalizate, persoanele responsabile de ținerea contabilității și raportarea financiară sunt obligate să asigure elaborarea și aprobarea procedeele interne privind contabilitatea de gestiune (managerială).

Necăținând la faptul că Indicațiile metodice poartă un caracter de recomandare, acestea totuși prevăd obligativitatea ținerii contabilității costurilor de producție și calculării costului produselor fabricate/serviciilor prestate de către entitățile care desfășoară activități de producție și/sau de prestări servicii.

Potrivit reglementărilor contabile noi termenul de „consumuri” a fost înlocuit cu:

- costuri (SNC „Agricultura”);
- costuri de producție (Indicațiile metodice).

În conformitate cu prevederile Indicațiilor metodice, resursele exprimate valoric și consumate pentru fabricația produselor, prestarea serviciilor sunt denumite costuri de producție. Potrivit abordării date, costurile sunt resurse consumate nu doar în cadrul procesului de producție, ci și al procesului de aprovizionare (creare) a activelor. Prin urmare, costurile care contribuie la obținerea beneficiilor economice pe viitor se includ în valoarea activelor/serviciilor, iar cele care nu contribuie la obținerea avantajelor economice viitoare sunt trecute la cheltuielile perioadei, fapt ce poate fi urmărit în tabelul de mai jos:

Tabelul 1

Sfera de aplicabilitate a costurilor potrivit noilor reglementări contabile

Influența costurilor asupra beneficiilor economice viitoare	Recunoașterea costurilor
Costuri de procurare sau creare a activelor	Costuri de achiziție/creare
Costuri aferente fabricării produselor/prestării serviciilor	Costuri de producție
Costuri care nu contribuie la obținerea beneficiilor economice pe viitor	Cheltuielile perioadei

Sursa: elaborat de autor

Costurile de producție se recunosc în baza contabilității de angajamente în perioada în care acestea au fost efectiv suportate. În acest scop este necesară contabilizarea separată a costurilor curente care sunt suportate și recunoscute în perioada curentă (luna, trimestrul, anul) (de exemplu, costul materialelor consumate); costurilor anticipate (costurile aferente certificărilor, expertizelor, evaluărilor); precum și a costurilor preliminate, care cuprind, de regulă, provizioanele privind concediile de odihnă ale muncitorilor de bază etc.

Potrivit Indicațiilor metodice, în funcție de modul de includere a costurilor de producție în costul

produselor, serviciilor acestea urmează a fi divizate în următoarele categorii:

- *costuri directe* – costuri care pot fi atribuite unui anumit obiect de calculație în mod direct fără calcule intermediare;
- *costuri repartizabile* – costuri care pot fi atribuite unui anumit obiect de calculație, doar după calcule intermediare de repartizare;
- *costuri indirecte de producție* – costuri legate de gestiunea și deservirea subdiviziunilor de producție ale entității.

În acest context, contabilitatea costurilor de producție urmează a fi ținută pe articole de costuri, care cuprind:

- costuri materiale directe și repartizabile;
- costuri cu personalul directe și repartizabile;
- costuri indirecte de producție.

Totodată, entitatea poate modifica nomenclatorul articolelor de costuri prevăzute în Indicațiile metodice în dependență de:

- ✓ particularitățile organizațional-tehnologice;
- ✓ necesitățile informaționale;
- ✓ *semnificația anumitor tipuri de costuri.*

Noile reglementări contabile au la bază aplicarea raționamentului profesional în mod special la stabilirea semnificației elementelor patrimoniale, cum ar fi, spre exemplu, costurile/cheltuielile. Mai jos sunt prezentate prevederile SNC noi privind aplicarea semnificației la recunoașterea diferitelor costuri/cheltuieli, inclusiv și în scopurile contabilității manageriale:

Tabelul 2

Aplicabilitatea semnificației în scopurile contabilității manageriale

SNC intrate în vigoare din 01.01.2014	Prevederi privind semnificația
SNC Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare	Natura erorii semnificative (p.29-30) Corectarea erorilor contabile (p.35) Evenimentele ulterioare datei raportării (p.42)
SNC Imobilizări necorporale și corporale	Modificarea modelului de obținere a beneficiilor economice (p.27) Definirea mijloacelor fixe (p.29) Costurile ulterioare (p.42, 57)
SNC Stocuri	Definirea obiectelor de mică valoare și scurtă durată (p.6) Decontarea stocurilor cu valoare nesemnificativă direct la costuri/cheltuieli ale perioadei de gestiune (p.9)
SNC Investiții imobiliare	Delimitarea investițiilor imobiliare de proprietatea imobiliară utilizată de posesor (p.6,7)
SNC Contracte de leasing	Costurile atribuibile activului primit în leasing (p.27) Costurile directe inițiale ale locatorului (p.37, 44) Costurile aferente returnării activelor transmise în leasing (p.50)
SNC Deprecierea activelor	Stabilirea indicilor deprecierii (p.9, 10) Reluarea pierderii din deprecieri (p.31,32)

Sursa: *elaborat de autor*

În conformitate cu prevederile SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare” pragul de semnificație se stabilește în politicile contabile ale entității ca:

- un criteriu unic aplicabil pentru toate elementele situațiilor financiare, sau
- câteva criterii pentru grupe separate de elemente.

Noile acte normative în vigoare definesc pragul de semnificație ca criteriul prestabilit de către entitate pentru determinarea necesității de a prezenta sau corecta informații în situațiile financiare, luând în considerare posibilitatea influenței acestor prezentări sau corectări asupra deciziilor economice ale utilizatorilor. În opinia noastră, la recunoașterea diferitelor elemente patrimoniale ținând

cont de prag de semnificație se structurează următoarele probleme:

- care sunt limitele rezonabile de aplicare a semnificației – 1%-5%; 5%-10% etc.?
- este oportună stabilirea mai multor criterii de aplicare a pragului de semnificație pentru grupe separate de elemente (active, venituri, cheltuieli, costuri etc.) sau este suficient doar un criteriu aplicabil?
- cum trebuie apreciată semnificația unei erori contabile, dacă aceasta a fost stabilită față de totalul criteriului ales;
- în ce cazuri prag de semnificație poate fi aplicat în scopuri fiscale?

Spre exemplu, o entitate a stabilit în politicile contabile un prag de semnificație în mărime de 5% pentru costurile de transport-aprovizionare proprii aferente materialelor aprovizionate. Prin urmare, dacă mărimea acestor costuri nu va depăși pragul de semnificație acestea vor fi trecute direct la cheltuielile perioadei, indiferent de faptul dacă au fost sau nu consumate stocurile de materiale în producere.

În scopuri manageriale, semnificația se aplică și la recunoașterea mijloacelor fixe și a obiectelor de mică valoare și scurtă durată. Potrivit noilor reglementări contabile, mijloacele fixe reprezintă imobilizări corporale transmise în exploatare, valoarea unitară a cărora depășește plafonul valoric prevăzut de legislația fiscală sau pragul de semnificație stabilit de entitate în politicile contabile, obiectele de mică valoare și scurtă durată cuprind bunurile valorilor unitare a căror nu depășește plafonul stabilit de legislație sau pragul de semnificație prevăzut în politicile contabile, indiferent de durata de serviciu sau cu o durată de serviciu nu mai mare de un an, indiferent de valoarea unitară.

Reieșind din prevederile SNC „Stocuri”, la transmiterea în exploatare a obiectelor de mică valoare și scurtă durată valoarea unitară a cărora nu depășește 1/6 din plafonul stabilit de legislație acestea se decontează integral la costuri/cheltuieli curente, active imobilizate etc., precum și pot fi decontate pe măsura transmiterii în exploatare prin calcularea uzurii. Obiectele de mică valoare și scurtă durată, a căror valoare unitară depășește 1/6 din plafonul stabilit de legislație se decontează la costuri/cheltuieli curente, active imobilizate etc. prin calcularea uzurii în mărime de 50% din valoarea obiectelor diminuată cu valoarea reziduală probabilă – la transmiterea acestora în exploatare și 50% – la ieșirea acestora din exploatare (casare).

După cum se observă standardul nominalizat nu stipulează cum de procedat la decontarea obiectelor de mică valoare și scurtă durată în cazul în care entitatea aplică nu plafonul valoric stabilit de legislația fiscală, ci pragul de semnificație. În acest caz, în opinia noastră, trebuie de aplicat raționamentul profesional în modul expus în exemplul de mai jos.

Exemplul 1. *O entitate preconizează să se ocupe de prestarea serviciilor de instruire a cadrelor. În acest scop ea a procurat 16 calculatoare a căror cost de intrare constituie 6550 lei, fără TVA. Conform politicilor contabile, entitatea a stabilit pragul de semnificație pentru delimitarea mijloacelor fixe de obiectele de mică valoare și scurtă durată în mărime de 7000 lei. Care va fi modalitatea de calcul a uzurii obiectele de mică valoare și scurtă durată ce urmează a fi incluse în costul serviciilor prestate?*

Conform datelor din exemplu, în vederea respectării principiului concordanței și ținând cont de contribuția acestor obiecte la obținerea beneficiilor economice entitatea va calcula uzura obiectelor de mică valoare și scurtă durată ca și în cazul mijloacelor fixe pe parcursul duratei de exploatare a acestora.

Nomenclatorul, componența și modul de contabilizare a costurilor de producție, obiectele de evidență a costurilor și de calculație, perioada și metodele de calculație a costului produselor fabricate/serviciilor prestate se stabilesc în politicile contabile ale entității. Astfel, în conformitate cu politicile contabile, contabilitatea costurilor de producție poate fi ținută:

- ❖ cu aplicarea conturilor de gestiune;
- ❖ fără aplicarea conturilor de gestiune.

Contabilitatea costurilor de producție **cu aplicarea conturilor de gestiune** (clasa a 8-a „Conturi de gestiune” din Planul general de conturi contabile) se recomandă entităților care confecționează diferite tipuri de produse și/sau prestează diferite tipuri de servicii.

Costurile directe și repartizabile aferente activităților de bază se contabilizează separat pe obiecte de evidență și de calculație a costurilor și se recunosc în perioada utilizării efective a stocurilor, calculării datoriilor cu personalul ce participă în procesul de fabricație a produselor și/sau de prestare a serviciilor. Costurile indirecte de producție se contabilizează separat de costurile activităților de bază

și se repartizează în conformitate cu SNC „Stocuri” ținând cont de divizarea acestora în variabile și constante și gradul de îndeplinire a capacității normale de producție.

La prestarea serviciilor, conform politicilor contabile ale entității, materialele consumate pot fi înregistrate ca operațiuni separate de ieșire a stocurilor. În acest caz, valoarea materialelor consumate nu se include în costul serviciilor prestate.

Contabilitatea costurilor de producție **fără aplicarea conturilor de gestiune** se recomandă entităților care confecționează un tip de produs (grupă de produse omogene) sau prestează un tip de serviciu (grupă de servicii omogene). Costurile de producție se înregistrează nemijlocit în conturile contabilității financiare și se contabilizează ca majorare a stocurilor (producției în curs de execuție) și majorare a datoriilor curente, a amortizării activelor imobilizate, diminuare a stocurilor etc.

Unele entități aplică contul 711 „Costul vânzărilor” pentru contabilizarea costurilor de producție în cazul în care se fabrică un singur tip de produse, servicii. După părerea noastră, această abordare nu este corectă, deoarece contul dat nu este destinat pentru acumularea costurilor de producție. Din aceste considerente, ca o variantă alternativă a contului 215 „Producție în curs de execuție” propus de Indicațiile metodice în asemenea situații poate fi aplicat contul 811 „Activități de bază”.

Exemplul 2. O entitate se ocupă de prestarea serviciilor de locațiune (leasing). Ea dispune de o clădire transmisă în leasing operațional. Conform politicilor contabile, investițiile imobiliare sunt evaluate conform metodei bazate pe cost. În luna martie 2014 entitatea a înregistrat următoarele operațiuni economice: venit din vânzări – 117 000 lei; amortizarea clădirii – 27 900 lei; costuri cu personalul – 17 400 lei și costuri de întreținere – 35 140 lei.

În baza datelor, de exemplu, în martie 2014 entitatea contabilizează:

Tabelul 3

Înregistrările contabile privind operațiunile de leasing la entitatea „Z” pe luna martie 2014

Nr. crt.	Conținutul operațiunilor economice	Suma, lei	Cu aplicarea contului 215		Fără aplicarea contului 215	
			Dt	Ct	Dt	Ct
1.	Înregistrarea plăților de leasing operațional	117 000	221	611.6	221	611.6
2.	Reflectarea amortizării lunare a clădirii transmise în leasing operațional	27 900	215.2	152	811	152
3.	Înregistrarea costurilor cu personalul (salariile, asigurările sociale și medicale)	17 400	215.2	531, 533 etc.	811	531, 533 etc.
4.	Înregistrarea costurilor de întreținere (energie electrică, apă și canalizare, materiale etc.)	35 140	215.2	521, 544 etc.	811	521, 544 etc.
5.	Reflectarea costului serviciilor prestate	80 440	711.6	215.2	711.6	811

Calculația costurilor poate fi efectuată prin următoarele metode principale: metoda globală; metoda pe faze; metoda pe comenzi; metoda costului standard; alte metode stabilite în politicile contabile. Metoda aplicată se indică în politicile contabile în funcție de specificul procesului de producție.

În nota explicativă la situațiile financiare ale entității se prezintă cel puțin următoarele informații privind costurile de producție:

- modul (variante) de contabilizare a costurilor de producție;
- metodele de repartizare a costurilor materiale și cu personalul repartizabile;
- metodele (procedeele) de repartizare a costurilor indirecte de producție;
- metodele de calculație a costului produselor fabricate și serviciilor prestate;
- pierderile din producție înregistrate în perioada de gestiune.

La momentul actual, entitățile autohtone pot aplica în scopuri interne standardele contabilității manageriale. Acestea prezintă viziunea IMA (Institute of Management Accountants) în direcția sporirii eficienței contabilității manageriale și managementului financiar, care sunt divizate în șase domenii de bază:

- ✓ Strategiile și eticele conducerii;
- ✓ Posibilitățile tehnologice;
- ✓ Managementul strategic al costurilor;

- ✓ Managementul afacerii;
- ✓ Gestiunea financiară, riscul și conformitatea;
- ✓ Practica contabilității manageriale.

De menționat, că prevederile standardelor contabilității manageriale poartă un caracter de recomandare și vizează poziția experților în domeniu. Principala destinație a acestora constă în furnizarea celor mai eficiente metode, tehnici și practici în domeniul contabilității manageriale în vederea majorării eficienței activității entității.

Astfel, stabilirea unei metodologii proprii în domeniul contabilității manageriale prin prisma noilor reglementări contabile prezintă atât o importanță teoretică, cât și caracter aplicativ, ceea ce impune desemnarea celor mai optime tehnici și procedee în vederea atingerii indicatorilor de performanță ale entității.

Bibliografie:

1. Legea Contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2007, nr.90-93 din 29.06.
2. Planul general de conturi contabile, aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova nr. 119 din 06.08.2013. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2013, nr. 233-237 din 22.10.
3. Indicațiile metodice privind contabilitatea costurilor și calculația costului produselor și serviciilor, aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova nr. 119 din 06.08.2013. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2013, nr. 233-237 din 22.10.

VALOAREA INFORMAȚIILOR CONTABILE ÎN ELIMINAREA PIERDERILOR ȘI CONCEPTUL HARTA COMORILOR

Natalia ZLATINA, dr., conf. univ., ASEM

The article discusses the topic about waste elimination which plays a key role in production performance. Waste is usually defined as anything that does not add value to the product; in other words, anything that adds cost to the product but which the customer does not pay for. Waste is therefore intimately connected to value and a good way of identifying waste is by recognizing which part of the process is actually adding value to the products.

Cuvinte-cheie: *informații contabile, pierderi, eliminarea pierderilor, harta comorilor.*

În ultimul timp, entitățile operează în situații de incertitudine și cu medii instabile. Drept urmare, contabilitatea își caută apartenența la acest domeniu nou, deoarece nu există probleme de gestiune decât acolo unde există imperfecțiuni în decizii. Eliminarea pierderilor este provocarea cea mai mare cu care se confruntă entitățile din țară, și în special entitățile de producție. Actualmente producătorii sunt forțați tot mai mult să găsească modalități noi de minimizare a costurilor fără a afecta calitatea produselor, serviciilor oferite clienților sau disponibilitatea produselor. Este de menționat, că pierderile de producție sunt generate în cadrul întregului lanț de producție și pot fi întâlnite începând cu aprovizionarea cu materii prime, continuă cu momentul producției și se finalizează cu momentul în care se obține produsul finit. Totodată pierderile încep uneori în afara liniei de producție, așa numitele pierderi procedurale, cu efecte semnificative în toate zonele de impact ale unei entități. Acestea se referă la excesul de producție finalizată determinată de o cerere incorect prognozată, planificarea ineficientă a liniilor de producție, lipsa unor materiale sau piese de schimb, întârzieri la livrarea produselor, stocuri excesive și produse defecte, care ajung în piață datorită slabei capacități de identificare a defectelor, operațiuni inutile, care nu adaugă valoare etc.

Reducerea sau eliminarea pierderilor se face în mod specific și este nevoie de alegerea instrumentului potrivit la locul specific și la momentul adecvat. Respectiv realizarea acestor obiective este condiționată și de calitatea informațiilor obținute, informațiile contabilității manageriale care joacă un rol primordial în asigurarea succesului afacerilor unei entități. Contrar convingerilor căror unicul scop al contabilității manageriale este de a colecta, transforma și raporta informații, scopul său inițial este în primul rând de a influența comportamentul la toate nivelurile, în special prin suportarea deciziilor.

De menționat, că în aproape orice proces de producție apar pierderi normale, datorate însuși procesului și pierderi anormale (peste normă), datorate unor conjuncturi nefavorabile. În cazul pierderilor normale de producție se pot include cele care apar ca urmare a evaporării, consumului în exces, rebuturilor, pierderilor de greutate. Pierderile anormale sunt cele care apar datorită manipulării necorespunzătoare, calității proaste a materialelor, accidentelor, lipsei de instruire a personalului, funcționarii necorespunzătoare a mașinilor și utilajelor. Din această cauză pierderile anormale sunt denumite și pierderi evitabile, totodată în contabilizarea acestor costuri trebuie să se facă o distincție între pierdere normală și pierderile anormale. Într-unul din articolele pe această temă publicate pe site-ul [ACCA](http://www.accaglobal.com) (www.accaglobal.com) sunt prezentate 5 reguli de bază de care trebuie să se țină cont, și anume:

Regula 1: rezultatul așteptat al procesului de producție este suma intrărilor minus pierdere normală.

Regula 2: pierdere anormală din procesul de producție este rezultatul actual minus rezultatul așteptat. Dacă rezultatul actual este mai mic decât rezultatul așteptat apare pierdere anormală și invers, când așteptările sunt inferioare actualului, apare un surplus anormal.

Regula 3: pierderii normale nu îi este alocată o parte din costurile procesului. Costurile totale sunt alocate rezultatului așteptat, astfel spus, costul unitar al perioadei este costul total împărțit la rezultatul așteptat al producției.

Regula 4: pierderii anormale îi este alocată o parte din costurile procesului.

Regula 5: pierderile pot fi valorificate. Venitul rezultat din astfel de valorificări este tratat ca o reducere a costurilor în procesul de calculație a costurilor (în contabilitatea managerială). *De exemplu, pentru procesul de producție se utilizează 10 000 litri material, pierdere normală fiind de 10% din intrări. Costurile perioadei sunt de 91 000 lei. Rezultatul actual este de 8 800 litri.*

Conform regulii 1: Rezultatul așteptat = intrări – pierdere normală = 10000 litri -10% x 10000 kg = 9000 litri.

Conform regulii 2: Pierdere anormală = rezultatul actual – rezultatul așteptat = 8800 litri - 9000 litri = -200 litri. Există o pierdere anormală de 200 litri.

Costul per litru = costul total/ rezultatul așteptat = 91 000 lei/9000 litri = 10,11 lei/litru. Astfel, costul unitar nu este afectat de nivelul pierderii anormale.

Presupunem în continuare că pierderile pot fi valorificate cu 2,7 lei/litru. În această situație costul unitar revizuit = (91 000 – 500 x 2,7 lei/litru)/9000 litri = 9,967 lei/litru. Pentru a cheltui mai puțin, entitatea trebuie să se apropie cât mai mult de optimum, să nu cheltuiască decât pentru ceea ce este indispensabil. Activitățile care nu generează valoare adăugată se concretizează și grupează în următoarele categorii principale:

Supraproducție – se continuă executarea unor produse, în cantități mai mari decât cererea clienților. Această situație poate avea ca rezultat o amortizare mai mare a utilajelor, o calitate mai joasă a produselor sau crearea de stocuri în exces.

Temp de așteptare – lucrătorii petrec o parte importantă din timpul de lucru în așteptarea terminării ciclului de producție la utilaje sau mașini. De regulă, ciclurile de producție nu sunt echilibrate, iar procesele nu sunt continue.

Deplasări inutile – de exemplu, atunci când a fost executată supraproducția, a trebuit să se preia dintr-un surplus de stoc, de unde vor rezulta două deplasări fără aport de valoare adăugată.

Operațiuni inutile – tendința tuturor lucrătorilor este să aștepte nivelul specificațiilor de calitate de la clienți. Aceasta crește timpul de producție, rebuturile și deci costurile. De unde rezultă interesul de a defini nivelul așteptat pentru fiecare specificație și de a oferi mijloacele corecte de măsurare a acesteia.

Stocuri – produse în exces care nu pot fi consumate imediat. Stocul este un rău necesar. De asemenea stocul de materii prime, produse în curs de execuție este bine să fie în cantități mici, de aceea trebuie selectată metoda alternativă pentru minimizarea stocurilor. În caz contrar se blochează resurse valoroase ale entității.

Mișcări inutile – printr-o proastă concepție a amplasării locurilor de muncă, se va diminua considerabil eficacitatea acestora prin deplasări, mișcări sau transporturi inutile.

Remanufacturare – procese generatoare de non-valoare adăugată; trebuie să se aștepte sosirea noilor materii prime, defectele putând să fie văzute doar la trecerea la operațiunea următoare.

De menționat că identificarea acestor activități este dificilă dintr-o dată, ca urmare sunt necesare teste care să fie efectuate cu regularitate și care să constate exact nivelul și pașii care trebuie

să-i realizeze entitatea în vederea eliminării pierderilor.

Cea mai mare parte a deciziilor care se iau în procesul de conducere a costurilor au la bază informațiile obținute din contabilitatea managerială. Înseamnă că informația contabilă ocupă un loc important în cadrul sistemului de evidență economică, în general, și în cadrul sistemului informațional economic, în special. Pentru ca informația contabilă să fie utilă, în cadrul sistemului managerial, trebuie să întrunească următoarele caracteristici calitative principale: inteligibilitatea, relevanța, credibilitatea și comparabilitatea. În orice activitate de conducere a unei entități, cea mai importantă „materie primă” de care are nevoie și cu care managerul lucrează în mod curent, este informația. Indiferent de mărimea entității managerii trebuie să știe să-și construiască un sistem informațional, care să le ofere acea „materie primă” necesară adoptării deciziilor potrivite pentru derularea activităților. În calea informării optime a managerilor, pe traiectul informațiilor contabile se pot distinge anumite neajunsuri. Adesea, managerii trebuie, să refacă parcursul informației, de la „produsul semifabricat” trebuie să obțină „materia primă”, pentru a putea cunoaște ori, mai bine zis, extrage, adevărata informație contabilă, mai ales că managerului îi este prezentată informația, în așa fel încât să convină și să susțină anumite interese ale diverselor grupuri interne entității. În al doilea rând, managerii trebuie să știe să prelucreze „materia primă informațională contabilă” – să o analizeze, evalueze – în așa fel încât, să fie în măsură să adopte decizia potrivită. Acest rol poate fi asumat de contabilitatea managerială. Având în vedere eliminarea pierderilor și controlul asupra tuturor activităților de producție este necesar de accentuat, că este foarte important de cunoscut care sunt pierderile și unde apar, precum și faptul că, toate operațiile care nu aduc valoare constituie pierderi. Acest concept este denumit de către autorul japonez Iwao Kobayashi harta comorilor în cadrul Sistemului 20 de Chei, sistem implementat și la unele entități din Republica Moldova, ca de exemplu Artima; Orhei-Vit, Macon etc. Aplicarea conceptului harta comorilor oferă posibilitate fiecărui angajat al entității să înțeleagă esența pierderii și cum poate fi identificată. În așa fel se identifică operațiile care trebuie perfecționate și colectivele respective întocmesc diagrama-tip hartă trecând pe ea situația la zi a entității și obiectivele de îmbunătățire. Diagrama-tip hartă, care are la bază informația contabilă și economică, face ca vânătoarea de pierderi să cointerezeze angajații și permite clasificarea pierderilor în mine de „aur”, de „argint” și de „aramă”, „aurul” fiind cea mai prețioasă pierdere și cea mai valoroasă economie. Scopul hărții comorilor este de a localiza pierderile, precum și de a le face cât mai vizibile. Așa dar, fiind reduse operațiile care generează pierderi, colectivul entității dispune de mai mult timp pentru operațiile care adaugă valoare și contribuie la sporirea productivității. Totodată, recunoscând că operațiile care nu adaugă valoare sunt pierderi, managementul entității trebuie să examineze informațiile referitoare la acțiunile angajaților în procesul de identificare a exemplelor reale de pierderi. Important este ca angajații entității să realizeze faptul, că doar munca pentru care consumatorul va plăti este cea care adaugă valoare produsului.

În condițiile societății actuale, caracterizată printr-o concurență acerbă, reducerea costului de producție și, implicit, a pierderilor apare ca o tendință pe plan mondial. Ea se impune ca o necesitate obiectivă a oricărei entități, indiferent de dimensiunea sa, de domeniul în care funcționează sau de poziția geografică, fiind o rezultantă directă a împrejurărilor ce caracterizează spectrul economic mondial actual și anume: creșterea fără precedent a consumului și producției, ceea ce a condus la sporirea volumului de mijloace materiale necesare, pe de o parte, iar pe de altă parte, caracterul limitat al resurselor materiale. Trebuie amintit aici și factorul progres tehnic sub influența căruia, valorificarea superioară a resurselor materiale implică adâncirea gradului de prelucrare a acestora. Astfel remarcăm că în societatea modernă, care presupune creșterea accentuată a mijloacelor investite, reducerea cheltuielilor materiale implicate în procesul productiv devine o cerință primordială pentru dezvoltarea producției, procesul economic fiind cu atât mai evident cu cât producția e obținută cu costuri și cheltuieli mai mici. Informația contabilă privind costurile și cheltuielile îi dovedește astfel necesitatea, întrucât nu putem acționa în direcția reducerii nivelului costurilor și cheltuielilor fără a primi cât mai multe semnale din acest segment al activității unei entități.

Bibliografie:

1. Kobayashi Iwao. 20 de chei ale succesului. Program practic de revoluționare a întreprinderilor.- Ch.:Arc, 2001, Tipografia Centrală.- 244 p.
2. Horgreen C., Datar S., Foster G. Contabilitatea costurilor: O abordare managerială. Trad. din engl. Chișinău: Editura ARC, 2006.

ASPECTE ALE CONTABILITĂȚII VENITURILOR ȘI CHELTUIELILOR ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR PUBLICE CU AUTONOMIE FINANCIARĂ

Elena TABAN, dr., conf. univ., US Tiraspol

This article discusses some issues related to the accounting of revenue and expenditure of higher education institutions with financial autonomy. They refer to: identification of the components of revenue and expenditure; establishing criteria for recognition and valuation rules; documenting and recording accounting transactions; exposure of incomes and expenses in the financial statements.

Începând cu 01 ianuarie 2013 instituțiile de învățământ superior de stat din Republica Moldova au trecut la modul de funcționare în condiții de autonomie financiară, fapt ce a dus la necesitatea de a găsi unele modalități adecvate pentru a organiza corect perfectarea documentației și contabilizarea operațiunilor economico-financiare. În acest articol sunt examinate unele probleme aferente contabilității veniturilor și cheltuielilor instituțiilor de învățământ superior de stat cu autonomie financiară (în continuare – instituția de învățământ).

Veniturile și cheltuielile constituie elemente contabile principale ale oricărei entități, inclusiv și a instituțiilor de învățământ. Componenta, modul general de recunoaștere și evaluare a veniturilor și cheltuielilor sunt reglementate de Standardele naționale de contabilitate (SNC) „Venituri” [1] și „Cheltuieli” [2], precum și de „Planul general de conturi contabile” [3], care au intrat în vigoare la 01 ianuarie 2014. Totodată, în instituțiile de învățământ superior de stat din Republica Moldova, care funcționează în condiții de autonomie financiară apar probleme specifice aferente contabilității veniturilor și cheltuielilor, principalele din care se referă la: identificarea componenței veniturilor și cheltuielilor; stabilirea criteriilor de recunoaștere și regulilor de evaluare; documentarea și înregistrarea în conturile contabile a operațiunilor aferente veniturilor și cheltuielilor; prezentarea informațiilor privind veniturile și cheltuielile în situațiile financiare.

Componența veniturilor și cheltuielilor este prezentată respectiv în SNC „Venituri” și „Cheltuieli”. În conformitate cu aceste acte normative veniturile și cheltuielile se clasifică după natura activităților în două grupe principale:

- 1) *Venituri și cheltuieli din activitatea operațională*, care sunt veniturile și cheltuielile din activitatea de bază a întreprinderii și care sunt divizate în: *venituri din vânzări; alte venituri operaționale, costul vânzărilor, cheltuieli de distribuire, cheltuieli administrative; alte cheltuieli din activitatea operațională.*
- 2) *Venituri și cheltuieli din alte activități*, la care se referă: venituri și cheltuieli din operațiuni cu active imobilizate; venituri și cheltuieli financiare; venituri și cheltuieli excepționale.

Remarcăm că, componenta veniturilor și cheltuielilor în instituția de învățământ diferă de cea prevăzută în standardele sus-menționate. Astfel, veniturile din vânzări ale instituțiilor de învățământ pot fi clasificate în:

1. Venituri din prestarea serviciilor de bază;
2. Alte venituri din vânzări.

Venituri din prestarea serviciilor de bază pot proveni din: prestări servicii de studii cu taxe de școlarizare; prestări servicii și lucrări de cercetări științifice.

Alte venituri din vânzări pot proveni din prestări servicii: cazare cu plată în căminele studențești, familiale; hoteliere și turistice; editoriale; arendă și servicii asociate arende; consultații și servicii medicale; venituri din organizarea unor manifestări culturale; concursuri artistice; publicații, impresariat, difuzarea filmelor etc.; venituri din exploatarea unor bunuri aflate în administrare, venituri din comercializarea mărfurilor, alimentație publică etc.; alte venituri.

Cheltuielile activității operaționale ale instituției de învățământ în baza documentelor primare se vor înregistra în conturile:

- 711 „Costul vânzărilor”;
- 712 „Cheltuieli de distribuire”;
- 713 „Cheltuieli administrative”;
- 714 „Alte cheltuieli din activitatea operațională”.

Costul serviciilor prestate de instituțiile de învățământ reprezintă consumurile care au fost incluse în componența cheltuielilor în legătură cu desfășurarea procesului de studii. Indicatorul costului serviciilor ne vor servi și la determinarea taxelor de studii.

La instituțiile de învățământ costul serviciilor prestate de instruire sunt contabilizate în subcontul 7113 „Costul serviciilor prestate” care includ: cheltuieli pentru materiale didactice folosite în procesul de studii și pentru cercetare (reactive, chimicale, materiale demonstrative pentru efectuarea lucrărilor de laborator etc.); salariile calculate conform statelor de personal pentru corpul profesoral didactic (care nemijlocit este inclus în procesul de studii conform planurilor de studii) și personalul de executare a lucrărilor de cercetări științifice; contribuțiile la asigurările sociale și medicale; cheltuieli de deplasare cu scopuri didactice și științifice; cheltuieli privind amortizarea, întreținerea și reparația activelor imobilizate destinate procesului de instruire; alte cheltuieli didactice.

Specificul contabilității cheltuielilor la instituțiile de învățământ este condiționat de faptul că paralel cu activitatea didactică, care este de bază, se prestează și alte servicii auxiliare. Consumurile aferente activității de bază urmează a fi contabilizate în contabilitatea managerială la contul 811 „Activități de bază”, cu decontarea lor ulterioară în debitul contului 7113 „Costul serviciilor prestate”. Consumurile aferente altor activități pot fi reflectate la contul 812 „Activități auxiliare” cu decontarea ulterioară în debitul contului 7118 „Alte costuri aferente veniturilor din vânzări”.

Costurile aferente altor venituri din vânzări similar vor include cheltuielile directe de materiale, retribuire a muncii personalului nemijlocit implicat în activitățile desfășurate etc.

Este cunoscut faptul că la unele instituții de învățământ superior contabilii tratează în mod diferit noțiunea de consumuri pentru serviciile de pregătire a specialiștilor și întâmpină dificultăți la divizarea componentelor: în consumuri sau în cheltuieli. Dacă unii le contabilizează pe toate la conturile contabilității de gestiune (numai la contul 811), alții la conturile de cheltuieli cu reflectarea lor numai la contul 711 „Costul vânzărilor”, sau sunt divizate haotic, nefiind bine fundamentate de calcule justificative.

Cheltuielile de distribuire ce apar în procesul de prestare a serviciilor sunt contabilizate la contul 712 „Cheltuieli de distribuire”. Ele includ: cheltuielile pentru reclamă și publicitate (anunțuri în presă, spoturi publicitare la radio și televiziune, valoarea posterelor și afișelor publicitare, uzura panourilor publicitare atribuite la categoria de mijloace fixe etc.); deplasările în scopuri publicitare; cheltuielile privind creanțele comerciale compromise; alte cheltuieli.

În actele normative nu este stipulată modalitatea de reflectare în contabilitatea instituțiilor de învățământ a scutirilor de plată a taxei pentru studii acordate pentru unele categorii de studenți. O soluție ar fi reflectarea lor la cheltuieli de distribuire în mărimea sumei scutirii acordate.

Cheltuielile generale și administrative ale instituției de învățământ se vor înscrie în contul 713 „Cheltuieli administrative” care include: retribuirea muncii calculată pentru personalul administrativ gospodăresc conform statelor de personal (rectoratul, contabilitatea, serviciul personal, cancelaria, secțiile economice și gospodărești, de aprovizionare etc.); contribuțiile la asigurările sociale și medicale calculate la fondul salarial atribuit personalului deja menționat; calcularea amortizării, întreținerea și reparația activelor imobilizate cu destinație administrativă; acceptarea facturilor pentru serviciile comunale; utilizarea materialelor gospodărești și a obiectelor de inventar; deplasări ale personalului de conducere și administrativ; alte cheltuieli administrative.

În contul 714 „Alte cheltuieli din activitatea operațională”, instituțiile de învățământ pot contabiliza: valoarea contabilă și cheltuieli aferente altor active circulante; cheltuieli privind amenzile, penalitățile; cheltuieli privind dobânzile pentru credite și împrumuturi; cheltuieli privind lipsurile și pierderile din deteriorarea valorilor ș. a.

În afară de veniturile și cheltuielile menționate în instituția de învățământ apar venituri și cheltuieli financiare sub formă de: diferențe de curs valutar și din dobânzi aferente altor activități.

Atunci când rezultatul unei tranzacții, ce implică prestarea de servicii, poate fi estimat în mod rezonabil, venitul asociat tranzacției trebuie să fie recunoscut în funcție de stadiul de execuție a contractului la data închiderii bilanțului. Rezultatul unei tranzacții poate fi estimat în mod rezonabil atunci când sunt satisfăcute următoarele condiții: mărimea veniturilor poate fi evaluată în mod credibil; este probabil că beneficiile economice aferente tranzacției să fie obținute de către entitate; stadiul de execuție a tranzacției la data raportării poate fi evaluat în mod credibil; și costurile apărute pe parcursul tranzacției și costurile de finalizare a tranzacției pot fi evaluate în mod credibil [1, art. 19].

Recunoașterea veniturilor are strânsă legătură cu evaluarea lor. Evaluarea este procesul de determinare a sumelor veniturilor și cheltuielilor perioadei de gestiune curente și urmează a fi reflectate în contabilitate și în rapoartele financiare [5, p. 39]. Taxele de studii sunt determinate de către organul de conducere al instituției, în baza cheltuielilor medii efectuate anterior pentru un beneficiar (student). Până în prezent în Republica Moldova nu exista un document, care ar legifera metodologia determinării taxelor de studii, care sunt extrem de variate de la o instituție la alta.

Evaluarea veniturilor din prestarea serviciilor se efectuează, de regulă, în mărimea valorii acestora, stabilită de părțile contractante și confirmată documentar [1, pct. 20].

Recunoașterea veniturilor din prestarea serviciilor se efectuează conform uneia din următoarele metode: metoda prestării integrale; metoda procentului de finalizare.

Pentru instituțiile de învățământ anul de studii (1 septembrie – 30 iunie) nu coincide cu anul calendaristic. Aceasta complică lucrările contabile de determinare a rezultatului financiar din activitatea unui ciclu de servicii prestate (an de studii). În acest context apare necesitatea delimitării veniturilor și cheltuielilor pe perioade de gestiune. Veniturile din plata taxelor de studii și alte venituri care se referă la perioadele viitoare, trebuie contabilizate ca venituri anticipate. În perioada de gestiune curentă veniturile anticipate se vor înregistra ca creanțe ale beneficiarilor (studenților, masteranzilor, doctoranzilor etc.) și ca datorii, apoi vor fi trecute la venituri curente în decursul anului de studii cu întocmirea formulelor contabile:

- a) Calcularea veniturilor anticipate în luna septembrie în baza contractelor de studii, a ordinelor de înmatriculare sau a ordinelor de promovare în următorul an de studii:

Dt 221 „Creanțe pe termen scurt aferente facturilor comerciale”

Ct 515 „Venituri anticipate curente” - la suma totală contractată pe anul de studii curent;

- b) Achitarea taxei pentru studii în casieria instituției, în contul curent sau valutar:

Dt 241 „Casa”, 242 „Conturi curente în monedă națională”, 243 „Conturi curente în valută străină”

Ct 221 „Creanțe comerciale” (în evidența analitică separat pentru fiecare beneficiar).

Concomitent trebuie decontate și cota veniturilor anticipate aferente lunii corespunzătoare cu întocmirea formulei contabile:

Dt 515 „Venituri anticipate curente”

Ct 611 „Venituri din vânzări”.

Considerăm ca întocmirea formulei contabile de trecere a veniturilor anticipate la venituri curente să fie înregistrată în mărimea cheltuielilor acumulate pe centre de cost (studii ciclul I, studii masterat, doctorat, cursuri reciclare, cercetări științifice etc. Această afirmație se argumentează prin faptul că, instituția de învățământ superior de stat este o unitate cu autonomie financiară nonprofit [6, pct.2]. Conform Statutului instituțiile de învățământ sunt înregistrate la Ministerul Justiției ca instituție publică nonprofit. Înregistrarea acestei tranzacții în programul *IC:Contabilitate* este posibil de efectuat în mod automat, concomitent cu tranzacția de înregistrare a cheltuielilor în contabilitate.

Informațiile aferente veniturilor și cheltuielilor se prezintă în situațiile financiare. Nomenclatorul minim de informații privind veniturile și cheltuielile care trebuie prezentate în situațiile financiare este reglementat de SNC „Venituri” [1, pct.36] și „Cheltuieli” [2, pct.37].

Conform SNC „Prezentarea situațiilor financiare”, informațiile privind veniturile și cheltuielile se prezintă în: Situația de profit și pierderi (anexa 2); nota informativă privind veniturile și cheltuielile clasificate după natură (anexa 8) [3].

În concluzie, menționăm că modul de contabilizare a veniturilor și cheltuielilor instituțiilor de învățământ nu este reglementat în mod special sub aspect normativ. Această situație generează multiple probleme la recunoașterea, evaluarea, reflectarea în conturi a veniturilor și cheltuielilor, precum și la prezentarea informațiilor în situațiile financiare. Considerăm rezonabil de înregistrat veniturile și cheltuielile instituțiilor nominalizate în aceeași mărime, fără recunoașterea rezultatului financiar (excedent sau deficit). Totodată sumele mijloacelor încasate, dar neutilizate pot fi folosite în scopuri statutare în anii următori în baza bugetelor aprobate, precum și prin crearea fondurilor în mod similar organizațiilor neguvernamentale.

Bibliografie:

1. SNC „Venituri”, MO al RM nr.233-237 din 22 octombrie 2013, p.76,
2. SNC „Cheltuieli”, MO al RM nr.233-237 din 22 octombrie 2013, p.80,
3. SNC „Prezentarea situațiilor financiare”, MO al RM nr.233-237 din 22 octombrie 2013, p.3,
4. Planul general de conturi contabile, MO al RM nr.233-237 din 22 octombrie 2013, p.134,
5. NEDERIȚA, A., Contabilitatea veniturilor și cheltuielilor întreprinderii: teorie și practică. Monografie – Chișinău: Editura ASEM, 2007. – 300 p.,
6. Hotărârea Guvernului nr.983 din 22.12.2012 „Cu privire la modul de funcționare a instituțiilor de învățământ superior de stat în condiții de autonomie financiară”, MO nr. 270-272, din 25.12.12.

ROLUL REPARTIZĂRII COSTURILOR INDIRECTE DE PRODUCȚIE

Valentina PANUȘ, dr., lec. sup., ASEM

Conform SNC Stocuri costurile indirecte de producție (în continuare – CIP) sînt legate de fabricarea produselor/prestarea serviciilor de mai multe tipuri și se includ în costul lor prin repartizare, în modul stabilit în politicile contabile ale entității.

Astfel, repartizarea acestor costuri se efectuează în două etape:

- 1) între costul produselor/serviciilor/producției în curs de execuție și cheltuielile curente;
- 2) pe tipuri de produse fabricate/servicii prestate.

Pentru repartizarea între costul produselor/serviciilor/producției în curs de execuție și cheltuielile curente, costurile indirecte de producție se subdivizează în:

1) costuri variabile¹, se includ în costul produselor fabricate/serviciilor prestate/producției în curs de execuție în suma totală, indiferent de gradul de utilizare a capacităților de producție;

2) costuri constante², se repartizează între costul produselor/serviciilor și cheltuielile curente în baza capacității normale de producție³.

Dacă volumul efectiv al producției/serviciilor este egal sau depășește capacitatea normală, suma efectivă a costurilor indirecte de producție constante se include integral în cost. În cazul în care volumul efectiv al producției este mai mic decît capacitatea normală, costurile indirecte de producție constante se includ în cost în baza cotei calculate ca raportul dintre volumul efectiv al produselor/serviciilor și capacitatea normală. Suma rămasă a costurilor indirecte de producție constante se consideră drept cheltuieli curente.

În contextul celor de mai sus, vom menționa anumite aspecte problematice generale aferente repartizării CIP, precum stabilirea bazei (bazelor) de repartizare a CIP.

Astfel, repartizarea costurilor indirecte de producție pe tipurile de produse fabricate/servicii prestate se efectuează proporțional cu baza stabilită în politicile contabile ale entității (de exemplu, proporțional salariilor de bază ale muncitorilor încadrați în activitățile de bază și auxiliare, sumei totale a costurilor directe de producție, numărului de mașini-ore lucrate, cantității de produse fabricate).

În scopul perfecționării și revizuirii bazei de repartizare a CIP în cadrul entităților autohtone considerăm că este necesar, să se delimiteze structura detaliată a costurilor indirecte pe articole pentru a determina mai bine baza de repartizare a CIP. În cazul în care unele costuri pot fi ușor localizate pe purtători, acestea trebuie să fie gestionate separat, dar nu incluse în CIP.

La repartizarea CIP trebuie să se aplice cele mai raționale și optime baze de repartizare care pot fi stabilite prin diferite analize a structurii CIP, a procesului tehnologic; sau aplicare a diferitor metode economico-matematice.

Pentru a putea stabili baza de repartizare vom prezenta diferite exemple de baze de repartizare a CIP (tabelul 1).

În continuare vom analiza procesul de stabilire a unei baze de repartizare din cadrul a două secții a unei entități autohtone.

Astfel, în urma analizei structurii CIP în cadrul unei entități, s-a constatat că ponderea cea mai mare o dețin costurile cu personalul (41-47%) și costurile de materiale (19-26%) aceste fluctuații sunt în funcție de lună și secția de producere (în cazul dat secția nr.1 și secția nr.2).

¹mărimea cărora depinde de modificarea volumului producției (de exemplu, amortizarea mijloacelor fixe calculată în raport cu cantitatea de produse fabricate, costul materialelor consumate).

²mărimea cărora relativ nu depinde de modificarea volumului producției (de exemplu, amortizarea mijloacelor fixe cu destinație generală de producție calculată prin metoda liniară, costurile de întreținere și exploatare a clădirilor și utilajului secțiilor de producție).

³care reprezintă volumul producției/serviciilor ce poate fi realizat, în medie, pe parcursul a cîteva perioade de gestiune sau sezoane în condiții normale de activitate, ținînd cont de pierderile capacității cauzate de reparațiile (deservirea tehnică) planificate ale utilajului.

Tabelul 1

Bazele de repartizare folosite pentru repartizarea CIP

(în %)

Baze de repartizare / Țări	Țara				
	SUA	Australia	Irlanda	Japonia	Marea Britanie
Ore de muncă directă	31	36	38	50	31
Cheltuieli cu munca directă	31	21	13	7	29
Ore-mașină	12	19	22	12	27
Cheltuieli cu materiale prime directe	4	12	7	11	17
Unități de producție	5	20	28	16	22
Costuri primare	-	1	-	21	10
Alte baze	17	-	21	-	-

Sursa: Horngren T., Datar M., Foster G. [51, p.111]

Astfel, considerăm că este necesară corelarea CIP cu salariile angajaților și cu cantitatea produselor fabricate în secția nr.1 și secția nr.2, prin funcțiile logaritmică, liniară și exponențială.

În continuare vom prezenta calculele referitor la determinarea gradului de corelare dintre CIP, VPF și salariul lucrătorilor.

Tabelul 2

Calculul coeficientului de corelație dintre salariul și CIP

Luna	SalariulX	CIP (mii lei)y	$\ln x$	$\ln x^2$	$y \ln x$	$y e$	$(y - y e)^2$	$y - y m$	$(y - y m)^2$
1	71,66	287,81	4,27	18,24	1229,49	191,78	9220,41	-241,45	58297,62
2	177,35	383,20	5,17	26,81	1984,24	494,77	12448,29	-146,06	21334,43
3	211,14	467,99	5,35	28,65	2504,94	553,08	7240,32	-61,27	3753,81
4	275,59	578,16	6,21	31,57	3248,64	642,14	4093,62	48,90	2391,34
5	436,72	837,75	6,07	36,95	5092,89	796,05	1738,08	308,49	95163,43
6	367,74	800,88	5,90	34,89	4731,08	738,58	3881,21	271,62	73776,06
7	449,25	936,29	6,1	37,30	5718,48	805,51	17102,31	407,03	165674,63
8	317,14	709,29	5,76	33,17	4085,035	689,09	407,90	180,03	32409,73
9	250,01	523,40	5,52	30,48	2889,946	609,57	7426,76	-5,86	34,38
10	145,77	344,47	4,98	24,82	1716,13	429,20	7180,233	-184,79	34149,10
11	69,56	243,23	4,24	17,99	1031,81	181,85	3766,59	-286,03	81815,60
12	77,84	238,67	4,35	18,96	1039,33	219,47	368,67	-290,59	84442,61
Total	2 849,77	6 351,13	63,37	339,87	35272,06	6351,13	74874,41	0	653242,75

$R = 0,94; R^2$ calculat prin: funcția logaritmică – 0,8854; funcția liniară - 0,9808; funcția exponențială – 0,9681.

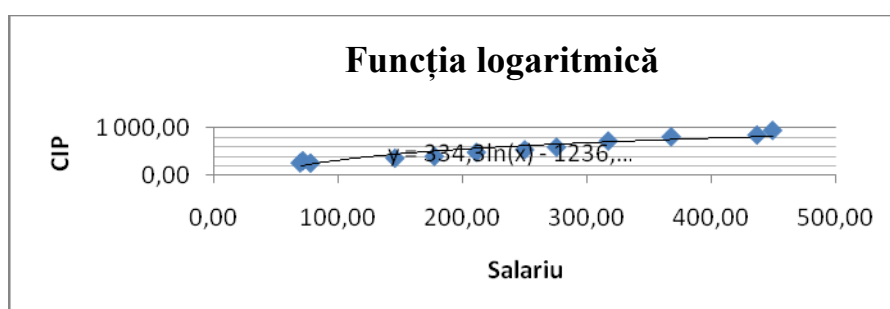

Fig.1 Funcția logaritmică de corelare dintre salariul lucrătorilor și CIP pentru secția 1

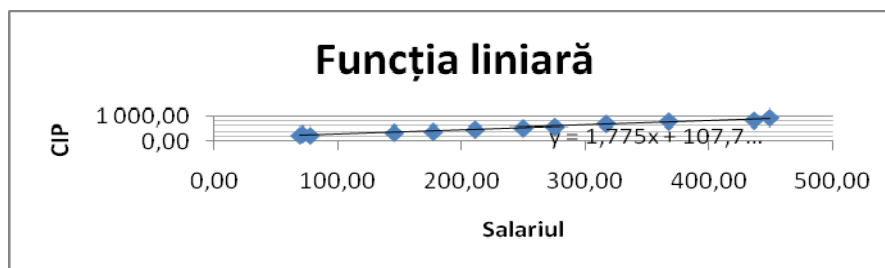

Fig.2. Funcția liniară de corelare dintre salariul lucrătorilor și CIP pentru secția 1

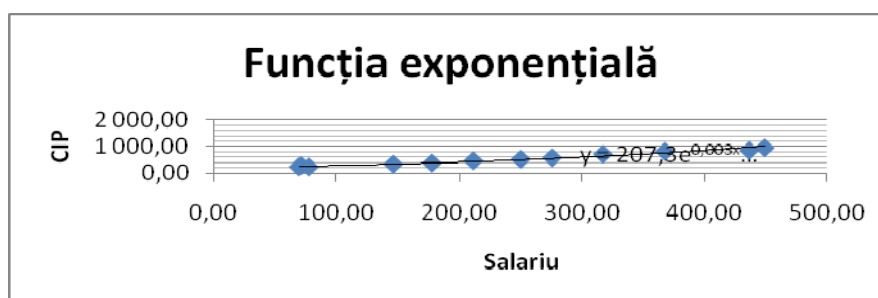

Fig.3. Funcția exponențială de corelare dintre salariul lucrătorilor și CIP pentru secția 1

Metodele economico-matematiche prin analiza gradului de corelare pot fi utilizate, pentru: divizarea CIP în constante și variabile; prognozarea consumurilor, cheltuielilor, fluxurilor de mijloace bănești etc., precum și în calcularea corelației dintre diferiți indicatori și fapte economice existente în contextul activității entității.

Conform calculului efectuat a diferitor funcții (funcția liniară, logaritmică și exponențială) au fost obținute următorii indicatori prezentați în tabelul 3.

Tabelul 3

Alegerea soluțiilor rezonabile în fundamentarea deciziilor

Nr. crt.	Indicatori/relații/corelare	Coeficientul de corelație (r) pentru secția:	
		Nr. 1.	Nr. 2.
1.	CIP și salariile angajaților	0,94	0,99
2.	CIP și VPF	0,97	0,47
3	VPF și salariile angajaților	0,97	0,45

Informațiile din tabel arată că politica de salarizare pentru secția nr.1 este optimă, deoarece răspunde criteriilor de corelare și determinare dintre CIP, salariile muncitorilor și volumul producției fabricate (VPF), reprezentând un raport de 0,94 – 0,97. Însă în secția nr.2 s-a constatat că indicatorii de corelație (r) dintre CIP și VPF constituie 0,47, dintre CIP și salariile angajaților – 0,99, dintre VPF și salariile angajaților – 0,45.

De menționat, că în practica internațională se consideră că o corelație este suficient de puternică în cazul în care valoarea coeficientului de determinare este mai mare de 0,7.

În acest context, s-a constatat că în cadrul entității analizate persistă o politică rațională de salarizare în secția nr.1, în secția nr.2. Cu toate că, corelația dintre CIP și salariu în secția nr.2, este de 0,99, ceea ce înseamnă că există o legătură strânsă și directă, cota salariului în CIP este de 51%. Totodată, corelarea dintre CIP și VPF constituie 0,47, ceea ce înseamnă o legătură slabă și necesită modificarea politicii de salarizare în secția nr. 2 în funcție de volumul producției fabricate. Aceasta v-a contribui la majorarea indicatorilor de corelație dintre cantitate și CIP.

Bibliografie:

1. SNC “Stocuri”. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2013, nr. 233-237, 134-187.
2. Panuș Valentina, teza de doctor ASEM. Chișinău 2012

ФОРМИРОВАНИЕ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ГОТОВОЙ ПРОДУКЦИИ В ПЛАНИРОВАНИИ И БУХГАЛТЕРСКОМ УЧЕТЕ

Татьяна РОМАНЁНОК,
Белорусский государственный экономический университет

The article describes the problems and contradictions inherent in the current methods of accounting of finished products and its reflection in the reporting of the organizations. Provides recommendations to overcome existing shortcomings in the accounting practice.

Подавляющее большинство промышленных предприятий испытывают проблемы, связанные с недостатком оборотных средств. В значительной степени эта проблема связана с неэффективным управлением запасами. Поэтому необходимо стремиться к созданию такой системы управления запасами, которая будет заранее ограничивать возможность появления неликвидов и сверхзапасов. Принимая же во внимание, что управление хозяйствующим субъектом осуществляется на основе полученной информации, большую часть которой предоставляет бухгалтерский учет, сформированная в последнем информация должна содержать сведения, необходимые для реализации функций различными экономическими подразделениями организации (планирование, маркетинг, логистика).

Главной задачей логистиков является оптимизации складских запасов готовой продукции, которая заключается в достижении такого их минимального объема, которого хватало бы на постоянное обеспечение продаж. Оптимизация, в таком понимании, является поиском компромисса между требованиями: минимального объема запасов и обеспечения, не ограниченного во времени процесса продаж.

Первое что должно при этом учитываться в процессе формирования учетной информации – жизненный цикл товаров. Главный смысл изучения жизненного цикла состоит в том, что вне зависимости от уровня прошлых продаж спрос может нелинейно изменяться как в большую, так и в меньшую сторону. Это повышает востребованность оперативной и достоверной информации о поступлении, запасах и отпуске готовой продукции по ее видам и наименованиям, а не только в разрезе номенклатурных номеров, используемых в бухгалтерском учете, которые чаще всего формируются безотносительно к потребностям специалистов логистических подразделений организации.

При этом оптимизация складских запасов должна начинаться с прогнозирования и планирования. Бухгалтерский учет и планирование самым тесным образом связаны между собой. Учетные данные предшествующих периодов являются исходной базой для планирования, а данные текущего учета – средством контроля за выполнением плановых показателей (делок и т. д.), основой для корректировки плановых заданий.

Следует отметить, что в отечественной практике методология планирования на предприятии в недостаточной степени увязана с методологией бухгалтерского учета. В частности, мониторинг сложившейся в настоящее время теории и учетно-аналитической практики оценки и учета готовой продукции в обороте средств промышленных организаций показал наличие ряда нерешенных проблем.

Использование в учетно-аналитической практике организаций промышленности оценки готовой продукции по себестоимости обеспечивает возможность обобщения на счетах синтетического учета и представления в отчетности исключительно информации о затратах, понесенных на создание готовой продукции, в целях последующего расчета финансового результата от ее реализации, и не предполагает возможности определить по данным бухгалтерского учета стоимость данного актива в ценах его реализации, ожидаемые к получению доходы и прибыль, рентабельность при выпуске данного актива из производства и нахождении в запасах. Это не обосновано в условиях высокой востребованности и полезности данной информации для принятия управленческих решений, ведь, как справедливо отмечает Н.Н. Карзаева, на современном этапе развития научной мысли в области бухгалтерского учета выбор применяемого метода оценки «...зависит не столько от формальной логики бухгалтерской системы, а прежде всего от интересов ее пользователей, которые меньше всего считаются с логикой построения счетов...» [1, с. 24].

Информация о прогнозируемых ценах на продукцию, ожидаемых выручке, прибыли и рентабельности от ее реализации является одним из важнейших критериев, применяемых при обосновании наиболее целесообразной производственной программы организации. При этом мы согласны с мнением, что «...фиксированный план производства используется при отсутствии сомнений в реализации продукции. При рыночных отношениях, когда имеет место жесткая конкуренция товаропроизводителей, оперативная реакция на спрос продукции является определяющим условием обеспечения высокой эффективности производства» [2, с.133]. В связи с этим «...современные тенденции в области планирования предусматривают мобильность производственных планов, позволяющих оперативно осуществлять необходимые корректировки основных показателей производства» [3, с.82]. При этом, как отмечает А.А. Соломахин, в настоящее время в области управления наблюдаются проблемы, обусловленные «...дефицитом информационных ресурсов для осуществления оперативного многовариантного анализа планов предприятия, оценки его финансовой устойчивости в условиях динамично развивающейся производственной среды» [3, с.83]. Данная ситуация во многом вызвана отсутствием в системе бухгалтерского учета механизма формирования показателей готовой продукции в оценке по отпускным ценам на стадиях ее выпуска из производства и нахождения в запасах. Выявить отклонение показателей стоимости готовой продукции в отпускных ценах от затрат, понесенных на ее производство, в условиях представления в системе бухгалтерского учета и отчетности информации о наличии и движении готовой продукции исключительно по себестоимости, можно лишь на стадии отгрузки. До этого осуществлять оценку достигнутого уровня показателей эффективности готовой продукции, включенной в производственный план, и корректировать ассортимент выпускаемой продукции и ценовую политику организации можно лишь на основе информации, полученной путем проведения дополнительных трудоемких расчетов, осуществляемых вне системы бухгалтерского учета, что значительно снижает оперативность получения необходимых данных и ставит под сомнение их достоверность.

Доминирование оценки готовой продукции по себестоимости при обобщении информации на синтетических счетах и в бухгалтерской отчетности организаций промышленности обуславливается тем, что на протяжении многих лет приоритетной задачей бухгалтерского учета признавалось обеспечение возможности осуществления наиболее простого и доступного для понимания расчета финансовых результатов, что соответствует теории динамического баланса. Теории динамического баланса противопоставляется теория статического баланса, основная цель которого – «...защитить интересы кредиторов» [6, с.6], а задача – «... выявить реальную стоимость имущества собственника на день составления баланса» [6, с.6]. В основу данной системы учета положена необходимость определения того, «...позволит ли реализация (продажа) всех активов предпринимателя на данный момент получить сумму, необходимую для оплаты кредиторской задолженности» [6, с.44]. В соответствии с теорией статического баланса готовая продукция должна быть оценена «...по стоимости ее возможной (потенциальной) продажи на соответствующем рынке; если такого рынка нет, можно обратиться к цене, указанной в предыдущем или аналогичном договоре» [6, с.53].

Следует отметить, что абсолютное следование одному из приведенных подходов и полное отрицание другого привело бы к ущемлению интересов отдельных групп пользователей информации, сформированной в системе бухгалтерского учета и бухгалтерской отчетности организаций. В связи с этим на практике наблюдается смешение отдельных положений теорий статического и динамического баланса, в частности, использование различных оценок по отношению к различным объектам бухгалтерского учета. Так, в МСФО рекомендовано применение смешанной модели оценки, сочетающей справедливую и первоначальную стоимости, применяемые в соответствии с экономическим содержанием конкретных объектов учета и исходя из полезности получаемых на основе используемой методики оценки показателей для принятия управленческих решений.

Таким образом современная экономическая ситуация диктует необходимость усовершенствовать систему бухгалтерского учета. Главным образом изменения должны быть направлены на устранение принципиальных различий между ведением учета для нужд формирования бухгалтерской (финансовой) и управленческой отчетности. Для устранения такой проблемы можно предложить несколько вариантов ее решения. Имея целью

гармонизацию бухгалтерского (финансового) и управленческого учета и получения на выходе необходимой информации существуют предложения реформировать систему внутрихозяйственной отчетности, а также возможна реорганизация бухгалтерского учета, путем принятия новых форм первичной отчетности.

Стратегия компании должна рассматриваться как связующее звено финансового и управленческого учета. С одной стороны, новый подход к управленческому учету предполагает использование предприятием информации о затратах для своего стратегического планирования и контроля за реализацией стратегии. С другой стороны, финансовую отчетность компании можно интерпретировать как информационное отражение осуществленной и планируемой стратегии. Но в настоящее время в данных финансовой отчетности это информационное отражение носит неполный, подчас неявно выраженный характер.

Библиография:

1. Карзаева, Н.Н. Оценка как инструмент достижения сопоставимости показателей бухгалтерской отчетности: автореф. дис. ... д-ра экон. наук: 08.00.12 / Н.Н. Карзаева. – 31 с.
2. Равич, Г.С. Подход к планированию производства продукции на основе последовательного анализа / Г.С. Равич, В.Г. Падера // Белорус.экон. журн. – 2011. – № 4. – С. 133–138.
3. Соломахин, А.А. Каждому предприятию – оптимальную производственную программу!: совершенствования планирования производственного процесса промышленного предприятия / А.А. Соломахин, Н.С. Муравьев // Рос. предпринимательство. – 2009. – № 10. – С. 82–89.
4. Международный стандарт финансовой отчетности (IAS) 2 Запасы // Сайт Совета по МСФО [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eifrs.iasb.org/eifrs/bnstandards/ru/2009/ias2.pdf>. – Дата доступа: 12.04. 2012.
5. Методика по формированию счета производства: утв. постановлением Нац. стат. ком. Респ. Беларусь от 27.12. 2010 г. № 282; в ред. постановления Нац. стат. ком. Респ. Беларусь от 13.05. 2011 г. № 78 // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 4000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2014.
6. Ришар, Ж. Бухгалтерский учет: теория и практика / Ж. Ришар; под ред. Я.В. Соколова: пер. с фр. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 160 с.

ИНФОРМАЦИОННАЯ БАЗА АНАЛИЗА ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ

**Владимир ПОДКОПАЕВ, соискатель,
Санкт-Петербургский государственный аграрный университет, Россия**

Аннотация

В статье представлен состав информационной базы экономического потенциала предприятия; раскрыто содержание и назначение основных информационных блоков; представлена схема формирования финансовой отчетности как основного информационного массива.

Annotation:

The structure of information base of economic capacity of the enterprise is presented in article; the contents and purpose of the main information units is opened; the scheme of formation of financial statements as main information massif is submitted.

В современных условиях особую актуальность и практическую значимость приобретают вопросы мониторинга текущего состояния субъекта хозяйствования, оценки результативности использования имеющихся производственных, трудовых, финансовых ресурсов, разработки и реализации эффективных инвестиционных проектов. Одним из направлений решения указанных задач выступает анализ экономического потенциала предприятия.

Под потенциалом предприятия можно понимать совокупность источников, средств, запасов и возможностей их использования для целенаправленного достижения целей в определенной области [2]. Важнейшей характеристикой потенциала предприятия служит величина капитала.

Значение анализа для принятия управленческих решений при оценке состояния потенциала предприятия и его использования значительно возрастает в условиях возрастающей конкуренции и повышения финансовой ответственности менеджмента, руководства предприятия за конечные финансово-хозяйственные результаты деятельности. Аналитическая обработка информационных данных о состоянии производственных ресурсов как неотъемлемого элемента экономического потенциала предприятия, степени организации производственного процесса и управления финансовой деятельностью предопределяют принятие любого управленческого решения в данной области.

Экономический анализ выступает методом познания хозяйственных процессов, оценки хозяйственной ситуации и эффективности использования ресурсного потенциала, инструментом выявления резервов производства, фундаментальным базисом подготовки научно обоснованных решений по планированию и управлению бизнес-процессами предприятия, направленных на повышение качества использования сформированного потенциала. Эффективность аналитических процедур во многом зависит от степени достоверности управленческой информации, своевременности ее поступления и качества обработки.

Умение анализировать текущие производственно-хозяйственные процессы, оценивать результаты использования производственного, трудового, оборотного и финансового потенциала предприятия, разрабатывать и обосновывать на этой основе стратегические планы развития является одним из основных требований к специалисту финансово-аналитической области.

Экономический потенциал рассматривается в неразрывной взаимосвязи с разнообразными производственными и финансовыми отношениями, возникающими в ходе деятельности предприятия. В процессе своей хозяйственной деятельности любое предприятие решает вопросы формирования и использования капитала, вступая во взаимоотношения с акционерами, учредителями, инвесторами и кредиторами; заключает контракты по взаимодействию с деловыми партнерами; организует систему отношений с трудовым персоналом, с отдельными работниками и управленческим аппаратом. Решение данных вопросов нацелено на достижение эффективного использования ресурсов и резервов предприятия, высокую реализацию его экономического потенциала, неотъемлемыми составляющими элементами которого выступают производственный, трудовой и финансовый потенциал.

Обеспечение целевой установки эффективного использования экономического потенциала невозможно без рассмотрения его информационной базы, разработки и построения информационной системы управления потенциалом предприятия.

На наш взгляд, состав информационной базы анализа экономического потенциала можно структурировать следующим образом (рис .1).

Базовыми информационными ресурсами анализа экономического потенциала выступают информационные данные трех блоков: в сфере правовой базы хозяйственной деятельности предприятия; данные рынка хозяйствования и информация относительно отраслевой специфики предприятия.

Перечисленные блоки информационных ресурсов в определенной степени являются первопричиной, предпосылкой формирования экономического потенциала предприятия, его составляющих элементов.

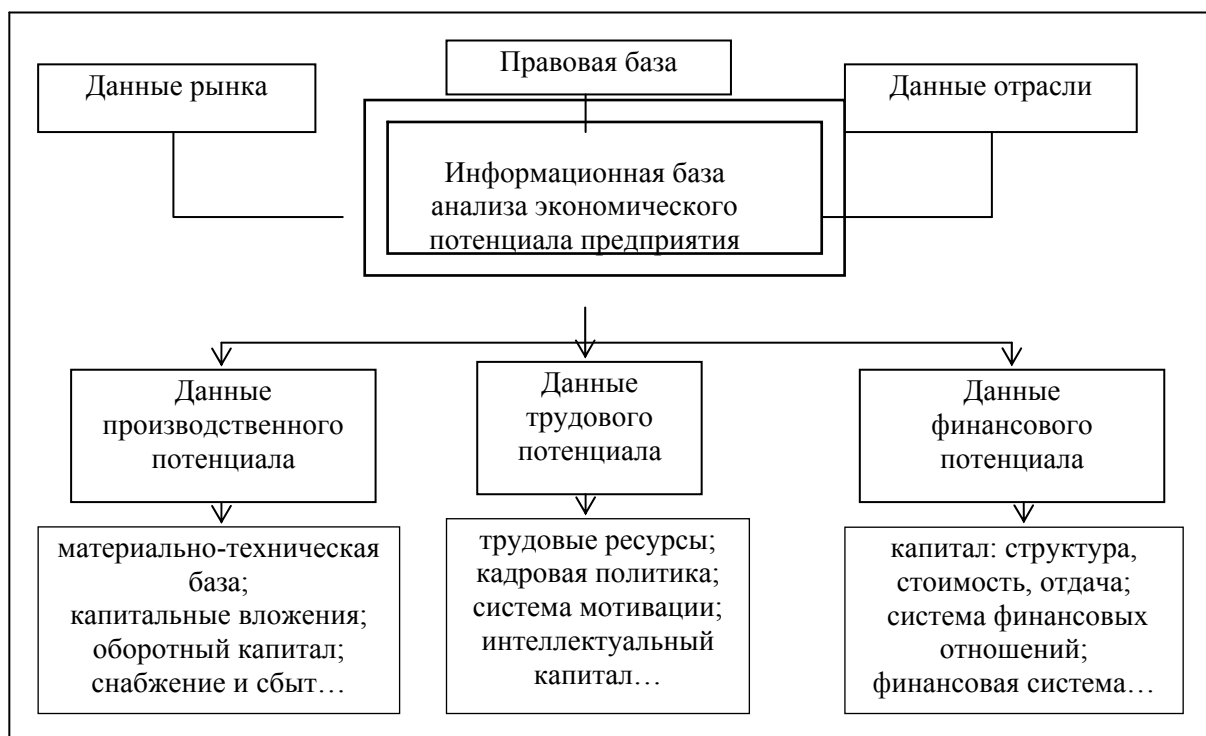

Рис. 1. Состав и структура информационной базы анализа экономического потенциала предприятия

Умение грамотно распорядиться информационными данными правового блока зависит от уровня компетентности управляющего персонала предприятия и косвенно может влиять на результативность управленческих решений. Правовая информация служит в отдельных случаях некими критериальными границами осуществления бизнес-процессов, нарушение которых оборачивается для предприятия финансовыми санкциями и тем самым влияет на ухудшение его экономического потенциала в целом.

Информация рыночной среды является дополнением к данным правовой базы деятельности, формируя определенные «правила игры», выдвигая объективные условия, соблюдение которых и грамотное их использование способствует появлению у предприятия рыночных преимуществ, формированию благоприятных перспектив осуществления текущей деятельности и нарастанию рыночной конкурентоспособности.

Источники информационных ресурсов отраслевого блока предопределяют состав и структуру имущества предприятия, соотношение постоянных и переменных затрат при производстве и реализации продукции (выполнении работ, оказании услуг) и в конечном итоге влияют на формирование финансового результата деятельности, прибыльность бизнеса и возможности дальнейшего стратегического развития.

Отдельного и детального внимания в процессе анализа и оценки экономического потенциала требуют информационные данные, характеризующие состояние и использование производственного, трудового и финансового потенциала предприятия.

Анализ производственного потенциала заключается в изучении и оценке состояния материально-технической базы, реализации капитальных вложений, состава и структуры оборотного капитала, снабженческо-сбытовой политики предприятия.

Основным информационным ресурсом в этом случае служат в первую очередь данные бухгалтерской финансовой отчетности, а также данные бухгалтерского управленческого учета, данные снабженческо-сбытовых отделов и экономических служб предприятия.

Информационными источниками анализа трудового потенциала выступают сведения кадрового отдела, раскрывающие количественный и качественный состав коллектива предприятия, текучесть кадров, возрастной состав и уровень образования.

Одним из этапов анализа трудового потенциала служит оценка эффективности системы мотивации и стимулирования, как в целом трудового персонала, так и внутренних структурных филиалов и подразделений, отдельных работников. Составляющей информационной базы при анализе трудового потенциала являются данные о состоянии интеллектуального капитала предприятия и возможностях его развития.

Основным информационным ресурсом анализа и оценки финансового потенциала служит бухгалтерская финансовая отчетность, в частности бухгалтерский баланс.

В пассиве бухгалтерского баланса отражается информация о составе и структуре капитала предприятия, о величине собственных источников финансирования бизнеса и заемных средствах.

Степень финансового потенциала предприятия оценивается на основе анализа динамики показателей стоимость капитала, эффективности его использования в целом и по отдельным составляющим элементам. Состояние финансового потенциала анализируется также путем изучения системы финансовых отношений предприятия, эффективности заключенных финансовых контрактов с тендерами, обоснованности дивидендной, налоговой и инвестиционной политики, рациональности финансовой системы управления предприятием.

Фундаментальной основой информационной базы экономического потенциала предприятия закономерно выступает его бухгалтерская финансовая отчетность. Преимущество данного информационного ресурса обусловлено следующими причинами:

- системность и периодичность формирования бухгалтерских отчетов;
- документальное оформление бухгалтерских записей и возможность проверки информационных данных;
- возможность сравнительного анализа бухгалтерских данных о бизнес-процессах с отраслевыми данными и показателями конкурентов;
- возможность детального анализа состояния и использования производственных ресурсов в динамике, выявления закономерностей и взаимосвязи в составляющих элементах экономического потенциала предприятия.

Бухгалтерская финансовая отчетность предприятия составляется по требованиям российских стандартов учета и отчетности, в составе которых можно выделить Федеральный закон № 402-ФЗ от 06.12.2011 г. «О бухгалтерском учете»; Приказ Министерства финансов РФ № 66н от 02.07.2010 г. «О формах бухгалтерской отчетности организаций»; Положение по бухгалтерскому учету «Бухгалтерская отчетность организации» (ПБУ 4/99).

Бухгалтерская финансовая отчетность является основным информационным результатом, сформированным на счетах бухгалтерского учета за истекший финансовый год и отражающим конечный итог всей хозяйственной деятельности предприятия за год (рис. 2).

Рис. 2. Схема формирования бухгалтерской финансовой отчетности [2]

Предприятие, функционирующее на рынке, в зависимости от своих размеров, отраслевой принадлежности и организационно-правовых форм имеет в своем распоряжении различные ресурсы: имущественные, земельные, трудовые. Совокупность этих ресурсов, вкладываемых

собственниками и заемными инвесторами, направляемых на формирование основного и оборотного капитала с целью генерирования прибыли, и характеризует экономический потенциал предприятия.

Итогом всех усилий предприятия по итогам хозяйственного процесса выступает финансовый результат, который может быть или положительным (прибыль), или отрицательным (убыток). Накопленная абсолютная величина данного результата непосредственно отражается в главной форме финансовой отчетности – в бухгалтерском балансе, а последовательность его расчета и порядок формирования за отдельный период – в Отчете о финансовых результатах.

Таким образом, наличие и возможность использования разнообразной финансовой информации является основным условием эффективности анализа и оценкой экономического потенциала предприятия.

Литература:

6. Бычкова С.М., Бадмаева Д.Г. Бухгалтерский финансовый учет: учеб. пособие / С.М. Бычкова, Д.Г. Бадмаева; под ред. С.М. Бычковой. – М.: Эксмо, 2008. – 528 с.
7. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: учебное пособие / А.И. Алексеева, Ю.В. Васильев, А.В. Малеева, Л.И. Ушвицкий. – М.: КНОРУС, 2007. – 672 с.

ГАРМОНИЗАЦИЯ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В СТРАНАХ ТАМОЖЕННОГО СОЮЗА ПО ОПЛАЧЕННОЙ ВЫРУЧКЕ

С. ШАВЕЛЬ,

Белорусский государственный экономический университет

The paper studies the issues of solvency assessment of industrial organizations of the Customs Union for the balance sheet and on the revenue paid. The comparative characteristic of solvency ratios and methods of their calculation has been carried out. According to the results of the comparative analysis from the scientific and practical points of view the necessity of harmonization of the procedures used for solvency analysis has been grounded.

Развитие интеграционных процессов между хозяйствующими субъектами стран Таможенного союза ставит перед руководителями организации трех стран задачи, связанные прежде всего с налаживанием партнерских торговых отношений и, как следствие, с вопросами оценки финансового состояния партнеров по бизнесу. Закономерной перспективой данных процессов должно стать единство в определении сущности основополагающих экономических понятий и формирования на этой основе состава экономических показателей и методик их расчета.

Платежеспособность, как наиболее важный показатель финансового состояния организации, позволяющий оценить и проанализировать способность предприятия рассчитываться по своим краткосрочным и долгосрочным обязательствам, определяется в странах Таможенного союза по различным методикам. Так, в Республике Беларусь и Республике Казахстан платежеспособность промышленных организаций определяется по бухгалтерскому балансу. В Российской Федерации применяются показатели платежеспособности, рассчитываемые, в том числе, и с использованием оплаченной выручки от реализации.

Платежеспособность промышленных организаций Республики Беларусь определяется в соответствии с методикой, закрепленной постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 12.12.2011 № 1672 «Об определении критериев оценки платежеспособности субъектов хозяйствования» [1] (далее – постановление № 1672) и постановлением Министерства финансов Республики Беларусь, Министерства экономики Республики Беларусь от 27.12.2011 № 140/206 «Об утверждении Инструкции о порядке расчета коэффициентов

платежеспособности и проведения анализа финансового состояния и платежеспособности субъектов хозяйствования» [2], показателями платежеспособности организации: коэффициентом текущей ликвидности, коэффициентом обеспеченности собственными оборотными средствами и коэффициентом обеспеченности финансовых обязательств активами. Как объект анализа платежеспособности организации определяется и коэффициент абсолютной ликвидности.

Коэффициент текущей ликвидности (K_1) характеризует общую обеспеченность организации краткосрочными активами для ведения хозяйственной деятельности, а также своевременного погашения срочных обязательств организации и рассчитывается как отношение краткосрочных активов (КА) к краткосрочным обязательствам (КО).

Коэффициент обеспеченности собственными оборотными средствами (K_2) характеризует наличие у организации собственных оборотных средств, необходимых для ее финансовой устойчивости, и определяется как отношение суммы собственного капитала (СК) и долгосрочных обязательств (ДО) за вычетом долгосрочных активов (ДА) к краткосрочным активам (КА).

Коэффициент обеспеченности финансовых обязательств активами (K_3) характеризует способность организации рассчитаться по своим финансовым обязательствам после реализации активов и определяется как отношение суммы долгосрочных обязательств (ДО) и краткосрочных обязательств (КО) к итогу бухгалтерского баланса (ИБ).

Коэффициент абсолютной ликвидности ($K_{абсл}$) характеризует платежеспособность должника и показывает, какая часть краткосрочных обязательств может быть погашена немедленно в первую очередь денежными средствами и определяется как отношение суммы краткосрочных финансовых вложений (ФВ_к) и денежных средств и их эквивалентов (ДС) к краткосрочным обязательствам (КО).

Устойчивость финансового состояния предприятий Республики Казахстан определяется по коэффициенту текущей ликвидности (CR) и коэффициенту обеспеченности собственными оборотными средствами (OFR) согласно «Правил оценки эффективности управления государственным имуществом» [3].

По коэффициенту текущей ликвидности определяется общая обеспеченность организаций собственными оборотными средствами для ведения хозяйственной деятельности и своевременного погашения срочных обязательств организации.

Коэффициент текущей ликвидности рассчитывается по той же методике, что и в Республике Беларусь, как отношение текущих (оборотных) активов (СА) к текущим (краткосрочным) обязательствам (СЛ) организации.

По коэффициенту обеспеченности собственными оборотными средствами определяется наличие у организации собственных оборотных средств, необходимых для ее финансовой устойчивости.

Коэффициент обеспеченности собственными оборотными средствами рассчитывается как отношение собственных оборотных средств к величине оборотных активов (СА) организации. Размер собственных оборотных средств вычисляется как разность между собственным капиталом (ЕС) и его внеоборотными активами (ФА).

Все рекомендуемые в соответствии с нормативными правовыми актами Республики Беларусь и Республики Казахстан показатели оценки платежеспособности организации рассчитываются по остаткам средств и краткосрочных обязательств, представленных в Бухгалтерском балансе. Данный подход к расчету показателей платежеспособности промышленных организаций имеет ряд недостатков и экономически нецелесообразен. В условиях кризиса ликвидности сложились большие остатки нерезализованной продукции, дебиторской задолженности, товаров отгруженных, но не оплаченных, что привело к увеличению обобщающего показателя платежеспособности (текущей ликвидности) в разы. Как следствие, в составе краткосрочных активов организаций промышленности практически отсутствовали денежные средства, в связи с чем многие хозяйствующие субъекты были вынуждены брать краткосрочные кредиты для расчетов с покупателями и заказчиками, фискальной системой, работниками организации по оплате труда.

Оценка платежеспособности организаций Республики Беларусь определяется путем сравнения фактически рассчитанных коэффициентов с их нормативными значениями,

установленными Постановлением № 1672[1], и составляющими для коэффициента текущей ликвидности (K_1) значения от 1,1 до 1,7 в зависимости от вида осуществляемой деятельности; для коэффициента обеспеченности собственными оборотными средствами (K_2) значения от 0,1 до 0,3 в зависимости от вида осуществляемой деятельности; для коэффициента обеспеченности финансовых обязательств активами (K_3) значение не менее 0,85; для коэффициента абсолютной ликвидности значение не менее 0,2.

В Республике Казахстан неплатежеспособными считаются организации при наличии одного из следующих условий:

- коэффициент текущей ликвидности на конец отчетного периода имеет значение менее 1,5;
- коэффициент обеспеченности собственными оборотными средствами на конец отчетного периода имеет значение менее 0,1.

Вместе с тем, при нормативе коэффициента текущей ликвидности для промышленных организаций Республики Беларусь, находящимся в интервале от 1,1 до 1,7, в зависимости от вида осуществляемой деятельности, этот показатель во многих организациях в 2012 – 2013 годах составлял значение 10 и выше, при одновременном наличии просроченной кредиторской задолженности до 50%. Следовательно, по мере увеличения остатков краткосрочных активов, в первую очередь за счет нереализованной готовой продукции и краткосрочной дебиторской задолженности, показатель платежеспособности увеличивается против норматива в разы. Высокий уровень рассматриваемого показателя ликвидности должен свидетельствовать о платежеспособности организации, что противоречит реальному ее состоянию. Вместе с тем в хорошо работающих промышленных организациях Республики Беларусь коэффициент текущей ликвидности составлял в 2012 – 2013 годах менее единицы. Эти предприятия формировали остатки готовой продукции только под очередную партию отгрузки покупателям, а также не имели просроченной дебиторской и кредиторской задолженности. При этом, исходя из нормативных значений коэффициента текущей ликвидности, они считались неплатежеспособными.

Кроме того, при расчете коэффициента текущей ликвидности в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь и Республики Казахстан не учитывается их взаимосвязь с показателями притока денежных средств в организацию за счет выручки от реализации продукции (работ, услуг). Как показывает анализ их состояния и структуры в 2012 – 2013 годах, наибольший удельный вес в составе краткосрочных активов занимают активы в сфере обращения: дебиторская задолженность, товары отгруженные, запасы готовой продукции. Удельный вес этих краткосрочных активов в составе всех краткосрочных активов за указанный период во многих организациях промышленности достигал 50 – 70%. До поступления в организацию денежных средств от этих активов последние характеризуют только возможность превращения ликвидности в платежеспособность. В действительности произведенная, но нереализованная готовая продукция может быть невостребована, денежные средства от дебиторов могут и не поступить по причине неплатежеспособности покупателей. Это особенно проявилось в условиях мирового финансово-экономического кризиса, как кризиса не только ликвидности, но и перепроизводства и падения потребительского спроса.

В отличие от Республики Беларуси и Республики Казахстан, в учетно-аналитической практике организаций Российской Федерации с 2001 года применялся несколько иной подход к оценке платежеспособности организаций. Так, показатели платежеспособности организации определялись с использованием оплаченной выручки от реализации и суммы краткосрочных обязательств [4]. С этой целью определялась среднемесячная выручка, оплаченная покупателями ($V_{\text{ср.мес.}}$).

С 2011 года, в соответствии с приказом Министерства экономического развития и торговли Российской Федерации от 21.04.2006 № 104 «Об утверждении Методики проведения Федеральной налоговой службой учета и анализа финансового состояния и платежеспособности стратегических предприятий и организаций» (в редакции приказа Министерства экономического развития и торговли Российской Федерации от 13.12.2011 № 730) [5] и постановлением Правительства Российской Федерации от 25.06.2003 № 367 «Об утверждении Правил проведения арбитражным управляющим финансового анализа» [6], с использованием оплаченной выручки от реализации и суммы текущих обязательств определяется такой показатель платежеспособности организации, как степень

платежеспособности по текущим обязательствам. Для анализа платежеспособности также рассчитывается коэффициент текущей ликвидности, коэффициент абсолютной ликвидности и показатель обеспеченности обязательств должника его активами.

Степень платежеспособности по текущим обязательствам ($СП_{то.}$) определяет текущую платежеспособность организации, объемы ее краткосрочных заемных средств и период возможного погашения организацией текущей задолженности перед кредиторами за счет выручки и рассчитывается как отношение суммы краткосрочных обязательств, уменьшенных на величину доходов будущих периодов ($O_{кр.}$), к среднемесячной выручке ($V_{ср.мес.}$), рассчитываемой как отношение выручки, полученной за отчетный период, к количеству месяцев в отчетном периоде.

Коэффициент текущей ликвидности ($K_{тл}$) характеризует обеспеченность организации оборотными средствами для ведения хозяйственной деятельности, а также своевременного погашения обязательств и определяется как отношение суммы оборотных активов (ОА) к сумме краткосрочных обязательств (КО), уменьшенных на величину доходов будущих периодов ($Д_{бп}$).

Коэффициент абсолютной ликвидности ($K_{абсл}$) показывает, какая часть краткосрочных обязательств может быть погашена немедленно и рассчитывается как отношение наиболее ликвидных активов (ДС) к текущим обязательствам (КО).

Показатель обеспеченности обязательств организации ее активами ($П_{ооА}$) характеризует величину активов организации, приходящихся на единицу долга, и определяется как отношение суммы ликвидных (ДС) и скорректированных внеоборотных активов (ВА) к сумме ее обязательств – долгосрочных активов (ДО) и краткосрочных активов (КО).

Рекомендуемый в соответствии с нормативными правовыми актами Российской Федерации показатель степени платежеспособности по текущим обязательствам организации рассчитывается по оплаченной выручке от реализации и суммы краткосрочных обязательств. Предложенную методику можно применить и для оценки платежеспособности организаций Республики Беларусь, используя данные, представляемые в Бухгалтерском балансе и Отчете о прибылях и убытках.

Таким образом, в основу расчета степени платежеспособности по текущим обязательствам в Российской Федерации положен методологический принцип ее формирования по критерию соотношения краткосрочных обязательств и средней ежемесячной выручке от реализации продукции (работ, услуг) по оплате. С учетом того, что выручка по оплате является основным источником поступления денежных средств в организацию, данный подход к определению показателя платежеспособности представляется вполне оправданным. Более того, с методологической точки зрения именно оплаченная выручка характеризует кругооборот средств на последней его стадии. Кроме того, определение платежеспособности организации по выручке во взаимосвязи показателей, отражаемых в формах бухгалтерской отчетности и, в первую очередь, в отчете о прибылях и убытках, отчете об изменении капитала и отчете о движении денежных средств, соответствует принципам оценки финансового состояния по Международным стандартам финансовой отчетности.

Несмотря на преимущества методики оценки платежеспособности организации по выручке, она имеет и ряд недостатков:

- во-первых, в расчетах представлены только остатки краткосрочных обязательств без учета формируемых фондов и резервов из чистой прибыли;
- во-вторых, не учтен фактор обеспечения денежными средствами нераспределенной (чистой) прибыли, остатки которой в балансе многих организаций значительны, но по причине необеспеченности денежными средствами не представляется возможным ее использование;
- в-третьих, при таком подходе к оценке платежеспособности учтен приток экономических выгод только по текущей деятельности и не принимается в расчет приток или отток экономической выгоды от инвестиционной и финансовой деятельности предприятия;
- в-четвертых, по своей сути методика оценки платежеспособности в Российской Федерации позволяет определить не показатель платежеспособности организации, а удельный вес краткосрочных обязательств в среднемесячной выручке. Показатель же платежеспособности должен своевременно информировать об обеспеченности

денежными средствами долгосрочных и краткосрочных обязательств, а также затрат на приобретение производственных запасов.

В странах Таможенного союза при оценке платежеспособности необходимо обеспечить гармонизацию состава показателей и методики их расчета. Наиболее приемлемым показателем является показатель выручки реализации по оплате (отношение выручки реализации по оплате к сумме краткосрочных и долгосрочных обязательств организации). Такой подход позволит использовать имеющуюся информацию синтетических счетов и данных бухгалтерской и статистической отчетности и, соответственно, обеспечит сопоставимость показателей платежеспособности трех стран.

Список использованных источников:

1. Об определении критериев оценки платежеспособности субъектов хозяйствования: Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 12.12.2011, № 1672 // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – 2011. – Режим доступа: [http://www.pravo.by/pdf/2011-140/2011-140\(036-048\).pdf](http://www.pravo.by/pdf/2011-140/2011-140(036-048).pdf). – Дата доступа: 05.02.2014.
2. Об утверждении Инструкции о порядке расчета коэффициентов платежеспособности и проведения анализа финансового состояния и платежеспособности субъектов хозяйствования: Постановление Министерства финансов Республики Беларусь и Министерства экономики Республики Беларусь от 27.12.2011, № 140/206 // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – 2012. – Режим доступа: [http://www.pravo.by/pdf/2012-19/2012-19\(033-048\).pdf](http://www.pravo.by/pdf/2012-19/2012-19(033-048).pdf). – Дата доступа: 05.02.2014.
3. Об утверждении Правил оценки эффективности управления государственным имуществом: Постановление Правительства Республики Казахстан от 05.09.2013, № 931 // Информационная система «Параграф», Республика Казахстан [Электронный ресурс]. – 2013. – Режим доступа: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31443547. – Дата доступа: 07.02.2014.
4. Методические указания по проведению анализа финансового состояния организаций: Приказ Федеральной службы России по финансовому оздоровлению и банкротству от 23.01.2001 № 16 [Электронный ресурс]. – 2013. – Режим доступа: <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=16208>. – Дата доступа: 07.02.2014.
5. Об утверждении Методики проведения Федеральной налоговой службой учета и анализа финансового состояния и платежеспособности стратегических предприятий и организаций: Приказ Минэкономразвития Российской Федерации от 21.04.2006, № 104 (в редакции приказа Минэкономразвития Российской Федерации от 13.12.2011 № 730) // правовой сайт компании «КонсультантПлюс» [Электронный ресурс]. – 2012. – Режим доступа: <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=127326>. – Дата доступа: 10.02.2014.
6. Об утверждении Правил проведения арбитражным управляющим финансового анализа: Постановление Правительства Российской Федерации от 25.06.2003, № 367 // правовой сайт компании «КонсультантПлюс» [Электронный ресурс]. – 2003. – Режим доступа: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_42901/#p26. – Дата доступа: 10.02.2014.

ASPECTE PROBLEMATICE PRIVIND CONTABILITATEA STOCURILOR CONFORM SNC

Lilia ANDREEV, lec. sup., ASEM

Inventory is one of the most important assets in a company's statement of financial position. It also affects the statement of the profit or loss, having a direct impact on gross profit. National Accounting Standards gives the following important definitions: Inventories are assets held for sale in the ordinary course of business, at the same time it includes assets in the process of production for such sale or assets in the form of materials or supplies to be consumed in the production process or in the rendering service. They can include any of following:

- *Goods purchased and held for resale, eg goods held for sale by retailer, or land and buildings held for sale;*
- *Finished goods produced;*
- *Work in progress being produced;*
- *Materials and supplies awaiting use in the production process (raw materials).*

In the next article, author approaches some problematic aspects of the inventories according to the national accounting standards.

Conform SNC stocurile sunt active circulante deținute pentru a fi vândute pe parcursul desfășurării normale a activității, cum sunt cele în curs de execuție, sub forma de materii prime, materiale și alte consumabile ce urmează a fi folosite în procesul de producție sau cum sunt cele pentru prestarea de servicii. În cazul prestării de servicii, stocurile includ costul serviciilor pentru care întreprinderea nu a recunoscut încă venitul aferent (de exemplu, în activitățile în curs de execuție desfășurate de auditori, arhitecți și avocați).

În componența stocurilor se includ:

- materii prime și materiale de bază;
- materiale consumabile;
- obiectele de mică valoare și scurtă durată (OMVSD);
- producția în curs de execuție;
- produsele;
- semifabricatele;
- produsele finite;
- produse secundare;
- mărfurile;
- ambalajele.

SNC "Stocuri" dă indicații în ceea ce privește normele de bază cu privire la modul de determinare a costului stocurilor la intrarea lor în patrimoniul entității ce urmează a fi reflectat în bilanț, precum și de recunoaștere ulterioară ca o cheltuială, incluzând orice reducere a valorii contabile la valoarea realizabilă netă. Aceste reguli nu se aplică stocurilor de animale vii, produselor agricole și forestiere, minereurilor în cazul în care acestea sunt evaluate la valoarea realizabilă netă (conform practicii în domeniu).

Stocurile se recunosc ca active circulante, în urma respectării următoarelor condiții:

- sunt controlate de entitate, adică se află în proprietatea sa;
- în urma utilizării (vânzării) acestor stocuri se așteaptă obținerea unor beneficii economice pentru întreprindere;
- sunt destinate utilizării în ciclul normal de producție, prestări servicii, sau sunt destinate vânzării;
- valoarea lor poate fi determinată la un cost credibil.

Tratamentul contabil ține cont, în primul rând, de faptul că stocurile trebuie evaluate la valoarea cea mai mică dintre cost și valoarea realizabilă netă, în concordanță cu principiul prudenței.

Valoarea realizabilă netă este definită ca fiind prețul de vânzare estimat ce ar putea fi obținut pe parcursul desfășurării normale a activității, mai puțin costurile estimate pentru finalizarea bunului și a costurilor necesare vânzării. Costurile de vânzare trebuie să includă toate costurile directe identificabile, cum ar fi cele de transport, comisioanele agenților de vânzări etc.

La intrare, stocurile recunoscute, se evaluează la **cost de intrare** care se determină în funcție de calea de dobândire a stocurilor care poate fi:

- achiziționarea;
- fabricarea;
- intrarea ca aport în capitalul social;
- primirea ca donație;
- primirea în urma ieșirii activelor imobilizate și al OMVSD;
- intrarea sub formă de deșeuri recuperabile etc.

Costul bunurilor cuprinde toate costurile aferente achiziției și prelucrării, precum și alte costuri suportate pentru a aduce stocurile în formă și la locul de păstrare sau utilizare:

- costuri aferente achiziției, cum ar fi prețul de achiziție și taxele de import;
- costuri aferente cheltuielilor de transport, încărcare, descărcare și depozitarea lor;
- costuri aferente prelucrării, și anume: manopera directă, costuri aferente regiei de producție.
- alte costuri, cum ar fi de asigurare, de îndatorare etc.

Pentru măsurarea costului stocurilor la ieșirea lor pot fi utilizate următoarele metode:

- metoda identificării specifice;
- metoda costului mediu ponderat;
- FIFO (primul stoc intrat – primul ieșit);

În comparație cu SNC 2 “Contabilitatea stocurilor” vechi, SNC “Stocuri” nu mai conține metoda LIFO (ultimul stoc intrat primul ieșit), deoarece această metodă este interzisă de mai mulți ani de SIC.

Metoda LIFO poate fi avantajoasă pentru utilizare în perioadele de creștere a prețurilor, pentru ca reduce efectele profiturilor ce rezulta din corelarea costurilor din perioadele anterioare cu prețurile actuale de vânzare. Utilizarea metodei LIFO în astfel de condiții putem avea ca rezultat o dezcoordonanță a costurilor curente cu veniturile curente în Raportul de profit și pierdere. Pe când în Bilanț stocurile sunt raportate la costurile perioadei anterioare, ce ar putea fi mai puțin relevante pentru perioada curentă, distorsionând, prin urmare, rezultatele financiare. În anumite cazuri, aplicarea metodei LIFO poate prezenta probleme serioase în procesul de producție, de exemplu atunci când sunt introduse materiale noi pentru înlocuirea altor materiale din produs, sau când au loc lichidări de stoc substanțiale ca rezultat al vânzării unui obiect sau filiale.

După părerea autorului, deoarece actual ne aflăm într-o perioadă de creștere permanentă a prețurilor, metoda LIFO poate fi folosită pentru anumite tipuri de stocuri sau linii de producție și în special la evaluarea produselor stocate pentru vânzare la întreprinderile de producție.

Un alt aspect problematic la contabilitatea ieșirii stocurilor conform SNC “Stocuri” este calculul și reflectarea uzurii OMVSD.

OMVSD sunt definite de SNC “Stocuri” ca bunuri valoarea unitară a cărora nu depășește plafonul stabilit de legislație, sau pragul de semnificație prevăzut în politicile contabile, indiferent de durata de serviciu sau cu o durată de serviciu nu mai mare de un an, indiferent de valoarea lor unitară.

Conform acestui Standard, transmiterea în exploatare a OMVSD cu valoarea unitară ce depășește 1/6 din plafonul stabilit de legislație se decontează la costuri sau cheltuieli curente prin calcularea uzurii. Uzura OMVSD se calculează în mărime de 50% din valoarea obiectelor la transmiterea acestora în exploatare și 50% la ieșirea (casarea) acestora.

Prima problemă, care apare în fața contabilului practician este întrebarea, care este acel plafon stabilit de legislație estimat în lei pentru valoarea unitară a OMVSD. Cel mai probabil este, că această valoare este egală cu 6 000 lei și corespunde cu valoarea unitară al mijloacelor fixe stabilite în scopuri fiscale de Codul fiscal al RM. Dar, până în prezent acest plafon nu este concretizat pentru OMVSD nici de un act legislativ.

După părerea unor specialiști OMVSD cu valoarea unitară mai mică de 1000 lei, care vor fi reflectate la punerea lor în exploatare la costuri sau cheltuielile perioadei, conform prevederilor SNC, nu vor permite evidența corectă a acestora în contabilitatea financiară. Unele din aceste obiecte pot fi utilizate în activitatea întreprinderii ani de zile, pe când în evidența contabilă n-o să mai existe.

O altă problemă ce ține de evidența OMVSD apare la calculul și reflectarea uzurii pentru obiectele cu valoarea unitară ce depășește 1/6 din plafonul stabilit de legislație. Anterior am menționat că SNC prevede calculul și reflectarea uzurii OMVSD de două ori, o dată la transmiterea lor în exploatare și apoi la casarea lor, în părți egale. Acest fapt poate majora considerabil cheltuielile și costurile, mai ales la întreprinderile nou create, ceea ce va duce la încălcarea principiului concordanței,

la momentul obținerii veniturilor în activitatea întreprinderii.

La părerea autorului aceste momente ar trebui revăzute și completate în SNC "Stocuri", pentru a evita următoarele neînțelegeri la contabilizarea stocurilor în contabilitatea financiară.

Bibliografie:

I. Acte legislative și normative

1. *Legea contabilității a Republicii Moldova* nr.113-XVI din 27 aprilie 2007. - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.90-93, 2007.
2. Standardul Național de Contabilitate "*Stocuri*". - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 233-237, 2013.

II. Manuale, monografii, cărți, broșuri

1. Т.Гриник. *Об износе МБП по новым стандартам бухгалтерско учета*. - журнал "Contabilitate și audit", № 11; 2013.

APRECIERI COMPARATIVE PRIVIND DEPRECIEREA ACTIVELOR IMOBILIZATE CONFORM REGLEMENTĂRIILOR CONTABILE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

Andrei APOSTU, drd., ASEM

In is article are presented the similarities and the differences between the rules concerning the impairment of assets, that are stipulated in national and international accounting standarts. In particular, in this research are examined the issues concerning the terminology used to define the impairment of assets, the requirements for identifying an asset that may be impaired and the phases of impairment test.

Entitățile procură și utilizează active cu scopul obținerii avantajelor economice viitoare, iar evaluarea inițială a acestor avantaje, în cele mai dese cazuri, are loc la costul de achiziție sau de producție a activelor procurate sau create. Activele imobilizate, spre deosebire de stocuri, își consumă avantajele treptat, pe măsura calculării amortizării. La un moment dat, se poate constata că avantajele economice asociate unui activ sunt mai mici decât cele estimate inițial. În acest caz, entitatea nu mai poate prezenta în bilanț activele sale la costul de intrare diminuat doar cu suma amortizării, ci trebuie să țină cont și de pierderea din depreciere.

Conform DEX deprecierea semnifică faptul de a deprecia; nesocotire a valorii; devalorizare; scăderea puterii de cumpărare a unei monede; a deprecia înseamnă a aprecia un bun sub valoarea sa reală, a minimiza valoarea lui; a-și micșora, a-și pierde valoarea sau calitatea, a se degrada, a se devaloriza [2, p.292].

Noțiunea „deprecierea activelor” a fost introdusă pentru prima dată în reglementările contabile din Republica Moldova la 1 ianuarie 2014, odată cu punerea în aplicare a noilor Standarde Naționale de Contabilitate (SNC) și Planului general de conturi contabile [3, p. 3-6]. În componența noilor SNC se regăsește un standard separat, denumit „Deprecierea activelor”, care nu are analog în nomenclatorul SNC, aplicate în perioada anilor 1998–2013. Elaborarea acestui SNC a fost determinată de necesitatea armonizării cadrului normativ contabil național cu reglementările contabile internaționale în contextul integrării europene a Republicii Moldova.

Drept bază pentru elaborarea SNC „Deprecierea activelor” au servit prevederile Directivelor Uniunii Europene și Standardul Internațional de Contabilitate 36 „Deprecierea activelor” (în continuare – IAS 36).

La contabilizarea deprecierei apar un șir de probleme, principalele din care se referă la:

- terminologia utilizată pentru definirea deprecierei activelor;
- identificarea indicilor deprecierei;
- etapele testului de depreciere.

Scopul prezentului articol este examinarea modului cum sunt abordate problemele menționate în reglementările contabile naționale și internaționale, precum și identificarea asemănărilor și deosebirilor dintre acestea.

Deși SNC „Deprecierea activelor” și IAS 36 conțin noțiuni similare referitoare la deprecierea activelor, o analiză mai detaliată a lor permite scoaterea în evidență a unor deosebiri în ceea ce privește terminologia și procedurile utilizate pentru determinarea pierderilor din deprecierea activelor care sunt sintetizate în tabelul 1.

Tabelul 1

**Compararea conținutului noțiunilor de bază utilizate
în SNC „Deprecierea activelor” și IAS 36**

Definirea noțiunii conform	
SNC „Deprecierea activelor”	IAS 36
<i>Pierdere din depreciere</i> – diferența cu care valoarea contabilă depășește valoarea justă minus costurile de vânzare a unui activ sau a unui grup de active	<i>Pierdere din depreciere</i> – valoarea cu care valoarea contabilă a unui activ sau a unei unități generatoare de numerar depășește valoarea sa recuperabilă
<i>Valoare contabilă</i> – valoarea cu care un activ este recunoscut în bilanț după deducerea amortizării și pierderilor din depreciere	<i>Valoarea contabilă</i> – valoarea la care un activ este recunoscut după ce se deduc deprecierea (amortizarea) cumulată și pierderile cumulate din depreciere
<i>Valoare justă minus costurile de vânzare</i> – suma care poate fi obținută din vânzarea unui activ sau a unui grup de active, în cadrul unei tranzacții desfășurate în condiții normale între părți interesate, independente și informate, diminuată cu costurile estimate de vânzare	<i>Valoarea justă minus costurile generate de vânzare</i> – valoarea care poate fi obținută din vânzarea unui activ sau a unei unități generatoare de numerar, în cadrul unei tranzacții desfășurate în condiții obiective între părți interesate și aflate în cunoștință de cauză, minus costurile asociate cedării
Nu are analog	<i>Valoare recuperabilă</i> a unui activ sau a unei unități generatoare de numerar – cea mai mare valoare dintre valoarea sa justă minus costurile generate de vânzare și valoarea sa de utilizare
Nu are analog	<i>Valoare de utilizare</i> – valoarea actualizată a fluxurilor de trezorerie viitoare preconizate să se obțină de la un activ sau de la o unitate generatoare de numerar
<i>Grup de active</i> – cel mai mic ansamblu de active ce include activul examinat, a cărui valoare justă minus costurile de vânzare poate fi evaluată	<i>Unitate generatoare de numerar</i> – cel mai mic grup identificabil de active care generează intrări de numerar independente într-o mare măsură de intrările de numerar generate de alte active sau grupuri de active.
<i>Activ individual</i> – activ pentru care poate fi determinată în mod separat valoarea justă minus costurile de vânzare	Nu are analog
<i>Costuri de vânzare</i> – costuri suplimentare atribuibile direct vânzării unui activ sau unui grup de active (de exemplu, costurile serviciilor juridice, de evaluare, taxele poștale)	<i>Costuri asociate cedării</i> – costuri marginale care pot fi atribuite direct cedării unui activ sau unei unități generatoare de numerar, exclusiv costurile de finanțare și cheltuiala cu impozitul pe profit
<i>Piață activă</i> – piața care îndeplinește simultan următoarele condiții: a) activele comercializate pe piața respectivă sunt omogene; b) cumpărătorii și vânzătorii interesați pot fi găsiți în orice moment; și c) prețurile sunt accesibile publicului.	<i>Piață activă</i> – piața în cadrul căreia sunt îndeplinite toate condițiile prezentate mai jos: a) elementele tranzacționate pe piața în cauză sunt omogene; b) în mod normal, pot fi găsiți cumpărători și vânzători interesați în orice moment; și c) prețurile sunt accesibile publicului.

Sursa: elaborat de autor în baza SNC „Deprecierea activelor” și IAS 36 [3 ; 4].

În urma comparării efectuate concluzionăm că reglementările contabile naționale și internaționale prevăd modalități diferite de determinare a mărimii pierderii din deprecierea activelor. Astfel, conform SNC „Deprecierea activelor” mărimea deprecierei se determină prin compararea valorii contabile a unui activ cu valoarea lui justă minus costurile de vânzare. În caz când valoarea contabilă este mai mare, activul urmează a fi depreciat. Potrivit prevederilor IAS 36 pierderea din deprecierea activelor este calculată prin compararea valorii contabile a unui activ cu valoarea lui recuperabilă, care reprezintă suma cea mai mare dintre valoarea sa justă minus costurile generate de vânzare și valoarea sa de utilizare. Prin urmare, la evaluarea pierderii din depreciere conform reglementărilor contabile naționale nu se ia în calcul valoarea de utilizare a activului.

SNC „Deprecierea activelor” nu prevede aplicarea valorii de utilizare, deoarece determinarea acesteia presupune actualizarea fluxurilor viitoare de numerar, procedeu care nu se utilizează în sistemul contabil din Republica Moldova. Constatăm anumite divergențe între prevederile SNC „Deprecierea activelor”, care au fost admise cu scopul simplificării procedurii de determinare a mărimii pierderii din deprecierea activelor de către entitățile din Republica Moldova. În același timp, potrivit prevederilor p. 9 din Recomandările metodice privind tranziția la noile Standarde Naționale de Contabilitate [5, p. 68] în cazul aplicării metodelor alternative de recunoaștere și evaluare a elementelor contabile politicile contabile se selectează în conformitate cu prevederile IFRS corespunzătoare. Prin urmare, entitatea are dreptul să aplice modelul prevăzut de IAS 36 pentru determinarea pierderii din depreciere prin specificarea lui în politicile sale contabile.

Orice pierdere din depreciere trebuie, mai întâi de toate, să fie identificată în timp. În acest scop atât SNC „Deprecierea activelor”, cât și IAS 36 prevăd ca testul de depreciere să fie efectuat la sfârșitul perioadei de gestiune pentru acele active pentru care există indicii ai deprecierei. Determinarea pierderilor din depreciere trebuie să aibă loc până la întocmirea situațiilor financiare, deoarece ele trebuie să ofere informații relevante și credibile utilizatorilor interesați de informația financiar-contabilă. Neefectuarea testului de depreciere ar putea conduce la încălcarea principiului prudenței, datorită faptului că activele vor fi prezentate în situațiile financiare la o valoare supraevaluată, adică la o valoare care depășește valoarea reală a acestora.

În funcție de sursa de informație, potrivit prevederilor SNC „Deprecierea activelor”, indicii privind deprecierea pot fi: externi (diminuarea semnificativă a valorii de piață a activelor, modificări negative în mediul tehnologic, economic sau legal care afectează entitatea, producerea calamităților și altor evenimente excepționale, alți indicii identificați de entitate) și interni (existența dovezilor referitoare la învechirea sau deteriorarea fizică a unui activ, modificări semnificative, cu efect negativ asupra entității, privind durata și modul de utilizare a activului, alți indicii care reflectă faptul că beneficiile economice generate de un activ vor fi mai mici decât cele scontate).

Suplimentar la indicii deprecierei activelor menționați mai sus IAS 36 stipulează în calitate de indicii externi următoarele circumstanțe:

- a) ratele dobânzilor pe piață sau alte rate de piață ale rentabilității investițiilor au crescut în timpul perioadei, fiind probabil ca aceste creșteri să afecteze rata de actualizare utilizată la calculul valorii de utilizare a unui activ și să ducă la scăderea valorii recuperabile a activului în mod semnificativ;
- b) valoarea contabilă a activelor nete ale entității este superioară capitalizării sale de piață.

Pe lângă aceasta, potrivit IAS 36 entitatea poate identifica și alți indicii conform cărora un activ ar putea fi depreciat. Așadar, putem afirma că identificarea activelor care urmează a fi depreciate trebuie să se efectueze în baza raționamentului profesional. Totuși, decizia finală privind deprecierea activelor se aprobă de conducerea entității în baza surselor externe și interne de informații prezentate (de exemplu, buletine bursiere, acte normative, rapoarte interne, prognoze proprii, documente ce confirmă evenimentul excepțional).

SNC „Deprecierea activelor” stabilește cerința de testare pentru depreciere, indiferent dacă există sau nu un indice al deprecierei, pentru următoarele active:

- 1) imobilizările necorporale cu durată de funcționare utilă nelimitată sau imobilizare necorporală care nu este disponibilă pentru utilizare;
- 2) fondul comercial rezultat dintr-o combinație de întreprinderi.

Cerința testării anuale pentru depreciere a activelor menționate este legată de faptul, că capacitatea unor asemenea active de a genera beneficii economice viitoare, în vederea recuperării valorii lor contabile, nu poate fi stabilită cu un grad înalt de certitudine. Prevederi similare se conțin și în IAS 36.

În baza prevederilor SNC „Deprecierea activelor” și IAS 36 pot fi delimitate următoarele etape ale testului de depreciere:

- 1) identificarea indicilor deprecierei activelor;
- 2) determinarea valorii recuperabile (în cazul aplicării IAS 36) sau valorii juste minus costurile de vânzare (în cazul aplicării SNC „Deprecierea activelor”);
- 3) compararea valorii contabile cu valoarea recuperabilă sau cu valoarea justă minus costurile de vânzare;
- 4) reflectarea în contabilitate a pierderilor din depreciere.

IAS 36 stabilește că valoarea recuperabilă trebuie determinată pe fiecare activ individual. Însă, atunci când valoarea recuperabilă a activului individual nu poate fi determinată, entitatea trebuie să determine valoarea recuperabilă a unității generatoare de numerar (în continuare – UGT) căreia îi aparține activul. De regulă, acest lucru are loc din cauză că activul poate genera beneficii economice doar în combinație cu alte active. Identificarea UGT căreia îi aparține activul individual se realizează în baza raționamentului profesional, în mod consecvent, de la o perioadă de gestiune la alta, pentru același activ sau aceleași tipuri de active, în afară de cazurile în care se justifică o modificare. Valoarea recuperabilă a UGT se determină în același mod ca și valoarea recuperabilă a activului individual. Pierderea din depreciere aferentă UGT se repartizează pentru a reduce valoarea contabilă a activelor incluse în UGT în următoarea ordine:

- a) prin reducerea valorii contabile a fondului comercial, dacă acesta există; și
- b) prin repartizarea sumei rămase între celelalte active proporțional ponderii valorii contabile a fiecărui activ.

De menționat că, indiferent de standardele de contabilitate pe care le aplică entitatea, conform art. 24. alin. (18) din Codul fiscal pierderile din depreciere nu se permit spre deducere în scopuri fiscale [1, p. 16].

În concluzie putem afirma că, obiectivul principal atât al IAS 36, cât și SNC „Deprecierea activelor” este de a stabili procedurile pe care o entitate trebuie să le aplice pentru a se asigura că activele sale nu sunt înregistrate la o valoare mai mare decât valoarea recuperabilă. În acest sens, trebuie identificate modificările valorii activului care au loc după recunoașterea inițială a acestuia, în cazul în care astfel de modificări conduc la diminuarea valorii activului respectiv.

Bibliografie:

1. Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997. În: revista „Contabilitate și audit”, 2014, nr. 1, 323 p.
2. DEX. Dicționarul explicativ al limbii române. Univers enciclopedic, gold. București, 2012, 1230 p.
3. Acte normative în domeniul contabilității. În: „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”, ediție specială, Chișinău, 2013, 652 p.
4. Standardele Internaționale de Raportare Financiară – IFRS, www.minfin.md.
5. Recomandările metodice privind tranziția la noile Standarde Naționale de Contabilitate, aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova nr. 166 din 28 noiembrie 2013. În: „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” nr. 291-296 din 13 decembrie 2013, 152 p.

ETAPELE DE FORMARE A INFORMAȚIEI PRIVIND REZULTATELE FINANCIARE ÎN CADRUL ENTITĂȚILOR DE TELECOMUNICAȚII

Galina BĂDICU, drd., lect. sup., ASEM
Svetlana MIHAILA, dr. ec., lect. sup., ASEM

Study on the accounting of financial results suggests the existence of log and actions for collecting information, actions that allow tracking, registration, verification and control of expenditure and revenue. The sequence of storage information and financial results within the telecommunications entities consists of studying the instructions, regulations, normative acts; preparation and processing of primary documents; organization of analytical and synthetic records;

the closing of the year of discharge. Providing in any period of accounting information relating to the financial results it generates useful information of financial management and accounting.

Informațiile contabile privind veniturile și cheltuielile la calcularea rezultatelor financiare sunt importante în procesul decizional, totodată, asigură certitudinea necesară pentru elaborarea de prognoze și direcții de dezvoltare. Furnizarea informațiilor contabile aferente rezultatelor financiare generează informații utile managementului financiar-contabil, în orice perioadă. Pe baza informațiilor conținute în conturile contabile, la nivelul fiecărei entități se elaborează situații financiare, ca sinteză a tuturor modificărilor de natură patrimonială și financiară regăsite la nivelul unei perioade de gestiune. Astfel, între informațiile acumulate privind rezultatele financiare în conturi se formează o interconexiune cu situațiile financiare. Această relație stabilește legături între indicatorii de rezultate și între elementele situațiilor financiare, care apar în rezultatul unor acțiuni de consemnare și culegere a informațiilor, precum și de calculare a indicatorilor. Astfel, legătura dintre situațiile financiare constă în prezentarea unuia și aceluiași element - profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune. Totodată, elementele bilanțului caracterizate prin rezultate pot fi afectate de unele estimări contabile, erori contabile, evenimente ulterioare. Interconexiunea informației privind rezultatele financiare ale entității cu indicatorii situațiilor financiare la momentul actual se prezintă în figura 1.

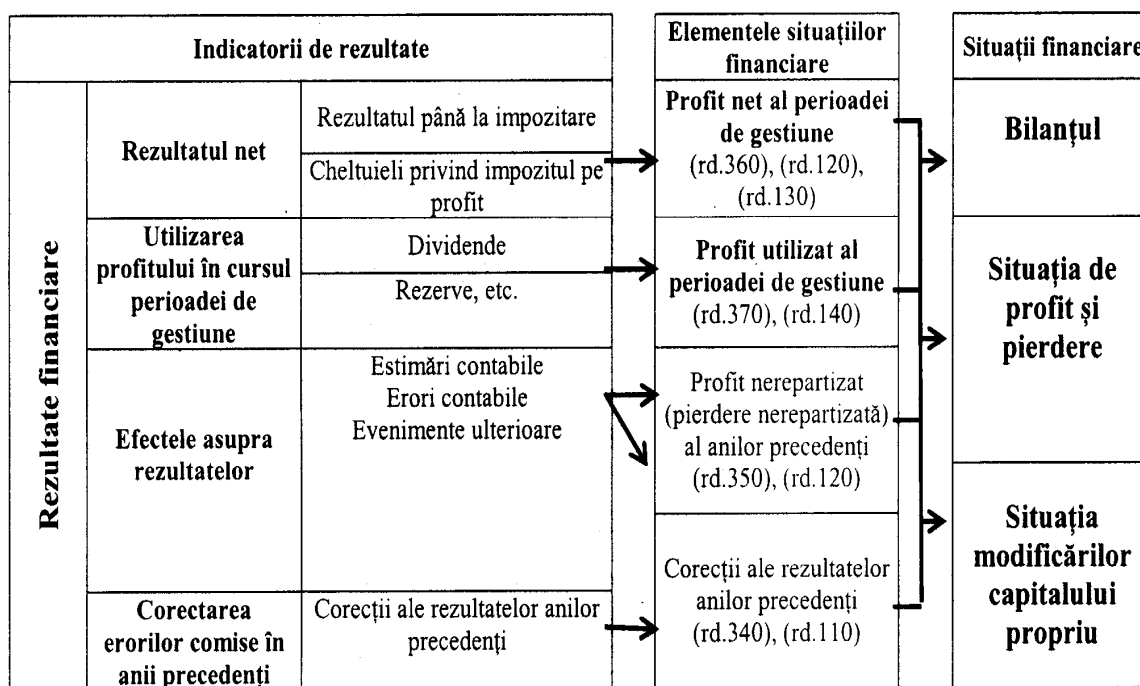

Figura 1. Interconexiunea informației privind rezultatele activității cu indicatorii situațiilor financiare

Sursa: elaborat de autori

Studiul privind contabilitatea rezultatelor financiare, denotă existența unor acțiuni de consemnare și de culegere a informațiilor, acțiuni ce permit urmărirea, înregistrarea, verificarea și controlul cheltuielilor și veniturilor. Cercetând consecutivitatea apariției și stocării informației privind rezultatele financiare în cadrul entităților de telecomunicații, autorii au constatat următoarele etape de formare (acumulare) a informației:

Prima etapă. Studiarea instrucțiunilor, regulamentelor, actelor normative privind contabilitatea cheltuielile, veniturile și rezultatele financiare. Investigarea ne permite să constatăm că, pentru derularea lucrărilor contabile aferente rezultatelor financiare este necesar de studiat și analizat totalitatea instrucțiunilor, regulamentelor, actelor normative aferente contabilității în

telecomunicații. Astfel, utilitatea și relevanța informațiilor privind rezultatele financiare în sectorul de telecomunicații depind de metodele de evidență și tratamentele contabile, stabilite în politicile contabile, de asemenea pot fi influențate de efectele politicilor contabile, modificărilor ale estimărilor contabile, erorilor și evenimentelor ulterioare. *Din aceste considerente, pentru a determina corect rezultatele financiare și a cunoaște modul de formare al acestora, este necesar de a elabora un compartiment în cadrul politicilor contabile în care să fie indicat, totalitatea principiilor de recunoaștere și constatare a veniturilor, cheltuielilor și rezultatelor financiare. De asemenea, regulile și practicile specifice aplicate de entitate la ținerea contabilității rezultatelor financiare și întocmirea situațiilor financiare.* Astfel, problema dată, reiese din motive practice și din nevoia de a fixa circumstanțele în care se desfășoară anumite operațiuni care au impact asupra rezultatelor financiare. Menționăm acest fapt, deoarece operatorii de telecomunicații propun diverse servicii multipay. Pentru recunoașterea corectă a venitului este necesar după posibilitate de determinat venitul fiecărui component al pachetului de servicii. De asemenea este necesar de determinat care din componente pot fi evidențiate separat și care nu, deoarece pentru diferite componente ale pachetului, venitul se recunoaște de obicei în perioade diferite. Din aceste considerente autorii consideră că, variabilitatea serviciilor impune operatorii de a elabora individual structura serviciilor prestate, respectând criteriile specifice existente în telecomunicații, de a organiza evidența analitică a veniturilor și cheltuielilor, de a elabora un plan de tarificare corect justificat.

Etapă a doua. Întocmirea și prelucrarea documentelor primare aferente contabilității veniturilor și cheltuielilor. Veniturile și cheltuielile în sectorul de telecomunicații se contabilizează în baza facturilor (emise de către operatori și primite de la furnizori). Este de remarcat că o problemă a contabilității privind determinarea rezultatelor financiare în telecomunicații ține de recunoașterea cheltuielilor și veniturilor. Caracteristic este faptul că prestarea serviciilor are loc unui număr impunător de utilizatori, care din punct de vedere al înregistrării în contabilitate este imposibil de evidențiat și evaluat. Astfel, pentru facturarea abonaților serviciilor de telefonie fixă, mobilă și serviciilor Internet, precum și al realizării funcției de tarificare, de păstrare și arhivare a datelor se utilizează un sistem de Informare și Billing. Sistemul este un complex de facturare software-hardware care oferă acces, evidență și restricții în utilizarea serviciilor de telecomunicații. Funcțiile sistemului de Billing se grupează în trei compartimente: *servicii decontare, servicii informaționale și servicii financiare.* La primul compartiment se referă: constatarea consumului de servicii pe fiecare abonat, partener de afaceri (minute, secunde, unități SMS, Mbps, GB), evaluarea serviciilor, calcularea sumelor datorate de către abonați, emiterea facturii de plată, asigurarea livrării facturilor sau înștiințarea abonaților privind conturile de plată. *Serviciul de informații* are funcțiile de a asigura cu cele mai reale în timp informații despre abonați, despre produse și servicii, inclusiv taxele, restricțiile, combinațiile posibile de servicii, precum și configurare informațiilor despre sistemul de facturare ca un tot întreg. *Serviciul financiar* se caracterizează prin procesarea plăților, verificarea apariției și achitării creanțelor, prelucrarea datelor privind impozitarea.

Pentru ca operatorii de rețele de telefonie mobilă să poată furniza servicii în diferite rețele și în diferite țări, ei încheie *Acorduri de interconectare* și *Acorduri reciproce de roaming*.

Serviciile de interconectare sunt furnizate din apeluri și alte volume de trafic originate în rețele locale ale operatorilor de telefonie mobilă și ale altor operatori de telefonie fixă naționali, dar care utilizează o anumită rețea. În aceste condiții, entitatea separat nu poate presta serviciile, ea mai îndeplinește și anumite funcții operaționale la etapele specifice (servicii de acces, intrare, tranzit) a procesului tehnologic. Din acest punct de vedere, în contabilitate apare necesitatea evidenței serviciilor reciproce pentru serviciile livrate aferente resurselor utilizate de rețea și pentru traficul de date. **Fiecare operator măsoară propriul trafic de intrare (Incoming) și cel de ieșire (Outgoing) pentru fiecare serviciu în parte întocmind un Raport privind traficul măsurat. Rapoartele includ numărul real de minute, respectiv SMS, măsurat pentru traficul de intrare și cel de ieșire, precum și calculul sumelor ce urmează a fi facturate aferente lunii calendaristice expirate și detaliat pentru fiecare serviciu în parte. Acest trafic servește ca bază pentru reconcilierea datelor și facturarea serviciilor de interconectare.** Facturarea serviciilor de interconectare se efectuează după întocmirea *actului de verificare*. În unele cazuri pot să apară divergențe, însă marja de eroare constituie aproximativ 3%.

Serviciile de roaming sunt furnizate prin intermediul rețelei unui operator din țara vizitată, care va percepe un tarif furnizorului ale căror servicii le utilizează în țara de origine. Pentru schimbul de

informații aferente roaming-ului, operatorii utilizează anumite standarde internaționale de roaming. Particularitatea serviciilor de roaming internațional constă în aceea că, serviciile pot fi acordate atât abonaților operatorilor din RM în afară țării, cât și abonaților operatorilor internaționali pe teritoriul RM. Autorii au cercetat specificul serviciilor de roaming și au constatat că: *pentru acordarea acestora este necesar de acces la rețelele internaționale; serviciul trebuie activat; există anumite modalități de tarificare.*

Etapa a treia. Organizarea evidenței analitice și sintetice a cheltuielilor, veniturilor și rezultatelor financiare și întocmirea registrelor corespunzătoare. Investigațiile denotă că, utilizarea programelor performante de contabilitate permit organizarea evidenței analitice și sintetice a veniturilor și cheltuielilor, numai că problema constă în faptul că nu este posibil respectarea concordanței veniturilor cu cheltuielile. Dacă detalierea veniturilor pe tipuri de servicii și abonați este posibilă, atunci pentru cheltuieli după acest criteriu este imposibilă. Această nerespectare reiese din servicii diverse de interconectare, numărul foarte mare de abonați, care concomitent pot profita de mai multe servicii (telefonie, Internet, mesaje sau televiziune digitală, telefonie etc.), respectiv din complexitatea costurilor care se acumulează la nivelul elementelor de rețea, ulterior la nivelul rețelelor de acces și pe servicii în cadrul rețelelor.

În baza cercetărilor problemei enunțate s-a constatat următoarele tipuri de venituri aferente vânzărilor în telecomunicații:

- **Venituri din vânzarea mărfurilor**, se utilizează pentru evidența mărfurilor livrate, ca: telefoane, Ipad-uri, laptop-uri, huse, accesorii Internet – WiFi, PVR. Recunoașterea veniturilor are loc în momentul livrării mărfurilor (predarea dreptului de proprietate). În cazul în care telefonul este parte componentă a unui pachet de servicii, venitul se recunoaște în momentul vânzării pachetului.
- **Venituri din prestarea serviciilor abonaților**, se utilizează pentru evidența serviciilor prestate abonaților Postpaid și Prepaid în cazul telefoniei mobile, pentru evidența serviciilor de telefonie urbană și rurală, convorbiri naționale, interurbane și internaționale de plecare prestate abonaților în cazul telefoniei fixe, pentru serviciile de televiziune digitală și servicii Internet. Veniturile se determină în baza sistemului de billing privind volumul și tipul serviciilor pentru perioada curentă și a tarifelor stabilite luând în considerare reducerile conform politicii de marketing a entității. În cazul abonamentelor TV și serviciilor Internet, veniturile curente sunt recunoscute la finele fiecărei luni, indiferent de utilizarea canalelor TV sau rețelei, iar plata de abonament se percepe de la abonați anticipat. În cazul abonamentelor telefonie fixă și mobilă, veniturile curente sunt recunoscute în momentul efectuării apelurilor (se urmărește limita minutelor incluse în abonament), facturarea se face lunar, iar plata de abonament pentru luna curentă se recunoaște ca creanțe comerciale. Operatorii de telefonie oferă clienților săi posibilitate achiziționării cartele preplătite. În așa mod, ei pot utiliza rețeaua de telecomunicații în perioada dorită și doar pentru un timp prestabilit. Recunoașterea veniturilor din cartelele preplătite are loc în momentul utilizării de către clienți sau în cazul în care creditele expiră cu trafic neutilizat. În momentul procurării cartelelor preplătite operatorii recunosc avansuri.
- **Venituri din servicii de interconectare** sunt determinate din apeluri și alte volume de trafic originare în rețele locale ale operatorilor de telefonie mobilă și ale altor operatori de telefonie fixă naționali, dar care utilizează o anumită rețea. Operatorul plătește o parte din veniturile din apeluri încasate de la clienți, altor operatori locali de telefonie mobilă și fixă pentru apeluri și alte volume de trafic originare în rețeaua operatorului dar care folosesc rețeaua altor operatori locali de telefonie mobilă și fixă. Evidența analitică se ține pe tipuri de direcții: interconectări naționale, locale, internaționale, rețea fixă, rețea mobilă. Veniturile din servicii de interconectare se recunosc în momentul în care apelul este primit în rețeaua operatorului (și respectiv în rețeaua altor operatori).

În ceea ce privesc cheltuielile în domeniul telecomunicațiilor, ele se contabilizează conform naturii acestora în funcție de rețeaua de telecomunicații: materiale, retribuirea muncii, asigurări sociale și medicale, amortizarea imobilizărilor corporale și necorporale, arenda turnurilor de emisie, antenelor, website, deservirea traficului, deservirea tehnică etc.

Etapa a patra. Lucrări de închidere a anului de gestiune și întocmirea situațiilor financiare. Pentru pregătirea situațiilor financiare veridice din punct de vedere contabil, înaintate de întocmirea

acestora, entitățile trebuie să desfășoare o activitate amplă de pregătire, care constă în verificarea oportunității, plenitudinii și obiectivității datelor incluse în situațiile financiare. Procesul de determinare a rezultatelor financiare în telecomunicații este în concordanță cu lucrările contabile de închidere a perioadei de gestiune structurate astfel: *inventarierea generală a elementelor contabile, decontarea cheltuielilor și veniturilor anticipate aferente perioadei de gestiune, determinarea și reflectarea diferențelor de curs valutar aferente datoriilor, creanțelor și disponibilului valutar, întocmirea formulelor contabile de corectare, închiderea conturilor de cheltuieli și venituri.*

Din șirul lucrărilor contabile de închidere a perioadei de gestiune, rezultatele inventarierii patrimoniului pot afecta mărimea rezultatului financiar. Prin inventariere se stabilește situația reală a elementelor patrimoniale prin constatarea mărimii lor factice și evaluarea lor la valoarea contabilă. În mod concret, analizată prin prisma calculării rezultatului financiar, inventarierea patrimoniului generează operațiuni de regularizare care au ca obiectiv: *plusurile și minusurile constatate la inventariere, constituirea și reluarea rezervelor, delimitarea în timp a cheltuielilor și veniturilor.* Ca rezultat, diferențele depistate la inventariere se înregistrează în felul următor: *plusurile de bunuri și diferențele valorice în urma compensării lipsurilor cu plusuri se înregistrează la majorarea altor venituri operaționale; lipsurile de bunuri se trec la alte cheltuieli din activitatea operațională; prejudiciile legate de deteriorarea bunurilor, se încasează de la persoanele vinovate, în mărimea stabilită de legislația în vigoare; în cazul când nu sunt stabilite persoanele vinovate, pierderile legate de deteriorarea bunurilor se trec la cheltuielile perioadei.* Toate aceste operații determină înregistrări contabile care afectează conturile de venituri și cheltuieli, ulterior rezultatele financiare.

Bibliografie:

1. Contabilitatea întreprinderii. Coordonator Grigori L. Chișinău: Cartier, 2011. 508 p.
2. www.orange.md(accesat 25.03.2014)
3. www.moldtelecom.md(accesat 25.03.2014)
4. www.moldcell.md(accesat 25.03.2014)

UNELE ASPECTE PRIVIND CONTABILITATEA ȘI GESTIUNEA PROVIZIOANELOR ÎN CONFORMITATE CU PREVEDERILE STANDARDELOR NAȚIONALE DE CONTABILITATE NOI

Olga BORDEIANU, lect. sup., ASEM

The purpose of this article is to present the particularities of accounting and management of different kinds of provisions, especially of the provisions for liabilities and charges, according to the regulations of new accounting national standards: important issues, definition, classification, evaluation, recognition and so on.

În contextul reformelor economice și a proceselor de integrare a economiei Republicii Moldova în cea mondială – devine prioritate pentru agenții economici să tindă spre o dezvoltare dinamică, o îmbunătățire a situației financiare etc. Atingerea acestor scopuri, întâmpină anumite dificultăți, deoarece activitatea agenților economici se află sub influența diverșilor factori de risc (acestea pot fi atât de natură internă, cât și de cea externă), care apar în procesul desfășurării relațiilor reciproce cu contragenții și investitori. Prin urmare, găsirea și aplicarea unor mecanisme eficiente de stabilizare a activității economico-financiare, prin crearea unui sistem viabil de asigurare a acestora de riscurile de producție și financiare, de recuperare a creanțelor – este o condiție necesară în vederea unei activități de succes atât a entității economice, cât și a economiei în ansamblu.

Acest mecanism de protecție contra riscurilor creează un sistem complex de provizioane. Sistemul respectiv, contribuie la îmbunătățirea situației financiare, deoarece tinde spre îndeplinirea următoarelor funcții: reflectarea elementelor patrimoniului la valoarea lor reală (justă); contribuie la determinarea fidelă a rezultatelor financiare; acoperirea (diminuarea) pierderilor și finanțarea unor tipuri de cheltuieli, pentru care au fost create provizioane; reflectarea completă și veridică în Situațiile Financiare a informațiilor privind datoriile/activele contingente, care ar putea genera cheltuieli.

Astfel, sistemul de provizioane reprezintă un instrument important de a prezenta informația obiectivă privind starea financiar-economică a entității în Situațiile Financiare, întocmite în conformitate cu prevederile IFRS, iar o dată cu intrarea în vigoare a noilor reglementări naționale contabile, și cu prevederile SNC. A crea un astfel de sistem este destul de complicat, în Republica Moldova – fiind în stadiul incipient. Principalele cauze fiind: lipsa conștientizării necesității creării provizionului, majorarea volumului de lucru în contabilitate, conservatismul unor contabili, lipsa unor metode unice de determinare a mărimii provizionului, nerecunoașterea provizionului drept cheltuială deductibilă din punct de vedere fiscal și prin urmare dorința de a nu crea divergențe suplimentare dintre contabilitatea și fiscalitatea, lipsa obligativității creării provizioanelor, complexitatea evaluării influenței provizioanelor asupra situației economico-financiare etc.

Noțiunea de provizion are o sferă de aplicare largă și se utilizează în literatura de specialitate și în practică în diferite sensuri. Are o proveniență de origine latină "rezervo"-păstrez. În dicționarul economic, regăsim următoarea definiție a provizionului – suma afectată de o companie pentru acoperirea unei obligații sau a unei pierderi virtuale, viitoare sau eventuale.

În literatura de specialitate se regăsesc mai multe criterii de clasificare a provizioanelor: după sursele de apariție, locul de apariție, sfera de influență etc.

Generalizînd, provizioanele în practica națională și internațională se grupează după următoarele criterii de bază:

- I. După momentul creării: planificate și neplanificate;
- II. După scopul creării: provizioane aferente creanțelor, provizioane aferente datoriilor;
- III. După obligativitatea creării: Obligatorii – provizioanele, pe care entitățile sunt obligate să le creeze, reieșind din prevederile actelor normative, Opționale – sunt provizioanele, crearea cărora nu poartă caracter obligatoriu, dar este prevăzută de unele acte normative (SNC, IFRS), ca metode alternative de evidență a unor elemente patrimoniale.
- IV. După modul de înregistrare (recunoașterea de către organele fiscale): Fiscale – crearea acestora este prevăzută de către actele normative contabile, iar veniturile/cheltuielile generate de acestea sunt recunoscute spre deducere în scopuri fiscale, Contabile – crearea acestora este prevăzută de către actele normative contabile, însă veniturile/cheltuielile generate de acestea nu sunt recunoscute spre deducere în scopuri fiscale, iar soldurile neutilizate ale acestora fiind considerate drept surse de venit impozabile (Codul Fiscal art.18).

Ținînd cont de complexitatea sistemului de provizioane, propunem o analiză detaliată a unui singur tip de provizioane și anume a Provizioanelor pentru acoperirea cheltuielilor eventuale (în continuare Provizioane).

Provizioanele pot fi definite ca defalcările efectuate în scopul includerii uniforme în cost/cheltuieli a cheltuielilor așteptate. Necesitatea acestui tip de provizion este condiționată de principiile prudenței, continuității și a contabilității de angajamente.

IAS 37 "Provizioane, datorii contingente și active contingente" definește provizioanele ca fiind datorii incerte din punct de vedere al perioadei de exigibilitate sau al valorii, cu alte cuvinte – este o datorie cu scadență sau valoare nesigură. La rîndul său, SNC „Capital propriu și datorii” de asemenea definește provizioanele ca datorii exigibile cu valoare incertă.

Astfel în conformitate cu prevederile actelor normative sus-menționate se conturează următoarele caracteristici de bază a provizionului:

1. *Scopul creării* – includerea uniformă a cheltuielilor anticipate în costul/cheltuielile ulterioare în vederea ajustării (uniformizării) oscilațiilor costurilor de producție și a rezultatelor financiare. Potrivit reglementărilor autohtone provizioanele sunt destinate acoperirii ulterioare a pierderilor din: litigiile, despăgubirile, daunele și alte datorii incerte; reparația și deservirea în cursul perioadei de garanție activelor vîndute; pensiile și obligațiile similare; impozitele; plata indemnizațiilor pentru concediile de odihnă; alte scopuri stabilite de legislație și/sau de conducerea entității etc.
2. *Obligativitatea creării* – este opțională, intenția urmînd să fie reflectată în Politicile contabile a entității
3. *Sens funcțional* – este o procedură contabilă tehnică, ce permite includerea în mod uniform a unor tipuri de costuri/cheltuieli pe parcursul perioadei de gestiune
4. *Sursele de creare* – costurile/cheltuielile perioadei
5. *Înterdependență cu rezultatul financiar* – nu depind de rezultatul financiar pozitiv/negativ al

- perioadei (se creează indiferent de rezultat)
6. *Periodicitatea creării* – lunară, trimestrială sau anuală
 7. *Modul de reflectare în contabilitate* – în conformitate cu planul general de conturi contabile se utilizează conturile 538 ”Provizioane curente”, 426 ”Provizioane pe termen lung”
 8. *Modul de reflectare în Situațiile financiare* – SNC prevede reflectarea separată în componența Datoriilor, respectiv în capitolul IV și V al Bilanțului. Conform SNC sunt prevăzute următoarele cerințe privind minimul de informații ce sunt necesare de a fi dezvăluite aferente provizionului și anume: tipurile provizioanelor constituite; valoarea contabilă a provizioanelor la începutul și sfârșitul perioadei de gestiune; provizioanele suplimentare constituite în perioada de gestiune, inclusiv majorările provizioanelor existente; sumele provizioanelor utilizate în perioada de gestiune; sumele provizioanelor anulate în perioada de gestiune.
 9. *Influența asupra mărimii rezultatului financiar impozabil* – unele provizioane se recunosc drept cheltuieli deductibile, în mărimile stabilite de prevederile Codului Fiscal
 10. *Utilizatorii de informație* – utilizatorii cointeresați în crearea acestui tip de provizion sunt cei interni

Provizioanele trebuie să fie strict corelate cu riscurile și cheltuielile estimate. Provizioanele se evaluează în suma costurilor necesare stingerii obligației aferente. În conformitate cu prevederile SNC obligațiile aferente provizioanelor includ: obligațiile legale care rezultă dintr-un contract (în mod explicit sau implicit) sau din prevederile legislației; obligațiile implicite care rezultă din acțiunile entității în cazul în care în rezultatul unei practici anterioare, prin politica sau declarația scrisă se confirmă că entitatea: își asumă anumite responsabilități sau oferă asigurări partenerilor că își va onora responsabilitățile stabilite.

Cea mai bună estimare a costurilor necesare stingerii obligațiilor aferente provizioanelor este suma pe care o entitate ar plăti-o, în mod rațional, pentru stingerea datoriei la data raportării sau pentru transferarea acestei sume unei terțe-părți la acel moment. Provizioanele recunoscute se contabilizează ca majorare concomitentă a valorii activelor, costurilor/cheltuielilor curente și a datoriilor pe termen lung sau curente. Utilizarea provizioanelor se contabilizează ca diminuare a acestora și majorare a datoriilor, diminuare a stocurilor, costurilor etc. Provizioanele se revizuiesc la fiecare dată de raportare și se ajustează pentru a reflecta cea mai bună estimare curentă.

În cazul în care pentru stingerea unei obligații nu mai este probabilă o ieșire de resurse purtătoare de beneficii economice, provizionul se anulează prin decontare la venituri curente.

La reevaluarea provizioanelor pe termen lung e necesar de ținut cont deprecierea valorii numerarului (sub influența inflației) și de a efectua ajustarea mărimii acestuia. Evaluarea provizionului la valoarea ajustată este recomandabilă în cazul când se prognozează o depreciere considerabilă a monedei, și va avea un impact simțitor asupra rezultatelor financiare. Prin urmare mărimea provizionului calculat trebuie să fie egal cu valoarea plăților efective (valoarea cheltuielilor actualizate estimată a fi necesară pentru stingerea obligației).

Exemplu:

Să presupunem că SA „Alfa” a acordat o garanție pentru un împrumut luat de terță persoană în valoare totală – 250 000 lei, pe o perioadă de 2 ani (31.12.2011-31.12.2013). Deoarece există o posibilitate estimată la 80%, că împrumutul nu va fi rambursat la timp, iar SA „Alfa”, va fi nevoită să achite suma din contul său, prin urmare trebuie să creeze provizion (pe termen lung), care va constitui suma de 200000 lei (250000 lei * 0,8).

La suma provizionului creat se va întocmi următoarea formulă contabilă:

Dt 714 „Alte cheltuieli din activitatea operațională” Ct 426 „Provizioane pe termen lung” – la suma de 200000 lei (repartizată în mod uniform, lunar în tranșe de 8333,33 lei/lună)

În cazul când nivelul de inflație a crescut aproximativ cu 14% anual, este necesar de a actualiza mărimea provizionului creat.

Formula universală de determinare a valorii actualizate este următoarea:

$$VA = VP \cdot (1 + Ra)^n \quad (1)$$

unde:

VA – valoarea actualizată,

VP – mărimea provizionului ce urmează a fi actualizat,

Ra – rata de actualizare (in exemplul dat este egal cu rata inflației)

n – perioada de actualizare

a. la situația 31.12.2010 valoarea actualizată a provizionului va constitui:

$200000 \cdot (1+0,14)^2 = 153893,5 \text{ lei}$

b. la situația 31.12.2011 valoarea actualizată a provizionului va constitui:

$200000 \cdot (1+0,14)^1 = 175438,6 \text{ lei}$

iar suma de ajustat a provizionului va fi de 21545,1 lei (175438,6-153893,5)

c. la situația 31.12.2012 valoarea actualizată a provizionului va constitui:

$200000 \cdot (1+0,14)^0 = 200000 \text{ lei}$

iar suma de ajustat a provizionului va fi de 24561,4 lei (200000-175438,6)

În contabilitate această situație se va reflecta astfel:

Dt 714 „Alte cheltuieli din activitatea operațională” Ct 426 „Provizioane pe termen lung” – la suma respectiv de 153893,5 lei, 21545,1 lei, 24561,4 lei

Concluzionînd, provizionul este un instrument destul de eficient de management a informațiilor prezentate în situațiile financiare. El este un element component important în sistemul eficient de gestiune a datoriilor. Scopul principal al căruia este urmărirea și menținerea mărimii, structurii optime a datoriilor și a unei corelații optime între mărimea creanțelor și a datoriilor, fapt care la rîndul său contribuie la menținerea și îmbunătățirea stabilității financiare a entităților. Deși SNC și IFRS prevăd utilizarea provizioanelor numai în scopurile pentru care au fost inițial constituite, unele entități pe calea creării provizioanelor „manipulează” cu informațiile din Situațiile financiare. Drept exemplu poate servi „reativitatea” unor economiști, care utilizează provizionul în scopul de a crea efectul de nivelare a rezultatului financiar, fie prin corectarea acestuia în perioade diferite de gestiune, fie pentru a da impresia creșterii treptate a acestuia, prin crearea provizionului în perioada în care se înregistrează un nivel înalt al veniturilor. În rezultat sumele provizioanelor se supraevaluează, fapt ce duce la diminuarea rezultatului financiar, iar în cazul unor venituri mai reduse-cheltuielile se acoperă din contul provizioanelor anterior create-fapt ce duce la majoarea artificială a rezultatului financiar. Prin urmare mărimea și destinația corectă a utilizării provizionului trebuie urmărită îndeaproape, iar agenții economici – încurajați să utilizeze sistemul de provizioane în vederea minimizării riscurilor de activitate și prin urmare prezentării veridice a informațiilor în Situațiile financiare și întăririi poziției sale economico-financiare, care într-un final ar duce la îmbunătățirea în ansamblu a economiei Republicii Moldova.

Bibliografie:

1. SNC „Prezentarea situațiilor financiare”, Ministerul Finanțelor, Ordin nr.118 din 06.08.2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate //Monitorul Oficial 177-181/1224, 16.08.2013
2. SNC „Capital social și datorii”, Ministerul Finanțelor, Ordin nr.118 din 06.08.2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate //Monitorul Oficial 177-181/1224, 16.08.2013
3. Codul Fiscal, nr. 1163-XIII din 24.04.1997, Monitorul Oficial al R. Moldova nr.62/522 din 18.09.1997, cu modificările și completările ulterioare
4. IAS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente”//Monitorul Oficial nr. 237-240, 31.12.2008

CONTABILITATEA COSTURILOR PE CENTRE DE RESPONSABILITATE LA ENTITĂȚILE DE TRANSPORT AUTO A ÎNCĂRCĂTURILOR

Stela CARAMAN, lect. sup., ASEM

This article examines the possibility of organizing production cost accounting on responsibility centers at cargo transport enterprises. At present there is not a single opinion on the organization of cost accounting on calculation items and of deviations from the budget data on responsibility centers at these enterprises. In this context, the author proposes the development scheme of the accounts record, of the production costs on responsibility centers at cargo transport enterprises.

Tendința dominantă care se manifestă în prezent în entitățile autohtone este orientarea către client și implicit spre schimbare. În acest context, organizarea activității pe centre de responsabilitate devine o premisă a satisfacerii exigențelor clienților, precum și a înscrierii entităților pe traiectoria eficienței economice. Managementul și contabilitatea pe centre de responsabilitate este utilizat pe scară largă în companiile din țările dezvoltate, însă în Republica Moldova există reticențe în ceea ce privește aplicarea acestuia, în deosebi, din cauza unor aspecte, care țin de mentalitatea managerilor.

Studierea modului de organizare și ținere a contabilității costurilor serviciilor de transport prestate la unele dintre entitățile de transport auto a încărcăturilor (în continuare – ETAÎ) autohtone a scos în evidență următoarele aspecte:

- toate costurile directe sunt colectate pe subconturi la contul sintetic 811 „Activități de bază” grupate pe articole de calculație, fără o detaliere a informațiilor privind costurile pe tipuri de autocamioane, rute, servicii prestate etc.;
- costurile privind deservirea tehnică și reparația autovehiculelor, efectuate cu forțe proprii sunt colectate în contul 812 „Activități auxiliare” în baza documentelor primare grupate pe consum de piese de schimb, materiale auxiliare, combustibil, borderourilor de repartizare a salariilor, amortizării anvelopelor, OMVSD. Contul 812 „Activități auxiliare” se închide prin trecerea sumei totale a costurilor acumulate în contul 811 „Activități de bază”;
- costurile indirecte de producție se reflectă pe subconturi deschise la contul 813 „Consumuri indirecte de producție”, fiind astfel grupate pe elemente de costuri privind organizarea și dirijarea activității ETAÎ. La sfârșitul perioadei de gestiune rulajul debitor al acestui cont se trece integral în debitul contului 811 „Activități de bază” sau în debitul contului 711 „Costul vânzărilor”, fără o repartizare prealabilă a acestora pe obiecte de calculație;
- lunar, contul 811 „Activități de bază” se închide cu contul 711 „Costul vânzărilor” la suma totală a costului serviciilor de transport auto prestate;
- la unele entități s-a renunțat la conturile contabilității manageriale, contabilii preferând evidența costurilor și calculația costului serviciilor prestate, exclusiv prin utilizarea contului 711 „Costul vânzărilor”;
- în contabilitate costurile nu sunt divizate în variabile și constante;
- în contabilitate nu se reflectă costurile bugetate pe purtători de costuri: tipuri de autocamioane, rute, servicii prestate, necătfind la faptul că la unele entități serviciul Planificare întocmește calculații bugetate pe rute. Însă, la aceste entități compararea calculațiilor efective cu cele bugetate poartă un caracter formal și nesistematic.

Acest tip de evidență a costurilor conduce la faptul că informația privind costurile este depersonalizată, prin faptul că nu asigură colectarea costurilor pe locuri de apariție și direcții de efectuare, adică pe tipuri de autocamioane, rute, servicii prestate. De asemenea, în condițiile unei asemenea contabilități a costurilor, practic este imposibilă bugetarea și controlul lor în locurile de apariție a acestora. Acest aspect conduce la un grad redus de utilitate a informațiilor privind costurile și nu poate fi utilizat pentru intensificarea controlului asupra costurilor entității și luarea deciziilor manageriale efective.

Prin urmare, în vederea anihilării neajunsurilor modului tradițional de evidență a costurilor la ETAÎ se recomandă organizarea contabilității costurilor pe centre de responsabilitate.

Problema organizării contabilității pe centre de responsabilitate se pune, îndeosebi, la entitățile mijlocii și mari. Spre exemplu, în entitățile mici se constituie un singur centru de responsabilitate condus de către întreprinzător care este, în același timp, și proprietar și manager.

Crearea unui sistem unic de evidență a costurilor pe centre de responsabilitate potrivit pentru utilizare de către toate ETAÎ este imposibilă, prin prisma individualității fiecărei entități. Cu toate acestea ni se pare posibilă elaborarea unor propuneri privind contabilitatea costurilor în baza identificării centrelor de responsabilitate la ETAÎ, care să poată fi aplicate în cazul coincidenței anumitor condiții: specificul transporturilor, mărimea entității, necesitățile informaționale ale managementului entității etc.

Analiza surselor de literatură și a practicii privind organizarea contabilității costurilor pe centre de responsabilitate a demonstrat, că în prezent nu există o părere unică referitoare la organizarea contabilității costurilor pe articole de calculație și a abaterilor de la datele bugetate pe centre de responsabilitate la ETAÎ. Acest fapt ne-a permis să propunem o metodologie de organizare a contabilității manageriale a costurilor pe

centre de responsabilitate la ETAÎ în condițiile aplicării metodei Standard-cost.

Unul din avantajele principale de aplicare a metodei Standard-cost la ETAÎ constă în economisirea de timp și resurse la elaborarea standardelor. Aceasta se explică prin faptul că practic toate normativele sunt stabilite prin legislație. Conform acestei metode, pe măsura prestării serviciilor în conturile 811-821 se vor reflecta costurile de producție bugetate în corespondență cu conturile contabilității financiare 211, 531, 533, 521 etc., de asemenea, la mărimea bugetată. În contabilitatea financiară, se vor face înregistrări a costurilor de producție efective, care la sfârșitul perioadei de gestiune se vor compara cu cele bugetate. Sumele abaterilor identificate dintre costurile de producție efective și cele bugetate se vor reflecta într-un cont special de evidență a abaterilor, de exemplu, contul „Abateri”: în debitul contului se vor reflecta abaterile nefavorabile, iar în creditul lui – abaterile favorabile în corespondență cu conturile contabilității financiare 211, 531, 533, 521 etc. La sfârșitul perioadei de gestiune abaterile repartizare vor fi reflectate în contul 711 „Costul vânzărilor”, subcont 7113 „Costul serviciilor prestate” concomitent cu reflectarea costului bugetat al serviciilor de transport prestate.

Reieșind din metodologia contabilității manageriale pe centre de responsabilitate la ETAÎ, în condițiile aplicării metodei Standard-cost, apare necesitatea deschiderii unor subconturi la conturile sintetice de evidență a costurilor de producție.

În figura 1.1. este prezentată structura generală a subocnturilor la conturile de evidență a costurilor de producție pe centre de responsabilitate în viziunea autorului:

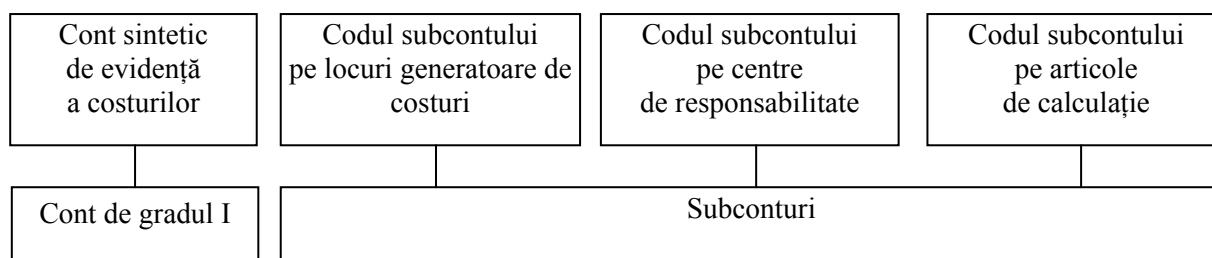

Figura 1.1. Structura generală a subconturilor deschise la conturile de costuri pe centre de responsabilitate la ETAÎ

În continuare, prezentăm schemele structurale ale fiecărui cont de evidență a costurilor de producție pe centre de responsabilitate la ETAÎ: 811, 812 și 813 (821). Astfel, în figura 1.2. se va prezenta schema structurală de evidență a costurilor directe în contul 811 „Activități de bază”:

După necesitate articolele de calculație se vor detalia pe tipuri de costuri (ultimele cifre ale codurilor subconturilor), și anume:

- combustibil pe coloana auto-1 sau marca autocamionului 1: 1 – benzină; 2 – motorină etc.;
- materiale lubrifiante pe coloana auto-1 sau marca autocamionului 1: 1 – ulei de motor; 2 – ulei de transmisie; 3 – gel anitiger etc.

Structura contului 812 „Activități auxiliare” se formează după următoarea schemă: în calitate de locuri generatoare de costuri pot servi: procesul de încărcare, procesul de descărcare. Procesul de păstrare și eliberare a încărcăturilor, precum și subdiviziunile care asigură deservirea tehnică a mijloacelor de transport. În rezultat pot fi delimitate următoarele centre de costuri: depozite, ateliere de reparație etc. Evidența analitică pe centre de responsabilitate a costurilor activităților auxiliare se ține pe tipuri de activități și articole de calculație pe subconturi deschise la contul sintetic 812 „Activități auxiliare”.

În ceea ce privește contul 813 (821) „Costuri indirecte de producție”, structura lui este prezentată în anexa 1.

Evidența și controlul abaterilor de la costurile bugetate se face într-un registru contabil special numit Registru de evidență a abaterilor privind costurile efective de la cele bugetate pe centre de responsabilitate și articole de calculație.

Lunar, în baza datelor din registrele de evidență a abaterilor elaborate pe centre de responsabilitate se va întocmi mașinograme sau registru centralizator de evidență a abaterilor, care va fi transmis conducerii ETAÎ pentru analiză și stimulare a managerilor și muncitorilor centrelor de responsabilitate care au reușit o reducere a costurilor bugetate.

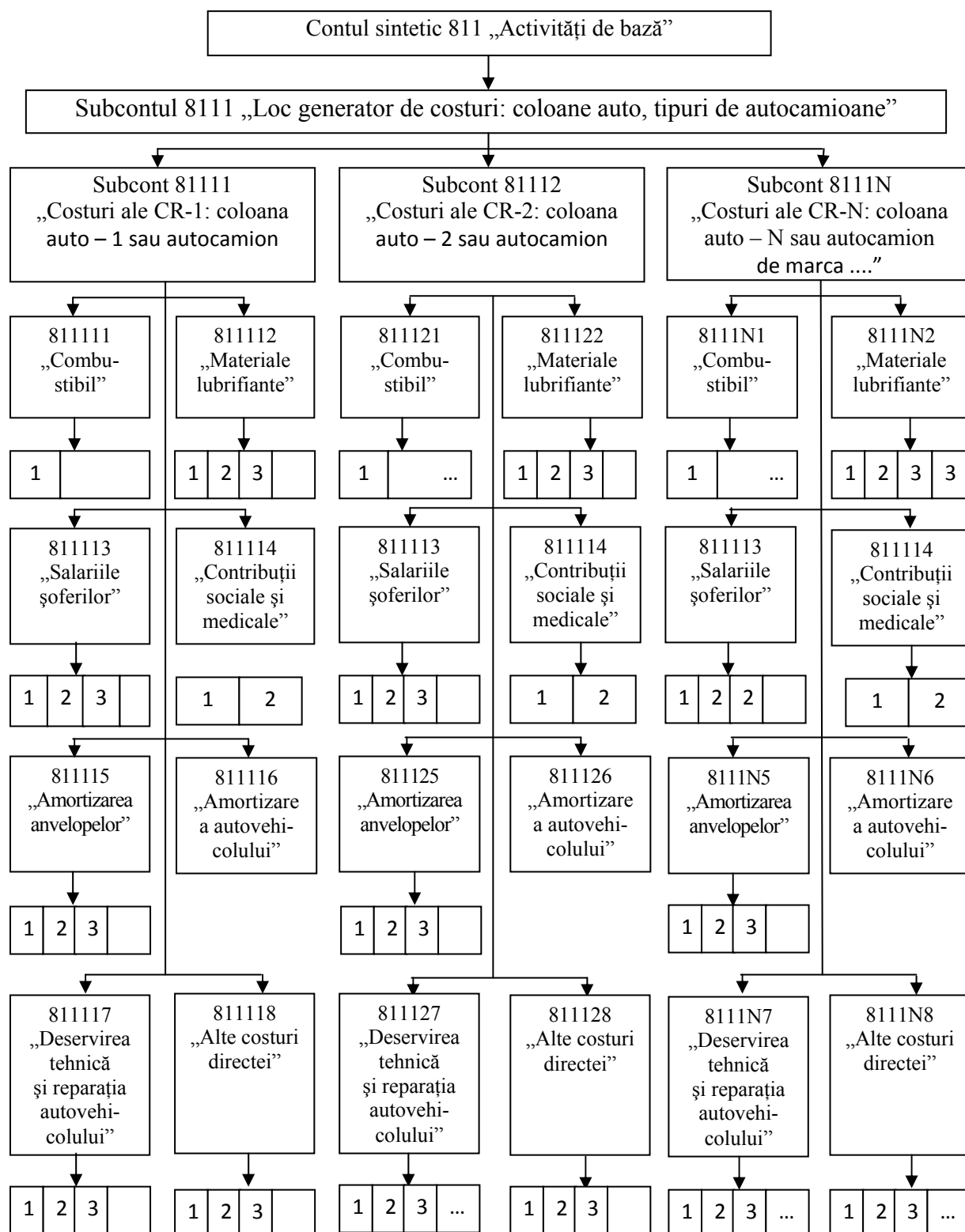
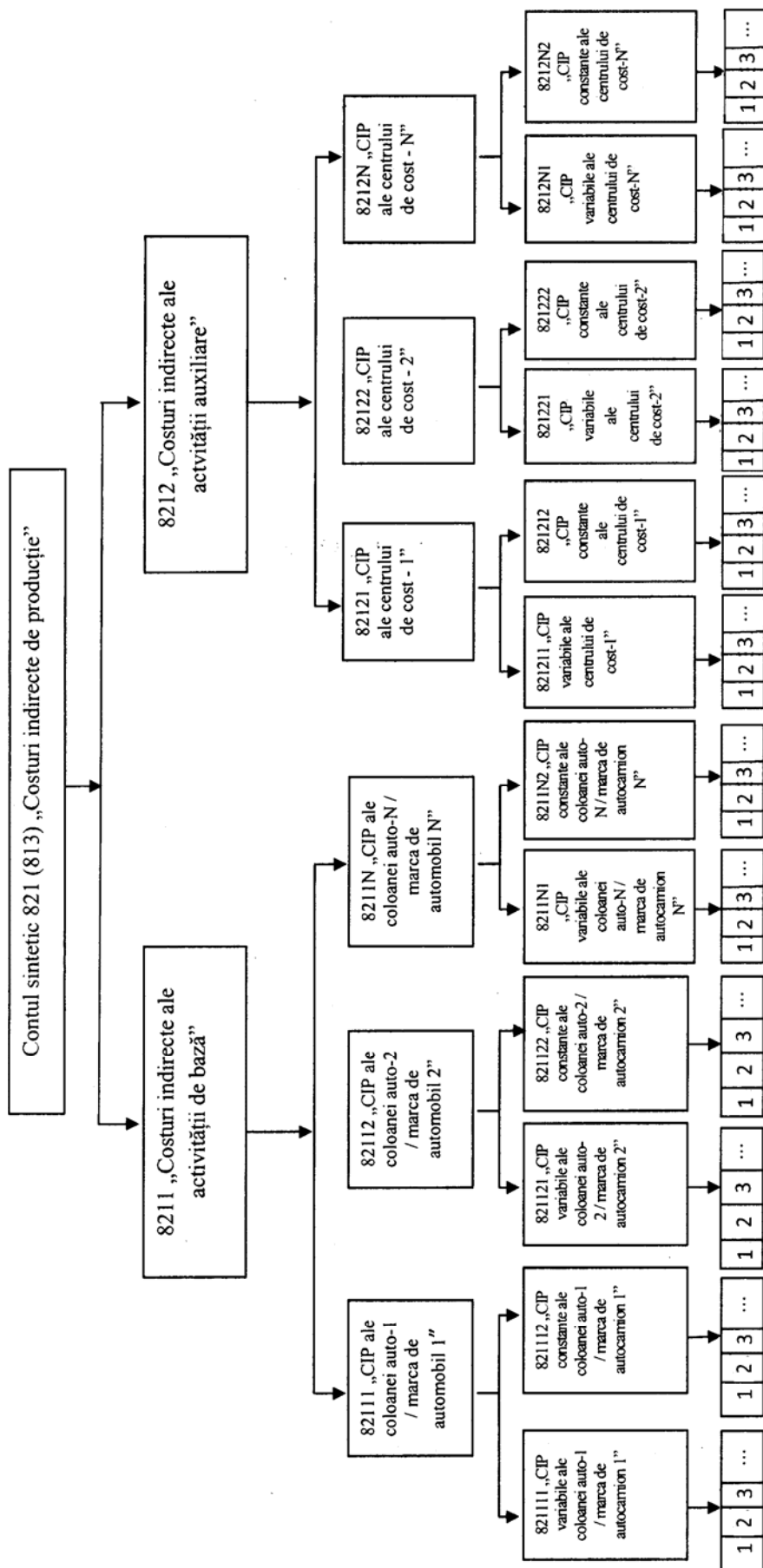

Figura 1.2. Schema structurală a contului 811 „Activități de bază” la ETAÎ

Bibliografie:

1. Structura organizatorică a întreprinderii pe baza centrelor de responsabilitate <http://www.stiucum.com/management/managementul-productiei/Structura-organizatorica-a-int35577.php>
2. Лебедев В.Ф., Дроздова Т.Г., Кустарев В.П. Управление затратами на предприятии: Учебник для вузов. 5-е изд. – СПб: Питер, 2012.
3. Организация управленческого учета в организациях автомобильного транспорта. <http://gendocs.ru/v29257>.

Anexa 1

Structura generală a contului 821 (813) „Costuri indirecte de producție” pe centre de responsabilitate la ETAI

НАЦИОНАЛЬНАЯ СИСТЕМА БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА: СТАНДАРТИЗАЦИЯ, ГАРМОНИЗАЦИЯ И ТРАНСФОРМАЦИЯ

*Василий ЩЕРБАТЮК, д.э.н., конф. унив.,
Славянский университет, Республика Молдова*

В данной статье представлены результаты критического исследования новых нормативно-законодательных актов по бухгалтерскому учёту и внесены научно обоснованные предложения по их совершенствованию.

The results of the critical studies of new regulatory legislation on accounting and made scientifically based proposals for their improvement.

Современный этап социально-экономического развития Республики Молдова тесно связан с мировой глобализацией, экономическим кризисом и характеризуется дальнейшим укреплением рыночных отношений, усилением евроинтеграционных процессов и переходом на международные стандарты финансовой отчётности. В этих условиях важную роль играет бухгалтерский учёт деятельности предприятий. Он является основным источником разнообразной экономической информации для внутренних и внешних пользователей с целью исчисления и оценки многочисленных показателей, выработки и принятия научно обоснованных оптимальных управленческих решений. В рыночных условиях хозяйствования и конкуренции учёт – это начало начал всех экономических наук, «совесть, философия, азбука и язык бизнеса», а бухгалтерия – «сердце любого предприятия».

О важном значении бухгалтерского учёта в успешном развитии национальной экономики издавна и весьма подробно писали многие известные зарубежные специалисты. Так, испанский учёный Б. Солозано в 1590 г. отмечал, что «без бухгалтерского учёта мир был бы неуправляем и люди не смогли бы понимать друг друга» [5, с. 81], а французский экономист Э. Леотэ в 1898 г. утверждал, что «отсутствие счетоводства или его нерациональное ведение неумолимо ведёт частных лиц к бедствию, предприятия – к разорению, а государство – к той экономической анархии, которая предшествует социальному падению» [5, с. 123]. По мнению украинского преподавателя коммерческих наук М.Е. Харитоненко (1908 г.) «бухгалтерия так же необходима для хозяйственной жизни предприятий, как свет и воздух для физической жизни человека. ... Правильно организованная бухгалтерия, обеспечивая хозяйственный порядок, правомерность и осмысленность в ведении дел, является одною из самых прочных и надежных гарантий здорового развития предприятия, а, в силу сего, и весьма существенным фактором народного благосостояния» [6, с. 7-8].

Вместе с тем множество сложных разнообразных проблем развития национальной экономики объективно обуславливают актуальность и необходимость глубокого и всестороннего критического изучения современной теории и практики бухгалтерского учёта хозяйственно-финансовой деятельности молдавских предприятий и настойчиво требуют его дальнейшего развития и совершенствования на основе широкого, критического и объективного использования наших традиций и многолетнего опыта, лучших зарубежных достижений в этой области. При этом обязательно следует учитывать мнение доктора хабилитата экономики, профессора А. Недерицы, который обоснованно утверждает, что «при решении вопросов нормативного регулирования бухгалтерского учета и составления финансовой отчетности, в частности относительно НСБУ, необходимо проявлять взвешенный подход и учитывать реальные возможности отечественных субъектов, уровень подготовки бухгалтерских кадров и информационные потребности пользователей информации» [3, с. 7].

Для научно обоснованного реформирования бухгалтерского учёта в Республике Молдова важное значение имеет Закон о бухгалтерском учёте № 113 от 27 апреля 2007 г. с последующими изменениями и дополнениями по состоянию на 1 января 2014 г. Однако в его 3 статье необоснованно отождествляются два различных по содержанию экономических понятия (элемент и объект учёта) и недостаточно точно определяется бухгалтерский учёт как «комплексная система сбора, идентификации, группировки, обработки, отражения и обобщения элементов бухгалтерского учета и финансовой отчетности». Поэтому полностью согласиться с такой дефиницией нельзя, так как вышеуказанная система фактически оперирует с

экономической информацией, а не с учётно-отчётными элементами, содержание которых к тому же раскрыто без соблюдения логических правил.

Правомерность и обоснованность вышеизложенного мнения дополнительно подтверждается и двумя определениями управленческого и финансового учёта, приведенными в той же статье. Так, первый вид бухгалтерского учёта в ней трактуется как «система сбора, обработки, подготовки и передачи бухгалтерской информации», а второй – как «система сбора, группировки, обработки и систематизации информации о наличии и движении активов, собственного капитала, обязательств, доходов и расходов в денежном выражении с целью составления финансовых отчетов».

Другая статья Закона о бухгалтерском учёте (№ 44) гласит, что лица, которые уклоняются от ведения бухгалтерского учёта, неправильно применяют его стандарты, умышленно фальсифицируют первичные документы, бухгалтерские регистры и финансовые отчёты, привлекаются к дисциплинарной, материальной, административной или уголовной ответственности. В этой связи представляется необходимым в законодательном порядке закрепить положение, согласно которому при возникновении принципиальных разногласий между руководителем и главным бухгалтером хозяйствующего субъекта в отношении ведения бухгалтерского учёта, первичные документы принимаются главным бухгалтером к дальнейшему учётному отражению по письменному распоряжению руководителя, который впоследствии единолично несёт ответственность за созданную в результате этого экономическую информацию и правильность исчисления всех налогов.

В ходе дальнейшего развития и совершенствования бухгалтерского учёта хозяйственно-финансовой деятельности молдавских предприятий разработаны, утверждены и вступили в силу с 1 января 2014 г. новые Национальные стандарты, Методические указания и Общий план счетов бухгалтерского учёта. И вполне логично, что различные проблемные аспекты практического использования этих нормативных актов, составляющих основу информационного обеспечения управления, начали активно и глубоко обсуждаться многими специалистами [1, 2, 4, 7, 8 и др.].

Как известно, Общий план счетов бухгалтерского учёта состоит из трёх разделов: I. Общие положения, II. Перечень счетов бухгалтерского учёта, III. Характеристика и порядок применения счетов бухгалтерского учёта. Наше изучение второго раздела показывает, что перечень бухгалтерских счетов, рекомендованных для практического применения, приведен в нём не в произвольном, а в систематизированном виде. А это есть не что иное, как План счетов бухгалтерского учёта и, следовательно, правильное название самостоятельного нормативного документа. Исходя из этого, вышеуказанные первый и третий разделы целесообразно объединить в другой отдельный нормативный документ под названием «Инструкция о порядке применения Общего плана счетов бухгалтерского учёта».

Определённый научно-познавательный интерес для современной теории и практики бухгалтерского учёта представляют основные количественные характеристики Общего плана счетов. Приведём их в сопоставлении с ранее утверждённым и действовавшим аналогичным нормативным документом (табл. 1).

Таблица 1

Планы счетов бухгалтерского учёта в Республике Молдова
(количество)

№ п/п	Характеристики	Вступили в силу с 1 января		Изменения	
		1998 г.	2014 г.	абсолютные	относительные
1	Классы счетов	9	9	0	100,0
2	Группы счетов	31	32	+ 1	103,2
3	Синтетические счета	129	146	+ 17	113,2
4	Субсчета	281	300	+ 19	106,8
5	Синтетические счета и субсчета	410	446	+ 36	108,9

Как видно из таблицы 1, почти все приведенные характеристики Общего плана счетов бухгалтерского учёта хозяйственно-финансовой деятельности предприятий, вступившего в силу с 1 января 2014 г., по сравнению с аналогичным нормативным документом

предшествующего периода, возросли, особенно такие из них, как синтетические счета, субсчета и их сумма (соответственно на 13,2; 6,8 и 8,9 процентов). Это приведёт к усложнению теории, методики, методологии и практики бухгалтерского учёта, повышению его трудоёмкости, росту затрат на подготовку специалистов в данной области и, вместе с тем, сближению с Международными стандартами финансовой отчётности, которое является весьма важным приоритетом нынешнего развития национальной экономики.

Важно отметить, что с введением Общего плана счетов бухгалтерского учёта, применявшиеся на протяжении длительного времени принципы и порядок учётного отражения движения хозяйственных средств и источников их образования в целом сохраняются. При этом большое внимание по-прежнему уделяется корреспонденции бухгалтерских счетов, которая обязательно должна быть правильной. Однако обеспечить строгое соблюдение этого важного требования в современной учётной теории и практике весьма затруднительно, так как корреспонденция счетов в Общем плане счетов представлена весьма сжато и абстрактно, без указания соответствующих хозяйственных операций. А это создаст определённые трудности методического и методологического характера на длительный период времени для практических работников бухгалтерских, экономических, финансовых, аудиторских и налоговых служб предприятий и организаций, а также преподавателей и студентов высших и средних специальных учебных заведений. Эти трудности могут способствовать неправильному отражению различных хозяйственных операций, что в конечном счёте непременно повлечёт за собой недостоверное исчисление фактической себестоимости произведённой продукции, выполненных работ и оказанных услуг, конечного финансового результата и различных налогов, подлежащих обязательному научно обоснованному планированию и своевременной уплате в национальный бюджет.

Кроме того, мы считаем, что в Общем плане счетов бухгалтерского учёта недостаточно правильно раскрывается содержание всех синтетических счетов: по каждому из них, в частности, указывается, что он «предназначен для обобщения информации» о наличии и движении соответствующего объекта, с чем можно согласиться только отчасти. Основанием для такого утверждения является общепризнанный факт того, что в современной учётной практике любой синтетический счёт используется для достижения одновременно трёх целей: 1) текущего отражения наличия и движения или изменения соответствующего объекта, 2) их контроля и 3) обобщения этой информации. То есть, обобщение экономической информации является только одним, заключительным этапом учётного процесса. Причём первые две цели доминируют и на их достижение тратится около 90% всего рабочего времени по ведению бухгалтерского учёта хозяйственно-финансовой деятельности предприятий.

Также отметим, что за последние 70 лет в Республике Молдова неоднократно менялись Планы счетов бухгалтерского учёта. Данное обстоятельство объективно требует подготовки и утверждения Концептуальных основ их разработки. В этом нормативном документе должны быть определены основополагающие принципы и положения, а также закреплён единый порядок формулирования названий синтетических счетов и субсчетов бухгалтерского учёта. Полагаем, что они должны максимально точно (полностью) соответствовать названиям тех объектов, которые отражаются на них. Иначе говоря, при формулировании названий синтетических счетов и субсчетов в них следует предельно точно, конкретно и ясно указывать те объекты, которые планируют учитывать на них.

Строгое и постоянное соблюдение вышеуказанных Концептуальных основ на протяжении длительного времени позволит обеспечить сопоставимость счетов бухгалтерского учёта, их Планов и информации, а также существенно сократить расходы в будущем при разработке новых Планов счетов, что положительно отразится на теории и практике бухгалтерского учёта, статистике, экономическом анализе, планировании, аудите и контроле.

Практическое использование вышеизложенных предложений по дальнейшему развитию и совершенствованию национальной системы бухгалтерского учёта хозяйственно-финансовой деятельности предприятий будет способствовать повышению её качества и эффективности, улучшению информационного обеспечения управления и успешному развитию различных отраслей рыночной экономики Республики Молдова.

Библиография:

1. 60 de ani de învățământ economic superior în Republica Moldova: prin inovare și competitivitate spre progres economic // Conferința științifică internațională. Vol. 2. – Chișinău: ASEM, 2013.
2. Contabilitatea și auditul în contextul integrării economice europene: progrese și așteptări // Conferința științifică internațională. – Chișinău: ASEM, 2013.
3. Недерица А. Об изменении сроков перехода на МСФО // Contabilitate și audit, 2009, № 11.
4. Недерица А., Фаоля Л. Общие рекомендации по переходу на новые нормативные акты по бухгалтерскому учету // Contabilitate și audit, 2013, № 10.
5. Соколов Я.В., Соколов В.Я. История бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 2004.
6. Харитоненко М.Е. Учебник двойной сельскохозяйственной и торгово-промышленной бухгалтерии. – Киев, 1908.
7. Цуркану В., Голочалова И. Составление финансовой отчетности в соответствии с международными стандартами. – Кишинэу: МЭА, 2014.
8. Щербатюк В.В. Хозяйственно-финансовый учёт и контроль: генезис и современное состояние // Probleme actuale ale contemporanietății: cercetare științifică și căi de dezvoltare, conferința științifică. – Chișinău: US, 2013.

ОСОБЕННОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА

Руслан ДУМБРАВЭ, “MACONST-PRIM” SRL

There was examined in the article the specific character of the activity of construction companies and its influence on formation of a management accounting. There were revealed the main difficulties which we face to at study of the activity of construction companies through the prism of organization of a management accounting. There were examined the practical aspects of organization of a management accounting. It was underlined the role of a management accounting in accounting-analytical guarantee of justified managerial decisions.

На современном этапе развития национальной экономики инвестиционно-строительная деятельность является одной из наиболее активно развивающихся отраслей народного хозяйства.

В условиях повышающейся конкуренции между предприятиями важным фактором их эффективной работы является гибкое реагирование на требования рынка, своевременное и обоснованное принятие управленческих решений. Предприятия строительной отрасли, как и другие субъекты рынка, самостоятельно формулируют цели и задачи, разрабатывают стратегию и тактику развития, изыскивают необходимые финансовые средства, формируют свои производственные программы, приобретают средства и предметы труда, решают организационные вопросы по структуре управления и ряд других постоянно возникающих проблем.

Для текущего и стратегического управления производственной деятельностью строительной организации необходима своевременная и достоверная информация о финансово-хозяйственном состоянии предприятия. Практика показывает, что действующая система учета и информационного обеспечения производства строительной продукции не удовлетворяет возросшим требованиям управления, так как в большинстве случаев не позволяет получить информацию о фактическом состоянии строительного объекта оперативно и в необходимом разрезе. В этой связи актуальным является внедрение системы управленческого учета.

Несмотря на объективную необходимость, управленческий учет не нашел пока должного применения на предприятиях строительной сферы. Специфические для строительной отрасли способы организации учета требуют его совершенствования, изучения нормативных актов регламентирующих данную отрасль и национальных стандартов бухгалтерского учета, имеющих непосредственное отношение к учету затрат конкретного предприятия.

В связи с тем, что строительство – это высокодоходная сфера материального производства, оказывающая влияние на развитие огромного количества смежных отраслей, на первое место в строительных предприятиях выдвигаются вопросы совершенствования учета затрат, определения фактической себестоимости строительно-монтажных работ и ценообразования.

Для правильной и объективной организации управленческого учета на предприятиях строительной отрасли сначала необходимо разобраться с термином «строительство». В ряде законодательных и нормативных документов определяется различный порядок ведения учета строительных работ и прочих видов деятельности. Не имея точного представления о строительстве как виде производственно-хозяйственной деятельности для целей бухгалтерского учета, невозможно правильно организовать учет.

Непосредственно в нормативных документах бухгалтерского и налогового законодательства отсутствует определение такого понятия, как строительство. Поэтому для определения данного понятия необходимо воспользоваться другими источниками.

Основным источником информации по отнесению каких-либо работ к определенному виду деятельности является КЭДМ – Классификатор видов экономической деятельности Молдовы, утвержденный Постановлением Коллегии Национального бюро статистики № 20 от 29 декабря 2009 года. В соответствии с КЭДМ к строительству относятся: новое строительство, ремонтные работы, дополнительные работы и работы по реконструкции, возведение зданий из сборных конструкций на месте ведения работ, а также строительство временных сооружений [1].

В соответствии со ст.2 Закона РМ №163 от 09.07.10 г. «О разрешении выполнения строительных работ» строительные работы представляют собой комплекс действий, выполняемых с помощью механизмов, машин и рабочей силы, по возведению, реконструкции, реставрации или усилению строения [2]. Таким образом, строительная деятельность в целом является сложным и специфическим видом хозяйственной деятельности.

В НСБУ «Договоры на строительство» дано определение договору на строительство-договор, заключенный между заказчиком и подрядчиком для строительства, ремонта, модернизации и реконструкции актива или группы активов, которые по проектированию, технологии и функционированию или назначению взаимосвязаны и взаимозависимы [3].

В Гражданском Кодексе РМ подробно урегулированы договорные отношения по строительному подряду и четко определены границы, в пределах которых устанавливаются отношения по договору строительного подряда.

Таким образом, в самом широком смысле слова, строительство – это вид деятельности, направленный на создание зданий, инженерных сооружений (мостов, дорог, и др.), а также сопутствующих им объектов (инженерных сетей, архитектурных форм, гаражей и др.). Словом «строительство» называют и само строящееся здание или сооружение, и то место, где оно строится, и род занятий строителей, и др.

Строительство как отрасль материального производства имеет свои особенности, обусловленные следующими факторами:

- характером ее конечной продукции;
- специфическими условиями труда;
- спецификой применяемой техники;
- технологией производства и организации труда;
- сезонностью работы.

Сложности изучения аспектов капитального строительства заключаются в многообразии организационных и хозяйственных форм процесса строительного производства (рис. 1), большом количестве участников, имеющих различные функциональные цели и задачи, а также существенной зависимости самого процесса строительного производства от естественных, природно-климатических условий.

Рисунок 1. Организационные и хозяйственные формы процесса строительного производства

В процессе строительного производства, как правило, участвуют: инвесторы, заказчики, проектировщик, генподрядчик, специальные субподрядные организации, другие лица (банки, страховые компании, посреднические организации и др.).

Кроме этих непосредственных участников строительного процесса, в создании строительной продукции участвуют десятки заводов – изготовителей технологического оборудования, строительных машин, строительных материалов и т.д.

Инвестиционный процесс при этом рассматривается как целостная система взаимосвязанных компонентов, взаимодействующих для достижения конечной цели – сооружения объектов в установленные сроки с заданными технико-эксплуатационными и экономическими показателями.

В системе капитального строительства организационные формы и организационные отношения между участниками инвестиционного процесса исключительно важны для достижения конечной цели в строительстве. Они, без сомнения, влияют на формирование себестоимости строительно-монтажных работ и управление процессом строительства. В общем виде организационные формы и взаимоотношения между участниками строительного производства имеют следующую структуру (рис. 2).

Рисунок 2. Взаимоотношения между участниками строительного процесса

Структура взаимоотношений может быть разной в зависимости от организационных форм строительства, т.е. того, кто управляет строительным процессом и реализацией проекта: инвестор, заказчик или генподрядчик. Кроме организационных вопросов, сама технология строительного производства имеет ряд специфических особенностей, которые оказывают влияние на организацию аналитического и синтетического учета и формирование себестоимости строительно-монтажных работ.

Рассмотрим более детально особенности финансово-хозяйственной деятельности строительных предприятий, обуславливающие специфические подходы к выбору организационно-методических аспектов создания системы управленческого учета.

Строительный комплекс в целом представляет собой межотраслевую систему, в которой взаимоувязаны все стадии производства конечной строительной продукции, разработка проектов сметной документации, изготовление строительных деталей и конструкций, их комплектация, транспортировка к строительным площадкам деталей, конструкций и оборудования, выполнение строительно-монтажных и пусконаладочных работ. Такое разнообразие функций приводит к выделению в структуре строительных организаций подразделений основного, вспомогательного и обслуживающего производства, а это определяет раздельное отражение затрат и финансовых результатов, обуславливает необходимость применения разных методов учета затрат и калькулирования себестоимости продукции на различных этапах.

Многообразие видов деятельности строительных организаций обуславливает необходимость нормативного регулирования всех ее аспектов, что приводит к существованию обширной базы специализированных отраслевых нормативных документов, которыми должны руководствоваться строительные организации наряду с общегражданским законодательством. Таким образом, учетная система строительного предприятия должна предусматривать соблюдение не только общих правил бухгалтерского и налогового учета, но и требования документов и инструктивных материалов, отражающих специфику строительной отрасли.

Другой специфической чертой предприятий строительной отрасли является разнообразие возводимых объектов, при этом каждый из них индивидуален, даже если возводится по типовому проекту. Во всех случаях это приводит к необходимости разработки и сопоставления многовариантных технологических, операционных и управленческих решений, что требует наличия соответствующей информационной базы, возможностей оценки альтернативных вариантов действий.

В свою очередь, территориальная разбросанность и удаленность строительных площадок от главного офиса, географическое непостоянство рабочих мест и мобильность строительного оборудования, приводят к усложнению координации деятельности строительных организаций на площадках, распределению ответственности между менеджерами различных уровней на

местах, усилению роли внутреннего контроля. Эти факторы должны оказывать решающее влияние при организации учета, так как способствуют децентрализации учета, формированию центров финансовой ответственности, организации учета по отклонениям.

Большая продолжительность во времени производства строительной продукции (длительность производственного цикла), а, следовательно, долгосрочный характер освоения инвестиций обуславливает специфику накопления затрат и формирования себестоимости, а также возможность выбора метода определения конечного финансового результата.

В процессе строительства накапливаются большие остатки незавершенного производства, которые образуются вследствие продолжительности рабочего периода и одновременности ведения работ на многих объектах. При больших объемах незавершенного производства важное значение имеют точная его оценка и отражение в учете, а также распределение затрат между незавершенным производством и готовой строительной продукцией, так как от этого зависит правильность определения фактических затрат строительно-монтажных работ.

Особенность строительного производства, влияющая на информационную систему, заключается и в том, что имеется определенная специфика учета расходов будущих периодов, связанных с осуществлением некапитальных работ (затрат, связанных с возведением временных (титульных и нетитульных) сооружений, приспособлений и устройств, используемых в процессе производства строительных работ), а также учете оборудования к установке.

Если строительная компания ведет учет в соответствии с МСФО, то при организации учета она должна руководствоваться Международным стандартом финансовой отчетности (IAS) 11 «Договоры на строительство». Если в соответствии с НСБУ – то положениями Национального стандарта бухгалтерского учета «Договоры на строительство».

Сравнительная характеристика требований вышеуказанных нормативных актов в части затрат по договорам на строительство представлена в ниже следующей таблице.

Таблица 1

Группировка затрат строительных предприятий в соответствии с МСФО (IAS) 11 «Договоры на строительство» и НСБУ «Договоры на строительство»

№	Группировка затрат в соответствии с МСФО (IAS) 11 «Договоры на строительство»	Группировка затрат в соответствии с НСБУ «Договоры на строительство»
1	затраты, непосредственно связанные с определенным договором	прямые договорные затраты
2	затраты, которые относятся к договорной деятельности в целом и могут быть распределены на данный договор	косвенные договорные затраты
3	другие затраты, которые отдельно возмещаются заказчиком в соответствии с условиями договора	накладные затраты строительства, возмещаемые заказчиком

Характерность результатов (продукции) строительного производства, заключающаяся в том, что конечный продукт всегда неподвижен относительно земли и индивидуален, оказывает влияние на методологию учета затрат и калькулирование стоимости объектов строительства. Эта особенность готовой продукции влияет на ее себестоимость, так как делает ее зависимой от стоимости земельного участка и конъюнктуры цен на рынке земли.

Применяемая в строительстве система ценообразования и сметного процесса также является особенностью данной отрасли, так как от этого процесса во многом зависит финансовый результат деятельности организаций. В соответствии с Постановлением Правительства РМ №1570 от 09.12.02 «О неотложных мерах по переходу на новую сметно-нормативную базу в строительстве», начиная с 01.01.03 г., составление сметной документации на объекты, которые не начаты строительством или на которые сметная документация не выдана и не находится в стадии разработки, необходимо осуществлять ресурсным методом в соответствии с практическим пособием СР L.01.01-2012 «Инструкция по составлению смет на строительно-монтажные работы ресурсным методом».

Сезонность строительных работ и большое влияние природных факторов (зависимость от рельефа местности, климатических, сейсмических условий и особенностей строения грунта) увеличивают вероятностный характер системы управления строительными предприятиями и необходимость специфических управленческих решений, что предъявляет к системе управленческого учета требования оперативности и гибкости. Изменения температуры воздуха, дожди, снегопады, ветры и т.п. затрудняют производство строительно-монтажных работ, нарушают их ритмичность и оказывают определенное влияние на организацию учета и формирование стоимости. При производстве строительно-монтажных работ в зимнее время возникают дополнительные затраты труда, материалов, а также электрической и тепловой энергии.

Строительная деятельность отличается также сложностью производственных связей. Участие в строительстве заказчика, генерального подрядчика, субподрядчиков ведет к формированию сложной системы их взаимоотношений, которая должна правильно отражаться в бухгалтерском учете. Генеральный подрядчик оказывает субподрядчикам различные услуги, связанные с выполнением работ и обслуживанием рабочих. Многие виды таких услуг не поддаются учету. По этой причине затраты на подобные услуги возмещаются путем отчислений от стоимости выполненных работ. Размер отчислений устанавливается в договоре субподряда. Они должны отражаться в учете субподрядчиком и генподрядчиком, что ведет к дополнительным хозяйственным операциям в учете. Указанные расходы увеличивают затраты субподрядчика, а генподрядчик за счет полученных средств уменьшает свои расходы.

Рассмотрение отраслевой специфики демонстрирует потребность строительных предприятий в дополнительной информации, которую не может представить система финансового учета. Это еще раз подтверждает необходимость внедрения системы управленческого учета в строительстве.

На наш взгляд, управленческий учет на строительных предприятиях – это интегрированная система взаимосвязанных, организованных присущих ему элементов, обеспечивающих процесс трансформации учетно-аналитической информации с целью обеспечения контуры принятия оперативных, тактических, стратегических и проблемных управленческих решений, выполнения функций управления. Данное определение подчеркивает основные цели, стоящие перед управленческим учетом на предприятиях строительной отрасли, указывает на место управленческого учета в системе управления предприятием и отмечает, что данный вид учета регламентируется только внутренними нормативными документами (т.е. индивидуален для каждого предприятия).

Таким образом, создание системы управленческого учета строительных предприятий путем точной классификации процессов и технологий, которая позволит выработать правильную методологию учета затрат, составление управленческой отчетности позволит реализовать ее функции и достигнуть поставленные перед данным видом учета цели и задач.

Список использованной литературы:

1. Классификатор видов экономической деятельности Молдовы/ Постановление Коллегии Национального бюро статистики № 20 от 29 декабря 2009 года (www.statistica.md).
2. Закон №163 от 09.07.10 г. «О разрешении выполнения строительных работ»/ Monitorul Oficial nr.155-158/549 din 03.09.2010.
3. НСБУ «Договоры на строительство»/ Monitorul Oficial nr.233-237/1533 din 22.10.2013.
4. Постановление Правительства №1570 от 09.12.02 «О неотложных мерах по переходу на новую сметно-нормативную базу в строительстве»/ Monitorul Oficial nr.170-172 /1708 din 13.12.2002.
5. СР L.01.01-2012 «Инструкция по составлению смет на строительно-монтажные работы ресурсным методом» // (Monitorul Oficial nr. 31-35 din 15.02.2013).
6. А. Попович, Н.Курагу. Особенности калькулирования себестоимости в строительстве/ Analele vol.-IV.Chisinau: Editura ASEM, 2006.
7. С. Шапа. Основы законодательства о сметном процессе и ценообразовании в строительстве (курс лекций). Кишинэу: Изд-во МЭА, 2012.

CONCEPTUL DE DEPRECIERE ÎN EVALUARE ȘI TIPURILE SAU CAUZELE DEPRECIERII

Rodica FRUNZE, lect. sup., ASEM

Previously was specified that the concept of depreciation accounting is different loyal to the concept of depreciation valuation discipline. Grant defines "depreciation of evaluation" as a "difference in value of an oldest existing property and a new hypothetical property, taken as a standard of comparison". He goes on explaining that "the impairment evaluation should quantify a inferiority of the value". Those three types or recognized causes, traditionally of depreciation, are physical wear, functional depreciation and economic depreciation.

Deja se cunoaște că noțiunea contabilă de amortizare este diferită de conceptul de depreciere din disciplina evaluare. Grant definește „deprecierea în evaluare” ca fiind „diferența de valoare dintre o proprietate mai veche existentă și o proprietate mai nouă ipotetică, luată ca standard de comparație”. El merge mai departe explicând că „deprecierea în evaluare ar trebui să cuantifice o inferioritate a valorii” și că:

Proprietatea înlocuită cu una nouă este cea mai economică și poate avea multe avantaje față de o proprietate mai veche existentă, cum ar fi probabilitatea unei durate de viață mai mare, cheltuieli anuale mai mici pentru exploatare și întreținere, încasări mai mari din vânzarea de produse sau servicii. Deducerea deprecierei din costul noii proprietăți substituie presupuse ar trebui să reprezinte o cuantificare, exprimată în termeni monetari, a tuturor acestor dezavantaje ale proprietății vechi existente.

Cele trei tipuri sau cauze recunoscute, în mod tradițional, ale deprecierei sunt *uzura fizică*, *deprecierea funcțională* și *deprecierea economică*. Definițiile uzuale ale acestor trei termeni sunt următoarele:

Uzura (deteriorarea) fizică reprezintă pierderea în valoare sau în utilitatea inițială a unei proprietăți, cauzată de consumarea treptată sau de expirarea duratei sale de viață utilă, cauzată de utilizare, deteriorare, expunere la diverși factori de mediu, constrângeri fizice și altele, asemănătoare.

Deprecierea funcțională reprezintă pierderea în valoare sau în utilitatea inițială a unei proprietăți, cauzată de ineficiențe și neadecvări ale proprietății când este comparată cu o proprietate mai eficientă cu una înlocuitoare mai puțin costisitoare și construită cu tehnologie modernă. Simptomele care indică prezența deprecierei funcționale sunt costurile de exploatare excedentare, supradimensionarea construcției (costul de capital excedentar), inadecvarea, supra capacitatea, lipsa de utilitate sau alte condiții asemănătoare.

Deprecierea economică (uneori denumită „depreciere externă”) reprezintă pierderea în valoare sau în utilitatea inițială a unei proprietăți, cauzată de factori externi față de proprietate, cum ar fi costul majorat al materiilor prime, forței de muncă sau utilităților (fără a fi compensate prin creșterea prețului produsului); cerere scăzută înregistrată pentru produs; concurența sporită; politici de mediu sau alte măsuri legislative; inflația sau rate majorate ale dobânzii; alți factori similari.

Uzura (deteriorarea) fizică

După ce a fost determinat nivelul cel mai adecvat al costului curent (de nou), trebuie făcute deduceri pentru toate formele de depreciere. Prima, care trebuie luată în considerare, este uzura fizică normală. Uzura fizică reprezintă o pierdere din valoarea sau din utilitatea inițială a unei proprietăți datorată consumării sau expirării duratei sale de viață utilă, cauzată de utilizare, deteriorare, expunerea la diferiți factori de mediu, constrângeri fizice, trecerea timpului și alți factori asemănători. În general este un rezultat al micșorării duratei de viață utilă în timp, expunerii la elemente naturale sau la modificări ale mediului înconjurător, defectelor interne rezultate din vibrații și frecări în exploatare, precum și altor factori asemănători. Deteriorarea excesivă reduce adesea toleranța în ceea ce privește echipamentele fabricate, rezultând un grad ridicat de respingere a produselor și, în ultimă instanță, imposibilitatea de întrunire a standardelor de producție. Având de-a face cu efectele uzurii fizice, proprietarul este obligat să facă cheltuieli mai mari de întreținere decât cele planificate. Pe de altă parte, cheltuielile de întreținere sub media planificată pot indica o întreținere amânată și o deteriorare avansată.

Uzura (deteriorarea) fizică este adesea estimată prin procente: o proprietate nouă are uzură fizică de 0%, în timp ce o proprietate care este epuizată în totalitate și care nu mai are nici un fel de valoare de casare, are o uzură fizică de 100%, iar toate celelalte proprietăți se află între aceste două extreme.

Teoretic, uzura fizică poate fi cuantificată în mod obiectiv. O mașină va produce un număr x de piese în timpul duratei sale de viață fizică. Presupunând că statisticile sunt înregistrate corect, mașina nefiind niciodată reparată capital sau suprasolicitată, și că toate mașinile de același tip sunt echivalente, atunci simplul raport dintre producția realizată anterior și producția așteptată a fi obținută va duce la o cuantificare obiectivă a uzurii fizice. În mod evident mașinile sunt reparate, sunt uzate sau suprasolicitate, și calitatea producției variază. Cu excepția activelor mari sau costisitoare, statisticile de producție nu sunt, de obicei, disponibile și pentru activele individuale. Ca urmare, cuantificarea uzurii fizice este adesea subiectivă. Deseori, evaluatorul trebuie să se bazeze pe comportamentul din trecut al activelor similare pentru a putea emite raționamente în privința condiției fizice a subiectului în cauză.

Se impune precauția necesară asupra cheltuielilor de capital viitoare: atunci când se verifică documente, cum ar fi planurile de afaceri pe 5 ani, se întâlnesc deseori prevederi pentru înlocuirea totală a anumitor proprietăți. Adesea, aceste înlocuiri sunt efectuate din alte motive decât uzura fizică, iar evaluatorul ar trebui să stabilească motivele pentru care acele proprietăți vor fi înlocuite. Unele dintre cheltuielile de capital viitoare pot să fie pentru reparații sau întrețineri ale proprietății existente, iar unele pot fi pentru extindere. În cazul în care, în viitor, este planificată o înlocuire completă a proprietății sau a unui grup de active acest lucru poate fi cauzat de condiția fizică a activului sau de ideea că înlocuirea poate fi necesară pentru rezolvarea unei anumite probleme funcționale sau economice. Dacă a doua variantă este în cauză, atunci activul programat pentru înlocuire poate fi afectat de deprecierea funcțională sau economică. Ne vom îndrepta acum atenția spre deprecierea funcțională.

Deprecierea funcțională

Următoarea etapă în implementarea abordării prin cost este luarea în considerare a *deprecierii funcționale*. Aceasta a fost definită anterior ca fiind pierderea din valoarea sau utilitatea inițială a unei proprietăți, din cauza ineficiențelor sau inadecvărilor caracteristice proprietății însăși, atunci când este comparată cu o proprietate mai eficientă sau cu una mai puțin costisitoare, pe care a dezvoltat-o noua tehnologie. Simptomele care sugerează prezența deprecierei funcționale sunt costul de exploatare excedentar (ex, producție), construcții excedentare (costul de capital excedentar), supra capacitatea, inadecvarea, lipsa utilității sau alte stări asemănătoare.

Unii evaluatori fac o distincție între deprecierea funcțională și *deprecierea tehnologică*. Aceștia definesc deprecierea funcțională ca pierderea din valoarea rezultată din diferențele de productivitate dintre o mașină nouă și cea evaluată, iar deprecierea tehnologică ca o pierdere din valoare rezultată din diferența dintre proiectul și materialele de construcție utilizate la mașinile de astăzi și cele utilizate la mașina evaluată. Aceasta este o diferență de opinie normală referitoare la modul în care evaluatorii aplică conceptele pentru cuantificarea aspectelor funcționale și tehnologice care afectează valoarea. Indiferent de termenii folosiți, lucrul cel mai important este ca evaluatorul să cuantifice diferiți factori care contribuie la deprecierea funcțională.

Deprecierea economică

Ultima etapă în implementarea abordării prin cost o reprezintă estimarea *deprecierii economice*. Deprecierea economică (uneori denumită „depreciere externă”) a fost definită anterior ca pierderea din valoarea sau utilitatea deplină a unei proprietăți, cauzată de factori externi acesteia. Acești factori includ costul majorat al materiilor prime, forței de muncă sau utilităților (fără creșterea corespunzătoare a prețului produsului); cererea scăzută înregistrată pentru produsul respectiv; concurența sporită; legislația de mediu și altele; sau factori asemănători.

Dificultatea în cuantificarea întregului efect al deprecierei economice reprezintă unul dintre punctele slabe ale abordării prin cost. Deoarece deprecierea economică este, de obicei, o funcție a influențelor din afară, care afectează o întreagă afacere (adică, toate imobilizările corporale și necorporale) mai degrabă decât imobilizările individuale sau grupuri izolate de active, uneori este cuantificată folosindu-se abordarea prin venit sau prin utilizarea abordării prin venit pentru a ajuta la identificarea existenței influențelor economice asupra valorii. Abordarea prin cost poate fi, totuși, folosită pentru cuantificarea unor forme de depreciere economică.

Puncte-cheie

- Utilizând abordarea prin cost, evaluatorul începe cu costul actual de înlocuire a proprietății aflată în evaluare, iar apoi efectuează deducerile pentru scăderea în valoare cauzate de uzura fizică, deprecierea funcțională și cea economică. Rațiunea care susține abordarea prin cost este principiul substituției: un cumpărător prudent nu va plăti mai mult pentru o proprietate decât costul achiziționării unei proprietăți substituit cu o utilitate echivalentă. Principiul poate

fi aplicat fie unui activ individual, fie unei instalații complete.

- Costul de înlocuire (nou) este punctul de plecare adecvat pentru formarea unei opinii asupra valorii, prin abordarea prin cost.
- Este esențial ca evaluatorul să înțeleagă diferența dintre *costul de înlocuire (de nou)* și cel de *reproducție (de nou)*. Costul de înlocuire reprezintă costul curent al unei proprietăți noi, asemănătoare, care are o utilitate echivalentă cu cea a proprietății evaluate, în timp ce costul de reproducție reprezintă costul curent de fabricație a unei copii identice proprietății evaluate utilizând aceleași, sau aproape aceleași, materiale. În abordarea prin cost, evaluatorul compară proprietatea în cauză cu una care ar putea să o înlocuiască. Proprietatea care o înlocuiește ar putea reprezenta cea mai economică variantă de proprietate nouă, care ar putea înlocui serviciul oferit de proprietatea în cauză.
- Există mai multe metode de determinare a costului actual (de nou) al unei proprietăți. Cele mai importante sunt *metoda devizului*, *indexarea*, *cost-capacitate*, precum și *alte metode tehnice*. Toate aceste metode, cât și modul de aplicare și funcționare a acestora, autorul le-a descris într-un articol publicat anterior.
- *Deprecierea în evaluare* a fost definită ca fiind diferența de valoare dintre un activ mai vechi existent și unul nou, luat ca standard de comparație. Deprecierea în evaluare ar trebui să cuantifice o inferioritate a valorii.
- Cele trei tipuri sau cauze recunoscute, în mod tradițional, ale deprecierei în accepțiunea evaluării sunt *uzura fizică*, *deprecierea funcțională* și *deprecierea economică*.
- *Uzura (deteriorarea) fizică* reprezintă pierderea în valoare sau în utilitatea inițială a unei proprietăți, datorată consumării sau expirării duratei sale de viață utilă, cauzată de utilizare, deteriorare, expunerii la elemente, factori de mediu, fizici și altora, asemănători.
- *Deprecierea funcțională* reprezintă pierderea în valoare sau în utilitatea inițială a unei proprietăți, cauzată de ineficiente și inadecvări ale proprietății, când este comparată cu o proprietate mai eficientă sau una înlocuitoare mai ieftină, și construită cu tehnologie modernă. Simptomele care indică prezența deprecierei funcționale sunt costurile de exploatare în exces, supradimensionarea construcției (costul de capital în exces), inadecvarea productivității, lipsa de utilitate sau alte condiții asemănătoare.
- Deprecierea funcțională provenită din *costurile de capital excedentare* este calculată prin diferența dintre costul de reproducție și cel de înlocuire (presupunând că nivelul costului de înlocuire este mai mic). Acest cost excedentar reflectă o investiție mai mică de capital cerută pentru obținerea celei mai economice proprietăți noi, care să furnizeze același serviciu ca și subiectul în cauză. Deprecierea funcțională, cauzată de costurile de capital excedentare, rezultă din îmbunătățiri care fac ca noua tehnologie să fie preferabilă, cum sunt modificările proiectului, materialelor, desfășurării fluxului de producție, metode Im de construcție și dimensiunii echipamentelor.
- Al doilea tip de depreciere funcțională este cel cauzat de *costurile excedentare de exploatare*. Ca rezultat al noii tehnologii, în multe cazuri, este nu numai mult mai ieftină achiziționarea unei proprietăți moderne înlocuitoare (cost de capital), dar și mult mai ieftin sau mu eficient de exploatat noua proprietate (cost de exploatare). Calculări I deprecierei din exploatare implică o comparație a caracteristicilor de exploatare ale proprietății în cauză cu echivalentul său modern, adică proprietatea cu care subiectul va fi înlocuit. Costurile reduse realizabile de proprietatea înlocuitoare modernă sunt comparate cu costurile ridicate de exploatare ale proprietății în cauză. Din această comparație rezultă apoi o bază pentru estimarea unei penalități pentru utilizarea viitoare a proprietății existente.
- Dificultatea în cuantificarea întregului efect al deprecierei economice reprezintă unul din punctele slabe ale abordării prin cost. Deoarece deprecierea economică, de obicei, este o funcție a influențelor din afară, care afectează o întreagă afacere (adică, toate activele corporale și necorporale) mai degrabă decât active individuale sau grupuri de active izolate, metodele abordării prin venit sunt uneori utilizate pentru estimarea deprecierei economice. Totuși, un evaluator talentat și perseverent poate găsi o cale de aplicare a abordării prin costul majorității, dacă nu totalității, formelor de depreciere.

- Conceptul *cost-capacitate* poate fi utilizat pentru estimarea unei forme a deprecierei economice, în cadrul abordării prin cost. De câte ori nivelul de exploatare al unei instalații sau al unui activ este mai scăzut decât capacitatea sa cotate sau proiectată, activul este mai puțin valoros decât ar putea fi altfel. *O penalitate pentru inutilitate* poate fi utilizată pentru cuantificarea pierderii din valoare.
- Factorii externi nefavorabili pot determina costurile de exploatare dentare ale instalației în cauză sau activului. Aceste costuri de exploatare excedentare, cauzate de factori externi, pot fi cuantificate și transformate într-o penalitate pentru deprecierea economică utilizând aceleași metode prezentate la secțiunea de depreciere din exploatare.

Bibliografie:

1. Ristea M., Dumitru C. G.. Prudență și agresivitate în tratamentele contabile. Editura Tribuna Economică. București, 2008.
2. Feleagă N., Malciu L.. Provocările contabilității internaționale la cumpăna dintre milenii. Editura Economică. București, 2004.
3. Comitetul pentru mașini și specialități tehnice al American Society of Appraisers. Evaluarea mașinilor și echipamentelor: bazele evaluării mașinilor și altor active tehnice. Publicată cu acordul Societății Americane a Evaluatoilor Copyright 2004 Asociația Națională a Evaluatoilor din România pentru traducere în limba română.

ANALIZA UTILIZĂRII EFICIENTE A PATRIMONIULUI CONFORM NOILOR SNC

Ala COJOCARI, lect. sup., ASEM

This article will calculate and analyze indicators characterizing the efficiency of the heritage elements of an economic entity, irrespective of the type of activity and its ownership.

Analiza apare ca instrument indispensabil în procesul cunoașterii în orice domeniu al activității umane, întrucât permite stabilirea fenomenelor economice, a relațiilor de cauzalitate, a factorilor care le generează, ceea ce constituie suportul formării deciziilor privind activitatea ulterioară a unei entități economice, indiferent de genul de activitate și forma de proprietate a acesteia.

Conținutul de bază al analizei financiare în baza SNC "Prezentarea situațiilor financiare", constă în aprecierea rezultatelor și stării financiare a unei entități, având la bază datele din diferite dări de seamă financiare.

Conducerea oricărei entități economice, indiferent de formele de proprietate ce-i stau la bază, implică drept componentă esențială – analiza economică, cu ajutorul căreia se supraveghează și evaluează funcționarea ei și asigurarea performanțelor concurențiale.

Analiza financiară se bazează pe următoarele funcții strâns corelate între ele:

- 1) **funcția informațională** ce constă în stabilirea și centrarea indicatorilor economici de decizie privind situația economico-financiară a unei entități economice, poziționarea și corespunderea acesteia cu standardele normative, nivelului concurenței pe diferite piețe etc.;
- 2) **funcția de evaluare** a valorificării potențialului tehnico-economic al unei entități economice;
- 3) **funcția de fundamentare** a deciziei pe diferite criterii de eficiență a capacității de corelație dintre cererea și oferta bunurilor livrate și serviciilor prestate în condițiile unei funcționări reale;
- 4) **funcția de realizare** a cerințelor gestiunii eficiente a patrimoniului, indiferent de sursele de formare ale acestuia;
- 5) **funcția de realizare a conexiunii** cu mediul exterior economico-financiar, care presupune analiza relațiilor cu băncile de la care se fac împrumuturi; relațiile cu furnizorii privind bunurile achiziționate sau livrate; relațiile cu creditorii privind datoriile formate, precum și cu organele fiscale privind apariția și stingerea datoriei față de bugetul de stat și alte bugete administrativ-teritoriale etc.

Analiza financiară poate fi definită ca proces de folosire a instrumentelor analitice și tehnicilor standard pentru analiza documentației financiare ale unei entități economice în baza datelor Bilanțului contabil, Situației de profit și pierdere etc. în vederea fundamentării corecte a măsurilor ce se

întreprind de conducerea unei entități economice.

La prima etapă de analiză în baza datelor Bilanțului contabil, ce descrie, la un moment dat ceea ce o entitate economică posedă - activul și tot ceea ce datorează – pasivul, se pot calcula și aprecia eficiența utilizării patrimoniului și surselor de formare ale acestuia prin intermediul mai multor indicatori analitici.

Astfel, din grupa indicatorilor ce caracterizează modificarea structurală a patrimoniului fac parte următorii indicatori, cum ar fi:

✓ **Rata imobilizărilor**, care după conținutul economic reflectă cota activelor imobilizate în suma totală a patrimoniului întreprinderii. Pentru aceasta se utilizează următoarea relație:

$$\text{Rata imobilizărilor} = \frac{\text{Active imobilizate}}{\text{Total active}} \times 100\% \quad (1)$$

Creșterea în dinamica a acestui indicator reflectă o compoziție fragilă a utilizării patrimoniului întreprinderii, și invers micșorarea ratei imobilizărilor presupune micșorarea dificultății privind achitarea datoriilor curente.

✓ **Rata activelor circulante** după conținutul economic exprimă depășirea ritmului creșterii activelor circulante asupra ritmului creșterii activelor imobilizate. Formula de calcul este următoarea:

$$\text{Rata activelor circulante} = \frac{\text{Active circulante}}{\text{Total active}} \times 100\% \quad (2)$$

Evaluarea și valorificarea potențialului tehnico-economic al unei entități economice contribuie la calculul următorului indicator relativ, cum ar fi:

✓ **Rata patrimoniului cu destinație de producție**, care conform SNC "Imobilizări necorporale și corporale" și SNC „Stocuri”, caracterizează potențialul productiv al unei entități economice, ce rezultă din următoarea relație:

$$\text{Rata patrimoniului cu destinație de producție} = \frac{\text{Mijloace fixe} + \text{Stocuri}}{\text{Total active}} \times 100\% \quad (3)$$

Acest indicator reflectă ponderea patrimoniului întreprinderii care poate fi direct utilizată pentru fabricarea producției, prestarea serviciilor, executarea lucrărilor. Micșorarea acestui indicator în dinamică se apreciază negativ, deoarece contribuie la scăderea volumului activității de producție.

Modificările în structura activelor circulante pot fi determinate din punct de vedere al principalelor elemente componente ale mijloacelor circulante. În acest context se recurge la calculul următorilor indicatori analitici.

✓ **Rata stocurilor**, care conform SNC "Stocuri", reflectă cota stocurilor, inclusiv a stocurilor de mărfuri și materiale în componența activelor circulante. Relația de calcul este următoarea:

$$\text{Rata stocurilor} = \frac{\text{Stocuri}}{\text{Active circulante}} \times 100\% \quad (4)$$

Deoarece, bunurile reflectate în numărătorul coeficientului respectiv reprezintă partea mai puțin mobilă a mijloacelor circulante, nivelul scăzut al raportului la sfârșitul perioadei de raportare și, concomitent, micșorarea acestuia în dinamică reprezintă o tendință bună pentru o entitate economică, inclusiv o entitate de producție.

Pentru aprecierea modificărilor structurale în componența activelor circulante, apare necesitatea și calculul următorului indicator, cum ar fi:

✓ **Rata creanțelor**, care conform SNC "Creanțe și investiții financiare", reprezintă efectul obținut în urma tranzacțiilor sau evenimentelor trecute și din stingerea cărora se așteaptă intrări sau majorări de resurse financiare care ulterior vor contribui la majorarea indicatorilor de rezultate financiare. Calculul acestui indicator rezultă din următoarea relație:

$$\text{Rata creanțelor} = \frac{\text{Creanțe}}{\text{Active circulante}} \times 100\% \quad (5)$$

Creșterea acestui indicator în dinamică se consideră periculoasă. Pentru o apreciere mai obiectivă a acestor indicatori, ținând cont de conținutul economic și mărimea teoretică spre care trebuie să tindă fiecare entitate economică, indiferent de genul de activitate și forma de proprietate a acesteia, se recurge la calculul acestora în următorul tabel analitic.

Tabelul 1

Analiza și aprecierea indicatorilor ce caracterizează eficiența utilizării patrimoniului

Indicatori	Formula de calcul	Anul precedent	Anul raportat	Concluzie
Rata imobilizărilor, %	Active imobilizate / Total active	73,32	68,91	Diminuarea în dinamică presupune micșorarea dificultății privind achitarea datoriilor curente.
Rata activelor circulante, %	Active circulante / Total active	26,68	31,09	Majorarea acestui indicator exprimă depășirea ritmului creșterii activelor circulante asupra activelor imobilizate
Rata patrimoniului cu destinație de producție, %	Mijloace fixe + Stocuri / Total active	67,91	55,72	Micșorarea acestui indicator în dinamică se apreciază ca negativă, deoarece contribuie la diminuarea volumului activității de producție.
Rata stocurilor, %	Stocuri / Active circulante	62,52	31,86	Nivelul scăzut al raportului la sfârșitul anului și micșorarea lui în dinamică reprezintă o tendință favorabilă pentru entitate.
Rata creanțelor, %	Creanțe / Active circulante	27,28	58,22	Creșterea esențială a acestui indicator în dinamică se consideră periculoasă, ceea ce condiționează majorarea nejustificată a veniturilor din vânzări

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor entității Omega SRL

Funcția de realizare a cerințelor gestiunii eficiente a patrimoniului, indiferent de sursele de formare ale acestuia, constă în analiza structurii surselor de formare a patrimoniului unei entități economice, ce se efectuează cu scopul aprecierii stabilității financiare a întreprinderii sau, cu alte cuvinte, a gradului de dependență a unei entități economice de sursele atrase sau împrumutate. Ca rezultat, în baza SNC "Capital propriu și datorii", apare necesitatea calculului următorilor indicatori relativi, cum ar fi:

- ✓ **Rata autonomiei financiare**, care după conținutul economic reflectă ponderea patrimoniului format pe seama mijloacelor proprii în suma totală a activelor întreprinderii. Pentru aceasta se utilizează următoarea relație:

$$\text{Rata autonomiei financiare} = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Total pasive}} \times 100\% \quad (6)$$

Făcând trecere la anumite entități economice, inclusiv la societățile pe acțiuni, în baza datelor din Nota explicativă la rapoartele financiare ale acestora, apare necesitatea efectuării corelației dintre mărimea capitalului social și valoarea activelor nete. Pentru aceasta se recomandă calculul următorului indicator relativ, cum ar fi:

- ✓ **Rata corelației dintre activele nete și capitalul social**, care reprezintă și apreciază situația financiară a societăților pe acțiuni și societăților cu răspundere limitată. Prin urmare, mărimea activelor nete nu trebuie să fie mai mică decât valoarea capitalului social. Calculul acestui indicator rezultă din următoarea relație:

$$\text{Rata corelației dintre activele nete și capitalul social} = \frac{\text{Active nete}}{\text{Capital social}}, \text{ coef} \quad (7)$$

Funcția de realizare a conexiunii dintre bunurile de care poate dispune o entitate economică și sursele de formare a acestora, se manifestă prin intermediul calculului următorului indicator relativ, cum ar fi:

- ✓ **Rata solvabilității generale**, care după conținutul economic exprimă gradul de acoperire a surselor împrumutate pe seama activelor totale de care poate dispune o entitate economică. Calculul acestui indicator rezultă din următoarea relație:

$$\text{Rata solvabilității generale} = \frac{\text{Total pasive}}{\text{Datorii pe termen lung} + \text{Datorii curente}} \times 100\% \quad (8)$$

Pentru caracterizarea capacității entității economice de a contracta în caz de necesitate noi împrumuturi, asigurând totodată un anumit nivel de garanții pentru creditorii cu privire la posibilitatea recuperării sumelor împrumutate, servesc următorii doi indicatori.

- ✓ **Rata de autofinanțare a capitalului permanent**, care după conținutul economic reflectă structura capitalului permanent, ce asigură o finanțare îndelungată a activității întreprinderii. Calculul acestui indicator rezultă din următoarea relație:

$$\text{Rata de autofinanțare a capitalului permanent} = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Capital propriu} + \text{Datorii pe termen lung}} \times 100\% \quad (9)$$

Capitalul social, ca parte componentă centralizatoare a capitalului propriu contribuie la calculul următorului indicator relativ, cum ar fi:

- ✓ **Rata solvabilității patrimoniale**, după conținutul economic reflectă cota capitalului social în valoarea capitalului permanent. Tendința de creștere a acestui indicator se apreciază pozitiv, datorită creșterii cu un ritm mai mare a capitalului social, comparativ cu ritmul de creștere mai lent a capitalului permanent. Pentru aceasta se recomandă următoarea relație:

$$\text{Rata solvabilității patrimoniale} = \frac{\text{Capital social}}{\text{Capital propriu} + \text{Datorii pe termen lung}} \times 100\% \quad (10)$$

Pentru o apreciere mai obiectivă a acestor indicatori și evoluția în dinamică și sau față de mărimea teoretică stabilită se recurge la calculul acestora în următorul tabel analitic.

Tabelul 2

Analiza indicatorilor de eficiență a surselor de formare a patrimoniului

Indicatori	Formula de calcul	Anul precedent	Anul raportat	Concluzie
Rata autonomiei financiare, %	Capital propriu / Total pasive	68,28	61,35	Patrimoniul întreprinderii este format mai mult de 60 la suta din sursele proprii, aceasta servește drept garanție pentru achitarea tuturor datoriilor față de creditorii.
Rata corelației dintre activele nete și capitalul social, coef	Active nete / Capital social	1,237	1,217	Tendința de micșorare a acestui indicator rezultă în urma micșorării cu un ritm mai mare a activelor nete, comparativ cu capitalul social
Rata solvabilității generale, %	Total pasive / DTL + DC	3,10	2,53	Solvabilitatea întreprinderii s-a micșorat din cauza majorării esențiale a datoriilor.
Rata de autofinanțare a capitalului permanent, %	Capital propriu / Capital permanent	87,12	74,25	Diminuarea acestui indicator rezultă atât din micșorarea capitalului – factor direct propriu, cât și din majorarea datoriilor pe termen lung – factor indirect
Rata solvabilității patrimoniale, %	Capital social / Capital permanent	70,45	63,78	Acești indicatori depășesc mărimea de 60 la sută, ceea ce înseamnă că capitalul propriu și social are o pondere mai mare în capitalul permanent și dă garanții pentru creditorii

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor entității Omega SRL

Efectuând o sinteză a analizei financiare atât a patrimoniului, cât și surselor de formare a acestora se poate constata că în ceea ce privește situația patrimonială, la întreprinderea supusă analizei se atestă o mobilizare a activelor acesteia. Acest fapt poate fi cauzat atât de reînnoirea aparatului tehnologic în ultima perioadă, cât și de faptul utilizării tuturor elementelor de mijloacele fixe în procesul de producție.

Întreprinderea dată are o stare financiară care, totuși, trebuie îmbunătățită în cel mai scurt timp posibil. Acest aspect al politicii financiare trebuie să fie una din principalele preocupări ale strategiei manageriale pe o perioadă ulterioară.

Principala cauză care a condus la apariția unei stări financiare anormale constă în micșorarea nejustificată a ratei stocurilor, creșterii ratei creanțelor, ceea ce condiționează existența unei lichidități necorespunzătoare.

Deci, conducerea entității economice este obligată să întreprindă măsuri energice și cât mai urgente privind rambursarea creditelor bancare, care vor da posibilitatea de a evita pierderi suplimentare pe viitor într-o economie atât de nestabilă ca în Republica Moldova.

Bibliografie:

1. Standardul Național de Contabilitate "Prezentarea situațiilor financiare" Monitorul Oficial nr. 233-237 din 22.10.2013;
2. Standardul Național de Contabilitate "Imobilizări necorporale și corporale" Monitorul Oficial nr. 233-237 din 22.10.2013;
3. Standardul Național de Contabilitate "Creanțe și investiții financiare" Monitorul Oficial nr. 233-237 din 22.10.2013;
4. Standardul Național de Contabilitate "Stocuri" Monitorul Oficial nr. 233-237 din 22.10.2013;
5. Standardul Național de Contabilitate "Capital propriu și datorii" Monitorul Oficial nr. 233-237 din 22.10.2013;
6. ȚIRIULNICOVA N. (coordonator); PALADI V.; GAVRILIUC L.; CHIRILOV N.; FURTUNĂ D. Analiza rapoartelor financiare. Ediția II-a, revăzută. Chișinău: Asociația Obștească „ACAP RM”, 2011. 400 p. ISBN 978-9975-78-995-0;
7. PETCU M. Analiza economico-financiară a întreprinderii: probleme, abordări, metode, aplicații. București: Editura Economică, 2009. 497 p. ISBN: 973-709-415-5;
8. NICULESCU M. Diagnostic financiar. Vol. II. București: Editura Economică, 2003. 384 p. ISBN 973-590-720-8.

PREȚURILE DE TRANSFER: ASPECTE DE CALCULARE ȘI APLICARE LA ÎNTEPRINDERILE AVICOLE

Tatiana ȚAPU, lect. sup., UASM

The optimization of administration methods can be achieved through the decentralization and delegation of management functions and the appointment of subdivision positions as a center of responsibility in the enterprise information system, so that each company becomes a small outlet market. Exchanges between centers raises the assessment problem of domestic transactions made between the "supplier" and "client" centers. Thus, there is a need to develop a system of prices able to facilitate the transfer in centers under the mutually advantageous terms without creating preconditions for the exaggerating/decrease of profitability of the centers participating in such a market. "Transfer pricing" is used as an objective tool to assess the activity of responsibility centers all over the world.

The aim of this article is to elucidate the aspects as well as implications in terms of transfer pricing implementation at poultry enterprises.

Optimizarea metodelor de gestionare poate fi realizată prin decentralizarea și delegarea funcțiilor manageriale și desemnarea poziției subdiviziunilor în sistemul informațional principal al întreprinderii, astfel, încât fiecare întreprindere trebuie să reprezinte o piață de desfacere în „*miniatură*”. O astfel de

decentralizare este posibilă doar prin decuparea sistemului managerial în centre de responsabilitate care are ca scop generalizarea la nivel de întreprindere a relațiilor de tip „furnizor-client” întra-centre autonome. Schimburile întra-centre de responsabilitate ridică problema evaluării tranzacțiilor interne efectuate între centrul „furnizor” și centrul „client”. În acest context, apare necesitatea elaborării unui sistem de prețuri apt să înlesnească cesiunea întra-centre în condiții reciproc avantajoase fără crearea premiselor pentru exagerarea/diminuarea profitabilității centrelor participante la o asemenea piață. În practica internațională în calitate de instrument obiectiv de evaluare a activității centrelor de responsabilitate sunt utilizate „prețurile de transfer” [3, p. 183].

Scopul prezentului articol constă în elucidarea aspectelor, precum și a implicațiilor din perspectiva implementării prețurilor de transfer în cadrul întreprinderilor avicole.

Prin prețurile de transfer la produsele avicole (la fel ca și pentru alte produse agricole), activele biologice adiționale, serviciile interne se subînțeleg prețurile stabilite de conducerea întreprinderii (de către serviciile abilitate ale acesteia) la stocurile de fabricație proprie furnizate de un centru de responsabilitate (furnizor) altui centru (client) pentru consum interior [1, p. 204].

Aplicarea prețurilor de transfer la evaluarea transferurilor interne trebuie să fie în primul rând, acceptată de toți participanții, iar, în rândul doi, să permită soluționarea următoarelor obiective:

1. Armonizarea obiectivelor de activitate și performanță a întreprinderii cu cele ale fiecărui centru, astfel, încât fiecare centru să participe la realizarea scopurilor și eficientizarea activității formațiunii în ansamblu.

2. Respectarea autonomiei fiecărui centru de responsabilitate ceea ce presupune crearea unor centre de profit independente, dar care își pot transfera activele și/sau serviciile în condiții avantajoase reciproc în cadrul tranzacției interne „furnizor-client”.

3. Asistarea activității centrului de responsabilitate, deoarece prețurile de transfer stabilite corect stau la baza deciziilor manageriale cu privire la acțiunile: „fabricare sau cumpărare”, „vânzare sau transfer” ș. a.

4. Evaluarea justă a realizărilor fiecărui centru cu scopul evitării:

- afecțiunii prețurilor de transfer de comportamentul și deciziile responsabililor care devin reticenți față de prestațiile interne;
- circumstanțelor și premiselor prielnice de formare a profiturilor în avantajul unor centre și dezavantajul altora pentru a nu crea conflicte intra-centre.

5. Evaluarea argumentată a beneficiilor aferente deciziilor de investire prin desemnarea modului de alocare a resurselor cu scopul asigurării unei eficiențe maxime a activității atât a centrului, cât și a întreprinderii în ansamblu.

La etapa elaborării prețurilor de transfer și a mecanismelor de funcționare a acestora, întreprinderea trebuie să țină cont de următoarele aspecte:

1. Prețurile de transfer și mecanismele de funcționare a acestora trebuie stabilite anterior derulării exercițiului financiar.

2. Întreprinderea trebuie să adopte o conduită conformă cu principiile unei practici corecte de afaceri în relația cu consumatorii: intra-centre;

3. Întreprinderea trebuie să ia toate măsurile pentru a asigura siguranța și calitatea produselor sau serviciilor pe care le furnizează.

4. Prețurile de transfer elaborate pentru necesitățile interne ale întreprinderii (intra-centre) trebuie să fie mai mari ca costul de producție și mai mici ca prețurile de piață.

Un asemenea tratament permite întreprinderii să utilizeze o parte a profitului pentru acoperirea cheltuielilor administrative și efectuarea investițiilor.

5. La elaborarea metodelor de calcul a prețurilor de transfer trebuie de ținut cont și de sistemul de contabilizare a costurilor practicat de întreprinderi (de exemplu, variabile-costing, standard-costing, absorption-costing), precum și de tipul CR în funcție de gradul de delegare a responsabilităților cu privire la: gestionarea drepturilor, asumarea obligațiilor și utilizarea profitului;

6. Procesul de modelare a PT trebuie să fie axat pe principiul maximalizării marjei de contribuție, adică a rezultatului obținut din vânzări după diminuarea tuturor costurilor și cheltuielilor variabile aferente acestor vânzări.

În practica internațională sunt folosite trei metode de bază de calculare a prețurilor de transfer: metoda bazată pe prețurile de piață, numită în literatura de specialitate „*preț de oportunitate*”; metode bazate pe cost „*cost-plus*”, metoda bazată pe prețuri negociate (contractuale) [2, p. 35-38]. Cu această

opinie sunt solidari și autorii autohtoni A. Frecăuțeanu și I. Balan [1, p. 204-208]. La aplicarea fiecărei din metodele enumerate se denotă un șir de avantaje și dezavantaje (tabelul 1-3).

Tabelul 1

Avantajele și dezavantajele metodei de calculare a prețurilor de transfer bazată pe prețul de piață „preț de oportunitate”

Esența metodei	Avantaje	Dezavantaje
La baza metodei date stau prețurile de piață la aplicarea cărora centrele de responsabilitate beneficiază de libertatea de a cumpăra și a vinde în afara întreprinderii în cazul în care există o piață de desfacere. Aceste prețuri de transfer pot fi numite „prețuri de oportunitate”	<ol style="list-style-type: none"> 1) dă posibilitatea alegerii între consumatorul intern și celui extern; 2) impune aplicarea prioritara a prețului de piață în favoarea performanței centrului vânzător; 3) induce la maximalizarea profitului centrului dat și contribuie la creșterea ponderii avantajelor centrului dat în profitul întreprinderii în ansamblu; 4) permite comensurarea performanțelor activității centrului dat în aspect de liberă comercializare. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) oscilația înaltă a prețurilor de piață ceea ce face temporară utilitatea acestuia; 2) nu contribuie în permanență la folosirea deplină a potențialului de producție; 3) lipsa unei piețe echivalente pentru un șir de produse și servicii (de exemplu în avicultură, pentru melanj, praful de ou etc.); 4) apare necesitatea utilizarea unor prețuri aproximative pentru produsele similare; 5) creșterea ofertei la anumite produse pe piață (de exemplu, la ouă) induce la scăderea cererii și, ca urmare: <ul style="list-style-type: none"> • are loc reducerea prețurilor de piață; • se creează premise juste pentru înregistrarea pierderilor; • se reduce considerabil rentabilitatea activității atât a centrului, cât și a întreprinderii în ansamblu

Posibilitatea aplicării în cadrul întreprinderilor avicole autohtone a metodei de calculare a prețurilor de transfer bazată pe prețul de piață **„preț de oportunitate”** este redusă din următoarele considerente: gradul înalt al inflației, lipsa pieței organizate la numeroase tipuri de produse și servicii și informarea insuficientă a formațiunilor economice despre oscilațiile prețurilor.

Tabelul 2

Avantajele și dezavantajele metodei de calculare a prețurilor de transfer bazată pe cost „cost-plus”

Esența metodei	Avantaje	Dezavantaje
1	2	3
La baza calculării acestor prețuri stă costul care se majorează la o marjă determinată La determinarea prețurilor de transfer prin metoda „cost-plus” pot fi utilizate diferite costuri, cum ar fi:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Centrul-vânzător la eficientizarea activității sale. 2. Nu oscilează la fel ca și prețurile de piață în funcție de cerere-ofertă. 3. Sunt orientate preponderent pentru transferurile interne. 4. Nu expun pericol cu privire la scăderea bruscă a prețurilor la ieșire cauzată de supraoferta pe piață. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Împuternicirile centrului de responsabilitate se extind doar în limita întreprinderii, prioritate având transferurile interne. 2. Prețul aplicat este influențat de o serie de factori cum ar fi: mărime prestabilită a prețului de transfer, cererea limitată externă. 3. Aceste prețuri pot fi utilizate de acele subdiviziuni pe baza cărora sunt formate centre de responsabilitate sub forma centrului de costuri ș.a.

1		2	3
1) costul de producție	<i>deplin</i>	1. Profitul total nu este afectat de transfer și este repartizat între centrele participante „furnizor-client”. 2. Este simplu de calculat și ușor de înțeles.	1. Centrul-vânzător nu înregistrează profit din transfer, ci doar din vânzări. 2. Se admite transferul eficienței de la centrul-furnizor centrului – client. 3. Nu permite o localizare echilibrată a performanțelor între centrele participante.
	<i>reduc</i>	1. Dă posibilitatea localizării performanțelor. 2. Se armonizează cu bugetele desemnate anterior. 3. Sunt stabile și cunoscute în prealabil.	1. Performanța centrului furnizor depinde într-o măsură mai mare sau mai mică de vânzările realizate de centrul-client. 2. Este evidentă o însușire mai mare sau mai mică a costurilor fixe de către centrul furnizor.
2) costul total plus o marjă a profitului		1. Se bazează pe cost și un anumit cuantum al profitului stabilit în funcție de mărime profitului stabilit inițial. 2. Se aplică atunci când pentru produsele transmise nu sunt disponibile pe piață	Există o problemă de decizie cu privire la repartizarea profiturilor între centrele participante în asemenea transferuri
3) costul marginal		Se aplică atunci când prețul intern este superior prețului de piață	Induce la formarea profiturilor neargumentate la centrul client și a pierderilor neîntemeiate la centrul furnizor

Aplicarea în practica întreprinderilor avicole a **metodei de calculare a prețurilor de transfer bazată pe cost „cost-plus”**, la fel ca și în practica altor întreprinderi agricole, este dificilă deoarece transferul intern nu înseamnă piață externă. Acest factor limitează într-o măsură oarecare fluxul de beneficii a centrului-furnizor prin cedarea unei părți a profitului său centrului-client care ulterior îl va realiza prin venitul din vânzarea produsului său marfă. Prioritate se face transferurilor interne deoarece prețul aplicat este influențat de o serie de factori cum ar fi: mărime prestabilită a prețului de transfer, cererea limitată externă ș.a.

Metoda în cauză nu permite coordonarea veniturilor realizate de centre cu venitul înregistrate efectiv de întreprindere, și totodată nu permite monitorizarea cantității, calității și termenului de fabricație a produselor (prestare a serviciilor).

Tabelul 3

Avantajele și dezavantajele metodei de calculare a prețurilor de transfer bazată pe prețuri negociate (contractuale)

Esența metodei	Avantaje	Dezavantaje
Presupune recuperarea parțială sau completă a costurilor fixe pe seama marjei de contribuție	1. Este o modalitate mai universală, aplicarea căreia permite ajustarea prețurilor, pornind de la mărimea costurilor și coeficientul de rentabilitate pentru fiecare produs (serviciu). 2. Permite posibilitatea căutării și determinării unui preț optim la nivel de întreprindere și de centru. 3. Există posibilitatea utilizării unui preț optim de oportunitate.	1. Prețul optim pentru centrul-furnizor poate să nu fie optim pentru centrul client. 2. Prețul optim pentru centru poate să nu corespundă prețului optim pe întreprindere. 3. Trebuie de ținut cont neapărat de sistemul de evidență a costurilor aplicat la întreprindere. 4. Necesită cunoștințe temeinice, deprinderi și prestații de muncă suplimentare.

R. A. Alborov menționează că metoda bazată pe prețuri negociate este mai universală, deoarece are la bază prețuri contractuale și propune patru modalități de calculare a prețurilor de transfer negociate (contractuale) care, în opinia noastră, pot fi cu succes implementate la întreprinderile [2, p. 35-38]. Primele două pot fi utilizate pentru evaluarea produselor (serviciilor) destinate comercializării terților în calitate de marfă:

1) Preț de transfer negociat calculat în baza ponderii costurilor variabile și fixe în totalul costului acestor produse cu utilizarea următoarei relații (1):

$$P_t = \frac{P_r \times (P_{cv} + P_{cf})}{100}, (1)$$

unde P_t – prețul de transfer pentru o unitate de produs;

P_r – prețul mediu de vânzare pentru o unitate de produs avicol în cazul livrării (alienării) în favoarea terților, lei;

P_{cv} – ponderea costurilor variabile în totalul costului de producție a acestui produs avicol, %;

P_{cf} – ponderea costurilor fixe în totalul costului de producție a acestui produs avicol, %.

3) Preț de transfer negociat calculat în baza costurilor depline (fixe și variabile) și a cotei părți a coeficientului marjei de contribuție (normată sau efectivă) din vânzarea acestui tip de produs (mărimii medii a rentabilității) cu utilizarea următoarei relații (2):

$$P_t = (\sum C_v + \sum C_f) \times (1 + K_{mc}), (2)$$

unde $\sum C_v$ – suma totală a costurilor variabile în componența costurilor de producție aferente acestui produs avicol, lei;

$\sum C_f$ – suma totală a costurilor fixe în componența costurilor de producție aferente unui tip de produse avicole, lei;

K_{mc} – cota parte a coeficientului marjei de contribuție din vânzarea acestui tip de produs avicol.

O altă modalitate de calculare a prețului de transfer negociat în baza costului este determinarea prețului de transfer în baza costurilor redus în funcție de sistemul de evidență a costurilor „Variabile-costing”. În așa caz relația (2) de calculare a prețului de transfer în baza costului redus (variabil) capătă forma (2.1):

$$P_t = \sum C_v \times (1 + K_{mc}), (2.1)$$

În continuare este prezentat un exemplu convențional cu date inițiale și calcule ce țin de calcularea prețurilor de transfer în baza costurilor depline și reduse (variabile) pentru produsele avicole destinate comercializării (tabelul 4).

Tabelul 4

Calculul prețului de transfer în baza costurilor depline și reduse (variabile) pentru produsele avicole

Tipul produselor	Suma costurilor, lei		1 + coeficientul marjei de contribuție $(1 + K_{mc})$	Prețul de transfer în baza costurilor	
	variabile	fixe		depline	reduse
	$\sum C_v$	$\sum C_f$		P_t	P_t
A	1	2	3	$4 = 1 + 2 \times 3$	$5 = 1 \times 3$
1. Ouă de masă, lei pentru o unitate	7,25	1,95	1,25	11,50	9,06
2. Spor greutateii vii, lei pentru 1 kg	19,60	5,50	1,09	27,36	21,36

Celelalte două variante de calculare a prețului de transfer pot fi utilizate pentru evaluarea produselor (serviciilor) cu destinație necomercială.

Metodele de elaborare a prețurilor de transfer bazate pe îmbinarea principiilor circuitului economic sunt comensurabile cu rezultatele activității economice a centrelor de responsabilitate delimitate în cadrul întreprinderilor avicole. Impactul implementării prețurilor de transfer se conturează prin sporirea intereselor centrelor de responsabilitate în producerea unei game complexe de produse avicole, unele din care au o utilizare internă, fiind ca materie primă pentru alte procese tehnologice, chiar și dacă acestea au o rentabilitate redusă.

Bibliografie:

1. Balan, I.; Frecăuțeanu, A. Contabilitatea consumurilor și calcularea costului produselor agricole (probleme, concepte, direcții de perfecționare). Chișinău: UASM, 2005, 2018 p.
2. Алборов, Р. А. Организация учета по центрам ответственности и трансфертное ценообразование для оценки их деятельности. В: Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. 1999, № 7, с. 35-38.
3. Ивашкевич, Б. В. Бухгалтерский управленческий учет. Москва: Экономика, 2006, 618 с. ISBN5-98118-033-1

DIAGNOSTICUL SITUAȚIEI FINANCIARE A ÎNȚREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII DIN RAMURA DE PANIFICAȚIE

Lica ERHAN, dr., lect. sup., ASEM

In this article we analyze the economical-financial situation of small and medium-sized enterprises (SMEs) from the bakery industry. As a result of their search the difficulties the sector meets are pointed out. There are also formulated proposals for future strategic development of SMEs from the bakery sector.

Întreprinderile mici și mijlocii (IMM) sunt considerate pilonul creșterii economice. Anume sectorul IMM este cel ce asigură funcționalitatea economiei în condițiile de schimbări permanente și dinamice, inovare, formare a locurilor de muncă și integrare socială. IMM sunt considerate flexibile și adaptabile în condiții de criză sau dezechilibre financiare. Flexibilitatea și adaptabilitatea sectorului IMM sunt trăsături esențiale pentru depășirea perioadelor de criză economică, fiind extrem de relevante pentru perioada actuală de recesiune.

Cercetarea din cadrul prezentului articol se va axa pe o singură ramură din sectorul IMM-urilor autohtone, și anume pe cea de panificație. Raționamentul alegerii industriei de panificație, se regăsește în structura ramurii date, care este reprezentată pe de o parte de producătorii mari ce dețin pe piață o cotă dominantă de circa 65%, iar pe de altă parte de IMM-uri cărora le revine o cotă de circa 35%. Astfel, piața de panificație a Republicii Moldova este una de tip monopolist, în care agenții economici ai businessului mic și mijlociu sunt deseori neglijăți, prin politicile promovate de către stat în această ramură. Aici facem referire la faptul, că statul de-a lungul anilor a subvenționat doar cele mai mari întreprinderi de panificație, fără a implementa mecanisme care ar oferi o subvenționare proporțională ramurii. Concomitent, și facilitățile fiscale aferente taxei pe valoare adăugată sunt în favoarea producătorilor mari oferindu-le dreptul la restituirea acesteia în timpul anului, în detrimentul IMM-urilor care pot beneficia de restituirea TVA-lui doar la sfârșit de an.

În astfel de condiții IMM-urile din această ramură trebuie să fie extrem de eficiente pentru a putea face față concurenței. Ținem să reamintim faptul, că pâinea și produsele de patiserie proaspete, sunt produse sociale, prețurile la acestea fiind reglementate la nivel de stat. În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 547 din 04.08.1995 „Cu privire la măsurile de coordonare și reglementare de către stat a prețurilor (tarifelor)”, pentru poziția 1905 – pâine și colaci fără aditivi alimentari și adaosuri și poziția 1902 – paste făinoase fără aditivi alimentari și adaosuri este stabilit un adaos comercial limitat de 10% din prețul de livrare, inclusiv TVA 8%. Adaosul comercial limitat se stabilește și pentru făina de grâu poziția – 1101. Din contul adaosului trebuie să fie acoperite toate cheltuielile comerciale, inclusiv cheltuielile de transport și alte cheltuieli privind procurarea și comercializarea acestor mărfuri.

Examinând structura IMM-urilor din ramura de panificație, pentru anul 2013 am constatat, că aceasta era reprezentată de 59,77% de întreprinderi de dimensiuni micro, 32,33% de cele mici și respectiv 7,90% de cele mijlocii (figura 1).

Prin urmare, în această ramură se păstrează tendința observată și în cadrul sectorului, cea de dominare a întreprinderilor de dimensiuni micro.

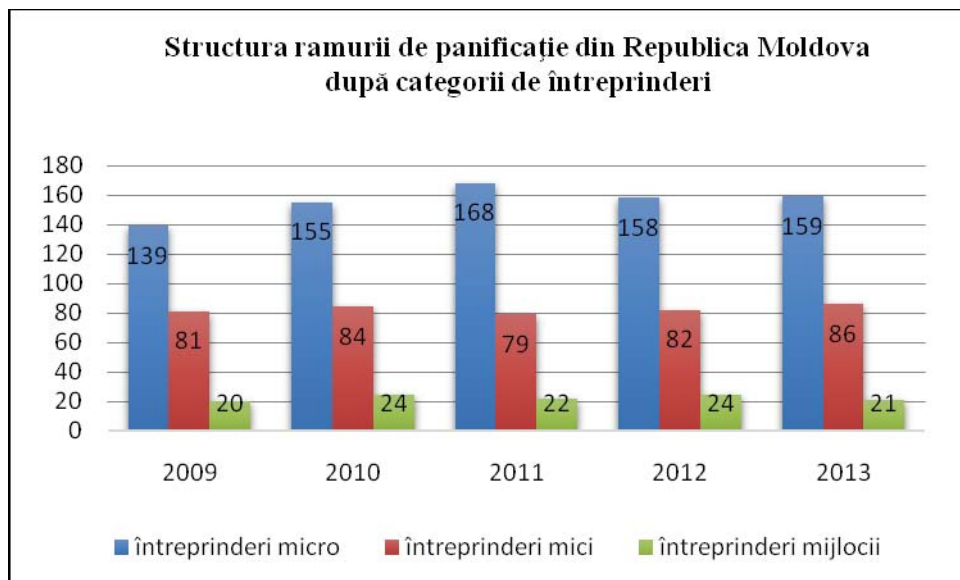

Figura. 1. Structura ramurii de panificație după categorii de întreprinderi

Sursa: elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică din Republica Moldova

Urmărind evoluția veniturilor din vânzări, generate de IMM-urile din ramura de panificație în perioada analizată prezentate în figura 2 constatăm, o tendință pozitivă de creștere în anul 2013 față de 2009 de circa două ori. Conform estimărilor Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, capacitatea pieței pâinii și produselor de patiserie din Republica Moldova constituie circa 150-170 mii tone anual fiind relativ stabilă în ultimii ani. Republica Moldova se caracterizează printr-un consum înalt al pâinii și produselor de patiserie, ceea ce influențează volumul producției fabricată și respectiv veniturile din vânzări obținute ca urmare a realizării acestei producții, care manifestă din an în an tendințe pozitive de creștere.

Chiar și consecințele crizei economice din anii 2009-2010 nu s-au resimțit atât de mult în ramura dată, care a reușit să mențină și să amplifice vânzările datorită faptului că produce un bun de primă necesitate de care populația nu se poate lipsi.

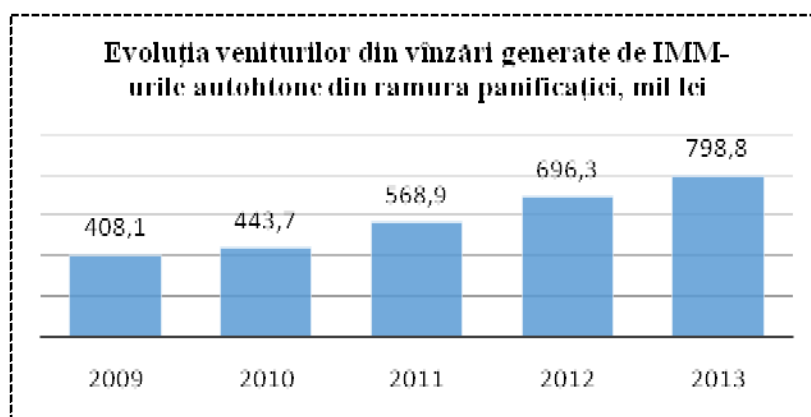

Figura 2. Evoluția veniturilor din vânzări generate de IMM-urile din ramura de panificație

Sursa: elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică din Republica Moldova

Totuși, privind situația în ansamblu observăm, că veniturile din vânzări generate în anii 2009-2010 n-au fost suficiente pentru acoperirea cheltuielilor operaționale și formarea profitului, situația ameliorându-se simțitor doar în anii 2011-2013, perioadă în care IMM-urile din ramura panificației au obținut profit (figura 3). Această instabilitate a rezultatelor obținute o regăsim în însuși riscul activării în ramura de panificație, care este una extrem de sensibilă și puternic influențată, de o multitudine de factori cum ar fi: condițiile climaterice, prețul la materie primă și resurse energetice, logistica, performanța liniilor de producție etc.

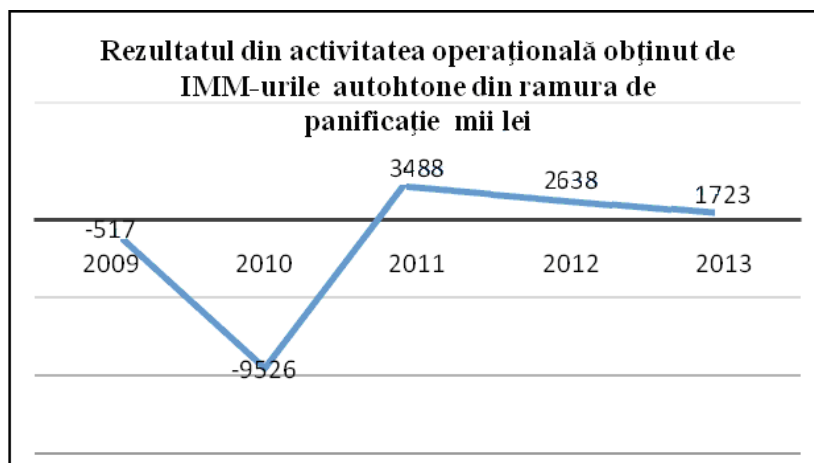

Figura. 3 Evoluția rezultatului operațional a IMM-urilor din ramura de panificație
Sursa: elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică din Republica Moldova

Evoluția instabilă a rezultatului operațional a condiționat și instabilitatea ratelor rentabilității, prezentate în figura 4. În particular, urmărind evoluția rentabilității venitului din vânzări observăm, că dacă în anul 2009 IMM-urile din panificație de la fiecare leu venit din vânzări au câștigat 18,63 bani profit brut, în anul 2011 de la același leu vânzări au obținut 21,44 bani, apoi în anul 2013 – le-a revenit 19,24 bani sau cu 1,62 bani mai puțin profit. Această tendință instabilă a profitabilității vânzărilor se explică prin faptul, că în ultimii doi ani ritmul de creștere a costului de vânzare a depășit ritmul de creștere a veniturilor din vânzări.

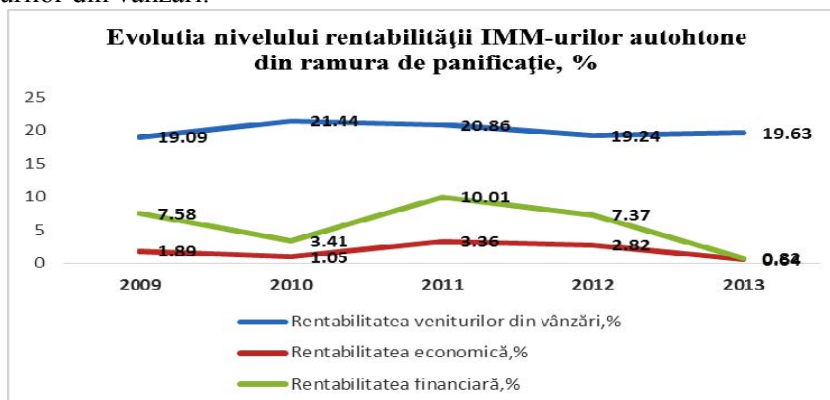

Figura 4. Evoluția nivelului rentabilității IMM-urilor din ramura de panificație
Sursa: elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică din Republica Moldova

Examinând nivelul rentabilității economice observăm, că chiar dacă în perioada 2009-2013 IMM-urile din panificație au obținut profit din utilizarea activelor sale, nivelele rentabilității sunt destul de reduse, ceea ce semnifică despre o utilizare ineficientă a activelor controlate. Nivelul rentabilității financiare a IMM-urilor din panificație păstrează aceeași tendință oscilatorie. Astfel, dacă în anul 2009 de la un leu surse proprii IMM-urile din panificație au obținut în mediu 7,58 bani profit net, apoi în anul 2013 – doar 0,82 bani profit net.

Ca urmare a diagnosticării analitice a IMM-urilor din ramura de panificație am constatat, că în pofida faptului că aceste întreprinderi activează pe o piață ce se caracterizează printr-o cerere relativ stabilă și un consum înalt din partea populației, trăsăturile pieții sunt de tip monopolist, în care regulile jocului sunt dictate de liderii pieții de panificație. IMM-urile din această ramură reușesc să înregistreze performanțe satisfăcătoare necesare pentru continuarea activității, doar prin prisma faptului că produc un bun de primă necesitate de care populația nu se poate lipsi. O privire mai profundă asupra situației ne-a arătat, că mediul intern al acestor IMM-uri se caracterizează printr-o instabilitate a rezultatelor obținute.

Suplimentar acestor tendințe negative, activitatea de producere a pâinii și produselor de panificație proaspete este extrem de vulnerabilă față de numeroase riscuri care nicidecum nu pot fi acoperite în condițiile, în care adaosul comercial în această ramură, reglementat prin prevederi legislative nu poate depăși 10%. Concomitent și concurența se intensifică din ce în ce mai mult în sectorul dat, atât din partea magazinelor mari, ce au deschis propriile secții de producere a pâinii, dar și din partea producătorilor casnici din zonele rurale ale țării.

În aceste condiții considerăm, că doar o activitate bine gândită și dimensionată a industriei de panificație, prin prisma elaborării unei strategii de dezvoltare la nivel de ramură, care ar revine în sarcina Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, ar putea redresa lucrurile pentru IMM-urile ce activează astăzi în condiții defavorabile, ceea ce nemijlocit se răsfrânge asupra poziției concurențiale și performanțelor economice ale acestor întreprinderi.

În contextul situației descrise, considerăm necesară parcurgerea următoarelor direcții strategice de dezvoltare a ramurii date:

- acordarea unei atenții sporite acestui sector din partea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, prin elaborarea unui program sau strategii de dezvoltare eficiente a industriei de panificație, ce ar lua în calcul necesitățile tuturor agenților economici din ramură;
- precăutarea modalităților de atragere a surselor alternative de finanțare, granturilor și proiectelor de asistență tehnică, în industria de panificație;
- examinarea posibilităților de asigurare a riscului în agricultură;
- orientarea spre implementarea tehnologiilor noi și produselor competitive, ținând cont de tendințele mondiale;
- respectarea termenilor stabiliți în achitarea subvențiilor pentru producătorii agricoli și a cotei TVA de restituit;
- elaborarea strategiilor financiare de dezvoltare la nivel de întreprindere, care vor lua în calcul riscurile și incertitudinile cu care se confruntă acest sector.

Bibliografie:

1. Veverița V. Susținerea întreprinderilor mici și mijlocii în Republica Moldova prin intermediul realizării programelor de stat. In: Economic growth in conditions of internationalization: intern. scientific and practical conf., 21-22 oct. 2010. Chișinău.: IEFS, 2010, ed. V, vol. 1, p. 194-197.
2. Hotărârea Guvernului nr. 547 din 04.08.1995 „Cu privire la măsurile de coordonare și reglementare de către stat a prețurilor (tarifelor)”
3. www.bns.md

ORGANIZAREA CONTABILITĂȚII DE GESTIUNE LA ENTITĂȚILE DE CONSTRUCȚIE

Liliana ȚURCANU, lect. univ., ASEM

Application of management accounting in non-industrial sectors has a number of features, depending on the specific activities. Therefore, although the objectives are essentially the same, meaning accounts of specific adapts respectively. The construction as material production sectors, enterprises and organizations are now asking for construction, installation, drilling, repair, design and survey works. It has a decisive influence on the development of a huge number of related industries.

Aplicarea contabilității de gestiune în ramurile neindustriale prezintă o serie de particularități, în funcție de specificul activităților respective. Prin urmare, deși obiectivele sunt în esență aceleași (calculul costului efectiv al obiectelor și înregistrarea diferențelor favorabile/nefavorabile față de nivelul antecalculat; întocmirea Bugetului de venituri și cheltuieli; calculul rentabilității pe produs etc.), semnificația conturilor de gestiune se adaptează specificului respectiv.

În construcții se compară cheltuielile efectuate pentru realizarea obiectivului de construcții-montaj cu veniturile din facturarea lucrărilor către beneficiari la preț de deviz (se ia în calcul și profitul antecalculat prin documentația de deviz). Rezultă astfel profitul activității de construcții, respectiv profitul de deviz corectat cu suma abaterilor de cheltuieli pe articole de calculație:

- a) **favorabilă**: profit obținut > profit de deviz;
- b) **nefavorabilă**: profit obținut < profit de deviz.

Activitatea de construcții include atât producția propriu-zisă realizată în regie sau în antrepriză, cât și lucrările de construcții.

Construcțiile se pot realiza numai pe bază de autorizație de construire și cuprind următoarele categorii: construcții de locuințe, construcții pentru instituții și servicii publice, construcții industriale, construcții energetice și hidrotehnice, construcții tehnico-sanitare, construcții pentru depozite, construcții pentru transporturi și telecomunicații, construcții pentru îmbunătățiri funciare, amenajări exterioare, construcții cu caracter special etc.

Ținând cont de particularitățile activității de construcții, obiectivele contabilității de gestiune în această ramură sunt următoarele:

- calculul costului categoriilor de lucrări și obiectivelor de investiții, a costului producției industriale pentru construcții și a costului lucrărilor executate cu utilaje de construcții;
- calculul prețurilor de deviz a lucrărilor de construcții-montaj, a prețurilor de vânzare a producției pentru construcții și a tarifelor lucrărilor și controlul rentabilității acestora;
- furnizarea informațiilor privind întocmirea, urmărirea și controlul execuției Bugetelor de venituri și cheltuieli a entităților de construcții;
- controlul condițiilor interne de exploatare prin nivelul și structura costurilor la lucrările de construcții-montaj și producția industrială pentru construcții;
- realizarea contabilității analitice a cheltuielilor, veniturilor și rezultatelor pe structuri organizatorice ale entităților de construcții (centre de responsabilitate);
- organizarea contabilității analitice a stocurilor și producției neterminate în construcții.

Contabilitatea de gestiune urmărește fidel specificul activității și structura organizatorică a unităților de construcții-montaj, ținând cont de următoarele elemente:

I. **Tehnologia producției de construcții montaj**, care cuprinde mai multe procese, derulate pe șantier: prelucrarea și transformarea materiilor prime necesare lucrărilor de construcții; transportul materialelor de construcții și utilajelor la obiectivele care se construiesc; realizarea lucrărilor de construcții conform documentației de execuție; montajul utilajelor tehnologice pe șantier.

II. **Particularitățile producției de construcții-montaj**, care sunt: mobilitatea procesului de producție, respectiv deplasarea utilajelor și forței de muncă de la un șantier la altul; caracterul de unicat al producției, ca urmare a diversității lucrărilor de construcții și condițiilor de realizare a obiectivelor; desfășurarea procesului de producție în aer liber, care imprimă activității un caracter sezonier și efectuarea unor cheltuieli suplimentare pe timp de iarnă, remedierea unor lucrări după ploi sau înghețuri etc.; perioada mare de execuție a lucrărilor și costurile ridicate pe care le implică, aceasta

presupunând antrenarea unui volum mare de resurse materiale și bănești, un mod specific de finanțare și creditare a activității, transmiterea periodică a costurilor și urmărirea lor pe parcursul execuției lucrărilor; obținerea materialelor de construcții în cantități foarte mari (balast, mortar, confecții din lemn și metal, schele, cofraje, eșafodaje etc.), care trebuie evidențiate în contabilitate separat; efectuarea unor lucrări pregătitoare de amploare, precum: organizarea șantierului, baracamente și amenajări provizorii, cheltuieli de decontări interne, care trebuie evidențiate separat.

III. **Evaluarea producției de construcții montaj prin intermediul devizelor de lucrări** (documentația de deviz), care se realizează la:

- *prețul de deviz* – expresia valorică a tuturor consumurilor pentru executarea lucrărilor, la care se adaugă cota de profit a executantului. Se stabilește pe bază de antecalcul;
- *costul de deviz* – exprimă totalitatea consumurilor aferente producției, prevăzute în deviz (preț de deviz – cota de profit a executantului);
- *costul efectiv* – reprezintă totalitatea consumurilor aferente producției de construcții – efectiv executate – stabilită prin postcalcul în contabilitatea de gestiune.

Întocmirea devizelor se realizează prin utilizarea a două elemente:

a) Norma de deviz – consumul mediu de materiale, manoperă și timp de folosire a utilajelor, necesar executării unei unități de măsură din lucrarea de construcții (normele de deviz se grupează pe categorii de lucrări).

b) Prețul unitar de deviz – expresia valorică a normei de deviz pe unitate de măsură (cheltuieli directe cu: materiale, manoperă, utilaje, transport etc., care constituie un articol de deviz).

Conținutul devizului general pe capitole de cheltuieli este următorul¹:

PARTEA I

Capitolul I. Cheltuieli pentru obținerea și amenajarea terenului (cumpărarea sau concesionarea terenului; amenajarea terenului prin: demolări, evacuări, defrișări, drenaje, sistematizări etc.; amenajări pentru protecția mediului);

Capitolul II. Cheltuieli pentru realizarea infrastructurii terenului: rețele de racord apă; canalizări; gaze; energie electrică; telefoane; drumuri, căi ferate; radio-TV etc.

Capitolul III. Cheltuieli pentru proiectare și asistență tehnică: studii de teren; avize și autorizații; proiectare; organizare licitații pentru executarea lucrării; consultanță și asistență tehnică și supraveghere pe parcursul executării.

Capitolul IV. Cheltuieli pentru investiția de bază: realizarea lucrărilor de construcții și instalații; montajul utilajelor tehnologice și rețelilor aferente; utilajele și echipamentele tehnologice, alte dotări. Toate cheltuielile amintite se suportă de către investitor din sursele de finanțare, grupate: din țară și din import.

Capitolul V. Alte cheltuieli: organizarea șantierului, comisionul băncii finanțatoare, taxa de inspecție a calității, alte cheltuieli neprevăzute (procentual din valoarea celorlalte cheltuieli din acest capitol).

Capitolul VI. Cheltuieli pentru darea în folosință: pregătirea personalului de exploatare, probe tehnologice, rodaje, recepție etc.

Partea a II-a

Valoarea rămasă actualizată a mijloacelor fixe existente incluse în obiectiv: utilaje și echipamente (constă într-o evaluare patrimonială ce servește la calculul indicatorilor de eficiență economico-financiară pentru studiul de fezabilitate).

Partea a III-a

Fondul de rulment necesar începerii producției, care cuprinde: cheltuieli pentru asigurarea stocurilor de materii prime și materiale, energie, transporturi, salarii și cote directe, piese de schimb etc.

Devizul general format din cele trei părți, constituie pentru investitor, baza elaborării documentației economice pe care acesta urmează să o finanțeze, după ce a fost supus licitației și adjudecat (în contabilitatea investitorului vor apărea mărimea și structura cheltuielilor, așa cum sunt ele reflectate prin documentația de deviz).

¹P. Dumbrava. Contabilitatea de gestiune în unitățile de construcții. ED. Intelcredo, Deva 2000.

În componența articolelor de calculație pentru lucrările de construcție se includ: materiale, manoperă, utilaj, transport, consumuri indirecte și generale.

Materialele dețin o pondere însemnată în costul lucrării de construcții montaj (50 – 60%) și se compun din: materiale de bază (ciment, nisip), betoane, mortare, piese de schimb, combustibil, obiecte de inventar, schele, baracamente, confecții metalice sau din lemn etc.

Articolul de calculație „Manoperă” este reprezentat de salariile brute cuvenite muncitorilor direct productivi, care sunt retribuiți în **acord colectiv**. Pe baza manoperei din situația de lucrări acceptată de beneficiari, se determină suma efectivă cuvenită echipei de lucru, care se repartizează pe fiecare muncitor, proporțional cu timpul efectiv lucrat. Sporurile în construcții au un caracter specific, privind: lucrul în timpul nopții, condiții grele de muncă, periculozitate, spor de șantier etc.

Articolul de calculație „Utilaj” cuprinde: consumuri curente pentru buna funcționare a utilajelor, consumuri cu amortizarea utilajelor, cheltuieli privind utilajele închiriate și cheltuieli ocazionale (încărcare-descărcare utilaje).

Consumurile încorporate în articolul de calculație „Transport” se obțin prin ponderarea cantităților de lucrări din articolele de deviz cu prețul unitar al transportului și însumarea costurilor obținute.

Calculul costului producției de construcții-montaj se face pe obiecte de construcții, în structura pe articole de calculație: materiale, manoperă, utilaj, transport și cheltuieli indirecte. Având în vedere separarea consumurilor aferente producției neterminate de cea finită, costul efectiv al producției rezultă la sfârșitul lunii conform relației:

Cefpt = Cpnî + Cp – Cpnstf, unde:

Cpnî = costul producției neterminate la începutul lunii;

Cp = consumuri de producție din timpul lunii;

Cpnstf = costul producției neterminate la sfârșitul lunii.

În contabilitate se vor face următoarele înregistrări:

1. decontarea costului efectiv al producției neterminate la începutul lunii;
2. colectarea consumurilor directe;
3. colectarea consumurilor indirecte;
4. repartizarea consumurilor indirecte conform bazelor de repartizare alese;
5. decontarea costului efectiv al producției neterminate;
6. decontarea costului efectiv al producției terminate, conform fișei de postcalcul.

Organizarea contabilității de gestiune în ramurile neindustriale, deși mai puțin întâlnită, este extrem de utilă pentru cunoașterea și controlul riguros al activității prin intermediul costurilor de producție.

Bibliografie:

1. SNC „Contracte de construcție”, Ordinul ministrului finanțelor nr.118 din 06.08.2013, <http://www.mf.gov.md/actnorm/contabil/standartnew>.
2. Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție nr. 163 din 09.07.2010 Monitorul Oficial nr.155-158/549 din 03.09.2010.
3. Scrisoare informativ-normativă cu privire la determinarea valorii obiectivelor de construcții începând cu 1 mai 2010, Monitorul Oficial, 13 aprilie 2010 nr. 51a art nr: 216.
4. Isai V. Contabilitate managerială, Galați 2010, 338 p.
5. Partin Dumbravă, Contabilitatea de gestiune în unitățile de construcții-montaj, Cluj-Napoca, 2000; 545 p.
6. Țurcanu V.I., Calculația costurilor, Ed. ASEM, Chișinău, 2001, 115 p.

Secțiunea IV

DEZVOLTĂRI ȘI APROFUNDĂRI PRIVIND AUDITUL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

RAPORTAREA MANAGERIALĂ ÎN CADRUL CONTROLULUI INTERN

Tudor TUHARI, dr. hab., prof.univ., UCCM

Conform Legii Contabilității (nr. 113-XVI din 27 aprilie 2007, Monitor Oficial nr. 90-93 din 29.06.2007) prin articolul 41 „**Sistemul de control intern și audit intern**” se accentuează că entitatea este obligată să organizeze un sistem de control intern, iar responsabilitatea pentru această organizare și aplicare o poartă persoanele prin art. 13 alin. 1 duc răspunderea și drepturile entităților privind ținerea contabilității și prezentarea rapoartelor financiare. Totodată se constată că entitatea pentru care auditul extern nu este obligatoriu poate crea o structură de audit intern sau antrena în acest scop auditori independenți.

În perioada sovietică la întreprinderi controlul intern în baza statutului propriu se desfășura de comisie de revizie (cenzori). Funcția acestui organ, aprobat prin ordinul conducătorului sau ales prin adunarea asociațiilor, acționarilor (fondatorilor) se realiza printr-un plan de inventariere a bunurilor și verificarea decontărilor, efectuarea controalelor respectării disciplinei și productivității muncii, calității produselor fabricate, nivelului de utilizare a utilajului, tehnicii, respectarea normelor de consumuri și capacității de producție la fiecare secție, subdiviziune și în general la întreprindere.

Această formă de control prin comisiile de revizie (cenzori) s-a păstrat conform statutelor în cooperativele de consum și uniunile raionale ale cooperației de consum și în prezent. Mai mult ca atât legile societății pe acțiuni (S.A.) și societății cu răspundere limitată (S.R.L.) prevăd alegerea și funcționarea acestor comisii cu funcții de control intern, ceea ce în Legea a Contabilității așa ceva nu este prevăzut.

Apare situația problematică referitor la forma, funcția și structura organizatorică a controlului intern, conținutul juridic, subordonarea, modul de raportare a acestuia etc. Controlul intern implică proceduri de verificare și monitorizare a indicatorilor economico – financiare și tehnico – tehnologice, prin analiza acestora din nomenclatorul datelor efective și celor bugetate, planificate. Sistemul de bugetare și planificare constă din proceduri de maximizare sau minimizare a unor indicatori caracterizarea respectării normelor și normativelor de utilizare a mijloacelor și realizarea veniturilor, cheltuielilor, rezultatelor financiare, în procesul activității economico – financiare a entității.

Nomenclatorul indicatorilor de caracter managerial intern depinde de tipul și conținutul activității precum și forma organizatorică – juridică a entității.

La entități de producție și prestări de servicii prevalează informații de costuri bugetate și contabilizate pe entitate, subdiviziuni, locuri și centre de costuri și responsabilitate, pe când la entități de caracter comercial, de alimentație publică cooperatiste predomină informația de indicatori de cheltuieli de distribuție, administrative, asortimentul mărfurilor în magazine, produselor din alimentație publică vândute, prețurile de vânzare cu amănuntul, adaosul comercial din vânzarea acestora, respectarea cerințelor de aprovizionare și păstrare a stocurilor de mărfuri și produse, materii prime în limitele normelor și normativelor, minimizate și maximizate la entitate.

Sursa principală pentru organizarea și monitorizarea controlului intern reprezintă rapoartele manageriale prezentate de diferiți funcționari responsabili pentru rezultatele activității structurilor interne ale entității.

Conținutul informațional a rapoartelor manageriale reprezintă instrumente, prin care responsabilii manageri asigură controale interne în scopuri primirii deciziilor manageriale.

Întocmirea și prezentarea rapoartelor manageriale de obicei are loc de diferiți funcționari:

- de persoanele în funcție de gestionari responsabili pentru păstrarea, utilizarea în proces de

activitate a bunurilor materiale, imobilizărilor corporale, necorporale, activelor biologice, stocurilor de mărfuri și materiale, produselor, semifabricatelor, precum și mijloace de numerar, alte echivalente mijloacelor bănești, documente bănești etc.

- funcționari manageri, din care șefii al secțiilor, subdiviziunilor, sectoarelor, tehnologii, merceologii, inginerii, contabili, economiștii, finanțistii și alți funcționari cu obligațiuni și funcții corespunzătoare privind întocmirea și prezentarea în termenii stabiliți a informației economice, cu conținut de volume, valori și rezultate economico – financiare ale activității secțiilor, sectoarelor, subdiviziunilor, precum și a entității la nivel general.

În rapoartele manageriale de obicei se reflectă *date efective* pe segmente de timp (zi, săptămână, lună) al perioadei de gestiune în comparație cu datele informatice de norme, normative, planuri și devierea acestora.

Credem că funcția de control intern trebuie să fie efectuată de un organ numit prin ordinul conducerii cu includerea în componența acestuia a specialiștilor din diferite domenii de activitate printre care contabilii, economiștii, finanțistii, merceologii, managerii, inginerii, marketologii etc.

Prin ordinul conducătorului se elaborează un regulament, unde se vor caracteriza obiectele supuse controlului intern, obligațiunile și drepturile controlorilor, precum și prezentarea documentelor, rapoartelor privind rezultatele de control intern.

Deoarece conținutul controlului intern cuprinde date informatice diferitelor aspecte ale activității economice sursele pentru asigurarea acestuia pot fi structurate în câteva sisteme (vezi tabelul 1):

Tabelul 1

**Componența informației activității economico-financiare
utilizate în proces de control intern**

Sistemul informațional contabil	Sistemul informațional operativ de la diferite sectoare: finanțare, planificare, normare, remunerarea personalului, ș.a.	Sistemul informațional de marketing, prețuri, tarife, contracte de achiziție-vânzare, etc.	Sistemul informațional de caracter tehnico-tehnologic, capacitate de producție, investiții capitale, etc.
---------------------------------	--	--	---

Prima și cea mai voluminoasă sursă de informație care este supusă controlului intern reprezintă sistemul contabil. Prelucrarea informației economico-financiare prin ținerea evidenței contabile de fiecare funcționar se începe din obținerea și verificarea datelor din documente primare și mai apoi trecerea lor prin analizare și sintetizare în registre și rapoarte financiare. Prin tehnologia contabilă toată informația prelucrată este supusă ochiului și creierului specialistului de contabilitate, care îndeplinește și funcția de control. Prin sistemul contabil entitatea este obligată să respecte convențiile și principiile contabilității prevăzute de legea și standardele contabilității, codul fiscal și alte acte legislative și normative ale Republicii Moldova. Politici contabile și totalitatea informației economico-financiare din Situații financiare, precum și notele explicative reprezintă o sursă semnificativă pentru control în direcția respectării cerințelor legislativului și normativului în vigoare.

Activitățile unităților de comerț și cooperăției de consum sunt însoțite de costuri și cheltuieli. Costurile reprezintă un proces de transformare a valorilor dintr-o formă de materie primă, materiale, forță de muncă ș.a. în formă de produse finite, prestări de servicii. Cheltuielile întreprinderilor prezintă procese de utilizare a elementelor economice (materiale, forță de muncă, mijloacele fixe, obiectelor de mică valoare și altor valori de active și servicii), care fiind rezultate din activitățile de circulație a mărfurilor și produselor, influențează rezultatele financiare ale acestora. În rezultatul activității unităților de comerț și alimentație publică au loc cheltuieli ale perioadei de la care depinde mărimea profitului și nivelul de rentabilitate.

În comerț componența și conținutul cheltuielilor se determină prin procese de mișcare a mărfurilor de la vânzători până la consumatorii acestora. În unitățile de alimentație publică au loc și unele cheltuieli caracteristice pentru prepararea produselor de alimentație și organizarea deservirii la utilizarea lor în internul întreprinderilor.

Deci cheltuielile în unități comerciale și de alimentație publică conform S.N.C. "Stocuri", S.N.C. "Cheltuieli" sînt divizate în cheltuieli operaționale și alte cheltuieli.

În baza celor accentuate este necesar de studiat mai aprofundat problema organizării contabilității și analizei cheltuielilor în comerț și alimentația publică deoarece aplicarea S.N.C. depinde nemijlocit de particularitățile activității economice a unităților de comerț și cooperatie de consum.

Organizarea contabilității cheltuielilor urmărește scopul de a desfășura o contabilitate a cheltuielilor operaționale prin divizarea lor pe articole de evidență analitică, ceea ce este binevenit pentru analiza economică a acestora și adoptarea deciziilor concrete. Fiecare unitate economică are ca scop de a majora eficacitatea, rata de rentabilitate și a reduce cheltuielile constante și variabile mai cu seamă cheltuielile de caracter neproductiv. De aceea cu cât mai detaliat se reflectă în articole evidența cheltuielilor administrative și mai cu seamă cheltuielile de distribuire și altor cheltuieli operaționale cu atât mai concret și mai operativ pot fi primite decizii privind folosirea rezervelor de reducere a acestora aplicând analiza operativă a activității financiar-economice a entității.

În unitățile de comerț, alimentație publică și cele cooperatiste detalizarea evidenței analitice a unor cheltuieli administrative și comerciale. Se prevede în mod următor de exemplu, cheltuielile de uzură, de întreținere și reparație a clădirilor și altor obiecte de inventar, capitale, tehnicii de calcul care pot fi utilizate totodată în scopuri și administrative și comerciale, necesită divizate reieșind din timpul folosirii obiectele nominalizate pot fi folosite totodată în scopuri de administrare, dirijare și în scopuri comerciale.

Ținând cont de convențiile fundamentale și principiile de bază privind organizarea contabilității în conformitate cu prevederile S.N.C. "Stocuri", S.N.C. "Cheltuieli", S.N.C. "Venituri" ș.a. autorul propune unele metode și procedeele de divizare a cheltuielilor comune de amortizare, întreținere, reparație a clădirilor și altor mijloacelor fixe folosite cu diferite destinații ș.a. care pot fi incluse în componența cheltuielilor de distribuire și de administrare.

Regulile S.N.C. "Stocuri" privind evaluarea mărfurilor și a materialelor prevăd ca cheltuielile de transportare și de aprovizionare să fie incluse în costul acestora, deci ele capătă sens de costuri, iar cheltuielile de transportare, repartizare a mărfurilor prin rețeaua comercială a întreprinderii se referă la cheltuieli de distribuire. În cooperativele de consum precum și în unitățile de alimentație publică mărfurile și produsele procurate pot fi recepționate direct la magazin, prăvălie comercială, bar, cafenea ș.a., dar pot fi și transportate de la furnizor mai întâi la un depozit, magazie de stocare, centralizare, iar apoi repartizate prin transportarea lor la locuri, puncte de destinație. În cazul dat cheltuielile de transport-aprovizionare se propune de reflectat în momentul recepționării mărfurilor și produselor la contul 217 "Mărfuri", subcontul 2176 "Cheltuieli de transport-aprovizionare", iar cheltuielile ulterioare de transportare, repartizare a mărfurilor în rețeaua comercială la diferite subdiviziuni a organizației cooperatiste, întreprinderii se vor reflecta la contul 712 "Cheltuieli de distribuire", la subcontul și articolul corespunzător.

Organizațiile cooperatiste desfășoară diferite tipuri de activități (comerț cu ridicata, comerț cu amănuntul, de alimentație publică, de producție, prestarea serviciilor ș.a.) ceea ce determină scopul de a obține rezultatele financiar-economice la fiecare din aceste activități prin organizarea controlului economic și asigurarea nivelului de autogestiune. Pentru aceasta contabilitatea trebuie să desfășoare reflectarea cheltuielilor comerciale și celor administrative (dacă administrația își realizează aceste funcții de dirijare) aparținând la fiecare din aceste subramuri, subdiviziuni, filiale.

Autorul propune pentru contabilizarea cheltuielilor comerciale și celor administrative în cazuri de decentralizare a funcțiilor de organizare și administrare la următoarele subconturi:

- 7121 "Cheltuieli de distribuire în comerțul cu ridicata",
- 7122 "Cheltuieli de distribuire în comerțul cu amănuntul",
- 7123 "Cheltuieli de distribuire și de producție în alimentația publică etc.

Dacă cooperativa sau uniunea cooperatistă dispune de câteva subdiviziuni de producere, magazine la autogestiune, atunci este necesar adăugător de a diviza cheltuielile comerciale și administrative pe subconturi și fiecare unitate.

Această evidență a cheltuielilor divizată pe subdiviziuni și articole va contribui la sporirea eficacității, la creșterea responsabilității personalului funcționar și luarea deciziilor în mod operativ și nemijlocit la locul evenimentelor economice.

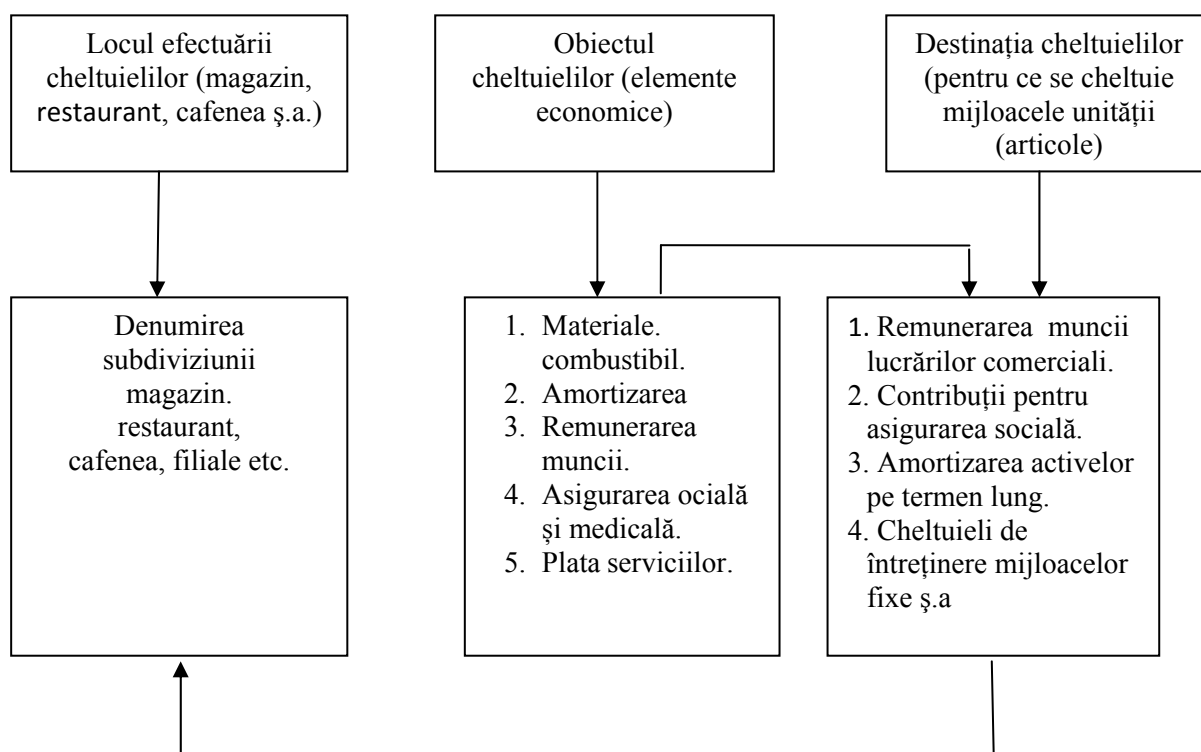
În scopul utilizării cât mai eficiente a informației privind cheltuielile în unitățile comerciale, de alimentație publică și ale cooperatiei de consum se propune de desfășurat contabilitatea analitică la fiecare ramură, subramură, subdiviziune conform subconturilor și articolelor, care după caracter și

conținut economic se deosebesc. Această informație contabilă formează un contur mai larg de studiere a factorilor prin analiza economico-financiară a datelor la diferite nivele de conducere. Astfel pentru organizarea evidenței și controlului intern a cheltuielilor comerciale în baza contului 712 "Cheltuieli de distribuire", subconturilor și subdiviziunilor în unitățile comerciale se propune de elaborat un nomenclator de 15-20 articole ținând cont de aspectele structurale ale entității (vezi fig. 1.).

În articole aparte al nomenclatorului de prevăzut cheltuielile privind pierderi din creanțele dubioase, pierderile de la returnarea mărfurilor și reducerea prețurilor la mărfurile nevândute rămase în stoc, pierderile de la apreciere a valorii celei mai mici conform S.N.C. "Stocuri", cheltuielile pentru asigurarea mărfurilor și cheltuieli de alt caracter comercial.

Lipsurile și pierderile din deteriorarea mărfurilor, cheltuielile privind împachetarea și ambalarea mărfurilor, pierderile din operațiile cu ambalajul, plățile pentru asigurarea mărfurilor în unitățile comerciale, precum și cheltuieli de arenda operațională, după părerea noastră, rezonabil de inclus în componența cheltuielilor de distribuire și divizate în articole analitice aparte.

A. Nomenclatorii (datele) informaționali și purtătorii de informație cu cheltuieli

B. Metodologia acumulării și reflectării cheltuielilor în contabilitate

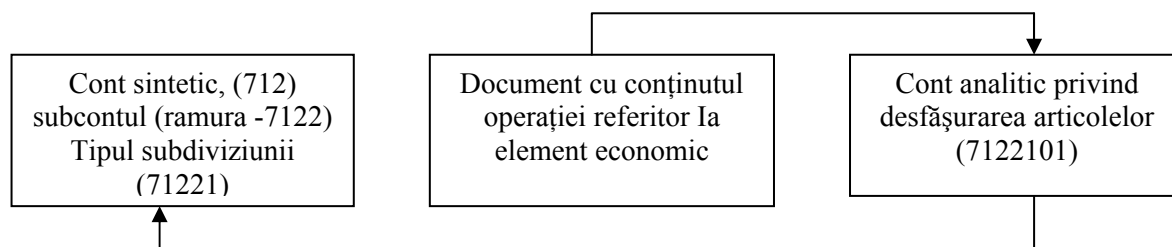

Figura 1. Schema structurală ierarhică de organizare a contabilității cheltuielilor comerciale

Folosind metoda contabilității de angajamente e necesar de menționat că cheltuielile comerciale, administrative, alte cheltuieli operaționale în dependență de perioade de gestiune, la care acestea se referă pot fi reflectate în debitul sau creditul conturilor 712 "Cheltuieli de distribuire", 713 "Cheltuieli administrative", 714 "Alte cheltuieli operaționale", iar provizioane și cheltuieli anticipate la conturi 538 "Provizioane curente", 261 "Cheltuieli anticipate curente", 171 "Cheltuieli anticipate pe termen lung".

De aici urmează că corectitudinea reflectării cheltuielilor și divizarea lor reală pe perioade curente sau anticipate curente sau pe termen lung este în dependență de procedarea obiectivă și reală în baza pragurilor de semnificație prevăzute în Politici Contabile ale entităților.

Ținând cont de componența satisfăcătoare a cheltuielilor generale și administrative prevăzute desfășurate în anexa S.N.C. "Cheltuieli" recomandă unităților comerciale de organizat contabilitatea analitică într-un nomenclator amănunțit de articole, luând în vedere practica de activitate a întreprinderilor de comerț cu ridicata, cu amănuntul, de alimentație publică și cooperăției de consum.

În articole aparține în nomenclatorul evidenței analitice a cheltuielilor administrative de prevăzut celelalte cheltuieli după destinație de caracter mai generalizat din care: cheltuieli de cercetări tehnico – științifice, de protecție a mediului ambiant, asigurarea securității antiincindare, procurare a licențelor de comercializare până la un an. ș.a. Reieșind din necesitatea disponibilității de surse pentru efectuarea analizei operative și ținând cont de reducerea cheltuielilor neproductive, pierderilor neplanificate, nepronozate autorul propune ca contabilitatea analitică a acestora să fie desfășurată cât mai detaliat. În unele țări europene contabilitatea cheltuielilor comerciale, de dirijare și administrare se desfășoară prin nomenclator de până la 50 articole (Germania, S.U.A. ș.a.).

Organizarea contabilității cheltuielilor curente în unități de comerț și cooperăției de consum în mod detaliat prezintă o informație mai amplă privind operațiile de cheltuieli. Acest fapt se supune controlului intern prin realizarea devizelor, bugetelor nemijlocit pe locuri de activitate și centre de responsabilitate prin câteva etape (vezi fig.2,3.), deoarece efectuarea procesului de cercetare a cheltuielilor de la o etapă la alta prin acumulare și creșterea volumului de date economice complică metodologică de determinare a rezervelor de reducere a acestora.

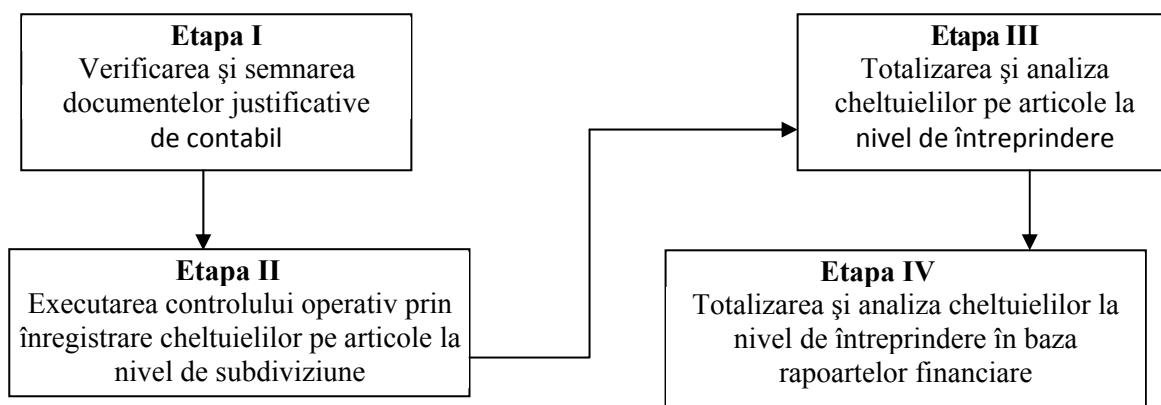

Figura 2. Organizarea controlului operativ intern al cheltuielilor în comerț și cooperăția de consum

Rolul și funcția contabilității la orice entitate de antreprenariat, organizație, instituție publică constă în prestarea informației corecte, oportune, inteligibile și credibile în scopuri organizării unei audieri, unui control intern și extern pentru desfășurarea în linii progresive a activității economico-financiare eficiente.

Prin **audit intern** are loc o **estimare independentă** a tuturor aspectelor de activitate în interiorul entității orientată spre asigurarea conducerii cu date din sistemul contabil și alte date operative, care sunt adecvate și eficiente. **Controlul intern** se constituie dintr-o totalitate de politici și proceduri adoptate de conducere în scopul asigurării desfășurării unei organizări eficiente a activității economice.

Totodată sistemul de control intern asigură respectarea strictă privind integritatea patrimoniului, prevenirea și descoperirea cazurilor de fraude și erori, plenitatea și exactitatea înregistrărilor contabile, precum și pregătirea informației corecte în situații financiare.

Celelalte sisteme care dispun de informație economico-operativă, financiară, tehnico-tehnologică, comercială, etc. sunt supuse controlului de funcționari nemijlocit la sectorul său de activitate.

Însă controlul și auditul intern prevăd ceva mai aprofundat, mai obiectiv cu efectuarea unei analize economico-financiare, prin care pot fi realizate scopuri nu numai de a depista crimele, infracțiunile, fraudele, dar în primul rând și de a prevenea la timp și a le exlude.

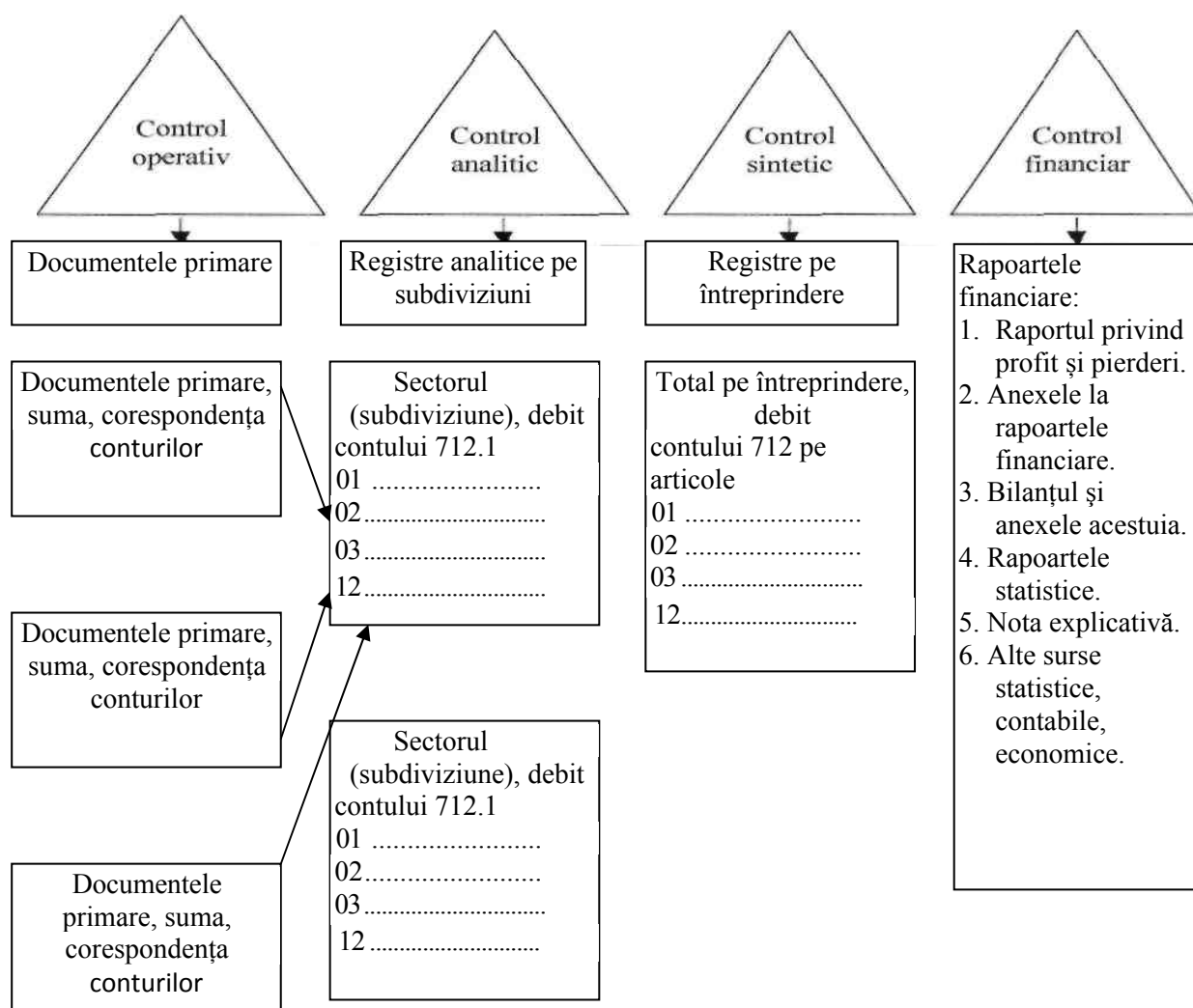
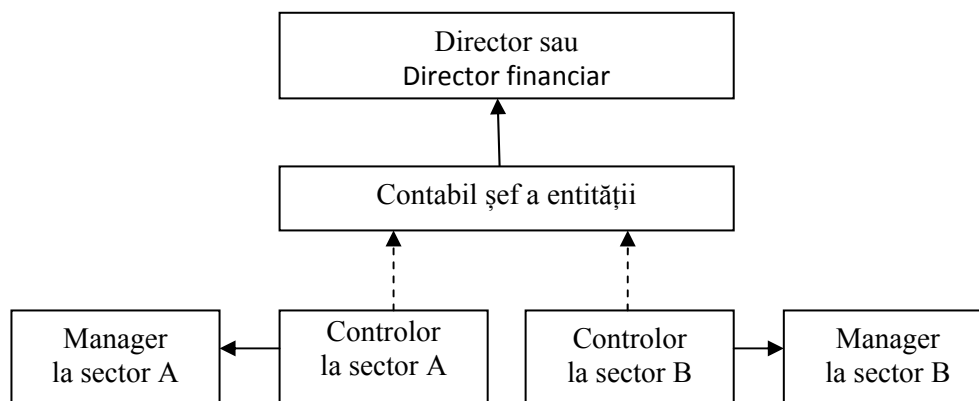

Figura 3. Organizarea controlului operativ-contabil a cheltuielilor în unitățile de comerț și alimentația publică

Organul de control intern poate fi organizat în calitate de comitet sau consiliu în care vor activa controlorii din diferite domenii și profesii de funcționare sub supravegherea managerilor din fiecare sistem de informație. Conform prevederilor unui regulament rezultatele controalelor necesită discutate și prezentate printr-un raport cu anexarea actelor, proceselor verbale în formă de prezentare a informației de control intern benevolă (vezi fig. 4).

Notă: Linia neîntreruptă – raportarea directă
Linia întreruptă – raportarea indirectă

Figura 4. Subordonarea și direcționarea informației de control intern

Principalul scop al controlului intern constă în faptul că cât mai operativ să fie primite decizii privind înlăturarea neajunsurilor, corectarea erorilor și altor abateri de la normă, standard depistate.

Izvorul de bază pentru prezentarea informației necesare privind organizarea controlului intern îl prezintă sistemul complet de contabilitate managerială și financiară.

Elementele și indicatorii supuși controlului în sistemul dat pot fi numiți:

- Conținutul economic și juridic al documentelor primare;
- Disponibilitatea și utilizarea mijloacelor bănești;
- Calcularea indicatorilor și înregistrarea acestora în registre analitice și sintetice;
- Respectarea normelor de costuri și cheltuieli curente și anticipate, corectitudinea determinării producției în curs de execuție și costurilor unitare produselor fabricate;
- Evidențierea responsabilității la formarea și direcționarea costurilor și cheltuielilor la locuri (centre) de apariția acestora;
- Prognozarea (planificarea) și bugetarea proceselor de achiziție, producție, repartizare și vânzare a stocurilor de mărfuri, materiale și produse finite (prestarea serviciilor);
- Contabilitatea decontărilor cu creanțe, datorii și verificarea realității acestora;
- Evidențierea stocurilor și controlul păstrării acestora de gestionari, precum și reflectarea rezultatelor de la inventariere;
- Elaborarea politicilor contabile privind respectarea prevederilor SNC și IFRS, legislativului și altor norme de contabilitate și fiscalitate;
- Prezentarea situațiilor financiare și analiza conținutului acestora pentru obținerea rezervelor de îmbunătățire stării economico-financiare a entității ș.a.

Cât privește alte surse informaționale pentru organizarea controlului intern acestea le prezintă următoarele:

- Din sistemul informațional operativ-economic: planificarea resurselor financiare; indicatorii de productivitate și disciplina muncii, statistica personalului și nivelul profesional de corespundere al acestuia, remunerarea muncii etc.
- Din sistemul comercial și de marketing: achiziționarea și asigurarea cu stocuri, respectarea contractelor cu furnizorii; realizarea planurilor și obligațiunilor în baza contractelor de vânzare a mărfurilor, produselor și respectarea formelor și termenilor de achitare; formarea prețurilor la produse și mărfuri depozitate și vândute, reclamării, returnări de mărfuri și altele.
- Din sectorul informațiilor de caracter tehnico-tehnologic pentru control intern pot fi utilizate următoarele date:
 - ✓ Nivelul de utilizare a capacității de producție în ansamblu și la fabricarea principalelor tipuri de produse;
 - ✓ Analiza operativă de realizarea planului de producție zilnic, săptămânal, lunar etc.;
 - ✓ Normarea și respectarea normelor de consum și altor normative tehnologice;
 - ✓ Utilizarea capacității și respectarea normelor și tarifelor a energiilor electrice, termice, aragazului la diferite locuri de consumare ș.a.

Prin activitatea executorilor organului de control intern se poate dobândi informația necesară din diferite sectoare și funcții al managementului entității, începând cu procesul de inițiere a entității și elaborării business planului și finisând cu estimarea, primirea deciziilor, regularizarea și desfășurarea activității la perspectivă. Informația funcțională corelată dintre subdiviziuni poate fi oglindită prin figura 5.

Consecutivitatea logică a datelor manageriale se formează în baza activității economice înregistrate prin fapte economice (operațiuni) printr-o comparare, analiză, studiere a cauzelor, devierilor de la norme, plan.

Discuția în jurul problematicei formării organului de control intern la nivel de întreprindere, funcțiile și conținutul juridic al acestuia necesită prelungită. Structura și conținutul organizatoric al controlului depinde de tipuri de activități a întreprinderilor, forma organizatorico-juridică de activitate. Într-o măsură mare organizarea controlului va depinde de nivelul de centralizare și descentralizare a managementului, contabilității și raportării financiare.

Sistemul de corelare funcțională în management

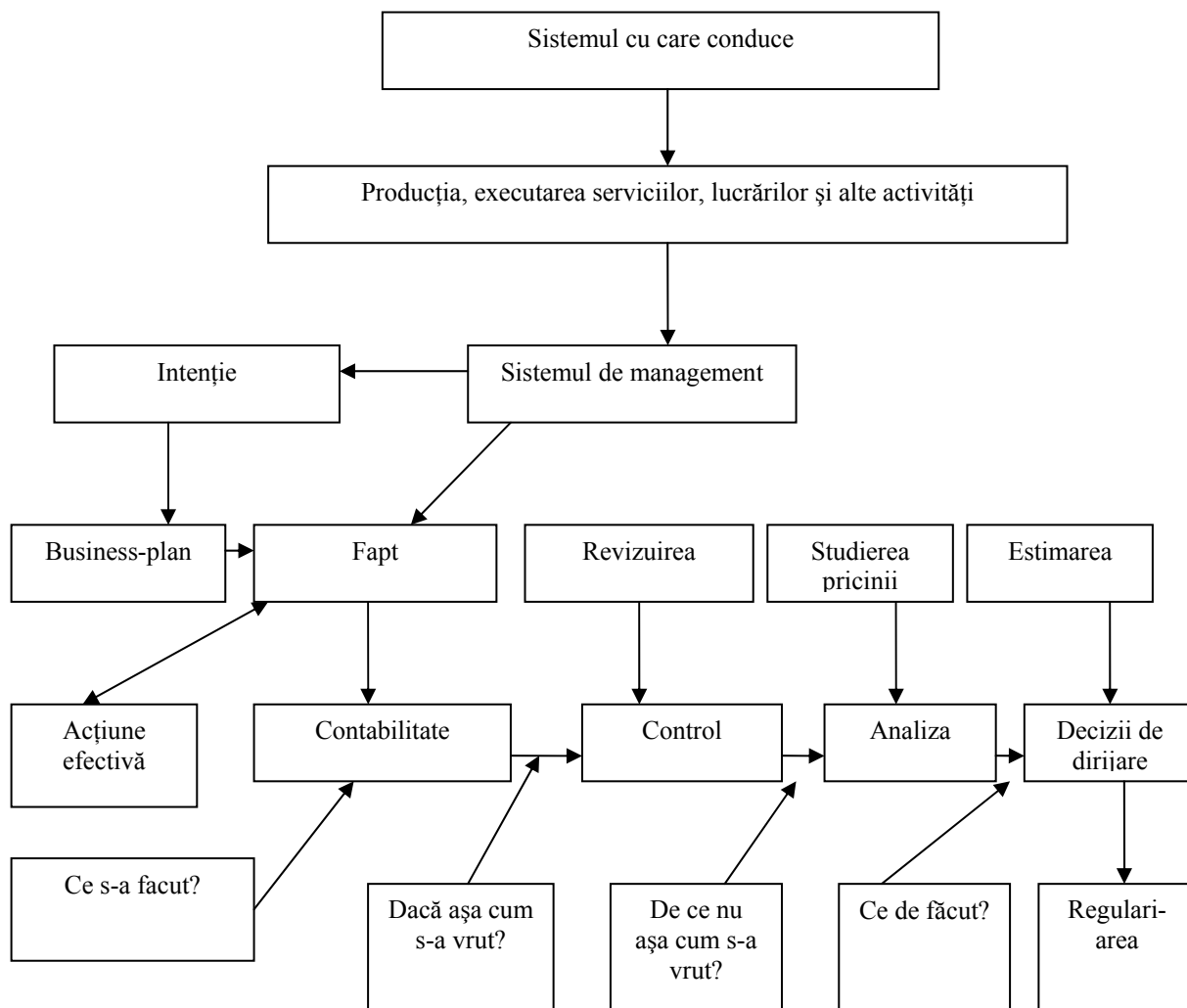

Figura 5. Funcțiile de control intern în sistemul managerial

Bibliografie:

1. Legea Contabilității, nr. 113-XVI din 27 aprilie 2007(Monitorul Oficial nr. 90-93 din 29.06.2007)
2. Standardele Naționale de Contabilitate, Monitorul Oficial nr. 233-237 din 22.10.2013
3. Р. Энтони. Учет: Ситуация и принципы, Финансы и статистика, Москва, 1996
4. Ч. Т. Хонгрэн, Дж. Фостер. Бухгалтерский учет: управленческий аспект. Финансы и статистика, Москва, 1995

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ВНЕШНИЙ АУДИТ: СУЩНОСТЬ И ВИДЫ

*Светлана БЫЧКОВА, д.э.н., профессор, зав кафедрой,
Санкт-Петербургский государственный аграрный университет, Россия
В. СКОБАРА, д.э.н., профессор,*

*Санкт-Петербургский государственный аграрный университет, Россия
З. ЮЛДАШЕВ, к.э.н., ст. преп. Центра повышения квалификации кадров сельского
хозяйства при Министерстве сельского хозяйства Республики Таджикистан*

Summary. Classification of investment control with allocation of types and groups is considered, control signs for establishment of types of check are defined, theories of the directions of audit with allocation of civil investment audit are described, and the organizational and methodical component of investment audit is established.

Инвестиции должны стать долгосрочным дополнительным инструментом модернизации и развития, обеспечивающим трансферт технологий, развитие перерабатывающих производств и создание необходимой инфраструктуры.

В свою очередь, инвесторы должны быть уверены, что инвестиционные потоки используются организациями по целевому назначению, рационально и эффективно, что возможно при осуществлении инвестиционного контроля.

Для качественного осуществления инвестиционного контроля организаций целесообразно провести исследования существующих в настоящее время классификаций контроля и выбрать приемлемую форму его проведения.

При формировании классификации инвестиционного контроля целесообразно провести исследование существующих подходов к организации контроля, которое показывает множество его направлений, осуществляемых по различным признакам: 1) по функциям управления (государственный контроль, аудит и общественный контроль); 2) по характеру контрольных функций и сфере их применения (правовой, экономический, производственно-технический); 3) по субъектам контрольной деятельности (вневедомственный, ведомственный); 4) по объектам контрольной деятельности (первичные документы, хозяйственные операции, регистры бухгалтерского учета и отчетности и т.д.); 5) по источникам проверки (документальный и фактический контроль); 6) по способу организации осуществления контроля (ревизия, аудит, внутренний аудит, расследование и т.д.) и др.

По мнению авторов, класс инвестиционного контроля включает три составляющие, охватывающие все сферы жизнедеятельности человека: экономический инвестиционный контроль; технико-методологический инвестиционный контроль; научно-методологический инвестиционный контроль. Виды контроля в экономической сфере деятельности человека, определяются наукой экономической теории. В современной классификации экономический контроль разбивается по видам, группам, формам и признакам контроля.

По аналогии целесообразно представить виды экономического инвестиционного контроля по следующим направлениям: финансовый инвестиционный контроль; правовой инвестиционный контроль; отраслевой инвестиционный контроль.

В свою очередь, каждый из видов инвестиционного контроля образует следующие группы: государственный инвестиционный контроль; общественный инвестиционный контроль; внешний инвестиционный контроль; внутренний инвестиционный контроль. В каждой группе инвестиционного контроля формируются возможные формы контроля, которые по выбору хозяйствующего субъекта могут представлять: инвестиционный аудит; ревизию инвестиционной деятельности; управленческий инвестиционный анализ; специализированную проверку инвестиционной деятельности.

В организационных формах инвестиционного контроля проверки осуществляются по следующим признакам контроля: цели инвестиционного контроля (тематический, комплексный); центры ответственности (операционный, системный); временные рамки; методы инвестиционного контроля (уровень охвата, плановость, процедуры проверки,

методы получения доказательств).

Наиболее прогрессивной формой контроля как на внешнем, государственном, так и на внутреннем уровне организации, является инвестиционный аудит. Область исследования инвестиционного аудита, его приемы, инструментарий и методы, этапы осуществления с целью выражения мнения о достоверности финансовой (бухгалтерской) отчетности аудируемых лиц и соответствии порядка ведения бухгалтерского учета законодательству позволяют формировать учетно-аналитическое информационное обеспечение для удовлетворения интересов самых различных пользователей.

Тенденции развития мировой экономики, направленные на формирование единого экономического взаимно доходного сообщества, определяют необходимость создания учетно-аналитической информационной составляющей экономического управления. Однообразие подходов учета, управленческого анализа и контроля на международном уровне диктуется интересами пользователей информационного обеспечения.

В настоящее время проводится реформирование подходов к стандартизации учета и аудита, которое направлено на совершенствование организационного и методического обеспечения учетной и аудиторской деятельности. Вместе с тем, современные реалии экономического и социокультурного пространства бизнес-среды обязывают не только учесть передовой международный опыт, но и найти пути наиболее эффективного и мобильного его применения с тем, чтобы вывести аудит на качественно новую ступень эволюционного развития и обеспечить устойчивое доверие к нему общества [1].

Учитывая прогрессивные формации, происходящие на уровне международной и национальной экономики, исследования авторов позволяют выделить четвертое направление в теории аудита – цивилистическое. В свою очередь, влияние цивилистической науки на процессы и явления определяется сущностью экономических отношений гражданского порядка [2].

Для формирования концепции инвестиционного аудита необходимо применить именно цивилистическое направление аудита (от латинского – *civilis* – гражданский, которое определяется учетом многообразий взаимосвязей гражданского общества и эволюции законодательной базы аудиторской деятельности двадцать первого столетия [3].

Авторами систематизировано исследование развития теоретических основ направлений аудита на мировом уровне для целей формирования инвестиционного аудита, что представлено в таблице 1.

Все представленные подходы формирования концепции определяют аудит как мощный инструментарий, а также форму неотъемлемого контроля как на внешнем, так и на внутреннем уровнях хозяйствующих субъектов.

По мнению авторов, в настоящее время именно цивилистический подход к формированию теории и методологии инвестиционного аудита позволит разработать методику, обеспечивающую достоверность, надежность и эффективность учетно-аналитической информационной составляющей международного экономического сообщества инвестиционной деятельности. В свою очередь, понятие «инвестиционный аудит» различные авторы трактуют многогранно.

Таблица 1

Развитие теоретических основ направлений аудита на мировом уровне для целей формирования инвестиционного аудита

Теории направлений аудита	Характеристика	Основоположники теорий
Адекватности	Аудит определен как процесс надзора с целью получения подтверждений на соответствие учетной информации экономической деятельности путем: прямого сравнения бухгалтерской отчетности – сначала с учетными регистрами, потом с первичными документами; затем проверяется логическая увязка отчетных данных (колляция); осуществление прямого сравнения учетных данных с фактическим имущественным состоянием компании (инвентаризация). Данные процедуры предусматривает прямой последовательный аудит с двумя альтернативными подходами: 1 – от документов к отчетности и 2 – от отчетности к документу. В теории адекватности выявлялись вольные или невольные ошибки, проникшие в проверяемый (аудируемый) отчет.	Ф.Пикслей (1881г.); Лоуренс Дикси (1892г.); Последователь этой теории Т. Рууд (1989 г.)
Контроллинга	Цель аудита смещается с «мертвых документов» на «живую организацию» внутреннего контроля в проверяемой фирме, то есть выявляется эффективность контроля. Аудиторские процедуры сводятся к косвенным методам, раскрывающим слабые места в управлении фирмой, на которые следует обращать внимание аудитора. Важным положением является то, что акцент делается не на ликвидацию всех отклонений, включая и нарушение правил учета, а на их существенность. Если эти отклонения могут оказать влияние на принимаемые управленческие решения, то они существенны и аудитор должен выявить их. Эта теория соответствует системно-ориентированному аудиту.	С.М. Бычкова
Консалтинга	Трактовка аудита в соответствии с этой теорией сводит его задачи не к подтверждению отчетности и анализу ее адекватности, и даже не к выявлению действенности внутреннего контроля, а к анализу эффективности фирмы. Эффективность деятельности фирмы определяется эффективностью работы его сотрудников, прежде всего администрации, поэтому аудит понимается как одна из форм консалтинга собственников, который позволяет повысить качество работы нанятых ими администраторов.	М. Шерер, Д. Кент (1983 г.)
Цивилистический	Данная теория предполагает рассматривать аудит с позиции направлений высокой степени общественного развития, материальной и духовной культуры, достигнутой определенной общественной формацией. Аудит понимается как общественное явление, выступающее гарантом достоверности учетно-аналитической информации, формируемой для удовлетворения интересов пользователей различных уровней и самодостатка.	Авторы данной статьи

Цивилистическое направление инвестиционного аудита определяют три положения, которые характеризуют его понятие и сущность:

- 1) инвестиционный аудит как сфера научных и специальных знаний, определяющаяся теорией направлений к подходу аудита: адекватности; контроллинга; консалтинга;
- 2) инвестиционный аудит как элемент сферы высокой степени общественного развития, материальной и духовной культуры, достигнутой общественной

формацией, который определяется теорией цивилистического подхода к аудиторской деятельности;

- 3) инвестиционный аудит как гарант достоверности и эффективности учетно-аналитической информационной составляющей международного экономического сообщества, используемый в интересах пользователей.

Инвестиционный аудит организаций направлен на контроль всех видов права на имущество, его сохранность и целевое использование, включая:

- 1) денежные средства;
- 2) ценные бумаги;
- 3) производственно-технологическое оборудование;
- 4) результаты интеллектуальной деятельности;
- 5) иное имущество, принадлежащее инвестору на основе права собственности и вкладываемые финансовые потоки в объекты инвестиционной деятельности в целях получения прибыли (дохода) или достижения иного значимого результата.

Многогранность направлений инвестиционной деятельности в организациях определяется достижением единственной цели, которая заключается в получении прибыли (дохода) или иного значимого результата.

Формирование организационного, методического и заключительного этапов аудита, а также выбор информационных источников учетно-аналитического обеспечения должны осуществляться с позиции цивилистического подхода, направленного на предоставление гарантий достоверности, надежности и эффективности учетно-аналитической информационной составляющей инвестиционной деятельности организаций (рис.1).

Инвестиционный аудит, как сфера научных и специальных знаний, имеет объективную основу, которая определяется методическими подходами, приемами, специфичными для организаций.

Информационное обеспечение аудита развивается под влиянием научных теорий, системы международных и национальных стандартов, методологических основ, статистических специальных знаний. В инвестиционной аудиторской деятельности пользователями может быть востребована не только аудиторская информация, полученная в виде результатов инвестиционной деятельности, но и информация, формирующаяся в системе аудита.

Классические научные направления теории инвестиционного аудита организаций определяют роль, место, принципы и функции аудита в рыночной экономике. В национальном законодательстве, а также стандартах учета, отчетности и аудита находят обобщение теория и практика экономических наук, которые связаны друг с другом объектами инвестиционной аудиторской деятельности.

Вторая составляющая инвестиционного аудита, основанная на теории цивилистического подхода, направлена на высокий уровень степени общественного развития, материальную и духовную культуру, достигнутой общественной формацией, учитывающую действующее гражданское, налоговое, предпринимательское законодательство, а также национальные и международные стандарты аудита (рис. 2).

В условиях современной рыночной экономики аудиторская деятельность характеризуется как предпринимательская деятельность аудиторов и аудиторских организаций, которые оказывают услуги экономическим субъектам рыночных отношений. Субъектами в аудиторской деятельности организаций выступают аудиторы, аудиторские организации, аудируемые лица, инициаторы контроля инвестиционной деятельности.

Третья составляющая инвестиционного аудита как гарант достоверности и эффективности учетно-аналитической информационной базы международного экономического сообщества, используемой в интересах пользователей различного уровня, основана на социальной значимости аудита перед гражданским обществом. Профессиональное независимое мнение аудитора, которое выражается в заключительной части аудиторского заключения, повышает уровень доверия к отчетной информации. Этот блок состоит из этапов и подэтапов процесса инвестиционного аудита организаций (рис. 3).

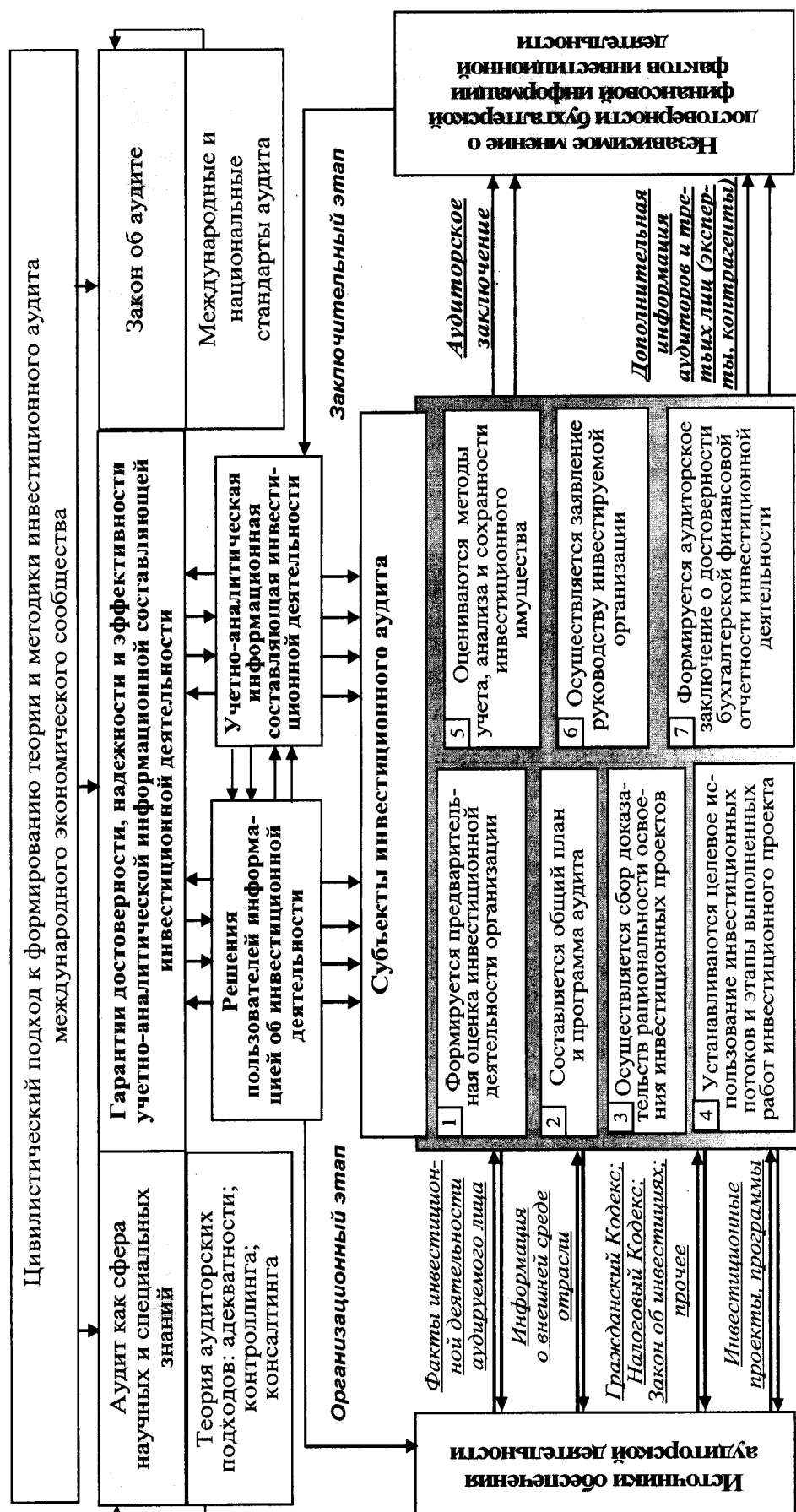

Рисунок 1. Цивилистический подход к формированию теории и методики инвестиционного аудита организаций

Рисунок 2 - Организационная составляющая инвестиционного аудита

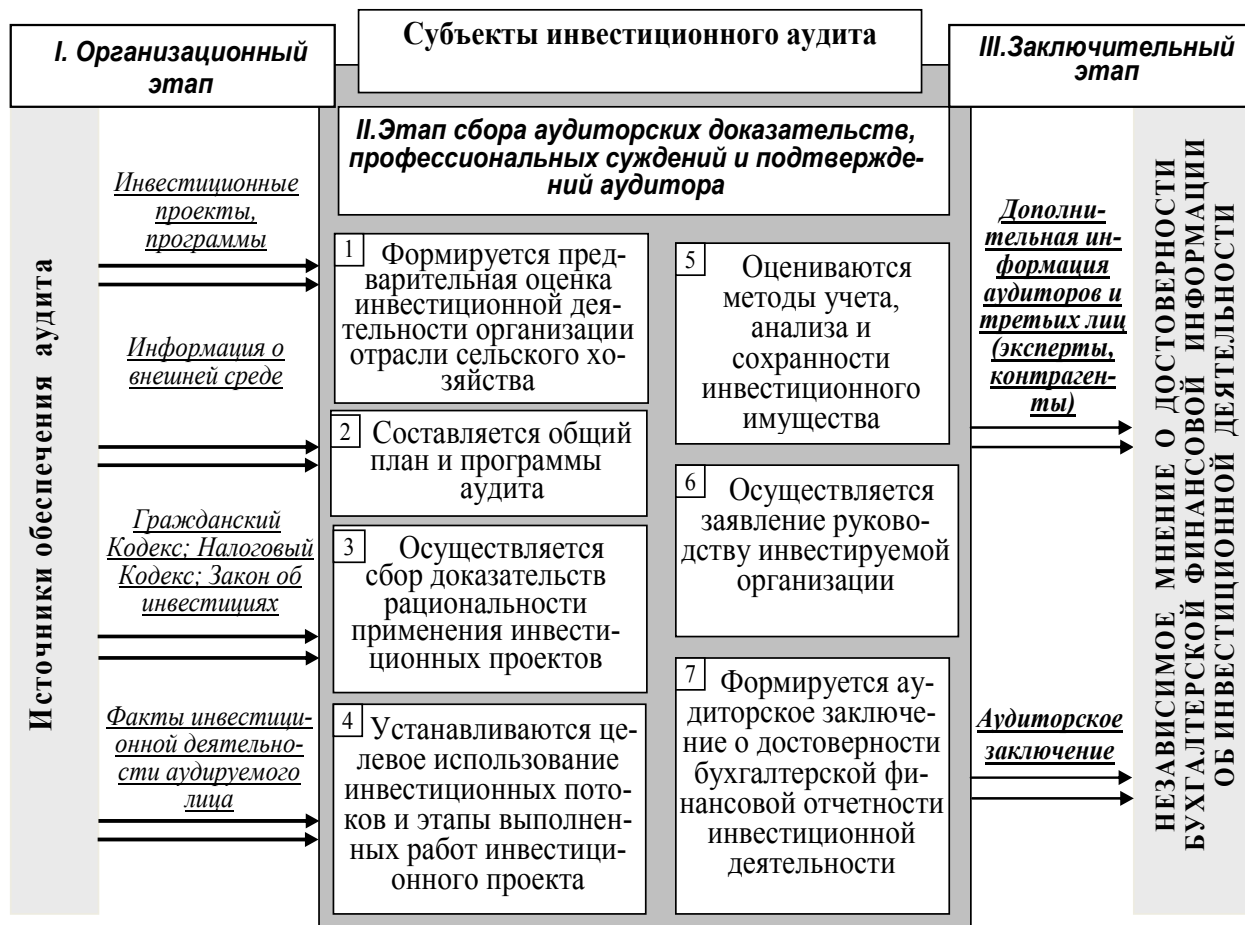

Рисунок 3. Методическая составляющая инвестиционного аудита, как гаранта достоверности и эффективности учетно-аналитической информационной базы международного экономического сообщества, используемой в интересах пользователей различного уровня

Инвестиционный аудит целесообразно разбить на следующие этапы:

- I. Организационный этап инвестиционного аудита экономических субъектов;
- II. Этап сбора аудиторских доказательств, суждений и подтверждений аудитора;
- III. Заключительный этап.

На первом организационном этапе инвестиционного аудита определяется и просматривается информация, которая содержится в документальных источниках организаций, включая:

- 1) учетные и аналитические данные фактов инвестиционной деятельности организации;
- 2) инвестиционные проекты и программы организаций;
- 3) информацию о внешней среде;
- 4) реестр нормативно-правового регулирования (Гражданский Кодекс, Налоговый Кодекс; Закон об инвестициях, законодательное регулирование специфической деятельности).

Удостоверившись в получении достаточного объема информационного обеспечения, которое позволит сформировать независимое мнение о достоверности бухгалтерской финансовой отчетности, аудитор переходит к следующему этапу.

Второй этап – этап сбора аудиторских доказательств, профессиональных суждений и подтверждений аудитора – предполагает проведение следующих подэтапов:

- 1) формирование предварительной оценки инвестиционной деятельности организации;
- 2) составление общего плана и программы аудита;
- 3) сбор доказательств рациональности и эффективности применения инвестиционных проектов;
- 4) установление целевого использования инвестиционных потоков и этапов выполненных работ инвестиционного проекта;
- 5) оценка методов учета, анализа и сохранности инвестиционного имущества;
- 6) осуществление заявлений руководству инвестируемой организации;
- 7) формирование аудиторского заключения о достоверности бухгалтерской финансовой отчетности инвестиционной деятельности.

Исследования авторов показывают, что на этапе сбора аудиторских доказательств и профессионального суждения происходит постоянный обмен информацией об инвестиционной деятельности организаций, включая следующие процедуры аудитора:

- 1) составляется общий план поиска доказательств достоверности бухгалтерской финансовой отчетности об инвестиционной деятельности;
- 2) проводятся тесты и опросы инвестируемой организации;
- 3) осуществляется копирование первичных документов, которые содержат информационную ценность для аудитора;
- 4) создаются и корректируются рабочие аудиторские документы, делаются фото- и электронные копии, фиксирующие факт сбора доказательств;
- 5) проводится оценка достоверности и надежности аудиторских доказательств;
- 6) осуществляются аналитические процедуры, позволяющие подтверждать и выражать мнение о достоверности финансового состояния, представленного в отчетах инвестируемых организаций;
- 7) проводятся независимые подтверждения от третьих лиц – экспертов, контрагентов, инвесторов, кредиторов и так далее;
- 8) оценивается уровень риска, который может содержаться в проаудированной информации, устанавливается степень его возможного влияния на аудиторские подтверждения и гарантии достоверности бухгалтерской финансовой отчетности;
- 9) оцениваются методы учета, анализа и сохранности инвестиционного имущества организаций;
- 10) уточняются аспекты, которые появляются или содержатся в полученных аудиторских доказательствах.

На заключительном этапе инвестиционного аудита организации составляется аудиторское заключение, которое отражает независимое мнение аудитора о достоверности бухгалтерской финансовой отчетности.

Следовательно, на основании аудиторского заключения инвестируемой организации формируемая учетно-аналитическая информация подтверждается аудитором (при наличии заключения безоговорочного – положительного) или лишается гарантий аудитора (при модифицированном аудиторском заключении – отрицательного).

Именно цивилистический подход к формированию концепции инвестиционного аудита организаций в сочетании с классическими теориями позволит создать совершенную методику, обеспечивающую качество.

Список литературы:

1. Дмитренко, И.Н. Имплементация новой парадигмы системно-ориентированного аудита в Украине // Международный бухгалтерский учет. 2011. № 32. С. 49 – 53.
2. Кирилловых, А.А. Трудовые правоотношения в высшей школе: проблемы и практика регулирования // Законодательство и экономика. 2011. № 9. С. 64 – 71.
3. Ушаков, Д.Н. Большой толковый словарь современного русского языка. – ООО «Буколика», 2008 ОАО «Можайский полиграфический комбинат» г. Можайск. С.1175.

МЕТОДИКИ АУДИТА ОПЕРАЦИЙ С ЭКОЛОГИЧЕСКИМИ АКТИВАМИ И ОБЯЗАТЕЛЬСТВАМИ

**Пелагея ПАПКОВСКАЯ, д.э.н., профессор,
Белорусский государственный экономический университет
Людмила МАСЬКО, ст. преп.,
Полоцкий государственный университет, Республика Беларусь**

Audit of operations with ecological assets and covenants in the article is investigated. The methodologies audit operations with ecological assets and covenants on a basis application of an integrated approach of segmentation of data of the account and the reporting are offered as a result.

В зависимости от деятельности аудируемого лица экологические активы и обязательства могут иметь существенное влияние на показатели бухгалтерской (финансовой) отчетности. С целью снижения риска существенного искажения отчетности аудиторской организации необходимо осуществлять методику аудита, благодаря которой возможно получить достаточное количество доказательств для установления достоверности данных об экологических активах и обязательствах аудируемой организации. Однако в настоящее время отсутствуют разработанные методики аудита экологических активов и обязательств организации. Это может приводить к снижению качества работы аудиторской организации, невозможности в полном объеме достоверно оценить влияние на отчетность аудируемого лица экологических вопросов, выражению недостоверного мнения в аудиторском заключении.

На формирование методики аудита организаций оказывают влияние подходы сегментирования бухгалтерской информации. Проведенное исследование подходов к сегментированию бухгалтерской информации, которые применяются при проведении аудита, позволяет сделать вывод о комплексном применении их в практике осуществления аудита экологических вопросов. Считаем, что одними из составляющих экологических вопросов организации являются экологические активы и обязательства, отраженные в системе счетов бухгалтерского учета как на балансовых счетах, так и на забалансовых.

С учетом циклического подхода методика аудита операций с экологическими активами охватывает два хозяйственных цикла: природопользование и природоохранная деятельность, а также их подциклы. Важно учесть, что циклы (подциклы) содержат различные хозяйственные операции по долгосрочным и краткосрочным экологическим активам, приводящие к их увеличению, уменьшению и использованию.

Процедуру аудита необходимо начинать с изучения первичных документов по учету операций с экологическими активами природопользования и (или) природоохранной деятельности. Одновременно устанавливается наличие правоустанавливающих документов, таких как лицензии, разрешения и др. Подтверждение законности и оценка достоверности данных хозяйственных операций осуществляется на основе изучения действующих нормативно-законодательных положений. К первичным документам, отражающим операции с экологическими активами по данным циклам, относятся: счета-фактуры;

накладные на внутреннее перемещение; акты приема-передачи; акты ввода в эксплуатацию; инвентарные карточки; акты на списание и др. В этой связи необходимо отметить, что предложения автора по дополнению реквизитов инвентарных карточек для учета основных средств и нематериальных активов информацией по виду деятельности (природопользование и природоохранная деятельность (природоохранные мероприятия)) позволяют идентифицировать экологические активы по циклам и подциклам хозяйственной деятельности. Процедура аудита первичных документов позволяет проверить своевременность закрепления экологических активов за материально-ответственными лицами. С этой целью производится сверка инвентарных карточек и договоров материальной ответственности. В ходе проверки обращается особое внимание на наличие в них помарок, подчисток с целью установления достоверности учетных записей в регистрах бухгалтерского учета по операциям с экологическими активами.

Далее осуществляется проверка аналитического и синтетического учета по данным регистров, в которых отражены операции с экологическими активами по циклам и подциклам хозяйственной деятельности. При этом используется информация по изучению рабочего плана счетов аудируемого лица с целью анализа системы аналитического учета экологических активов. Источниками информации при проверке аналитического и синтетического учета экологических активов являются: ведомости аналитического и синтетического учета по счетам 01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 20, 23, 25, 26, 58, 97, 98; рекомендуемые автором учетные регистры по счетам: 97 «Расходы будущих периодов»; 019 «Долгосрочные и краткосрочные экологические активы»; «Ведомость учета текущих экологических активов»; инвентаризационные описи; журналы-ордера; справки; Главная книга; оборотно-сальдовый баланс и др. Разработанные автором регистры обеспечивают полноту отражения операций с экологическими активами по циклам и подциклам на аналитических счетах.

По сегментированным циклам, подциклам аудита, предложенной схеме строения бухгалтерских счетов на основе субсчетов и счетов аналитического учета производится сверка счетов учета экологических активов во взаимосвязи со счетами учета экологических обязательств (Рис. 1). В заключении обороты по синтетическим счетам сверяются с данными Главной книги и оборотно-сальдового баланса. От полноты отражения информации по операциям с экологическими активами на счетах бухгалтерского учета зависит достоверность показателей отчетности.

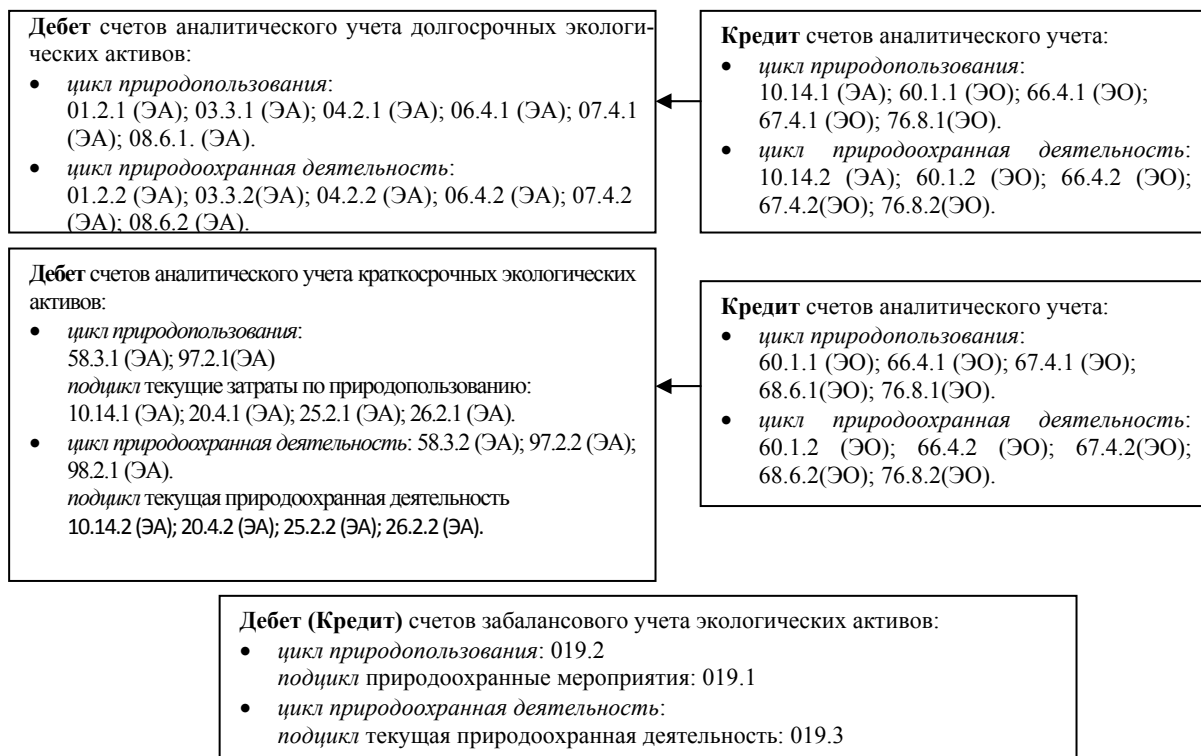

Рисунок 1. Сегментированные по циклам и подциклам аудируемые счета учета экологических активов: во взаимосвязи со счетами учета экологических обязательств и забалансовые счета

Примечание: Собственная разработка на основе изучения источников специальной экономической литературы.

Методика аудита операций с экологическими обязательствами разработана на основе авторского варианта формирования необходимой информационной базы в системе счетов бухгалтерского учета. Как было отмечено, с учетом циклического подхода методика аудита операций с экологическими обязательствами охватывает два цикла хозяйствования: природопользование и природоохранная деятельность и их подциклы, которые будут содержать различные хозяйственные операции по долгосрочным и краткосрочным экологическим обязательствам, приводящим к их увеличению, уменьшению, погашению и использованию.

Вначале изучается договорная дисциплина по экологическим обязательствам аудируемого лица с целью установления характера и содержания каждого договора. В этой связи анализируются первичные документы по учету операций с экологическими обязательствами природопользования и (или) природоохранной деятельности. При проверке расчетов по существу информация об образовании, уменьшении и погашении экологических обязательств аналитического учета сопоставляется с заключенными договорами и приложениями к ним. Источниками аудиторских доказательств по возникновению, уменьшению и погашению экологических обязательств являются такие первичные документы, как: счета-фактуры; товарные накладные; товарно-транспортные накладные; акты выполненных работ; выписки банка с приложениями; приходные и расходные кассовые ордера; авансовые отчеты. Особое внимание обращается на наличие в первичных документах помарок, подчисток, исправлений с целью установления достоверности и отсутствия ошибок в регистрах бухгалтерского учета по операциям с экологическими обязательствами. Следует проверить фактическое соблюдение расчетов, их форму, документальное оформление и отражение на счетах бухгалтерского учета.

При проверке аналитического и синтетического учета по данным регистров, в которых отражены операции с экологическими обязательствами по циклам и подциклам, необходимо использовать информацию по изучению рабочего плана счетов аудируемого лица с целью анализа системы аналитического учета экологических обязательств. В целях информационного обеспечения аудита автором разработана и представлена детализированная структуризация отражения данных по обязательствам в разрезе отдельных субсчетов «Экологические обязательства» и открываемых к ним отдельных аналитических счетов в разрезе видов обязательств.

Источниками информации при проверке аналитического и синтетического учета экологических обязательств являются: регистры налогового учета; ведомости аналитического и синтетического учета по счетам 60, 65, 66, 67, 68, 76, 98; рекомендуемая форма регистра по забалансовому счету 020 «Резервы на покрытие экологических обязательств»; инвентаризационные описи; журналы-ордера; справки; Главная книга; оборотно-сальдовый баланс и др. Поступательно проверяется полнота отражения операций с экологическими обязательствами по циклам и подциклам на аналитических счетах. С этой целью сверяются данные оборотов по дебету и кредиту корреспондирующих счетов, начальное и конечное сальдо, забалансовые счета. Особое внимание обращается на срок возникновения и погашения экологических обязательств, а также на наличие судебных исков, признанных к получению или оплате штрафных санкций по договорам и в бюджет. По сегментированным циклам, подциклам аудита, предложенной схеме строения бухгалтерских счетов на основе субсчетов и счетов аналитического учета аудиту подлежат счета учета экологических обязательств во взаимосвязи со счетами учета экологических активов (Рис. 2). В заключении обороты по синтетическим счетам сверяются с данными Главной книги и оборотно-сальдового баланса.

Представленные авторские варианты методик аудита экологических активов и обязательств позволяют выявить полноту и достоверность информации по операциям с ними, влияющей в целом на показатели отчетности аудируемого лица. По результатам проведенного исследования можно сделать вывод, что комплексность использования разработанных методик аудита экологических активов и обязательств позволит повысить качество работы аудиторских организаций, достоверно оценить влияние на отчетность аудируемого лица экологических вопросов. Все это будет способствовать выражению достоверного мнения аудитора в аудиторском заключении.

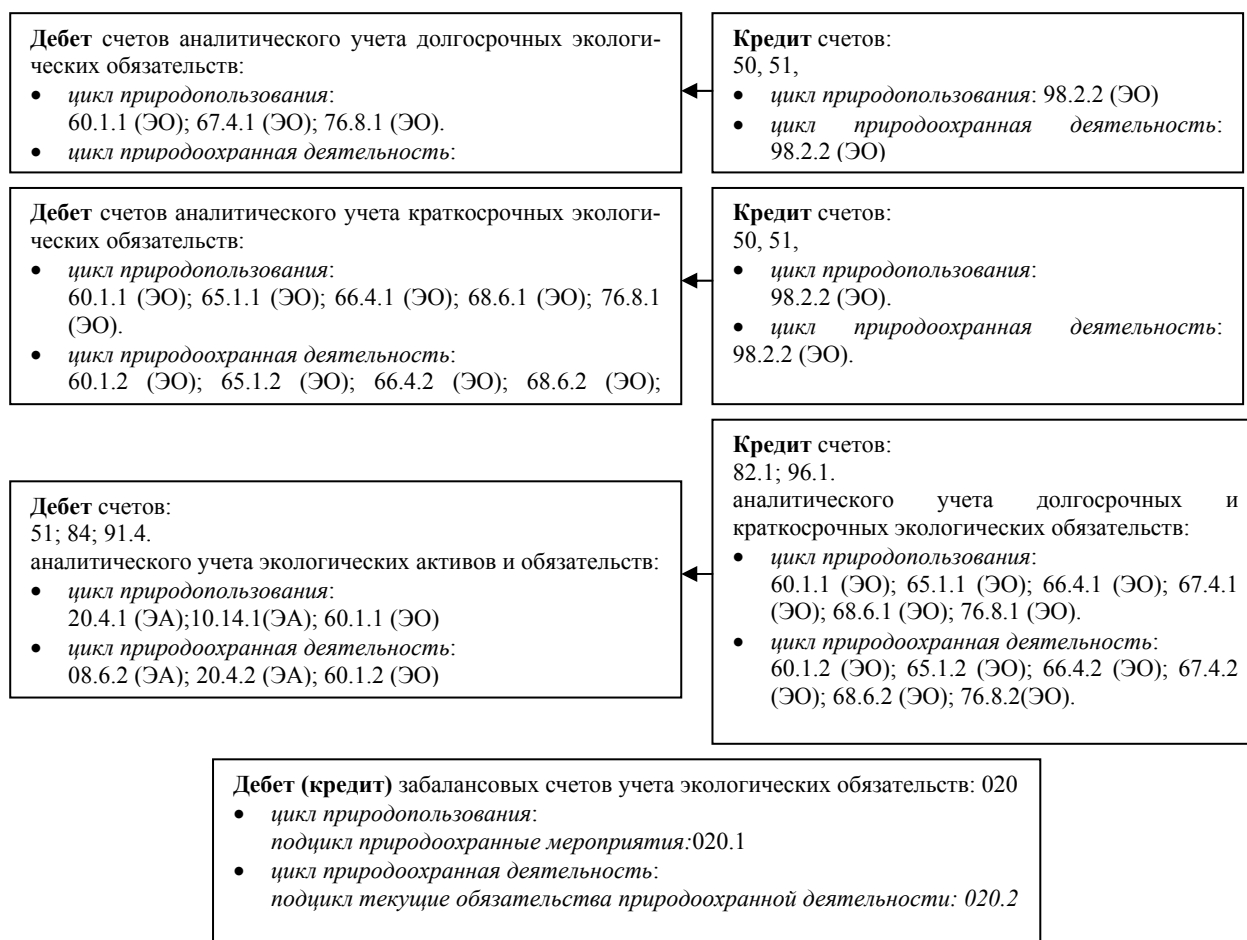

Рисунок 2. Сегментированные по циклам и подциклам аудируемые счета учета экологических обязательств: во взаимосвязи со счетами учета экологических активов и забалансовые счета

Примечание: Собственная разработка на основе изучения источников специальной экономической литературы.

ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ КОМПЬЮТЕРНЫХ СИСТЕМ И ТЕХНОЛОГИЙ

*Елена ПЕТРИК, д.э.н., профессор, зав. Кафедрой,
Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана, Украина.
Александр СМЕТАНКО, к.э.н., доцент, зав. кафедрой,
Крымский экономический институт, г. Симферополь, Украина*

Annotation. *Issues related to organizational and methodological aspects of internal audit service functioning under the conditions of the use of computer information systems and technologies aimed at the partial or complete automation of auditing procedures in joint stock companies (corporations, holdings) are discussed.*

Повсеместное внедрение и использование компьютерных технологий в системе корпоративного управления акционерных обществ, холдингов и корпораций создает объективные предпосылки, направленные на оптимизацию работы службы внутреннего аудита посредством разработки и дальнейшей интеграции узкопрофильных специализированных программных продуктов в корпоративные информационные системы. Корпоративные информационные системы в акционерных обществах (холдингах, корпорациях, концернах)

могут быть представлены частично или комплексно интегрированными специализированными системами управления. В зависимости от сложности структурирования данные системы, как правило, могут включать в себя разно-профильные программные продукты, среди которых следует выделить бухгалтерские программные продукты, аудиторские программы, системы принятия решений, системы защиты и контроля за базами данных и т.д. Следует отметить, что нередко выделенные программные продукты и системы управления разрабатываются сторонними организациями, вследствие чего модули программных продуктов зачастую не позволяют стандартными средствами проводить синхронизацию данных между различными составляющими корпоративных информационных систем, функционирующих в акционерном обществе. Выделенные обстоятельства дают нам основание утверждать, что в процессе организации и последующего проведения внутреннего аудита сотрудники службы внутреннего аудита часто не имеют возможности в полном объеме использовать компьютерные аудиторские процедуры, а также осуществлять мониторинг за ключевыми показателями эффективности деятельности акционерного общества.

Отсутствие единых методологических требований, предъявляемых к информационным базам данных, а именно к основным полям информационных файлов, значительно затрудняет организацию и последующее осуществление внутреннего аудита с использованием компьютерных систем и технологий.

Выделенные выше проблемы требуют поиска решений к выработке единого подхода к автоматизации внутреннего аудита.

Анализ литературных источников, в частности работ Завгороднего В.П. [1], Романова А.Н. [2], Робертсона Дж. [3], Сотниковой Л.В. [4], показал, что исследования данных авторов напрямую связаны с разработкой общих подходов, направленных на выработку единых методологических и организационно-методических основ, функций, методов и приемов в части стандартизации и унификации аудиторских процедур, применяемых в процессе функционирования службы внутреннего аудита с использованием компьютерных технологий.

Проведенный анализ экономической литературы по вопросам автоматизации внутреннего аудита показал, что основополагающим элементом, через который должны быть реализованы основные направления автоматизации контрольно-аналитических и прогнозных функций, а также процедур внутреннего аудита должны выступать специализированные бухгалтерские программные продукты. Данное утверждение связано с тем, что бухгалтерские информационные системы через систему счетов бухгалтерского учета, первичных документов и агрегированных форм финансовой и управленческой отчетности формируют учетно-аналитическую систему, необходимую для принятия соответствующих управленческих решений, а также выполнения контрольных функций по основным бизнес-операциям и бизнес-процессам. Следовательно, реализация компьютерного подхода к организации и методике проведения внутреннего аудита должна осуществляться через интеграцию аудиторских программных продуктов или гибких модулей в систему бухгалтерского учета акционерного общества (корпорации, холдинга, концерна). Данный подход к реализации компьютерных методов проведения внутреннего аудита позволит сотрудникам службы внутреннего аудита посредством мониторинга сальдо счетов бухгалтерского учета осуществлять оперативное реагирование на изменения по ключевым экономическим показателям деятельности акционерного общества.

Следует отметить, что деятельность внутренних аудиторов обязывает учитывать влияние компьютерной обработки данных в специализированных системах бухгалтерского учета на организацию и методику проведения внутреннего аудита. Внутренние аудиторы должны в достаточной степени разбираться как в самих методах аудита при использовании компьютерной техники, так и в компьютерных информационных системах управления акционерным обществом. Персонал службы внутреннего аудита должен учитывать уровень сложности автоматизированного учета, а также знать специфику работы прикладных программных продуктов, используемых в организации, и алгоритм, посредством которого формируется учетно-аналитическая информация.

При планировании внутреннего аудита в условиях использования автоматизированных подходов к обработке учетно-аналитической информации внутренним аудиторам необходимо оценить уровень сложности автоматизированного учета, а также проводить комплексный

анализ финансовой отчетности с целью мониторинга ключевых показателей эффективности акционерного общества (корпорации, холдинга, концерна).

Руководителю службы внутреннего аудита необходимо провести внутренний аудит с использованием автоматизированных приемов аудита по трем ключевым направлениям с последующим анализом факторов, которые могут повлиять на формирование соответствующих проектов решений, а именно:

1. Внутренний аудит оценки степени надежности корпоративных информационных систем управления;
2. Внутренний аудит процедур и алгоритмов обработки учетных данных и формируемых отчетных документов;
3. Внутренний аудит персонала с целью формирования профессиональной оценки об их соответствии.

Планирование и последующее проведение внутреннего аудита по выделенным направлениям при условии использования компьютерных технологий и специализированного программного обеспечения должно начинаться с формирования компьютерного обеспечения внутреннего аудиторского процесса. Использование в работе внутренних аудиторов современных компьютерных технологий и программного обеспечения позволяет минимизировать расходы на содержание штата сотрудников службы внутреннего аудита и тем самым при сохранении устойчивых качественных и функциональных характеристик повысить эффективность проводимых проверок и степень надежности гарантий, предоставляемых высшему руководству акционерного общества.

Именно компьютерное программное обеспечение в процессе осуществления внутреннего аудита позволяет провести оптимизацию проверок. В зависимости от степени интеграции в корпоративную систему управления (автоматизированную систему обработки данных) программное обеспечение внутреннего аудита можно условно классифицировать по следующим направлениям:

1. Индивидуальные прикладные программные пакеты (программное обеспечение) – имеют локальное применение и полную несовместимость с корпоративной системой управления (автоматизированной системой обработки данных). Как правило, индивидуальные прикладные программные пакеты представлены шаблонами документов, реализованных в табличном редакторе Microsoft Excel, и, как правило, используются в процессе тестирования или при создании шаблонов рабочих документов с целью выполнения локальных расчетных и аналитических функций. Следует отметить, что в процессе проведения внутреннего аудита индивидуальные прикладные программные пакеты, с одной стороны, могут быть легко адаптированы под специфику деятельности структурного подразделения, которое проверяется, а с другой стороны, обеспечивают низкий коэффициент соотношения выходящей информации по отношению к объему входящей информации.

2. Частично интегрированные прикладные программные пакеты (программное обеспечение) – представлены программным обеспечением, позволяющим производить через SQL и XML запросы экспорт-импорт информации, необходимой для выполнения поставленных перед внутренним аудитором задач. Использование частично интегрированных прикладных программных пакетов позволяет посредством выгрузки из корпоративной системы управления проводить экспорт необходимых данных в компьютерную программу внутренних аудиторов для проведения анализа, а также выполнения арифметических и контрольных процедур, направленных на проверку увязки различных показателей между формами финансовой и управленческой отчетности. Посредством частично интегрированных прикладных программных пакетов внутренний аудитор может давать оценку степени надежности алгоритмов обработки учетной информации, определить уровень существенности, а также получить детальную информацию по ключевым бизнес-операциям и бизнес-процессам.

3. Интегрированные прикладные программные пакеты (программное обеспечение) – разрабатываются на стадии проектирования корпоративной информационной системы (автоматизированной системы обработки данных). Использование данных продуктов позволяет внутренним аудиторам в условиях внедрения в систему корпоративного управления ключевых показателей эффективности деятельности акционерного общества своевременно выявлять наиболее рискованные факторы, которые могут приводить к существенным колебаниям данных

показателей. Тем самым руководитель службы внутреннего аудита в процессе планирования имеет мощный инструмент, позволяющий в режиме реального времени контролировать и оперативно нивелировать незначимые и выделить наиболее существенные факторы, которые влияют на ключевые бизнес-операции и бизнес-процессы.

Посредством интегрированного программного обеспечения руководитель службы внутреннего аудита на стадии планирования и в процессе проведения проверки по наиболее рисковым показателям имеет возможность минимизировать трудозатраты внутренних аудиторов и повысить эффективность проверок.

Использование на стадии планирования и в процессе осуществления внутреннего аудита компьютерного программного обеспечения даст внутренним аудиторам ряд преимуществ и дополнительных возможностей, среди которых следует выделить: увеличение объема аудиторской выборки; контроль над обработкой журналов, форм отчетности и первичных документов; повышение эффективности аудита за счет сокращения сроков проверки и трудозатрат; сверка и взаимоувязка форм отчетности, полученных из корпоративных систем управления с помощью обработки информационного массива данных аудиторской программой; автоматический расчет основных финансово-экономических показателей, мониторинг ключевых показателей эффективности деятельности предприятия и т.д. Следовательно, программное обеспечение внутреннего аудита должно отвечать следующим требованиям: 1) программа должна предлагать методику аудиторской проверки, полностью соответствующую внутрифирменным аудиторским стандартам; 2) содержать шаблоны рабочих документов; 3) обеспечивать частичную или полную совместимость с компьютерными системами обработки данных, используемых в акционерном обществе.

Несмотря на ряд преимуществ, использование компьютерных методов и программных продуктов в процессе осуществления внутреннего аудита частично затруднено, а в ряде случаев нецелесообразно из-за невозможности выгрузки данных из бухгалтерских программ или полной несовместимости с корпоративной информационной системой, функционирующей в акционерном обществе.

Исходя из вышеизложенного, процесс компьютеризации (автоматизации) внутреннего аудита, а следовательно, организации и методики проведения внутренних аудиторских проверок напрямую зависит от сложности построения корпоративных информационных систем (автоматизированных систем обработки данных), в которых проводится внутренний аудит, а также от степени интегрированности прикладных программных продуктов внутреннего аудита в корпоративную информационную систему управления акционерным обществом.

Список литературы:

1. Завгородній В.П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту. – К.: А.С.К., 1998. – 768 с. – (Економіка. Фінанси. Право).
2. Робертсон Дж. Аудит. Перев. с англ. – М.: KPMG, Аудиторская фирма «Контакт», 1993. – 496 с.
3. Романов А.Н., Одинцов Б.Е. Автоматизация аудита. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1999. – 336 с.
4. Сотникова Л.В. Оценка состояния внутреннего аудита. – М.: Юнити-Дана, 2005. – с. 115.

RISCUL INFORMAȚIONAL ȘI NECESITATEA DE AUDIT EXTERN

Mihail MANOLI, dr, conf. univ. ASEM

Abstract. *Information risk reflects the probability that the information relied on economic risk estimation is not accurate. One possible cause of the occurrence of uni informational risk is the probability of drawing up the financial statements misleading. The information provided by accounting professionals are needed more categories of users: managers, shareholders, tax bodies, bankers, trade unions have sometimes conflicting interests. Conflict of interests accounting information users and producers have blurred the work of an elite professional by auditors. High*

information risk, limited availability of reliable information makes it difficult Moldova way entities accessing funding. Studies on the performance of the business and shows that only 18% of media entities and 30% of large entities have audited financial statements. For comparison these indicators, the countries of the region are respectively 44% and 71%.

Cuvinte-cheie: audit extern, situații financiare, risc informațional

Riscul informațional reflectă probabilitatea ca informațiile pe care s-a bazat estimarea riscului economic să nu fie exacte. O cauză posibilă a apariției unui risc informațional este probabilitatea întocmirii de situații financiare eronate. Auditul nu are nici o influență asupra riscului economic, însă el poate avea un impact semnificativ asupra riscului informațional.

Obiectivul auditului a evoluat de la detectarea fraudelor și erorilor, proces care presupunea o verificare detaliată a tuturor operațiunilor patrimoniale și a înregistrării lor contabile, la exprimarea unei opinii asupra imaginii fidele a patrimoniului, a situației financiare și a rezultatelor obținute de către entitate. Se urmărește, în acest sens, măsura în care informațiile înregistrate în contabilitate reflectă evenimentele economice care au avut loc într-o anumită perioadă, iar eforturile auditorului sunt intensificate pentru identificarea eventualelor manipulări ale informațiilor furnizate de sistemul financiar, pentru prevenirea cazurilor de contabilitate creativă sau fraudă.

Informațiile furnizate de specialiștii în acest domeniu sunt necesare tuturor categoriilor de utilizatori: manageri, acționari și asociați, organe fiscale, bancheri, organizații sindicale care au uneori interese contradictorii. Din acest motiv rezultatele lucrărilor de audit trebuie să fie corecte și întocmite pe baza documentelor legale în vigoare. Ele trebuie să asigure calitatea și coerența sistemului contabil și sunt menite să asigure reflectarea corectă, sinceră și completă în bilanț și în contul de profit și pierdere a patrimoniului, situației financiare și rezultatelor exercițiului.

Producătorii de informații contabile nu sunt neutri față de operațiunile efectuate și, implicit, conturile anuale, ceea ce ridică semne de îndoială cu privire la obiectivitatea profesionismului contabil. Susceptibilitatea realității informației contabile cuprinse în situațiile financiare anuale poate fi dată și de calități moral-profesionale ale producătorilor de informații. La rândul lor, utilizatorii informației contabile „investitori, salariați, creditori, furnizori și alți creditori, clienții, guvernele și administrațiile, publicul”, sub influența unor medii economice, culturale, politice și juridice diverse, au interese diferite asupra nevoii de informare. Conflictul de interese între **utilizatorii și producătorii** de informație contabilă trebuie estompat de activitatea unei elite profesionale în domeniu, reprezentată de auditori.

Scopul activității auditorilor este acela de a restabili o încredere rezonabilă între producătorii și utilizatorii informației contabile. Astfel, auditorii contribuie la protejarea intereselor diferitelor categorii de beneficiari ai informației contabile, atunci când aceștia iau decizii economice. Situațiile financiare trebuie să furnizeze informații care prezintă fidel rezultatele și poziția financiară a entității, reflectă realitatea economică a tranzacțiilor realizate, sunt imparțiale, prudente, relevante și credibile.

Diversitatea activităților economico-financiare, dezvoltarea piețelor de capital, a instituțiilor bancare, etc. au condus la creșterea complexității lucrărilor contabile ce pot atrage erori în prelucrarea datelor, interpretarea și evaluarea lor cu consecințe negative asupra deciziilor utilizatorilor de informații contabile. Astfel, auditorii contribuie la protejarea intereselor diferitelor categorii de beneficiari ai informației contabile, atunci când aceștia iau decizii economice. Obiectivul de utilitate al informației este preluat în toate cadrele conceptuale de contabilitate. Deci între producătorii și beneficiarii informației contabile se interpune auditorul, în calitatea sa de expert contabil.

Prin audit se înțelege examinarea profesională efectuată de o persoană autorizată, independentă, în vederea exprimării unei opinii motivate asupra imaginii fidele a situațiilor financiare anuale. Situațiile financiare trebuie să furnizeze informații utile pentru adoptarea deciziilor economice, pentru a hotărî momentul de cumpărare sau vânzare a unei investiții de capital, a evalua deficiențele în răspunderea managerială, a evalua capacitatea întreprinderii de a plăti și de a oferi alte beneficii angajaților săi, pentru a evalua garanțiile pentru credite acordate entității, a determina politicile de impozitare, pentru calculul profitului și distribuirea dividendelor ect.

Auditul financiar este orientat spre:

- a) verificarea respectării cadrului conceptual al contabilității (postulate, principii, norme și reguli de evaluare), general acceptat, a procedurilor interne stabilite de entitate. Procedura reprezintă o înlănțuire logică de operațiuni, cu scopul de a atinge un anumit obiectiv.

- b) verificarea și certificarea situațiilor financiare, imaginii lor fidelă, clară și completă pe întreg exercițiul financiar. Legea contabilității nr.113 – XVI din 27.04.2007, prin articolul 29 „Prevederi generale”, alin. (5) stabilește că .. suplimentar la situațiile financiare, entitatea prezintă anual... raportul auditorului, în cazul în care auditul este obligatoriu [1].

Câmpul de aplicare nelimitat al contabilității militează în favoarea unei deontologii profesionale care răspunde la trei imperative: prudența, regularitatea și sinceritatea situațiilor financiare. Aceasta presupune o imagine fidelă a patrimoniului, a contului de profit și pierdere și a fluxurilor de trezorerie.

- Principiul prudenței trebuie să răspundă, potrivit Directivei a IV-a, la două imperative:
 - a) Numai beneficiile realizate la data închiderii bilanțului pot fi înscrise în acest cont;
 - b) Trebuie să se țină seama de toate riscurile previzibile și de pierderile eventuale care au apărut în cursul exercițiului sau al unui exercițiu anterior, chiar dacă aceste riscuri sau pierderi nu sunt cunoscute decât între data de închidere a exercițiului și data de întocmire a bilanțului. Trebuie să se țină cont de deprecieri, indiferent dacă exercițiul se încheie cu pierderi sau cu beneficii. Principiul trebuie aplicat cu bună-credință; el nu admite supraevaluarea elementelor de activ și a veniturilor, respectiv subevaluarea elementelor de pasiv și a cheltuielilor ținând cont de deprecierile, riscurile și pierderile posibile generate de desfășurarea activității exercițiului financiar curent sau anterior. În elaborarea situațiilor financiare pot apărea incertitudini care inevitabil sunt recunoscute prin prezentarea naturii și a valorii lor.
- Principiul permanenței metodelor are ca obiect continuitatea aplicării regulilor privind evaluarea, înregistrarea în contabilitate și prezentarea elementelor patrimoniale și a rezultatelor, astfel încât să se asigure comparabilitatea în timp a informațiilor contabile.
- Principiul continuității activității care presupune că unitatea patrimonială își va continua în mod normal funcționarea într-un viitor previzibil fără a intra în starea de lichidare sau de reducere sensibilă a activității. Astfel, situațiile financiare trebuie să fie întocmite pe o bază diferită de evaluare.
- Principiul independenței exercițiului se referă la delimitarea în timp a cheltuielilor și veniturilor aferente activității agentului economic pe măsura angajării acestora și a trecerii lor la rezultatul exercițiului la care se referă.
- Principiul intangibilității bilanțului de deschidere a unui exercițiu. Bilanțul de deschidere trebuie să corespundă cu bilanțul de închidere a exercițiului anterior. Orice eroare constatată în exercițiul curent aferentă exercițiului încheiat se operează fără să se modifice bilanțul din exercițiul anterior.
- Principiul necompensării (noncompensării). Elementele de activ și de pasiv se evaluează și se înregistrează în contabilitate separat, fără să fie permisă compensarea între posturile de activ și cele de pasiv ale bilanțului, precum și între veniturile și cheltuielile înregistrate în contul de rezultate.
- Principiul evaluării separate a elementelor de activ și de pasiv. În vederea stabilirii sumei totale corespunzătoare unei poziții din bilanț, se va determina separat suma sau valoarea corespunzătoare fiecărui element individual de activ sau de pasiv.
- Principiul prevalenței economicului asupra juridicului. Potrivit acestui principiu, toate informațiile prezentate în situațiile financiare trebuie să reflecte realitatea economică a evenimentelor și tranzacțiilor, nu numai forma lor juridică.
- Principiul pragului de semnificație. Pragul de semnificație arată valoarea semnificativă a oricărui element și trebuie prezentat separat în cadrul situațiilor financiare. Toate elementele care au valori nesemnificative și sunt de aceeași natură sau au funcții similare sunt consemnate, fără să fie necesară prezentarea lor separată. Sinceritatea urmărește aplicarea cu bună-credință a principiilor și regulilor contabilității. Persoana desemnată cu întocmirea situațiilor financiare este obligată să analizeze operațiunile înregistrate în documentele primare înainte de a fi înregistrate în contabilitate din punct de vedere legal și al eficienței lor. Pentru auditor, sistemul informațional reprezintă principala sursă de informare, dar și unul dintre obiectivele sale. Importanța auditului financiar constă în sporirea credibilității informației din situațiile financiare, pentru viitoarele decizii ale utilizatorilor de informații. Faptul că verificarea bilanțului contabil se face de un auditor independent, un bun profesionist, cu

calități morale deosebite concură la realizarea uneia dintre calitățile informației contabile, și anume credibilitatea ei.

Pentru o entitate, auditul reprezintă și o vedere critică de ansamblu pentru evaluarea unei situații financiar-contabile determinate. Evaluarea critică a situațiilor financiare se face de un profesionist independent, care trebuie să-și îndeplinească misiunea fără a ține seama de posibile conflicte de interese existente între utilizatorii externi de informație și entitatea auditată. Utilizatorii de informație contabilă folosesc situațiile financiare pentru deciziile lor viitoare [4].

Necesitatea și rolul auditului extern poate fi argumentată din trei puncte de vedere, astfel:

- *Pentru utilizatorii de informații contabile sau de altă natură, auditul are menirea de a „**reduce riscul informațional**”. Auditorii fiind competenți și independenți oferă o asigurare rezonabilă asupra faptului că informațiile, pe baza cărora utilizatorii iau diferite decizii, reflectă imaginea fidelă, sunt culese, prelucrate și prezentate cu respectarea regulilor prestabilite și în mod sincere. Decidenții sunt obligați să își fundamenteze deciziile lor pe baza informațiilor furnizate de alte persoane. Interesele furnizorilor de informații pot să nu coincidă cu cele ale utilizatorilor. Ca urmare, informațiile pot să fie manipulate în interesul ofertantului, ceea ce duce la o dezinformare a utilizatorilor. Astfel entitatea debitoare, manipulând informațiile, îl orientează pe creditor în a accepta acordarea împrumuturilor. Acest dezinformări pot fi intenționate, atunci când se prezintă informații incorecte, nesincere sau incomplete cu scopul mascării unor fraude sau a denaturării unor rezultate, sau poate fi neintenționată datorită unor erori sau datorită optimismului sincer al celor ce furnizează informațiile prin nerespectarea prudenței contabile. Riscul informațional nu se confundă cu riscul economic sau al afacerii. Investitorii când iau decizii să cumpere, să păstreze sau să vândă acțiuni și obligațiuni; furnizorii când acceptă să livreze bunuri pe credit comercial; bancherii când acceptă să acorde un credit etc., iau în considerare atât riscul economic al partenerului de afaceri, riscul ca acesta să nu poată rambursa sumele datorate sau să dea faliment, cât și riscul informațional care constă în probabilitatea ca informațiile pe baza cărora se estimează riscul economic să fie eronate. Auditorii nu au nici o influență directă asupra riscului economic, ei nu se pronunță asupra perenității și eficacității afacerilor, în schimb, ei au o influență semnificativă asupra riscului informațional. Auditul asigură o mai bună repartizare a resurselor în funcție de riscurile identificate, contribuind la îmbogățirea decidenților. Astfel, dacă bancherii sunt mulțumiți de nivelul riscului informațional ei pot reduce rata dobânzilor, în aceste condiții entitatea auditată atrage surse de finanțare cu costuri mai mici.*
- *Utilizatorii de informații, de regulă, nu pot să verifice calitatea (regularitatea și sinceritatea) informațiilor pe baza cărora își fundamentează deciziile. De asemenea ei, nu pot să obțină direct informații despre tranzacțiile și operațiunile care au avut loc. Ca urmare, utilizatorii de informații sunt obligați să se bazeze pe informațiile furnizate de alte persoane datorită cel puțin următoarelor trei motive:*
 - *creșterii distanțelor dintre locurile în care se culeg și se prelucrează informațiile și utilizatorii acestora;*
 - *creșterii volumului tranzacțiilor mărește posibilitatea ca anumite informații greșite să fie disimulate de un morman de alte informații, în aceste condiții informațiile eronate sunt tot mai greu de depistat, mai ales în condițiile utilizării I.T.*
 - *efectuării de operațiuni complexe cum sunt achizițiile de alte entități, utilizarea instrumentelor financiare derivate, consolidarea conturilor în cazul entităților (filialelor) din ramuri diferite etc., precum și efectuarea de înregistrări bazate pe raționamente contabile (ajustările de valoare). Verificarea informațiilor referitoare la aceste operațiuni nu se poate face de către utilizatorii care, de regulă, nu stăpânesc procedurile auditului.*

Datorită acestor motive, utilizatorii nu au posibilitatea (timpul necesar, cunoștințele necesare etc.) să obțină direct informațiile sau să verifice personal informațiile furnizate de alții. Verificarea informațiilor de către fiecare utilizator în parte, prin deplasarea lor la locul unde se culeg și se prelucrează aceste informații este neeficientă datorită:

1. *costurilor ridicate ocazionate de aceste deplasări, precum și datorate verificărilor repetate ale acelorași informații de către fiecare utilizator prin prisma obiectivelor specifice;*

2. *calității verificărilor. Nu toți utilizatorii au competența profesională necesară pentru efectuarea acestor verificări și nu au standarde sau norme tehnice de lucru, verificările s-ar face după intuiția și inspirația fiecărui utilizator;*
3. *confidențialității unor informații, care nu pot fi furnizate tuturor persoanelor implicate.*
 - *Cei ce culeg, prelucrează și prezintă informațiile interne și externe, dacă știu că vor fi auditați dau dovadă de o exigență sporită, respectă mai riguros criteriile și procedurile stabilite. Modalitatea cea mai convenabilă prin care utilizatorii pot obține informații fiabile (utile o perioadă de timp și sigure în raport cu obiectivele urmărite) se bazează pe serviciile auditorilor independenți, competenți și care își desfășoară activitatea pe baza unor standarde sau norme riguroase. Ei oferă o garanție referitoare la faptul că informațiile sunt complete (exhaustive), sunt reale (verificabile și justificabile), sunt exacte și nepărtinitoare. Auditul financiar se exercită de către profesioniști competenți, independenți și care sunt autorizați în acest sens. Acești profesioniști sunt chemați să ofere o asigurare rezonabilă asupra conformității situațiilor financiare cu criteriile prestabilite. Această asigurare este oferită utilizatorilor de informații sub forma unei opinii exprimate prin intermediul rapoartelor de audit. Entitățile care corespund uneia din criteriile prevăzute la art.2 alin.(2) sunt supuse controlului de audit obligatoriu, al cărui obiect este exercițiul economico-financiar. Societate pe acțiuni (denumită în cele ce urmează societate) este societatea comercială al cărei capital social este în întregime divizat în acțiuni și ale cărei obligații sînt garantate cu patrimoniul societății.*

Sunt obligate să auditeze situațiile financiare toate entitățile care în conformitate cu legislația în vigoare, corespund uneia din următoarele criterii:

are capital social în mărime de cel puțin 500000 lei și un număr de 50 și mai mulți acționari, împreună cu acționarii reprezentați de deținătorul nominal;

valorile mobiliare ale societății sînt înscrise la cota bursei de valori (listing);

este bancă comercială, companie de asigurare, fond de investiții, fond nestatal de pensii, societate pe acțiuni supusă privatizării sau societate pe acțiuni care a plasat public valori mobiliare în perioada de circulație a acestora [3].

Într-o sferă largă de utilizatori care iau decizii economice, obiectivul situațiilor financiare este de a furniza informații despre poziția financiară, performanțele și modificările poziției financiare care satisfac necesitățile economice ale majorității utilizatorilor. Ele reprezintă rezultatele administrării entității de către conducător, inclusiv modul de gestionare a patrimoniului și a resurselor încredințate. Auditul financiar este chemat să exprime o opinie independentă asupra situațiilor financiare, menită să protejeze în mod egal pe toți utilizatorii de informație contabilă. Pe baza opiniei lor, utilizatorii iau decizii care necesită evaluarea capacității întreprinderii de a genera fluxuri de numerar pentru a plăti angajații, furnizorii, dobânzile, de a rambursa creditele și de a plăti dividendele. Pentru a evalua capacitatea de a genera numerar, informațiile trebuie sintetizate asupra poziției financiare, performanței și modificările ce sunt posibile să apară cu privire la solvabilitatea și lichiditatea entității. Informațiile despre structura financiară sunt utile pentru a anticipa nevoile viitoare de creditare, modul în care beneficiile și fluxurile viitoare de trezorerie vor fi repartizate între cei care au interes față de entitate.

Lichiditatea și solvabilitatea sunt utile pentru a previziona capacitatea întreprinderii de a-și onora angajamentele financiare scadente, de a formula raționamente despre eficiența cu care entitatea poate utiliza noi resurse. Utilitatea informațiilor oferite de situațiile financiare este dată de caracteristicile calitative: **inteligibilitatea, relevanța, credibilitatea și comparabilitatea acestora.**

Inteligibilitatea. Informațiile furnizate de situațiile financiare trebuie ușor înțelese de utilizatori, care dispun de cunoștințe suficiente privind activitatea întreprinderii, noțiuni de contabilitate.

Relevanța. Informațiile sunt relevante atunci când influențează deciziile utilizatorilor care concură la evaluarea evenimentelor trecute, prezente sau viitoare, corectînd sau confirmînd evaluările lor anterioare.

Credibilitatea. Informația prezentată în situațiile financiare are calitatea de a fi credibilă atunci cînd nu conține erori semnificative, iar utilizatorii au încredere că reprezintă corect ceea ce se așteaptă în mod rezonabil să reprezinte.

Informația, chiar dacă este relevantă și nu este credibilă, recunoașterea ei poate duce la decizii

eronate. Pentru a fi credibilă, informația trebuie să aibă în vedere reprezentarea fidelă a tranzacțiilor și evenimentelor care se concretizează în active, obligații (datorii), capitalul propriu ca sursă proprie de finanțare, ce trebuie să îndeplinească criteriile de recunoaștere.

Comparabilitatea. Necesitatea de comparabilitate nu este rutină, pentru a deveni un impediment în aplicarea standardelor de contabilitate care să ofere o mai bună imagine fidelă a situațiilor financiare. Evidențierea în contabilitate în mod unitar a unei tranzacții economico-financiare sau eveniment este dăunătoare dacă metoda respectivă nu menține caracteristicile calitative de relevanță și credibilitate. Politica contabilă trebuie schimbată dacă există alte alternative mai relevante și credibile [4].

Pe parcursul ultimilor ani, în Republica Moldova, au fost adoptate un șir de acte legislative, normative, decizii cu un impact pozitiv, pentru viitor, asupra activității de audit.

Un studiu efectuat de către o echipă a Băncii Mondiale, rezultatele căruia au regăsit în raportul ROSC 2013, printre altele a constatat următoarele [5]:

- Cererea pentru situațiile financiare transparente este relativ scăzută, datorită creditării bazate pe gaj, lipsa disponibilității informației financiare, stadiul incipient de dezvoltare a pieței valorilor mobiliare, nivelul modest al investițiilor străine. Pornind de la faptul lipsei credibilității față de conținutul situațiilor financiare, băncile comerciale și creditorii sunt în căutarea altor surse de informații.;
- Actualmente pe piața serviciilor de audit din Republica Moldova constatăm situația privind calitatea percepută a serviciilor de audit și valoarea pe care un audit o aduce situațiilor financiare în favoarea companiilor de audit care reprezintă rețelele internaționale (Big Four), mult mai apreciate decât indicatorii similari realizați de către companiile de audit locale, de obicei mai mici;
- Riscul informațional ridicat, disponibilitatea limitată a informației financiare credibile în Republica Moldova face mai dificil modul în care entitățile din țară accesează finanțe. Calitatea situațiilor financiare supuse auditului disponibile adesea este percepută ca fiind la nivel scăzut de către potențialii creditorii. Studiile privind mediul de afaceri și performanța entității arată că doar 18% din entitățile medii și 30% din entitățile mari au supus auditului situațiile financiare. Pentru comparație acești indicatori, în țările din regiune, sunt respectiv de 44% și 71%. Acești factori, combinați cu înțelegerea limitată a informațiilor financiare de către responsabilii de managementul entităților, au un efect negativ asupra situației economice a multor entități din Republica Moldova, accesului la finanțe și în cele din urmă duce la un cost ridicat al capitalului.

Concluzii: Implementarea recomandărilor cu privire la politici și promovarea opțiunii (corecte) pentru Supravegherea Activității de Audit ale ROSC 2013 ar permite accelerarea reformelor în domeniul auditului în Republica Moldova, creșterea pieței serviciilor de audit, reducerea considerabilă a riscului informațional.

Bibliografie:

1. Legea contabilității nr.113 – XVI din 27.04.2007, Monitorul Oficial nr. 90-93/399 din 29.06.2007.
2. Legea privind activitatea de audit nr. 61-XVI din 16.03.2007, Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.72-75/230 din 13.04.2012, Monitorul Oficial nr.117-126/530 din 10.08.2007).
3. Lege privind societățile pe acțiuni nr. 1134 –XIII din 02.04.97, Republicat: Monitorul Oficial nr.1-4/1 din 01.01.2008 Republicat: Monitorul Oficial ediție specială din 03.10.2006, Monitorul Oficial al R.Moldova nr. 38-39/332 din 12.06.1997.
4. Morariu Ana, Țurlea Eugeniu, Auditul financiar contabil, Economica, București, 2001
5. ROSC, The World Bank Centre for Financial Reporting Reform, Moldova, June 2013.

TEHNOLOGII INFORMAȚIONALE ÎN DOMENIU AUTOMATIZĂRII AUDITULUI SITUAȚIILOR FINANCIARE

*Liudmila LAPIŢKAIA, dr., conf.univ., ASEM
Alexandru LEAHOVCENCO, asistent auditor, membru ACAP*

This article focuses on the automation of the audit of financial situations, scrutinizes a classification of automated audit programs. It should be noted that in the world successfully operate computer audit programs such as «Case Ware Working Papers», «ACL», «Audit System-2», «TeamMate» and other. In computer-based programs laid blocks which correspond to the stages of fulfilling an audit of financial situation such as: preliminary stage, audit planning, execution and completion of the audit.

Tehnologia informației găsește aplicare în multiple domenii legate de date și informații, cum ar fi: procesoare, hardware și software, limbaje de programare, structuri de date și altele. Toate elementele care prelucrează, într-un fel sau altul, date, informații sau cunoștințe sunt considerate că fac parte din largul domeniu IT.

Tehnologii informaționale pentru automatizarea auditului situațiilor financiare au început să se dezvolte rapid, încă de la sfârșitul secolului XX. Următoarele au contribuit în primul rând la acest fenomen:

- ✓ prezența cererii pe piață și crearea a noilor sisteme de automatizare în domeniul contabilității;
- ✓ volume mari de informații și documente care trebuie să fie auditate de către auditorul pe parcursul auditului financiar,
- ✓ standardizarea etapelor de audit a situațiilor financiare (cerințele SIA) și apariția unor cerințe stricte pentru documentația a auditului financiar;
- ✓ aplicarea metodelor de analiză matematică în procesul de audit, care ajută la ușurarea procedurilor analitice în audit.

Ar trebui de menționat că multe firme de audit pentru exercitarea auditului situațiilor financiare, soluționează problemele analitice cu ajutorul tabelelor în Microsoft Excel, ca exemplu, *pentru a analiza situația financiară a entității auditate sau pentru confirmarea principiului continuității activității entității, sau pentru eșantionarea în audit.* Acest lucru este cu siguranță un pas semnificativ în comparație cu cazul în care auditorul trebuie să verifice situația financiară a companiei, fără să aplice un sistem de automatizare în audit, precum și efectuarea tuturor procedurilor și completarea documentelor de lucru manual. Cu toate acestea, tehnologii informaționale pentru automatizarea auditului a situațiilor financiare facilitează semnificativ procesarea procedurilor de audit. Automatizarea proceselor de audit va ajuta la exercitarea auditului financiar respectând toate etapele, acordând o atenție deosebită la controlul calității efectuării auditului.

În prezent, piața dispune de diferite sisteme calitative de automatizarea a procesului de audit, cum ar fi:

- «*Ciel Audit și Revizuire*» (România),
- «*Эксперт Аудит: ПРОФ*», «*Audit Expert*»; «*ИНЭК-Аналитик*»; «*AuditXP*», «*AuditNET*», «*IT Audit: Аудитоп*» u *dp.* (Rusia),
- «*Case Ware Working Papers*», «*ACL*», «*Audit System-2*», «*TeamMate*» u *dp.* (țările occidentale).

Programe computerizate de audit pot fi clasificate după cum urmează:

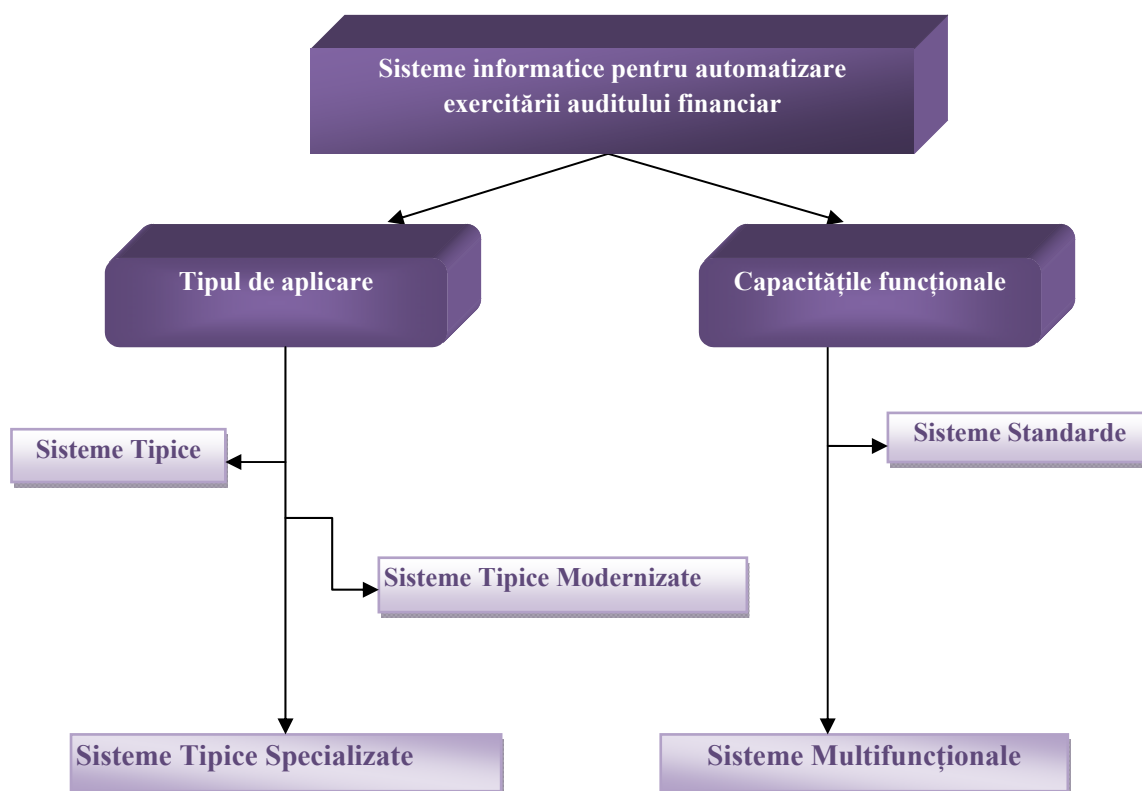

Figura 1. Sisteme informatice pentru automatizare exercitării auditului financiar

Sistema tipică constă din unități:

- *Unitatea de planificare a auditului situațiilor financiare,*
- *Unitatea pentru exercitarea auditului (procedurile de audit, documentația de audit, etc),*
- *Unitatea de analiză financiară,*
- *Unitatea organizațională (contract, un schimb de scrisori cu clientul, etc),*
- *Unitatea cu informații referință.*

O trăsătură distinctivă a ”Sistemului Tipic Modernizat” constă în aceea că în afară de prezența în sistem a *unităților de planificare tipice*, programa oferă o varietate formelor de ieșire a informației, calculează indicatorii suplimentari, care nu sunt în sisteme tipice. Sistemele specializate sunt elaborate direct pentru exercitarea auditului situațiilor financiare, ținând cont de specificul companiei auditate (de exemplu pentru companiile miniere, băncile comerciale, catering etc).

Sisteme standarde de audit sunt programe în care nu toate unitățile sunt automatizate, în așa tip de unități informația trebuie să fie introdusă și prelucrată parțial manual. Sisteme *multifuncționale* sunt cele mai eficiente, deoarece aceste permit încărcarea automată în sistem a bazelor de date a clientului și calculul automat a pragului de semnificație, și în timpul unor proceduri de audit, dacă este necesar sistemul automat va modifica pragul de semnificație. Astfel sistemul la momentul încărcării bazei de date a clientului calculează indicatori analitici, efectuează alte calcule necesare pentru a exercita auditul financiar. În sisteme mai avansate sunt prevăzute și procedurile de control al calității efectuării auditului situațiilor financiare.

Indiferent în conformitate cu care standarde de audit lucrează auditorii, ei preferă să utilizeze *Sisteme Multifuncționale*. Ca exemplu vom examina modul de funcționare a *programei Audit XP Complex audit*.

Audit XP Complex audit – este unul dintre sisteme computerizate care vizează automatizarea maximă a procesului de auditare a situațiilor financiare ale întreprinderilor auditate.

În același timp, programa generează un set de documente de audit elaborat în conformitate cu cerințele reglementate. Conceptul a acestei programe permite optimizarea intrărilor de informație și flexibilitate în sprijinirea bazei juridice a sistemului la nivelul de documentare și a procedurilor de audit, precum și utilizarea sistemului de referință.

Procesul și etapele de auditare în sistemul automatizat de audit este bazat pe patru etape de audit, care coincid cu unitățile principale ale sistemului:

- 1 Unitate - etapă preliminară,
- 2 Unitate – de planificare unului audit al situațiilor financiare,
- 3 Unitate - de colectare a probelor de audit
- 4 Unitate – finalizarea auditului financiar.

Unitate etapă preliminară conține informația despre compania auditată, blanchetele de scrisori cu ajutorul cărora se produce schimbul de informații între auditorul și clientul înainte de a încheia contractul de audit financiar. La această etapă, este colectată informația despre client, informațiile care vor fi introduse în calculator pentru a fi utilizate mai târziu în alte unități ale sistemului. Ar trebui de remarcat faptul că în această unitate, trebuie să fie introdusă informația despre situația economică din țară clientului, dinamica dezvoltării indicatorilor industriei în care activează clientul, și ca urmare comparația datelor clientului cu performanța indicatorilor concurenților la nivel de industrie.

Unitatea de planificarea conține modele matematice și algoritmi de calcul: ale riscului de audit, pragului de semnificație și de eșantionare în audit. În funcție de tipul întreprinderii în formulele de calcul se introduc datele necesare pentru calculele corespunzătoare. Datele pot fi introduse manual sau automat, descărcate din baza de date contabilă. Ca exemplu în programul Audit XP Complex audit are loc descărcarea bazelor de date contabile pentru perioada auditată din Sistemul 1C a clientului.

Acest lucru ușurează în mare măsură activitatea auditorului, deoarece după descărcarea datelor din sistemul 1C a clientului pentru perioada auditată, programul de audit computerizat bazându-se pe datele clientului realizează automat calculele a pragului de semnificație și riscul de audit, eșantionare pentru proceduri de audit, bazându-se pe soldul la sfârșitul perioadei, rulaje debitoare și creditoare ale conturilor contabile ale companiei auditate. Programul definește toate calculele necesare pentru planificarea auditului financiar, precum și selectează strategia și planul de audit al situațiilor financiare.

Unitatea de colectare a probelor de audit este cea mai voluminoasă și semnificativă parte a sistemului, acesta conține următoarele elemente: planul de audit financiar pe posturi ale bilanțului; forme-proceduri pentru verificarea corectitudinii ale fiecărui element de bilanț; concluzia auditorului de corectitudine prezentării informației în raportul financiar.

În aceasta unitate este realizată strategia de optimizare a volumului informației care intră în programa computerizată și minimalizarea riscului de erori a auditorului. Aceasta este partea cea mai dificilă de automatizare a procesului de audit permite să stabilească legături între informațiile introduse de către auditorul la efectuarea procedurilor, pragului de semnificație și eșantionarea în audit, formarea opiniei auditorului despre fiabilitatea rapoartelor financiare auditate pe posturi bilanțului contabil sau cicluri de audit. Asistență semnificativă în exercitarea auditului financiar în această etapă ar putea oferi mijloace suplimentare – liste auxiliare: blocuri de încălcare sistematică și erori metodologice.

Unitatea finalizarea auditului financiar conține formulare standardizate pentru pregătirea raportului auditorului, cu o introducere, partea analitică și finală. Aceasta unitate are un formular prezentării informației (scrisoare către conducerea) a auditorului către administrația sau organele de conducere ale entității auditate.

În afară de blocul de audit al situațiilor financiare, programul Audit XP Complex conține unități: *de management, procesarea procedurilor standarde, analiza financiara, metodologia și controlul calității*. *Unitatea de management* este dedicată datelor referitoare la firma de audit, care efectuează auditul financiar, și anume: datele de contract pentru audit, echipa de audit care efectuează auditul, rapoartele auditorilor companiei de audit, etc.

În unitatea *proceduri standarde* sunt elaborate următoarele proceduri: generale, speciale și aleatorie sau de finisare. Procedurile generale implică testarea soldurilor inițiale și verificarea estimărilor contabile, luarea în considerare prevederile actelor normative și legislative etc. Proceduri speciale, stabilesc funcționalul pentru verificarea tranzacțiilor cu părțile legate, anti-corupție, etc. Procedurile de finisare prevăd exercitarea prevederilor Standardelor Internaționale de audit 560 "Evenimentele ulterioare" și 570 "Principiul continuității activității".

La demnitatea acestui program trebuie de menționat că el este foarte flexibil și poate fi bine adaptat pentru rețele corporative.

Ar trebui de remarcat că în prezent în Republica Moldova, există un sistem informatic autohton de automatizare a auditului situațiilor financiare care se află în etapa de testare. Avantajul principal a sistemului constă în sistematizarea procesului de exercitare a auditului financiar în conformitate cu legislația Republicii Moldova, bazându-se de planul de conturi și SNC autohtone.

SISTEMUL DE ASIGURARE A CONTROLULUI CALITĂȚII ACTIVITĂȚII DE AUDIT ȘI A SERVICIILOR CONEXE

Anatolie IACHIMOVACHI, dr., conf. univ., ASEM

This article aims based on comments and questions to materialize the necessary aspects to be considered in quality assurance audits and criteria to assess the level of improvement of the quality system audit and related services.

Conform Directivei Uniunii Europene (2006/43/CE adoptată de Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene), auditul ar trebui să facă obiectul unui sistem de asigurare a calității. Fiecare auditor trebuie să facă obiectul unei verificări de asigurare a calității cel puțin o dată la fiecare șase ani. Aceasta competență revine supravegherii publice care trebuie să găsească o abordare coordonată pentru efectuarea verificărilor de asigurare a calității, precum investigații și sancțiuni corespunzătoare pentru prevenirea și corectarea efectuării necorespunzătoare a lucrărilor de audit.

În Republica Moldova, sistemul de supraveghere publică a misiunilor de audit, conform legii cu privire la activitatea de audit este în atribuția Ministerului Finanțelor. Art.31 al legii în cauză prevede exercitarea supravegherii și controlului activității de audit de către Consiliul de supraveghere a activității de audit din cadrul Ministerului Finanțelor.

Consiliul mai are și următoarele atribuții:

- controlează activitatea auditorilor prin intermediul Serviciului de control și verificare;
- monitorizarea procesului de certificare a auditorilor, de stagiere și de instruire profesională continuă;
- prezintă Camerei de licențiere propuneri privind retragerea sau suspendarea licențelor;
- adoptă decizii privind retragerea certificatelor de calificare.

Pe lângă Consiliu sunt și alte departamente implicate în monitorizarea auditului, precum:

- direcția reglementarea contabilității și auditului în sectorul corporativ;
- secția reglementarea activității de audit a rapoartelor financiare;
- serviciul de control și verificare a activității de audit.

În prezent, asociațiile profesionale din Republica Moldova sunt la o etapă incipientă de supraveghere a activităților și de asigurare a calității membrilor lor, iar Consiliul de supraveghere a activității de audit pune un accent mic sau nici un accent pe funcțiile de supraveghere și de asigurare a calității ale asociațiilor profesionale.

Sistemul de asigurare a calității al unei asociații profesionale trebuie să se bazeze pe inspecții de revizuire a controalelor interne ale firmelor de audit. De regulă, în procesul inspecției este necesar să se efectueze revizuirea sistemului de control al calității firmei pentru a stabili gradul de adecvare al sistemului de control al calității cerințelor standardelor profesionale și conformarea activității de audit și a serviciilor conexe cu politicile și procedurile de control al calității.

În cadrul inspecției se urmărește racordarea activității de audit și a serviciilor conexe cu dispozițiile normative și legislative în domeniul auditului. O inspecție a calității ar trebui să includă următoarele direcții: conformitatea la cerințele de independență, asigurarea competenței și condițiilor calității muncii, precum și conformarea la cerințele asociației profesionale; aprecierea modului de instruire și menținere a sistemului de control al calității; verificarea calității lucrărilor efectuate la realizarea activității de audit și a serviciilor conexe.

Sistemul actual de asigurare a controlului calității lucrărilor de audit din Republica Moldova se confruntă cu următoarele probleme:

- Implementarea elementelor sistemului de supraveghere este fragmentată;
- Se constată constrângeri semnificative de capacitate și resurse;
- Nu există o asigurare adecvată a calității lucrărilor de audit.

Aceste probleme sunt condiționate de responsabilitatea fragmentată în supraveghere publică a misiunilor de audit, constrângerile salariale pentru funcționarii publici, lipsa procedurilor și instrumentelor adecvate pentru sistemul de asigurare a calității. Totodată, Serviciul de control și verificare al Consiliului de supraveghere a activității de audit din cadrul Ministerului Finanțelor, nu dispune de resurse tehnice, financiare și de alt tip pentru a efectua revizuirea adecvată a calității

activității de audit.

În comparație cu bunele practici existente în acest domeniu din alte țări, referitor la asigurarea calității lucrărilor misiunilor de audit financiar se poate constata următoarele:

- ✓ nu toate responsabilitățile de supraveghere sunt atribuite unui singur organ sau unei singure autorități;
- ✓ există dificultăți la recrutarea personalului experimentat pentru exercitarea controlului calității lucrărilor de audit;
- ✓ sistemul de asigurare a calității lucrărilor de audit nu este adecvat.

Se propune următoarele opțiuni de soluționare a problemelor legate de asigurarea calității lucrărilor de audit:

- Consolidarea sistemului actual de control a calității lucrărilor misiunilor de audit;
- Crearea unui nou organ, de exemplu Camera de Audit;
- Implicarea unei Asociații profesionale existente în procesul de supraveghere.

Avantajele (+) și dezavantajele (-) acestor opțiuni pot fi apreciate în baza următoarelor criterii:

Tabelul

**Evaluarea opțiunilor privind supravegherea publică a misiunilor
de audit statutar**

Criterii	Opțiuni		
	1	2	3
Resurse suplimentare pentru crearea instituției de reglementare	+	-	+
Autonomie în gestionarea fondurilor	-	+	+
Recrutarea personalului experimentat	-	+	+
Costul implementării sistemului de asigurare a calității	-	+	+

În cazul primei opțiuni avantajul este că elementele sistemului de supraveghere sunt deja implementate, iar dezavantajele țin de lipsa de autonomie financiară și în decizii de restructurare, constrângeri de resurse, costuri mari legate de elaborarea și implementarea sistemului de asigurare.

Dacă se va opta pentru crearea unui nou organ, cum ar fi Camera de Audit avantajele ar fi că la crearea noului organ de reglementare se va ține cont din start de autonomia financiară a acestuia, astfel se va evita constrângerile legate de personal calificat, va fi posibil de economisit întrucât doar o singură instituție va elabora și va menține sistemul de asigurare a calității.

Dezavantajele principale în acest caz: pentru crearea unui nou organ de reglementare sunt necesare mobilizări de resurse suplimentare și va fi necesar de ajustat cadrul legal ce ține de supravegherea activității de audit.

Implicarea unei Asociații profesionale existente în procesul de supraveghere ar permite economisirea resurselor pentru crearea instituției întrucât vor fi implicate asociațiile existente care dispun deja de sisteme de asigurare a calității. Conform prevederilor statutare asociațiile existente sunt autonome și independente, nu se confruntă cu constrângeri legate de recrutare.

Dezavantajele unei asemenea abordări ar fi necesitatea de elaborare a unor criterii obiective de selectare a asociațiilor profesionale, ajustarea cadrului legal care să prevadă obligativitatea auditorilor de a fi membri ai asociațiilor profesionale.

În opinia autorului, pe termen scurt prima opțiune este mai real de implementat întrucât nu presupune modificări semnificative a cadrului legal. Ținând cont de acestea, se recomandă următorii pași:

- A. Modificarea statutului juridic al Consiliului de supraveghere a activității de audit în calitate de instituție nouă de reglementare, inclusiv:
 - autonomie în gestionarea fondurilor;
 - autonomie în decizii de restructurare.
- B. Dezvoltarea imaginii și crearea unui sistem de asigurare a calității:
 - stabiirea politicilor, procedurilor, instrumentelor, metodologiilor de funcționare a sistemului de control a calității;
 - elaborarea propriului regulament cu privire la efectuarea inspecțiilor misiunilor de audit statutar.

C. Recrutarea personalului:

- angajarea personalului experimentat pentru realizarea inspecțiilor;
- evitarea constrângerilor salariale.

Bibliografie:

1. Legea privind activitatea de audit nr.61 din 16.03.2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.117-126 din 10.08.2007.
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.1450 cu privire la unele măsuri de executare a legii nr.61-XVI din 16.03.2007 privind activitatea de audit // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.203-206/1493 din 28.12.2007.
3. Indicațiile metodice aferente întocmirii și prezentării Informației privind respectarea procedurilor de control al calității lucrărilor de audit, stabilite de Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în anexa 1 la ordinul nr.115 din 26.12.2008 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.237-240 din 31.12.2008.
4. Manual de Standarde Internaționale de Audit și Control de Calitate. Codul Etic al Profesioniștilor Contabili // www.minfin.md
5. Manual de Reglementări Internaționale de Audit, Asigurare și Etică// www.minfin.md

OPTIMIZAREA COSTURILOR ȘI AVANTAJELOR SERVICIILOR DE AUDIT A SITUAȚIILOR FINANCIARE

Dumitru GRUMEZA, dr., lect. sup., ASEM

The purpose of audit is confined to provide reasonable assurance in order to avoid excessive time and cost in the performance of the audit that may outweigh any benefit that may be derived from the enhanced assurance. There are a considerable number of benefits that result from the audit of financial statements. A professional auditor will plan specific procedures so as to achieve a higher degree of understanding of the customer's business, which would allow him giving advice to improve the profitability of companies audited.

Fiind relativ ceva nou în Republica Moldova, multe entități încă nu știu cum să folosească rezultatele unui audit financiar și în același timp cum să optimizeze costul unui astfel de serviciu.

În primul rând trebuie de înțeles avantajele (beneficiile) care oferă un audit financiar.

Scopul auditului nu este doar pregătirea și prezentarea unui raport pentru entitățile care au obligația legală să își auditeze situațiile financiare sau pentru entitățile care au dispus benevol desfășurarea auditului. Scopul unui audit este, în primul rând, acela de a ajuta în mod substanțial dezvoltarea operațiunilor entității auditate permițând:

- Accesarea mai ușoară a creditelor bancare prin creșterea rating-ului de credit al entității auditate;
- Creșterea valorii entității sau a afacerii respective în cazul în care decizia sa de vânzare a fost luată, prin creșterea gradului de confort oferit către potențialii cumpărători cu privire la riscurile pe care și le asumă. O entitate auditată periodic crește încrederea potențialilor investitori în informațiile puse la dispoziție despre entitatea subiect de vânzare;
- Informarea conducerii și a acționarilor/asociaților entității indiferent dacă au sau nu funcții de execuție, despre situația curentă a entității auditate din punct de vedere financiar-contabil, fiscal și al controlului intern;
- Evaluarea sistemelor contabile și de control intern ale entității. Un audit furnizează informații în legătură cu modul în care aceste sisteme pot asigura detectarea promptă a erorilor și a fraudelor, permițând găsirea celor mai adecvate măsuri de îmbunătățire a eventualelor slăbiciuni ale acestor sisteme.

În al doilea rând trebuie de înțeles ce costuri presupune un audit financiar.

Pe lângă costul propriu-zis al serviciului respectiv, care este strâns legat de timpul de lucru și de complexitatea auditului, costurile suplimentare cu un audit financiar sunt legate și de timpul și efortul depus de angajații entității auditate, în principal de compartimentul financiar-contabil, pentru punerea

la dispoziție a informațiilor și documentelor solicitate de auditor (echipa de audit). În multe din cazuri pregătirea acestora fiind dificilă, solicitând timp și efort din partea angajaților entității.

Cum pot fi optimizate costurile și maximizate avantajele unui audit financiar.

Pot fi propuse câteva recomandări pentru entitățile auditate care ar putea ajuta în optimizarea costurilor aferente unui audit financiar și în utilizarea cât mai eficientă a rezultatelor unui astfel de audit.

Din practică o mare parte din entitățile auditate nu solicită date și informații concrete de la propriii auditori despre deficiențele constatate, mulțumindu-se doar cu primirea raportului de audit. În astfel de cazuri se ignorează o importantă ocazie pe care conducerea și acționarii entității auditate o au de a putea întradevăr utiliza la maxim rezultatele unui audit și nu doar de a bifa îndeplinirea unei simple obligații legale sau contractuale.

Astfel ca o recomandare este ca atât pe parcursul desfășurării auditului cât și după finalizarea raportului de audit, conducerea entităților auditate să adreseze cel puțin următoarele întrebări către auditori:

- Sistemul de control intern a entității funcționează corespunzător asigurând posibilitatea detectării și corectării la timp a erorilor și a fraudelor? Cum poate fi îmbunătățită sau optimizată funcționarea acestora?

Nu pot fi decât benefice pentru entitatea auditată întrebările legate de opinia concretă a auditorului cu privire la modul în care au fost proiectate procedurile de desfășurare a operațiunilor de vânzare, aprovizionare, plăți, gestiunea stocurilor și a imobilizărilor etc. cât și în legătură cu fluxul documentelor.

- Ce acțiuni sunt necesare a fi efectuate de entitatea auditată pentru a îmbunătăți eventualele deficiente constatate? Deficiențele constatate sunt majore pentru desfășurarea în bune condiții a activității entității?
- Ce riscuri majore cu privire la activitatea operațională a entității au fost sesizate de către auditor? Sunt pertinente aceste riscuri? Care ar fi implicațiile unor asemenea riscuri pentru viitorul entității?
- Care sunt riscurile fiscale sesizate și dacă sunt semnificative?
- Cum funcționează sistemul informațional al entității?

În plus pe timpul desfășurării unui audit, entitatea are posibilitatea consultării auditorului cu privire la modul de aplicare a diverselor cerințe contabile și fiscale.

Reducerea costurilor unor astfel de servicii presupune parcurgerea cel puțin a următoarelor etape de către entitatea auditată:

A. Contractarea din timp a serviciilor de audit:

Dată fiind obligația unor entități de a depune situațiile financiare la organele competente împreună cu raportul de audit, cât și pentru restul entităților pentru care auditul nu este obligatoriu dar apelează la asemenea servicii, contractarea din timp a acestor servicii, va permite atât auditorului cât și entității auditate să agreeze de comun acord un plan de lucru pentru auditul anului respectiv menit în primul rând să asigure desfășurarea eficientă a auditului pentru ambele părți. Perioada indicată pentru contractarea auditului pentru anul curent este de regulă în prima jumătate a anului respectiv.

Stabilirea și coordonarea acestui plan, va permite entității auditate:

- Să înțeleagă din timp solicitările auditorilor din punct de vedere al informațiilor și documentelor necesare pregătirii auditului;
- Să agreeze corespunzător calendarul de lucru cu auditorul entității în funcție de datele la care raportul de audit va trebui completat;
- Să evalueze din timp dacă există dificultăți în pregătirea informațiilor și dacă în calendarul agreeat nu sunt situații în care data auditului se suprapune cu alte cerințe de raportare sau activități importante desfășurate de entitatea auditată;

Pentru auditor coordonarea acestui plan de lucru îi va permite să optimizeze modul de desfășurare al auditului propriu-zis, prin:

- Planificarea efectuării unei importante părți din procedurile de audit în cursul anului, eliberând astfel perioada de timp aferentă procedurilor de audit legate de închiderea și auditarea situațiilor financiare;

- Existența a mai multor alternative pentru stabilirea strategiei de audit corespunzătoare care să permită atingerea obiectivelor auditului cu un optim de resurse și efort depuse.

B. Comunicarea eficientă între auditor și entitatea auditată:

O bună comunicare între auditor și angajații entității auditate vor asigura desfășurarea eficientă a unui audit, cu impact semnificativ asupra resurselor și eforturilor depuse de ambele părți.

Un lucru important legat de acest aspect este solicitarea din timp de către auditor a informațiilor și documentelor necesare a fi pregătite de entitatea auditată. De regulă aceste informații trebuie trimise imediat ce a fost coordonat planul de lucru pentru auditul din anul respectiv.

În acest sens este recomandat ca angajații entității auditate să adreseze din timp întrebări către auditor, în legătură cu orice neclarități și confuzii legate de modul de lucru, al calendarului de lucru agreat, cu privire la informațiile și documentele solicitate, cum trebuie pregătite aceste informații etc., precum și în legătură cu orice alte aspecte legate de procedurile de lucru. Auditorul va trebui să răspundă în timp util la aceste solicitări, prin clarificările aduse contribuind astfel la reducerea timpului de lucru și al eforturilor entității auditate.

De asemenea auditorul trebuie să informeze în mod regulat conducerea entității cu privire la modul în care evoluează auditul, a aspectelor sesizate și a dificultăților întâmpinate până în acel moment care ar putea influența data finalizării auditului.

Informarea de către auditor pe timpul evoluției auditului a ajustărilor de audit și a tuturor deficiențelor constatate va ajuta la coordonarea eforturilor comune depuse de auditor și de entitate pentru finalizarea corespunzătoare a auditului.

C. Contractarea auditului pentru cel puțin 2 exerciții financiare.

Auditarea pentru al doilea an consecutiv a situațiilor financiare are marele avantaj pentru auditor că este deja familiarizat cu entitatea respectivă putând astfel optimiza modul de desfășurare al auditului. De asemenea auditorul are posibilitatea să valideze modul în care entitatea a implementat recomandările făcute pentru rezolvarea deficiențelor sesizate de natură contabilă, fiscală și de control intern. Pe aceasta bază, cunoașterea deja a entității auditate și validarea faptului că au fost aplicate recomandările auditorului de către entitatea auditată, va duce la reducerea riscului de audit și implicit va ajuta și la reducerea muncii de audit.

Pentru entitatea auditată avantajele unei contractări pe o perioadă mai mare de timp a auditului sunt de asemenea multiple. Începând de la faptul că se cunosc mult mai bine cerințele/solicitările auditorului pentru desfășurarea auditului cât și a faptului că după finalizarea auditului în primul an, entitatea poate discuta și conta pe sprijinul auditorului în ceea ce privește recomandările făcute cu privire la eliminarea deficiențelor constatate.

Bibliografie:

1. A.A. Arens și J.C. Loebblecke – *Audit. O abordare integrată*, Editura ARC, Ediția a 8-a, 2003;
2. Cosserat Graham, Neil Rodda – *Modern auditing*, (Paperback), 2009;
3. Mihăilescu Ion, - *Audit financiar*, Editura Independența Economică, Pitești, 2007;
4. Oprean Ioan, Popa Irinie Emil și Radu Dorin Lenghel, - *Procedurile auditului și ale controlului financiar*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2007;
5. Ray Whittington, Kurt Pany, - *Principles of auditing and other assurance services*, (with ACL CD), 2007;
6. В.И. Подольский, - *Аудит*, Издательство: Юнити-Дана, 2011 г,
7. Когденко В.Г., Мельник М.В., *Экономический анализ в аудите*, Издательство: Юнити-Дана, 2012 г,
8. *** - Standardele Internaționale de Audit.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ АУДИТА ЭФФЕКТИВНОСТИ В СИСТЕМЕ ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ

Трофим ВОРОНЧЕНКО, аспирант, Российская Академия предпринимательства

Аннотация: В статье рассмотрены некоторые проблемы теории и практики аудита эффективности в системе финансового контроля. Представлено авторское понимание содержания аудита эффективности, его новых целей, задач и функций, обоснованы критерии, принципы и методы реализации и применения его результатов для оценки эффективности использования государственных бюджетных средств.

Abstract: In the article some problems of the theory and practice of performance auditing in the system of financial control. Presents the author's understanding of the content of performance audit, its new goals, objectives and functions, criteria, principles and methods of implementation and application of its results to assess the effectiveness of use of state budget funds.

Институциональные преобразования в системе государственного управления России формируют принципиально новые социально значимые институты, ставя перед ними более сложные задачи, поскольку на первый план выходят важнейшие социально-экономические направления и программы, национальные инновационные проекты и другие важные составляющие экономики, реализация которых в ряде случаев осуществляется как за счет государственных средств, так и частного капитала.

Посредством финансовых органов государство продолжает осуществлять контроль, направленный на оценку законности и правильности расходования денежных средств целям и объемам, предусмотренным в бюджете, однако сфера ответственности власти перед обществом в новых условиях существенно расширяется. Появляется насущная необходимость оценить действующие механизмы хозяйствования и выработать конкретные рекомендации по более экономному и эффективному использованию всего имущества, находящегося в собственности государства, включая материальные ресурсы. Это, как показывает мировой опыт, объективно влечет за собой трансформацию института внешнего государственного финансового контроля в институт государственного аудита.

Созданная на федеральном уровне в развитие конституционных положений российская модель государственного аудита в основном отражает современные концептуальные подходы и наиболее общие характеристики, отвечающие международным стандартам. Вместе с тем, анализ российского законодательства показывает, что статус и основные принципы деятельности органов государственного аудита Российской Федерации не в полной мере соответствуют требованиям, обеспечивающим их эффективное функционирование. Российские органы государственного аудита, в отличие от ведомственных и территориальных контрольных структур, не имеют вертикального подчинения. Это предопределяет многовариантность законодательства, регулирующего их деятельность, и различия в методологическом, нормативно-правовом, организационном и информационном обеспечении.

В последнее время роль финансового контроля в России повышается, что обусловлено переходом от затратной к результативной модели планирования и финансирования бюджетных расходов, что выражается в выполняемых им функциях¹:

- выявления нарушений в осуществлении финансово-хозяйственных операций;
- аналитической, устанавливающей причины выявленных нарушений и отклонений и степень их влияния на состояние объекта контроля;
- превентивной, заключающейся в предупреждении возможных нарушений.

Реформа бюджетного процесса смещает акценты на организацию эффективного финансового контроля и мониторинга внутри бюджетных учреждений. В последние годы в России получил широкое распространение аудит эффективности, который может быть

¹ Бюджетная система Российской Федерации: Учебник для вузов. 5-е изд. / Под ред. О. Врублевской, М. Романовского. СПб.: Питер, 2012. 576 с.

рассмотрен через эффективность использования средств – экономическую категорию, отражающую в системе управления соответствие осуществляемых мероприятий целям и интересам управления.

На наш взгляд, из множества определений более обобщающим является мнение А.С. Садчикова, согласно которому «под аудитом эффективности понимается комплекс контрольных и экспертно-аналитических мероприятий, направленных на получение достоверных данных об объекте контроля и позволяющих сделать вывод об уровне эффективности данного объекта в целом, а также об уровне эффективности управления этим объектом, в частности об эффективности использования выделенных ресурсов»¹.

Стандарты Лимской декларации руководящих принципов контроля (ИНТОСАИ) рекомендуют аудит эффективности использовать параллельно с традиционным контролем, оценивая конечные результаты деятельности объекта².

По нашему мнению, аудит эффективности следует рассматривать с практических позиций, для реализации которого стоит отождествлять понятия «аудит эффективности» и «аудит эффективности использования средств», определяя их как независимую проверку и оценку деятельности экономического субъекта, с целью выражения профессионального мнения об эффективности использования средств и функционирования системы.

В зависимости от целевых функций системы необходимо выделить критерии оценки эффективности ее функционирования, как отношение вложенных средств и результатов. В свою очередь, целевые функции предпочтительнее подразделять на:

- социальные – обеспечение занятости, снижение социальной напряженности и социальная защита населения, достигаемые путем вложения средств в развитие инфраструктуры и/или производства, когда получение прибыли не является главным критерием эффективности использования средств;
- экономические – обеспечение отдачи от использования средств и их прирост, когда основным критерием эффективности при их реализации, служит прибыль.

Выбор критериев эффективности средств должен возлагаться на субъекта, вложившего их; проверке должны подвергаться отдельные разделы в соответствии с целевыми функциями, а аудит должен быть направлен на оценку результатов и разработку рекомендаций по повышению эффективности использования вложенных средств.

Проведение независимого аудита в соответствии с действующим Федеральным законом от 30.12.2008 № 307-ФЗ «Об аудиторской деятельности» в полном объеме не отвечает задачам аудита эффективности, так как достигнутый эффект, как правило, не оценивается с точки зрения результативности использования инвестиций.

На наш взгляд, аудит эффективности, отличается от финансового контроля и независимого аудита своей целью, заключающейся в оценке результативности деятельности экономических субъектов и/или бюджетных учреждений. Достижение указанной цели, на наш взгляд, обусловлено необходимостью применения нижеперечисленных принципов и методов их практической реализации (рисунок 1):

Аналогичные подходы к принципам и методам проведения аудита эффективности содержатся в Стандарте финансового контроля № 104 (СФК № 104) «Проведение аудита эффективности использования государственных средств»,³ на основании которого нами сформулировано содержание и цели основных видов аудита эффективности, а именно:

- аудит экономичности – должен быть направлен на обеспечение разработки и реализации планов развития экономических субъектов и бюджетных учреждений в

¹ Садчиков А.С. Аудит эффективности использования ресурсов: методологический подход // Аудиторские ведомости. 2007. № 6.

² Лимская декларация руководящих принципов контроля [Текст] // Концепция государственного финансового контроля в Российской Федерации: Материалы научно-практической конференции «Единая концепция государственного финансового контроля в Российской Федерации». М.: Финансовый контроль, 2002. с. 56 - 62.

³ Стандарт финансового контроля № 104 «Проведение аудита эффективности использования государственных средств», утвержденного решением Коллегии Счетной палаты Российской Федерации (протокол от 9 июня 2009 г. № 31К (668)).

соответствии с основополагающими и системными принципами, а также действующей нормативно-правовой базой;

Рисунок 1. Принципы и методы реализации аудита эффективности¹

- аудит продуктивности – должен быть нацелен на проверку обоснованности использования привлекаемых для реализации плановой деятельности ресурсов во всех подсистемах системы планирования, а также с реализацией процедур по устранению обнаруженных несоответствий и недостатков;
- аудит результативности – должен быть сконцентрирован на проверке результативности плановой деятельности в части достижения поставленных целей, а также на аудите влияния (сравнение фактических данных с запланированными).

При этом согласно СФК № 104 экономичность выражает наилучшее соотношение между ресурсами и результатами их использования, продуктивность характеризует рациональность использования ресурсов, а результативность показывает степень достижения намеченных целей или решения поставленных задач.

При проведении конкретного аудита эффективности в рамках финансового контроля устанавливается, насколько экономично, продуктивно и результативно использованы государственные средства объектами проверки на достижение запланированных целей, решение поставленных задач, выполнение возложенных функций, или определяются отдельные из указанных сторон эффективности использования государственных средств.

Таким образом, финансовый контроль посредством аудита эффективности призван быть средством обеспечения эффективного финансирования экономического и социального развития государства. В новых условиях хозяйствования, финансовый контроль не может оставаться в своем старом качестве, ориентированном на констатацию правильности расходования бюджетных средств с учетом действующих инструкций и в рамках выделенных объемов. Он вынужден менять формы и методы с тем, чтобы соответствовать новым принципам и подходам к бюджетному финансированию и, с точки зрения применяемых методик, стремиться к уровню, позволяющему адекватно отслеживать распределение и расходование бюджетных средств, а также использование федерального имущества. Основной

¹ Авторская разработка

формой финансового контроля, органически присущей подходам современной бюджетной реформы, и выступает аудит эффективности.

В новых условиях привычные формы финансового контроля теряют свою эффективность, а иногда они становятся вообще неприемлемыми. В частности, если бюджетные средства выделяются по конкурсу по критерию предполагаемой результативности их расходования, то отслеживанием распределения и расходования этих средств традиционными методами можно обречь финансовый контроль на заведомую неэффективность и недейственность, что, в свою очередь, может привести к выводу из-под государственного финансового контроля значительных объемов бюджетных средств.

В связи с вышеизложенным, в новых рыночных экономических условиях на первый план в области государственного финансового контроля выходят следующие формы:

- финансовый контроль в традиционном понимании и аудит эффективности финансирования государственных целевых программ и долгосрочных проектов;
- контроль коррупционности проектов нормативных актов;
- стратегический аудит достижения макроэкономических показателей при условии реализации мер государственной поддержки инновационного среднего и малого бизнеса;
- стратегический аудит реализации крупных проектов, в том числе осуществляемых через государственные корпорации;
- контроль учета, закрепления прав и использования продукции интеллектуальной деятельности, относящейся к сфере государственной собственности.

Задачи современного экономического и социального развития России заставляют по-новому строить работу, в том числе, всех органов государственного финансового контроля и попытаться осуществить новые проекты и построить свою работу так, чтобы новые формы и требования к государственному финансовому контролю не противоречили предоставленным действующим законодательством широким полномочиям в области контроля и аудита, а способствовали бы повышению его эффективности и результативности.

Список литературы:

1. Стандарт финансового контроля № 104 «Проведение аудита эффективности использования государственных средств», утвержденный решением Коллегии Счетной палаты Российской Федерации (протокол от 9 июня 2009 г. № 31К (668)).
2. Бюджетная система Российской Федерации: Учебник для вузов. 5-е изд. / Под ред. О. Врублевской, М. Романовского. СПб.: Питер, 2012. 576 с.
3. Садчиков А.С. Аудит эффективности использования ресурсов: методологический подход // Аудиторские ведомости. 2007. № 6.
4. Лимская декларация руководящих принципов контроля [Текст] // Концепция государственного финансового контроля в Российской Федерации: Материалы научно-практической конференции «Единая концепция государственного финансового контроля в Российской Федерации». М.: Финансовый контроль, 2002. с. 56-62.

THE INTERNAL AUDIT OF THE PRODUCTION PROCESS: ESSENCE, NECESSITY, ORGANIZATION

*Igor BALAN, ph. d, associate professor, ULIM
Ecaterina BURLEA, senior lecturer, ULIM
Ilie CAZAC, university lecturer, ULIM*

Abstract. *În cadrul oricărei entități sau organizații serviciul contabil nu-și poate realiza în plină măsură funcțiile sale fără promovarea unui control intern. Acesta, la rândul său, dacă este conceput rațional și aplicat corect și oportun, contribuie la asigurarea concordanței dintre datele înregistrate și realitate, precum și creează premise pentru perfecționarea modului de gestionare a patrimoniului, organizarea și desfășurarea durabilă a activității operaționale a întreprinderii. Pentru executarea calificată a controlului intern este necesar un serviciu special – serviciul de audit intern,*

care de fapt întrunește în sine un ansamblu coordonat de măsuri adoptate pentru protejarea elementelor patrimoniale, asigurarea respectării dispozițiilor administrației și exactității informației contabile în cadrul entității. Funcțiile acestui serviciu sunt variate și în mare măsură depind de necesitățile informaționale ale angajatorului, de aceea la luarea deciziei vizavi de organizarea acestuia se ține cont de corelarea dintre beneficiile scontate și cheltuielile suportate. Totodată, menționăm că lipsa acestuia în entitățile mari și mijlocii poate duce la transmiterea informațiilor eronate către serviciul contabil și atunci valoarea probantă a informațiilor furnizate va fi pusă în discuție.

Key words: *Accounting, Audit program, Control procedures, Internal audit, Internal control, Production process.*

INTRODUCTION

The accounting service cannot fulfill its functions without promoting an effective internal control, which, being rationally designed and properly applied, contributes to ensuring the consistency of recorded data and the reality. A special service is necessary for a qualified implementation of the internal control - internal audit. One of the main functions of this service is the continuous monitoring of economic facts and proposing solutions of its optimization. In addition to studying related issues to the overall business activity, the internal auditor also checks the implementation of administration dispositions, elaborates various recommendations, makes detailed analysis of the enterprise production process etc. The internal audit functions depend on the information needs of the employer. Therefore, the decision-making takes account of the correlation between benefits and incurred costs for auditors remuneration. At the same time, the lack of internal audit can cause erroneous communication with the accounting department, and thus the probative value of the accountancy may be subject to discussion.

APPLIED MATERIALS

As methodological support for the investigations in this field served universal method of research materials, phenomena and processes, is the dialectical method of knowledge its inalienable components: analysis, synthesis, induction and deduction, and economic disciplines inherent methods: observing, comparing, selecting and grouping. However, based on specific research topic, was used in various theoretical concepts of scientists from home and abroad, with fundamental and basic principles of accounting, the Law on Auditing, international auditing standards and other regulations in the field. Investigations in this area have relied on information flows associated production processes of the different entities with different legal forms of organization.

BASIC CONTENT

The accounting service cannot fulfill its functions without promoting an effective internal control, which, being rationally designed and properly applied, contributes to ensuring the consistency of recorded data and the reality. As a function of management, the control creates premise for improving the assets management, organization and sustainable development of the enterprise's production activity. The knowledge of the users about the way of the economic activity implementation is a requirement of the management based on the profit norms.

A special service is necessary for a qualified implementation of the internal control, where the workers must be aware of specific of the enterprise, its organizational economic and managerial structure, the whole addressed issues in the control process, to possess the technique and methodology of checking, to be able to generalize the material obtained after the control, to establish the ways of prevention and elimination of shortcomings or unproductive consumptions etc. The internal audit is a coordinated ensemble of measures, approved inside of the enterprise, to protect the assets of the company, to ensure the respecting dispositions of the administration and accuracy of accounting information. [1, p. 98-112; 5, p. 309-311].

Often, the concepts of internal audit and internal control are confused, being considered as synonyms. This is because of the different treatment of the way they are exercised. As it is, both concepts have a lot of common features, because the internal audit is an element of the internal control, which is exercised continually; they do not have an antagonist character and do not essentially differ in the manner of exercising and the aim pursued.

At the same time, internal audit in terms of content and methods of exercising has several ties with external (independent) audit. In case of proper organization, the internal audit contributes to increase the manager's responsibility of production units and the administrations in terms of its duties, to prevent the negative phenomena when accomplishing economic activities, related to the flows of assets and obligations of the company. Further to, the internal audit results, to some extent, serve as informational basis for the external audit [1, p. 29-32; 6, p. 16-18].

The necessity of the internal audit obviously enhances in the framework of the large and medium enterprises, being meantime conditioned by the complexity of laws and regulations, which regulate management mechanisms and economic relations of entrepreneurial subjects with their segments, tenants, landlords, third parties and state. It also results from the interest of beneficiaries in obtaining authentic information in terms of production consumptions, plenitude of registration of manufactured production, compliance of quality criteria, correctness of different products' cost calculation etc.

In this way, the internal audit can be treated as a product of the market economy or as a component of its mechanism and it presents a permanent monitoring of enterprise business management efficiency and its subdivisions.

In a generalized way, the interests of different users of information can be named economic interests. Therefore, the main objective of internal audit is to ensure efficient functioning of all types of activities at all levels of administration, and legal protection of economic interests of the enterprise and its founders.

At enterprises, the internal audit system usually is organized in the form of internal control service, exercised by the engaged auditor of the company and subordinated to its administration [1, p.19].

One of the main functions of this service is the continuous monitoring of economic facts and proposing solutions of its optimization. In addition to studying related issues to the overall business activity, the internal auditor also checks the implementation of administration dispositions, elaborates various recommendations, makes detailed analysis of the enterprise production process etc. The internal audit functions depend on the information needs of the employer. The Internal Audit Service may consist of two or three qualified auditors. Some of these may exercise compliance audit (determining compliance of the regulations and provisions of the management), while others check the effectiveness of internal control, including the accounts production process.

However, not all companies can maintain such kind of service. Therefore, the decision-making takes account of the correlation between benefits and incurred costs for auditors remuneration. At the same time, the lack of internal audit can cause erroneous communication with the accounting department, and thus the probative value of the accountancy may be subject to discussion.

- The implementation of internal audit in companies will essentially change the content and quality of specialists and production subdivisions managers work, regarding the assurance of the economic interests will contribute to in-line processing of primary documents and recorded data, will favor the systematic control in relation to the opportunity and completeness of technological operations etc. At the same time, organization of an internal audit will be as follows:
- conceived before, and not after, the appearance of any litigations or disputes;
- adopted to objectives of the company, economic and natural environment;
- verifiable;
- formalized by an organizational chart and manual of procedures;
- based on segregation of duties etc.

The main production process objective in any field consists in manufacturing of the finished product. Hence, the objective of the internal audit will be as follows:

- verification of the opportunity and quality realization of technological processes;
- argumentation of consumption structure and volume (direct and indirect);
- fullness control of finished product registration completeness control;
- manufactured (obtained) goods unit cost correct calculation control.

At the first phase of activity, internal auditors must appreciate the safety of enterprise internal control and all control procedures must be focused on prevention, detection and correction of fraud and error, which can occur during the economic accounting operations, including those activities,

which are related to manufacturing (obtaining) of finished products.

In the base of selective study of this problem in the specialized literature and the opinion of several authors propose to use the verification procedures in the following main directions, which are used widely in the international audit practice (tab. 1).

In the proceeding outcome of the primary safety recording system assessment and the control of internal auditors can assess the safety of such sort of systems as:

- N₁ – low level;
- N₂ – lower than average level;
- N₃ – average level;
- N₄ – high level.

Table 1

The direction of the internal control concerning the production process

The directions of the control	The general importance
Reality	the recorded operations are authentic and confirmed through the data of the respective documents
Authorization	resource utilization was sanctioned previously
Fullness	all operations are reflected in the record, none of them is omitted
Exactness	all indicated amounts in the documents and the records are properly calculated
Qualification	all operations are reflected correctly in the corresponding synthetic and analytic accounts
Evidence	The process of accounting operation is closed, and the accountancy corresponds to the current legislation
Periodicity	all economic operations are documented at that moment or immediately after their implementation and they are reflected in the accounting in the respective period of time.

For the accumulation of general recorded data on the safety assessment stage and the effectiveness of the checking production process is necessary to fill special questionnaire but to determine the accuracy and truthfulness of registration and the unit costs calculating of manufactured (produced) goods is required to elaborate the audit program of control procedures (tab. 2).

Table 2

The audit program of the control procedures in the production process

The control tests	The directions of the control	The control procedures
1	2	3
1. Making the confrontation of the analytical data by the technological processes with the data from the generalized accounting ledger.	Fullness	Estimation, comparison, confrontation
2. Proven during the production process by:		
- Recalculation and checking of the totals truthfulness in the analytical accounting ledger;	Exactness	Recalculation, observation
- confirmed documentary the records by the articles of consumption in the analytical accounting;	Reality	Examination of the received documents, comparison
- comparing reports of the managers with primary consumption documents;		
- Confirmed documentary, indirect consumption of production	Exactness	observation, comparison, examination
- checking the truthfulness of the indirect reporting consumptions of production through the calculation.	Reality	arithmetical control, observation

1	2	3
3. Proven by the verification of materials and labour consumptions congruence of the technological norms.	Reality	comparison, analytical examination, recalculation
4. Proven through:		
- comparison of technological norms with the primary consumption data and the evidence of labor	Fullness	comparison, observation, analytical examination
- verified the direct consumption reflecting of materials, labor and indirect production as from filling the primary documents and ending with the notes and records in accounting ledger.	Fullness	observation, arithmetic control, confrontation, comparison
5. Proved through verification the accuracy cost calculation manufactured products	Correctness	confrontation, analytical examination, arithmetic control, comparison

Conclusion: We believe that the practical realization of this program (which provides selectable control procedures) will let us obtain more objective data, regarding the effectiveness of supervision by specialists and production units managers and to verify the correctness of accounting and cost calculation of the produced goods.

Bibliography:

1. Bodarev P. Auditul financiar. Ch: Tipografia Centrală, 2003.
2. Codul etic al auditorului intern și Carta de audit intern. În: Monitorul oficial al Republicii Moldova. 2010, nr. 221-222.
3. Manual de standarde internaționale de audit și control de calitate. Codul etic al profesioniștilor contabili. Chișinău: Moldpres, 2012. 996 p.
4. Ordinul Ministerului Finanțelor privind aprobarea Standardelor naționale de audit intern nr. 113 din 12 octombrie 2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2012, nr. 237-241.
5. Алборов Р. А. Аудит в организациях промышленности, торговли и АПК. – 2-е изд., перераб. и доп. М.: Дело и Сервис, 2000.
6. Данилевский Ю. А. Аудит: Учебное пособие. М.: НДРБК ПРЕСС, 2000.

ASPECTE PROBLEMATICE LEGATE DE IDENTIFICAREA TRANZACȚIILOR CU PĂRȚILE AFILIATE ÎN CONTEXTUL AUDITULUI CICLULUI DE PROCURĂRI-PLĂȚI

Svetlana SLOBODEANU, drd., ASEM, contabil certificat CIPA

The development of related party transactions is facilitated by the current globalization phenomenon whose manifestation is becoming stronger. In this context, we consider that the study of "related party relationships" is an area of great importance in the context of a financial audit, complex and delicate aspect at the same time, which can be a subject to an extensive scientific research.

Tendințele de dezvoltare a auditului în Republica Moldova, preluate de către organele reglementatorii de stat și organismele profesionale specializate, precum și de către societățile de audit din sectorul privat, în ultimii câțiva ani, capătă, fără îndoială o traiectorie categoric nouă, puternic orientată spre standardele europene privind calitatea profesiei și siguranța informațiilor furnizate. Importanța auditului financiar în țara noastră a fost ridicată la un nivel net superior comparativ cu situația de până în anul 2012, când au fost adoptate spre aplicare pe teritoriul RM și implementate Standardele Internaționale de Audit.

Cu toate acestea, profesia auditului în Republica Moldova se confruntă cu multiple probleme în procesul racordării sale la normele europene, una dintre aceste probleme fiind necesitatea identificării părților afiliate subiectului auditat și aplicării procedurilor de audit tranzacțiilor cu aceste persoane.

Obiectivul prezentului comunicat este de a identifica acele potențiale probleme cu care se poate confrunta auditorul în procesul verificării tranzacțiilor cu părțile afiliate în cazul în care acestea au fost identificate, precum și descrierea acelor proceduri ce permit auditorului de a formula o concluzie adecvată cu privire la veridicitatea și argumentarea tranzacțiilor cu persoanele afiliate subiectului auditat.

Astfel, întâi de toate, auditorul trebuie să obțină cunoștințe privind activitatea subiectului auditat și a sectorului economic, care i-ar permite să identifice evenimentele, operațiunile și practica existentă, ce pot exercita influență semnificativă asupra informațiilor din situațiile financiare.

Deși considerată drept una dintre etapele finisării auditului, considerăm că aplicarea procedurilor de verificare a tranzacțiilor cu părțile afiliate trebuie desfășurată pe tot parcursul exercitării misiunii de audit, începând cu planificarea auditului și obținerea, la această etapă, a declarației scrise din partea conducerii cu privire la părțile afiliate cunoscute și tranzacțiile cu acestea, și finisând cu etapa ultimă a auditului – finalizarea lucrărilor, la care ar trebui să aibă loc totalizarea informațiilor privind relațiile entității auditate cu părțile afiliate și formularea concluziilor cu privire la realitatea acestor tranzacții.

Argumentarea unei abordări aparte a problemelor auditului ciclului de procurări-plăți, legate de părțile afiliate este dată de faptul că anume tranzacțiile de achiziții și decontări cu furnizorii sunt cel mai mult pasibile de riscul de a fi denaturate ca rezultat al influenței legăturilor de „rudenie” și influență între entități/persoane.

Este de menționat că anume conducerea entității auditate este responsabilă de identificarea și dezvăluirea informațiilor de orice natură cu privire la părțile afiliate. Această responsabilitate implică, în mod inerent, implementarea unui sistem de control intern adecvat în vederea asigurării unei identificări argumentate a operațiunilor cu părțile afiliate în sistemul informațional și prezentarea lor în situațiile financiare.

Auditorul urmează să studieze informația, oferită de persoanele, însărcinate cu guvernanta, și de către conducere, care identifică toate părțile afiliate cunoscute. În acest context, auditorul trebuie să aibă în vedere un șir de **aspecte problematice** legate auditul tranzacțiilor cu părțile afiliate, printre care:

- ✓ conducerea entității și/sau persoanele însărcinate cu guvernanta pot fi interesate în camuflarea (tănuirea) părților afiliate și a tranzacțiilor cu acestea;
- ✓ riscul de a nu identifica toate/o parte semnificativă a tranzacțiilor cu părțile afiliate este mult mai mare în cazul existenței unei înțelegeri frauduloase între conducerea entității și conducerea persoanei afiliate;
- ✓ riscul de a nu identifica toate/o parte semnificativă a tranzacțiilor cu părțile afiliate este cu atât mai mare cu cât legislația țării (jurisdicției) este mai contradictorie și neunivocă, iar relațiile de parteneriat/de rudenie între entități sunt mai vaste, ca rezultat părțile afiliate având posibilitatea de a opera prin intermediul unei palete largi și complexe de relații și structuri, cu o creștere proporțională a complexității tranzacțiilor cu partea afiliată;
- ✓ sistemele informaționale pot fi ineficiente în identificarea și rezumarea tranzacțiilor și soldurilor restante dintre o entitate și părțile sale afiliate;
- ✓ alegerea criteriului adecvat de identificare a părților afiliate.

În partea ce ține de criteriile ce urmează să le aplice auditorul la identificarea părților afiliate, considerăm că trebuie să ne conducem de prevederile actelor normative în domeniul auditului (Standardele Internaționale de Audit), în particular SIA 550, care prevede că acolo unde cadrul general de raportare financiară aplicabil instituie astfel de cerințe, auditorul are responsabilitatea de a efectua proceduri de audit în vederea identificării, evaluării și răspunderii la riscurile de denaturare semnificativă apărute în urma eșecului entității de a justifica sau prezenta în mod adecvat soldurile, relațiile sau tranzacțiile cu partea afiliată în conformitate cu cerințele cadrului general [1, 526]. În cazul în care cadrul general de raportare financiară aplicabil nu instituie cerințe privind părțile afiliate, sau instituie cerințe minimale, auditorul se va conduce de criteriile stabilite prin p.10 (b) al SIA 550.

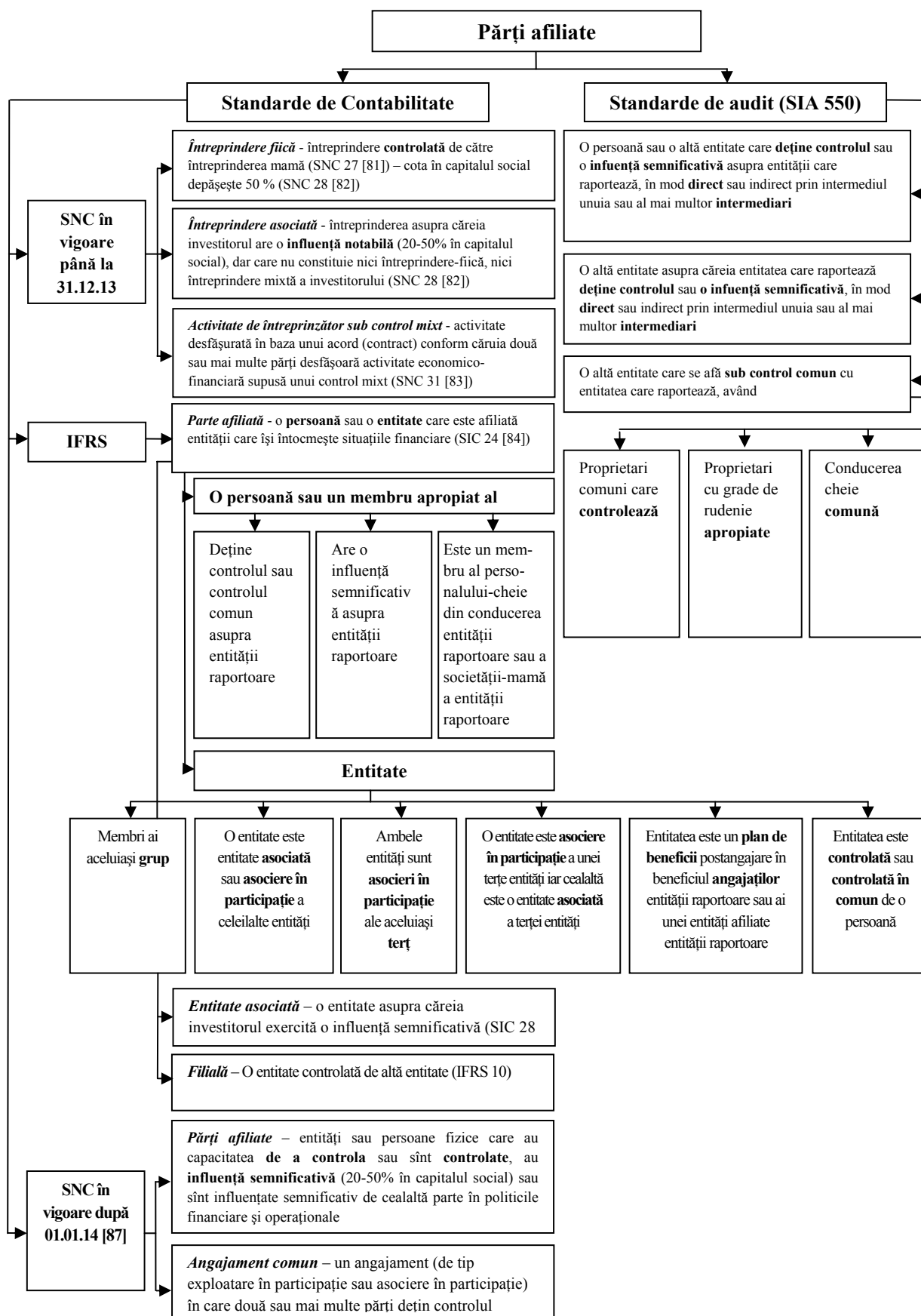

Fig.1. Criterii privind identificarea părților afiliate în conformitate cu Standardele de Contabilitate și Audit (SNC, SIF și SIA)

Sursa: elaborat de autor

Figura 1 ilustrează criteriile propuse de diverse cadre de raportare financiară (SNC în vigoare până la 31.12.2014, SIRC, SNC în vigoare după 01.01.2014) și Standardele Internaționale de Audit.

Luând în considerație că, în special pe parcursul anului 2014, entitățile autohtone au dreptul de a alege unul din trei cadre de raportare (două seturi de SNC și SIRC), la auditarea situațiilor financiare pentru anul de gestiune 2014, auditorul urmează să decidă, utilizând raționamentul profesional, care set de criterii din cele prezentate în figura 1 va utiliza pentru identificarea persoanelor afiliate. Considerăm că în acest caz sunt posibile următoarele variante:

- opțiunea pentru criteriile impuse de cadrul general de raportare financiară, aplicabil de către entitatea auditată;
- opțiunea de aplicare a criteriilor conținute într-un cadru de raportare altul decât cel aplicat de către entitatea auditată (de exemplu, cerințele SIRC), dacă acest cadru de raportare conține un set de cerințe mai vast și, ca rezultat, oferă o asigurare rezonabilă că toate tranzacțiile semnificative cu părțile afiliate vor fi identificate;
- elaborarea de criterii proprii care, de altfel, pot conjuga criterii de identificare a părților afiliate, impuse de diverse cadre de raportare, cu criteriile stabilite de standardele de audit.

Așadar, în procesul exercitării misiunii de audit al ciclului de procurări-plăți, auditorul trebuie să chestioneze factorii de conducere cu privire a existența părților afiliate și volumul tranzacțiilor cu acestea și să îndeplinească următoarele **proceduri de audit** în vederea constatării plenitudinii acestor informații:

- inspectarea documentelor de lucru pentru anul precedent în vederea identificării mențiunilor cu privire la părțile afiliate;
- observarea procedurilor de control, implementate de subiectul auditat, cu privire la identificarea părților afiliate;
- adresarea unei solicitări privind afilierea cu alte entități a persoanelor însărcinate cu guvernanta sau conducerii subiectului auditat;
- inspectarea listelor acționarilor în vederea identificării numelor (denumirilor) acționarilor principali sau, dacă este posibil, a obține lista acționarilor principali din registrul acționarilor;
- inspectarea proceselor-verbale ale adunărilor generale ale acționarilor și ședințelor persoanelor însărcinate cu guvernanta, precum și a altor documente relevante, precum registrul cotelor de participație al directorilor;
- expedierea de solicitări auditorilor actuali sau precedenți cu privire la cunoașterea de către aceștia a unor părți afiliate, altele decât cele deja identificate;
- inspectarea declarațiilor subiectului cu privire la impozitul pe venit [2, p.28] și altor informații, prezentate de către subiect organelor de control;
- în contextul procesului de evaluare a riscurilor este necesară evaluarea gardului de adecvare a acțiunilor de control destinate aprobării și înregistrării tranzacțiilor cu părțile afiliate;
- verificarea informațiilor contabile cu privire la tranzacții de proporții sau de caracter neobișnuit, acordând o atenție deosebită operațiunilor, înregistrate la data finisării exercițiului financiar sau în apropiere de această dată;
- examinarea acordurilor privind împrumuturile primite sau acordate, precum și a confirmărilor primite de la bănci. Această procedură ar putea permite identificarea unor garanții acordate, relații cu giranții sau alte operațiuni cu părțile afiliate;
- inspectarea proiectelor investiționale;
- obținerea unei prezentări în scris din partea conducerii subiectului cu privire la plenitudinea informației oferite privind identificarea părților afiliate și caracterul adecvat al dezvăluirilor acestor informații în situațiile financiare. Este de notat, că această procedură este considerată a fi una dintre cele mai importante în contextul auditului ciclului de procurări-plăți, deoarece aduce în prim plan responsabilitatea conducerii privind identificarea părților afiliate tranzacțiile cu acestea și dezvăluirea informațiilor corespunzătoare. Totuși, această procedură nu înlocuiește obținerea altor dovezi de audit.

Existența persoanelor afiliate și a operațiunilor cu acestea reprezintă un fenomen obișnuit, însă auditorul trebuie să fie informat despre existența acestora. În procesul exercitării procedurilor de audit, el trebuie să dea atenție operațiunilor atipice sau neobișnuite în circumstanțele date, situate în afara cursului normal al activității unei întreprinderi, și operațiunilor ce pot indica asupra existenței părților

afiliate, neidentificate anterior, inclusiv:

- ✓ operațiuni ce comportă situații și condiții atipice (prețuri ce diferă semnificativ de cele existente pe piață, rate ale dobânzii, penalități, garanții și termene de achitare, reduceri sau rambursări neobișnuit de ridicate etc.);
- ✓ operațiuni cu furnizorii, efectuate fără o argumentare logică de afaceri;
- ✓ tranzacții, conținutul economic al cărora diferă de forma juridică;
- ✓ operațiuni, reflectate în documentele și evidența contabilă într-un mod neobișnuit;
- ✓ tranzacții de volum mare sau de sume considerabile cu anumiți furnizori (comparativ cu alții);
- ✓ operațiuni neînregistrate, precum primirea sau acordarea de servicii fără contraprestație (de exemplu, închirierea de proprietăți sau prestarea de servicii de administrare, consultanță, publicitate etc.);
- ✓ tranzacții complexe cu capitaluri proprii, cum ar fi restructurarea corporativă sau achizițiile;
- ✓ tranzacții cu entități off-shore din jurisdicții cu legi corporative slabe;
- ✓ tranzacții cu acorduri circulare, de exemplu, livrări care presupun angajamentul de a recumpăra;
- ✓ tranzacții în baza unor contracte ai căror termeni sunt modificați înainte de expirare ș.a.

Ca rezultat al **limitelor inerente** auditului, există o probabilitate accentuată că anumite denaturări semnificative ale situațiilor financiare nu vor fi descoperite chiar și în cazul unei planificări și exercitări a auditului în strictă conformitate cu SIA. În contextul părților afiliate, influența potențială a limitelor inerente asupra posibilității auditorului de a identifica denaturările semnificative poate fi determinată de așa aspecte precum faptul că conducerea subiectului poate să nu dețină informații cu privire la toate relațiile și tranzacțiile cu părțile afiliate, iar relațiile cu părțile afiliate oferă posibilități sporite de înțelegeri frauduloase, tănuiri sau manipulări din partea conducerii subiectului.

Ca rezultat al limitelor inerente menționate, pot exista situații în care auditorul identifică părți afiliate sau tranzacții semnificative cu partea afiliată pe care conducerea nu le-a identificat sau prezentat în prealabil auditorului. În acest caz, standardele de audit impun executarea următoarelor lucrări:

- a) comunicarea imediată a informațiilor relevante celorlalți membri ai echipei misiunii;
- b) solicitarea conducerii să identifice toate tranzacțiile cu părțile afiliate nou identificate pentru evaluarea ulterioară a auditorului;
- c) interviuarea cu privire la motivul pentru care controalele entității asupra tranzacțiilor și relațiilor cu partea afiliată nu au permis identificarea sau prezentarea relațiilor și tranzacțiilor cu partea afiliată;
- d) efectuarea de proceduri de audit de fond adecvate cu privire la astfel de părți afiliate sau tranzacții semnificative cu partea afiliată nou identificate;
- e) luarea în considerare a riscului existenței altei părți afiliate sau tranzacții semnificative cu partea afiliată, pe care conducerea nu le-a identificat sau prezentat în prealabil auditorului, și efectuarea de proceduri de audit suplimentare acolo unde este necesar; și
- f) dacă neprezentarea din partea conducerii pare să fie intenționată (și prin urmare indică un risc de denaturare semnificativă cauzată de fraudă), evaluarea implicațiilor acestei neprezentări pentru audit.

În cele din urmă, este de menționat că practica auditelor demonstrează riscul sporit al tranzacțiilor cu părțile afiliate de a comporta semne ale operațiunilor de spălare a banilor, ce cad sub incidența prevederilor Legii nr.190 din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului [3]. Astfel, auditorul trebuie să se conducă de prevederile Legii menționate și ale Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 63 din 10.08.2009 cu privire la aprobarea Indicațiilor metodice privind aplicarea de către societățile de audit, auditorii întreprinzători individuali a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului [4] în partea ce ține de identificarea și raportarea acțiunilor entității auditate, orientate spre atribuirea unui aspect legal sursei și provenienței veniturilor ilicite ori spre tănuirea originii sau apartenenței unor astfel de venituri.

În acest context, auditorul trebuie să ia în considerație acele operațiuni ce se manifestă prin [5]:

- a) convertirea sau transferul bunurilor de către entitate care știe ori trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite, în scopul de a tănuir sau de a deghiza originea ilicită a bunurilor

sau de a ajuta orice persoană, implicată în comiterea infracțiunii principale, de a se sustrage de la consecințele juridice ale acestor acțiuni;

- b) tăinuirea sau deghizarea naturii, originii, amplasării, dispunerii, transmiterii, deplasării proprietății reale a bunurilor ori a drepturilor aferente de către entitate care știe sau trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite;
- c) achiziționarea, deținerea sau utilizarea bunurilor de către entitate care știe ori trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite;
- d) participarea la orice asociere, înțelegere, complicitate prin acordarea de asistență, ajutor sau sfaturi în vederea comiterii acțiunilor prevăzute la punctele anterioare.

Cu titlu de concluzie, se poate afirma că atât la nivel de audit al situațiilor financiare totale, cât și la nivel de audit al ciclului de operațiuni, auditorul va atrage o atenție deosebită procesului identificării părților afiliate subiectului auditat și analizei tranzacțiilor cu acestea din punct de vedere al legalității și veridicității. Dacă auditorul nu poate obține suficiente probe de audit adecvate cu privire la părțile afiliate și tranzacțiile cu astfel de părți sau concluzionează că prezentarea acestora în situațiile financiare nu este adecvată, atunci auditorul urmează să modifice raportul de audit în mod corespunzător.

Bibliografie:

1. International Federation of Accountants-IFAC. Manual de standarde internaționale de audit și control de calitate audit financiar 2009. București: Irecson, 2009. 876 p.
2. Захарченко И., Слободяну С. О заполнении Декларации о подоходном налоге (форма VEN12). În: Contabilitate și audit, 2013, nr.3, p.9-77.
3. Legea nr.190 din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. În: Monitorul Oficial Nr. 141-145 din 07.09.2007.
4. Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 63 din 10.08.2009 cu privire la aprobarea Indicațiilor metodice privind aplicarea de către societățile de audit, auditorii întreprinzători individuali a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului. În: Monitorul Oficial nr.157/714 din 22.10.2009.
5. Codul penal al Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial Nr. 72-74 din 14.04.2009.

Corector (l. română) – Vera Chiruță
Corector (l. rusă) – Natalia Ivanova
Operator – Natalia Ivanova
Redactor tehnic – Feofan Belicov

Bun de tipar 30.10.2014.
Coli editoriale 42,0.
Format 60 × 84 1/16.
Coli de tipar 37,25. Tirajul 20 ex.

Tipografia Departamentului Editorial-Poligrafic al ASEM
Chișinău – 2005, str. Mitropolit G. Bănulescu-Bodoni 59,
tel. 402-936